

DB 552

.K18 A3

v. 1

pt. 1

IC32

**INDIANA
UNIVERSITY
LIBRARY**

XVI. T. 6. 13.

1165 A 3

Karel z Žerotína

SPISY

Karla Staršího z Žerotína.

.....
pt. 1

Oddělení první:

Žerotínovi zápisové o soudě panském.

Svazek první.

Vydal:

V. BRANDL.

V BRNĚ 1866.

Nákladem Matice Moravské.

RD

DB552

. K 18 A3

v. 1
pt. 1

UNIVERSITY LIBRARY

Tiskem národní kněhtiskárny J. Šnaidra v Brně.

3-9-66

Blahorodému pánu

DR. A. PRAŽÁKOVĚ

věnuje na důkaz hluboké úcty

vydavatel.

Předmluva.

Mezi spisy Žerotínovými, které dříve v bibliotéce Hořovické uschovány byvše, nyní v majetnictví rodiny Žerotínovy se nacházejí, jsou také dva kvartanty, v nichž obsaženy jsou zápiskové Karla Staršího z Žerotína o soudě panském. Jsou oba vázány v zelené koži. První, jenž zde vytištěný podáváme, má signaturu 1. D. 4. b. obsahující v celku 178 listů, čili 356 stránek. Po třech prázdných listech následuje na listu 4tém text, jakž vytištěn jest v našem vydání na str. první; pak jsou listy počínajíc od 8. až do 14. prázdné, načež na 14. počíná soud holomoucký svatotříkrálský léta 1596, a tak text napořád běží, až zase listy 146. a 147. jsou prázdné. Poslední soud v tomto kvartant vepsaný jest soud holomoucký svatotříkrálský léta 1608 a obsažen v listu 149. až 151. Ostatní listy od 152 až 178. jsou prázdné. Tento kvartant tedy, jak svrchu dotčeno, podáváme tiskem odkládajíc vydání druhého na dobu jinou, příhodnější. Kvartant první jest ovšem mnoho důležitější, než-li druhý, jelikož zprávy podává úplnější a živé líčení pře obsahuje, což o druhém kvartantu v též míře říci nelze. Stav se totiž r. 1608 hejtmanem Mar. Mor. neměl Žerotín pro všelijaká jiná zaneprázdnění tolik času, aby toutéž zevrubností popisoval soudy panské; přestal na tom, znamenitější paměti pouze vnášeti, které za jeho hejtmanství při soudě panském se dály, ač některé soudy předce podány jsou na způsob soudů do r. 1608 od něho sepsaných. Tento kvartant, jehož vydání na pozdější dobu odkládáme, obsahuje v celku 339 listů čili 678 stránek. Má signaturu 1. D. 4. a. Na druhém listu jest: „Sepsání historické sněmu obecního v městě Brně držaného“ (l. 1594), jdoucí až do listu 18., kterýž jako i 19. jest prázden, načež následuje na listu 20. sněm Brněnský l. 1596, kterýž Fr. Palacký, vyjmouc konec, vytisknouti dal v musejnsku r. 1829 na str. 90—103. Na listu 27. jest „sněm postní Brněnský léta 1597“ kterýž zároveň držán byl se soudem postním; zprávy o soudě postním téhož léta obsaženy jsou v kvartantu od nás do tisku daném na str. 82 a sled. listy od 29—47 jsou prázdné. Od listu 48 počíná paginace od Žerotína červeným inkoustem a list 48 (čítaje po pořádku) má paginu čili folium 1., odkud jdou zápisy o soudě panském až do listu 166 paginování Žerotínova, čili do listu 213. Těmto zápisům nadepsáno: „Krátké poznamenání soudův zemských a co se při nich dalo, držaných za ouřadu hejtmanského J. M. urozeného pána, pana Karla Staršího z Žerotína na Dřevohosticích, Rosicích a hradě Přerově atd.“ První soud vepsán jest Olomúcký Svatotříkrálský l. 1609 a poslední tentýž soud léta 1614. Pak následuje 126 prázdných listů; jen na poslední stránce uvedena jsou jména těch soudců, kteří dosazeni jsou od krále Matyáše při počátku jeho panování.

Co se týče důležitosti zápisků soudních od nás vydaných, nechceme se zde šířiti; kdo je přečte, přesvědčí se, že jen těmto zápisům máme děkovati, když sobě věrný obraz utvořiti můžeme o celém jednání soudu panského, o vedení a líčení pře, o zvykovém právé, kteréž na Moravě více nežli kde jinde v platnosti bylo. Kniha Tovačovská a kniha Ctibora Drnovského těmito zápisy stávají se teprvé dokona srozumitelnými a přijde-li kdysi k tomu, jak toho se nadíti jest, že knihy půhonů a nálezů v deskách zemských v Brně uschované tiskem vydány budou, pak uzná se jak náleží užitečnost a potřebnost těchto zápiskův Žerotínových. Byl by věru již svrchovaný čas, aby se někdo v tuto práci uvázal a půhony a nálezy v právnícký systém uvedeně vydával, by ono nerozumné tlachání již jednou konec vzalo, kteréž zde onde také na vysokých školách slyšeti lze jest, že co za právo v království Českém platilo, nebylo původu slovanského, než německého; aby se přesvědčili onino pánové, že n. př. dědičné právo, jak v Rakousku nyní jest platné, na větším díle vzato jest z práva českého. Zde věru jest pro naše právníky ještě amplius campus agendi; máme za to, že nejen římský Tribunianus, nýbrž i český může dáti honores, ač ne v celém světě, tedy předce ve vlasti, kteráby zajisté vděčně takovou práci přijala.

Buďtež zde vysloveny active díky panu rytíři Janovi Chlumeckému, který mi tyto zápisky, i s jinými spisy Žerotínovými jeho dozorství svěřené, k vydání tiskem laskavě propůjčil.

Když jsem se obíral spisováním úvodu k těmto zápisům, nashromáždil jsem mnohem více látky, než-li jsem byl očekával; i uspořádal jsem ji tak, že s pomocí zřízení zemských tistěných, knihy Tovačovské a Drnovského možné bylo by, historii úplnou soudu panského sepsati a jsem ochoten, každému, kdožby v tu práci uvázati se chtěl, látku ode mne sebranou zapůjčiti. Avsak hledě k účelu vydání tohoto, obmezil jsem se v úvodě na nejpotřebnější věci, aby snadněji ten, který tyto zápisy čte, jim rozuměti mohl. Musel jsem býti stručným; a protož vyhýbal jsem všem zbytečným citatům z kněh, které o našem právnictví již vydány jsou a raději kladl jsem v úplném znění snešení sněmovní, které se soudu zemského čili panského týkají. Použil jsem krom 7 foliantů sněmovních památních kněh sem náležející práce Palackého, Vocela, H. Jirečka a Demuthovy dějiny desk zemsk. moravských.

Maticе Moravská, která po delší přestávce nyní zase k nové činnosti se chystá, nemohla zajisté zdarněji tuto činnost začíti, leč vydáním spisů nejslavnějšího Moravana. Nenadal jsem se věru, psav loni v předmluvě ku sněmu l. 1612 držanému, též ze zápisů Žerotínových vydanému, tato slova: „Hodlám, dá-li Bůh zdraví a času, i jiné paměti důležité na světlo vydati, kteréby bez vlastenecké horlivosti Žerotínovy nikdy ve známost potomstva se nebyly dostaly,“ že již rok na to s to budu, u vydání Žerotínových spisů pokračovati. Nebude ani mně ani Matici možné, aby snad každý rok jeden svazek ze spisů Žerotínových vyšel tiskem; doufám ale pevně, že dobrá vůle a neunavená pilnost všechny překážky odstraniti dovedou. Budou-li pak kdysi spisy jeho úplně vydány, pak přikročíž obratnější péro, nežli jest moje k tomu, aby jazykem naším, v duchu jazyka Žerotínova, sepsán byl jeho životopis, jež jazykem německým zemřelý Petr rytíř Chlumecký mistrovsky byl sepsal. Já prozatím kladu zde kratinký nástin života našeho proslavence podotýkaje a žádaje, aby za to brán a jmín byl, zač jej vydávám za — pouhý totiž životopisní nástin.

Karel starší z Žerotína.

Životopisný nástin.

Mezi všemi znamenitými muži, jež Morava zrodila, zaujímá přední místo Karel z Žerotína, jak slovným rodem, tak ušlechtilostí povahy, vřelým vlasteneckým citem, vědeckou vzdělaností a hlubokou státní moudrostí. Úplný životopis jeho podati na tomto místě možné není; musíme přestati na tom, jen povrchně nejhlavnější příběhy života jeho zde naznačiti.

Narodil se dne 14. září roku 1564 v Brandejsi nad Orlicí z otce Jana z Žerotína a matky Mariany, rozené z Boskovic; matka mu zemřela roku 1574, čítajíc teprv 29 let věku svého¹⁾. Rodičové jeho vřelými byli přivrženci učení bratrského, v němž také syna vychovati a vyučovati dali. Učitelové jeho byli Vavřín Circlerus, Jan Aeneas a Pavel Novodvorský, kteří velikou bedlivostí mladíka nadaného i v náboženství i ve vědách vyučovali. Připraven byv k vyšším učením odebral se Karel do Strassburku, aby na tamnější tehdejší slovné akademii klasickým studium se věnoval. Ze Strassburku se odebral do Baselu, kdež přednášky slavného Grynae-a navštěvoval, který mu pak po celý věk jeho zůstal rádcem a přítelem nakloněným. Aby se upevnil v učení theologie protestantské přestěhoval se pak z Baselu do Ženevy, kdež slavný protestantský theolog Beza na tamějších vysokých školách působil a mladého kavalíra moravského sobě velice oblíbil. Bezou byl Karel obeznámen s úmysly francouzských protestantův a jmenovitě s tím, že protestanté francouzští vši naději svou vzkládají na Jindřicha z Navarry, pozdějšího krále francouzského. Meškání jeho v Ženevě a vliv mužův, kteří tam na něj působili, rozhodné mělo následky pro celý život Karlov. S Jaroslavem Bubnou, s Karlem z Lichtenštejnů, kteří zároveň s ním v Ženevě študovali, navštívil Francouzsko, kdež seznal všechny muže, s kterými Beza si dopisoval a kteří rozhodnými byli protestanty. Z Francouzsko se odebral do Anglicka, jehož poměry velice se mu zalíbily.

Navštíviv pak Nizozemsko pokračoval ve študiích v Heidelbergu, kamž zatím Grynaeus za učitele povolán byl. Chtěv študiím právnickým po nějaký čas se věnovati, odebral se do Italie, kdež na vysokých školách v Padue a Bononii nějaký čas meškal, nezameškaje ovšem i světovládný Řím navštívit.

Když otec jeho dne 25. února 1588 umřel, navrátil se na krátký čas do vlasti; uspořádav zde věci své vydal se zase na cesty po Francii a Nizozemsku, odkudž se roku 1587 zase domů navrátil.

¹⁾ Rod pánův z Žerotína, jenž imeno své od vsi téhož jména v Olomúcku vzali, náleží mezi nejstarší a nejvznešenější na Moravě. Někteří rodopisové odvozují rod Žerotínův od ruského knížete Izaslava ovšem bez dalšího důvodu. V listinách přichází první co člen rodu toho roku 1187 Hynek z Žerotína, který se do Sváté země vypravil. Do starého stavu panského přijati jsou Žerotínové roku 1480. Věk šestnáctý jest nejslavnější dobou jeho, v níž se Žerotínové co vojevůdcové a diplomaté významovali. Za obyvatele země české byl otec Karla — Jan — přijat.

Krásný a rozumný, tento obyčej bohatých pánův Moravských, syny své do ciziny vysílali, aby mravy a způsoby světa poznali a nabyvše důkladného vzdělání vědeckého vlasti pak dobrými službami prospěšni býti mohli, neminul se s dobrými a skvělými výsledky. Moravská šlechta opírajíc se o vznešené rody a bohatství zděděné, skvěla se i podporováním umění a věd a sídelné hrady pánův Moravských vynikaly také co bytiště učencův: páni Moravští nebyli šlechticemi pouze rodem, než také vzdělaností a duchem.

Meškání a vzdělávání se v cizozemsku bylo jen pákou a přípravou pro služby ve vlasti; ale všechna sláva a skvostnost ciziny nebyla s to, lásku k vlasti a k národu v nich zatemniti neb udusiti. Povolání šlechty, práva a svobody vlasti před každým útokem brániti, obdrželo ve vzdělanosti vědecké náležitě k tomu prostředky a přednosti z rodu pocházející obdržely oprávněnost a zasvěcení své přednostmi ducha. Šlechta stála nejen v čele státní a zemské správy, než také, poněvadž byla národná, také v popředí národa celého.

Po návratu svém nepřestal ale všimati si záležitostí zahraničných a dopisoval si horlivě se všemi muži, kteréž na cestách svých byl poznal, a dopisy tyto, jazykem francouzským, vlašským, latinským a německým vyhotovené dosvědčují neobyčejnou hlubokost citu a vzdělanost ducha. Po smrti Bedřicha z Žerotína považován za hlavu celého rodu mocného. Sídlil na Náměšti a uvázav se ve statky své dne 2. února 1588, odebral se do Prahy, kdež Vokem z Rožmberka ministroví Trautsonovi a Rumpfovi a císaři samému předveden jest. Z Prahy se vydal na cestu do Německa, odkudž se po pěti měsících navrátil.

Nedlouho potom zasnoubil se s Barborou z Krajřf. 1) Roku 1589 meškal zase v Praze a pak ve Vídni, načež v letě téhož roku se oženil. Nadšen jsa pro víru protestantskou umínil si krále francouzského Jindřicha IV., v němž protestanté celé Evropy úhlavní podporu uznávali, ve válkách, jež tehdaž vedl, podporovati a vypravil se k němu dne 11. září 1590. Přišel ale do Babenhausenu musel se navrátiti obdržev smutnou zprávu o nemoci choti své, kteráž také dne 21. června 1591 mu umřela.

Nicméně ale vypravil se podruhé na cestu obmyšlenou v říjnu téhož roku a měl účastentví v obléhání města Rouenu. Naděje ale, kterýmiž se z této cesty kojil, nevyplnily se a omrzen se vrátil po 10 měsících zase do vlasti své.

Výprava tato do tábora protestantského krále vykládána mu ve zlé. Aby tedy rozličné pověsti, jež se o něm roznášely, vyvrátil, vstoupil do služby vojenské císaře a působil při obléhání pevnosti Ostřihomu r. 1594. Tu obdržel list císařský, v němž jmenován byl přísedícím soudu zemského, nejvíce snad přičiněním strýce svého, Bedřicha z Žerotína, tehdaž hejtmana zemského. 2)

Dne 6. července 1594 byl do soudu přijat. Tu se ukázala veliká jeho skromnost. Když totiž mezi soudce povolán a vyzván byl, aby na místě svém zasedl, učinil řeč, v kteréž mezi jiným pravil:

1) O důležitosti toho rodu staropanského pro bratrstvo viz Gind. Gesch. d. böh. Br. II. 214.

2) Tento Bedřich sloužil čtyřem panovníkům a byl slovutný pro vědomosti své v umění válečném; založení pevnosti Ujvaru v Uhřích bylo dílem jeho. První manželka jeho byla Madléna s Zástřizl, druhá Lucretia s Biglia, rozená Vlaška, třetí Madléna s Slavaty. Není nezajímavé čísti, že on, horlivý bratr, pro druhou manželku žádal na biskupu Olomúckém relikvie svaté.

„Mezi V. M. pak býti a nic nevědět, — ničemu nerozumět, spravedlností lidských neumět rozsuzovati a toliko na cizí šlepeje nastupovati, cizíma očima vidět, cizíma ušima slyšet, ke všemu amen říkati, jinde myslí a zde osobou býti, a ať krátce všechno povím, toliko jméno soudce zemského míti a ne podstatu, sami poznati moci ráčíte, že bych V. M. toliko ku překážce, sám pak sobě ku posměchu a což více jest, k ublížení svědomí a dobrému jménu svému býti a tak někomu jinému toto místo zasednouti musel, kteréby s větším užitkem vlasti této a s větší svou poctivostí držeti a zastoupiti mohl.“

Na opěté doléhání soudcův ale zasednul na místo jemu vykázané, a stal se tedy členem důležitého toho sboru v starší ústavě naší. Roku 1595 odebral se zase k císařskému vojsku do Uher, odkudž se po vítězství císařských nad Turky zase do vlasti navrátil v srpnu téhož roku, aby se podruhé oženil. Vzal si příbuznou první choti své, Elišku z Krajíř.

Právě v této době začalo tužší bojování mezi katolíky a protestanty; císař se všemožně vynasnažoval, aby nejvyšší místa úřednická katolíky se obsazovala: Zikmund z Dietrichšteina stal se podkomořím, neznaje slova českého¹⁾ a Ladislav Berka, odchovanec jezuitův, jmenován nejvyšším komorníkem. Stavové proti Berkovi protestovali, ač marně a císař jmenoval, když Bedřich z Žerotína dne 30. máje 1598 byl zemřel, hejtmanem zemským pana Jáchyma z Haukvic, horlivého katolíka²⁾. Strana katolická dobře vědouce, že Karel z Žerotína nejnebezpečnějším jejím jest nepřitelem, hleděla všemožně, muže tohoto neškůdným učiniti a z postavení jej vytlačit. Nemajíc ale podobného jemu muže ve středu svém, nemohla úmysly své proti němu uskutečniti. Jinak ale věci se měly, když rozhodný František kardinál z Dietrichšteina³⁾ stal se biskupem Olomúckým (26. máje 1599), na němž katolíci silnou podporu obdrželi. Žerotín předvídal, že tímto mužem povstal nekatolíkům nebezpečný odpůrce; jako předešlý biskup Stanislav Pavlovský byl proti tomu, aby Žerotín byl přijat do soudu zemského, taktéž pracoval nyní Žerotín, aby kardinál přijat nebyl. Když tedy Dietrichstein se o přijmutí do soudu zemského hlásil, pravil Žerotín, že se mu to ovšem zabrániti nemůže, že ale podle starobylého zvyku země v soudu jinak se mluvíti nemůže a nesmí, nežli česky a kardinál že prý česky neumí. Po dlouhém rokování byl kardinál přijat, složil přísahu česky a nemluvil dříve, až se úplně českému jazyku naučil. Toto hájení jazyka českého mělo původ svůj v politických náhledech pana z Žerotína.

Každé řízení státní jest tvar jistého národa a národ se činí zjevným řečí svou; kdež pak řeč národní hynouti počíná, tamtéž hyne i všechno, co národ ten ze sebe utvořil: změnou řeči mění se i národ.

¹⁾ Když mu zemský hejtman přísahu, ovšem českou, předčítal a on místo „křivdu tupiti“ opakoval „křivdu kupiti“, smáli se mu všichni přítomní, ač pozdější jeho chování se naproti Žerotínovi dotvrdilo, že nomen est omen.

²⁾ Haukvic ostatně ale byl velmi mírný muž. Když kardinál Dietrichstein při soudě roku 1600 ostře byl mluvil proti nekatolíkům, kteří v přísaze vynechávali slova: „matce Boží“ odvětil mu týž pan Haukvic: žeby každému přál, aby spolu s ním v náboženství jednomyslný byl a víry katolické se přidržel; ale poněvadž to není člověku dáno, aby víru svou druhému udělovati mohl, že se musí očekávati, až by Bůh jednoho každého osvětil a mezi tím žádného neutiskovati.“

³⁾ Kardinál se narodil roku 1570 v Madridě, kdež otec jeho Adam poslancem císařským byl; matka byla španělská kněžna Margareta z Cordony. Študoval v Římě, stal se 1591 kanovníkem Olomúckým, 1593 Vratislavským, 1594 proboštem Litoměřickým, 1599 biskupem Olomúckým a kardinálem od titulu sv. Sylvestra. Rozsudky o něm jsou rozličné; v tom ale shodují se všichni, že byl mužem železně vůle a neunavené činnosti, jenž neodvratně k cíli svému krácel.

Kdekoli se naskytlá příležitost, hájil Žerotín řeči moravské a hleděl zameziti šíření se vtírající do země cizoty. Jako k jeho návrhu kardynál nesměl mluvíti jinak než česky, tak po každé přísně káral kancelář pražskou, když německé dopisy do Moravy zasílala. Znáám jest onen dopis jeho k radě města Olomouce, v němž Olomučanům vyhrožuje, že žádné odpovědi od něho nedostanou, kdyby mu ještě jednou psali německy. Chtěl-li který cizinec do Moravy přijat býti, hleděl mu to zameziti. Protož tehdaž byla na Moravě řeč česká u větší platnosti a vážnosti nežli v Čechách samých a Moravanům nebylo potřebí, takové snešení učiniti, jaké byl učinil sněm generální v Čechách r. 1615.¹⁾

Kardynál nezapoměl na oposici pana z Žerotína při soudu zemském 1600, od kteréhožto roku, když strýc jeho téhož jména byl umřel, náš Žerotín se začal psáti Karel starší z Žerotína, aby se líšil od jiného Karla z Žerotína mladšího. Strana katolická uznala, že Žerotín jí nejvíce překáží; odhodlala se tedy, jej odstraniti. Již roku 1596 viněn, že on peníze vojskům moravským, jež v Uhřích ležely, nevyplácí; obrana na toto vinění byla snadná, neb Žerotín dokázal, že peníze od sněmu svolené nepostačují. Roku 1599 se to ale jeho nepřátelům poštěstilo lépe; nejvyšší kanclíř Zdeněk z Lobkovic a hofmistr zemský Kryštof z Lobkovic²⁾ podněcovali Zikmunda z Dietrichšteina, aby žalobu na Karla z Žerotína vznesl, což tento také 1600 učinil. Příčina k tomu byla ta. Žerotín dal k rozkazu hejtmana zemského jistého Vlacha, jenž Giovanni Battista Pierio se jmenoval a císařským gleitem opatřen byl, uvězniti, jelikož mnohých násilí na Moravě se byl dopustil. Ž toho pak Zikmund z Dietrichšteina učinil obžalobu, že Žerotín se dopustil zločinu proti majestátu, který prý již dříve také spáchal, když ho — totiž Dietrichšteina — před sněmem vinil ze zrady země, kdežto soud nad úřednisky císařskými přísluší jen císaři samému. Žerotín zaslal sice odpověď na tuto obžalobu císaři, pravil ale v ní, že podle řízení zemského tato věc má před hejtmanem zemským souzena býti a králi že přísluší jen tehdaž právo, do ní se vklásti, když která strana se k němu odvolá. Přejde-li tedy do Prahy, že to neučiní po právu, než jen císaři k vůli. Ustanoveno mu, aby se dne 1. prosince 1601 do Prahy dostavil. Osočování jeho osoby mezi tím časem ale nepřestalo.

Rozkázáno mu, aby poručenství nad mladým pánem z Lipé složil a odevzdal Berkovi, Adamovi z Valdšteina a Smilu Osovskému z Doubravic.³⁾ Stavové rozhorleni těmito rozkazy, které proti řádu zemskému dány byly, ujali se Žerotína, radíce mu, aby poručnictví se nevzdal a zanevřeli na Zikmunda z Dietrichšteina, „že on se odvážil obžalobou, již stavové na sněmě Znojenském u vědomost vzali, je před císařem v

¹⁾ V Čechách tehdaž mnoho osob se sfeklo, že nebudou česky, nýbrž vlašsky neb německy mluvíti. Proti těm vydal generální sněm roku 1615 nařízení, že když na svém předsevzetí státi budou se země vypověšeny býti mají.

²⁾ Tohoto jmenuje v dopisu k panu Budovovi daném dne 25. října 1600: „qui totius hujus incendií origo et fomes, hostium meorum praesidium.“ Nepřátelství Lobkovic proti Žerotínovi počalo již roku 1589 z jisté pře o nějaký statek.

³⁾ Páni z Doubravic byli odvětvím rozsáhlého rodu, jenž „odřivous“ v znaku měl, jako páni z Bechyně, Kravař, Dědic, Choltic a jiní. Linie moravská, odřevší jméno od statku a hradu Doubravického, byla již v 12tém věku na Moravě a vymřela tímto Smilem dne 16. února 1613, jenž pochován jest v kapucínském klášteře v Třebíči. Velmi se vyznamenal v Polsku ve prospěch císaře 1588. Znamenitá jest odpověď jeho na vyzvání, aby poručnictví nad mladým pánem z Lipé na sebe vzal. Praví mezi jiným v žádosti své, dané na Třebíči dne 21. ledna

nemilost uvéstí a to ve spisu jazykem německým vyhotoveném.“ Když pak Žerotín na den ustanovený do Prahy se dostavil, odložena pře jeho, poněvadž nepřátelé jeho žádných důkazů neměli. Když konečně soud držán jest, ukázala se nevinnost obžalovaného a ošemetnost žalobníka, který pak náramnému pití se oddal, že brzo potom umřel.

Přátelé jeho jásali, nepřátelé naplnění jsou ještě větší zlobou proti němu. Když Karel z Žerotína ostrými slovy počínání si soudu zemského káral, navrhnul kardinál, aby ze soudu vyobcován byl, a stalo se to.

Nepřízeň nepřátelův a dvora pražského pronásledovali jej pak 7 let, ale i jiné svízele jej obklíčovaly; zemřel mu jediný syn jeho, v něhož veliké naděje vzkládal. Omrzen mnohonásobným pronásledováním vzdal se poručnictví pana z Lipé 1602, aby s veřejností ničeho vyjednávati nemusel a odhodlal se v tichosti čekati na lepší dobu, v které by zase vlasti sloužiti mohl.

Odebral se na statek svůj Rosice, kdež se oblběným studium věnoval a pilně s předními muži si dopisoval. Velikou péčí se staral o mladší šlechtice a nezámožné z nich dal na útraty své vychovati, aby odrůstající pokolení k službám pro vlast získáno bylo.

Ale i tyto práce měly mu zakaleny býti: neb zemřela mu druhá jeho manželka, již horoucně byl miloval. Dcerky své, Bohunku a Helenu, dal k vychování tchyni své; chtěje je ale míti v domě, odhodlal se k třetímu sňatku a pojal za manželku (24. srpna 1604) Kateřinu Annu z Valdšteina, sestru slovutného Albrechta Eusebia z Valdšteina, v učení bratrském velmi horlivou. Ale i třetí jeho manželství netrvalo dlouho; neb útlá paní zemřela již 8. srpna 1605 po sedmiměsíčné nemoci v 21 roce věku svého.

Veliké nštěstí, jež jej od všech stran svíralo, nebylo ale s to, duši jeho zkormoutiti; jak každá mravní a silná povaha hledal útěchu v neunavené činnosti a odhodlal se zase účastenství bráti ve věcech veřejných vlasti své. Působení jeho v době sporu mezi Rudolfem a Matyášem jest známé. Když ale mírné jeho rady ani u vlády, ani u stavův náležitě slyšány nebyly a on pohromu tušil, která z ustavičných rozbrojův na země české přijíti musí, vzdal se víc a více veřejnosti. Dcery jeho byly již provdány: Helena za Jiřho z Náchoda a Bohunka starší dcera, za Hynka z Vrbna, který ale dne 10. únova 1614 náhlou smrtí uchvácen byl, načež se provdala za Zykunda z Teuffenbachu,

Sedě nám na statku svém cítil se opuštěným v světě širém. Nemajíc více zalíbení v pletichách času nakaženého, odhodlal se k čtvrtému sňatku, aby poslední dobu života svého v kruhu rodinném strávití mohl. Pojal za manželku stejného s ním stáří Kateřinu z Valdšteina, vdovu po ušlechtilém Smilu Osovském z Doubravic, dne 22. června 1614. V prosinci téhož roku žádal císaře o propuštění, z

1601, aby ona povinnost na něj vložena nebyla: „Nejmilostivější císaři! Poněvadž od mnoha drahně let v soudu zemském markrabství Moravského jsem sedal a posavad sedám a v té radě, když jest to naučení s uzavřením bedlivým, že s dobrým sirotka toho jest, aby panu Karlovi z Žerotína ten sirotek i s statkem k ručení puštěn byl, jsem se přimlouval; kdybych něco toho proti tomu a svobodám těm, kteréž jsou předkové moji měli, a Vaše císařská milost jakožto král Český a markrabě Moravský ráčili jste nám toho milostivě potvrditi, že bych proti té povinnosti a přísaze své nemálo učinil, z čehož bych se jakož proti Vaší císařské milosti pánu svému nejmilostivějšímu, tak také i proti té své povinnosti nerád v ničemž nejmenším ničehož toho nedopustil.“ V této omluvě vězí obvinění císaře, že proti řádu zemskému jedná!

úřadu hejtmanství, jež také obdržel, načež dne 26. února 1615 hodnosti své se vzdal. V době vzpoury odbojných stavův českomoravských za Ferdinanda II. musil Karel kalich hořkostí dokona vypít. On, který po celý věk svůj pro svobodu náboženskou a práva země bojoval, podezříván pak, že jest nepřitelem země, jelikož proti králi jednati nechtěl! Když Albrecht z Valdšteina a pan Jiří z Náchoda vojska od odbojných stavův najatá ven ze země vedli¹⁾, viněn Karel zároveň s kardynálem a Karlem z Lichtenšteina, že on o zradě té věděl a když oni to zapírali, vyhrožováno jim, že s nimi totéž se učiní, co se stalo v Praze Slavatovi a Martinicovi.

Třetího máje 1619 dán Karel i u vězení pode stráží 100 jezdcův; byl ale brzo propuštěn. Žádná moc nebyla s to, Žerotína od věrnosti ku králi odvrátiti. Když Bedřich falckrabě sám v Brně na něho doléhal, aby se přidal k jeho straně, neučinil toho praviv: „Nad život a nad všechny výhody zemské vážím sobě cti rodinné a raději volím umřítí, nežli potomkům svým poškvřnu zpronevěřilosti co dědictví zanechati.“ Jako prorok předpovídal falckraběti všechno neštěstí, kteréž pak i následovalo, a žádal neohroženě na něm, aby české koruny se vzdal. Když pak bitva Bělohorská moc odbojných stavův překonala, a strašná odměna odbojníky dostihla, tu hleděl císaře k mírnosti nakloniti, ač marně: šlechta odbojná, nejvíce protestantská, ze země vypovězena, pak i ti, kteří nebyli mezi odbojníky, když víry protestantské odřící se nechtěli. Jen Karlovi z Žerotína dáno dovolení na Moravě zůstatí, jelikož Ferdinand uznával zásluhy, které on si byl o dům Habsburský získal. Karel ale, chtěje i trpkosti vyhnanství se svými druhy náboženskými sdíleti, prodal statky své Albrechtovi z Valdšteina, vyjma Přerov, jež si byl nechal, a odebral se do Vratislavi. Prodlel tam několik let; ale táhla jej touha po milené Moravě zase do Přerova, kdež také dne 9. října 1636 zemřel, dosáhnuv 72 rok věku svého. Tělesné pozůstatky odvezeny jsou do rodinné krypty v Brandejsi nad Orlicí.

Mohli jsme pro nedostatek místa jen nejdůležitější události ze života Žerotínova zde uvéstí: neb obšírný životopis o něm psáti, nepostačovalo by několik svazkův.

Zásluhy jeho o Moravu jsou neocenitelné; musíme-li jej v politickém ohledu stavěti na roveň s panem Ctiborem z Cimburka, jehož u správě země následoval, také přiznati se musíme, že v umění diplomatickém a všestranné vzdělanosti jej převyšoval: onť byl největším, nejslavnějším mužem, jehož Morava zrodila. Snahy a činy jeho, vlasteneckou řeč, dobré a starobylé řády země zachovati,²⁾ odpadnutí od vlasti a

¹⁾ Pro stav stran tehdejších jest zajímavé pozorování, jak rozdílně se chovali členové jedné a též rodiny. Karel z Žerotína, ač snahy katolické nefedroval, byl přece proti ozbrojenému odporu proti Ferdinandovi; švagr jeho Albrecht z Valdšteina a zet Jiří z Náchoda stáli zřejmě proti stavům, kdežto Ladislav Velen z Žerotína onoho roku (1619) byl hejtmanem a všechny kroky stavův proti Ferdinandovi řídil — Valdštejn a Náchod jsou od sněmu 1619 držaného ze země vypovězeni „pro jejich oukladné, neupřímné a lstivé, zlé a škodlivé obmysly a přečinnosti, je všechny . . . na věčnost vypovídáme; tak aby se z nich žádný nikdy do markrabství tohoto Moravského na časy budoucí a věčné nenavracoval.“

²⁾ Když roku 1618 k rozkazu dvorskému vklad do desk proti řádu semskému učiněn byl, vytrhnul Karel dotýčné listy. Když semský soud český nálezu jeden, s kterým strana spokojena nebyla, na císaře ku proskoumání vznesl, káral Karel toto počínání v dopis k panu z Budova přisně, vytýkaje Čechům, že sami svobody své v šanc dávají.

bažení po cizotě překaziti, šlechtu k mírnému ale rozhodnému hájení ústavy pohnouti, ujišťují mu po věky věkův slavnou a vděčnou pamět mezi Moravany, kteráž nevyhyne, pokud poslední Moravan v hrob vložen nebude. Sám jsa znalcem mnohých literatur cizojazyčných s velikou horlivostí pěstoval literaturu vlasteneckou co znamenitý spisovatel a štědrý spisovatelův podporovatel. Známoť, kterak mimo jiné vřele podporoval slavného našeho Komenského, jenž na statku Žerotína v Klokotech roku 1622 psal cituplné své dílo: Labyrint světa a ráj srdce. Jen malá část nadějí jeho se vyplnila: nejmilejší plány jeho byly zmařeny.

Po celý věk mužský pracoval o zachování svobod zemských a musil se toho dožítí, že právě tyto svobody úplně jsou zničeny a že absolutismus na zříceninách řízení zemského stany své rozbil. Nicméně ale zůstane pamět jeho slavnou a svatou a vděčné potomstvo hledíc k tomu, co všechno působil, litovati jen musí, že přechmaty vrstevníků jeho nedaly vzniku všemu, co veliký jeho duch před sebe byl bral. Chvála veliká, kterou historie Žerotínovi uděluje, jest zároveň těžkou obžalobou těch, kteří před bitvou Bělohorskou a po ní na rozkotání starých poměrů pracovali a věci podnikli, jež květoucí stav země českých na staletí zmařily.

Ú v o d.

Téhož času, když Karel z Žerotína co soudce v soudě panském zasedal, rozličná práva byla na Moravě platná, která historickým vývojem buď z vnitra národa samého se vyvinula aneb zevnějším vlivem ustanovena byla. Již kniha Tovačovská praví na str. 21. „Ale práva jsou v zemi rozličná, jedna ještě sluší k dědičným zbožím; druhá k manskému právu markrabínu, biskupovu; třetí duchovní; čtvrtá městská; pátá o služebné věci.“ Ještě určitěji o rozličnosti práv v Markrabství Moravském pronáší se kniha pana Ctibora z Drnovic: „Ale práva jsou v zemi Markrabství Moravském rozličná; jedna ještě sluší k dědičným zbožím, to jsou práva zemská; druhá manská markrabina; třetí biskupova manská; čtvrtá maršalkova manská; pátá duchovní; šestá městská; sedmá o služebné věci“ (fol. 25). Avšak platila zásada, kterým právem kdo začal, s tím ve při postupovati musel.

Nejdůležitější část těchto práv byla ovšem práva zemská, která se vztahovala k dědičnému zboží movitému i nemovitému a na nichž zasedával a pravdu od křivdy rozeznával soud panský.

Počátkové práva zemského a soudu panského zasahují do nejdávnejších dob naší historie. Diplomatař Moravský dosti často zmiňuje se o „jus terrae“ (právo zemské) a „judicium provinciale“ nebo „judicium nobilium“ (soud panský); působivost toho jus terrae a judicium nobilium byla tatáž jak později práva zemského a soudu panského. Ovšem že formy, které ono právo na sebe bralo a kterými soud panský se spravoval, během časův se měnily; nicméně ale zůstaly základy obou neporušeny a věk Žerotínův, jenž se honositi mohl, že práva zemská vedle jich zdokonalitelnosti pozvednul na vysoký stupeň vývoje, předce nebyl s to, něco podstatného na nich změnit. Neb byl strážcem toho práva soud panský, který záležel ze soudců samostatných, od žádného odvislých. S tímto soudem panským úhlavně jest nám činiti a protož jemu výhradně naši rozpravu věnovati chceme, aby všichni, jimž na věci záleží, do obsahu zápisů Žerotínových o soudě panském úplně vniknouti mohli.

Soud panský byl jediný soudní úřad, který rozsuzoval všechny rozepře týkající se statků deskových, tedy statků šlechty a měst královských. Co se týče peněz, žádný k soudu zemskému z menší sumy než čtrnácti kop groší poháněti se nemohl, lečby pán poháněl aneb pán poháněn byl, poněvadž stav panský k žádnému jinému soudu než k panskému nepříslušel (Ž. str. 244). Teprve později rozšířila se kompetence soudu p., že i zločiny rozsuzoval.

Jmeno své obdržel soud panský, jenž na právě zemském zasedal, od toho, že prvotně jen členové stavů panského soudci zemskými býti

mohli. Rytířstvo se dostalo do soudu zemského, když král Vladislav k prosbě stavu rytířského, aby podlé příkladu stavů českých také několik rytířův do soudu panského přijato bylo, k tomu svolil. Stalo se to r. 1492, kdež ustanoveno, aby soud panský záležel ze čtrnácti osob stavu panského a ze šesti osob stavu rytířského a sice tři z kraje Olomúckého a tři z kraje Brněnského.

Od té doby zrušen starý obyčej, dle kterého členové rodu panského při zahájeném soudu do stolic vstupovati a v nich sedati mohli, buď k soudu anebo k poslouchání, a počet soudcův ze stavu panského obmezen, jak dotčeno, na 14 osob. Téhož roku 1492 složen soud, jak list krále Vladislava praví: „Item tyto osoby jsou vybrány k soudu: pan, hejtman, pan maršálek, pan komorník Olomúcký, pan komorník Brněnský, pan sudí Olomúcký, pan sudí Brněnský, biskup byl-liby pán.

A tito páni krom úředníkův: pan Lichtenstejnár, nebo syn jeho; pan Albrecht Letovský; pan Jan z Dubé; pan Albrecht z Sternberka; p. Boček z Polné; p. Jan z Lomnice; p. Boček z Bouzova; p. Karel z Vlašimě; p. Ladislav z Bozkovic; p. Zygmond Osovský; p. Jiřík Osovský; p. Hynek z Ludanic; p. Václav Veverský; p. Jan Žerotinský; p. Ctibor Světlavský; p. Jindřich Tunkl.

Item z rytířstva, z Olomúckého kraje: p. Šarovec, p. Vilém Te-taur, Jaroš z Zástřizl. A z Brněnského kraje: Zygmond Valecký, Koňas z Vydrů a Blud z Králíc.“

Co se týče biskupa Olomúckého sedával v soudě z práva, byl-li členem rodu panského, jinak jen z milosti pánův. Kn. Tov. o tom praví na str. 122 takto: „A jestliže jest biskup Olomúcký pán, z rodu panského, tehdy z práva, ač chce, jmá v soudu sedati, ne jako biskup, ale jako pán zemský, a jmá jmieti po pravej straně hajtmánově miesto.“ Jelikož ale biskup Olomúcký pro důstojenství své veliké vážnosti požíval, tak že při sjezdích obecných zemských, jak kn. Tov. na str. 121 praví, páni nejprvé k biskupovi pro poctivost se sejdou a pakli se co od země piše, biskup napřed státi má; „protož vždy“ praví kn. Tov. dále na str. 122, „kapitola Olomúcká toho hleděti jmá pro mnohé velké přičiny, aby vždy při tom biskupství byl biskup z řádu panského, člověk dobrý, znamenitý.“

Co biskup seděl biskup Olomúcký jen tehdáž v soudě, jak kn. Tov. na str. 121 praví, „když král a pan země v soudu sedí, tehdy kněz biskup také seděti muož po pravé straně a súditi, však přísahu též k soudu jako jiný učinie.“

Velmi zajímavé jednání stran uvedení biskupa do soudu panského nachází se v těchto zápisích na str. 236—241. Když se jednalo totiž o přijetí kardinála Dietrichštejna biskupa Olom. do soudu zemského, pronesl se Karel z Žerotína takto: „pořádek náš s sebou to přináší, aby biskup, byl-liby pán, z práva v soudu sedal, ne proto, že biskupem jest, než proto, že pánem jest, poněvadž soud náš od starodávna jest soud panský a páni v něm sedati mají. Ač pak koli v knize pana Ctibora z Cimburka jináč Tovačovského zjevně se dokládá, že biskup má v soudu sedati, byl-liby pán zemský a to slovíčko „zemský“ bezpochyby se vztahovalo na rody panské Moravské, dokud ještě Rakušané a jiní Němci tak mezi nás se nezmíšeli . . . že biskupové, kteří jsou páni zemští z práva, kteří pak nejsou páni zemští, z samé toliko milosti do něho bráni bývají.“

Byloli nějaké místo soudce uprázněno, dosazováno bylo od stavu panského s vůlí pána země; kdežto před králováním Jiřího z Poděbrad

soud panský bez svolení krále sám se doplňoval; páni totiž vybrali osobu takového úřadu hodnou a podali ji králi k potvrzení. Uprázdnilo-li se místo, jež zaujímal rytíř, vyzváni jsou rytíři od pánův, aby těmto třem osobám ponavrhli, z nichž pak stav panský jednu vybral a ku potvrzení na krále vznesl. Před rokem 1531 mohli i dva rodní bratři v soudu zasedati; téhož roku ale stavové na sněmu Jihlavském ustanovili takto: „Jakož na tento čas z rodů panských některých dva bratři v soudu sedají, ti aby předece seděli, pokudžby z soudu odpuštění nevzali a z něho dobrovolně nevysedli; než napotom aby dva bratři v soudu zemském nesedali.“ (Sněm. p. kn. I. 99.)

Byl-li kdo na svrchu dotčený způsob na místo soudce dosazen, obdržel o tom zprávu skrze list královský, v němž zároveň mu nařízeno bylo, aby, když soud držán bude, k němu najíti se dal. Když se novojmenovaný soudce do města, kdež soud zahájen byl, dostavil, poslány k němu dvě osoby stavu rytířského, aby mezi soudce se dostavil. Tu byl obyčej, že nový soudce se vymlouval rozličnými příčinami; na druhý den opáčeno poselství, načež k rozkazu soudu do soudnice vešel. Jak mile vstoupil, oslovil jej hejtman anebo jeho místodržící touto formulí obvyklou: „Pane N. N. Jich Milosti znajíce hodnost osoby vaší, též i na poručení J. M. Císařské vás do soudu bráti ráčí; vstupte do šraňku a povinnost obyčejnou vykonejte.“ Takto oslovený začal se skromně vymlouvat, že toho důstojenství hoden není pro malé vědomosti své. Soud ale nikdy ovšem takových výmluv nepřijal, načež nový soudce do šraňku vstoupil, přísahu od něj. pisaře předčítanou prostovlasý a zdvihna dva prsty složil, načež mu od něj. komorníka místo vykázano bylo. Nebyl-li lačným, nemohl přísahati a přísaha odložila se na jiný den. Přísaha zněla v tato slova: „Slibuji a přísahám Pánu Bohu, Matce Boží i všem svatým a Nejjasnějšímu knížeti a pánu panu N. N. Českému králi a markrabí Moravskému, že chci a mám v soudu a právě zemském, chudému i bohatému, duchovnímu i světskému, což nejdál rozum můj snéstí můž, nehledíc na přízeň, ani na nepřízeň, ani na žádné dary, soud spravedlivý činiti, pravdu velebiti a křivdu tupiti. Tak mi Pán Bůh pomáhej, Matka Boží i všickni svatí.“

Protestanté a bratři vynechávali slova „Matce Boží i všem svatým,“ oě mezi nimi a katolíky často rozstrky bývaly, tak že, když byla většina soudcův katolická, někdy i přísaha bez slov „Matce Boží“ atd. za neplatnou se vyhlášovala. Teprvé sněm léta 1608 ustanovil stran přísahy takto: „Co se přísahy té, kteráž v řízení zemském vepsána jest, dotýče, ta má slovo od slova předece zůstati. Však žádný z panův obyvatelův, kterýžby nad tím, aby Matce Boží a všem svatým přísahal a pomoci od nich žádal, obtíženě svědomí by měl, nemá k vyřkání těch slov žádným způsobem nucen býti; než kdyžby jen pánu Bohu a pánu země přísahu učinil a z jiných slov v též přísaze obsažených žádného nevynechal, má ta přísaha od něho přijata býti.“ (Sněm. p. kn. II. str. 394.) Kn. Tov. již horlivý husita sepsal, obsahuje též slova „matce Buožie i všem svatým.“ (str. 47).

Původně soudcové zeměti žádné přísahy nečinili; teprvé za krále Jiřího ustanovena jest, jakž kniha Tov. o tom na str. 47 praví: „A ta přísaha nebývala prvé na páních, než za krále Jiříeho páni k ní svolili a již na věčnost díti se jmá a stala se léta 1464 najprv v Olomúci.“

Hodnost soudce trvala pravidelně doživotně; soudcem přestal ale býti každý, kdož pro důležité příčiny, jako dlouho trvající churavost,

od soudu propuštění obdržel, anebo do tejné rady povolán byl, anebo ven ze země se vystříhoval. Pády, že někdo ze soudu vysazen byl, byly řídké. Roku 1611 propůjčil král Matyáš soudcím zemským titul „rad královských“ což soudu Švatokunhutskému v Brně ohlášeno a od něho věčně přijato bylo.

Při důležitosti, kterou soud panský do sebe měl, není se co diviti, že králové k tomu hleděli, aby sobě jmenováním soudců vlivu na soud dobyli. Pokoušeli se o to, aby soud měl pouze právo, navrhovati osoby k soudství a král aby je jmenoval. Stalo se to r. 1581 a 1590, že král Rudolf na sněmu žádal, aby soud bez vůle a vědomí krále žádné osoby co soudce nepřijímal; stavové to ale odepřeli a kterak zárlivé práva svého hájili, o tom podávají také tyto zápisky doklady na str. 162.

Jakož král neměl práva, dosazovati místa soudcův, taktéž nebylo žádnému dovoleno, od nálezu panského ku králi se odvolati. Památná jsou v tom ohledu slova Ladislava Veleny z Žerotína, jež on do svého cestopisu vložil: „sexto Jan. anno 1590 Olomutium profectus sum. Ubi proceribus Moraviae plerisque congregatis aliquot processus sum. In curia provinciali vidi. Durante actu stabat puer in scamno strictum insem tenens. Nullus a dicta sententia ad alium iudicium sub capitis poena provocare audeat.“

A kn. Tov. praví na str. 27: „Také práva svá země jmá svobodná beze vši překážky pána svého a všelijakého odvolanie ani k císařově milosti ani k svému vlastniemu pánu.“

Uvázal-li se nový král v držení Moravy potvrdiv dříve svobody země a přijav hold obyvatelův, bylo první jeho povinností, dbáti o puštění práva a dosazení soudu, a za to mu dávána byla berně. „Má se starati o práva země“ praví Ctibor z Drnovic, „aby puštěny byly a průchod svůj aby míti mohly, a má se ptáti nejprv na úředníky zemské, kteříž na právě seděti mají, nebo bez práva toho zřízení jiné za nic nestojí.“¹⁾

Právo, kteréž při soudě panském rozsuzováno bylo, nezakládalo se na paragrafovaném zákonníku, nýbrž se hledalo a tudíž i nalezalo. Rozsudky soudu či nálezy panské vynášely se podle podobných předěšlých při a mohl tedy každý, porovnávaje svou věc s tou neb onou předešle již rozsouzenou věděti, jaký asi nález stran jeho pře učiněn bude, čímž nejen že právní vědomí u jednotlivců se utužovalo, nýbrž jedenkaždý i mohl potěšitelného přesvědčení nabýti, že i on k vyvření práva působí a účinkuje. V tom smyslu, že právo se hledalo v předěšlých podobných pádech a se neustanovalo podle psaných zákonů, praví kniha Tovačovská, „že se (soud) právy psanými nespravuje, než obyčejí svými starodavními a slyšením stran a pře, kteráž se od stran liče.“ V tomtěž smyslu se vyjadřuje Ctibor Drnovský piše o knize své: „A ne aby tato práva Moravské země byla; nejsou. Neb v tomto markrabství psanými právy se nespravují při soudu zemském, jako v jiných zemích, než podle žaloby a odporu a důvodů z hlav na své přísahy rozsudek i nálezy činiti mají.“ Proto prý tuto knihu sepsal: „kdož starý nález čísti káží ku pomoci své při, a že se jest prvé o takovou věc stal, tehdy dobře jest pro pamět panům soudcím, a řídko od toho padne, lečby se tato pře s onou v něčem dělila.“

¹⁾ Kniha Tov., která totéž místo na str. 27. uvádí, má patrně chybu tisku pravíc: „neb bes práva a toho zřízení jiné sa nic nestojí aniž jest trvavé.“

Hlavní moc soudu panského spočívala v tom, že od jeho rozsudku či nálezu nebylo žádného odvolání. Tato okolnost, jakož i právo soudu, že osoby na uprázdněná místa soudcovská sám dosazovati mohl, dávaly mu jakési vlastnosti suverenity, kteráž dovršena byla tak zvanou „svobodou v soudě panském, již kn. Tov. str. 120 v tato slova definuje: „A mohú svá zřízení opraviti, ujíti a přičiniti, jako lidé svobodní, ač jest všech k tomu vuole a svolenie a v velikých věcech královské potvrzenie.“ Tato tak zvaná svoboda v soudě panském propůjčovala soudu téměř neobmezenou moc a protož hleděli králové k tomu, aby tento článek ústavy zemské buď zrušen anebo alespoň obmezen byl. Když na sněmu Znojenském držaném léta 1535 se jednalo o nápravu zřízení zemského, pokoušel se král Ferdinand I. o to, aby dotčený článek v platnosti obmezen byl.

Psal stavům strany artykule onoho takto:

„Na druhý artykul o svobodě soudu zemského J. M. K. proti tomu býti neráčí, aby v Markr. Mor., jakož i jinde za obyčej jest, právo svobodné býti nemělo; než aby stavové chtěli sobě zřízení své bez zvláštního povolení J. M. K. napravovati, ujímati i přičiniti, toho J. M. K. dopustiti neráčí, neb i jinde se tak zachovává. Než kdyby stavové příčiny hodné uznali, žeby potřebí bylo, práva neb zřízení napraviti a J. M. K. to od nich oznámeno v čas bylo, J. M. K. znajíc hodné příčiny ráčí se k nim milostivě zachovati a sněm obecní niemeně jako do Jihlavy a teď opět sem do Znojma o napravení práva položiti a což tak s jistým vědomím a vůlí J. M. K. vyhledáno a napraveno bude, při tom má zůstaveno býti.“ A když stavové nepopustili a na svém zůstali, vzkázal jim král: „Což se toho artykule o svobodě soudu a zřízení činění dotýče, jak jsou ten artykul mezi jiné artykule při napravení práva postavili, J. M. K. ráčí, aby na místo toho artykule tento dolepsaný artykul postaven byl, že právo Mark. Mor. a soud v soudních věcech svobodné právo jest, jakž od starodávna bylo. Než což se zřízení nových činění neb napravování dotýče, když by jaké zřízení neb napravování učiniti chtěli, to aby J. M. K. posláno a prvé ukázáno bylo a k čemuž by J. M. K. tak povoliti a jim to potvrditi ráčil, má stále držáno býti a jináče nic.“ (Kopíř sněm. fol. 67. 69.)

Kopíř sněmovní má ale k tomuto dopisu královi připsáno: „Ale tomu artykuli stavové se zpěli a k tomu povoliti nechtěli.“ A protož skutečně vešel tento artykul do zřízení zemského tištěného l. 1545, kdež se nachází na listě VIII.; a nad to více přijat také do usnešení sněmu Brněnského držaného l. 1550, kdež v úplném znění kn. Tov. na listě 13 napsán jest. Ač stavové svého práva dosti obezřetně hájili, přece se podařilo králům, kteří sobě věděli zjednati mocnou stranu mezi stavy, že článek o svobodě v soudě panském do zřízení tištěného l. 1562 a tím méně do zřízení z roku 1604 nevešel. Nicméně ale soud panský rázně zastával práva svá; považoval je za nedotknutelná, tak že soud Brněnský postní l. 1596 se pronesl, „že J. M. Císař proti pořádkům našim na odpor rozkazovati nemůže, „(Viz tyto záp. str. 29) A ještě důrazněji vyjádřil se soud Holom. léta 1600 ústami Karla z Žerotína: „pán náš, poněvadž nám přísahu učinil, také nad našimi zvyklostmi a starobylými obyčeji ruku držeti ráčí.“ (Tamtéž str. 239.)

Důležitost soudu panského nezáležela ale pouze v neobmezeném vlivu na ryze soudní a právní věci; soud zemský byl zároveň s nejvyššími úředníky zemskými nejdůležitějším sborem rozhodujícím o všech znamenitějších věcech, které země se tykaly, zvláště v době, když sněm

nebyl. Kdykoli nějaká vážná věc od sněmu pro jakékoli příčiny vyřízena býti nemohla, snesl se sněm na tom „aby ta věc nejvyšším úředníkům a soudcům zemským k vyřízení odevzdána byla.“ Důležité dopisy mnohokrát zasílány byly na soud, ač se ne soudních, nýbrž politických a státních věcí týkaly. Tím, že soudcové potahováni bývali k poradám nejvyšších úředníkův, zamezeno každé rozšiřování se byrokracie a stavové působili vždy na záležitosti zemské vlivem neodvislých mužův nikomu něčím povinných. Soudci zemští se stali na ten způsob radami země. Soud Brněnský Svatokunhutský l. 1611, na kterém se o sepsání majestátu stran tytule rad královských jednalo, velmi případně to vyslovil, řka: „aby týž majestat v lepší formu uveden byl a doloženo v něm: „poněvadž soudcové zemští bez toho raddy naše zemské jsou a my zemi s raddou jejich spravujeme.“ Kterak zvláště za doby Matyáše nejvyšší úředníci a soudcové častokrátě věcmi politickými a státními se zanášeti museli, o tom podá druhý svazek těchto zápisů mnoho důkazů. —

Soud zahájen býval čtyřikrát do roku a sice dvakrát v Olomúci o sv. třech králích a o svatém Janu křtiteli; dvakrát v Brně druhou neděli postní a o sv. Kunhutě. Tento pořádek soudův byl ale několikrát změněn a sice poprvé r. 1576 při sněmu Olomúckém, kdež stavové změnu času, kdy soudy držeti se mají, navrhli (sněm. p. kn. IV. fol. 127), kterážto změna od krále Rudolfa l. 1578 potvrzena byla. Tato změna se týkala soudu svatojanského, svatokunhutského a postního, jelikož o těchto dobách lidé nejpilnějšími pracemi polními zaneprázdněni jsou. Ustanoven tento pořádek soudův: „Soud Brněnský, kterýž se, jak dotčeno, předešle o sv. Kunhutě a nyní v neděli před sv. Vavřincem držívá, ten aby držán býval na den sv. Martina. A trefilo-li by se sv. Martina v sobotu, tehdy v neděli po sv. Martině. Soud Brněnský postní, aby se v městě Brně v neděli Provodní a soud Svatojanský Olomúcký v neděli před sv. Bartolomějem držel.“ Jen soud Olomúcký Svatotříkrálský zůstal nezměněn. Nový tento pořádek trval do roku 1583, ač i mezi tím ještě změny se daly; dotčeného roku ale potvrdil král Rudolf snešení stavů, „aby na ty časy jakž předešle od starodávna a jakž v zřízení starém Znojenském zapsáni jsou, soudové zemští držáni bývali.“ (Sněm. p. kn. IV. 308). Zůstali tedy soudové v Brně v druhou neděli postní a o sv. Kunhutě; v Olomúci o třech králích a o sv. Janě křtiteli. Usnešení, kteréž stavové na sněmu l. 1562 učinili, aby toliko dva soudy zemské držány byly a sice jeden v Holomouci o třech králích a druhý v Brně o sv. Trojici, a každý aby tři neděle trval, nevešlo v platnost. (Sněm. p. kn. III. 195).

Sluší znamenati, že den zahájení soudu v době určité ustanoven byl starým zvykem. Co se týče soudu svatotříkrálského, kázala povinnost soudcům, aby se na den tří králův, nebo pokudžby jich v sobotu bylo, den potom do Olomúce sjeli (viz tyto zápisy str. 7.). Byli sv. Jana v sobotu, sjeli se soudcové vedle starobylého pořádku teprv v neděli (tamtéž str. 235). Příčina toho byla, že pňhonové první den vyhlašování byli, což v neděli státi se nemohlo, jelikož v neděli se nesoudilo. Co se týče soudu svatokunhutského, učinil sněm l. 1571 toto usnešení: „Poněvadž tomu rozuměti, jakž v zřízení zemském doloženo, že soud při sv. Kunhutě držán býti má, když se sv. Kunhuty v neděli trefí, jako léta tohoto, že lidé na nedorozumění někteří jsou, hned-li tu neděli se sjezditi k soudu mají, či-li přes týden; i poněvadž se to tak zachovávalo i sněmem předešle vyměřeno bylo pro jarmark, kterýž

o sv. Kunhutě v Brně bývá, když se sv. Kunhuty v neděli trefilo, že přes týden potom v neděli teprv se k soudu přijíždilo a v pondělí ráno půhony se vylašovali, ještě se toho při tom zanechává a všem vůbec, aby o tom vědomo bylo, tímto sněmem se předešlé nařízení obnovuje, tak abychom se vždy k soudu svatokunhutskému tu neděli po sv. Kunhutě sjížděli a v pondělí ráno půhony vylašovány byly.“ (sněm. p. kn. IV. 32). Pořádek tento změněn jakž tyto zápisky Žerotínovy na str. 61 praví: „Pořádek jest, abychom se k soudu tomuto (svatokunh.) sjížděli před pondělí po sv. Kunhutě ten den; jestližeby se pak sv. Kunhuty trefilo v pondělí, tedy přes týden.“

Soud zemský měl se držeti úplně dvě neděle; v neděli, pak ve svátky Matky Boží a apoštolské se nesoudilo; jiné svátky se nedržely. (tyto zápisky str. 184.)

Jelikož soudy v určitých dobách roku se odbyvaly kdežto sněmy zemské dle potřeby od krále se svolávaly, mohlo se státi a stávalo se také, že král naléhající potřebou neodbytnou pohnut sněm svolati musel právě v době, které soud zahájen býti měl. To se velmi dotklo těch, kteří nějakou při před soudem měli. Protož stavové mnohokrát na králi žádali, aby sněmy nepokládal v doby, které pro soud určeny jsou a dotyčné nařízení vešlo také do zřízení zemských. Později ale vyvinul se obyčej, že, když sněm v dobu soudní svolán byl, jeden den se soudilo a druhý se sněmovalo, jak tyto zápisky praví: „pořádek jest, že když se soud a sněm spolu trefí, tedy jeden den že se soudí, druhý že se sněmuje“ (str. 30.)

Měl-li soud odložen býti, než-li zahájen byl, byl jedině sněm oprávněn, to učiniti, musel to však rozhlásiti po zemi; avšak bylo zapotřebí k takovému odkladu důležitých příčin n. př. veřejné ležení, mor, nepřátelský vpád, anebo, když značný počet soudcův volen byl buď k generálnímu sněmu aneb k jiné výpravě poselské. Byl-li soud na tento způsob odložen, mohl i na jinou dobu krom od starodávna určených časů položen býti, což hned při ohlášení odkladu se oznámilo.

Sjeli-li se ale soudcové k soudu, a nastala-li nějaká příčina, pro kterou soud měl odložen býti, pak mohli to učiniti; ale s raddou a svolením těch, kteří pře při soudu měli a soudcové byli povinni za každý odklad soudu, ať se stal z jakýchkoli příčin, králi omluvu učiniti. Sněm l. 1531 ustanovil stran toho takto: „Přihodiloliby se tedy, žeby se měl soud odložiti, tehdy pani soudce mají se s těmi, kteří se souditi mají, o to sněsti“ (Sněm p. kn. I. 103). Stran tétéž věci snesl se sněm l. 1537: „Což se odložení soudu dotýče, na tom jsou se všickni stavové srovnali, aby ta věc panům soudcím v moci byla, kdyžby se toho potřeba poznala a soud odložen býti měl, že to jich Milosti rozvážiti mají. A hned při zasedění soudu těm, kteříž se souditi mají, oznámiti, do kterého času souditi ráčí, a na čem by se sněsti ráčili, aby lidé o tom vědouce darmo se netrávili (Sněm. p. kn. I. 146). Toto sněšení vešlo také do zřízení zemského z r. 1545, kdež vytištěno jest na listě 71.

Nemohl-li se soud držeti za příčinou, již soudcím odstraniti možné nebylo, jak n. př. když nebylo hejtmana, neb sudho, buď že nemocen byl anebo žádný místodržící od krále jmenován nebyl, pak se čekalo k odstranění této nesnáze na rozkaz královský, avšak jen první den, jakž o tom tyto zápisky praví: „že do třetího dne se nikdy soudu neodkládá a že nejsme povinni, ani do druhého čekati.“ Bylot to totiž

povinností královou, věděti, že soud v určenou dobu se sejde, a byli nějaký nedostatek při nejvyšších úřednících, bylo to věcí jeho, aby tento nedostatek odstranil.

Ač stav panský a rytířský jen právo měli, aby z nich soudci byli jmenováni a ač tedy to se podobalo nějakému privilegium, přece byl každý soudce povinnen, ku každému soudu dojížděti. Nemohl-li dojeti, musel slušnou a vážnou příčinu udati a jí se omluviti; chtěl-li na déle trvajíc cestu ven z země se odebrati, musel u soudu za dovolenou žádati. Sněm l. 1519 ustanovil takto: „Páni a rytířstvo v soudu zemském sedající nyní a budoucí časy tak se zachovávati mají, jakž landfrid ukazuje; na dni jmenované do Olomouce a do Brna aby se sjížděli a soud vysedali, pokudžby se nevzdal a odtud aby žádný neodjížděl, lečby pan hejtman, pani soudce J. M. potřebu nečí znajíc jej odpustiti ráčili; pakli by kdo nepřijel a tak se nezachoval, ten má od pána hejtmána k druhému sněmu obeslán býti, aby před panem hejtmánem a pany soudci J. M. stal a tu má slibem zavázán býti, aby před králem J. M. se postavil na den, kterýž jemu pan hejtman a pani soudce jmenovati ráčí a toho slibu aby prázdnen nebyl, leč jej král J. M. ruku daním propustiti ráčí“. (Sněm p. kn. I. 12) Kn. Tov. má o tom ještě přísnější rozkaz; piše totiž na str. 48: „Páni právo zasedúc, nemají se rozjížděti . . . Pakliby který pán bez vuole krále, markrabie, hajtmána od súdu pryč jel, dokudž by se soud nevzdal, ten v soud zase nejmá vcházeti, ani vzat býti, ani v súdu seděti, lečby jej pan hejtman neb páni znovu zase přijali.“

K zahájení soudu a k platnému usnešení čili vynešení nálezu bylo zapotřebí od r. 1535 nejméně desíti soudců; menší počet nálezu učiniti nemohl (viz tyto zápisy str. 41). Protož také přísně bylo rozkázáno, aby soudcové k hodině od hejtmána ustanovené do soudnice se scházeli, jakž na tom se ustanovil sněm l. 1519, kteréžto ustanovení vešlo do všech tištěných zřízení zemských. Mnohem přísnější nařízení učinil sněm l. 1531: „Jestližby pak který z panů soudců k hodině od p. hejtmána uložené k soudu nepřišel, takový aby od panů soudců slovy potrestán byl. A jestližby se toho více dopustil a k hodině jmenované nepřišel a slušné příčiny neukázal, aby slibem zavázán byl, aby se před králem J. M. postavil, jako ten, který jest k soudu svévolně nepřišel. Jestližby který z panův soudců bez povolení pána hejtmána a panů soudců odjel, ten též má obeslán býti a slibem zavázán, aby se před králem J. M. postavil, jako ten, který jest k soudu nepřijel. Také žádný z panův soudců nemá odcházeti od žádné pře, kteráž se vésti počne, až se nález stane, a jest-li žeby pan hejtman a pani soudce vidouce, žeby se některý z panův soudců dopustil takového nepořádku a k soudu nepřijel aneb od soudu odjel a oni to prohlédali a k němu se podlé pokuty svrchupsané nezachovali, obec o takovou věc bude se moci ku panu hejtmánu a panům soudcům domluvati“ (Sněm. p. kn. I. 98). A že toto nařízení se přísně zachovávalo, o tom poučují nás tyto zápisy pravice na str. 39: „A sotva jsme to vykonali, že pan hejtman drabanta pro nás poslal, abychom na horu do soudnice jeli, kamž když jsme přišli, dal nám oběma dobrou kapitolu a artykul z zřízení zemského čísti dal, že se páni soudci k hodině od pána hejtmána jmenované na horu scházeti mají.“

Soud velice nad tím bděl, aby vážnost jeho zachováváním všech slušných obvyklých forem i v tom nejmenším neutrpěla. Krásně o tom se pronášejí tyto zápisy na str. 141 pravice: „ješto všem vědomé

jest, jaká v těchto místech i vážnost i mluvení opatrnost se má zachovávat i jak každý s pravdou před J. M. jest povinen se stavěti.“ Když při soudě svatofikrálském l. 1596 v noci někteří po městě stříleli, soud velmi nad takovou nevážností se zastavil a uložil Karlu z Žerotína, aby onu nevážnost u veřejném sezení karal, což také učinil, praviv: „Této noci ráčili jsou někteří z prostředku J. M. časté a veliké střelení slyšeli. Jaká to nevážnost a lehkomyšlnost od těch jest, kteří se toho v pokojné zemi a při zahájeném soudě, kdež, jest-li jindy, obzvláštěně řád, pokoj, vážnost a stud zachovávan býti má, dopustili, snadno jest každému souditi . . . (viz zápisy tyto str. 18).

Žádnému, leč soudci, nebylo dovoleno, s nějakou zbraní do soudnice vstoupiti; taktéž bylo zapovězeno v soudnici jísti nebo pít; nemohl-li kdo žízni odolati, musel ven vystoupiti přijma k sobě druhého pána, aby nepadl v podezření, že některé straně poučení dává (kn. Tov. str. 49). Vedle snešení sněmu l. 1531 byl každý, kdož v soudnici křik dělal, po třikráte napomínán; neuposlechl-li po třetím napomínání, jest trestán vězením na radnici. (Sněm. p. kn. I. 99) Došlo-li u vedení pře na nějaké špinavé neb necudné věci, rozkázáno pacholatům a ženským, aby ze soudnice vystoupili.

Zachování formy zdálo se soudu panskému věci nevyhnutelně potřebnou; co jednou ve zvyk a obyčej bylo vešlo, od toho nepuštěno více; ano i tenkrát, když zachování formy mohlo vésti ke krivosti nějaké, soud formy nedal v šanc. Velmi případně o tom se pronáší Žerotín v těchto zápisech, na př. na str. 9: „aby pořádkům našim ublíženo a co jednou schváleno a za dobré uznáno bylo, to aby přehlídnutím našim svrženo nebylo.“ Dále na str. 12.: „Pochybíme-li jednou v pořádcích našich, uvedeme soud v lehkost, vystoupíme z svobod našich, kteréž také to v sobě zavírají, **aby obyčej starobylé a výpovědi panské i příklady za právo držány byly.**“ Totéž zachování formy spatřujeme u vynášení nálezu; tak se praví na str. 55 těchto zápisů: „že ti nebožátka sprostni jsouce, měliby ušetření býti; avšak abychom pořádkům neublížili a proti předešlým nálezům nic neučinili, stal se nález“ Anebo na str. 89. „Ačkoli věc sama v sobě velice spravedlivá jest, avšak poněvadž jest podle pořádku a vždy se tak od předků našich zachovávalo, učinili jsme obyčejný nález, že pro nedoložení pánu tytule povinného není pán povinnen odpovídati.“ Toto ouzkostlivé zachování formy vysvětluje se tím, že při nedostatku paragrafovaného zákoníka platilo zvykové právo t. j. to, co dlouhým obyčejem v moc právní vešlo.

Nad jiné náleželo k zachování formy, že jiným nežli jazykem českým při soudě mluvíti dovoleno nebylo.

Ač tak zvané knihy soudní, jichž nejstarší při cudě Olomúcké z léta 1405 a při cudě Brněnské z léta 1475 pochází, byly psány jazykem latinským, jakož i desky zemské až do r. 1480; přece nelze pochybovati, že veškeré jednání soudní ústní dalo se jazykem českým. Zda-li v starší době tak přísně k tomu přihlíželo se, jako za doby Žerotínovy, aby jiným než jazykem českým před soudem mluveno nebylo, o tom písemného svědectví nemáme; ale z tvrdosti, s kterou v době dotčené každé cizé slovo ze soudnice vypuzeno bývalo, lze souditi, že krom české jiná řeč nikdy v soudě panském trpena nebyla. Nejprůpadnější líčí se důslednost, s kterou jmenovitě němčina v soudu trpena nebyla, v těchto zápisech, (str. 236 — 241) když o soudě Svatojanském

v Olomúci l. 1600 kardynal Dietrichštejn mezi soudce zemské přijat býti měl. Právil tehdaž Karel z Žerotína: „poněvadž od starodávna v zemi této při právě jazyku českého se užívá a žádnému až posavad aby v potazu jiným než českým jazykem mluvití měl, trpíno nebylo, žebychom tolikéž jemu (kardynalovi), aby mezi námi německy mluvití měl, dopustití nikoli nemohli, jakž pro zachování starobylého pořádku, tak pro nezlehčení vlastního jazyka. A protož aby se na to rozmyslil, tak abychom s ním skrze to v odpory nějaké vjíti nemuseli; nebo jestli žeby jiným jazykem než českým mluvil, bychom ho pak slyšeli, žeby hlas jeho nic neplatil ani mezi jiné počítán nebyl.“

Cizím povolen býval tlumočník. O tom nás poučují tyto zápisy na str. 62: „Postavil se Puchar do šraňku a německy mluvití začal; jest mu oznámeno, že se při tomto právě jináč než česky nemluví a protož aby sobě přítele zjednal, který by od něho promluvil . . .“ Sem též náleží, co tyto zápisy na str. 125 praví: „strany vidimus, poněvadž jest latině psán, že nemá čten býti.“¹⁾

I v dalším rozvoji tohoto úvodu poznati lze bude, kterak při soudě panském ve všem formy starozvyklé šetřeno bylo.

Přípravy k soudnímu jednání.

Než-li soud odbyván byl, ohlášeno to po tři týhodny v zemi. Kn. Tov. o tom na str. 32. praví: „když král neb markrabina milost aneb páni a země ku právu přistúpiti chtie, jmá voláno býti po všech městech, městečkách i tu, kdež se kteří trhové dějí: že král i páni svolili se právo propustití a pohonové že mají jíti, a to tak, jakož se jemu cedule dá od pana hajtmána, že všem oznamuje, kterak z vuole krále jeho milosti, pana hajtmána, pánuov, práva zemská puščena, jsú a k pohonóm zasezeno bude den tento etc. Protož jmá-li kto při tom právě činití, muož puohon vzietí etc., a hned týž týden opět v trhový den v městě Brně také býti jmá týmž obyčejem provoláno, a tak po třikrát v každém těch měst po tři téhodni a po tři trhy.“

Když tak po zemi rozhlášeno bylo, že soud panský se sejde, hned po třetím provolání zasedli ouředníci menší cudy Olomúcké a Brněnské, aby pňhony t. j. spis, kterým žalobník obžalovaného před soud zve nebo pohání, přijímali. Kn. Tov. o tom praví takto: „Z příčin hodných jest zuostáno a ustaveno, aby hned po třetiem provolanie nejprv v městě Olomúci ku pohonóm zasezeno bylo v purkrabieho domě, ale již nynie vzali sobě v obyčej u pisaře a to v pátek prvnie po provolanie třetiem a hned druhý pátek v Brně a tak po tři pátky v Olomúci vždy ve dvě neděli a vždy po tři pátky v Brně, druhý pátek po Olomúckém pátku, aby bylo na pöhonech sedieno v obú městech po šest pátkuov pořád zběhlých. A z té příčiny nejdú pöhonové v jedny pátky i v Olomúci i v Brně, aby ti z Olomúckého kraje, jměli-liby koho z čeho pohnati pöhonného pátku nezmeškali v Olomúci a jměli-liby kto též z Brněnského kraje co v Olomúci činití, aby z svého kraje

¹⁾ Avšak i v ostatním řízení země byla jediné čeština úřední řečí, a povolen-li nějaký překlad, stalo se to zřídka a jen vysoce postavené osobě k vůli, Sněm l. 1612 ode muě vydaný praví na str. 23 takto: „Více jsem na ně vznesl, aby smlouvy ty, které před pňl patým létem před Prahou učiněny jsou, i ty, v které jsme v nově minulého roku s stavy království Českého vešli . . . pisaři městští na německo je přeložili pro snadnější rozum arciknížecí, avšak aby to neveslo jako v pořádek nějaký, podlé kteréhožby se musilo všecko z češtiny naší na německo překládati, aby stavové těch výkladův J. M. neposýlali, než pan komorník aby ad partem J. M. je podal.“

pohonuov nezmeškali. Po těch šesti pátcích jest puohon slunečný, ten se čtvrtý pátek děje.“

O pūhonu slunečném praví kn. Tov. str. 39 takto: „Pūhon slunečný ten vycházíe čvrtý pátek, jakož napřed dotčeno jest a jmá tūž formú pohnán býti, jako jiní pūhonové a z čeho komu potřebie jest. A ten puohon bývá poslední pátek před svíečkami aneb v druhém právě ten pátek před sv. Janem. A ten jest proto od starodávna nalezen, ačby se kto v prvních pūhonech zmeškal, jsa sám pohnán aneb pro svú potřebu při pūhonech jest býti nemohl i bude moci ješče pohnati. A proto slove slunečný, že toho, kohož se jim poháníe, jmá před sluncem v sobotu zastati; pakli koho pūhončie nezastane, tehdy nebude povinen pohnaný tomu pūhonu odpoviedati. A ten, kohož pohóníe, jmá kuoň pod pūhončieho dáti, aby vždy zastal do slunce a to na svú škodu; pakliby o blízce byl, tehdy konie potřebie nenie, než jíti jako s jiným puohonem pēškami.“ Jelikož ale čas k dodání pūhonu od pátku až do soboty před východem slunce velmi krátký byl, ustanovil snēm z l. 1523 takto: „Což se pūhonův slunečných dotyče, to jsme uznali, že jest jim z zvyklosti starodávni čas velmi krátký uložen byl, z kteréžto příčiny lidé v nebezpečnosti jsú stáli; i na tom jsme se srovnali, aby pūhonové slunečné od vydání jich v tēdmi dodáváni byli tēm, kteří se pohánějí.“ (Snēm. p. kn. I. 37) Toto snešení vešlo také do zříz. zems. tištěného l. 1545 (viz str. 25), kdež ale zároveň předměty slunečného pūhonu obmezeny jsou, anť tam se ustanovuje: „A takovými slunečnými pūhony z jiného poháníno býti nemá, než o svědomí listovní, o postavení svědkův a položení listův, krom poselacích, o zastoupení, o rukojemství, za peníze neb správu“ kteréžto ustanovení přijato také do pozdějších zřízení zemských.

Tištěná zřízení zemská ustanovují k dodání pūhonů pro Olomúc pátky před sv. Jiřím a před sv. Martinem. Pūhony zasěstí museli komorník, sudí a pisari menšího práva u přítomnosti pisarē zemského. Oni dělali „registra pūhonná“ do nichž pūhon každého žalobníka, tak jak on jej napsal, vepsali, „nic neujímajc ani přičinějíc, neb každému puohon jeho buď k zisku neb k ztrátě“ (kn. Tov. a zříz. zemská). Byla-li totiž v pūhonu nějaká vada proti formě obvyklé, nebyl pohnaný povinnen, tomu pūhonu odpoviedati a žalobník musel pak jej novým pūhonem poháněti.

Kdo poháněti chtěl, napsal pūhon svůj na ceduli a podal ji pak sám osobně úředníkům na pūhonech sedících a při tom mu bylo říci: „teď pohoním a žádám, aby mi tento puohon vepsán byl.“ Úředník vzal od něho pūhon, četl jej zjevně a pak jej vepsal tak, jak od žalobníka napsán byl. Od každého pūhonu, v němž se škody opovídaly, platilo se VII. gr. a bez škod opovídání V. groší. „A pohnati se muož z těchto věcí: z dědin, z zástav, ze základu, od kúpenie, ze slibu, ze rčení, z škody učinenej na něčem súsedu na statku: ke diskám, k listu, k svědomie, k přísaze, k panskému nálezu.“ (Kn. Tov. 34.)

Pūhon musel obsahovati křestné jmeno žalobníka i pohnaného, jehož titul, úrad a urození; škoda se opovídala proto v pūhonech, aby, kdyby pak položena nebyla, žalobník z ní poháněti mohl. Taktéž jmenován býval v pūhonu poručník, jeden nebo i více, který v nepřítomnosti žalobníka nebo původu při jeho vedl. Tento poručník měl moc, jako sám původ souditi, prosouditi, jednati a ve všem jej zastoupiti (viz tyto záp. str. 83). Za tou příčinou se tēm, kteří v pūhonu poru-

čnfy jmenovali, rok nemocný nedával t. j. nebylo jich omluvě, že pro nemoc k soudu se dostaviti nemohou, místa dáno.

Co formulář pŕihonu podáváme zde pŕihon uvedený v knize Tov. na str. 36: Já N. z N. pohoniem N. z N. z XI. tisíc hřiven groší dobrých, stříbrných, širokých, z dědin, i z zástav, odtud odevšud, kdež co jmá, ješto slušie k Olomúckému právu; a tu jemu vinu dávám, že drzie spravedlivý statek muoj, k němu práva nemaje, ze vsi Zálubi. Zná-li, zná se v pravdě, pak-li přie, chci dskami prokázati a na panském nálezu dosti jmieti; škody opoviedám, poručníky činiem: Svacha z P. a Havla z T., na zisk i na ztrátu.“

Avšak i pohnaný měl právo v jistých případech poručníka postavit, aby při jeho vedl. Sněm z léta 1531 ustanovuje v té příčině takto: „Také kdyby pohnaný postavice se ku pŕihonu z potřeby od soudu domů odjeti chtěl, chtíc poručníka, kterýžby na místě jeho odpovídal, učiniti a původ nechtěl by jemu toho odjetí dopustiti, to mají pani soudce rozvážiti v pŕihon nahlednuce a poznají-li potřebu pohnaného mají jemu dopustiti domů jeti a poručníka zapsati k tomu pŕihonu; a jakž nález na poručníka padne, pohnaný povinnen bude, na posudku tomu dosti učiniti. (Sněm. p. kn. I. 101.)

Tentýž sněm ustanovil, že, kdyby poručník původu (žalobníka) pro nemoc anebo z jiných příčin k vedení pře státi nemohl, a sám původ nemohl-li by té pře při soudu vyčkati, tehdy původ bude moci sobě jiného poručníka dáti zapsati (tamtéž).

Proti svévolnému procedování taktéž sněm z léta 1531 učinil opatření, kteréž potom do zřízení tištěných mělo: „Pani soudce mají to pilně rozvažovati: kdožby koho bezpotřebně jej pohánějíc trápil, aby takových pŕihonův žádnému lehee nevážili, než toho každého rathouzem trestali neprohlédajíc na bohatství ani na chudobu, poněvadž se škody při tomto právě nesoudí.“ (Sněm. p. kn. I. 103). Pŕihon svévolně u soudu podaný náležel k „pŕihonům na potvor“ o nichž kn. Tov. a podlé ni zemská zřízení tištěna ustanovují takto: „Kdož listem prvé přesuzeným pohání, kdož smluvy zdvihá a jich nedrží a proti smluvám pohání, neb nad nález panský a koho posměšně narŕkne, neslušným a hanebným pŕihonem koho požene, jako polože v pŕihonu zlého syna, nebo zrádci, nebo jinakž; páni uznajíc takové rozkází na rathouz vésti a takový má do jich vůle kázán býti.“ (Kn. Tov. 39; — Zříz. z 1545 str. 26; z r. 1562 str. 14, z r. 1604 str. 33.)

Když pŕihony do knéh pŕihonních čili, jak se jim vŕbec říkalo, do rejster zapsány byly (viz tyto zápisy str. 15), museli se ti, kteří pohnáni byli, o tom zpravit. K tomu cíli ustanoveni zvláštní poslové soudní, jež se pŕihoněi jmenovali, o nichž Kn. Tov. takto praví: „V Olomúckém kraji jsú pŕihoněie, ješto na to zpupně dědiny mají; a ti mají puohony roznáseti v tom kraji Olomúckém a od míle II. peníze toliko bráti a mají na ceduli mieti napsáno, koho kto pohoní; a ten pŕihoněie ukáže ceduli tomu i jmá jemu zase cedule vrácena býti, aby dále s nie běžel k jiným, kteříž v nie popsáni jsú, kteříž v tej ceduli pohnáni jsú a napsáni. A ten pŕihoněie jmá osvědčiti, že u něho byl a puohon ohlásil; než chtěl-liby kto zapřieti aneb pŕihoněieho nechtěl k sobě pustiti aneb zapřieti, že doma nenie, jmá v domě jeho ohlásiti, aby jemu povědino bylo. A pŕihoněie znamená, buď třieska někde se vyřeže, neb jiné znamení vezme, aby to prokázati mohl, že tam byl; pakliby kto tomu pŕihoněiemu překázil neb jej zbil, jmá kázán býti jako odbojník. Též jest-li žeby pŕihoněie tam nebyl a zmeškal v tém-

dni po pöhonu vydání pöhonu dáti, aneb selhal, že tam byl a nebyl, jmá při právé kyjem bit býti a dvě neděle na rathouze seděti a jiného místo sebe k druhému pátku zjednati, aby pöhony místo něho roznesl.“ (Kn. Tov. str. 33.)

V kraji Brněnském nebylo pöhončích, nýbrž pöhony se roznášely obyčejnými posly, jimž se, jako jiným poslům od míle I. groš platil. Pöhon se musel každému pohnanému nejdéle za týden od jeho vydání oznámiti.

Vedle listin diplomatáře Moravského podobá se, že pöhončí (camerarii) v starší době měli na sobě povinnosti pozdějších úředníkův menších; jmenovitě uvádí se, že jim bylo obcházením ustanovovati meze statků a pozemků. Listina dotýčná z l. 1215 týká se kláštera Hradištského a praví se v ni . . . cum camerariis, qui vulgo Pohonci dicuntur, scilicet Mislk de Medlov, Bohudar cum fratre suo, Janek de Duban, Stremena de Chudobyn, qui predictum abbatem de bonis suis . . . auctoritate nostra nomine Gradicensis monasterii facerent possessorem et etiam bona predicta per certas metas, que vulgo hranice . . . dicuntur, secundum terre consuetudinem circuirent . . .“ (Cod. dip. II. pag. 78.) Podle přijmání a dle toho, že na jedné listině z léta 1276 (Cod. dip. IV. pag. 178) také pöhončí za svědky podepsáni jsou, soudíme, že pöhončí byli původně stavu zemanského a jinak postaveni, než-li později. Měli v držení svém zpupné statky a co takoví považováni za dvořáky; byli zproštěni vši daně, kteréž se ale na začátku 17 století podrobiti museli. Léta 1603 snesl se sněm, aby statky pöhončích některých odprodány byly, čemuž tito nemálo se zpečovali (Sněm. p. kn. VI. 162.) Léta 1606 nařídil sněm, „s těmi pany obyvateli, kteří takové pöhončí odkoupili, aby zase od nich upustili a oni pöhončí, aby zatím pánům svým v náležitém poslušenství stáli a povinnosti své, jimž spravedlivě povinni jsou, vykonávali.“ (Sněm. p. kn. VI. 297.) Co se týče berně pöhončích nařídil sněm l. 1607: „ti pak všickni pöhončí i jeden každý obzvlášt ve všelijaké berně a sbírky jak J. M. C. tak i k zemi svolované, jako jiní svobodní dvořáci (z nichž se pan komorník menší kraje Olomúckého přiznáváti má) napotom dávati spravovati mají a povinni budou. (Sn. p. k. VI. 326). L. 1612 stěžoval sobě stav rytířský, z něhož komorník menšího práva se brával, jemuž pöhončí podřízeni byli, do pöhončích, že pöhončí prodání i neprodání komorníku menšího práva zemského v žádném poslušenství státi a berní sněmem nařízených spravovati nechtějí; žádalo tedy rytířstvo, aby nějaká větší moc menšímu komorníku dána byla, aby je mohl ku poslušenství a v řád uvésti. Načež stav panský se rozhodnul: „Poněvadž pöhončí k ouřadu nejv. komorníka náležejí a komor. menší toliko ouředníkem nejv. p. komorníka jest; protož jestližebý tiž pöhončí berní náležitých nespravovali aneb nějakého neposlušenství aneb něco takového, cožby hodného trestání bylo, se dopustili, má se to na nejvyššího pana komorníka vzněsti a pan bude věděti podlé ouřadu svého a moci té, kterouž nad nimi má, je ku poslušenství dáti přivésti a podlé provinění trestati.“ (Viz sněm drž. l. 1612 ode mně vydaný na str. 64 a 68.) Tentýž sněm se usnesl, poněvadž v kraji Brněnském znamenitý nedostatek při rozesílání pöhonův od práva se nachází, aby o 2 posly více na traty územské chování byli.

Pöhony, jak na hoře dotčeno, byly rozličné; pöhony k deskám, o zástavu, k listu, o kvitancí, za rukojemství, z dědin, o svědomí. k přísaze a pöhon zatkně. Chceme zde probíratí jen poslední tři.

O pŕihonu o svĕdomí podává kniha Tov. str. 37. tento formulár: „Já Oneš z Boku pohoniem Čenka z P. z padesáti hřiven gr. odtud odevšud, kdež co jmá, ještě slušie k Brněnskému právu a tu jemu vinu dávám, že mi řekl dáti ves, neboli padesáte hřiven. Ználi se, zná se v pravdě, pakli přie, chci svĕdky provĕsti a na panském nálezu dosti jmieti, škody opovídám, poručníka činiem N. z N.“ K tomu dokládá Kn. Tov.: „V starých registřích nalezá se, že jsou někdy pohonili: „chci svĕdky prokázati.“ Ale na ten pŕihon jsou staří nálezové panští, že jest velmi těžký. Protož pohnal-li by kto tiem obyčejem: „zná-li mi se, zná se mi pravdě ect. pakli přie, chci svĕdomím provĕsti“ — v tom se již pilně opatř, aby ty svĕdky vedl, ještěby ku právu byli dostateční. Nebo tři přisehati a čtyři věrovati mají lidé, dobří, rytířští, nepodezření. Jest-li žeby takových svĕdkuov nepostavil, svú při by ztratil. Protož lépe jest položiti: „ač svĕdomie jmám, chci na panském nálezu dosti jmieti.“ Nebo páni svĕdomie prosté uslyšíc, proto vázie, jest-li dostatečné k věření, čili nic.“

Pŕihon zatkyně vydával se na ty, kteří žádných statků ani zástav nemĕli. Ctibor Drnovský o tom pŕihonu na str. 154 piše: „Já Florian z B. pohoniem Adryana z V. zatkyní z 3000 zl. a zatykuji jej u tohoto a u tohoto, tuto a tuto v městĕ, v městĕčku, ve vsi, na hradĕ, na tvrzi, jmenujíc tu, kdež víš, že jest a můžeš ho pohnati z dlunú, z škody, neb slibu, k svĕdomí. Ale těch se má pohánĕti takovými pŕihony, kdož nic na zemi nemá, statku ani zástav, by pak sice i peníze na listech mĕl s výpovědí.“

Pŕihon zatkyně byl obstavením anebo zatykacím listem obžalovaného. Pán totiž onoho gruntu, neb městská rada onoho města, v němž dle udání pŕihonu obžalovaný bydlel, museli přijmouti pŕihon a byli pak povinni, pohnaného se ujistiti a byl-li osoba stavu panského nebo rytířského pode cti a vírou zavázati, že před soud se postaví; byl ale pohnaný znám co lehký človĕk, opatřil jej ten, na jehož gruntĕ bydlel, jak potřeba ukazovala. (Snĕm leta 1518, snĕm. p. kn. I. 3.) Když pán gruntu nebo město pohnaného, byl-li tam zastížen, se neujistili, byli pak povinni sami odpovídati žalobníkovi z toho, čím on pohnaného zatkyní vinil. Snĕm l. 1531 stran těchto pŕihonů ustanovil takto: „Což se zatkyní pŕihonův dotyče, to se také přihází, že pŕihon zatkyně na některou osobu vyjde a ta osoba, u kohož jest byl před tím pŕihonem, ujede a jakž pŕihonové minou, zase přijede a tak původ k své spravedlnosti přijíti nemůže; a protož toto za právo býti má: pod kýmž by ta osoba zatkyní pohnána byla, by jeho tu pŕihon nezaostal a po pŕihonu zasĕ prvĕ, nežby soud přišel, přijel, aby ten, pod kýmž jest se pohánĕl, jim se ujistil podlé pořádku, aby k tomu právu stal, ku kterémuž jest pohnán a ten od pŕihonĕho pŕihon přijíti má.“ (Snĕm. p. kn. I. 103) Snĕm. l. 1537 snesl se v tato slova: „Na tom zůstáno což se pŕihonové zatkyně dotyče, kdožby pohnán byl z obyvatĕlův kterého města ze stavu panského neb rytířského, měšťané toho města povinni jsou jej slibem, ačby i doma na ten čas nebyl a mezi tím časem a soudem přištim přijel, zavázati, aby k tomu pŕihonu stal.“ (Snĕm. p. kn. I. 146)

Když ale zatkyní pohnaný v místě, jež v pŕihonu udáno, zastížen nebyl, mohl žalobník hejtmana žádati za list otevřený, v němž nařizeno, aby každý, kdekoli by onen pohnaný zastížen byl, se ho ujistil a zavázal, že k pŕihonu státi bude. Když se pak postavil, sudí hned při soudu se jim ujistil dvěma rukojmí, aby stal a dostál a práv byl,

z čehož se viní. Neměl-li obžalovaný rukojmí, musel se zavázati pod pečeti svou a věrou, že když na jeho pŕhon přijde, odpovídati bude.

Dle snešení sněmu l. 1528 ustanoveno, že žádný cizinec pŕhonem zatkné pohnán byti nemŕže a úředníkŕm menším nařizeno, že takových pŕhonŕ přijímati nemají.

Měla-li manželka pohnaného statek, mohl on i pod ní zatčen býti (viz tyto záp. str. 33.). Když zatkní pohnáný k soudu se nepostavil, přišel o poctivost (tamtéž str. 83).

Když kdo pohnal někoho pŕhonem zatkné a mŕnil jej zatknouti na gruntě „biskupa anebo některého pána koruhevneho“, pak musel vždy poháněti k soudu panskému i když předmět, oč činiti bylo, náležel k soudu menšímu; neb jelikož biskup a panstvo ve všem náleželi k soudu panskému, nebyli povinni, když pohnáným se neujistili, před soudem menším odpovídati. (Ct. Drn. 154)

Pŕhon k přísaze. V starší době bývali tyto pŕhony častěji dodávány k právu; kn. Tov. o tom praví na str. 38: „že mnohý upřiemo, neveda ani svědkuov ani kterej vědomosti pokládaje k jeho právu, druhého pohnal jest, aby jemu to, z čehož jej vinie, zpravoval přísahu, . . . kteráž jest těžká provesti a těžká bez klésky bývá Ale ten puohon za krále Jiřieho s vuolí všech pánuov a všie země zdvižen jest a již za potvorný poležen; než proměněn v puohon takový, aby se počal jako jiní puohonové . . . V tom pŕhonu páni se mají velmi opatrně jmiati a všech věcí i jakéby to svědomí bylo, slušné se vyptati a stranám tak lehce přísahy nenalezati, dokudž práva nevzdadie smlúvy i jiného podati; neb jest tu o duši hra a druhému o jeho spravedlnosti ztracení.“

Prísaha až do roku 1531 konala se vždy po vzdání soudu při posudku; kn. Tov. na str. 68 ještě ustanovuje skládání přísahy při posudku. L. 1531 ale snesli se stavové: „všelijaká přísaha, kterážby nalezena byla, má vykonána býti před vzdáním soudu a v neděli, aby žádný přísahy nečinil.“ (Sněm. p. kn. I. 102) Prísahalo se obyčejně v pátek. Velmi zajímavé poučení dává o tom Ctibor Drnovský na listě 87: „Komuž páni přísahu najdou, má se na posudku postaviti; tak bývalo prvé, ale již nyní hned při soudu, kterýž pátek povědí, k té přísaze stŕj. Item s opatrností má nalezena býti přísaha a komuž nalezena jest, ten se k ní má tak pripraviti, když jemu den k přísaze purkrabím ohlášen bude. A tu purkrabí maje při sobě menší úradníky s poctivostí má položiti na roucho počestné Boží muky a prostřiti na kamení před oltářem na ambitie, kdež kněz stává a tu ten, kdož přísahu činiti má, ten před přísahou toho dne nemá ani jísti ani piti, dokudž přísahy neučiní jemu nalezené; a pakliby oznámeno bylo, že před přísahou jedl neb pil, tehdy při svou ztratí a aniž bude druhý den aneb potom moci toho napraviti. A k té přísaze má přistupiti bos, prostovlas v košili bez pasu a nemá žádné braně u sebe mítí a s poctivostí Božšho umučení přiklekna, když mu purkrabí káže, má stahnouti pravé ruky dva prsty a ty položiti na nohy mezi kolenama a Martem na místě hnata a nemá se druhými prsty ani články ničeho dotykati; aby pak přísahu provedl, nemá těch dvou prstŕv z hnatu snímati, než až mu purkrabí neb úředníci rozkáží. A provede-li ji po prvé a dosti prsty i ústy učiní, káží jemu vstáti; a pak-li neprovede dí jemu: oprav se; a opraví-li se po druhé též mu káží vstáti; a neopraví-li se, dí jemu opět: oprav se a po každém zchybení před ním přísahu opětuji a provedl-li ji po třetí, káží jemu vstáti a pánŕm

povědí, že provedl, tehdy ten tu při obdrží. A pakli po třetí neprovede, znamenitě chybí a na pány se vznese a to rozvází a rozkáží.“

Přísaha s klískou konala se podle Ctibora Drnovského takto: „Když purkrabí dí tomu, kdož přísahu vésti má, takto: Ty Vilíme, a on má říci: já Vilím; — opět purkrabí: na tom přísaháš, a on má říci: na tom přísahám; — purkrabí: že čímž tě Pavel viní, a on: že, čímž mne Pavel viní; — purkrabí: že jemu tím vinen nejsi, a on: že jemu tím vinen nejsem; — purkrabí: tak tobě pán Bůh pomáhej a ten svatý kříž, a on: tak mi pán Bůh pomáhej a tento svatý kříž. A pakli chybí a dí tak, jakž jemu purkrabí jmenuje a nedí sám na se tak jakž nahoře psáno jest, tehdy v tom jest hned kléska a tím při ztrátí, poklesne-li po třikrát. A ta přísaha nikdy se díti nemá než v ten pátek, když posudek jest, a nemá ten jistý, kdož přísahá druhému o to láti ani jemu domlouvati pod rukou utíti u praněře a velikou pokutou panskou a pod při ztracení; než má se v tom při té věci tíše zachovati.“

Jen v této přísaze byla kléska možná a v žádné jiné, ani v přísaze rytířské, ani v přísaze o svědky.

Přísaha rytířská při které přísahající dva prsty proti slunci zdvihnouti a prostovlas býti musel, podle kn. Tov. str. 68 zněla takto: „Já N. na tom přísahám, že jakož mne Petr viní tiemto etc., že tím vinen nejsem. Tak mi pán Bůh pomáhej, matka Buožie a všichni svatí.“ A v té přísaze kléska nenie, neb se jemu po kusích pisařem čte a on po něm říeká.“

O přísaze s svědky praví kn. Tov. na str. 68:

„Jsú také pře některé vedle starých práv, jakožto nedielnosti provozeniem a jiné, kde se jednomu samému přísaze ne vždy věrie aneb že k svědkóm počene i muosí jich sedm lidí dobrých vedle něho, jedni přísahají a druzí prostě věrní a to tři přisehají a čtyři věrují; a ta jest taková: Na tom přisehám, že mi jest to známo a dobře vědomo, že tento v tomto neboli v tomto práv jest; tak mi pán Bůh pomáhej etc.“ Přísaha ta se konala na kříži, ale bez škody a bez klésky a bez odpásání, však s holou hlavou.

Věrování záleželo v tom, že svědek vyrčení své potvrzoval říka: „beru to k své víře, neb k své duši, neb k své cti“; věrovalo se buď jednou z těch formulí aneb dvěma aneb všemi, jak mu od soudu nalezeno bylo. — —

Před soud panský mohl pohnán býti každý pán a rytíř. Avšak byly jisté věci, pro které i král sám pohnán býti mohl. Půhon na krále neposýlal se jemu po půhoncích, nýbrž po dvou urozených pánech; byly-li poslány menší osoby, obránil se král půhonu. Byl-li král v zemi, poslán mu půhon skrze dva pány zemské; nebyl-li v zemi, požádal ten, který krále poháněl, dva pány, aby jeho půhon do listu zavřeli a jej králi odeslali, což tito učiniti povinni byli. „K kterémuž půhonu“ praví kn. Tov. na str. 35., „povinen jest jeho milost odpoviedati jako i jiný obyčejem svým.“ Jen v tom byl rozdíl, že pán země v šrancích poctivé místo k sedění měl. „Ale staří rozprávěli jsú, že někdy král Albrecht ráčil seděti na šranku, když jest súzen s Janem Landorfem. I mohlo se to snad státi skrze jeho milosti pokoru, ale zdá se to neslušné býti, než aby jeho milost v najvyššie poctivosti zachován byl, aby ráčil seděti; ale týmž řádem jmá odpoviedati i žalobu vésti, jako jiný každý obyvatel.“ (K. T. str. 53.) Mimo půhon Jana Landorfa uvádí kn. Tov. také půhon Kepiny na krále Jiřího a Herborta z Horky na téhož. Když ale Zdeněk z Potnšteina a páni Žerotinští

krále Ferdinanda k soudu panskému pohnali, nechtěl král k pňhonu státi; žádal, aby stavové dokázali, že právo měli krále poháněti předstíraje, že by to bylo k ujmě důstojenství královského a že to ani v království Českém ani v jiné zemi zvykem není (Sném. kopiař str. 66). Stalo se to roku 1535; stavové ale právo své prokázali a tak vešel do všech zřízení tištěných článků, „z kterých artykulův král Jeho Milost poháněti se má?“ Artykule byly tyto:

„Nejprvé: z statkův pozemských, kteréžby J. Královská milost aneb potomci jeho Královské milosti v tomto markrabství v držení a užívání k rukám svým býti ráčil.“

Druhé: Jestližebý od Jeho královské milosti neb potomkův, nebo úředníkův Jeho královské milosti v statek anebo v grunty, mimo rád a právo, komu saženo bylo.“ atd. (viz zřiz. zem. z l. 1604 na str. 25, z l. 1545 na str. 19.)

Později dával král při soudě se zastupovati podkomořím mar. moravského.

Pňhon pro narfknutí na cti před soudem panským se nepřijímal, jelikož jak kn. Tov. na str. 69 praví: „cti žádný odsúzen býti nemuož, leč se sám odsudí.“ O nároku cti píše kn. Tov. na str. 126: Takéž narfká se o čest, jakož na hoře dotčeno. Když kto koho zrádci narfčne, to muož súditi pánem země, hejtmanem aneb maršálkem a to na jevo v povětrie a ne pod střechú. To ku pňhonuom neslušie a jest toho duvod také těžký. . .“ Sném l. 1518 ustanovil stran nářku cti: „Jakož se pohánějí z nářku cti aneb dobré pověsti, toho aby nebývalo; než komuž by se zdálo, žeby od koho na cti neb dobré pověsti jakž koli zhaněn neb dotčen byl, ten má bez pňhonu pana hajtmána za rok složení žádati a pan hajtman má druhú stranu obeslati a rok tomu složiti, a přijma k sobě pany a vládyky, kteří v soudu sedají i jiné z pánův a z vládyk, tu věc mezi nimi srovnati; pakliby srovnati nemohl a která strana na krále J. M. odvolati chtěla toho jim hájeno býti nemá a povinni budú před králem J. M. státi, kdyžby jim král J. M. rok položiti ráčil.“ (Sném. p. kn. I. 7.) O rocích pojednáme při ouřadě hejtmanském. V příčině nářku cti užíváno i souboje; viz o tom Jirečkovy „Rozpravy“ a kn. Ctib. Drn.

Zahájení soudu.

Do roku 1523 zahájen býval soud, aniž dříve se byly čtly vklady deskové. Téhož roku ale stavové se usnesli, že před zahájením soudu čísti se mají vklady při posledním soudě učiněné, aby všichni věděti mohli, jaké vklady se byly staly. (Sném. p. kn. I. 37.) Po přečtení vkladů a zamčení desk dal hejtman skrze nejv. pisaře zemského zahájit soud těmito slovy:

„Tento soud se zahajuje Pána Boha všemohoucího mocí, Matky Boží mocí a všech svatých mocí a nejjasnějšího knížete a Pána pana N. N. Českého krále a markrabí Moravského, mocí páně hejtmanovou, páně komorníkovou, pana sudího i všech pánův a rytířstva mocí, tak aby při tomto právě každý, chudý i bohatý svobodu měl spravedlnost svou vésti v žalobách i v odpovídání, rád a poctivost při tom zachováva. Pakli by kdo proti tomu učinil, ten trestán bude podlé provinění svého.“

Měl-li nějaký nový soudce do soudu přijat býti, konal, než-li se se soudním jednáním počalo, přísahu na svrchu dotčený způsob, načež od komorníka na místo pro něho ustanovené posazen jest.

V starší době nebýval panský soud držán ve zvláštní soudnici, jelikož sezení jeho v obou městech někdy na radnici, někdy v klášteře dominikánském a v Brně také i na hradě Špilberku se odbyvaly. Teprve sněm l. 1579 (Sněm. p. kn. IV. 198) se usnesl, aby zvláštní soudnice se stavěla, což teprve roku 1584 dokonáno bylo (Sněm. p. kn. V. 20), kterýžto sněm se také usnesl: „poněvadž pro ozdobu soudních světnic toliko jedny čalouny a koberec před rukami jsou a ty se z jednoho kraje do druhého k soudům převážejí, aby pan hejtman ještě jedny takové čalouny a koberec nákladem z peněz zemských udělati dal, tak aby v každém kraji při soudní světnici jedny zůstávaly.“!

V soudnici nacházelo se zábradlí čili jak tomu říkáno šrank, kterým místo, kde ouředníci a soudcové zemští seděli, zahájeno bylo; odtud také pochází výraz: soud zahájiti. Na vyvýšeném místě stála stolice pro krále, „tak aby s jeho milosti koleny hlavy panské se srovnati mohly, a hajtman má seděti před niem, tak aby jeho hlava s jinými panskými se srovnati mohla, aneb tyl hejtmanov kolien královských dosáhal.“ (Kn. Tov. 45). V levo od hejtmána seděl nejv. komorník a nejv. sudí, v pravo maršálek král. českého a pak po obou stranách páni a rytíři v tom pořádku, jak kdo při uvedení do soudu posazen byl. Nejvyšší pisaf zemský seděl při zvláštním stole, na kterém knihy pŕuhonŕ a náležŕ ležely; vŕkol něho byli menší pisari.

Byl-li král osobně soudu přítomen, byl na znamení popravu a obrany práva meč královský koncem vzhůru držen, hejtmanův meč, dokud král přítomen byl, koncem dolů; ten, který královský meč držel stal v šranku v pravo od krále, kdežto s hejtmanovým mečem na šranku se sedělo. Byl-li král v čas soudu v městě, ale soudu nepřítomen, pak seděl hejtman na stolici pro krále připravené; pak hejtmanův meč držen koncem zhůru, ale ten, kdo jej držel, nesměl jej držeti na rameně, než na ruce na lokti. Na lavici králově seděl hajtman potud, pokud král v městě meškal; když král z města odjel, odnesla se stolice a hejtman na svém místě zároveň s pány seděl až do vzdání soudu, „místo své a starších pánuov koberci poctivě ostra.“ (Kn. Tov. 47.)

Byly také šranky menší, v nichž smlouvy a jiné spisy soudní se předčítaly (viz tyto záp. str. 38).

Do šranku vstoupiti dovoleno bylo pouze těm, kteří se soudili. Sněm z l. 1531 ustanovil takto: „Do šranků aby žádný nevstupoval, kterýž se nesoudí aneb na roku nestojí; pakli by kdo nesoudě se aneb na roku nestoje do šranku vstoupil a těm, kdož se soudí a na roku stojí, místo změstnal, takový každý dáti má 15 gr. bílých . . .“ (Sněm. p. kn. I. 99.)

Když soud byl zahájen, postavili se menší ouředníci na lavici po druhé straně proti meči hejtmanovu, aby ode všech vidění byli. Za nimi stal volavčí, který právo vyvolával. Komorník k němu řekl: „volaj, že král neb markrabí neb pan hejtman, pan komorník, p. sudí a páni na právě sedí, žalujte, odpovídejte.“ Tato slova komorníkova opakoval volavčí a doložil: „neb se každému spravedlivě státi má vedle práva.“ A to učinil volavčí třikrát vedle zřízení staré i nové za krále Jiřího ode všech svolené. (Kn. práv mar. mor. v arch. zem. str. 24.)

Po tomto vyvolání práva počali se pŕuhony čisti, ku kterým do markrabí Prokopa strany v jednom z těch čtrnácti dní, kteréž soud trval, dle libosti se stavěli; za markrabí Prokopa l. 1375 ustanoveno ale, že všichni žalobníci a odpovědníci první den, když se soud začne, mají přítomni býti; a kdožby po třikrátě zavolán jsa, neodpovídal, ten

svému právu pohorší. Nařízení toto obnoveno za krále Jiřího. Bez pŕuhonu nebylo žaloby dopuřtĕno. Pŕuhony se ětly až do konce, pak se navrátíl soud k prvnímú, aby prožalován byl; leĕ byl-li ten přílíš těžký neb dlouhý, odložili jej soudci a vyhledali sobĕ jiný (viz tyto záp. str. 15.)

Pŕívod t. j. žalobník žádal volavĕcího, aby se tázal, zdali pohnaný stojí? Byl-li přítomen, odpovědĕl: já N. stojím, chci odpovídáti každému. Pak mluvil pŕívod: „Králí milostivý, pane hejtmane, pane komorníĕe, pane sudí, páni milí, raĕte žalobu slyřeti.“ Naĕež sudí odpovědĕl: „právoť přeje.“ Pŕívod pak ětl pŕuhon a v tom ětení dovoleno bylo ze sumy pohnané něco ujmouti, což pŕívodu ke škodĕ nebylo; přídál ale něco k sumĕ pohnané ztratil svou při. Když žaloba předneřena byla, mohl pohnaný, neumĕl-li sám své pře dostateĕně věřti, hejtmana žádati, aby ten neb onen pán při jeho vedl. Hejtman se obrátíl k pánu od žalovanĕho jmenovanému praviv: „chceřli vřtáti, rádi toho přejem“; nucen ale žádný býti nemohl, aby při kohokoli vedl. Ćhtĕl-li obžalovaný svou při sám věřti, obrátíl se k hejtmanu (což v opáĕném pádĕ jeho zastávátel ĕinil) řka: „pane hejtmane, pak komorníĕe, pane sudí i vy milí páni! prosím pomluvy první, druhé i třetí i toho všeho, což mi k mémú právu potřebí.“ Sudí odpovědĕl buĕ k rozkazu komorníka buĕ ze své vůle „právo přeje.“ Každý, který před právem co ĕiniti mĕl, musel mluviti v pamĕti bez vřelikých zápisův; nemĕl-li ale dobrou pamĕt, mohl někdo za ním státi, který mu ze spisu potřebné věci připomínáti mohl. Nájemným řeĕníkům nebylo dovoleno v soudĕ mluviti.

Když obžalovaný obdržel právo k pomluvě ĕili k obranĕ, přednesl on nebo jeho zástupce, („který od něho mluvil“, jak se tehďáz pravilo) důvod proti pŕukonu řka na konci obrany: „mám-li tomu pŕuhonu odpovídáti mimo to.“ Na tu obranu seřli se soudci v potaz. Komorník totiž tázal se hejtmana, který z soudĕl má potaz svoláti? Hejtman pak naznaĕil osobu, naĕež komorník pravil k sudímú: pane sudí kaž panu N. svoláti pány. Ten pak vřtana s uĕtívořtí řekl: páni raĕte se stoupiti a potaz vřtí. Soudcovĕ pak před hejtmana stoupili a tu připomenul sudí při a žalobu i odpor druhé strany, žáda je, aby soud to v potaz vzal. Komorník vřzval pak nejstarřího nebo jinĕho pána, aby své mínĕní pronesl, ĕili svou přímľuvu uĕinil; pak k tĕmuž vřzval sudí komorníka, a naposledy mluvil sudí a po něm hejtman. Byla-li obrana uznána za sluřnou, psán nález, že N. N. tomu pŕuhonu odpovídáti nemá. Nezdála-li se obrana býti dostateĕnou, řekl sudí obžalovanému: odpovídej. Obžalovaný mohl ale jeřtĕ dvakráte pŕuhonu se brániti; když ale po třetí pomluvě z potazu mu praveno: odpovídej, musel svou při dále provĕřti.

Pohnaný také se obránil pŕuhonu, když žalobník jej pohnal promľčiv právo své; listy dlužní promľĕly se za 25 let, leĕ že v zemi byly nepoko je, pro něž soud držán býti nemohl (Ćt. Drn. 73).

Příciny, za kterými obžalovaný pŕuhonu se brániti mohl, byly rozličné; buĕ ležely ve při samĕ, anebo v tom, že proti formĕ pŕuhon pochybil. Jedna přícina, proč pohnaný se obránil, byla neobyĕejnost pŕuhonu. Tak nalezá se v II. svazku tĕchto zápisů na str. 157: „Jsou vymazáni dva pŕuhonové Suchodolského, jeden, že v něm jmenoval opata Hradiřtského velebnĕho preláta, druhý že jmenoval pana Vaclava Sedlnického urozenĕho pána, a ponĕvadž tytulové velebný a urozený nekladou se do pŕuhonu, jsou vymazáni pro neobyĕejnost.“ Taktĕž pohnaný obránil se pŕuhonu, když v něm více než o jednu věc se pohánĕlo (tyto záp. str. 37.) Taktĕž na str. 25 přícina obrany

udána jest: „Bránila se půhonu odpovídati za příčinou, že ji samu pohání a potom i s dítkami ku právu potahuje. Obrátila se.“ Bylli půhon zatmělý, vymazán jest pro nepořádnost. Také pohnaný se mohl brániti odpovídání, když dokázal zlé a nectné chování původu (viz tyto záp. str. 78). Kdo dvakráte o jednu věc a zvláště o při souzenou poháněl, rathouzem trestán býval, „což v této zemi za veliký posměch se pokládá“ (tyto záp. str. 88). Zvláštní obrana byla obrana tytulem. Když totiž původ v půhonu nedal pohnanému titul, jenž mu náležel, pohnaný za tou příčinou se obrátil a půhon byl vymazán. Tato obrana platila i tenkrát, když pohnaný v onom času, kdy půhon na něho podán byl, jistého titule neměl, kteréhož později teprv dostal; i v tom pádě obrátil se pohnaný, ač mu původ, když půhon ku právu podal, onoho titule dáti nemohl, jelikož jej ještě neměl. Stran obrany tytulem praví tyto zápis na str. 121: „Protož my poněvadž stran neopatrujeme nález jsme učinili na obranu strany titule, ač ještě s mnohým nařikáním na ten nespravedlivý pořádek, kterýž jakž pan hejtman zprávu dal, nejprvé nám pan Zdeněk Lev uvedl a protož jsme spolu na tom zůstali, abychom ten artykul proměnili a napravený do nového zřízení vložili a mně poručeno jest, abych takový artykul sepsal a k soudu Brněnskému přihotovený měl.“ Na tomtéž snesl se sněm l. 1598 (Sn. p. kn. V. 395) a skutečně obsahuje zř. zem. z l. 1604 na str. 45 artykul, v němž se obrana tytulem zrušuje.

Všem půhonům lze bylo se obrániti, jen ne půhonům rukojemským, které před obranami bezpečné byly¹⁾ (tyt. záp. str. 89). Uznali-li soudcové obranu za slušnou psán nález: „Mezi N. a M. páni nálezli, že M. tomu půhonu odpovídati nemá.“ Zněl-li nález tak, jak nyní řečeno, mohl původ znovu o tu při pohnati, neb pak byl jen půhon ztracen, ale pře nebyla odsouzena. Znělo-li ale: „že tomu odpovídati nemá“ tehdy byla i pře ztracena.

Bylo-li nalezeno obžalovanému, „aby odpovídal, musel svou při provésti. Pochybil-li v čem, byla to jeho škoda; neb soud panský žádného nepoučoval ani neopatroval (tyt. záp. str. 24). Když vedení

¹⁾ Půhonem rukojemským poháněl rukojmové o vyvazení své pečeti z dlužního listu. Každý, kdož se dlužniti chtěl, musel udati nejméně šest rukojmí v dlužním listě a ti za něj, že zaplatí v určené době, ručili. Když on k lhůtě ustanovené nezaplatil, mohl věřitel, bylo-li v dlužním listě tak vymíněno, rukojmí vyzvati do ležení, oznámiv jim to 14 dní dříve. Nešli-li rukojmí do ležení, byvše upomínání a uplynuly-li dvě neděle po upomínání, aniž do ležení se odebrali, mohlo jim láno býti t. j. mohli z toho veřejně kárání býti. Ležení záleželo v tom, že rukojmí, anebo na místě jich jiní k tomu od nich ustanovení, se zavázali do jistého města v čas určený s jistým počtem koní jeti, tam v jisté od věřitele ustanovené hospodě býti museli a z ni nevycházeti nesměli, až dluh zaplacen byl. Ležáci t. j. ti, kteří co rukojmí v hospodách byli, mnoho prostopášností se dopouštěli, tak že sněmové přísná nařízení proti nim vydávali. Cena stravy jich byla určena. Nezaplatil-li dlužník, museli to zaň činiti rukojmí jeho každý jeden díl; zemřel-li jeden z nich, rozděleno to na ostatní. Když rukojmí viděl, že dlužník statek utrácí aneb skrz nedbanlivost svou na jmění hyne, mohl se z rukojemství vyvaditi. R. 1549 ustanoveno, že kdo déle rukojmím býti nechce, má to věřiteli listem pod pečeti svou oznámiti a výpověď učiniti, což věřitel zase dlužníku oznámil, kterýž nového rukojmí postaviti musel vyvadiv pečet rukojemskou z úpisu dlužního. Vyvazení stalo se tím, že pečet toho, jenž více ručiti nechtěl, z dlužního úpisu se vyřízla a v listu onomu rukojmí se zaslala. Nechtěl-li dlužník pečet vyvaditi, mohl o to pohnán býti. — V starší době, ještě před Ctiborem z Cimburka, když rukojmí jsouce napomínání do ležení jeti nechtěli, měl jistec právo, své rukojmí vyvolati. Způsob tohoto vyvolání jest velmi zajímavý a vypsán v kn. Tov. na str. 100.

pře ukončeno bylo, stoupili se páni v potaz a bylo-li zapotřebí povolnějšího mluvení, rozkázáno všem, aby ze soudnice vystoupili. Snešení stran nálezu dělo se většinou hlasův; hlasy se dávaly v tom pořádku od soudců, jak sudí je žádal. Nálezy po potazu zformulovány bývaly původně jen od 2 pánův; od l. 1492 ale dodán k dvěma pánům take jeden rytíř. Když ti nález zformulovali, čtli jej před hejtmanem a soudci, kteří změnňovati jej mohli. Nález s pūhonem se musel srovnati. Učiněn býval na základě předešlých pádů podobných a za tou příčinou konali se časté sbírky nálezů panských, které v mnoho opisech v zemi rozšířeny byly co pomůcky ve přích. Ustanoven-li nějakým nálezem nějaké všeobecné pravidlo, nazván on „nález všeobecný.“ Od nálezu panského nebylo, jak svrchudotčeno, žádného odvolání a kdo přes nález panský znovu pohnal, trestán jest vězením na rádnicí. K vynešení nálezu bylo od r. 1535 zapotřebí přítomnosti nejméně 10 soudců; dříve nejméně dvanácti. Týkala-li se nějaká pře třeba jen prostředně nějakého soudce, nemohl dle snešení sněmu z l. 1531 (sněm. p. kn. I. 101.) na té při v potazu seděti. Taktéž nebyl soudce tázán o hlas, když nějaká věc osoby jeho se dotýkala. Když která strana proti potazu mluvila, obyčejně trestána jest rathouzem (tyto záp. str. 122).

Stávalo se také, že z jistých příčin soudcové nálezu nevynesli: pak odložena pře do budoucího práva. V tom případě ale žádný soudce stranám v ničem raditi nesměl; dokázáno-li to na něj, byl za to trestán.

Smluvily-li se strany o pūhon a o při, předstoupily pak před úředníky pravice, že se smluvily a pisar jim pak řekl: dejte poklid. Každý pak dal pisarí groš a on připsal k tomu pūhonu slovo poklid a taková pře již více nemohla zdvihána býti, ani od potomků těch, kteří tak se smluvili.

Když pohnaný k pūhonu nestál, dal žalobník na něj ústané, jakož i pohnaný, když původ se nedostavil a pūhonu nežaloval, na žalobníka ústané dáti mohl. Kn. Tov. o tom praví na str. 54: „Když kto koho požene a k puohonu nestojí, aneb neodpovídá, aneb ktož požene nestojí a nežaluje, tu jeden druhého právem ustojí a na něm při svú obdržie . . . a muož se naň zvésti i jiným právem sobě konati, jakoby se nález panský stal, zvláště po vzdání soudu.“ Sněm z l. 1520 snesl se stran ústaného takto: „Jakož při pūhonech, když původ pūhonu nestojí, pani soudci pūhony vymazovati ráčí, a ten, kdož pohnán byl, žádné pokuty nenese a skrze to pūhonové pořádné souzení býti nemohli, i na tom jest zůstáno: kdyžbykoli pūhon prožalován byl potřikrát a původ pūhonu nestál, tehdy aby předce ten pūhon vymazán byl; pakliby pohnaný nestál, tehdy má pokuty propadnouti pět kop grošův. A ten, kdož jej pohání má naň ústané dáti na těch pět kop grošův; však proto ten pohnaný má předce tomu, kdož jej požene ten soud odpovídati a práv býti. Pakli by nestál tomu pūhonu až do vzdání soudu, ten kdož jej žene, bude moci naň ústané dáti A ten na kohož má těch pět kop grošův ústané dáno, bude povinnen těch pět kop grošův na posudku tomu, kdož ho pohnal, položití a spraviti. A pakli by toho neučinil, ten kdož naň těch 5 kop grošův ustal bude moci naň zvod ručiti podlé práva tak jakoby na tu sumu přísud panský měl.“ (Sněm. p. kn. I. 40)

Zdá se, že původně ústané se davalo hned po vyhlášení pūhonu; teprv později (od r. 1520) nařizeno, aby ústané se dávalo po vzdání soudu; a od té doby nesmělo se dříve dávatí.

Ústané zapisoval písař, jemuž od každého placeno bylo po 4 groších; tato suma slula pomocné.¹⁾

Avšak byly jisté příčiny, pro které ústané na toho, který k půhonu nestal, dáno nebylo. Především nemoc. Když pohnaný pro nemoc k půhonu se postaviti nemohl, musel skrz víry hodné lidi aneb listem na soudě roku nemocného žádati; kdo soudu přítomen byl, nemohl o rok nemocný prositi. Kdo rok nemocný t. j. odklad pře obdržel, musel nemoc svou při posudku svědky provésti; nemohl-li ale též k posudku pro nemoc dojíti, měl se ve dvou nedělích před úředníky práva menšího postaviti a před nimi dokázati, že nemocen byl. Nemohl-li pak a opět po dvou nedělích nemoc svou osvědčiti, musel to učiniti při nejprvnějším soudu, kdež pak obyčejně nemoc svou přísahou dotvrditi mu bylo. Přísaha ta zněla takto; pozdvihnuv dva prsty pravil: „Na tom pánu Bohu přísahám, že jsem nemocen byl, aniž jsem se přetvářel, ani které vymyšlené chytrosti v sobě měl, abych N. k jeho přem neodpovídal, než pod příčinu nemoci své. Tak mi Pán Bůh pomáhej, Matka Boží i všickni svatí.“

Druhá příčina proti ustání byla, když, kdo pohnán byl, v zemi se nenacházel a tedy půhon mu doručen býti nemohl; v tom případě dán mu rok do druhého soudu. Ale hejtman hned při soudu, ku kterému pohnán byl, obeslal jej, že jest pohnán a že při druhém soudě k půhonu státi má. Byl-li v nějakém válečném tažení, dán mu rok do třetího práva neb soudu. Třetí příčina proti ustání byla, když pohnaný se nacházel v poselství v potřebách pána země, v kterémžto případě mu dán rok do druhého soudu.

Když již všechny půhony přeslyšeny byly a soudcové jinak zaměstnaní nebyli, nebo za jakoukoli příčinou soud ukončiti neb odložiti chtěli, vstal hejtman se všemi pány a volal třikráte: „má-li kdo co činiti, páni soud vzdáti ráci.“ Když žádný se nepřihlásil řekl hejtman: „páni soud vzdávati ráci.“ Po těchto slovích hned šranky se otevřely, načež ústané zapisováno bylo.

Po vzdání soudu bývaly až do roku 1523 desky zemské do soudnice přinášeny, aby vklady do nich se děly. Desky donášely se s velikou uctivostí z kapitolního domu, kdež na bezpečném místě uschovány byly. Kn. Tov. popisuje slavnost donášení desk takto na str. 58: „Po vzdanie soudu král neb markrabie neb hajtman a páni nikam se tu nerozjedú, než hned pošlí do kapitoly kněžím, aby dsky zemské úředníkom zemským vydány byly; a kněží mají žáky s několika svícemi jmieti, když tam pan komorník s jinými úředníky přijde k sklepu, kdež se chovají dsky, státi. A pan komorník, sudí a písař zemský na voze jeti mají, a menší úředníci podlé nich pěšky jíti, aneb na koních a vedle vozu, někteří pěšky a druzí na koněch, trubače majíce při vozu. A vstúpíc do sklepu komorník, sudí a písař s několika komorníky²⁾ a tu před nimi ohledají, jsú-li pečeti celé i truhla; a když tak najdú nepohnuté, ven truhlu vynesú a úředníci menší ji vezmúce před úřadem větším nesú a před nimi svíce až na vuoz vstavie. A na truhlu pan komorník vsede, meč vytržený nahý na ramenú drže, sudí s písařem proti němu a jiní, komuž se rozkáže s menšími úřed-

¹⁾ Slovo pomocné jest prastaré. Již statuta Ottonis je uvádí: „Item si quis citatus fuerit et obtinnerit ius suum in iudicio neque wrez neque pohnonze sed solummodo denarios duos persoluat, quod pomocne vulgariter appellatur.“ Cod. dipl. Mor.

²⁾ Zda-li nemá státi „kanovníky?“

nky pěšky i na koniech okolo vozu. A pan komorník jímá zákóm něco dáti a tak zlehky kázati jest jeti, aby ti, kteříž pěšky jdú, s vážností šli; a trubačóm trúbíti káže až před klášter svatého Michala. A tu když budú přivezeny, jímá pan hejtman i páni i všickni zemané proti niem vyjítí až ke dveřóm před kostel a tu z voza je vezmúce, menší úředníci mají je nésti před panem hejtmanem a komornskem a pány až do šrankuov . . . a tu na stuol tomu připravený mají býti postaveny a okolo šrankuov páni státi a zemané a pan komorník s sudiem, pana hajtmana toliko v šrancích při sobě majíce opět přede všemi pečeti ohledati, jsú-li celé, okázati a potom odvarující pečeti, každý svým klíčem otevra zámek dsky vynítí mají a okázati.“

Za krále Vladislava ale přestal tento slavnostný způsob přinášení desk, jak Ctibor Drnovský o tom na str. 38 praví: „Ale již nyní tato léta za krále Ludvíka i prvě za jeho otce neberú se dsky zemské s takovou poctivostí a opatrností než zprosta druhdy s panem komornskem a sudím jich pěšky šest půjde bez vozu i jízdných, tak je zhola přinesou na nosidlách pod kobercem, také nercili nože, ale i tesáky s nožími při sobě při dskách v šrancích mají.“ Kniha Tov. totiž praví, že žádný, který při deskách v šrancích jest, „nejmá u sebe jmieti žádného nože, ani skriptorála, ani kalamáře neb črnidla, krom pisař zemský, ten jmieti muož a jímá črnidlo a péro pro vpisovanie do desk.“

Desky zemské byly dle instrukce od Karla IV. dány r. 1348. uzavřeny v truhle třemi zámky rozličnými; k jednomu měl klíč nejv. komorník, k druhému nejv. sudí, k třetímu nejv. pisař, tak že k otevření desk zapotřebí bylo přítomnosti těchto tří úředníků nebo jich místodržících. Bezprostřední dozorství k deskám měl nejv. komorník; byl-li ustanoven nový komorník, dal zhotoviti knihu novou, na jejížto obálce erb jeho vymalován byl. Od r. 1480 byly všechny vklady český činěny; dřívě až na malé vyjímky latinsky; teprvé obnovené řízení zemské ustanovilo, že vklady také diti se mohou jazykem německým.

Především kladly se do desk spolky¹⁾; po vkladě spolků hejtman od desk ze šranku vystoupil.

Kdo v deskách něco hledati chtěl, oslovil komorníka: „pane komorníče žádám sobě, aby mi hledáno bylo toho neb onoho s tohoto neb onoho komorníka knihách“ při tom jmenoval předmět i jmeno komorníka, v jehožto knize vklad od něho hledaný zapsán byl, a podal zároveň ceduli, na niž předmět napsán byl. Našel-li se vklad, což práci pisařovou k rozkazu komorníka bylo, byl vklad dle přání hledajícího buď pouze čten aneb výpis vkladu dán, zač obojí taxa jistá se platila. Výpis vydán býval pod pečeti všech tří vyšších úředníků, avšak jen tomu se vydával, kohož se tykal.

¹⁾ Spolky záležely v tom, že kdo přijal příbuzného neb přítele za spolujitele statku. Přijímání na spolek stávalo se proto, že při bezděčné smrti majitele král dle práva oumrtního statek jeho k sobě přitahnouti mohl; kdo tedy tomu vyhnouti chtěl, přijal někoho na spolek. Spolky konati se mohly jen s přivolením pána semě anebo zemského hejtmana; země pán mohl udíleti povolení k spolku i když v zemi nebyl dada povolení své mocným listem. Zemský hejtman ale k spolku povoliti mohl jen tehdaž, když v zemi byl; nebyl-li hejtman v zemi a musel-li spolek pro nebezpečenství smrti konán býti, dojel hejtman až k hranicím země a udítil povolení své buď v nějakém pohraničném městě, anebo na poli v Moravě ležícím. Pravidelně udílet hejtman spolky, když markrabí v zemi nebylo, a pak vždy jen při zahájeném soudě neb sněmě. Spolky byly tak oblíbené, že i později, když stavové Moravští od oumrť osvobozeny byly, spolkové se konali.

Chtěl-li kdo nějaký vklad do desk učiniti, musel komorníkovi odevzdati ceduli, na níž list zprávní napsán byl. Komorník dal ceduli pak písaři zemskému, ten napsal jí pak do desk, načež vklad nahul předčítl a ceduli roztrhal. Vklad na hlas proto se čtl, jelikož ten, který k tomu právo míti se domníval, vkladu odpor učiniti mohl. Kdo odpor ohlásil, musel hned k nejprvé přístímu soudu toho, kdo vklad učinil, pohnati; pak-li nepohnal a práva svého nedokázal, nebyl mu odpor platen a při ztratil. Každý obyvatel musel o vklad žádati; jen pán země poroučel, aby vklad jeho do desk se zapsal (viz tyto záp. str. 211). Jen pánům, rytířům a zemanům vkládalo se do desk, kněžím a sedlákům ne (kn. Tov. str. 67.); víme ale ze vkladů deskových, že původně všem se vkládalo i židům. Teprvé za příčinou různic, které se mezi městy a vyššími stavy udály, zbraňovány vklady do desk měšťanům, kteréžto různice ale l. 1486 urovnány jsou tím, že měšťané dovolovali vyšším stavům domy v městech kupovati a vyšší stavy měšťanům, koupené statky pozemské do desk vkládati.

Vklady do desk zemských konaly se proto s takovou bedlivostí, jelikož propůjčovaly právo držitelské a ve při největší měly váhu. Protož praví kn. Tov. na str. 67, že dsky „více než co jiného váží a jako řkúce všeho práva konec a všech jistot jistota.“

Když konec vkladům učiněn byl, vložil komorník, sudí a písař zemský desky do truhly, zamkli každý svým klíčem jeden zámek zapecetíce jej pak svou pečeti a každý úředník uschoval svůj klíč u sebe.

Pokud soudy župní v platnosti bývaly a panský soud se nebyl vyvinul v té formě, jakž jsme poznali, byly zajisté desky zemské při každé cudě. Poznenáhlú ale soustředěno všechno soudní jednání při panském soudě v Olomúci a tím i desky cudy Olomúcké nabyly nejvíce platnosti. Máme o tom listinné svědectví v dipl. mor. V. 167, kdež v listině dané l. 1303 se praví: „in tabulas publicas olomucensis zude, ad quam vniuerse prouincie Moravie se reclinant, redegimus in signum efficacie amplioris.“ L. 1348 zřídil Karel IV. desky při cudě Olomúcké a Brněnské a od té doby, tedy přes 500 let, máme vklady deskové po sobě jdoucí.

Původně vkládaly se do desk jen statky pozemské, později také jiné rozličné předměty: dobrá vůle (postoupení), směna, smlouva, list nadací, věno a nadvěno, zaručení, zavěti atd.

V dobách nebezpečných posílány desky zemské obyčejně na Karlštýn v Čechách, aby tam uschovány byly potud, pokud nebezpečí trvalo, načež pak zase do Moravy se přenesly. Za každý vklad do desk a výpis z nich placena jistá taxa.

Posudkové.

Při soudě panském konaly se jen nálezy; exekučním organem nálezů panských byly posudky. Tyto posudky držány bývaly v Olomúci jeden posudek v pátek před sv. Jiřím a druhý v pátek před sv. Martinem; v Brně jeden posudek v pátek po sv. Jiří a druhý v pátek po sv. Martině. Přihodilo-li se, že sv. Jiřího a sv. Martina padlo v pátek, tehdy držán posudek v pátek před sv. Jiřím a sv. Martinem v Olomúci a v Brně přes týden, to jest na den sv. Jiřího a Martina. Měl-li posudek ve veliký pátek držán býti, pak držán byl první pátek po Velikonoci v Olomúci a hned druhý pátek v Brně.

Zříz. zemské z l. 1545 praví: „A na těch posudcích nálezové se vykonávati mají podlé starobylého pořádku, aby ten, kdož jest komu

co prosoudil, tu od sebe dosti činil. A na těch posudcích nejvyšší pan komorník, pan sudí a písař zemský seděti mají, mají při sobě menší úředníky v klášteře v tom pokoji, kdež se soud zemský drží. A ten posudek zavěsti mají v pátek ráno v hodinu, kterou pan komorník lidem oznámí a ten držeti mají do poledne; pakli by potřeba byla, tehdy celý den i nazejtří v sobotu až do dvaceti hodin na celém orloji. A tu kdožby v tom času nálezu panův soudci dosti neučinil, na toho ma zvod puštěn býti a podlé pořádku ručiti. A jestližby kdo na posudek jeti nechtěl anebo nemohl, ten bude moci přítele neb služebníka s listem otevřeným pod pečeti svou moc jemu dávajíc poslati a ten aby na místě prosouzeného nálezu dosti učinil aneb na místě vysouzeného přijal. Pakli by kdo poručníka v páhonu měl, tomu potřeby nebude s listem otevřeným na posudek posýlati, než poručník bude moci na místě jeho přijímati“ (str. 79).

Když ten, který při soudu panském obdržel, k posudku se nedostavil aneb poručníka neposlal, pak předstoupil ten, který při ztratil, před úředníky na posudku a vykázav se, že peníze u sebe má, obdržel při a onen, který již ji měl ve prospěch rozsouzenou, tím, že se nepostavil, ji ztratil. Nepostavil-li se odsouzený, žádal vysouzený, aby naň dán byl zvod, t. j. aby do statku neb práv odsouzeného uveden či zveden byl. Zvod se děl podlé zřiz. zemského takto: „Kdožby na koho zvod na posudku ručil, tehdy ve dvou nedělích pořad zběhlých má položití vyšším i menším panům úředníkům peníze od sta kop groší deset kop groší a tak z vyšší i z menší sumy cožby toho přišlo a menším úředníkům půl čtvrté hřivny groší. A úředníci menší přijmouc peníze mají s tím, aneb kohožby s nimi poslal na místě svém jeti a nač žádá, na to jej svěsti. A tu v té dědině, neb v dědinách mají rychtáře a konšely s některými z obce zavolati a jim oznámíti, že na to a na to, pro toto a toto tohoto zvozujem podlé práva. A stravou úředníky na té cestě, kdož je vede, opatrovati má, tak aby menší úředníci nic svého neutráceli. A po zvodu učiněném, jestližby ten, na kohož se zvod stal, nálezu panskému dosti neučinil a té věci, o kterouž naň zvedeno, nespravil; tehdy ten, kdož zvod učinil, má žádati nejvyššího pana sudího a písaře zemského, aby na odhad jeli. A oni vezmouce úředníky menší toho kraje, mají jeti také ve čtyřech nedělích po zvodu, a na to, oč se zvod stal, odhad učiniti . . . A po odhadu učiněném má býti přidělení v šesti nedělích pořad zběhlých a to takto: že ten, komuž jest odhááno, má žádati nejvyššího pana komorníka, aby s panem sudím a písařem zemským a úředníky menšími na přidělení jemu jeli. A oni paní úředníci k tomu dni, na kterýžby těch šest nedělí docházelo, tu na ta místa zvedení přijeti mají a tomu zvedenému přidělití, svolajíc lidi té dědiny, na kterých se a na čem zvod a odhad stal a rozkázati jim člověčenství slíbiti. A vytrhnouc šindel nebo došek z střechy prisouzenému v ruce dáti a povědětí: toť jest znamení tobě, že tato dědina již jest tvá a dědictví tvé. A tak ten již toho v dědičném držení býti má a s tím bude moci činiti, jakožto s svým vlastním a s pupným dědictvím. A to všecko písaři zapsati mají, kdy zvod, kdy odhad a kdy přidělení se stalo.

A když nejprve dsky otevřeny budou, mají paní úředníci jemu a erbům jeho to ve dsky zemské dáti vepsati a od toho vkladu nemají od něho nic bráti, neb jest jim prvé zapláceno . . . Jestližby se komu zdálo, že se naň nespravedlivě vede, ten bude moci toho, kdož se

naň zvedl, hned zase pohnati. A protož aby zvod vždy před třetími pňhony se stal, aby onino zase pohnati mohl.“

Kdož násilně zvodu se zprotivil, anebo toho, který na statek jeho zveden byl, trápil a v pokoji nenechal, byl trestán co odbojník ztrátou jmění i hrdla. (Kn. Tov. 75.)

Zmeškali-li úředníci zvod, mohli o to pohnáni býti.

Pobídky.

Jak svrchu dotčeno nárok cti nenáležel před soud panský; kdo uražen byl na cti, žádal za rok, aby hejtman na roku mu zadost učinění vymohl. V tom případě stávaly se často pobídky t. j. vyzvání k souboji, ač i jiné k tomu byly příčiny. Kdo pobídku přijal, mohl ustanoviti odění a koně, aneb pěšky; když ten, který pobídl, se nedostavil, vyhlášen za klamáře a mohl pohnán býti ze škod a nákladu. Ctibor Drnovský dává na str. 47 tuto výstrahu o bitvě: „Ale to jest zlé, kdož koho zhola pobidne bez výminky, neb již se s ním tak, jakž by on vydal, tref se tobě neb netref odění, neb on rovně jedno jako druhé vydá a na suše, anebo snad ve vodě neb v blátě. Ale múdrý pobizne-li druhého, aby se s ním bil, tehdy dí tuto výminku: ale pobídky napřed nedávám, než jakž nás o bitvu přátelé smluví, kteréž vydáme; vydej ty dva aneb jednoho a já též, tu se nestane fortel žádnému.“ Nemohl-li hejtman strany smířiti, ustanovil jim den a hodinu k bitvě, byl-li od obou za to žádán; nechtěla-li jedna strana k nařízení hejtmanovu svoliti, měla právo, odvolati se na dvůr královský a tam k bitvě soka vyzvati.

Menší právo.

Menší právo slulo to, ku kterému se pohánělo ze sumy, která deset hřiven nedosáhla. Pňhony k tomu právu se dodávaly v tytéž pátky, jako pňhony k soudu panskému, jen že k tomu právu jenom zemané a nikoli páni pohnáni býti mohli. Kdo k menšímu právu pohnán byl, musel se ve dvou nedělích od pohnání svého před úřadem menším postaviti, načež úředníci menší při jeho soudili; kdo vinen byl nalezen, musel za 14 dní rozsudku zadost učiniti. Neučinil-li toho, mohl naň zvod a odhad puštěn býti, jako po nálezu panském. Taktéž nebylo žádného odvolání od práva menšího; než úřad menší mohl, zdála-li se mu pře těžká a svolila-li strana k tomu, při odložiti a na panském soudu naučení žádati a dostavše naučení učinili menší úředníci pak při menším soudě nález. Kdo nálezu podrobiti se nechtěl, anebo násilně jej odvarovati chtěl, byl rovněž za odbojníka považován jako ten, který nálezu panskému se zprotivil.

Zemští konšelé.

Kromě soudu panského a menšího, ježto se týkaly celé země, byly ale, jak Ctibor z Čimburka praví, před válkami Táborskými, také ustanoveni zemští konšelé, jakýsi druh smířčího soudu. Páni totiž ustanovili v každém kraji dva poctivé, rozšafné a důvěry hodné lidi za konšely. K těmto utíkali se lidé v příčině nějaké různice, nebo svady, rušení hranic, přeorání pole, spasení píce, sečení trávy na louce atd. Poškozený žádal konšely, aby k němu sjeli, načež jim škodu svou oznámil a osvědčil. Konšelé obeslali pak druhou stranu oznamující jí, že z toho neb z toho obviněna jest, dokládajíce: „přijed a pověz, jak se to stalo a jakú toho výmluvu máš.“ Obeslaný byl povinnen, před kon-

šely se postavit; učinili-li rozsudek, byl povinnen, jemu zadost učiniti; zdála-li se jim pře důležitější, poukázali strany na soud panský. Ctibor z Cimburka o těch konšelích praví: „Protož by ještě i nyní též bylo, mnohoby hajtmanů práce ubylo a pánům soudu a také svědomie, kteráž lidé často s práci sobě jednájí, lehčeji by jednáno býti mohlo a spíš se páni spravedlivosti uptali.“ (Kn. Tov. 121.)

Vyšší úředníci zemští.

Každý z vyšších úředníků měl právo v sezeních soudních místo své osaditi nějakým místodržícím. Dosazení na nějaký vyšší úřad mohlo se díti jen při zahájení soudě neb sněmě.

Jelikož nejvyšší úředníci zemští při soudě zemském důležité soudní povinnosti vykonávali, nebude snad i pro zevrubnější seznání správy zemské od místa, když zde o nejvyšších úřednicích zemských a jich úřadech pojednáme.

Nejvyšších úředníků zemských bylo šest: zemský hejtman, nejv. komorník, nejv. sudí, nejv. sudí dvorský, podkomoří, a nejv. písař.

Nejvyšší úředníci byli jmenováni od krále; roku 1520 dal král Ludvík stavům k žádosti jich privilegium, že zemský hejtman, komorník a sudí jen po slyšení pánův a rytířstva od krále dosazováni býti mají. A r. 1538 ustanovil král Ferdinand, že úřad hejtmana, komorníka a sudího jen osobou z rodů staropanských, úřad sudího dvorského, podkomořího a písaře jen osobou stavu rytířského, avšak oboje s radou pánův a rytířstva budoucně dosazován býti má. Původně brali se k ouřadům nejvyšším jen členové rodu panského.

Hejtman.

Prvním úředníkem země byl hejtman, „starosta“ země Moravské, náměstek krále co markrabí Moravského, původně v královských listech camerarius, subcamerarius a od r. 1298 capitaneus nazvaný. První, který se capitaneus „hejtman“ jmenuje, jest Raimund z Lichtenburku (Cod. dip. V. 105) a od té doby známe všechny jména hejtmanův. Od r. 1621, kteréhož kardinál Dietrichstein se stal náměstkem královým, nazývání jsou hejtmané také „gubernator“ a od roku 1782 „president gubernia.“

Hejtman se psával: „hejtman Mark. Moravského“ a z toho, jakož pak i z okolnosti, že hejtman s radou pánův a rytířstva od krále jmenován byl, jest viděti, že hejtman byl více úředníkem zemským nežli královským.

Hejtman tedy zastupoval zemi naproti králi a jeho radě i dvorské kanceláři. By snadněji právomocnost hejtmanova seznati se mohla, nebude zde nemístné vyložiti význam, který spojován býval se slovem země.

Země co bydlíště nějakého národu, který v ní se usadil, v ni se uvázal, považována vším právem za majitelství téhož národu, kterýž následkem toho byl pánem té země. Když pak poznenáhlým vyvíjením suverenity panovníkův zeměpanství přeneseno jest bylo na osobu panovníkovu a panovník se začal psáti „Dei gratia“ „z Boží milosti,“ nepřestalo předce svrchované právo držitelské celého národu k zemi. To vysvítá patrně z toho, že král při korunování v přísaze se zavazoval, že od koruny t. j. od území státu ničeho odcizovati nebude. Ač král Český se psával „z Boží milosti“ a od stavů jmenován byl „pán náš nejmilostivější,“ předce byla vedle něho druhá moc v platnosti, která

původ a titul svůj měla v právě přirozeném, v právě, kteréž sledovalo z držení země stran národu celého. A tato druhá moc byla země, t. j. soujem celého obyvatelstva aneb zákonitého jeho zastupitelstva. A v tomto smyslu nebyla země dle státního práva koruny České majetnictvím osoby panovníkovy, nýbrž země byla svoji čili svobodná, která ze svých práv králi odstupovala tolik, kolik se jí ve vlastní prospěch za dobré zdálo; za to ale měla také právo, na králi žádati, aby, ač milostivě, zase z oněch práv jemu odstoupených tolik navrátil, kolik by země sobě přála. Byly tedy dvě moci vedle sebe: král a země; ač jedna obmezovala druhou, byly předce obě suverení a suverenita tato neutrpěla ničehož tím, že jedna k vůli druhé něco z práv svých popouštěla; neb takové popouštění stávalo se vždy smlouváním obě strany zavazujícím. Král buď dědičný buď novovolený se korunoval a poněvadž on co hlava státu při korunování církevními obřady pomazán byl, obdržel celý stát, celé jeho řízení tím i posvěcení. Korunováním a pomazáním stal se král posvátnou a nedotknutelnou osobou; tato posvátnost čili majestátnost ale trvala jen potud, pokud živ byl; po smrti jeho přestala. Protož také země, jejíž svobody král dříve, nežli korunován byl, potvrditi a přísahou ujistiti musel, vstoupila po smrti králově v úplnou právomocnost, jelikož smrtí krále držitele jedné moci v státu ubylo; tehdy mohla až do nastoupení a korunování nástupce králova jen druhá moc jediné v zemi platnou býti. Jakmile král zemřel a země, jak tehdaž se pravilo, osiřela, přestala všechna právomocnost králova; hejtm. země, který úřad držel při smrti králově, oznámil pánům, rytířům, prelatům a městům, že král zemřel, vyzývá je, aby v den, kterýž od něho určen byl, do Brna se sjeli. Když se pak shromáždili v klášteře u sv. Michala, hejtman složil své důstojenství, sobě od zemřelého krále propůjčené, do rukou stavův a stavové buď jej v hejtmanství ponechali, anebo na jeho místo jiného dosadili. A potvrdivše tak starého nebo zvolivše nového hejtmana slíbili mu na základě tak zvaného landfrydu stavové, že v ničem jej neopouštějíce jemu ve všem pomocni býti mají, coby s radou jich učinil. A hejtman takto od země ustanovený vykonával ve jmenu země všechna práva suverenity až do nastoupení budoucího krále; dovoloval spolky na jmění, svolával sněmy atd. Když nový král potvrdiv dříve zemi svobody korunován byl a hold Moravanův přijal, tu složil hejtman úřad svůj a byl pak buď od krále potvrzen anebo jiný s radou pánův a rytířstva jmenován. Když se to stalo, složil hejtman přísahu tuto: „Já N. slibuji a přísahám Pánu Bohu, Matce Boží, všem Svatým a Nejjasnějšímu knížeti a Pánu panu N. N. Českému králi a mark. Moravskému i všem stavům Mark. Moravského¹⁾, že chci a mám úřad hejtmanství spravedlivě vésti a spravovati, chudému i bohatému v něm spravedlivě činiti, pravdu velebiti a křivdu tupiti, jednomu v tom mimo jiného nechtíti se líbiti, než ten úřad věrně na sobě míti, jakož ten úřad od starodávna za právo má. Tak mi Pán Bůh pomáhej, Matka Boží i všickni svatí.“

Jelikož hejtman byl representantem země a moci královské, nevedl toliko snad politickou správu země, nýbrž jeho právomocnost vztahovala se ku všem oborům veřejné činnosti a veřejného práva. Protož byl předsedou sněmu zemského i soudu panského, řídě tam

¹⁾ Kn. Tov. str. 19. má na místě slov: „i všem stavům mark. Moravského“ slova: „i vše zemi markrabství Moravského.“ Slova ta vysvětlují se tím, co jsme svrchu položili o významu slova země a pozdější formula nastala tím, že přišla zásada k platnosti, že stavové jsou zem.

nejvyšší zákonodárný sbor a zde nejvyšší soud zemský. Jemu náleželo bdíti nad sirotky, pokud plných let neměli. Věci sirotčí odbývaly se při soudě v sobotu a jelikož jimi hejtman velmi zaneprázdnován býval, později jsou učiněna rozličná nařízení, kterými práce sirotčí hejtmanovi se usnadnily.

Hejtman zemský musel býti rozený Moravan statek v zemi mající a jmenován býval z rodů panských. Teprve dvorským dekretem ze dne 29. dubna 1791 ustanoveno v oddělení I. §. 14., že postačuje k úřadu hejtmanskému, když jmenovaný měl jen inkolat t. j. když za obyvatele země přijat byl. Doba jeho úřadování nebyla určena; jak král jen s radou pánů jej ustanoviti mohl, tak ustanoveno l. 1608, že bez vůle stavův žádný z vyšších úředníků propuštěn býti nemá. Obnovené řízení zemské nařídilo, že hejtman každých pět let o obnovení svého úřadu žádati má. (Fol. XXII.)

Jemu k rukoum byl úřad královského hejtmanství zemského a od r. 1636 také královský tribunal, onen pro politické, tento pro soudní záležitosti; dále stavovské komise a deputacie a od roku 1650 (pokud se týče 1686) zemský výbor a konečně od r. 1763 čís. král. mor. gubernium. Hejtman, čili, jak od posledně řečeného roku se jmenoval, guvernér, byl direktorem stavův; toho, jak to nyní od r. 1861 jest, že vedle náměstka císaře čili místodržícího ustanoven jest hejtman zemský pro zemské záležitosti, dříve nebývalo. Příčiny a následky toho zde rozebíratí místné není.

Ač hejtman co náměstek krále a zástupce země ve všech oborech státní činnosti veliký vliv měl, záležela jeho nejosobnější a nejvlastnější působivost v kladení roků stranám.

Rok, ač později měl mnohonásobný význam, znamenal původně lhůtu či termín zvláště soudem ustanovený. V soudnictví moravském znamenal rok především každou při o čest, kteráž hejtmanem zemským rozsouzena bývala¹⁾. Stávalo se to na základě majestátu krále Václava IV., daného stran hejtmanství Petrovi z Kravař, v kterémžto listu se praví: . . . „přikazujeme . . . tímto listem pevně a přísně, aby oni v každých přech svých, potřebách a jednání k předřečenému Petrovi, jakožto hejtmanu jich, bez naší přítomnosti útočiště a zření měli a k němu o své obhajování a obranu hleděli . . .“

Roky slyšány bývaly při soudě v pátek; původně je slyšel hejtman, kdekoli se mu líbilo. Tyto zápisy praví v té příčině takto na str. 20: „V tento den (pátek) jest pořádek roky slyšeti. Roky pak hejtman klade, protože tento obzvláštní hejtmanský soud jest a před léty měl moc hejtman, kdekoli chtěl je slyšeti a kohokoli k tomu povolati, odkudž ještě podnes v nálezech rokových se klade: mezi N. a N. pan hejtman, páni a rytířstvo našli, ještě v nálezech púhonových toliko se dokládá „páni našli“ a to proto, že za starodávna pře lidské toliko sami páni sudili bez vládyk, ale k rokům z jednoho i z druhého stavu hejtman povolávatí obyčej měl. Nyní pak již při soudech zjevně se slyší, ale však jako před hejtmanem; protože i k němu se promluvení děje i on se z potazu vynáší.“

Zemský hejtman Jáchym Haukvic z Biskupic pokoušel se o soudě svatotříkrálském l. 1599 o to, aby stran roků zase starý pořádek se obnovil, t. j. aby je hejtman zemský sám soudil; soud ale k tomu nesvolil. Tyto zápisy praví o tom na str. 195: „Viděli jsme, že ačkoli

¹⁾ Viz o tom zajímavé poučení na str. 92. těchto zápisů.

toto přednesení pěkně přikryté bylo, avšak že výš směřuje a protož pánu odpověď dána, že ačkoli tomu tak jest, že to někdy vlastně soud hejtmanský byl, avšak že potom to změněno jest, jakž i z sněmův starých i také z zřízení zemského tomu rozuměti jest, a protož aby pán sobě více práce nepřidával a což tak od množství lét již při soudu trvá, při tom aby toho zanechal.“

K rokům stáli jen členové stavu panského a rytýřského, ač sněm l. 1612 se snesl, aby také preláti k nim stáli. Nebylo-li o někom úplně dosvědčeno, že jest stavu šlechtického, musel, než-li rok jeho se soudil, dříve dokázati, že šlechticem jest. Kdo pohnán k roku byl a nestal, na toho dáno býti mohlo stané; nestal-li do vzdání soudu, přišel o při (viz tyto záp. str. 21). Nestála-li žádná strana, vymazán rok. Kdo neměl statku nemovitého, musel slibem zavázán býti, že k obvinění státi bude.

Od roků, kterými v příčinách poctivosti páni a rytýřstvo se poháněli, liší se tak zvané roky selské t. j. roky složené od hejtmana těm držitelům statků, do kterýchž poddani jich si stěžovati příčiny měli. Roky ty obsahovaly u př. stížnost, že pán poddané potahuje k neslušným robotám; že smlouvy s nimi uzavřené nezachovává atd. Tyto roky selské při každém soudě soudily se po dva dni. Na konci 16. století velmi se zmahaly, což ovšem není důkazem, že stav selského lidu tenkrát byl uspokojivým.

Nejvyšší komorník.

Dobře rozeznávati sluší komorníka nejvyššího od onoho úředníka, jenž do r. 1298 v listinách se jmenuje camerarius a prvním úředníkem královským byl. Nejvyšší komorník vedl dozorství k deskám, opatroval vklady a výmazy z nich při cudě Olomúcké i Brněnské; titul nejvyššího komorníka dostal bez pochyby na začátku 14. století, když Olomúcká cuda za první v zemi vyhlášena a jeho dozorství svěřena byla. Tentýž titul dán r. 1348 také komorníkovi cudy Brněnské, tak že od téhož roku dva nejvyšší komorníci v zemi byli, jeden totiž při cudě Olomúcké, druhý při Brněnské. Roku 1493 nařídil král Vladislav, že již jen jeden nejvyšší komorník v zemi býti má a že se jím státi má ten z dvou komorníků, který druhého životem přečká. Když pak l. 1495 Olomúcký komorník Jan z Lomnice zemřel, stal se komorník Brněnský Vratislav z Pernštejna nejv. komorníkem Mar. Moravského. Od r. 1783 vešlo v obyčej, že pokaždý president apelačního soudu v Brně jmenován býval nejv. komorníkem; r. 1817 dvorským dekretem daným 16. máje č. 2053 nařízeno, že budoucně s úřadem apelačního presidenta úřad nejv. komornictví spojen býti má.

Nejv. Komorník jmenován býval od krále ze starých rodů panských s radou pánův a rytýřstva. Ctibor Drnovský praví na str. 26: „Komorník vyšší též pán rodu starožitného a též podstatní rodem a statkem, aby statku nejméně měl za 40.000 zl. a to proto, zavedl-liby koho o statek dskami, aby se na jeho statku hojiti mohl.“ Když komorník nový jmenován byl, dal pro vklady deskové udělati nové knihy na obalce erbem svým opatřené. V soudě a v sněmě seděl nejv. kom. hned po hejtmanu a pokud byli dva komorníci seděli podlé stáří. Doba jeho úřadování nebyla určena; r. 1628 ustanovene, že každých pět let o obnoveu žádati má. Z toho zvyku sešlo mezi 1730—1740. On měl

jakož i ostatní nejv. úředníci právo do sezení zemského výboru docházeti, a za člena výboru volen býti. — Přísahu skládal komorník tuto: „Já N. na tom přísahám Pánu Bohu, Matce Boží i všem svatým a nejjasnějšímu knížeti a pánu panu N. Českému králi a markrabí Moravskému i všem stavům markrabství moravského, že mám a chci úřad komornictví práva vyššího Markrabství moravského při deskách i cožby k úřadu mému příslušelo, věrně a právě a spravedlivě spravovati, chudému i bohatému, duchovnímu i světskému spravedlivě činiti, pokudž rozum můj stačí, nehledě na přízeň, ani nepřízeň, ani na žádné dary. Tak mi Pán Bůh pomáhej, Matka Boží i všickni svatí.“

Nejvyšší sudí zemský.

V starší době cudař (cudarius) byl hlavní osobou soudní při soudech župních čili cudáčch. On dal svolávati pány při soudě zemském do potazu, on sbíral hlasy a formuloval nálezy. Čtibor Drnovský o něm praví na str. 27: „Sudí vyšší má býti též rodu starožitého panského, ale netřeba jemu býti tak bohatému; když za 5000 zl. statku má, tehdy dosti, neb na tom tak mnoho nenáleží. Než on jest jako hospodář soudu zemského a skrze něj, kdož ho prosí, má nález dán býti vypsáný a toho nemá žádnému odepřiti, kdož jeho prosí.“

Tytul nejvyšší sudí nastal bez pochyby v tétéž době, když na začátku XIV. věku Olomúcká cuda hlavní cudou v zemi se stala. Od roku 1348 nachází se v deskách zemských častěji „supremus cudarius“ nejvyšší sudí. Když pak majestátem krále Vladislava daným l. 1493 Olomúcká cuda s Brněnskou spojena byla, tamější nejvyšší cudař Lipolt z Krajku na Cornšteine za jediného nejvyššího sudího vyhlášen byl. Od té doby byl tedy jen jeden nejvyšší sudí až do r. 1848 a úřad ten propůjčoval se od r. 1783 obyčejně presidentovi zemského práva, až konečně r. 1817 navždy s předsednictvím zemského práva spojen jest. Doba jeho úřadu ustanovena byla jako při nejvyšším komorníku. Sudí jmenován byl od krále s radou panstva a rytířstva ze starých rodů panských. Při sněmích seděl podlé nejvyššího komorníka. Přísaha jeho srovnala se doslovně s přísahou nejv. komorníka.

Nejvyšší sudí dvorský.

Co první sudí dvorský uvádí se r. 1353 Bohuslav z Vičkova. Sudímu dvorskému náleželo dozorství nad many královskými, od nichž v nepřítomnosti králové také přísahy přijímal; on řídil rejstra manská, osazoval soudy manské, přijímal nápady. Když během časův manské statky se proměnily ve zpupné, obsahoval jeho úřad zvláště všechny záležitosti stavu rytířského se tykající; předsedával pak sezením rytířův, když kdo do jich stavu měl přijat anebo na lavici rytířskou v sněmu dosazen býti.

Od r. 1523 brával se sudí dvorský jen ze stavu rytířského. Doba jeho úřadování byla neurčitá; dle obnoveného zřízení zemského z r. 1628 musel každý pátý rok za potvrzení v úřadě žádati. Od r. 1748 ale úřad ten více se neobsazoval a práce s ním spojené obstarával na větším díle nejvyšší pisář. Přísaha jeho zněla:

„Já N. slibuji a přísahám Pánu Bohu, Matce Boží i všem svatým a nejjasnějšímu knížeti a pánu panu N. Českému králi a markrabí

Moravskému, že chci úřad hofrychtýřství markrabství Moravského spravedlivě vésti, chudému i bohatému v něm spravedlivě činiti, pokudž nejdéle můj rozum stačí, pravdu velebiti a křidu tupiti a mimo to žádnému se líbiti nechtíti a proti jeho Milosti věrně se míti a na nápady a jiné věci k úřadu mému příslušné se ptáti. Tak mi pán Bůh etc.“

Podkomoří.

V 12tém a 13tém věku byli podkomoří (subcamerarii) náměstky komořího (camerarius), který, jak svrchu dotčeno, nejvyšším úředníkem královským byl.

Na začátku věku XIV. teprve ustanoveno, že podkomořímu důchody komory královské k opatrování svěřiti se mají. Ku komoře náležely královská města, statky klášterní, židé a důchody ze cla. Zvláště dohlížel ku královským městům a odvolání z městských práv dělo se k úřadu podkomořího; při sněmích předsedal on kurii královských měst a prelatů. On vedl pře královské při soudě a zastával města královská, od nichž v soudě mluviti povinnen byl; přijímal důchody komory, zúčtoval a vydával peníze. Od r. 1571 dán mu také vliv na vniternou správu královských měst, na dosazování rady městské atd.

Podkomoří od r. 1538 brán býval jen ze stavu rytířského; r. 1628 ale ustanoveno, že stav panský a rytířský v úřadě tom střídati se mají, jenž nebyl doživotní, leč žeby kdo si to byl na králi vyžádal. Přísaha jeho zněla takto:

„Já N. že úřad podkomořství chci spravedlivě vésti, chudému i bohatému, duchovnímu i světskému, spravedlivě činiti, pokudž můj rozum nejdál stačí, pravdu velebiti a křivdu tupiti, na jeho Milosti nápady se ptáti, sic všechny jiné věci k tomu úřadu podkomořství příslušné věrně a právě k jeho Milosti dobrému a poctivému spravovati. Tak mi pomáhej Krom hejtm. obsahuje přísaha ostatních ouředníků vyšších i menších v zříz. z. 1604 na konci tato slova: „a tejncest rady zachovati.“

Nejvyšší písař.

Nejvyšší písař (protonotarius supremus) obstarával všechny písemnosti sněmovní a soudní. On zapisoval sněmovní památní knihy a snešení sněmu připravoval k tisku, které pak tiskem vydány bývaly; každý výtisk musel jeho vlastnoručním podpisem opatřen býti a prodával-li kdo exemplář písařem nepodepsaný, byl o to trestán. Při soudě zapisoval vklady do desk k rozkazu komorníka a konal potřebné výmazy. Dle snešení sněmu z l. 1608 odevzdána také pečet zemská v jeho opatrování.

Pokud latina byla ouřední řečí (do r. 1480), byli nejvyššími písaři při Olomúcké cudě kanovník Olomúcký, při Brněnské kanovník Brněnský, ač ovšem i před tímto rokem někdy laikové byli nejvyššími písaři. Právo jmenovati písaře cudy Brněnské měl králové klášter na starém Brně (Cod. dip. VI. 264). Roku 1523 ustanoveno, že nejvyšší písař jen ze stavu rytířského brán býti má. Doba jeho úřadování nebyla určena; r. 1628 ustanoveno, že každých pět let nejv. písař o potvrzení v svém úřadě žádati povinnen jest. Od r. 1780 byl úřad nej. písaře spojen s úřadem prvního rady při právě zemském.

Menší úředníci.

Úředníci práva menšího čili menší úředníci dosazováni bývali od úředníků vyšších. Nejvyšší komorník jmenoval komorníka menšího, nejvyšší sudí sudího menšího a menší písaři ustanovovali se od nejv. písaře s přivolením soudu. Všichni úředníci menší museli býti stavu rytířského.

Prací a povinností jich bylo, všechny přípravy k soudu konati. Oni zapisovali pŕihony v rejstra, vyslychali svédky, ohledali meze, o které pře byla, stavéli na jisto povahu skutku proskoumáním očitým; vykonávali nálezy při posudcích, zkrátka byli výkonnými a zároveň pomocnými organy soudu panského. I oni přísahu jim vyměřenou konati museli. —

Přinešeno jest mi do ležení před Ostřehon¹⁾ psaní Jeho milosti císařské, skrze nějž mne do soudu zemského v markhrabství Moravském voliti, a abych se, když soud držán bude, najíti a od pana hejtmana²⁾ téhož markhrabství dosaditi dal, poroučeti ráčí. V témž ležení mne nejedno psaní téhož pana hejtmana za touž příčinou došlo, tak že naposledy jsem se odtud vypraviti a do Holomouce k Svato-janskému soudu postaviti musel. A hned ten den, jak jsem přijel, kterýž byl 6. Julii, abych se nahoru mezi Jich milosti dostavil, skrze dva stavu rytířského pana Jindřicha Blektu a pana Přepického mi oznámeno jest; než vylučil jsem se za slušnými příčinami.

Na zejtří pak tíž páni soudcové mezi osmou a devátou hodinou pana Slibiče jinak Kravarského a pana Blektu pro mne poslali, s nimiž do kláštera jsem došel a v světnici soudní malou chvíli pobyv od pana Frydrycha z Žerotína hejtmana jsem zavolán, kterýž ke mně těmito slovy promluvil: „Pane strejče! Jich milosti znajíce hodnost osoby vaší též i na poručení Jeho Milosti císařské vás do soudu bráti ráčí: vstupte do šraňku a povinnost obyčejnou vykonejte.“ Na kteréž promluvení tuto jsem odpověď dal:

„Vaše milost pane hejtmane, vaše milosti milostiví páni. Před některou nedělí došlo jest mně v ležení Ostřehonském psaní Jeho milosti císařské pána našeho nejmilostivějšího, v němž mi J. M. oznamovati a milostivě věděti dávatí ráčí, že jest o tom panu hejtmanovi, Fol. 4. b. abych do soudu zemského v tomto markhrabství dosazen byl, milostivě nařízení učiniti ráčil. Vedle kteréhož dostal jsem takž psaní od pana hejtmana, v němž mi, abych se neprodlévaje k tomuto přítomnému soudu do tohoto města najíti dal, ráčí poroučeti, na kteréžto J. M. C. milostivé poručení a povolání páně hejtmanovo, ačkoliv jsem se uznával povinnen býti, ihned poslušně a povolně se zachovati, avšak předkládaje sobě své mnohé nepřiležitosti, nedostatky, neumělosti a jiné nespůsoby a znaje výborně dobře, že k ničemu méně jako k takovému povolání se hoditi nemohu, umínil jsem sobě, odtud, kdež jsem toho

1) Do ležení před Ostřihom odebral se Karel z Ž. po svém návratu z Francie, co se stalo r. 1598. Když soud tento ukončen byl, navrátil se před Ostřihom a meškal tam až do polovice srpna 1596, načež zase do Moravy přišel, kdež v únoru r. 1595 Alžbětu z Krajče, příbuznou první své manželky, za manželku pojal.

2) Hejtmanem markhrabství Mor. byl tehdy (1594—1598) strýc Karlův, pan Bedřich z Žerotína na Zidlochovicích, horlivý bratr, znamenitý vojevůdce, jenž pevnost Ujvar (Rettŕauŕel) v Uhřích vystavěl a Moravané nemálo si zakládali na tom, že tato umělecky zbudovaná pevnost od Moravana pochází, jakž o tom svědčí dopisy Hynka Brtnického z Valdštejna (1588—1596 nejvyšší komorník mor.) v této příčině ku Kryštofu z Teufenbachu zasláné, které se v archivu Brtnickém chovají.

času byl, se nehýbati, až bych prvé J. M. C. ovšem tom, co by mi při této věci ku překážce bylo, poníženou zprávu dáti a učiniti byl mohl, byv té jisté naděje, kdy bych to tak vykonal, že i J. M. C. takové mé v ležení zůstání milostivě by mi vážit i pan hejtman tolikéž se mnou dobře spokojen býti by ráčil. Než když potom i druhé i třetí poručení od pana hejtmána mně došlo, abych snad od někoho vykládan nebyl, že sobě buď ouřadu buď osoby panské lehce vážím, nechtěl jsem déleji na svém oumysle státi, než jak jsem nejprv mohl k Moravě jsem se obrátil tím celým oumyslem, pokudžby mne co takového, jakž nyní vidím od V. M. potkalo, abych těchž, jakožto svých laskavých pánů se vši uctivostí služebně prosil, aby jste mne v to, k čemu já se nehodím, čemu nerozumím a k čemu nikoli způsoben nejsem potahovati a vnučovati neráčili, nýbrž aby jste rači v své laskavé uvážení to ráčili povzít, že já, poněvadž větší díl věku svého v cizých krajinách jsem strávil, zdejších pořádků, práv, zřízení, obyčejův, zvyklostí a ničehož, což tomu, který mezi Vaše Milosti se dostati má, za potřebí jest, žádné povědomosti jsem dosáhnouti ještě nemohl. Mezi Vašemi Milostmi pak býti a nic nevědět, ničemu nerozumět, spravedlností lidských neumětí rozsuzovati a toliko na cizé šlepěje nastupovati, cizými očima vidět, cizými ušima slyšet, ke všemu amen říkati, jinde myslí a zde osobou býti a ať krátce všecko povím, toliko jmeno soudce zemského mítí a ne podstatu, sami uznati moci ráčíte, že bych Vaším Milostem toliko ku překážce, sám pak sobě ku posměchu, a což více jest, k ublížení svědomí a dobrému jmenu svému býti a tak někomu jinému toto místo zasednutí musel, který by je s větším oužitkem vlasti této a s větším svou poctivostí držeti a zastoupiti mohl. Taky před Vašemi Mtmi netajím, že přirozená má náchylnost mne k tomu vede i oumysl můj od některého léta již vzatý mne v tom ustanovuje, abych při válečných věcech něco shlídl, zkusil, se přivčičil, tak abych potomně nabuda jich nějaké povědomosti a zkušení pánu svému, Vaším Mstem a celé vlasti své v čas potřeby užitečně sloužití mohl. K čemuž když jsem doma žádné příležitosti neměl, hledal jsem ji v cizých krajinách a když potom Pán Bůh na naše sousedy a tudy i na nás válku dopustiti ráčil, nechtěl jsem jí zanedbati, než jak mi nejprv možno bylo, hned jsem se do ležení vypravil, odkudž bych se nikoli nebyl tak brzo pustil, kdyby mne, jakž jsem na hoře dotkl, tolikéž poručení i J. M. C. i Vaší milosti pane hejtmáne bylo nedošlo. Vidím pak, že takovým mým předsevzetím skrze toto přítomné povolání veliká mi se překážka děje. Nebo touto povinností zavázanu býti a válečných věcí chtítí následovati a hledět, jednomu člověku není nikoli k učinění možné. Soudím taky, že opustiti to, čehož vždy jakéž takéž známosti jsem došel a ještě větší s pomocí pána Boha nabyti se naději, a přistoupiti k tomu, k čemuž ani nachylen ani způsoben nejsem, s větší škodou než-li prospěchem by mi býti muselo. Za kterouž příčinou V. M., že prohlídouce na tuto mou slušnou a spravedlivou omluvu, poněvadž bez pochyby proti Jeho Milosti Císařské nic tu učiniti neračte, jí místo dáti mne ušetřiti a abych rači svého začatého povolání hleděl, nežli v něco jiného se dával, laskavě dovoliti račte, služebně a velice prosím; já V. M. takového dobrodiní, takové milosti a lásky svými povolnými a hotovými službami nikdá se odsluhovati nepřestanu a nepominu.“

Fol. 5.

Fol. 5. b.

Když jsem přestal mluvit, pan hejtman kázal pánům se stoupiti a po malé chvíli, jak se zas rozstoupili, dal mi odpověd, že poněvadž až posavád takové omluvy žádnému nepostačovaly, J. M. neráčí moci

na mně počátku činiti, nad to více jsa v tom vůle a poručení J. M. C. a protož abych do šraňku vstoupil. Mluvil jsem znovu a aspoň za to prosil, poněvadž toliko dva neb tři dny do vzdání soudu pozůstávají, aby mne na ten krátký čas toho závazku prázdna učiniti ráčili a snad mezi tím, kdyžby J. M. C. mnohým mým překážkám, kteréž bych předložiti chtěl, porozuměti ráčil, mohl bych od J. M. dokonce této práce a povinnosti zbaven býti a poněvadž tato prosba velmi špatná jest, a k tomu nejprvnější, kterou na J. M. skládám, že té celé důvěrnosti jsem, že oslyšán nebudu. Ale zklamala mne naděje, nebo jsem jednak musel do šraňku vstoupiti a přísahu obyčejnou učiniti, kterouž těmi všemi slovy, jakž mi od pana Ctibora Syrakovského z Pěrkova nejvyššího písaře markrabství Moravského napředčtena byla, hlasitě jsem vykonal, toliko to opustiv, co proti slovu Božímu a čistému učení křesťanskému v ni se zdržuje.¹⁾ Fol. 6.

Po učiněné povinnosti vyšel ke mně s svého místa pan Smíl Osovský z Doubravice a na Třebíči, toho času místodržící pana Hynka Brtnického z Valdšteina a na Brtnici, nejvyššího komorníka markrabství Moravského (kterýž těch dnů z Teplice Vídenské domů se navracoval)²⁾ a mne na místo mi uložené po pravé ruce panu hejtmanovi usadil podlé pana Arkleba z Kunovic.

Pán Bůh, který mne v to místo uvedl, ráčiž svou svatou přítomností mne k těm pracím způsobovati a v nich šťastného prospěchu a svého Božského požehnání, jakž potřeba ukazovati bude, z milosti své udělovati. Amen.

V tento čas tyto osoby v soudu sedaly:

Z stavu panského:

1. Pan Stanislav Pavlovský biskup Holomoucký, (umřel 2. junii léta 1598.)³⁾
2. Pan Frydrych z Žerotína na Židlochovicích hejtman M. M. (umřel 31. mají léta 1598.)
3. Pan Hynek Brtnický z Valdštejna na Brtn.(ici) Nej. kom. M. M. (umřel 26. oct. léta 1595.)
4. Pan Jan z Lipého na Kruml.(ově) Nejvyšší maršálek král. Č. (umřel 23. jan. léta 1598.)⁴⁾

1) Vynechal totiž na začátku přísahy slova „matce Boží i všem svatým“ a na konci: „matka Boží i všickni svatí.“ Sněm v Holomouci l. 1608 dne 16. července zahájený ustanovil, že k přísaze „Matce Boží a všem Svatým“ žádný nemá pro svědomí nucen býti.

2) Pan Hynek z Valdštejna trpěl na dnu, z níž se v lázních syrkovských v Badenu u Vídně vyléčiti chtěl. Pišeť o své nemoci v listu daném na Sádku dne 4. listopádu. r. 1591 k Václavovi Morkovskému: „při tom oznamuji, že jest mne ta bídná dna velice těžce složila, tak že toliko očima a ústy a sice žádným oudem hnouti a za tou příčinou již netoliko na Buchlov ale ani k příštímu Brněnskému posudku přijíti . . . mi nikterakž možné není.“ Orig. v archivě hradu Buchlovského.

3) O jeho působení viz Volného Kirchl. Top. a Procházkův spis.

4) V rodině pánův z Lipé bylo maršalství král. Českého dědičné. Posledním maršalkem toho rodu byl pan Bertold Bohobud z Lipé, který účastenství měv ve vzpouře proti Ferdinandovi II. statků zbaven, k smrti odsouzen, pak omilostněn byl a v Uh. Skalici r. 1643 umřel. Se synem jeho Čeňkem, jenž ve Slezích se usadil, vymřel rod pánův z Lipé, kdežto potomkové pánův z Dubé, rovněž Hronovců jako ti z Lipé, až posud ve Sassiích žijí.

5. Pan Tas Meziříčský z Lomnice na Jemici Nej. sudí M. M. (umřel o sv. Janě leta 1595.)¹⁾
6. Pan Hynek z Vrbna a na Bruntalu (umřel po velikonoci leta 1596.)
7. Pan Jan Starší z Žerotína a na Losyně. (Vzal odpuštění.)
8. Pan Jindřich Slavata z Chlumu a z Košm.(berku) a na Chropyni (vyprodal se z Moravy, umřel 14. jan. 1599.)²⁾
9. Pan Smil Osovský z Doubravice a na Třebíči. (Vzal odpuštění, umřel měsíce máje leta 1608.)³⁾
10. Pan Hanuš hrabě z Hardeku a na Letovicích. (umřel na podzim leta 1595.)
11. Pan Arkleb z Kunovic a na Ostroze (vzal odpuštění.)
12. Pan Voldřich z Krajku a na Dačicích. (umřel 19. jului 1600.)

Fol. 6. b.

Z stavu rytířského :

1. P. Bernart Drnovský z Drnovic Nejv. Hofrych. (umřel 6. martii 1601.)
2. Pan Mikuláš z Hrádku, podkomoří. (umřel 26. oct. 1597.)
3. Pan Jan z Hodějova na Markvarticích. (umřel leta 1606.)
4. P. Jetřich Podstatský z Prusinovic na Podstatě. (umřel decembris 1598.)
5. P. Václav Zahr.(adecký) z Zahrádek na Budiškovcích (učiněn pak hofrychteřem leta 1608, 2. sept.)
6. P. Václav z Zástřizl na Boskovcích (umřel 27. apr. 1600).

Jsou málo před mým příjezdem přijati.

A poněvadž tento soud toliko dva dni za mně trval, nevidělo mi se co sem poznamenati.

O sv. Kunhutě potomně soud nebyl držán v Brně pro veřejné ležení, které bylo u Katova.

Taky soud Svato-třikrálský leta 95 odložen jest sněmem o vánočních držaným.⁴⁾

Soud Brněnský postní k odkladu přišel pro sněm gene-

¹⁾ Onť byl posledním slavného rodu pánův z Lomnic, o nichž viz knihu pro každ. Morav. na str. 215.

²⁾ Byl roku 1590 nejvyšší mistokomorník, r. 1591 a 1593 nejvyšší mistosudí.

³⁾ Byl 1591 místodržícím nejvyššího komornictví, 1597, 1602—1604 nejvyššího sudího. S nim vymřel rod pánův z Doubravice, jenž v erbů odřivous měl. Vdovu po něm pojal za manželku Karel z Žerotína. Nalezal se mezi posly do Polska zaslanyými v příčině volby arciknížete Maxmiliana za krále polského. Když císař nařídil, aby poručnictví nad mladým pánem z Lipé Karlovi z Žerotína se odebralo a mimo jiné také na Smila se vzneslo, omluvil se listem daným na Třebíči dne 21. ledna r. 1601, v němž mezi jiným tato slova položil: „Nejmilostivější císaři! Poněvadž od mnoha drahně let v soudu zemském markrabství Moravského jsem sedal a posavad sedám a v té radě, když jest to naučení s uzavřením bedlivým, že s dobrým sirotka toho jest, aby panu Karlovi z Žerotína ten sirotek i s statkem k ručení puštěn byl, jsem se přimlouval; kdybych něco tobo proti tomu a svobodám těm; kteréž jsou předkové moji měli a Vaše císařská milost jakožto král Český a markrabě Moravský ráčili jate nám toho milostivě potvrditi, žebych proti té povinnosti a přísaze své nemálo učinil, z čehož bych se jakož proti Vaší císařské milosti panu svému nejmilostivějšímu tak také i proti té své povinnosti nerád v ničemž nejménšim ničehož toho nedopustil.“ Orig. v arch. zemském.

⁴⁾ Sněm tento zahájen byl v pondělí po sv. Štastném t. j. po sv. Felixu; ač církve katolické žitá 62 světcův jmenem Felix vyrozuměti zde slušno dle slov Žerotínových, že onen sněm držán byl „o vánočních,“ svátek sv. Felix a Callista, jenž padá na den 29. prosince, jenž r. 1594 byl nedělí.

rální v Praze držaný, na nějž přední z pánů soudcův tohoto markr. byli za komisaře vysláni. Držán jest potom o sv. Janě soud v Holomouci a o sv. Kunhutě v Brně; ale za příčinami některými zanedbal jsem poznamenati, co při nich jednáno a souzeno bylo.

O sv. Janě v Holomouci do soudu přijati:

1. Pan Jan Starší Sedlnický z Choltic. (umřel léta 1598 kterýsi čas v létě.)
2. Pan Jiří Kryštof Teuffl z Kunderstorfu. (zabit ve Vídni leta 1606 o sv. Janě.

O třech králích přijati:

1. Pan Vilém z Roupva na Mladoňovicích.
2. Pan Ludvík Tovar z Encersfeldu na Milosticích (umřel léta 1597 při začátku postu.)
3. Pan Karel z Lichtnšteina na Lednici.

O sv. Kunhutě v Brně pan Haugvic za nejev. sudího vyhlášen a o třech králích panu hejtmánovi místodržictví nejsv. komor. svěřeno.

Léta 96. o sv. Janě vzat do soudu pan Ladislav Berka z Dubé Fol. 7. a z Lipé a na Meziříčí.

(Léta 98. Vyhnali jsme ho z země, ač sám ujel, a po válce české dostal jsem se já na místo jeho na ouřad hejtmanský.¹⁾)

Léta 98. o třech králích poručil císař, abychem do soudu vzali pana Jiříka z Vrbna a Viléma Dubského; ale jak jsme se při tom zachovali, najde se v listu 72 a 74.²⁾

Léta 98. o sv. Janě chtěl císař nám na ouřad nejvyššího komornictví vsaditi pana Ladislava Berku, ale poněvadž se soud držeti nemohl, nechtěli jsme k tomu povoliti.

Téhož léta o sv. Kunhutě v Brně pan Ladislav Berka jest dosazen na ouřad nejvyššího komornictví a držel místo hejtmanské.

Do soudu vzati:

1. Pan Jan z Vrbna a na Goldštejně (umřel léta 1608.)
2. Pan Jeroným Václav hrabě z Turnu.
3. a z Vladyk pan Mikuláš Kobylka (umřel léta 1605.)

Před vzdáním soudu pan Jachým Haugvic z Biskupic jest za hejtmána vyhlášen.³⁾

Léta 99. o sv. třech králích nebyl soud držán.

Léta téhož v postě o soudu Brněnském pan Karel z Lichtnštejna jest vyhlášen a dosazen na ouřad nejvyššího sudství hned před zahájením soudu.

1. Pan Veickhart hrabě z Salmu vzat do soudu.
2. Pan Viktorin z Žerotína vzat do soudu.
3. Pan Arkleb z Vičkova (umřel léta 1608 o vinobraní.)

Léta 1600 vzat do soudu o sv. Janě v Olomouci pan Václav Nekeš z Landeku (umřel léta 1607.) Téhož léta o témž čase pan kardynal jakožto biskup Olomoucký a pán zemský povinnost k soudu učinil. Léta 1602 vzat do soudu o třech králích pan Ladislav mladší z Lobkovic.

¹⁾ Stalo se to na bouřlivém sněmu Ivančickém, jenž proti vůli císařově od stavův položen byl na den 13. dubna 1608.

²⁾ Viz dole „soud holom. svatofikrálský léta 1598“ začátek zprávy o zasedání soudu v pondělí a v úterý odbyvaného.

³⁾ Byl katolíkem, mužem mírné povahy a hejtmánem do r. 1602.

A hned na druhý den já jsem vysazen z soudu, a nechodil jsem do potazu, až jsem zase léta 1607 o soudu postním mezi ně zavolán.¹⁾

Mezi tím časem dostali se do soudu pan Maxmilian Lev z Rožmitale a z Blatné o soudu léta 160, pan Jan Řičanský Kavka z Řičan o soudu léta 160?, pan Jan Jetřich z Kunovic o soudu S. Janském léta?

Fol. 7. b. A z rytířstva pan Jan Mošovský z Moravčina, podkomoří, o soudu léta?

Léta 1607 vzat do soudu p. Lev Burian Berka.

Léta Páně 1608. Při soudě postním ohlásili jsme se proti panu Ladislavovi Berkovi.

Léta Páně 1609. O třech kráľích vzati do soudu p. Jiří z Vrbna pan Voldřich z Kounic, pan Jiří hrabě z Hodic, pan Zdeněk z Valdštejna, pan Hanuš Petrusvaldský, pan Michal z Hrádku.

O sv. Janě téhož léta nejvyšší pan maršálek;²⁾ o sv. Kunhutě téhož léta pan Ladislav z Šlejnic.

Fol. 14.

Soud Holomoucký Svato-třikralský léta 1596.

Na den nového léta přijeda ku panu Frydrychovi z Žerotína hejtmanu M. M., abych ho v těžké jeho nemoci navštívil, kteráž ho na Pouzdranech byla svázala, nalezl jsem u pána dvoje psaní císařské, jedno, kterýmž mu o dosazení soudu poručí třemi osobami: panem Vilímem z Roupova, panem Karlem z Lichtenšteina a panem Ludvíkem Bernartem z Tovarů; a druhé, kterýmž naň vzkládá ouřad komornický, však tak, aby jej vedle ouřadu svého do dalšího nařízení J. M. spravoval. Psaní to v tato nížeřpsaná slova svědčilo:

„U. V. N. M.³⁾ Jakož jsi nám strany dosazení komorníka nejv. v M. našem Mor. psaní učinil a při tom vota neboližto hlasy nejv. ouř. a soudečiv zemských k témuž ouřadu podané odeslal, za to nás ponížně prosíc, abychom tyž ouřad ráčili tím dřívěji dosaditi i ačkoli bychom to byli rádi, znajíc toho důležitou potřebu býti, učinili ale však poněvadž na ten čas pro jiná mnohá znamenitá a vysoce důležitá zaneprázdnění naše Císařská jsme se v tom resolvovati moci neráčili, a protož toho do jiného času odkládati a tobě milo-

¹⁾ Žerotín byl proto vysazen ze soudu, že ostře káral usnešení soudu, na kterém tento se byl ustanovil k návrhu kardinála Dietrichštejna, že žádný, kdožby „Matce Boží a všem Svatým“ přísahati nechtěl, do soudu přijíti se nemá. Když ho ze soudu vyobcovali, ustanovil se sněm Brněnský r. 1602 držaný na tomto lakonickém snešení: „Jich Milost stav pauský na tom jsou se ze slušných příčin sněsti ráčili, aby pan místodržící ouřadu hejtmanského klíč od svobod zemských od pana Karla z Žerotína za nim zůstávající vzdvihnutí a jej panu Jeronýmovi Václavovi hraběti a svobodnému panu z Turnu odvésti ráčil.“ (Sněm. pam. knib. IV. Fol. 117.) Od té doby odevzdal se Karel z Ž. študii sídlev na zámku Rosickém.

²⁾ t. j. pan z Lipé, (viz pozn. svrchu položenou.)

³⁾ t. j. Urozený Věrný Náš Milý.

stivě poroučeti ráčíme, aby na ten čas za tím do dalšího nařízení našeho císařského týž ouřad nejv. komornictví pro fedruňk lidských spravedlností a všelijakých potřeb na sobě podržel a jej podlé ouřadu svého hejtmanského spravoval, tak aby týž soud zemský příští svůj průchod míti mohl a k odložení nepřicházel, na tom jistou a milostivou vůli naši císařskou naplníš. Dán na hradě Pražském v pátek po s. Tomáši léta 1595.“

Rudolf.

Kteréžto psaní když mi pán přečísti dal, oznámil mi, že pro veliký nedostatek zdraví svého nikoli nemůže ku počátku soudu přijeti a při tom mne žádal, abych ten ouřad až do příjezdu jeho na sobě držel a spravoval: při čemž ačkoli jsem se dosti tuze vymlouval, avšak když mi omluvy mé postačiti nemohly, uvolil jsem se to učiniti ale s Fol. 14. b. výminkou, pokudžby nic proti pořádku nebylo a jestliby mi to J. M. schváliti ráčili. Nebo ačkoli pan hejtman psaní císařské tak vykládal, jakoby ouřad nejvyššího komornictví na něj dokonale byl vložen, avšak já jsem mu rozuměl jináč a pána ne za nejv. komor., než za místodržícího nejvyššího komornictví soudil a přivozuje sobě ku paměti, že místodržící ouřadu jej v nebytnosti své jiným místodržícím před zahájením soudu osaditi nemůže, obával jsem se, abych proti pořádku tu něco neučinil.

K tomu jsem i tím sobě překázal, žeby pak vůle a oumysl J. M. C. byl, aby pan nejvyšším komorníkem do času zůstal, že nicméně by pán místa toho jinou osobou opatřiti nemohl, poněvadž sám pořádně ještě na něj nedosedl a povinnosti obyčejné a náležitě k ouřadu závazkem přísahy neučinil; ale z toho smyslu mne pán svedl příkladem pana Zdeňka Brtnického z Valdšteina, kterýž přijav poručení od slavné paměti tehdáž krále Ferdinanda, aby hejtmanem byl, když již k soudu jel, aby v ten ouřad uveden byl a k němu přísahu učinil, na cestě se tak roznemohl, že se domů navrátiti musel, za kterouž příčinou místo své panem Pertoltem z Lipého nejvyšším maršálkem království Českého osadil, kterýž jej také v tom zastoupil a ten ouřad přes celý soud držel, ačkoli někteří jako obzvláště pan Vojtěch z Pernšteina tehdáž nejvyšší komorník hrubě tomu na odpor se postavili a místa dáti nechtěli, o čemž obšírněji v jiných pamětech mých.¹⁾

Jsa tedy od pána k tomu donucen na zejťří z Pouzdran jsem odjel a v sobotu na tří krále z Rosic vyjeda k Holomouci jsem se obrátil a ten den do Vyškova na zejťří pak v neděli pozdě na noc pro velmi zlou cestu do Holomouce jsem přijel, kdež se ještě nemnoho pánův soudců bylo sjelo, nebo ačkoli povinnost všech ukazuje, aby na den tří králův, nebo pokudžby v sobotu jich bylo, jakož se trefilo letos, den potom do Holomouce sjeli, avšak časové a cesty odporné mnohým ku překážce byly.

Pondělí (8. ledna.)

K sedmé hodině na půl orloji ráno došel jsem ku panu Hynkovi Bruntalskému z Vrbna do jeho domu, jakož předně proto, že jsem o něm věděl, že místo hejtmanské držeti bude, tak také abych se s nim jako s pánem starým poradil, jak bych se v příčině té strany

¹⁾ Příběh ten musel se státi r. 1557, jelikož téhož roku Zdeňk z Valdšteina hejtmanem jmenován byl.

poručení páně hejtmanového chovati měl. Nalezl jsem jej velmi chura-
vého, nejvíce sobě na kamen stýskal a u něho byl zeť jeho pan Ctibor
Syrakovský z Pěrkova, nejvyšší písař Mark. M. Po předložení mé do-
tázky a oznámení žádosti páně hejtmanovy na mne vložené dána jest
mi ta rada, abych, když na horu se sejdem, J. M. to přednesl a na
uvážení jim podal, na čemž jsem přestál.

Fol. 15. Sešli jsme se potom mezi devátou a desátou a okolo desíti jsme
zasedli; potom stoupivše se vedle obyčeje ve spolek pan z
Vrbna J. M. přednesl žádost páně hejtmanovu, poněvadž pro nedo-
statek zdraví sám ku počátku soudu do Holomouce dostačiti nemůže,
že jej za to přátelsky prosí, aby místo jeho držel a přitom páně
hejtmanovo psaní do soudu svědčící dodal, kteréhož obsah
byl, že se dožádal pana z Vrbna, aby místo jeho v ouřadu hejtman-
ském a mne, abych též místo jeho v ouřadu komornickém, až by sám
přijíti mohl, zastoupil. Doložil naposledy, že ačkoli sám tak nestatečný
jest, že sotva se sem přivésti dáti mohl a že pro veliké trápení ne-
troufá sobě, aby vaseděti mezi J. M. mohl, avšak aby tudy vlastní po-
sloužil, že na žádost panskou to učiniti chce a ouřad hejtmanový až
do příjezdu pána na sobě držeti vedle své možnosti, však že J. M.
za to žádá, pokudžby pro opatření zdraví svého mezi nimi časem bý-
vati nemohl, aby některým z počtu jich místo své osaditi
mohl, což jest mu snadno dovoleno.

Přestavše pán mluviti já jsem začal a předně J. Mstem císařské
psaní do soudu svědčícího, kteréž jsem byl s sebou od p. hejtmana
přivezl, jsem dodal, v němž téměř těmi slovy, jako v psaní panu hejt-
manovi učiněném, že jemu J. M. C. na ten čas až do další resolucii
správu ouřadu komorníka poroučeti ráčí, dostaveno a napsáno bylo;
potom také, čeho jest pán po mně strany zastoupení ouřadu kom. žádal
a na čem jsem s pánem zůstal, jsem oznámil a J. M., aby to v uvá-
žení své vzíti a jak bych se v té příčině zachovati měl, laskavě na-
učiti ráčili, prosil.

Vedle čehož pan z Vrbna jakožto místopředseda hejtmana počal
pořad podávati, mohlo-li by to býti či ne? A nejprvnější přímluvu učinil
pan Joachim Haugvic z Biskupic, nejvyšší sudí, téměř na tento rozum.
Předně, že na osobě mé žádného nedostatku nemá, a žeby s tím, abych,
to místo od pana hejtmana sobě svěřené držel, dobře spokojen byl,
avšak k tomu že se přímlouvati nemůže za touto příčinou, znamenité,
že místopředseda svého místopředseda míti nemůže, jakož
pro naučení, která by se na mnohé a rozdílné osoby vztahovati a tak
společný zatmělý rozum působiti musila, tudíž i pro deky, kte-
ré by snadno přehlídnutím nějakým zavedeny býti mohly.
Pořádek náš že ukazuje, aby žádný místopředseda k ou-
řadu nejvyššímu zmocniti nemohl, lečby sám v držení
dokonalém toho ouřadu byl, pan hejtman aby ouřad kom. míti
měl, že se tomu z císařského psaní rozuměti nemůže, nýbrž více to se
z něho soudí, že na čas toliko, dokudžby se J. M. C. strany osoby
resolvirovati moci neráčil, místo to zastoupil a ten ouřad spravoval, a
protož že ani jiného na svém místě naříditi nemohl. Zdání své příkla-
dem potvrdil; když jednoho času pan Hynek z Valdšteina nebožtík jsa
tehdy hejtmanem a místopředsedou nejvyššího komornictví pro nedostatek
zdraví k soudu přijíti nemohl, že jest k obojímu ouřadu zmocnil pana
Frydrycha z Žerotína, kterýžto přijeda chtěl pana v těch místech za-

stupovati; ale když páni soudcové to v uvážení své vzali, že jsou tomu místa dáti nechtěli, soudy odložili a k J. M. C. s omluvou psanou své posly vypravili. Tuto také podobně že se děje, a protož i u sebe nachází, že tento soud držán býti nemůže, než že za příčinou oznámenou musí odložen býti a J. M. C. omluva se s náležitou správou učiniti.

K zdání jeho přistoupili pan Losynský, pan Sednický, pan Krajíř, pan Teuffl; nebo na mne, poněvadž se osoby mé dotýkla, avšak Fol. 15. b. omluvu učiniv nepodal, než když od jiných a obzvláště od pana podkomořího z toho vyveden byl, že ne o mne než o pana hejtmana tuto činiti jest, připustil mne také ku přímluvě, kteráž byla téměř okolo tohoto způsobu:

Kdyby pan hejtman císařského psaní tak nebyl sobě vykládal, jakoby naň skrze něj ouřad komornický dokonale vzložen byl, že o tom tak mnoho vím, žeby tuto věc nějak jináč byl opatřil; ale poněvadž se jináč nedomnívá, než že za nejvyššího komorníka od pána našeho jest vystaven, za tou příčinou že mně jest místo své poručil. Nicméně poněvadž já také z dotčeného J. M. C. psaní nic jiného souditi nemohu, než to, co pan sudí nejvyšší jest oznámil, k tomu také předešle to slycháno, že místodržící místodržícího míti nemůže, příklad také od pana přivedený dnešního rána od pana místopisaře sobě pověděný měv, že ačkoli nerád k tomu se přimlouvám, aby soud odložen byl a spravedlnosti a pře lidské hyndrovány a odkládány aby byly, avšak aby pořádkům našim ublíženo a co jednou schváleno a za dobré uznáno bylo, to aby přehlídnutím našim svrženo nebylo, s pánem se srovnati a aby za dotčenou příčinou soud tento držán nebyl, raditi musím.

Podal potom pan z Vrbna na pana hofrychteře, kterýž na odpor nám všem tímto způsobem se přimlouval: že odložení soudu, o němž pan sudí nejprv a potom já jsme zminku učinili, ne za příčinou dotčenou, než za tou, že žádného nejvyššího ouředníka přítomného při tom soudu nebylo, než všecko místodržící že jsou byli, jest přišlo, a to tak, že pan sudí nejvyšší, kterýž tehdáž byl pan Tas z Lomnice byv v městě pro nemoc na horu přijíti nemohl ač k němu několikrát i z prostředku pánův soudeč i z obce posláno bylo. Tuto pak, že nejvyšší ouředník jeden totiž pan Haugvic sudí přítomen jest, pročby se tedy soud měl odložiti? Že dan hejtman maje sobě poručený ouřad N. K. od J. M. C. mohl jiného místodržícího na své místo dosaditi, podobně jako pan Hynek z Valdšteina byl učinil, kterémuž ne to bylo svrženo, že jsa sám místodržícím jiného místodržícího vystavil, než to více, že jsa ven z země t. v Teplici Vídenské ouřad svůj jinému poručil. Přes to, jestliže soud držán nebude, jak to u J. M. C. spokojíme, kteráž v psaní svém dokládá ráčí, že za tou příčinou ouřad kom. panu hejtmanovi k správě poroučeti ráčí, aby soud k odkladu nepřišel a spravedlnosti lidské aby fedrovány byly. Jestliže tím se budeme chtíti vymlouvati, že pořádek náš to s sebou přináší a pán náš na to nastoupí, abychom mu ty pořádky ukázali, jak ostojíme, že snadno jest souditi. Více, že všickni o tom víme, jak mnoho obecných věcí k uvařování nám pozůstává, kteréž všecky s velikou škodou naší i všecké země k odložení přijíti musejí. Mnozí pak ubožátka, kteří pře své tu mají, a kteří k velikým těžkostem a snad někteří o své statečky přijíti musejí, jaké na nás nařfkání uvedou, že i na to pomysleti můžeme a protož že pro Boha a pro milosrdenství jeho prosí, abychom sobě

tím překážeti nedali a předce soud abychom drželi. K němuž přistoupil pan Václav z Zástřizl, přímluvy jeho nemnohými slovy opáčiv.

Načež pan sudí odpovídaje předně mu ten příklad o panu Tasovi z Lomnice svrhl, jedno tím, že to byl soud jiný, druhé, že tehdáž nebylo činiti o mistodržčího mistodržčího, poněvadž mistodržčíci byli postaveni od samých nejvyšších ouředníků, byv tehdáž i hejtmanem i nejv. kom. p. Hynek z Valdšteina, což se potom, když jsme v knihách pamětních a naučeních toho hledali, také nalezlo. Císaři pak že se dostatečná omluva učiniti může tudy, že jsme z psaní jeho M. vyrozuměti nemohli, ráčí-li J. M. panu hejtmanovi ouřad komornický dávat, či jej toliko mistodržčím činiti a že se nám bylo potřebí ohlídati, jakož na osobu panskou, abychom jí jakož na jednu tak na druhou stranu neublížili, tak také a předně na dcky, abychom je v něčem nezavedli.

K čemuž jsem já doložil, by pak i tak bylo, že mistodržčíci může svého mistodržčího míti, avšak že mi se ještě jiná difficultas před oči staví, a to taková, že jsouce ti ouřadové oba na jedné osobě panské, že jich pán neměl dvěma osobami rozdělovati, než jako jeden tak i druhý ouřad jedné osobě poručiti a poněvadž se to nestalo, že mi se ta sama vidí slušná příčina býti k odložení soudu.

Když jsme se přestali hádati, nebo pan hofrychteř replikoval, a že pan hejtman sám v krátkých dnech přijede, dokládal, pan z Vrbna pana podkomořího podal, jehož přímluva byla tato: že tohoto nedorozumění našeho příčina jest zatmělé psaní císařské, z něhož vyrozuměti nemůžeme, dává-li nám císař komorníka či mistodržčího? Ačkoli pak v paměti své nesnáší, jak to bylo strany připomenutých odkladů a za jakými příčinami, při čemž na pisaře i větší i menší nemálo naříkal, že takových pamětí nezapisují, avšak kdyby toho nebylo, co jsem já dotkl, t. že pan hejtman ty dva ouřady, kteréž sám jeden drží, na dvě osoby rozdělil, žeby se chtěl přimlouvati, aby předce soud držán byl. Ale tuto že by byl spletek, nebo v nebytosti páně hejtmanovy seděly by tři osoby na místech nejvyšších ouředníků, a kdyžby pán přijel a dva, kteříby jej byli zastoupili, vystali, žeby neseděli jen dva, cožby i přistojícím divné bylo; než kdyby se cesta mohla nalézt, jak by to napraveno bylo, že by se mu vidělo, aby soudu nebylo odkládáno, zvláště poněvadž pan hejtman sám v krátkých dnech se očekává.

To když jsem uslyšel, nerozchází-li se na něčem jiném, řekl jsem, než na tom, já sám nejprv pana z Vrbna prositi budu a prosím, aby pan jakož v jednom tak i v druhém ouřadu pana hejtmana zastoupil a hned mne nasledovali pan hofrychtyř a pan z Zástřizl, ano i sám pan podkomoří, doloživ při tom, poněvadž se nesnášíme v jedné paměti strany příčiny k odložení předešlých soudů a při právě žádných pamětí strany mistodržčího i jeho mistodržčího, aby proň soud nazpět jíti měl, se nenachází, aby skrze to přítomný soud k zrušení nepřišel. Ale pan z Vrbna kroutiv hlavou na pana Jetřicha Podstatckého podal, kterýž když také k přímluvě pana podkomořího přistoupil a sám pána za totéž prosil, tu jsme téměř všickni krom pana sudího jedním hlasem pána prosili, aby to pro obecné dobré učinil. Ale on vymlouval se dvojí věcí, jednou, že ho pan hejtman za to neprosil, a že by mně tudy ublížil. Ale oboje mu ode mně svrženo bylo, a tak když jsme ho nemohli namluviti, byli jsme jednou na tom, aby

se hned ku panu hejtmanu o tu věc vypravilo; ale když jsme zas pomyslili, žeby mezi tím se muselo zaháletí, opáčili jsme naše žádosti, a tak sotva to při něm obdrželi. Zůstáno pak na tom, aby soud již předce držán byl. Než poněvadž pozdě bylo, nebo se s mnohým obsírným mluvením, opakováním přímlov a vertováním knih obecných až do třetí hodiny s poledne prodlelo, nic se dále nemohlo před sebe vzítí, než oznámeno toliko od pana z Vrbna vůbec, poněvadž pánů soudců malý počet jest a zejtra se jich více očekává, že se dnešního dne nic nemohlo začítí, než zejtrejšího dne, abychom se v osm hodin ráno dali do soudnice najítí. Fol. 16. b.

Outerý (9. ledna.)

Za příčinou nedostatku při zdraví pana z Vrbna trochu později jsme se sešli a jak jsme zasedli a potom sestoupili, hned pan k J. M. téměř těmito slovy promluvil. Včerejšího dne (prý) jakož na žádost páně hejtmanovu místo hejtmanské, tak na přímlovu V. M. všech místo komornické, ač své nedostatečnosti dobře sobě svědom a nemocí svou hrubě zemden, držeti jsem se uvolil, této pak noci nemoha spáti pro bolest, nejedné věci sobě předkládaje, na to jsem myslí svou přišel, že jsem vždycky slychal, že nejvyšší ouředníci nebo od nich vystavení mistodržící mají osobně při zahájení soudu býti než kdyby se trefilo, žeby kdo mistodržící nejvyššího ouřadu byl, ten že jiného náměstníka svého postaviti nemůže, leč po zahájení soudu. V tom smyslu dnešního rána shledav se s panem pisařem nejvyšším od něho jsem stvrzen, kterýž mi také pověděl, že se již jistotně upamatoval, kterak jednoho času zde v Holomouci pan Frydrych z Žerotína jsa dožádán od pana Hynka z Valdšteina hejtmana a mistodržícího nejvyššího komornictví, aby zde v Holomouci při soudě místo jeho držel, k sobě jest obeslal nebožtíka pana Jana z Bozkovic nejvyššího sudího a jeho pana pisaře a když ku pánu přišli, tu že jest jim on žádost páně Hynkovu oznámil a s nimi o to radu bral, poněvadž pan Hynek toliko mistodržící ouřadu komornického jest a sám osobně při zahájení býti nemůže, může-li jej v tom zastoupiti či ne? A když se žádný z nich nepamatoval, stalo-li se to kdy předešle či nestalo, a přes to pochybovali, aby to průchod svůj míti mohlo, podal pán na ně, mohli-liby aspoň společně ke dckám jíti a tu vyhledati náký příklad, jimžby se spraviti mohli? Ale dána mu odpověd, že to býti nemůže a že dcky se nikdež jinde než v soudnici při panův soudcův přítomnosti neotvírají. A tak když ani to býti nemohlo, že jsou se na horu sešli o rozmluvivše o to spolu s jinými pány za tou příčinou soudu odložili. Poněvadž pak tuto zjevný příklad jest, bojím se, abychom něco proti předešlému pořádku neučinili, já od osoby své, ač od kamene velice ztrápen tak že sotva seděti mohu, avšak rád chci pracovati, než jednom na to mysliti jest potřebí, abychom se nějak nezavedli a protož V. M. pane sudí račte se k tomu znovu přmlouvati.

Odpověděl pán, že včerejšího dne, když jsme se rozešli, někteří z obce k němu jsou přišli a jeho se ptali, poněvadž komorníka nemáme a mistodržící jeho přítomen býti nemůže pro nemoc, proč soudu neodkládáme; a jest-liže jej předce budeme držeti, jak se to s předešlým oznámením srovnávati bude, kteráž se jim v podobné příčině někdy učinilo, že mistodržící jiného mistodržícího ukazovati a stavěti nemůže? Vedle čehož oznámil, že když pan pisař nejvyšší Fol. 17.

s panem z Vrbna o tu věc promlouval a příklad ten referoval, že jest se tolikéž k tomu trefil a tak ještě více v tom, co sám včera předkládal, se utvrdil, a protož že od předešlé přímlyvy své včerejší odstoupiti nemůže, nýbrž na tom že stojí, aby soud k odložení přišel. Nedělili se od něho ti, kteří obyčej mají po jiných postupovati. Já když na mne podáno bylo takto krátce jeho přímlyvu jsem schválil:

Neměl jsem za jiné včerejšího dne, když jsme se rozešli, ani dnes, dokud jsme se nestoupili, než že již na tom mezi námi zůstáno jest, abychom soud předce drželi, poněvadž z jedné strany žádných jistých a právě dokonalých pamětí jsme neměli, kteréby nám v tomto předsevzetí našem ku překážce byly a z druhé pan z Vrbna se uvolil tak dobře místo komornické jako hejtmanské osobou svou zastoupiti. Nyní pak vidím, že se znovu zpět obrácíme a příčiny toho slyším dvě: jednu příklad od pana pisaře nejvyššího přinešený, druhou, dotázky učiněné na pana sudího nejvyššího od některých osob z obce a přitom svědectví od nich dané předešlému v podobné příčině postupování. Kteréžto příčiny tak mi se podstatné a dostatečné zdají, že ač včera k posledku spolu s jinými jsem se nachytil, aby soud odkládán nebyl; avšak když již slyším zjevný pořádek, nemohu se k tomu víc přimlouvati. Neb ačkoli s velikou těžkostí k tomu mluvím, abychom se zase bez držení soudu rozjeli, věda, že to bez škody a ublížení mnohých a zvláště chudších nebude, avšak když zase na to se ohlídám, že nám nenáleží od pořádků a obyčejů našich, příklady ztvrzených, ustopovati, soudím, že menší škoda jest, abychom některým osobám na čas, než-li vlasti naší na věčnost téměř ublížili; nebo spravedlnosti a pře lidské ačkoli odloženy budou, avšak k ztrátě nepřijdou, ale my pochybíme-li jednou v pořádcích našich, uvedeme soud v lehkost, způsobíme sobě při obyvatelích i cizých posměch, vystoupíme z svobod našich, kteréž také to v sobě zavírají, aby obyčej je starobylé a vypovědi panské i příklady za právo držány byly, na čemž zemi více záleží, nežli aby někdo, ač přijde-li k tomu, o své přišel; však na ten způsob, aby v šesti měsících totiž při druhém právě, zase toto postříhnouti a sobě i škody nahraditi mohl. A protož s panem z Biskupic se srovnávám a na tom nyní stojím, aby soud odložen byl, k J. M. C. aby se poslalo a příčina odkladu se oznámila: avšak pokudž mi co lepšího ukázáno bude, jsem tak žádostiv, aby soud svůj průchod míti mohl, že rád od této přímlyvy své pustím. Nebo ani tak mnoho o sobě nesmejším, ani tak tvrdošijný nejsem, abych více na své hlavě, než na jiných rozumnějších, než-li já, platných přímlyvách zakládal. — K mému promluvení pan Teuffl také svůj hlas dal.

Pan hofrychtyř pak odtadž téměř také jako já začal, že se nedomníval, aby naše včerejší společné zůstání dnes k odporu a k zkáze přijíti mělo; opáčil také včerejší svou přímlyvu a při ni zůstal, prose vždy, poněvadž ta jistá naděje jest, že pan hejtmán příjezdem svým
Fol. 17. b. prodlévati nebude a již se mu také o to psalo, že soud držán bude, abychom více proti tomu nebyli. Pan podkomoří na obě strany jistě, pilně a rozumně mluvil. Suma jeho přímlyvy ta byla, že tomu co od nás mluveno bylo, i také od pana pisaře předloženo, místo dává; avšak závěrku učinil, aby soud držán byl, více, jak já smejšším, pro pana hofrychteře, než aby se od nás dělil, a snad také i na to pozor měl, že poněvadž se nás tolik na tom snáší, aby soud byl odložen, že jeho přímlyva tomu špatně ublíží zvláště jsouc ambigua.

Pan Podstatský k nám přistoupil, než pan z Zastržil ku panu hofrychtyři s tím doložením, že se jinak nenaděje, než že pan hejtman sebe za nejvyššího komorníka má a za tou příčinou že jest mistodržícího svého udělal, což i já jsem potvrdil. A tudy jsme příčinu dali panu z Vrbna, aby v psaní, které mu pan hejtman učinil, nahlédl a podpis přečetl, v kterémž stálo: Frydrych hejtman a nejvyšší komorník M. M.; čímž jsme ponuknuti byli, abychom i v to psaní, kteréž do soudu svédčilo, nahlédli, v němž se tolikéž našlo, čehož jsme věra byli nešetřili.

Což spatřivše, jest-li jsme prvé v pochybnosti byli, co činiti máme, toto nám jisté nemálo světla přidalo; neb ačkoli jsme již v tom utvrzeni byli, že pán za nejvyššího komorníka se drží a tím jménem že jest svého mistodržícího vystavil, avšak zase odpor mezi námi povstal, by pak se pan za nejvyššího komorníka vydával, mělo-li by tomu místo dáno býti, poněvadž se tomu z císařského psaní tak dalece rozuměti nemůže? A protož pan z Vrbna znovu podával, měl-li by pan za nejvyššího komorníka držán býti či ne? Někteří z nás, jako pan hofrychtyř a pan z Zastržil absolute jistili, že jest, že držán býti má a i toho doložili, ač dosti inconsiderate, že ním zůstane. Někteří proti tomu, jako pan sudí, pan Sednický, pan Krajíř absolute tomu odpírali, za důvod majíce, že pánu ten titul od J. M. C. se nedává, že toliko zatím a na ten čas ten ouřad pánu se poručil, a že pán k němu povinnosti a příčiny obyčejné nevykonal. Já pak a ti, kteří ke mně přistoupili, k tomuto jsem se přimlouval: že ačkoli vedle svého svědomí nemohu toho z císařského psaní vystihnouti, aby pán jiným než mistodržícím nejvyššího komornictví byl, avšak poněvadž sobě pán ten titul dává a tudy sám císařské psaní si vykládá, abychom toho při tom zanechali a císařské psaní nevykládajíce ani s J. M. C. ani s panem hejtmanem sobě pře nečinili. Jest-li pan hejtman buď zle buď dobře v tom se zachoval že to věc jeho bude, my že ani obvinění ani odpovídati z toho nebudeme. Co se pak přísahy jeho dotýče, to že nám k žádné překážce býti nemá, poněvadž i pan Hynek z Valdšteina jsa hejtmanem držel podle té přísahy ouřad komornický a teprv k němu obzvláštní přísahu učinil, když ouřad hejtmanský s něho sňat byl, v čemž se mnou se srovnal i pan podkomorí, na paměť pana pisaře nejvyššího se referirujíc. A protož pan Hynek po třetí okolo podávati musel, a tak jsme se již sotva na tom snesli, poněvadž vždycky z dvojí zlé věci ta se vybrati musí, která jest méně zlá, abychom pána držíce na ten čas za nejvyššího komorníka předce soud drželi; nebo z toho nic nám zlého pojití nemůže a při tom to dobré bude, že spravedlnosti lidské budou ředrovány; proti tomu, kdybychom pána toliko za mistodržícího měli, že bychom sobě s nim při nastrojili, od J. M. C. třebaš domluvy došli a což nejhorší jest, skrze odložení soudu lidským spravedlnostem nemálo ublížili. A poněvadž na tom zůstáno hned věra, aby jeden toliko mistodržící obojího ouřadu byl, pan Hynek z Vrbna již dokonale to na sebe přijal a tak jsme se naposledy, byvše tři hodiny v potazu, rostoupili.

A tu hned pan sudí a pan Krajíř jmenem a na místě pana Hynka pro dcky jeli, kteréž když nahoru byly přineseny, pisař jeden menší vzav od nich klíče a odpečetiv zámky truhlu odemkl a vklady vyňal, kteréž pořád čteny byly; ale já pro náhou příčinu jsem ven vyjíti musil a tak, co čteno bylo, nevím.

Zatím, když se vklady zas vložily a truhla zamkla, soud obyčejnou formulí byl zahájen a pŕuhonové noví počali se vyhlášovati.

Hned z počátku a mnohými byl pohnán pan Václav Tetaur z Tetova, kterýž nemaje nic na dědictví a proto zatkyňní pohnán, nemoha rukojmí shledati, musil se dáti do šraňku jsa chrom doněsti a za dostání panu sudímu nejvyššímu slíbiti.

Panu Bakytému, poněvadž nemocen jsa a poručníkŕ nemaje ku pŕuhonu svému, jimž Jana Otu zatkyňní pohnal, dostaviti se nemohl, rok nemocný dán na žádost jeho a Ota rukojmí shledal.

Přišel také k vyhlášení pŕuhon pana Viktorina z Žerotína, kterýmž měšřfany Uničovské pohnal, že mu osob některých z obyvatelŕv před pana hejtmana k svědomí postaviti nechtí. Prokurator císařský vedle povinnosti své od nich mluvil, a že pŕuhon nepořádný jest, zřídlení zemským ukazovati a aby vymazán byl, žádati chtěl.

Ale oznámeno mu z potazu, aby po vyhlášení pŕuhonu J. Mstem o to připomenul, v čemž pochybeno bylo, jakž se doleji oznámí. Než sešlo to tím, že pan podkomoří od nás do šraňku vystoupil, a tak jsme neměli, kdož by nás na pravou cestu uvedl.

Pan hofrychtyř, pan Václav z Zastřizl, paní Martinkovští pohnali pana z Pernšteina o rukojemství. Když stáli a pán ne, ani žádný na místě panském, nebo zmocnění již vyšlo, četlo se císařské psaní přímlovčí zaň a potom artykul z zřídlení zemského, vedle něhož se zachovalo a panu hejtmanu poručeno, aby ty pŕuhony co nejdřívě za pánem do Nidřlandu odeslal.¹⁾

Několikerými pŕuhony pohnán Mikuláš Šmerhovský, jedněmi zatčen pod Holomoučany v městě jejich, jedněmi pod panem z Pernšteina. Holomoučané i Blekta nemohouce ho dostati, neb se ukrývá, odeslali pŕuhony zas k právu a potom se před J. Mstmi ohlásili. Oznámeno Holomoučanŕm, pokudž před vzdáním soudu by ho v městě napadnouti kde mohli, aby mu pŕuhonu pod závazkem dodali, pakli ne, aby pŕuhod pořádku hleděl a u pana hejtmana patent sobě vyjednal takový, aby kdekoli v zemi postřížen bude, tu na závazek vzat byl. To když druhému oznámeno, kterýž ho pod panem z Pernšteina zatkl, pamět toho při pŕuhonech zapsána jest.

Pan ze Zvole pohnal pana Skrbenského o čtyřy svědky, z nichž jeden, Jan z Petersvaldu pisař. Pan Skrbenský odpíral, že toho pisaře jak živ neměl, druží tři že postaviti chce. Když pan ze Zvole toho od něho přijíti nechtěl, poručeno panu Skrbenskému, aby to ve čtvřrtek Fol. 18. b. pŕiští ukázal. Ačkoliv pan Skrbenský strany stavení těch svědkŕv tím se bránil, že s panem ze Zvole při tomto právě nic činiti nemá a že do Opavy mají vedeni býti; avšak mu přědce, aby je stavil, najděno.

Mandaleny Kollendorferovy pŕuhon odložen až na při přijde, poněvadž se pan Kokorský bráňiti chce.

Mnoho jiných pŕuhonŕ bylo vyhlášeno a mezi nimi do třídceťi pana Emericha Doziho z Natluče, jimž rozdílne osoby pohní; ale tuto jsou

¹⁾ Byl to Jan z Pernšteina, syn Vratislava, který statky své velmi zadlužil, jakž o tom dole více jednáno bude. Nalézal se co cíš. general v Nizozemsku, aby tanější vzpouru udusil. Zeměl pak v Uhřích byv raněn kouli z děla, když pevnost Ráb, od cíš. vojska obléhanou, za přičínou ohledání objížděl.

toliko ty poznamenány, pro něž jsme se museli stupovati. Seděli jsme až do čtyř, potom jsme se rozešli.

Středa (10. ledna.)

Málo pŕhonů k vyhlášení od včerejška do dneška zůstalo. Mezi jinými Balcar Jetřiš pohnal Jana Skrbenského o položení listů ňákých ku právu. Jeden z nich byl jakési nadání od předkův mých starých pánů z Žerotína. Bránil se Skrbenský, že jich sám potřebuje a že se s pŕhonem jeho srovnávají, než že jak ku při přijde, že je chce položit. nadějno mu z prostředku J. M., aby je ku právu položil; nebo co se takových listů, smluv atd. dotýče, za pořádek jest, aby při právě zůstávaly, snad pro to, že jsou tu bezpečnější.

Nejposlednější pŕhon byl měšténina jednoho holomouckého na pana Jana Bukuvku o postavení mu poddaného svého ze vsi Třemišku. Poněvadž pan Bukuvka ukázal, že žádné vsi nemá, kteréby Třemišek říkali, propustil ho ten měšťan bez pohoršení práva.

Když byl konec pŕhonů, kázali J. M. knihy pŕhonní neb rejstra, jakž se vůbec říká, mezi sebe do potazu přinést; nebo za pořádek jest, aby na nejprvnější pŕhon z nových a nově vyhlášených se nález stal a protož se i prožalovati má, jakož se i tuto tak zachovalo. Než pokudž se panům soudcím nevidělo jeho vážit, buď že by těžký aneb dlouhý byl, mají na vůli, který chtějí sobě vyhledati.

A poněvadž tuto první pŕhon, kterýmž Jakub vojsko J. M. C. prokurator pana Jana Jetřicha z Kunovic o rukojemství pohoní až do druhého práva odložen byl z vůli stran, J. M. druhý za nim vzíti ráčili, který mezi těmiž jest, tolikéž o rukojemství.

A poněvadž se pan z Kunovic jest uvolil za dosti učiniti, stal se obyčejný nález na uvolení, kterýž vynesli pan Krajř, pan z Kunovic, pan Podstatský.

Mezi tím, když se nález psal, pan Jan z Choltic, který držel místo páně Hynkovo, přednesl suplikacii ňákého Jiřika Žebyrka měšténina Holomouckého, kterýž sobě ztěžoval do Tatausa, že jej i ženu jeho ubil a na poctivosti ublížil, žádaje ochráněn býti a aby Tataus k odpovídání na závazek vzat byl. Dovoleno, a aby panu Hynkovi o tom se oznámilo, poručeno.

Suplikacie poddaných pana Zoubka, aby se J. M. k němu přimluvíti ráčili, aby je v neobyčejné a nepovinné roboty nepotahoval. Dána má býti panu Zoubkovi pro zprávu.

S tím jsme se rozešli o jedné hodině s poledne.

Čtvrtek. (11. ledna.)

Poněvadž panu Sednickému manželky máti, stará paní, z tohoto světa sešla a on za tou příčinou domů se vyprositi oumysl měl, žádal jest mne pan z Vrbna skrze psaní abych místo jeho držel, k čemuž jsem nejprv povoliti nechtěl, obávaje se, poněvadž z starších panův soudcův nejeden zde se nachází, aby mi to snad k všetečnosti přičteno nebylo. Ale když pan podkomoří a pan pisar nejvyšší z toho mne srazili a oznámili, že to na vůli hejtmána jest, kohokoli chce na své místo postaviti, připověděl jsem, že tak učiniti chci.

A nejprv ku panu do domu jeho došel a od něho jedno psaní císaře strany dosazení soudu panu Frydrychovi z Žerotína hejtmanu učiněné a potom od pána několikere psaní jakož J. Milostem tak panu

z Vrbna svědčící jsem sebou vzal a do soudnice přijda na místo hejtmanské jsem se zasadil. Tu hned z počátku prvé, nežli jsme zasedli, dožádal jsem se pana sudího nejvyššího a pana podkomořího, aby ku panu Bernartovi Ludvíkovi z Tobaru, jinak z Encersfeldu tu v soudnici promluvili a pánu oznámice, že má do soudu vzat býti, jeho žádali, aby jim strany rodu svého a strany starožitnosti jeho zprávu dal, tak aby potom, kdyžby k dosazení jeho přišlo, žádné se mu v tom zkrácení ani ublížení nestalo. Což jsou tak učinili a když s nim nemalou chvíli byli, já jednak vida, že již čas k zasednutí se blíží, panů soudců, aby na své místa šli, obyčejnými slovy jsem napomenul.

Když jsou zasedli, kázal jsem se jim stoupiti, a oznámil jsem, kterak mi pan z Vrbna předně místo své poručil, potom také některá psaní ku přečtení J. Milostem dodal, z nichž že J. M. C. strany dosazení soudu panu hejtmanu poroučeti ráčí i osoby taky jmenovati, porozuměti budou moci; vzal je ode mně pan sudí a přečetl. Potom jsem na pány podal, aby se k tomu přimlouvali. Rozličné přimlavy byly; nebo pan sudí připomínaje, že za předkův našich pán země dosazují soud užíval rady panské, nyní pak od některého času toliko zdání samého pana hejtmana; k tomu mluvil, aby tyto osoby již přítomné a od J. M. C. psaní mající dosazeny byly, než na potom abychom se snažili, čeho předkové naši užívali, zase taky dostati. Pan z Doubravice pletl, že žádný mistodržící ouřadu osoby do soudu přijaté vyhlásiti a na místa jejich uvozovati nemůže, ačkoliv on sám jsa mistodržícím ouřadu nejvyššího komor., kterýž tehdáž pan Hynek z Valdšteina držel, netoliko mne, ale tři z prostředku našeho na místa naše dosadil, když pan Hynek pro své časté nemoci k soudům dostačovati nemohl. Pan Hofrychtyř radil, aby se na pana hejtmana, ažby sám přijel, počkalo; pan podkomoří, odpovídaje nejprv na to, co pan sudí byl připomenul a pan z Doubravic problekl, k tomu směřoval, aby až do zejtrka bylo

Fol. 19. b. odloženo, ažby pan z Vrbna sám přítomen býti mohl, poněvadž psaní páně hejtmanova o dosazení soudu na osobu jeho a ne mistodržícího se vztahuje; pan z Zastřizl, aby se to dnes a skrze mne vykonalo, radil, nebo poněvadž jiné věci na místě pana hejtmana řídití a konati mohu, že i toto.

Naposledy jsem já takto zavřel: Poněvadž na to, co od pana sudího nejvyššího a pana z Doubravice jest promluveno, pan podkomoří jest s dostatkem odpověděl, nevidí se mi pro nemaření času daremního řeči jejich opakovati, než k tomu odkladu, k němuž předně pan hofrychtyř a potomně pan podkomoří, ač rozdílným způsobem směřují, něco promluvíti musím; a kdybych věděl nebo mohl tu naději míti, že pan hejtmán v některém dni zde bude moci býti, ještě bych se k tomu přimlouval, aby se na pana posečkalo; nebo v pravdě jináč není, než že osobě panské to nejlépe a nejvlastněji náleží, jako pro jeden tak i pro druhý ouřad, aby ti, kteří mají do soudu vzati býti i vyhlašoval sám i na místa jejich uvozoval. Ale poněvadž jist jsem, že pán netoliko tento týden, než snad ani druhého při počátku pro nedostatek zdraví dostačiti sem moci nebude, aby se na pana s dosazením soudu očekávati mělo, nemohu k tomu mluvíti.

Jak malý počet V. M. jest, sami viděti ráčíte, pan z Vrbna nemocen, pan Hofrychtyř nehrubě zdrav, pan Arkleb z Kunovic na horu nepřišel, pan z Choltic aby jste ho domů odpustiti ráčili V. M. žádati

chce, tolikéž pan Krajíř, já, ano i sám pan z Roupova dlouho se zde meškati nemůže. Jest-li neráčíte soudu dosaditi, neráčíte potom míti s kým souditi. K tomu tito dva páni o tom již vědí, že mají mezi nás vzati býti, neb i z pana hejtmána i z psaní císaře jsou tomu vyrozuměli; budeme-li prodlévati s nimi, nepřijdou oni na to, co V. M. uvažovati ráčíte, než jak jsou lidé nakloněni k důmnění, budou mysliti, že strany osob jejich nějaký nedostatek máme a zvláště pan Tovar, s nímž jest již mluveno. Protož nemohu k tomu přistoupiti, aby se na příjezd pana hejtmána s touto věcí čekati mělo. Aniž k tomu mohu směřovati, aby odloženo bylo až do zejtrka pro pana z Vrbna, že jest pan nemocen, to víme, že zejtra zdrav bude, nevíme; poněvadž v jednom a to v podstatnějším místo jeho držeti mohu, totiž při přimluvách o spravedlnostech lidských, zdá se mi, že i v této ceremonii, na níž tak dalece zemi nezáleží, ani pořádkům našim skrze ni co ublíženo bude. Aniž mne to rozpakuje, že pan hejtman pane z Vrbna o to piše, nebo jest-li to bude míti postačovati, pan z Vrbna je vyhlásí ale nedosadí, nebo pan hejtman domnívaje se, že já místo komornické držím, o dosazení mně piše. A protož zdá mi se, že se v té příčině nemáme načem zastavovati, nybrž tyto dva pány, kteří již zde jsou, bez prodlévání do soudu vzíti.

Přistoupili všickni k přimluvě mé. Protož pan sudí na žádost mou oznámil odpověď sobě a panu podkomořímu od p. z Tovarů strany starožitnosti rodu svého danou. Rod panů Tovarů v Hispanii a v Portugálii a tudy i předkové panští, že drží a drželi místo vedle obyčeje té země de Cavalleros, poněvadž tam mezi pány a rytířstvem žádného rozdlu není; děd jeho když s císařem Ferdinandem, tehdáž toliko arciknížetem Rakouským z Hispanie přijel, že jest potom po některém létě pánem učiněn byl, prvé než se otec jeho narodil, potomně že jest i v Čechách za pána přijat byl, t. za obyvatele stavu panského ale již otec jeho že na světě byl a spolu i s dědem přijat a protož že se za třetí koleno drží. Ač někteří to v pochybnost táhli, avšak na zprávu jeho předece jest mu přino. Fol. 20.

O panu z Roupova, že jest rodu starožitného, žádné nebylo mezi námi pochybnosti.¹⁾

A protož rozstoupivše se a na místa svá zašedše, já jakožto mistodržící hejtmána na pana z Roupova jsem zavolał, kterýž když vstal, takto jsem k němu promluvil:

„Jeho milost Císařská pán nás všech nejmilostivější ráčil jest učiniti psaní panu hejtmánovi tohoto markrabství a jemu poručiti, aby osobou V. M. soud zemský dosadil, V. M. tolikéž že jest poručiti ráčil, aby jste se sem do Holomúce za tou příčinou dostaviti ráčili, ráčíte věděti. A protož na takové milostivé J. M. císařské poručení, a znajíce hodnost osoby V. M., J. M. ráčí V. M. do soudu bráti. Račte do šraňku vstoupiti a povinnost obyčejnou vykonati.“

Počal se vymlouvati a když přestal, stoupili jsme se a potom jsem k němu promluvil: „poněvadž takové výmluvy žádnému ještě nepostačily, ani V. M. postačiti nemohou. Račte do šraňku vstoupiti a povinnost vykonati.“

Což když se stalo, jest mu od mistopisaře přísaha čtena, kterouž

¹⁾ Zde připsáno v textu na straně červeným inkoustem: „Než po soudu teprv srostla a nemalá a ne bez příčiny.“ Jaké by to byly příčiny, neumíme vyložiti.

vedlé pořádku vykonav, matku Boží a svaté vypustiv, já již jakožto mistodržící nejvyššího komorníka vyvstal jsem a pánu místo podlé pana Losynského ukázal.

Týmž způsobem a těmi téměř slovy, aspoň málo rozdílnými, ku panu z Toraru sem se zachoval a jeho podlé pana z Roupova nad místem pana Voldřicha z Krajčře posadil.

Vykonavše to stoupili jsme se znovu; tu pan sudí a pan hofrychtyř J. M. o neřádu, kterýž se předešlé noci častým střílením zběhl, počali žalovati; všickni jsme téměř to byli slyšeli a nemálo se nad takovou nevážností podivili: protož mi poručeno jest, abych vůbec všechny vystříhl, aby se toho žádný více nedopouštěl a Holomoučanům o přetržení takových neřádův poručil.

Rozstoupivše se tedy toto promluvením v ubec jsem učinil:

„Těto noci ráčili jsou někteří z prostředku J. M. časté a veliké střílení slyšeti. Jaká to nevážnost a lehkomyšlnost od těch jest, kteří se toho v pokojné zemi, v císařském městě v noci a při zahájeném soudu, kdež, jest-li kdy jindy, obzvláštěně řád, pokoj, vážnost a stud zachováván byti má, dopustili, snadno jest každému souditi. Ačby jeden každý sám od sebe měl se takového střílení a takového nevážného předsevzetí vystříhati; avšak J. M. ráčili jsou mi poručiti, všem vůbec oznámiti, aby se žádný více, kdoby on koli byl, ani takové ani podobné věci nedopouštěl a směl-liby pak přes to kdo poručení toto J. M. sobě tak lehce vážiti a v něco toho se vydati, aby věděl, že J. M. jemu toho tak lehce vážiti neráčí, nýbrž že jej ráčí chtíti vedlé náležitosti skutečně ku př. jiným trestati. A vám pani Holomoučané J. M. poroučeti ráčí, aby jste na ty, kteří se včera tak statečně střílením chovali, dostatečně vyptali a při tom všechněm hostinským a hospodářům poručili, aby hostí svých k Fol. 20 b. pokojnému a náležitému chování napomenuli a jest-li by kdo na to nedbal, takového nezbedného purkmistru města poznamenaného dodali a on o něm panu Hynkovi z Vrbna, jakožto mistodržícímu na ten čas ouřadu hejtmanského, oznámiti má.“ Připověděli, že chtějí tak učiniti.

Po této domluvě kázal pan sudí pňhony předsevzítí, a žalovati. Jest ten pořádek, aby přede všemi jinými pňhonové o rukojemství se vážili, což se nyní stalo.

Přišlo nejprv na pňhon, kterým někteří měšťané Jana Kokorského pohoní. Hned po prožalování toho pňhonu pan sudí kázal se stoupiti a oznámil, že Kokorský žádá, poněvadž svědomí, kterých k tomuto i jiným pňhonům potřebuje, na Posadovského svědčí, kterýž již umřel, aby mu obnoveno bylo.

Strany Posadovského nebylo žádného odporu, než poněvadž v tytulí bylo doloženo proti Jakobovi z Achtu a on s Jakobem se již porovnal, nevidělo se J. M. toto tak simpliciter dovoliti; než dána odpověď panu sudím, aby ouředníkům menším poručil ta svědomí, poněvadž několikerá byla, otevřítí a coby se Jakuba z Achtu a pře jeho dotýkalo, to vypustiti, ostatek dáti přepsati a zpečetíc obnoviti. A protož ten pňhon až do outerka odložen.

2. Pňhon Voršily Čerkovny na téhož Kokorského za touž příčinou odložen.

3. Na Šlevíce umřlý pro smrt Posadovského.

4. Pana Jana Jetřicha z Kunovic na pana Václava z Tetova.

Uvolil se pan Václav pana z Kunovic z rukojemství vyvaditi. Stal se nález obyčejný na uvolení.

Po nálezu žádal pan z Kunovic za opatření; ale poněvadž pan Tetaur pohnán jest z dědin a ne z zatkyně, dána jest rada panu sudímu, poněvadž z dědin pohnal pan z Kunovic, že pořádek není takový, slibem zavazovati; což pan sudí jest oznámil.

5. Závaše Nekše z Landeku na paní Annu Kunovnu z Kunštatu, umrlý pro smrt paní.

6. Václava Čáslava Kozy na Ludmilu z Inina, z zatkyně.

Poněvadž Koza na rathouze seděl, pan sudí přednesl jeho a Švabenského supplikaci, v níž žádají z rathouze, pokudžby soud trval, propuštění býti, potom že se zas postaví. Dovoleno a poslání k nim na rathouz Čajovský a Martinkovský, aby je na místě pana sudího z závazku propustili, však na ten způsob, aby pod týmž závazkem do soudnice se dnes najíti dali a prv, než by se J. M. rozešli, před pana sudího se postavili. Což se i stalo, a pan sudí je slibem zavázal, že dva neb tři dny před vzdáním soudu zase se k němu najíti dají a závazek obyčejný učiní, že se na rathouz postaviti mají.

7. Jetřich Podstatský na pana Václava z Tetova z dědin. Propustil ho bez pohoršení práva a to proto, aby ho zas mohl pohnati z zatkyně. Neb byv mezi námi slyšel jaká rada paná sudímu strany pana z Kunovic dána, a věda, že pan Tetaur na dědictví nic nemá, žeby daremně i jej i sebe tím způsobem zaměstknával.

8. Týž Jetřich Podstatský pohnal Jana Kokorského jako jednoho rukojmě v listu pannám Mincovným postaveného o položení oddílu, kterýby naň přišel a podáváje ten list ku právu, kterýž také i přijat jest, prosil, aby čten byl. Proti tomu Jan Kokorský vedl, že se k tomu zná, že rukojmě jest, ale že v to rukojemství od jiných rukojmí uveden jest, kteří listem podpůrcím slibili mu společně a neozdílně za všechny škody a žádal, aby ten list čten byl. Vzali jsme ho do potazu a tak jsme našli. Rukojmové ti byli, pan Tetaur, Posadovský, Bovička a Špetle. Žádal také, poněvadž jest ty rukojmě čtyřmi půhony zapohnal, aby těm půhonům nejprv konec se stal, poněvadž jemu nenáleží, zastupcí svých se spouštěti. Fol. 21.

Bránil toho pan Podstatský aneb p. prokurator na jeho místě a ukazoval, že tu není činiti o statek, než o položení oddílu, o peníze, pan Kokorský že své pečeti zapřítí nemůže, že se bez výminky vedle jiných rukojmí postavil, že starobylý pořádek jest, čím se kdo zaváže, tím že povinnen jest, a vždy žádal, aby ten zápis čten byl. Replikoval Kokorský, že se z rukojemství nevytahuje, než podpůrci svých že hledí, když oni tomu, co mu slibili, za dosti učiní, že on tolikéž i slibu svému.

Kázal se pan sudí stoupiti. Nejprv uvažováno bylo mezi námi, má-li Kokorský panu Podstatskému odpovídati, či ti půhonové jeho mají napřed jíti? Dělili jsme se hrubě a dlouho hádali; pan sudí, já a pan podkomoří jsme se srovnali, že půhonové Kokorského mají napřed jíti, jiní na větším díle jsou k nám přistoupi. Dvě věci předně k této přímluvě nás naklonili; jedno že jsme věděli, kdyby podpůrci pana Kokorského co měli, čím by jej vyvaditi mohli, žeby pan Podstatský tomu tak dalece neodporoval, než poněvadž Posadovský umřel, Tetaur nic nemá, Bovička málo, Špetle nemnoho, že se bojí, aby tudy o své nepřišel. Druhé, že při minulém soudě zdejším svato-

janském týž progres byl zachován; nebo při pŕhonech stálo, že jsou prožalovány-a odloženy pro rok nemocný panu Tetaurovi daný, aby-
chom tedy předešlého uvázení nezlehčili, a co jednou schváleno, toho
podruhé nerušíli. Na tuto cestu jsme nastoupili a protož pan sudí
kázal, aby pŕhonové Kokorského prožalování byli.

Přišlo nejprv na pŕhon, jimž Tetaur pohnán. Dal se do šraňku
vnésti, ale mlčel. Pan sudí promluvil, chtějí-li strany co k tomu
mluviti? Pan prokurátor na místě p. Podstatského se ptal, také-li se
to naň vztahuje? Dána mu odpověď ambigua. Potom Šlevic na místě
pana Tetaura promluvil, a bránil se tomu pŕhonu odpovídati, poněvadž
jest pohnán z dědin a na dědictví nic nemá, k čemuž pan prokurátor
se ohlásil a prosil, aby J. M. ráčili dáti zápis, v němž pan Kokorský
za rukojmě zapsán, čísti, poněvadž věděti ráčí, k čemu se toto schy-
luje, totiž, aby pan Podstatský o své přišel, pan Kokorský aby se z
rukojemství vytočil, pan Tetaur že se odpovídati brání, aby pak se
Fol. 21 b. uvolil, že ho pan Podstatský za zástupce míti nechce.

Stoupili jsme se znovu, a rozdílné se přimlouvali, jedni k ná-
lezu, druhí aby Kokorský odpovídal. Ti, kteří chtěli, aby nález se
stal mezi Kokorským a Tetaurem šli tímto příkladem od pana podkom.
přivedeným, totiž, že pan podkomoří a pan pisař, jsouce poručníci
sirotkův po panu Haukvicovi pozůstalých, jsou pohnali pana Jetřicha
Podstatského a jiné rukojmě za nebožtíka pana Kavku o položení sumy
panu Haukvicovi povinné, kteřížto nechtěli, se dáti v odpovídání, než
pohnali zastupci svou, totiž vdovu v statku sedící, na niž se také nález
stal, aby zastupiti povinna byla; proti tomu zas od jiných mluveno,
ale poněvadž již pozdě bylo, odložena ta věc až do pondělka.

Pátek, (12. ledna).

V tento den jest pořádek roky slyšeti. Roky pak hejt-
man klade, protož tento obzvláštní hejtmanský soud jest
a před léty měl moc hejtman, kdekoli chtěl je slyšeti
a kohokoli k tomu povolati, odkudž ještě podnes v ná-
lezích rokových se klade: mezi N. a N. pan hejtman, páni
a rytířstvo nalezli, ješto v nálezích pŕhonoých toliko se do-
kládá „páni nalezli,“ a to proto, že za starodávna pře lidské
toliko sami páni sudili bez vládyk, ale k rokům z jednoho i z
druhého stavu hejtman povolávatí obyčej měl. Nyní pak
již při soudech zjevně se slyší, ale však jako před hejtmanem;
protož i k němu se promluvení děje, i on se z potazu vynáší.

Opět jsem musel hejtmanské místo držeti; protož po přednesení
některých věcí kázal jsem panu pisaři roky vyhlašovati.

1. Byl mezi pivovarníky a spoluobyvateli městečka Bozkovic a
panem Václavem z Tetova panem jejich. Nepřišel k prožalování, proto
že prý o předešlém soudu bylo poručeno panu prokurátorovi a panu
Petrovi Skrbenskému, aby ty lidi s předešlým pánem jejich, kterýž je
panu Tetaurovi prodal, totiž s panem Janem Jetřichem z Kunovic,
vyslyšeli a pokudž možno porovnali. Ale poněvadž se to za rozdílnými
přčinami od pana z K. a pana prokut. na dotázání mé J. M. ozná-
menými nestalo, poručil jsem témuž p. prokur., aby to ještě mezi dru-
hým a tímto pátkem vykonal a pro nemoc p. Petra Skrbenského přidal
jsem mu p. Čajovského, p. Blektu a p. Jana Bukuvku.

Tímž způsobem všickni jiní rokové mezi týmiž a mezi týmiž pod-
danými a p. z Kun(ovic) jsou do druhého pátku odloženy.

2. Rok mezi panem Janem Jetřichem z Žerotína a na Strážnici a Divišem Hořtickým odložen do druhého práva, poněvadž Čechocovský na místě stran se ohlásil, že jest na přátelském jednání a J. M. se ráčili moci upamatovati, že pan Frydrych z Žerotina a pan z Vrbna na sebe jsou to přijali, aby je srovnali.

Fol. 22.

3. Rok mezi týmiž a za týmiž příčinami odložen.

4. Rok mezi Janem Krtem a paní Johankou Černickou z Kačova. Stál Krt a ohlásil se, že jest na přátelském jednání; ale poněvadž paní nestála, oznámeno mu, jest-li se paní nepostaví před vzdáním soudu, že ví, co jest za pořádek.

Jest pak pořádek, aby mohl dáti stané na při: kdoby pŕhon byl a nestal k prožalování, dal by naň stané na 5 kop grošů; nestal-liby po vyhlášení pŕhonu, nebo před vzdáním soudu, přijde o při.

5. Rok mezi Bernartem Podstatským a Mikulášem Šmerhovským spokojen a jiných koliksi mezi jinými.

6. Mezi Pačlavským a proboštem Šemberským odložen do druhého práva, nebo Pačlavskému jest dán nemocný rok.

7. Mezi officialem kostela Holom. a poddanými jeho, též mezi jinými dědinami a pány jejich z kapitoly odložen do druhého práva. O předešlém soudu také bylo na ně přišlo, ale bránili se knězi odpovídati hajíce se jakými obdarovanými, že nejsou povinni před soudem než před panem biskupem odpovídati, protože až do tohoto soudu bylo odloženo. Nyní pak vyjednali sobě kommissi, aby byli s soudem rozeznáni a k tomu nařizeni jsou pan biskup, pan hejtman, pan sudí, pan podkomoří a p. prokurator.

8. Rok mezi Tataurem a Vizem; vymazán, poněvadž žádná strana nestála.

9. Rok mezi panem biskupem a Miňovským strany Anny Bošovské; vložen do druhého práva, že Miňovskému rok není dodán. Bylo v předešlém soudě poručeno, aby mu dodán byl, ale nestalo se; mělo také býti jednání přátelské, ale rozešlo se, protože ode mně poručeno jest, aby mu od práva dodán byl a prokuratorovi, aby je o tu věc porovnal.

10. Mezi Johankou Vojemonkou a Frydrychem Šmerhorským. Nestála ona, ukázáno na pořádek.

11. Rok mezi Čechočovským a Košickým o ňaký paskvil. Žádal Košický za odložení pro některé svědky, kteréž jest jmenoval. Dopřino mu toho za tou příčinou zjevně, ale mezi námi více uvažováno bylo to, že ještě jsme se nedověděli, jest-li ten Košický z stavu rytířského či není; nebo pokudžby nebyl, nemohlby k r státi ani odpovídati. Při předešlém soudu také to na placu bylo, ačkoli pan Sadnický oznámil, že v knížectví Opolském zná ten rod, ale o tom hrubě pochybováno bylo a panu hejtmanu poručeno, aby se ho, obešíc jej k sobě, dotázal, což jest-li že se to stalo, nevím.

Fol. 22. b.

11. Mezi Eliášem Dachnovským z Zlatého Mejta a knězem Bartolomějem Salinusem. Nestál kněz, ukázáno na pořádek.

12. Mezi panem Dozím a Vizovským; odložen do druhého práva pro svědky, kterýchž žádal pan Dozi.

13. Mezi pannou Elškou Otickou z Pěncie a panem z Fulšteina; odložen do druhého práva, poněvadž se bratr panny ohlásil, že jest na přátelském jednání.

14. Mezi Janem Praktickým z Zastřizl a panem Zdeňkem Žampachem z Potnšteina. Byl prožalován; vinil pan Jan pana Zdeňka, že mu v psaní učiněném velice ublížil na poctivosti, že mu hrozil, že krvi bude srati, že mu zajíce s hlavy srazí, že mu lži nadal a mnoho toho. Pan Žampach se bránil odpovídati, že jedním obviněním o několikero věc jej viní, což jest proti pořádku. Mluvily a replikovaly sobě strany dosti obšírně. Nález se stal obyčejný: poněvadž Jan etc. nepořádného roku sobě vyžádal, že není povinnen p. Žampach tomu roku odpovídati. R.) pan Vilém z Roupova a Václav z Zastřizl.

Nastoupil Praktický po nálezu, poněvadž se strojí, pana Žampacha znovu viniti a pán nic v zemi, o čemž by on věděl, na dědictví nemá, než na statku manželky své bytem jest, aby byl slibem zavázán, že k obvinění státi bude. Bránil se p. Žampach nejprv tím, že není to za pořad, aby kdo byl prv slibem zavazován, než by obviněn byl; druhé, že pán na dědictví má plat vinný v Strážnici. Dána odpověď skrze mně Praktickému, že J. M. žádné slušné příčiny nacházeti neráčí, pročby žádost jeho vykonati měli.

A tak učiněn konec rokům; a poněvadž ještě časné bylo, J. M. ráčili pňhony předsobe vzíti.

1. Mezi Vlachovským a panem Tetaurem. Nestál pan Tetaur; ukázáno na pořádek.

2. Václav Čáslav Koza Ludmilu z Inína. Když o minulé musodu bylo přišlo na ten pňhon, žádal Koza odkladu, aby Šponara o svědomí pohnati mohl; dán mu. Protož dnes, když pňhon jeho byl prožalován, žádal, aby byl čten ten pňhon, kterýmž Šponara pohní. Jest poručeno od J. M., aby čten byl. Pohnal Šponara, že mu svědomí dáti nechce, na jaký list jest panu Čenkovi z Lipého a na onen čas maršalku kr. Českého dobrou vůli dal.

Fol. 23. Item jakou vědomost má o smlouvě mezi panem Janem z Lipého a Janem Otíkem z Pěňčic strany té sumy učiněné; item jak jest ta suma k zaplacení přišla. Bránil se Šponar odpovídati, poněvadž to pňhon jest nepořádný, jedno že ho pohní na klísku o jaký list nic nedokládaje, kdy a kde, též o smlouvu, o niž on nikda nelyšel; druhé že ho o troji věc jedním pňhonem pohní. Stal se nález, že Šponar není povinnen odpovídati a Kozovi dostatečná kapitola od pana sudího dána.

Prv, než jsme rozešli, oznámeno ode mně, že zejtrejšího dne, jest-li pan Hynek z Vrbna bude moci na hoře býti, sirotčí věci slyšány budou, pak-li ne, pňhonové.

Sobota, (13. ledna).

Nemohl pan z Vrbna na horu pro nedostatek zdraví; držel jsem opět jeho místo a tak pňhonové předsvezati.

1. Mezi Vlachovským a týmž panem z Vrbna; dal pán žádati odkladu pro nemoc; dán mu až do středy.

2. Vyhlášení pňhonové, jimiž Kokorský své podpůrčí pohní, poněvadž pře hlavní odložena do pondělka, odloženi i tito.

1) To jest: Relatores.

3. Mezi Janaurem a Tetaurem; odložen do středy pro nemoc Tetaurovu.

4. Pan Losynský pohnal pana Jana Jetřicha z Kunovic; nestal pan; ukázáno na pořádek.

5. Pan Chroustenský pohnal pana Emericha Doziho, jakožto drtele základu svého, totiž statku Vizovského, že jest panu Janovi Jetřichovi z Žerotina jsa rukojmě za pana Václava Tetaura a na Vizovicích zaplatiti musel 1205 zl. a koliksi groší. Proti tomu pan Emerich žádal, poněvadž jest on statek Vizovský koupil, list správní s rukojměmi má, že jich se jakožto zástupcí svých drží a protož že prosí, aby pŕhon, kterýmž pana Jetřicha z Kunovic jakožto jednoho rukojmě pohoní, prožalován byl.

Odpověděl pan z Kunovic, že jest mu s podivením, poněvadž p. Emerich statku Vizovského ještě dokonale nezaplatil, 16000 zl. za sebou má, a těch se jakožto základu svého drží, že k rukojmím o zastoupení hledí; a protož že toliko daremné zaneprázdnění J. Mstem, sobě a panům rukojmím činí.

Stoupili jsme se a o to promluvivše poručil pan sudí, takový pŕhon prožalovati. Po prožalování opáčil pan z Kunovic aneb Kravařský na jeho místě předešlou svou řeč a oznámil, že paní Anna z Kunštatu panům rukojmím za pana manžela svého pana Václava Tetaura se zapsala, pokudžby za to rukojemství v správním listu jakou škodu nesli, že se na těch 16 tisících zl., kteréž za panem Dozím zůstávají, hojiti mají. A prosil, aby to zapsané čteno bylo s tím doložením, kdyžby koli pan Dozi panu z Kunovic a jiným panům rukojmím takové peníze položil, že chtějí se k němu vedlé slibu svého zachovati. Fol. 23 b.

Proti tomu pan Dozi skrze Odkolka dal promluviti, že s panem z Kunovic a s pany rukojměmi o peníze činiti nic nemá, než o zprávu, jest-li pan Dozi panům rukojmím co dlužen neb co povinnen, že vědí pořádek práva, že budou moci toho při pánu hledati.

A když pan z Kunovic na svém stál a páni také na svém, pan sudí nejvyšší vyvstal a ohlásil se, že prv ještě, než paní se rukojmím za pana manžela svého zapsala, že jest on v rukojemství za paní své dáti musel a od paní přípovědi dostal, z takových 16000 náhrady dojíti, k tomu že se pan Dozi zná a naučení toliko od J. M. žádá a on pan sudí že se v tom J. Mstem ohlašuje.

Stoupili jsme se a poručili jsme panu Třebíčkému, jimž pan sudí místo své osadil, k stranám promluviti: mají-li co strany ukazovati, aby ukazovaly.

Pan Dozi dal čísti list správní; ale Kravařský vždy k tomu mluvil, aby pan Dozi těch 16000 položil. Protož pan sudí znovu se ohlásil, poněvadž vidí, že rukojmové k těm penězům směřují, k nimž se on také na dile právo míti praví, že J. M. prosí, aby té pře odložiti ráčili, aby mohl ukázati kvitancemi, zapsaním a jinými listy to, co mluví.

Zas jsme se stoupili a oznámiti dali skrze téhož pana Třebíčkého, že prv povédáno jest, mají-li co strany ukazovati, aby ukazovaly; protož poněvadž pan Dozi ukazoval svůj list správní, má-li co pan z Kunovic, aby tolikéž učinil. Dokud Kravařský na svobodě neměl, při pána svého důvody provozovati a co by k ni sloužilo, ukazovati, dotud se divně sápal a mnohými papíry, kteréž v ruce držel, se honosil; než jak mu dovoleno bylo, anobřz poručeno, hned umlkl, a to proto, že

věděl, že nic nemá. Nebo to zapsaní paní Anny z Kunštatu, kterýmž se on tak hrubě chlubil, nesvědčilo na pana jeho, než na druhé dva rukojmě, totiž na Havla Kurovského a Závíše Nekše, odkudž místo ukazování a pře hájení dal se v prošení, aby ta pře odložena byla. Stala se mu domluva, že přes potaz J. M. v nepotřebné mluvení se dává. A tak když neměl co více ukazovati, stal se nález: poněvadž pan Dozi listem správním to ukazuje, že pan z Kunovic jakožto jeden rukojmě za správu statku Vizovského slíbil, že jest povinnen jej zastoupiti. R. p. z Kunovic, pan Teuffl a Václav z Zástřizl.

Fol. 24. Po tomto nálezu navrátilo se na hlavní při Jana Chroustského proti panu Dozimu, ač pan Dozi obdrže nález na pana z Kunovic měl dáti pořádek čísti pŕhony na jiné rukojmě; ale že ani sám, ani prokurator jeho tomu nerozuměli, zanedbal toho; a protož Šponar jako poručník Chroustského dal čísti kvitanci Jakuba Bernarta hospodáře v městě Strážnici na sumu na hoře psanou od něho přijatou. Ale Kravarský věda, coby pánu jeho z toho pošlo, kdyby tato pře k skončení svému přišla, prvě, nežby jiní rukojmové v totéž potažení byli, prosil J. M., poněvadž vedlé pana z Kunovic ještě jiných pět rukojmí jest, aby také ty pŕhony vyhlásiti poručiti ráčili.

Stoupili jsme se, mnohé odpory o to mezi sebou měli; nebo někteří hrubě na ten pořádek nastupovali, že J. M. žádného neučí ani stran neopatrují, panu Dozimu, jakožto původu že náleží, pŕhony své dáti žalovati, pana z Kunovic že se tu nic víc nedotýče. Avšak jiní na to prohlédali, že zas jiný pořádek jest, aby takoví pŕhonové ozastoupení pořád prožalování byli a ač pan Dozi k tomu mlčí, buď že tomu nerozumí, buď že na nálezu stalém přestává, avšak pan z Kunovic že se o to slušně domlouvá, a že by se mu veliké zkrácení stalo, kdyby on sám bez jiných spolurukojmí ty škody vymývati měl. A protož poručeno panu sudímu, aby ku panu pisaři promluvil; poněvadž těch pŕhonů, kterýmiž pan Dozi jiné své rukojmě pohoní, více jest, aby nejprvnější z nich požaloval.

A když se Kravarský k tomu ohlásil, pan pisař s katedry promluvil k němu, že se pan Dozi o to domlouvati má. A tak teprv Odkolek, řečník pana Doziho, se domyslil, a pŕhony ty pořád žalovati dal. Když prožalování byly, uvolili se bez výminky, pana Doziho zastoupiti, ač Nekeš a Kurovský zapsáním paní Anny se brániti mohli, ale přehlídli. Protož když jsme se o to stoupili a rozstoupili, kázal pan sudí takové uvolení o zastoupení při každém pŕhonu obzvláštěně připsati. Potom jsme se rozešli, soudu do pondělka odloživše.

Ku panu Karlovi z Lichtnšteina téměř tím způsobem, jako onehdejšího dne ku panu z Tovarů a panu z Roupova, jsem promluvil; a když již měl téměř dosazen býti, jsa již pozdě, optal jsem se ho, jedl-li jest již dnes co neb pil? Odpověděl, že jedl. Tak mu přísaha do pondělka odložena a poručeno, aby se o osmi hodinách bez jídla a bez pití dal na horu najíti. Neb to jest za pořádek.

Pondělí (15. ledna.)

Hned po zasednutí pan Karel z Lichtnšteina do šraňku zavolán a přísaha mu vydána; potom od pana z Vrbna dosazen a místo mu dáno mezi mnou a panem Teufflem.

Poněvadž v sobotu rukojmové pana Doziho uvolili se, jej zastou-Fol. 24. b. piti, navrátilo se na při hlavní mezi Chroustenským a panem Dozim. Na místě Chroustenského Šponar jakožto poručník kvitancí, o niž na hoře zmínka, znovu čísti dal; za pana Doziho odpovídali rukojmové jeho a chtěli se jakými nepořádnými škodami brániti; ale když jich nemohli ukázati, stal se nález mezi nimi a Šponarem, že jsou povinni Chroustenskému sumu tu v kvitanci obsaženou položit.

Přišlo potom na při pana Jetřicha Podstateckého a pana Jana Kokorského, kteráž od čtvrtka až do dneška odložena byla. Ač pan Podstatský hrubě na to nastupoval, aby se Kokorský v odpovídání dal avšak když to předešle mezi námi uváženo bylo, aby pŕihonové o zastoupení napřed šli, a ve čtvrtek pŕihon na pana Tetaura byl vyhlášen, poručil pan sudí znovu jej vyhlásiti. Přišel nejprv k vyhlášení dotčený pŕihon na pana Tetaura. Nestal pan Tetaur. Stoupili jsme. Oznámeno panu sudímu, aby se dotázal na hlas, jest-li tu pan Tetaur nebo kdo na jeho místě? A když se žádný neohlašoval, poručeno panu Skrbenskému, jakožto jednomu menších ouředníků, aby k němu do hospody došel, že na pŕihon jeho přišlo, aby mu oznámil a při tom se na něm vyptal, zmocnil-li jest ho k tomu pŕihonu, a pokudžby mohl, aby se sám dal na horu přinésti, aneb aby někoho zmocnil: nebo nemocného roku v městě komu dávat i, pořádek není. Učinil tak pan Skrbenský.

Mezi tím jiný pŕihon Jana Chroustenského na pana Doziho vyhlášen tím způsobem jako prvnější o jinou sumu peněz v rukojemství za pana Tetaura danou. Pan Dozi tímž pořádkem jako prvé šel, rukojmě se uvolili zastoupiti. Stal se nález hornímu podobný.

Vyhlášen za touto při pŕihon Kozy, kterýmž Ludmilu z Inina pohoní, že zaplativ koliksi set zlatých v rukojemství za manžela jejího Jana Otíka, ona 600 zl. základ jeho i s dítkami svými drží a jemu z nich i s dítkami svými práva býti nechce. Bylo přišlo na ten pŕihon v pátek po rocích, ale za příčinou druhého pŕihonu téhož Kozy na Šponara o svědomí nemohl slyšán býti. Branila se Ludmila tomu pŕihonu odpovídati za příčinou, že ji samu pohánia potom i s dítkami ku právu potahuje. Obránila se, stal se nález.

Mezi tím vrátil se pan Skrbenský a oznámil, že pan Tetaur, ač velmi nemocen, však jak moha že se dá na horu přinésti.

Já pak pro nastávající veselí své svadební domů se vyprosil od J. M. jsem odpuštění vzal a ještě dnes z Holomouce vyjel.¹⁾

¹⁾ Slavil svadbu druhou v měsíci únoru.

Soud Brněnský postní téhož léta (1596.)

Fol. 25. Když dcky na horu vedle pořádku přinešeny a otevřeny byly počaly se vklady čísti; ale že jsem pozdě přišel, nejprvnějších jsem neslyšel; než po mém zasednutí tyto byly čteny:

1. Spolek, na který přijímá paní Majdalena Štošovna z Kounic pana Wilíma Zaubka manžela svého.

2. Týž spolek hraběte Hans Jakuba z Turnu, kterým přijímá paní manželku svou na ves Radostice.

3. Item paní Mandaleny hraběnky z Serinu, kterým přijímá hrabě Hans Jakuba z Turnu manžela svého na panství Pršické.

4. Poručenství N. pana Zdeňka Berky z Dubu z Lipého a na Mezeříči, kterýmž statek svůj odporoučí bratru svému pánu Ladislavovi Berkovi.

Když čteno bylo a přišlo na to, co se zavazuje v něm pánu Václavovi Berkovi staršímu bratru, vstoupil pán do šraňku, a omluvu nejprv učiniv, že přítele, kterýby od něho promluvil, dostati nemohl, těmito slovy zavřel: „přeslyšel jsem poručenství toto, které-muž z jistých příčin místa dáti nemohu, a před Vašemi Milostmi se ohlašuji, že jemu chci odpor klásti.“ Stoupili jsme se o to, a když mezi námi promluveno bylo, že mu odpovědi není potřebí, rozstoupili jsme se a pan hejtman toliko k němu promluvil: „A to bude při vůli V. M.“

5. Poručenství N. pana Taza Mezeříčského z Lomnice, nejvyššího sudfho M. M.

6. Smlouva o Letonice.

7. Smlouva o panství Hodonské mezi panem Janem z Lipého, nejvyšším maršálkem kr. č a panem Julíusem hrabětem z Salmu.

8. Smlouva o Moravec mezi panem Václavem Lhotským a panem Janem Murkou.

9. Smlouva mezi Henrichem Vaneckým, a paní Annou z Zámrsku o Jesenici a díl jeho Vanecký.

Po přečtení vkladů a zamčení desk, zahájen soud.

A hned zatím vyhlásování pŕhonové noví

1. Nejprvnější pŕhon paní Aliny Mezeříčské z Lomnice a na Budišově, kterýmž pohoní pana Ladislava Berku o postavení svědkův: Uvolil se pan Berka postaviti je, když prv ku potřebě své dá je vyslyšeti. Jest mu toho od J. M. povoleno a paní na tom přestala.

Druhý pŕhon též paní na téhož pana jest, že brání poddaným svým pŕšenici do mlýnu jejího sladového vzřiti.

Fol. 25. b. Táž paní Alina téhož pana Berku o položení smlouvy mezi ní a p. Ladislavem Heltem z Kementu synem jejím o postoupení statku Mezeříčského. Bránil se pan Berka nebo Šponar na místě jeho, že poněvadž paní pohnala o smlouvu na všecek statek Mezeříčský se vztahující, a se pánem o statek ten nic činiti ani odporu míti neráčí, že není povinen té smlouvy klásti. 2) Že pán k vedení své pře sám takové smlouvy potřebovati bude. 3) a na posledy, poněvadž paní dokládá, že ta smlouva mezi ní a synem jejím učiněna jest, že bezpochyby také takovou smlouvu za sebou má a tudy panské potřebovati nebude. Proti

čemuž Kataryn na místě paní Aliny promluvil, že Jich milost slyšeti ráčí, že pan Berka, aby takové smlouvy za sebou neměl, neodpírá, než toliko příčiny klade, pročby povinen nebyl před Jich M. je položiti, a proti prvnímú důvodu tuto odpověď dal: že ačkolivěk o panství Mezeříčké nic činiti není, než toliko o užitek mlýna sladového, kteréhož pan Berka paní brání, avšak poněvadž se v též smlouvě takový užitek ukazuje a vyměřuje, že paní ku prokázání své spravedlnosti ji potřebovati ráčí. Proti druhému, že se tu potřebě panské nic neujímá ani překážka nečiní; než poněvadž ten pořádek jest, aby takové smlouvy, pokud pře trvá, ku právu položeny byly, a za právem zůstávaly, že paní tolikéž toho užiti žádá. Proti třetímu že ačkoliv paní proti tomu nemluví, aby takové smlouvy neměla, avšak pro lepší dojištění své spravedlnosti, že jí chce smlouvou páně Berkovou prokazovati. Na to Šponar replikoval, že měla paní v pŕihonu doložiti, k čemu jí potřebuje poněvadž pŕihonové mají býti světlí a nezatmělí. Kataryn neopáčil nic, než poněvadž J. M. věděti ráčí, co za pořádek jest, že J. M. nechce daremně zaneprázdnovati. Stoupili jsme se, a když hlasové obešli, pan sudí takto promluvil: „Račte býti povinni pane Berko položiti tu smlouvu ku právu, a račte-li ji potřebovati, račte se moci na ni odvolati.“ Položil ji.

Karel Pogrol Petra Pražmu mladšího z Bilkova z zatknyně pod převorem Svato-Tŕmským. Vstoupil převor do šraňku a s ním pan podkomoří a prokurator jako opatrovníci komory cí.s.; a když se Pražma nestavěl, promluvil pan prokurator od převora, že jest Pražmovi pŕihon dodán. Běželo to Pražmovi o poctivost, nebo kdo se po závazku nestaví, ten svou čest ztratil. A protož J. M. ráčili se na to bedlivě ptáti, jakým způsobem jest mu pŕihon dodán a zachoval-li se převor podlé pořádku? Ale pan prokurator velmi zatměle odpovídal, tak že se pan sudí samého toho převora dotazovati musel, kterýž dal tuto oopověď: že jest Pražmovi o tom, že pohnán jest, oznámil a on že připověděl, když mu pŕihon dodán bude, se postaviti; potom že do Čech odjel a teprv přede dvěma nedělemi že se zase vrátil, v tom čase, že jest ten pŕihon rychtáři svému odeslal, a jemu, aby ho Pražmovi dodal, poručil, kterýž že tak učinil, zprávu dává. To J. M. když ráčili vyrozuměti, snadno, kdo vinen jest, uvážiti ráčili; nebo pořádek jest: když kdo zatkní pohnán jest, aby ten, na čích gruntech jest, jemu buď sám neb skrze osobu nebo dvě stavu rytířského pŕihonu dodal a že k němu dostáti má, slibem cti a víry zavázal; kdo se podlé toho nezachová Fol. 26. ten pokutu v pŕihonu položenou na sebe vztáhne. Protož když Barský, poručník Pogrolův na to nastupoval, že převor se podlé pořádku nezachoval, pan sudí po rozstoupení J. M. tuto výpověď učinil: „Jest-li se Petr Pražma před vyhlášením pŕihonu nepostaví, poněvadž pan převor pořádku nezachoval a Pražmu slibem cti a víry, že ku pŕihonu státi má, nezavázal, bude věděti poručník, co činiti a jak se zachovati.“

N. Barský Markvarta Barského. Když Markvart rukojmí neměl, vzat od pana sudího na závazek.

Pan Jan Šembera Černoorský z Bozkovic pana Frydrycha z Žerotína hejtmana dvěma pŕihony.

Kryštof Šen z Šenu pana Venčelíka o svědky. Postaveni jsou

avšak s výminkou, aby prvé ku potřebě jeho vyslyšení byli; sám pro nemoc nemohl přijeti.

Jan Krěma Matyáše Malušku. Slíbil za Malušku pan hejtman a pan hofrychtyř. Nota. Kdo zatkyňní pohnán jest, když se postaví ku pŕihonu, nebo musí panu sudímu čest, víru slíbiti, nebo dvěma rukojmími zaručiti, že ku při dostáti chce.

Týž Krěma několikerými pŕihony pohnal služebníky páně hejtmanky a Malušku tolikéz.

Elbl pana Maximiliana Lva. Měl pan Lev rukojmě pana z Doubravice a pana z Náchoda. Tandaryáš Bule, Elblův poručník, chtěl pana Lva z pŕihonu bez pohoršení práva propustiti, nebo se ohlašoval, že ho Elbl za to prosil; ale pan Lev nechtěl toho přijíti.

Pan Polcar paní Dorotu Štřelickou z Štřelic manželku Habartovu. Žádala roku nemocného; dán jest jí do druhého práva.

Převoryvše S. Anny probošta sv. Petra o svědky. Uvolil se probošt, když je prvé sám sobě dá vyslyšeti.

Jan Vanecký N. Nosa a zatkl ho pod panem Herinkem. Nestal Nos. Ukázáno na pořádek, nestaví-li se Nos před vyhlášením pŕihonu.

Pan Frydrych z Náchoda paní Markytu Pohnanku vdovu pozůstalou po nebožtíku panu Jindřichovi z Náchoda o svědomí. Dala paní od sebe promluvití, že se jí radí, že jí to od pána potkati nemělo, poněvadž pán ví, že žádný proti sobě svědomí dávati povinen není. Co jest dobrý přítel její od ní promluvil, že se jí to vlastně samé dotýče, mělaliby proti němu svědomí dáti, že by jej sama proti sobě dala. Na to pán z Náchoda odpověděl, že paní se tu nic nedotýče, co jest její dobrý přítel (míněn jest tím Jan Jiří Bořita) na zlehčení jemu o minulém zdejšímu soudu mluvil, že jest sám od sebe a ne z poručení paní mluvil, jakož pak tehdáž sama paní jest se k tomu přiznala, že mu tak mnoho mluvití neporučila, nýbrž že jej za plášť trhala, a když se naň o to domlouvala, že jest on jí odpověděl, zavede-li ji v čem, že z toho sám odpovídati bude. A poněvadž tu paní nic, než jiného se dotýče, že se naděje, že od J. M. aby mu vydáním takového svědomí povinna byla, spravedlivě najděno bude. Na to Katarýn od paní promluvil: bude-li jí najděno, že se podlé toho zachová; avšak když J. M. v pŕihon nahlídnouti ráčí, že poznají, že se paní dotýká a protož že za opatření žádá. Stoupili jsme se a po dlouhém uvažování i pŕihonu přehlídnutí snesli jsme na tom: že se paní tato věc dotýče. 1. proto, že Bořita od paní mluvil a paní, když on se jí ptal před J. M., mluví-li z poručení jejího, že netoliko tomu neodpírala, než že se i přiznala. 2. Kdyby svědomí dala, maje pan z Náchod rok s Bořitou vyžádaný, žeby sobě s ní také při udělati a jejím vlastním mečem t. jejím svědomím ji bití mohl. Protož pan sudí z poručení J. M. krátce oznámil, že paní není povinna svědomí dáti.

Jan Ctibor z Chomutovic od Víta Štanovského dvěma a od Volmunda Estra měšťana Brněnského, krejčšho, jedním. Žádal roku nemocného. Dán mu; má jej na žádost Štanovského při posudku podlé pořádku prokazovati.

Pan Štěpán z Eycingu pana Jana Šemberu z Bozkovic.

Voldřich Jankovský Jana Arnolda z Restu; slíbil Arnold panu sudímu. Zapsáno.

Pan hejtman hrabě Veikharta z Salmu o zastoupení dvěma pŕihony. Nestal hrabě, neb v Praze jest, jednajíc sobě pannu Sykunku Minkvicku. Poslal nicméně do soudu psaní J. M. Cis., v kterémž J.

M. poroučeti ráčí, aby této pře do druhého práva odloženo byl. Čteno to psaní dvakráte. Čtená také supplikace v tom zavřená, na niž se referiruje. Žádal pan hejtman, aby čten byl artykul z zřízení zemského, pro které příčiny se mají pře odkládati, a po přečtení oznamoval, že pro žádnou tu příčinu v tom artykuli obsaženou pan hrabě ku pňhonu se nepostavil. Uvažovali jsme to mezi sebou a ač někteří na to nastupovali, že poněvadž ven z země Moravské hrabě se nachází, že vedlé artykule zřízení zemského měla by mu pře do druhého práva odložena býti. Avšak když ten artykul lépe od jiných vyložen byl, a ukázáno, že ven z země nerozumí se království České, ani okolní země, než cizé a daleké, z nichž bezelstně pro dalekost cesty kdo k soudům dostačiti nemůže, on pak hrabě přijavše pňhon časně že jest volně dostačiti mohl; protož poněvadž příčiny slušné neukazuje a J. M. Císař. proti pořádkům našim na odpor rozkazovati nemůže, oznámil pan sudí, že nestane-li hrabě do vyhlášení pňhonu, že ví pan hejtman, co za pořádek.

Marta z Mezerodu Bartoloměje Bořitu z Budče.

Táž Lukáše Račinského z Račínu zatkyní.

Katařina Kurská z Kur Řehoře a Pavla Váhu. Slíbil Váha panu sudímu.

Táž Vojtěcha Pavlata. Když nestál, ohlásil se Tandaryáš na jeho místě, že jest tu byl; než pro ležení (?) že odjiti musel. Poručeno od p. sudího panu Bořitovi, aby k němu došel a jej slibem zavázal, že ku pňhonu státi, aneb jiného zmocniti chce. Učinil tak p. Bořita a Pavlat slíbil.

Pan Kašpar Pruskovský hrabě z Salmu o postavení svědkův. Jsou postaveni.

Markvart Barský purgmistra a raddu města Brna o svědky. Fol. 27. Bránili se Brňané, poněvadž Barský žádného pňhonu ani roku při právě nemá, že nejsou povinni svědectví stavěti, a ztěžovali sobě do něho, že je na klížku pohnal. Odpovídal Barský, že má při o náfek poctivosti s poddaným pana z Lipého a že jej pan spolu s ním sem do Brna svezl a k takovému svezení že těch svědků potřebuje. Uvažováno to mezi námi a těžce Barskému váženo: nebo kdo pře při právě nemá, že nemůže o svědomí poháněti. Protož čten artykul zřízení zemského, jak takový trestán má býti, který jiného na klížku pohání, vedle kterého artykule pan sudí oznámiv, že Brňané nejsou povinni těch svědkův stavěti, Barského zavolal a slibem zavázal, že se na rathous postaví a odtud nevyjde, dokud závazku prost nebude.

Byli i jiní pňhonové vyhlášeni; ale poněvadž nebo k srovnání nebo k propuštění přišli, nebo zase ku právu odesláni byli, nechťel jsem jich sem vypsati, a tak konec pňhonům učiněn.

V tom jsme se stoupili a pan hejtman přednesl psaní císařské, v němž J. M. soudu poroučeti ráčí, aby při mezi paní Johankou Trčkovnou z Lipy, pozůstalou vdovou po panu Kryštofovi Zborovském a panem Emerichem Forgáčem o statek Broumovský, aniž ještě žádní pňhonové při právě nezašli, extraordinarie před sebe vzali a ji co nejdříve možné konec učinili. Ale poněvadž se k tomu schyluje, aby ta věc k přátelskému jednání přišla a pan biskup se hlásí, že jest pana Václava Berku, nejpřednějšího paní Johanky přítela a raddu k tomu naklonil, aby k přátelskému jednání povolil, jest to psaní i s paní Johanky supplikací k J. M. C. panu biskupu odesláno.

Po rozstoupení jest vedlé pořádku nejprvnější pŕhon prožalován, v němž paní Alina Mezřická pohoní pana Ladislava z Summy 500 kop. groší a j. t. v. d. že jest zapověděl poddaným svým, do mlýnu jejího sladového pšenice voziti. Bránil se pan Berka, že některých svědkův ještě potřebuje a mezi jinými svých podtaných dvou a mlynaře paní Aliny; protož že odkladu žádá až do druhého práva. Odpovídala paní Berkovi, že jest pŕhon panu Ladislavovi časně dodán, pan že až do vánoc v Moravě byl, že se svědky dobře opatřiti mohl a poněvadž pŕhon tento do některého dne pro vyslyšení svědkův z obou stran musí odložen býti, že pán mezi tím, nemaje daleko do Mezříce může ty svědky dostat i paní že se uvoluje mlynaře svého jemu postaviti. Stoupili jsme se a ač někteří na tom stáli, že pan Berka cizých poddaných k svědomí potřebuje, avšak když jich nejmenoval vedlé pořádku, jest tato pře do outerka po neděli Oculi t. od zejtrka přes týden, odložena. Nebo pře se toliko pro ty svědky odkládají, pro něž se poháněti musí, by pak jeden toliko byl, a to nejednou, než po dvě i tři i více práv, jakož toho příkladů nemálo.

Fol 27 b.

Když tento odložen byl a musil se vedlé pořádku na nový pŕhon nálež učiniti, ráčili J. M. pŕhonů sobě kazati podati a vybrali pŕhon Voldřicha Jankovského na Jana Arnolda z Restu a když Arnolda tu nebylo, kázali prožalovati pŕhonu Adama Jankovského na Jana Zahradického. Ale propustil ho Jankovský a v tom Arnold se dostavil a tak pŕhon čten byl o položení 27 zl., které Jankovský v rukojemství za Arnolda položil. A když se Arnold uvolil, stal se nálež obyčejný na uvolení, v němž R. byli pan Vilím z Roupova, pan Jiří Kryštof Teuffl a pan Hodějovský.

Prv než jsme se rozešli, snesli jsme na tom, aby chom zejtra bohda sněmovali,¹⁾ avšak aby se to v ubec neoznámilo. Potom pan hejtman obšírnou řečí připomenuv, co se v Holomúci při minulém soudu dalo, o čemž tam se najde poznamenáno, napomenul jednoho každého, aby se pokojně choval a ničeho, pročby hodně trestání zasloužiti mohl, před se nebral. Brňanům také tuze poručil, aby nad tím ruku drželi a hospodářům, jakby hostě své v řádu držeti měli, oznámili.

Outeryj.

Vedlé včerejšího snešení není soud držán, než v sněmu začatém jsme postupovali, v čem pracovali a co zavřeli, najde se v deskripcii obzvláštní nynějšího sněmu.

Středa.

Poněvadž pana hejtmána kamen napadl, pan maršálek držel panské místo. Když jsme se na horu sešli a soudcové v hromadu se stoupili, nejprvnější odpor byl mezi námi, máme-li souditi, či sněmovati. Kteří jsme se k soudu přimlouvali, na pořádek jsme ukazovali, jenž tento jest: že když se soud a sněm spolu trefí, tedy jeden den že se soudí, druhý že se sněmuje; poněvadž jsme tedy sněmovali včera, že dnes slušně máme souditi. Za druhé, že ačkoli stav rytířský ne o všechny artykule ještě se snesli,

¹⁾ Byl tehďáž sněm rozepsán na středu po neděli postní „Invocavit“ tedy na den 3. březua a rokováno na něm zvlášť o penězích, které král pro vojnu tureckou na stavích žádal.

avšak my v stavu našem že jsme na větším díle všecko zavřeli; aby pak nám co pozůstávalo, ješto snad může se něco ještě najíti, že bez pana hejtmana nikoli se nám to netrefí činiti; měli-li bychom pak zaháletí, že lépe jest, abychom den tento v něčem potřebném strávili. Zejtra že také den bude a jakž my tak i stav rytířský budeme moci volněji o věcech obecných pracovati. Kteří na odpor k sněmu mluvili, tím se hájili, že pořádek ten, o němž zmínku máme, není utvrzený, item že potřebněji jest, obecné věci jednati, nežli vlastní; item že pani kommisari žádají fedrování býti;¹⁾

Item, že strany, které při právě činiti mají, nevědouce, aby se souditi mělo, poněvadž v zem nic o tom není oznámeno, s těžkostí na hoře jsou, že je ku pokutám a škodě přivedeme, a jiné těm podobné věci. Protož, když jsme se o to mezi sebou srovnati nemohli, poslali jsme z prostředku svého pana Teufle a pana ze Zástřízl ku panu hejtm. o radu; kteří, když se zas navrátili, oznámili nám, že pán radí, abychom soudili. Což jiní uslyšavše, k nám jsou přistoupili, a tak pan sudí kázal, pňhony vyhlašovati.

1. Petr Chroustenský Rajmunda Fukara o rukojemství. Bylo na tento pňhon přišlo a minulém soudě brněnském, než poněvadž Fukar jest z zatkně pohnán, a někteří z prostředku J. M. pochybovali, jest-li stavu rytířského či není, abychom jej nálezem nestvrdili, po nejedné dotazce z potazu naň též odpovědi od něho dané, odložena mu jest pře tato až do nejprv příštího soudu, a jenom poručeno, aby toho dokázal, že člověkem rytířským jest; než když on oznámil, že do Němec daleko má, a žeby tak brzo průvodů svých dostati a do Moravy se navrátiti nemohl, dán mu delší termin až do druhého práva, t. do nynějšího soudu, ku kterémuž že se postaviti chce, od pana sudího na závazek cti, a víry vzat jest. Když tedy dnes na tento pňhon přišlo, on se nestavěl, a druhá strana že stojí se ohlásila, pan sudí se nám kázal stoupiti, a oznámil, že zde od Fukara psaní, jehož datum v Normberce, dostal, v němž pánu oznamuje, že té celé vůle byl, vedle poručení jeho a závazku svého k tomuto soudu se dáti najíti, než jsa od pana Boha těžkou nemocí navštiven, nemohl toho nikoli vykonati, za kterouž příčinou pána prosí, aby ho u sebe omluvena míti ráčil. Po kterémž oznamení podal na nás co činiti, pře-li odložití, či stanné naň dopustiti? Ukázali se difficultates nejedny z obou stran.

1. Že pan sudí toho psaní na hoře neměl.

2. Že do soudu nespědí.

3. Že nemocného roku nežádá; proti tomu zas, že jemu o poctivost běží, též i o při a nad to, že se to již stvrdí o čem prvé pochybnost byla, t. že jest on byl osobou stavu rytířského, čímž se i panům Fukarům i zde stavu pánů z rytířstva ublížiti může. Protož po dlouhém uvážování, usoudili jsme, že jest lépe ublížiti tomu, kterémuž toliko o čas běží, než tomu, který stojí v nebezpečnosti i strany pře i strany poctivosti své. A tak z potazu pan sudí k straně promluvil, že J. M. upamatovati se moci ráčí, kterak o minulém soudě zdejší Fukarovi, aby to, že stavu rytířského jest, prokázal, poručiti jsou ráčili, což on chtěje vykonati, že jest do Němec odjel, a tam v těžkou nemoc upadl, jakož pak jest z Norberka o nedostatku

¹⁾ Byli tehda při sněmě císařskými komisaři: biskup Olomúcký St. Pavlovský, Jindřich Slavata z Chlumu, a Kryštof Fiktum z Fiktumu.

svém při zdraví pánu oznámil, a v té příčině za ochranu a opatření žádal; protož uvažujíc J. M. jakož nemoc jeho tak i potřebu, pro niž do Němec se vypravil, že pře této z novu až do druhého práva odkládati ráčí. Mezi námi pak panu sudímu poručeno, aby jemu psáním o tom oznámil, a jej, aby příjezdem svým neprodlíval, plně napomenul. Po této výpovědi pan procurator J. M. C. s některými osobami z stavu panského i rytířského před J. M. C. předstoupil, a spolu s nimi, aby Barskému provinění jeho milostivě vážití ráčili a jej z rathouzu propustili, se přimlouval: kázal se stoupiti p. maršálek jako místodržící hejtmana, v čemž pochybil, nebo toto jest věc pana sudího, on Barského na závazek vzal, on také propustiti musí.

Ráčili to J. M. učiniti na přimluvu tuto a protož pan sudí dva strýce Jankovské, Jiřika a Adama k němu na rathous poslal, a jej skrze ně z závazku propustil.

2. Jan Kořenský Rajmunda Fukara též o rukojemství: promluvil od něho pan Vojsko, že proti prvnímu uvažení J. M. nechce Kořenský nic mluvíti, ani J. M. daremně zaneprázdnovati, a protož tento pŕhon tolikéž odložen do druhého práva.

Fol. 28. b. Tito dva výš psaní puhonové byli ještě z starých, kteří, když k odložení přišli a jiných více nebylo, přistoupeno k novým, a protož nejprv vyhlášení jsou ti, nimiž pohnán jest pan hejtman od pana Šembery, jakožto rukojmě za nebož. hrabě Eka z Salmu v listu na 1700 a koliksi zl. od pana Albrechta Černohorského jemu půjčených; ale vstoupil pan Šembera do šraňku a ohlásil se, že ta věc jest na přátelském jednání.

4. Zatím vyhlášen pŕhon Elble na pana Max Lva o summu 100 zl. kterou jest za pána v rukojemství dáti musel. Pan Lev stal, Elbl otec pro nemoc přítomen býti nemohl, a poručníci t. syn jeho a Tandaryáš na hoře nebyli, protož když se pan Lev o to domlouval, oznáměno mu, nestane-li Elbl do vzdání soudu, že ví, co za pořádek.

5. Kateřina Kurská z Kur Pavla Váhu. Nestála ani ona ani poručník její Václav mladší Hodický; tím způsobem nestal ani Řehoř Váha.

Táž Kateřina Vojtěcha Pavlata. Nestála žádná strana. A poněvadž před včerejším bylo ku Pavlatovi posláno, aby slibil, když na pŕhon přijde, že nebo státi nebo k němu zmocniti chce, za touž příčinou poslán jest k němu pan sudí menší kraje brněnského, aby na něm převzděl, zmocnil-li koho, či ne, poněvadž sám nestojí. Vrátic se zas oznámil, že Pavlat žádá nemocného roku a že jest žádného k tomu užítí, aby to zmocnění na sebe přijal, nemohl. Necháno toho nyní při tom; než když jsme se o jinou věc stoupili, přednesl to pan sudí. A tu na větším díle jsme se všickni na tom snesli: poněvadž ten pořádek jest, aby ten, kdo v městě se nachází, roku nemocného užítí nemohl, aby mu do některého dne té pře odloženo bylo. Přišel potom Pavlat na horu; ale za jinými věcmi i pře i toto zavření mlčením pomínuto jest.

6. Vilím Dubský Petra Chrastenského asi sedmi pŕhony též o rukojemství. Ohlásily se strany, že jest na přátelském jednání.

Pan Šembera předstoupil před J. M. a oznámíc o svých častých nemocích a mnohých při zdraví nedostatecích, žádal, aby ku pŕhonům, kteréž má s panem z Eycingu a s panem z Kounic zmocniti ku právu mohl. Stoupili jsme se a ač byli nejedni odporové mezi námi, mohl-li.

by pana Karla z Lichtenšteina zetě svého, poněvadž z prostředku našeho jest, zmocniti jsa ten pořádek, že žádný soudce, lečby nápadníkem byl, zmocniti nemůže; avšak jest mu dovoleno, aby jakž pana z Lichtenšteina, tak pana prokuratora zmocniti mohl, nebo za oba žádal, avšak toliko ku půhonům, které má s panem z Eycingu, nebo poněvadž pana z Kounic sám pohání, maje v půhonech poručníky že mu zmocnění potřeba není, a bylo by také proti pořádku. Což jest mu od pana sudího oznámeno.

Když všichni půhonové rukojemští vyšli, navrátilo se na staré půhony o jiné pře. A nejprve vyhlášeny jsou ty, kterýmiž neb. pan Hynek Brtnický z Valdšteina a paní Kateřina z Kunštátu, manželka paně, jakožto společnici pohánějí paní Estru z Dietrichšteina. Ohlásil se poručník paní Estry, že jest byla té vůle sama přijeti k soudu, ale nemohouce pro nedostatek zdraví, že jest zmocněním svého pana Zykunda z Dietrichšteina poslala, kterýž také hotov jest odpovídati, než že přítele, který by od něho mluvil a při paní vedl, dostati nemůže, nebo jakž J. M. vědomo jest, Pivče umřel a Odkolek, který o minulém soudě to k sobě přijal, přijíti nemůže. Protož že žádá odkladu za některý den, ažby se přítelem opatřil. Odpověděl Šponar jakožto poručník že ta pře již na dávných průtazích jest a více než pět let trvá; protož že žádá, aby slyšána byla. Stoupili jsme se, a neohlídajíce se na promluvení ani jedné ani druhé strany, uvažovali jsme u sebe, poněvadž pan komorník umřel a s spolku již sešlo, nejsou-li to půhonové umřeli? A když jsme se všickni na tom snesli, bylo druhé uvažování mezi námi, kdyžby pře i ouřadu vedení se již stalo, a nic jiného nepozůstávalo, než aby nález se učinil, mohl-li by se i na umřelého vztahovati? A když nějaký odpor mezi námi o to vznikl, odložili jsme té věci, až bychom pana hejtmana mezi sebou měli. A protož pan sudí krátce, že se té pře z slušných příčin až do pondělka odkládá, stranám oznámil.

Pan z Tovarů před J. M. předstoupil chtěje naučení bráti o zápisu nějaké N. hraběte z Archu, kteréž nepořádné býti pravil. Ale jest mu oznámeno, že J. M. nyní půhony slyšeti ráčí a žádnými postrannými věcmi zaneprázdnňovati se nemohou.

2. Mezi panem biskupem a panem hejtmanem. Poněvadž některí z J. M. se ohlašovali, že smlouva jest, toliko že není ještě zpečetěna, pro lepší té věci vyzvědění odložen jest půhon až do outerka příštího. Dostavili se na horu Tandaryáš a Elbl mladší a nejprv dobře jim uši pan sudí natřel; potom když pan Lev do šraňku vstoupil, začala se pře vésti. A nejprve Tandaryáš přednášel, že jest pan Elbl za pana Lva v rukojemství se postavil a když z toho rukojemství vyvazen nebyl, sám své on platiti a sto zl. za pána dáti musel, což učiniv z lásky, žeby neslušné bylo, aby skrze to k škodě přijíti a za pána trpěti měl. Odpověděl na to Šponar, že v pravdě s podivením jest, nač pan Elbl nastupuje a nepřestáváje na tom, že jest předešle pana Lva zmatečně z dědin pohnal, nyní znovu z zatkyne pod paní manželkou jeho jej pohání a tak pána i J. M. daremně zaměstknává, ačkoli o tom ví, že pán vedlé nálezu J. M. všeho statku svého panům rukojmím, aby se ním vyvadili, jet postoupil, nemoha nad to nic více učiniti: kterémuž nálezu když jest pan dosti učinil, páni rukojmové na tom přestali; na devět let pořádek tak stálo, žádný o nic se nedomlouval; že neví, co pan Elbl nyní před sebe beře? A na to nález čísti dal i to, že přes nález J. M. pan Elbl poháněti a Tandaryáš mluvíti smí, nemálo zve-

líčil. Replikoval Tandaryáš, že on proti nálezu J. M. nic nemluví, než že se ten nález na některé osoby toliko, a ne na všechny pany
 Fol. 29. b. rukojmí vztahuje, pan Elbl že jest o tom, aby pani rukojmové před J. M. předstoupiti měli, nic nevěděl, z nich žádného od osoby své k tomu nezmocnil; než poněvadž pře jeho tak platná jest jako kterého pána z rukojmí a není povinnen sám za pana dávatí, že se slušně o to domlouvati může. Stoupili jsme se a mezi jiným pan hofrychtyř a pan podkomoří, jak se ta věc dála, obšírně připomínali t. že léta 87. rukojmové páně Lvovi dovědouce se pod nějakým způsobem, že by pan Lev díl statku svého zastaviti a do Vlach odjeti a tudy větší dluh na základ jich uvéstí chtěl, že jsou se spolu snesli, aby za to, aby jim statek od pana postoupen byl, žádali, což i učinili a ač pan Lev tomu odporoval, avšak když se potom svolil, že jsou J. M. nálezem to ztvrditi ráčili; za tím i oznámili, jakým způsobem pani rukojmové ten statek panu hofrychtyři jsou prodali. Větší díl jsme se k tomu přimlouvali, že pan Lev odpovídati povinnen není, avšak aby se druhé straně zkrácení nestalo, oznámil pan sudí, mají-li strany co více věsti a ukazovati, že se jim toho přeje. Tandaryáš dal čísti list prosící pana Lva a potom zápis, v němž Elbl za rukojmí postaven. Proti tomu Šponar ukazoval přepis smlouvy mezi pany rukojmími a panem hofrychtyřem, ku provedení že jest pan Lev statku postoupil a nálezu za dosti učinil; ale že nebyl zpečetěný, není čten, proto že není pořádek, na škarty souditi, než musejí se takové věci od práva bráti. Když neměli co více mluvití, opět jsme se stoupili a po všech přimluvách o tento nález jsme se snesli: Poněvadž pan Maximilian Lev to dostatečně provodí a vědomé jest, že vedle nálezu leta 87 stalého rukojmím všecek statek svůj, aby se ním z rukojemství vyvadili, jest postoupil, a také nálezu i rukojmím za dosti učinil, že tomu odpovídati nemá a vynesli jsme jej pan Krajf, já a pan Podstatský. Potom jsme se rozešli.

Čtvrtek.

Toliko poručení nebožtka pana Hynka Brtnického z Valdšteina a na Brtnici se čtlo. Nevstoupil žádný z poručníkův od nebožtka narižených do šraňku kromě mně. Vojsko ode mně mluvil a žádal i mým i jiných poručníků jmenem, aby takové poručení na hlas čteno bylo a poslové ke dckám aby byli vydáni. Četlo se a po přečtení vydání jsou poslové pan maršálek a pan Tovar, kteří vstoupivše do šraňku k nejvyššímu komorníku promluvili: „pane komorníče jsme od p. hejtmana vydaní poslové k dckám s mocným listem J. M. Král. a s poručenstvím na ně od pánů učiněným, V. M. prosíce, aby jste je do desk vložití ráčili. „Odpověděl pan hejtman jakožto mistodržící nejvyššího komorníka: „Když dcky otevřeny budou, raďte se dáti na horu najíti.“

Potom jsme se stoupili a rozstoupivše se oznámil pan hejtman, že se bude sněmovati, a tak se stavové rozešli.

Pátek.

Když jsme sestoupili, nejprve pan hejtman oznámil, že dnes budeme sněmovati, toliko že některé věci soudu vlastně se dotýkající přednesti chce.

1. Nejprve dostal psaní J. M. Cís. do soudu svědčící strany pře mezi panem Emerichem Forgačem a paní Zborovskou, v něm dotčené paní supplikace zavřena byla. Přímluvy byly rozdílné; naposledy na tom zavřeno, aby to psaní i supplikace panu Forgačovi dodána byla, a mně to k vykonání poručeno.¹⁾

2. Za tím přednesl druhé psaní J. M. Cís. strany bratří Mošenských o rozepři, kterou mají s soudci knížectví Opavského, v němž poroučí, aby jim ku potřebě jejich některé výpisy z desk, z rejster a z pamětí zemských vydány byly a jmenovitě z desk některé poručenství, v nichž žádné poručníci postaveni nejsou. Zavřeno, aby J. M. C. oznámeno bylo, že ten pořádek jest, aby se žádní výpisové z desk nedávali, leč těm, kterých se dotýkají. Z rejster a z pamětí jest dovoleno, aby sobě dali vypsati, co chtějí. Strany pak poručenství, aby oznámeno bylo, že pořádná jsou, by pak v nich žádní poručníci dostaveni nebyli.

3. Třetí dotázku učinil jakožto komornický úřad na sobě maje: poněvadž list správní, který pan maršálek nebožtíku panu Jindřichovi z Náchodu na některé vesnice jemu prodané udělal, za živnosti jeho do desk nevšel, měl-li by obnoven býti, aby se na Jiřka syna jeho vztahoval, či-li by tak předce vypsán býti mohl? Větší díl se k tomu přimlouval, aby obnoven byl, a v tom jakási stará naučení přinešena, v nichž jedno se našlo, že podobným způsobem umrlému do desk vloženo bylo. Protož rada pánu dána, aby o to naučení vzal. Potom jsem se rozstoupili a opět sněmovali.

Sobota.

Pan hejtman vedle pořádku sirotčí věci přednášel, než já na Rosicích jsem byl; správu toho mám, že mu troje naučení dáno, o sirotky nebož. Jiřka Venzka. Item o Vičnkovy. Třetích nepamatuji, než otec jejich na purkrechtě zemřel.

Pondělí.

Bylo jednání mezi panem Emerichem Forgačem a paní Johankou Terčkovnou z Lipy pozůstalou vdovou po panu Kristofovi Zborovském, v domě paně Biskupovém. Začalo se o osmi hodinách ráno, a prodlelo až do čtyř společně, tak že jsme se ani na horu nesešli. Ačkoliv pan hejtman nahoru přijel, a s ním někteří z pánův soudců, kteří k tomuto jednání dožádání nebyli, avšak když u sebe rozvážil, co na Fol. 30. b. tomto jednání záleží, a jak mnoho zaměstknání soudu se odejme, pobyv trochu nahoře, jel zase domů.

Při tomto jednání zase data není zde místa vypravovati, poněvadž do této knihy toliko soudní věci náležejí. In ephemeridibus ejus anni obšírně to stojí vypsáno.

Úterý.

Sněmovali jsme všickni stavové vespolek, ale nemohli jsme ještě dnes sněm zavřítí, a tak odloženo až do čtvrtka.

Středa.

Po zasednutí svolal nás pan hejtman, a přednesl supplikacií našeho Šlechtického, jehož syn od drahně neděli zde u vězení jest, kte-

¹⁾ Zde na straně připsáno červeným inkoustem: „Fol. 27. Ale druhé již toto bylo psaní.“

rouž žádá, aby z toho vězení propuštěn byl. Dostal se pak do něho s jinými lotry, které pan Hofrichtyř v krémě na pleně vyzdvihnouti dal, z nichž jeden již utracen, a na tohoto vyznal, ani při smrti jej jináč neodvolal, krom že když tento před ním zapíral, tedy onen měl říci: když ty to smíš příti, já to všecko panu Bohu poručím a v tom byl stat. Na jiných místech také ňaká vyznání se naň stala, a když z počátku do vězení dán byl a k němu někteří stavu rytířského poslání byli, zná-li se k těm věcem, které se naň vyznávají, k něčemu se znal a něčeho neodpíral. Sneslo se u nás, aby ještě k němu vysláno bylo a co by za odpověď dal, to aby pan hejtman J. M. přednesl.

Když jsme se rozstoupili, kázal pan sudí prožalovati pňhony. A poněvadž pře mezi nebožtíkem panem komorníkem a paní z Dietrichštejna byly odloženy do pondělka minulého a ten den pro jednání na hoře oznámené předsevzaty býti nemohly, v čem se pak sněmovalo, kázal je pan sudí vyhlásiti; nebo i to mezi námi, dokud jsme v potazu stáli, uvažováno bylo, že jsouce paní Kateřina z Kunstatu manželka neb. pana komorníka ještě v živnosti a jakožto společnice v těchto pňhonech zapsána, že smrt páně, aby slyšány a váženy nebyly, k žádné překážce býti nemá, bez toho, ačkoli ouřad na ně veden, byly by umrlé. (Fol. 29.)

A protož vyhlášen nejprvnější, kterýmž pán a paní jakožto společnici pohánějí paní Vranovskou, vinu jí dávajíce, že u rybníka svého Žebráka dala dva staré splavy zavrtati a hráze povýšiti, odkudž rybník šířeji topí, nežby měl, na škodu gruntů jejich a poddaných jich ze vsi Pohulice. Šponar jako poručník vedl při proti paní Vranovské a opáčiv pňhon, též, že i ouřad již na ta místa veden jest, vysvědčiv dal svědky panské čísti, mezi nimiž někteří staří a jeden ve stu jedenácti letech, jiní mladší, na větším díle Hesové avšak tu usedlí; vysvědčovali to, co pňhon v sobě zdržuje. Kravárský odpovídaje na místě paní z Dietrichšteina nejprv bránil svědkův, zlehčuje některé jako mladé, jiné jako cizozemce a nepovědomé; potom dal čísti smlouvu stalou mezi panem Arklebem z Bozkovic a na Vranově, hejtmanem Mar. Mor. a panem Jindřichem z Lichtenburku a na Bítové, v níž se vysvědčuje, že pan Arkleb léta 1520 koupil od Bítova městečko Štítary se vším jeho příslušenstvím a mezi jinými i s rybníkem Žebrákem za sumu 1500 kop gr. t. za 3000 zl. Dal se potom v odpírání pňhonu, že paní starých splavův žádných zavrtati nedala, že hrázi nepovyšila, než toliko že dala rokle zavésti a strže, kteréž voda udělala. Ítem, že dajíc podvoz dělati, tou zemí hráz, kteráž na některých místech výhonem dobytka byla probrána, zase spraviti poručila, avšak že se to dokázati může, že stará hráz ještě vyšší jest, než ta vnově navezená zem. Za tím svědkové čtení, kteříž všecko druhým na odpor svědčili. O co tu duši zavedeno pro malou kořist! Po vyslyšení svědomí z obou stran přistoupili k nám ouřadníci menší a položili na tabuli vedení ouřadu vymalované, a když na katedře čteno bylo, co se při dotčeném vedení dálo, oni ukazovali; nebo to za pořádek jest. Po přečtení všeho stoupili jsme se a tu nám ouřadníci dotčení všecko zejména ukazovali znovu a předně jak pan komorník, ač on sám přítomen nebyl, než zmocnění jeho dali ouřad vésti, potom také jak paní a dali zprávu tu, že o malou věc činiti jest, že jsou nemohli poznati, aby kdy tu jací splavové byli, ani aby hráz povýšena byla, než že znali, když podvoz byl dělán, že nová země na hráz vezena byla, avšak nížeji než stará hráz ukazuje. Strany topení pak, že zmocnění panští

ukazovali, že po ňaké kře, které také namalovány byly, rybník by topiti měl, ale že přetápí na některých místech více, na některých méně, avšak kde nejvíce tu 12 kročejů, kde nejméně 2 nebo 3. Potom od nás odstoupili a pan Václav Zahradecký též i pan Jetřich Podstatský, byvše od pana k takovému zmocnění dožádání, totéž vysvědočovali. Protož, ačkoli strana brániti se mohla půhonu, poněvadž více než o jednu věc pohání, avšak když se v odpovídání dala, po uvážení bedlivém všech věcí, o tento nález jednomyslně jsme se snesli: Mezi Danělem Šponarem z Blindsdorfu poručníkem p. Hynka Brt. z Vald. N. K. již N. (nebožtíka) i na místě paní Kateřiny z Kunštatu manželky páně jakožto společnicou(sic) a paní Estrou z Dietrichšteina na při ouřadem provedenou páni nalezi: poněvadž Daněl Šponar toho neprovodí, aby paní Estra splavy dva staré zavesti, hráže povýšiti a louky lidem Poulickým zatápěti měla, že paní tomu odpovídati nemá. Rel. pan Tovar, já a Václav z Zástřizl.

Měli po této výpovědi slyšání býti pořád jiní půhonové mezi týmiž osobami též věci se dotýkající; ale že jsou tři a večír se již přibližoval, vzat půhon rukojemský (Fol. 28 b) mezi Kateřinou ze Skur vdovou po nebož. Potůčkovi pozůstalou a Řehořem Vahou, který dnes týden k odložení přišel za příčinou, že žádná strana nestála. Pohání Kateřina Váhu, že slibiv jí při smlouvách svadebních za manžela jejího, že list věnný vykonávati bude, vedlé pořádku tomu že dosti neučinil. Neodpíral Váha, aby v smlouvách těch za rukojmě neměl postaven býti, než bránil se tím, že přes naučení od J. M. páně hejtmanky dané vdova pohání, kteréž i ukazoval, a stálo v něm, aby dědina prodajíc statek Potůčkův předně vdovu věnem vybyla. Vdova zase proti tomu podala smlouvy, ale že zpečetěny dokonale nebyly, nejsou čteny na hlas, než do potazu vzaty a tu nalezeno, že se šesti sekrytů nedostává. Protož se jí nejprve tázal pan sudí, má-li co více ukazovati? A když neměla, stal se nález: Poněvadž smlouvy svadební, kteréž Kateřina ze Skur ukazuje, dokonale zpečetěny a jakž náleží ztvrzeny nejsou, že Řehoř Váha tomu odpovídati nemá. Fol. 31. b.

Přišlo za tímto na druhé dva půhony, kterýmiž táž Kateřina pohání Pavla Váhu a Vojtěcha Pavlata z Olšan o touž věc. Ale když se jí takový nález stal, aby J. M. daremně nezaměstnávala, propustila je oba bez pohoršení práva, na čemž jsou oni přestáli.

Čtvrtek.

Sněm. Čtení skorigovaní artykulové obecní. Mělo také o Nejvyššího¹⁾ promlouváno býti; ale odloženo až do zejtrka.

Pátek.

Sešli jsme se o hodinu raněji, než sice obyčej a zavřevše všecky věci k sněmu náležitě pro pany komisáře jsme poslali, jim odpověď dali a je odpravili. Potom jsme souditi počali.

A nejprv stoupivše se v hromadu, poněvadž předešle nejprvnější nový půhon, kterýmž paní Alina z Lomnice pana Ladislava Berku pohнала k outerku minulému byl odložen a pro sněm slyšán býti nemohl, chtěl pan hejtmán, aby dnes před se vzat byl, kladouc toho příčinu, že ten pořádek jest, aby nejprvnějšímu půhonu při tom soudě konec

¹⁾ „Nejvyšší“ byl tytul od stavův ustanovených vojevůdcův.

učiněn byl a poněvadž se již soud k skončení blíží a toliko zejtrék ještě pozůstává, v kterémž sobě při sirotčích věcech překážeti dáti nechce, že by slušné dnes vážen býti měl. Odepřeli jsme jemu všickni krom pana hofrychtyře a pana Václava z Zástřizl za těmito příčinami. 1. Že tento den vedlé starého pořádku rokům jest oddán; aby se to změnit mělo bez slušných příčin, že by u přistojících divně myšlení způsobiti mohlo, při rocích že mnozí o poctivost činiti mají, kteráž každému dobrému milejší jest, než statek; za tou příčinou že mnozí již dvě neděle pořád tu čekají, nemaje sice nic jiného při soudech činiti. A poněvadž minulého pátku pro sněm museli rokové odloženi býti, že by se jim tu na spravedlnosti jejich nemalé zkrácení stalo. 2. Že ačkoli za právo jest, aby po vyhlášení pŕhonů nejprvnější pŕhon před se vzat byl, avšak kdyby byl příliš těžký aneb z slušné příčiny k odložení přijiti musel, tehdy že jest pořádek a stará zvyklost, jiný pŕhon z nových vybrati a na ten nález učiniti, což jest se i při tomto soudě zachovalo. Ten pak nejprvnější že teprv, když pořad na něj přijde, souzen bývá. 3. Že i na to nám potřebí jest mysliti, abychom stran nezdáli se opatrovati a aby posluchači nemyslili, že více jedné než druhé straně nakládáme. 4. A naposledy, že mnozí o tom dobře víme, že pan Berka pro svědky odkladu žádati bude. A tak na tom se snesouce a zdání páně hejtmánovo hlasy svými převyšující roky jsme slyšeti začali, kteréž pan hejman vedlé pořádku žalovati rozkázal.

1. Nejprvnější byl dán Karlovi Sokolovskému s panem Jetřichem z Kunovic. Ale jest srovnán o minulém soudě skrze maršálka a mne. Bylo činiti o hanlivá slova, kterýmiž pan z Kunovic jsa vožralý Sokolovského chlapem nazval.

Fol. 32. 2. Janovi Munkovi s hrabětem Henrich Matyášem z Turnu. Nestála ani jedna ani druhá strana.

3. Rok Mezenskému s Styslem. Ten Stysl jest man biskupský a podal supplikaci do soudu, v niž žádá, aby za tou příčinou k odpovídání před soudem zemským nucen nebyl. Odložen rok až do druhého práva a supplikacie dána k schování ku právu. Jest pak proto odložen, že s biskupem ještě konce nemáme v té rozepři, která mezi ním a stavy o ňáké privilegia, ježto sobě od J. M. Cís. vyjednal, povstala, kteréž pokud konce nebude i tento rok i mnohé jiné věci s pokojem ležeti budou. Nebo biskup nechce dopustiti, aby kněží a manové jeho před právem naším odpovídali a my také od svého upustiti nechceme.

4. Florianovi Dubňanskému s Tandariášem Buli z Bořitova, nestal Florian a Tandariáš se ohlásil, že se žádným Dubňanským činiti nemá, než s Florianem Fulneckým, a žádal při tom z závazku propuštěn býti. Oznámeno mu, nestane-li Florian do vyhlášení roku, že ví, co za pořádek.

5. Prokopovi Lhotskému s Janem Čalandem. Vstoupili oba do šraňku, a oznámil Lhotský, že ta věc mezi nimi srovnána jest na ten způsob, aby smlouva mezi nimi vykonaná před J. M. čtena byla, což se i stalo v šrancích menších, nebo takový pořádek jest.

6. a 7. Panu Hynkovi z Vrbna s Kryštofem Haubicem. Dán rok nemocný panu z Vrbna na žádost páně; nestal Kryštof.

8. Panu Janovi z Vrbna s týmž Kryštofem Haubicem. Nestal Kryštof než pan z Vrbna stal, a když žádal podle pořádku zachován býti, pan sudí nahlas oznámil některé příčiny, proč Haubic přijeti ne-

mohl, a žádal pána z Vrba, aby dovolil k odkladu až do druhého práva. Učinil tak pán.

9. Rok položen Martinovi svobodnému Dvořáku ze vsi Habří, s Václavem Žalkovským, nestala žádná strana; vymazán jest.

10. Kryštofovi Šenu z Šenu s Vencelíkem; nebyly tu strany; ač potom přišly. Mezi tím dole psaná rozmlouvání v potazu zašla, a večír nastal, a tak dnešního dne konec rokům učiněn.

Za příčinou, jakž dotčeno, nestání stran, pan hejtman nás svolal a nejprv přednesl supplikaci Karla Bělického a počty jeho; ale poněvadž týž Karel těžce a snad na smrt nemocen leží, odloženo to vše až do druhého příjístho soudu.¹⁾ Potom jsem já přednesl supplikaci pána z Roupova a paní manželky jehož, v kterých J. M. žádají za přímlyvu k J. M. Cís. aby Majestát svědčící na paní strany držení hradu Znojemského, mohl převeden býti na Zdeňka syna pana z Raupova, za příčinou, že on pan z Raupova paní manželku svou v dlužích zastoupil. Byly o to mezi námi mnohé odpory, o něž když jsme se porovnali nemohli, odloženo to až do zejtřka.

Naposledy vedle zůstání středovního pan hejtman oznámil, že některé osoby z st. ryt. k tomu Šlechtickému do vězení poslal, ale on že již mnohým věcem odpírá, ač k něčemu se zná, a při tom, co se předešle s ním dalo, opáčil. Rozdílné přímlyvy byly, a naposledy na tom zavřino, aby ku právu brněnskému podán byl, a pan hofrychtyř, na čichž gruntech vzat jest, aby naň žalovali před rychtářem poručil.²⁾

Sobota.

Ráno před sedmou hodinou já a pan podkomoří ku panu bisku-Fol. 32. b.
povi jsme se sešli, abychom smlouvu mezi panem Forgáčem a paní Zborovskou napsanou přehledli a opravili. A sotva jsme to vykonali, že pan hejtman drabanta pro nás poslal, abychom na horu do soudnice jeli, kamž když jsme přišli, dal nám oběma dobrou kapitolu a artykul z zřízení zemského čísti dal, že se páni soudci k hodině od pana hejtmana jmenované na horu scházeti mají. Potom se utiřil.

Mezi tím, když jsem byl u pana biskupa, paní Alina z Lomnice, vulgo Berkova, přijala na spolek statku Veselského a Vořechovského pana Václava nejstaršího Berku: statek Veselský dostala po někdy panu Zykmondovi Heltovi manželu svém, kterýž jí ho odkázal až do živnosti, potom aby spadl na dítky jeho, jmenovitě na syny, a potom, jestli by bez dědiců umřeli, na dceru. Ale tomu spolku, bojím se, že pan z Doubravice při nejprvnějším soudě na místě sirotka, jehož jest poručníkem, místa nedá.

Když jsme pak již všickni pospolu byli, pan hejtman s svého místa vyvstal, aby sirotčí věci přednášel a panu z Lipého mezi tím svůj ouřad poručil.

Vyvstal také pan Frydrych z Náchoda jakožto zmocněný p. Jirřka z Náchoda a žádal pana komorníka, aby list zprávní, kterýž nejvyšší pan maršálek nebož. panu Jindřichovi z Náchoda na Tulešicích, na horní Dubňany a koliksi jiných vesnic od Krumlova jemu odprodaných, udělal, do desk zemských vložit dopustil. Vyvstal pan maršálek a pan hejtman jako komorník zase na své místo dosedl. Žádal totéž pan mar-

¹⁾ Zde připsáno červeným inkoustem: „Umřel po soudě.“

²⁾ Zde připsáno červeným inkoustem: „Utracen jest potom a stat.“

šálek a dali oba naučení čísti, kterýmž nám pochybnost odňata, již jsme měli za příčinou, že někteří pravili, že umrlému nic do desk vejíti nemůže. To naučení tak svědčí: Naučení panu komorníkovi o statek Kobylnický dané: poněvadž list správní od paní Estry z Doubravice Bohuslavovi Sudovskému a erbům jeho na statek Kobylnický svědčí a Bohuslav prvé, než-li ten statek do desk vložen, umřel, má pan komorník na ten list správní ten statek Kobylnický do desk zemských erbům Bohuslavovým vložit. Relatores: p. Jindřich Mezřický z Lomnice a z vлады: Jan Zahradecký z Zahrádek. A poněvadž toto podobný casus, protož také podobné naučení panu hejtmanu jakožto mistodržícímu ouřadu komorn. dáno.

Zatím žádal, aby panu z Tovarů naučení dáno bylo, poněvadž paní hraběnka z Kolalta vdova pozůstala po panu Mikulášovi hraběti z Archu na Jaroslavicích z tohoto světa sešla a sumu deset tisíc za dotčeným panem Tovarem měla, aby pánu touž sumu jakožto hejtmanu a jemuž naučením J. M. dcera nebožky k opatrování svěřena jest, odvedl. Bránil se pan z Tovarů, jedno, že nebožka poručenství učinila a to poručenství že za panem Štumfem zůstává; druhé, že jest on na těch deset tisíc statek svůj v Rakousích vedlé pořádku té země zapsal, a když nyní peníze odvésti měl, že by sobě závady na statku nechal, nebo nápadníci poručenstvím dotčeným nařízením nehleděli by jinak než k jeho statku a panu hejtmanu o to by pokoj dali. Pan hejtman proti tomu mluvil, že on tu sirotka toliko opatřuje, aby skrze zanedbání škody nějaké jemu nezpůsobil, jakékoli naučení jemu dáno bude, že na tom rád přestane. V tom jsme se stoupili: a p. sudí ukázal psaní J. M. C. do soudu učiněné, kteréž jsme potom rozkázali na hlas čísti, ač dosti neopatrně; nebo měl tu p. hejtm. přítomen býti. Suma toho psaní byla, že J. M. ráčil z moci své královské dotčenému sirotku léta vyplniti a protož aby p. hejtm. poručeno bylo těch deset tisíc, kteréž za ním jsou a sirotku náležejí, odvésti. Odpověděl pan hejtman, že za ním žádné peníze sirotčím nejsou, než na jaký způsob paní hraběnka nebožka jest mu deset tisíc z sumy jí náležitě odvedla, že to J. M. vědomo jest t. proto, aby sirotek, že mimo vůli a vědomí jeho nikam vyvezen nebude, ubezpečen byl, poněvadž sice ani zaručiti ani jinak ujistiti to buď nechtěla buď nemohla. Že J. M. C. ráčil sirotku léta dáti, toho že ráčil moc míti; on že od osoby své, maje skrze to práce pozbyti, nad tím že jest potěšen; avšak že J. M. ráčí věděti, jaký se při tom pořádek zachovává, při kterémž aby pozůstaveno bylo a on skrze to náležitě opatřen byl, žádal. Za kterouž příčinou odloženo až do druhého soudu.

Naučení dáno o svršky pozůstalé po Janovi Jankovském na Boušicích, jehož žena byla Bohunka Belovna.

Přednešeny potom věci sirotka po nebožtíku Václavovi Vahanškém pozůstalého a nejprvé oznámil pan hejtman, kterak jest nebožtík Vahanský něco dluhů po sobě zanechal, pro které ves Litovany musela prodána býti a poněvadž jí pán výše vyvedl, a drazeji prodal, než-li ji nebožtík ujal, a smlouvu o to s p. Arn. Zahradeckým, který ji koupil, učinil, žádal, aby od J. M. schválena byla. Potom smlouvu dal čísti. Uvažovali jsme ji a tu na nemalé zmínce byl artykul o prodaji statku sirotčímho v zřízení zemském na listu LVII.¹⁾ a protož dotázka byla

¹⁾ Artykul ten zní v tato slova: „Což se prodaje statkův sirotčím dotýče, ačby který pro dluhy obdržán býti nemohl: těch pan hejtman nynější i

učiněna na pana hejtmana, jakých dluhů nebožtk po sobě zanechal? A tu nejprv ohlásil Šimon Vídenský, paní Anny z Zámrsku zmocněný a ukázal, co jí nebožtk Vahanský dlužen byl, což dokazoval trojím svědomím, z něhož jedno t. vdovy po nebožtíku pozůstalé bylo pořádné, dvoje t. p. Arnošta Zahradeckého a p. Václava Vaneckého, poněvadž ne na víru a duši než na svědomí se vztahovalo, neplatné. Dodal potom Kravarský supplikaci od sester nebožka, jimž při předěšlém soudě zdejším do tohoto soudu věc jejich odložena byla. Ale když se to všecko uvažovalo. mně nastala potřeba jakási pilná, pro niž jsem odjít musel, a poněvadž již věc se začala uvažovati, vyšel se mnou p. Podstatský, nebo to za pořádek jest, aby dva spolu při té míře vycházeli. Po dlouhém uvažování všecko toto až do druhého soudu odloženo.

Vstoupil potom mezi nás pan hejtman a tu podával, poněvadž dvě neděle soudu zouplna nevyšly, měl-li by soud vzdán býti, či teprve v ponděli? Byli-bychom se všickni k tomu přimlouvali, aby v ponděli vzdán byl; ale poněvadž na ten den svátek zvěstování panny Marie přijít měl a tak souditi by se nemohlo, zdajce se nám, že by na outerek odkládati dlouho bylo, protož jsme se na tom snesli, aby soud vzdán byl a díky v outerý aby byly na horu přinešeny. Vedlé kteréhož snešení pan hejtman obyčejnou formuli soud vzdal: „Jich Milost soud vzdávati ráci.“

Před vzdáním soudu bylo o věc pana z Roupova rozmlouváno a všickni se na tom snesli, že nemajice Zdeněk let svých přirozených nemůže v držení hradu Znojemského vejíti nejsa držitele nynějšího pravým dědicem a protož že nemůže pánu takové přímluvy psaní dáno býti. Což jest mu také ode mně z poručení J. M. po vzdání soudu oznámeno.

Soud Holomoucký Svato-Janský téhož léta (1596.)

Na den sv. Jana vedlé pořádku starobylého do Holom. k soudu^{ol. 33. b.} jsme se sjeli v prostředním počtu, kdež jsme pana hejtmana našli velmi nemocného a bolestí ztrápeného, od něhožto obesláni jsouce na zejtří do domu jeho jsme se sešli.

A tu nejprvnější rozmlouvání bylo, měl-li by soud držán býti, ač tomu se po jednou konec učinil, když se našlo a spatřilo, že panů soudců do patnácti osob bylo přítomných, kterýžto počet dostatečný jest k vynášení nálezu, poněvadž i od desíti, ale ne od méně může učiněn býti.

budoucí prodávati nemá bez pilného rozvážení pánův a vládyk v soudu sedajících. A kdyžby sirotek neb sirotci k letům svým přirozeným a dospělým přišel nebo přišli, mají před J. M. pany soudce předstoupiti a o tom, že léta svá přirozená mají, oznámiti a za to žádati, aby panu hejtmanovi naučení dáno bylo, aby jim statku, cožby tak po otcí jejich, aneb po komžkoli k úřadu hejtmanskému k opatrování přišlo, postoupiti ráci. Tu páni rozvážíc tu věc spravedlivě, zprávu od pana hejtmana vezmúc, naučení dají ráci.“

Druhá zmínka se stala, mohl-li by pan hejtman k zahájení soudu na horu se dopravit, či-li by mohl pro nemoc svou těžkou a pro bolest nohy ušetřen býti a místo své osaditi? Počala o to rozepře býti a hádka téměř podobná, jako o minulém soudě zdejším o čemž sup. Fol. 14. 15. 16. Ale na větším díle na tom jsme se snaželi, že poněvadž pan toliko mistodržící ouřadu Komornického jest, a žádný mistodržící před zahájením soudu místa svého poručiti nemůže jinému, aby pán, pokudž toliko možné, nějak dal se na horu vnésti a tak zahájení soudu přítomen býti, což se i stalo, ač s nemalou panskou obtížností.

Po přinešení desk od pana Krajíře na místě pana Fryd. z Žerotína a od pana sudího nejvyššího a otevření jich od mistopisaře na místě nejvyššího pisaře tito vkladové jsou čtení:

1. Smlouva mezi panem Jetřichem z Kunovic na Ostroze a panem Zdeňkem Žampachem o věno náležité nebožce paní Anně Kropáče z Nevědomí materi pana z Kunovic na statku Hlínském, kteréhož pan Žampach předešle po paní materi své, paní Bohunce z Žerotína v držení byl.

2. Smlouva mezi týmž panem z Kunovic a sestrou jeho pannou Annou Marií o nápad po materi jejich výše dotčené, za kterýž jí dal 70.000 zl.

3. Smlouva mezi panem sudím nejvyšším a panem Joachymem Pivčem o ves Vinary, kterouž pánu prodal Pivče.

4. Vklad vsi Šarvické Václavovi Ulštorferovi od Elšky Doupovcovny.

5. Vklad tvrze a dvoru Sokolova s jich příslušenstvím Joachymovi Pivčovi a N. Malaškovi od pana Hynka z Vrbna již nebožtka.

6. Vklad dvacíti a koliksi osedlých ve vsi Borotických Zdeňkovi Martinkovskému od Jana Žalkovského i na místě bratří jeho mladších.

Fol. 34. 7. Spolek, na který přijímá paní Anna Marie z Kunovic pana Zdeňka Žampacha manžela svého na statek Světlovský.

8. Jana Žalkovského vklad 1600 zl. na vsi Dobroměřicích Anyšce Bítovské manželce své.

9. Spolek, kterýmž táž Anyška na dotčenou sumu zas přijímá Jana Žalkovského muže svého.

10. Jiřík Žalkovský Anyšce Bludovské z Kornic vložil 1050 zl. na městě Jevičku, na kterouž sumu táž Eliška (sic) jej zase spolkem přijala. Konec vkladů.

Po zavření desk soud zahájen, po kterémž z poručení pana sudího pŕihonové vyhlášení, mezi nimiž nejprvnější rukojemský pana Kašpara z Žerotína, kterýmž pohní pana Jana z Pernšteina, že za něj dal 637 kop groší a 25 groší. Netoliko tímto než mnohými jinými za podobnými příčinami pohnán jest pan z Pernšteina, kterýchž poněvadž potomně zmínka se o nich učíní, nevidělo se mi sem nyní vepsati, jakož ani jiných prostě vyhlášených, na nichž žádného zastavování nebylo; než ty toliko poznamenati jsem umínil, pro něž jsme vyvstávati a stupovati se museli.

1. Nejprvnější mezi nimi byly dva, kterýmiž pan Jaroslav Skrbenský maršalek knížectví Těšínského pohnal pana hejtmana a pana hofrychtyře poručnicky sirotka Břeclavského o zastoupení. Ohlásil se pan Skrbenský, aneb raději Šip na místě jeho, že něký Kučera v knížectví Krnovském jest jej zapohnal, pro kterouž příčinu jest musel pany poručnicky zas pohnati. Ale když tam na pŕihony přišlo, že jest

se dokázalo na toho Kučeru, že jest se po závazku nestavěl, a že mu právo nesvědčí, pročez jsou i vymazány. A tak nemaje tam již více pŕhonů, že nemá s pany poručníky oć činiti, a protož že žádá, aby byli vymazány. Přestáli na tom pani poručníci, ale někteří scrupulosi zastavili se na tom, že by snad potomně pan Skrbenský chtěl se zase o to ku práva navrátiti, a protož radili, aby byla dotázka na pana Skrbenského učiněna, propouští-li pany poručníky? Což když pan sudí učinil, dál jest odpověď, že propouští bez pohoršení práva. Pročez když jsme se stoupili a rozmlouvati počali, ohlásil se Šíp, cum praeoccupatione solita t. pokudžby proti potazu J. M. nebylo, že bez výminky pan Jaroslav pány propouští, a tak jsme se rozstoupili, a pan sudí kázal to zapsati a pŕhony vymazati.

2. Václav Nekeš z Landeku, pohnal pana Viktorina z Žerotína. Oznámil Šponar, že pan Viktorin za tou příčinou do Holomouce se dal najíti, aby k tomuto i k jiným svým pŕhonům státi mohl, ale že jest naň Pán Bůh takovou nemoc dopustil, že téměř v lužku se nemůže hnouti, nercili na horu se dáti přiněsti, a protož, že J. M. v té příčině za opatření prosí, avšak že se ohlašuje, kdyžby na při přišlo, že rád chce státi, pokudžby mu toliko pán Bůh zdraví dopříti ráčil. Ptal se pan sudí Nekeše přijímá-li to? Oznámil, že přijímá, mohl pro lepší bezpečnost paměti zapsání žádati, ale pomínul. Kdyby pan Viktorin statku pozemského neměl, bylyby musely k němu některé osoby z st. ryt. poslány býti, a jej na místě pana sudího na závazek vzíti, že když na při přijde, chce se postaviti, jakož se předešlého roku stalo paní Aně z Kunstátu nebožce Fol. 34. b. a o minulém brněnském soudu Vojtěchovi Pavlátovi, ku kterýmž úředníci menš. posilání byli; ale poněvadž statek pozemský má, a na závazek vzat býti nemůže, jest při tom dovolení Nekšovém zanecháno.

3. Paní Žampachové ku pŕhonům, kterýmiž pohnána jest, na žádost její rok nemocný dán.

4. Ján Kokorský pohnal N. Bořičku, ale poněvadž Bořička na rathouze seděl, povolal k sobě pan sudí do šraňku dvou osob z stavu ryt. N. Švabenského a N. Všečovského, a jim poručil, aby na rathouz došli a na místě panském Bořičku z závazku propustili, a jemu oznámili, aby ku pŕhonu svému stal. Když se potom Bořička postavil, pan sudí ho k sobě zavolav zavázal jej slibem, že se chce, buď že by spokojil své věřitele buď že by nespokojil, ohlásiti a ku pánu se v též místo postaviti od soboty příští přes týden, tak aby, pokudžby pře jeho skončovány nebyly, zase na závazek vzat a na rathouz poslán býti mohl. Čehož i paměť z poručení pana sudího zapsána jest.

5. Jiřík Šolc měštěnin Brněnský pohnal z zatkyne Katerínu Hřivinku a zatkl ji pod panem Arklebem z Kunovic. Nestála žádná strana než poručníci Šolcovi t. pan podkomoří a Šponar ohlásili se. Vystal pan z Kunovic a oznámil, že ta věc spokojena jest a že Katerína o d Šolce i kvitanci má. Ač jsme to uvažovali, že by pak i to bylo, měly se strany dostaviti a obzvláštně pohnaná jakož na závazku jsoucí, avšak když ji poručníci bez výminky propustili, kázal pan sudí ku pŕhonu to zapsati.

6. Albrecht Donat z Velké Polomí pana Jetřicha z Kunovic. Odkolek postaven v pŕhonu za poručníka; než za příčinou cesty do Prahy

dal se vymazati a oznámil, že on Donat včerejšího dne psaní mu učinil, v kterémž mu piše, že těžkou nemocí od Pána Boha jest navštiven, avšak že jak moha dá se předce vésti, byť i v peřinách bylo, aby se ku půhonu dostavil. Kravarský na místě pana z Kunovic k uvažování podal, jest-li to pořádné roku nemocného žádání? Stoupili jsme se a naleznouce, že Donat roku nemocného nežádá, aby pak ohlášení toto místo žádosti bylo, že jest proti pořádku; snesli jsme se o odpověď obyčejnou a tak pan sudí oznámil: jest-li že Donat do vyhlášení půhonu nestane, že ví pan z Kunovic co za pořádek.

7. Jan Skrbenský z Hřístě Jana Balcara Jetříše o položení smlouvy. Ohlásil se pan pisař, že Jetříš takovou smlouvu ku právu položil. Žádal pan Skrbenský, poněvadž ji ku při své, kterouž v Opavě s panem ze Zvole má, potřebuje, aby mu s dovolením J. M. výpis zpečetěný od práva dán byl. Odpověděl pan pisař, že pan Jetříš proti tomu není. Stoupili jsme se a uváživše mezi námi netoliko to, že Jetříš své povolení k tomu dal, než více to, že od zdejšího práva všeliké paměti a potřeby k fedrování spravedlnosti lidských do knížectví Opavského, které se pořádky našemi spravuje, se dodávají, poručeno panu sudímu oznámiti, aby ku potřebě pana Skrbenského pan pisař pod pečeti takové smlouvy jemu vydal a poněvadž dotčený pan Skrbenský při tomto právě žádného půhonu nemá, k němuž by této smlouvy potřeboval, aby ji zas panu

Fol. 35. Jetříšovi navrátil.

8. Kněz Tomáš Cancr farář Bzenecký pohnal Jakuba Vojsku prokuratora dvěma půhony, jedním hlavním o pobrání desátku z summy 60 zl. a druhým o postavení svědkův z summy 3000 hřiven, což udělalo okolo 9000 zl. Ztěžoval sobě to Vojska, že maje s nim kněz Tomáš o tak špatnou věc činiti, v druhém půhonu summu jest přetahal tak vysoce, odkudž souditi jest, že tu nic jiného, než klížky, škody a outraty jeho nevyhledává; avšak pokudžby mu od J. M. poručeno bylo, když by ty svědky sobě prvé ku potřebě své vyslyšeti dal, že je chce postaviti. Odpověděl Odkolek, že kněz tu na klížku a nebezpečnoství panu Vojskovi nic neučinil, ovšem proti pořádku, poněvadž jeden každý může sobě o svědky summu jakou chce postaviti. Replikoval Vojska, že Odkolek to vyhledal, než právo že tak neukazuje; pročež jsme se stoupili a po uvažování toho, že jest se od kněze proti pořádku stalo, poněvadž žádný větší summy v půhonu sobě klásti nemůže, než zač to stojí, o činiti jest, o tuto nížepsanou výpověď jsme se snesli. Nejprv pan sudí ku panu Vojskovi řeč obrátil, poněvadž se uvolil ty svědky postaviti, aby dadouc je sobě vyslyšeti, knězi je postavil. Potom ku panu pisaři, aby ten půhon vymazal a naposledy ku knězi, kterémuž domluvil, že jest se tu položivše větší summu v jednom půhonu než v druhém a maje toliko o jednu věc činiti neobyčejnosti dopustil a proti pořádku učinil, a ačby J. M. ráčili moci jej slušně ku příkladu jiným strestati, avšak že z některých příčin jemu to promíjeti ráčí, nicméně aby se on ani žádný více na potomné časy toho nedopouštěl, že by J. M. neráčili chtíti toho žádnému lehce vážit, nýbrž jej skutečně trestati.

9. Pan Jan Jetřich z Žerotína pohnal pana Jana Jetřicha z Kunovic třinácti půhony, mezi nimiž jeden o postavení svědkův. Uvolil se pan Kunovic je postaviti, když je prvé sobě vyslyšeti dá. Proti čemuž Vojska dosti bezpotřebně se ohlásil, poněvadž pan z Kunovic

sám jich ku potřebě své užití chce, aby také náklad, který na ně půjde, společně s panem z Žerotína nesl. Kravarský na místě pana z Kunovic žádal při pořádku zachován býti. Stoupivše se a najdouce, že Vojska bezpotřebné a neobyčejné věci žádá, místo jiné odpovědi odbyli jsme ho čtením artykule z řízení zemského, jak se svědkové stavěti mají na listu 33. Čten byl na katedře od pana pisaře.

10. Zuzanna Štošovna z Kounic na místě sester svých pohnala p. hejtmana. Ale když pan přítomen nebyl (nebo hned po vymazání pŕihonu pana Skrbenského dal se dolů nésti) ohlásil se na místě jeho Kataryn a opáčiv těžkost panskou připovéděl, že když ku při přijde, že se dostaví. Odpovéděla paní, že věduce dobře o nemoci panské nechce panu na žádnou těžkost nastupovati.

11. Václavovi Švabenskému dán nemocný rok.

12. Matyáš Švabenský pohnán zatkyní. Slibil panu sudímu v šraňcích, nemaje rukojmí.

13. Pan Kašpar Pruskovský pohnán jest od pana Juliusa z Krajku Fol. 35 b. dvěma pŕihony, za kterouž příčinou zapohнал zase o svědomí pana Arkleba z Kunovic, aby mu jej proti panu Krajjí dal. Pan Arkleb vstoupíc do šraňku oznámil, že to věc jest dávní a že ji v paměti nesnáší, avšak co mu koli o ni vědomo, že zejťřejšího dne chce panu Pruskovskému svědomí dáti. Ptal se pan sudí pana Pruskovského, co k tomu říká? Odpovéděl, že žádá při pořádku zachován býti. Když jsme se o to stoupili a již na tom bylo, aby pan sudí oznámil, že nedá-li pan Arkleb svědomí do vyhlášení pŕihonu, že pan Pruskovský věděti bude, co za pořádek, ozval se Šip na místě pana Pruskovského, poněvadž pan Arkleb se uvuluje, že chce zejtra takové svědomí od sebe dáti, že to od něho přijímá; při čemž i od nás pozŕustaveno.

14. MarKyta Kokorská pana Viktorina z Žerotína o svědka. Ne-postavil ho pan Viktorin, ani se ohlásiti nedal, poněvadž sám pro nemoc nemohl; pročez MarKytě na pořádek jest ukázáno.

15. Táž pohnala Zoubka o svědka. Bránil se Zoubek, že předešle o toho svědka od ni pohnán a když hu pŕihonu svému nestála, že jest na ni ustanné dal, ona pak že nyní přes ustané pohnání t. přes nález téměř, poněváž ustané bez výpovědi a dovolení J. M. dáti se nemůže. Proti tomu ona, že když předešle takové ustané na ni dáno, že jest v těžké nemoci ležela, tak že i smyslem se byla pominula a za tou příčinou že státi nemohla a poněvadž jí na tom svědku nemálo záleží, že J. M. za opatření prosí. Bylo od obou stran nemálo replikováno, avšak totěž co prvé povédino a toliko slovy hráno, když Vojsko na pořádek tiskl a Šponar odpíral, že proti pořádku, ovšem pak proti nálezu J. M. paní MarKyta nic neučinila. Stoupili jsme se a poněvadž dnešní den toliko k slyšání pŕihonů a ne k uvažování dalekému při a spravedlností lidských jest obracen, nechtěli jsme té věci mezi sebou vážit, než do čtvrtku příštího jsme ji odložili.

Drahně jiných pŕihonů vyhlášeno jest; ale když k nim ani od stran ani z potazu nic mluveno nebylo, za příčinou na hoře oznámenou pominul jsem jich sem vepsati.

A když pŕihonům konec učiněn, dal pan Jetřich z Kunovic ustané na Albrechta Donata, než paní MarKyta Kokorská na pana Viktorina nedala, nevím za jakou příčinou.

Vyhlášen potom a prožalován vedlé pořádku a zřízení první pŕihon o němž na hoře; a když se pan z Pernšteina uvuil panu Kašpa-

rovi to napravití a co zaň dal zase položití, stal se nález obyčejný na uvolení. R. Já. p. z Náchoda a p. Jetřich Podstatský.

Po tom nálezu stoupili jsme se. Čteno psaní panů soudců, kteří nepřijeli k soudu, jakožto pana Jana z Choltic, pana Smila z Doubravice, pana Teuffla a pana Hódějovského, mezi nimiž pan z Doubravice od soudu odpuštění beře. Dána jsou mi ta psaní, abych je panu hejtmanu dodal. A s tím jsme se rozešli.

Středa.

Když jsem na horu do soudnice přišel, rovně J. M. ráčili v potazu býti a jak jsem se doptal, uvažovali pňhon, kterým p. Bakytý Ořečovského zapohnal a jiný, kterým Ořečovský pohnal pana hejtmana a pana Bernarta z Žerotína poručníky sirotka Napajedlského; ale odloženo to vše až do zejťka.

Po rozstoupení všel jsem do šraňku a své místo vzal. Potom byl vyhlášen a prožalován pňhon pana pisaře nejvyššího, kterým pohoní pana z Pernšteina, že jsa rukojmě zaň Václavovi Adamovi Podstatskému za summu 3500 zl. musel do ležení poslati a že ho pan z Pernšteina z rukojemství vyvaditi nechce. Onlásil se pan z Pernšteina, že uznává věc spravedlivou býti a že proto do Moravy přijel, aby všecky své rukojmě a věřitele spokojil, mezi nimiž poněvadž pan pisař také jeden jest, že nechce té nevděčnosti k němu prokazovati, nýbrž že se uvoluje, z rukojemství jej vyvaditi. A tak nález obyčejný na uvolení učiněn, jež vynesli pan z Roupova, pan z Lichtenšteina, pan z Zástřizl.

Když se nález psal, pan sudí zmínku učinil o pisařích menších a přednesl stížnost menších ouředníků, že nemají, kdo by svědky vyslychal: Novodvorský že chromý jest, že k sepsání svědomí jednoho, nebo přiznání jediného svědka musí někdy dvě i tři hodiny míti; druzí dva že těžce nemocní jsou a pro nedostatek zdraví že přijeti nemohli, protož že časného opatření v tom potřebí. Sám že jest s panem hejtmanem již o to mluvil, a že mu té cesty podal, aby zatím ouředníci menší k vyslyšení svědků pisařům svým přísahy vydali, ale pán že sobě té cesty neliboval, s tím doložením, že již přes třicet let v soudu sedá a že se nikdy v tom, aby se to státi mělo, nepamatuje; za kterouž příčinou podal jest na nás, abychom se k tomu přimlouvali, poněvadž vlastní potřeba jest to opatřiti. Rozdílné byly přimlavy; jedni na cestu na hoře psanou, schvalující ji sobě, nastupovali; druzí, aby pan Žernovský, který u pana Podstatského jest, dožádán byl, aby tu povinnost na sebe přijal, nechtěl-li by déle, aspoň na rok; ale mnozí o tom pochybovali, znajíce způsob jeho, že netoliko toto, než ani ouřad mistopisařský podniknouti nechtěl. Třetí, aby panu mistopisaři, poněvadž ouřad purkrabský také na sobě má, jehož povinnost i to s sebou přináší, aby pisařům menším při vyslychání svědkův napomocen byl, oznámeno bylo, aby to nyní, zvláště jsa nejvyšší pisař při dosti dobrém zdraví, na sebe přijal. Ale někteří milostivě o to měřili, poněvadž netoliko mistopisař drahně jiných zaměstknání má, než i strany druhého ouřadu má to na vůli, aby tak učinil, nebo nechal. Protož po dlouhé hádce na tom jsme se snesli, aby p. sudí nejprv těchto dvou posledních cest koštoval, s Žernovským a mistopisařem a pokudžby jíti nechtěli, teprv k třetí ouředníkům menším povolil, avšak na ten způsob, aby ti pisaři jejich toliko k zachování tejnosti přísahou zavázáni

byli, než nic jiného aby nepsali, krom co jim od nich ouředníků poručeno a oznámeno bude.

Jakub Vojsko pohnal pana Jana Jetřicha z Kunovic. Třikrát vyhlášen, ale není prožalován půhon tento, proto že se strany hlasily, že jest srovnáno, ač pan z Kunovic přítomen nebyl, než Kravarský na místě jeho se ozval.

Pan Bakyty pohnal Václava Otu Losa. Když půhon byl vyhlášen, postavil se Ota a žádal, aby půhon jeho, kterýmž pana Bernarta z Žerotína i na místě pana hejtmána o zastoupení pohnal, byl prožalován. K čemuž pan mistopisaf promluvil, že jest o touž věc jako předešle Ořečovského, kterýž do zejřka odložen jest. Stoupili jsme se a někteří se k tomu přimlouvali, aby odložen byl, jiní pak na tom jsme se zastavovali, že příčiny není k odkladu, poněvadž tuto ne pan hejtman, než pan Bernart i na místě pana hejtmána pohnán jest, a stojíc tu pan Bernart, že by se netrefilo před prožalováním a stran promluvením odložit. Protož pan sudí kázal jej prožalovati, než když potom pan Bernart odkladu žádal jednou i po druhé a Ota tomu tuze neodpíral, prohlídaje že o touž věc jako v druhém půhonu jmenovitě na pana hejtmána svědčícím jest činiti, odložili jsme ho tolikéž až do zejřtří.

Václav Januar z Strachnova pohnal pana Emericha Dozyho: hned po vyhlášení toho půhonu pan pisaf oznámil o paměti, kteráž při půhonu zapsána jest, že jsou rukojmové, kteří slíbili za správu statku Vyzovského p. Emericha Dozyho v tom půhonu zastoupiti. Vstoupil Kokorský do šraňku jakožto jeden rukojmí a oznámil, že jiných panů rukojmí přítomných není a jemu samému bez nich že nenáleží o to se ujímati; protož že za odložení žádá. Stoupili jsme se, a brzo se o odpověď snesouce, pan sudí oznámil stranám, nestanou-li rukojmové do vzdání soudu, že vědí, co za pořádek.

Pan hofrychtyř pohnal pana z Pernšteina z summy 708 zl. 26 gr., kterouž jsa za pana rukojmím Vilímovi Kusému a nechťeje pro ujítí větších škod vlehnouti položiti a platiti jest musel. Uvolil se pan z Pernšteina ji navrátiti a tak se stal nález na uvolení. R. pan z Tovarů, p. Krajíř, p. podkomoří.

Jan Želecký (podlé sídla Všečovský) pohnal Jiřka Martinkovského z Rosice na místě jiných rukojmí, kteří za Mikuláše Štose z Kounic slihovali a uvážíce se v statek jeho Mořický jej prodali, z summy 1089 zl. 9 gr. kterouž jest postaviv se za rukojmí v listu hlavním od Jiřka Martinkovského na místě jiných rukojmí panu Karlovi staršímu z Žerotína¹⁾ na summu dvou tisíc zl. učiněném pro nevyvazení z rukojemství z měsce svého zaplatiti musel a on Jiřk Martinkovský jemu takové summy na místě jiných rukojmí zpravití a navrátiti nechce. Když strany do šraňku vstoupily, žádal Želecký, aby půhon prožalován byl. Kravarský jakožto také jeden z rukojmí na místě Martinkovského a jiných tovaryšů svých toho brániti začal a v tom od nás vystoupili pan Losynský a p. Jetřich Podstatský jakož také rukojmové za dotčeného Štose, kteříž když k nim do šraňku vešli, zavolal Kravarský na pana hofrychtyře, aby také mezi ně se postavil. Ale on tomu odepřel pravíc se nebyti rukojmím za Štose ani s tím nemíti co činiti. Povolili k tomu Kravarský že rukojmím není; ale že jsa poručníkem sirotka Břeclavského, kterýž jest erb a nápadník i

¹⁾ Tož ovšem nebyl náš Karel, nýbrž jeho příbuzný, po jehožto smrti teprvé přijal jméno: Karel starší z Žerotína.

držitel statku nebožtíka pana Jana z Boskovic nejprřednějšího rukojmí, jest tudy povinnen vedlé nich státi, poněvadž jsou se rukojmové sobě zapsali společně a nerozdílně vedlé sebe držeti, a netoliko se, než i erby a potomky své jsou zavázali a nad to více, že jest předešle také mezi ně se postavil i něco peněz vedlé sbírky od rukojmí mezi sebou svolené položil. Odpíral tomu všemu pan hofrychtyř a předně, že sirotek Břeclavský není erb ani potomek pana z Boskovic, vysvědčil, než že jest erb pana z Žerotína a potomek paní matere své, po panu z Boskovic že nic nedrží, než po paní matere své a protož že ničím v té příčině povinnen není. Sám že se zná, že jest k ním předešle, když ho mezi sebe povolali, přistoupil; ale jak porozuměl že se sirotka dotýče, že od té chvíle mezi nimi nikdy bývati nechtěl, peněz pak že jest žádných nepoložil nikda aniž že to naň kdy dokázáno bude. A tak vyvstal s lavice a všel mezi ně, aby doslechl, bude-li mu co od nás poručeno. Mezi tím Želecký znovu žádal, aby pŕihon prožalován byl. Kravarský pak bránil, jako by tu J. M. daremné zaměstknání se činilo, než aby J. M. ráčili poručiti čísti zapsání a snešení všech panů rukojmí léta 86ho učiněné, též i zmocnění, což oboje v rejstřích zemských zapsáno stojí; že tudyž ráčí porozuměti, jakým právem pan Želecký jsa jedním rukojmím spolu s jinými a spolu s nimi se zapsav poháněti a J. M. i jiné pany rukojmí daremně trápati smí. Stoupili jsme se o to a rozstoupivše se po uvážení kázal pan sudí pŕihon prožalovati. Po prožalování počal Želecký k své věci mluviti a podávati list hlavní Jiříka Martinkovského z hospody vyvazený též i kvitanec. Ale Kravarský mu řeč zastavil a žádal na místě rukojmí odkladu 1. jedno proto, že pana hejtmana, kterýž také rukojmím jest a rady jeho potřebují, nemají přítomného; 2. že potřebují k dokázání na Želeckého, že bezpotřebně pohání, ŕakého pŕihonu, kterýmž Posadovský nebožtík, jakožto zmocněný od rukojmí všech při právě manském jeho Želeckého, že by měl více peněz ŕakých než-li mu náleželo, přebrati, pohnal. Želecký proti tomu žádal, aby k odkladu nebylo dopuštěno pro chudobu jeho a pro škody, v kteréž za příčinou touto více a více leze.

Stoupili jsme se a uváživše, že rukojmové přičin dostatečných k odkladu neukazují, oznámil pan sudí, mají-li co strany ukazovati a ku pŕihonu mluviti, aby mluvili a ukazovali. A tak kázal Kravarský z rejster zemských čísti zapsání učiněné od panů rukojmí často jmenovaných, v kterémž když pan hofrychtyř nebyl poznamenán ohlásil se. Odpověděl mu Kravarský, žeby paní rukojmové ledacos k tomu jeho odpírání mluviti mohli, ale když tak tvrdě na svém stojí a mezi nimi státi nechce, že ho z toho propouštějí; což jest on od nich přijal, a jsa od pana sudího povolán, zase na místo své se navrátil. Summa toho zapsání bylo, že rukojmové za pana Štose společně za sebe i za erby své slibují podlé sebe státi, statek Mořický co nejdříve prodati, z toho prodaje se vyvaditi, co by nepostačilo, sbírku na sebe vedlé velikosti a malosti sum, za niž slibovali, vložit i a z té dluhy pořádně a zápisy obyčejnými ujistěné pokojiti. Item že z sebe vybrali 6 osob, kteréž ku právům i ke všemu, cožby se věci této dotýkalo, zmocňují, item jiných 6 osob, kteréžby se v rukojemství podlé zmocněných stáveli, jimžto připovídají, že jich v žádné škodě za příčinou touto nechávají nechtějí. Po zapsání tomto bylo čteno zmocnění na osoby nařizené. Kterémuž čtení když byl konec učiněn, Kravarský nim ukazoval, že Želecký jsa také rukojmím jedním a v tom zapsání položeným

Fol. 37. b.

neměl by se z něho vyťahovati a svému slibu a sekrytu odpírati; že jest věděl, co naň uloženo jest, to že jest měl časné položiti a poněvadž rukojmové sami se vyvazovati měli, že jest také sebe měl vyvaditi a škod takových znamenitých na se a jiné pany rukojmí nedopouštěti. Na to Želecký odpovídal, že on se z rukojemství a zapsání nikdy nevyťahoval, nýbrž ačkoli chudý, oddíl svůj, který naň od panů rukojmí ulozen byl t. 174 zl. a koliksi gr. že jest položil; když pan Martinkovský, jakožto zmocněný od něho jej přijíti nechtěl, že jest jej do hospody, kdež náleželo, donesl, odtud také kvitaneí dostal, kterouž i s zápisem pana Martinkovského, domluvic, ku právu podal a žádal, aby čteno bylo. Proti tomu Kravarsky na jakési jiné rukojmí snešení v domě pana Losynského léta 91 stalé dotíral, ale toho neukazoval, ač i napotom častokráte jej připomínal a podal také na horu panu pisaři jakési listy ku přečtení. Replikoval Želecký, že on se časné panům rukojmím ohlásil, že jako chudý více na sebe ukládati nemůže a když od pana Viktorina syna nebož. p. Karla z Žerotína do ležení byl napomenut, že jest panu Martinkovskému časné o tom věděti dal, aby ho vyvadil, ale on že jest na to málo dbal a toho učiniti nechtěl. Protož jsa od p. Viktorina tak napomenut, že mu již i připsal lájfcého listu odeslal, že jest musil s velikou těžkostí svou se vdlužiti a takové škody spokojiti. Tuto že není činiti o rukojemství páně Štosovo, než o to, v které jest on žádosti pana Martinkovského uveden a na to dal čísti list podpůrčí, ale nic v něm nestálo o přípovědi obyčejné za škody. Čteny také byly pořád věci od něho podané t. list hlavní za summu 2000 zl. p. Karlovi z Žerotína nebožtíku vykonaný, v němž se Želecký za rukojmí postavil. Potom kvitance dvě, jedna na položení těch 174 zl. na hoře dotčených, druhá na spravení oddílu svého z vyš položené summy 2000 též ouroků a škod v roce a dvou nedělich pořád zběhlých. Item psaní panu Martinkovskému a tovaryšům jeho učiněné. Item odpovědi od nich přijaté, též listy panu Viktorinovi do ležení upomínající. Týmž způsobem čteny byly věci od druhé strany podané, ale nic jiného nebylo, než táž psaní mezi stranami vyšlá, kteréž Želecký čísti dal. Po přečtení začaly znovu obě strany mluvit, ale toliko předešlé věci opakovati. Kravarský za časté zmínku měl o té druhé smlouvě neb snešení. A mám za to, kdyby ji byl přednesl, žeby při té, kterouž od sebe a tovaryšů svých vedl, na škodu nebylo; ale když

Pol. 38.

Mezi Janem Želeckým z Počenic a Jiřkem Martinkovským z Rosice, i na místě jiných rukojmí, kteří jsou za Mikuláše Štoše z Kounic slibovali, páni našli: Poněvadž pan Želecký kvitancí Jana Omasty měšténina města Mezeříče nad řekou Bečvou, to dostatečně provedl, že slibíce on podlé jiných za Jiřka Martinkovského i na místě jiných spolu s ním za Mikuláče Štoše rukojmí, v zápisu na summu 2000 zl. panu Karlu staršímu z Žerotína již nebožtíku a erbům jeho, a jsouce od pana Viktorina z Žerotína, jakožto vlastního syna již jmenovaného pana Karla z Ž. k dotčenému Jánovi Omastovi do ležení napomenut, do téhož ležení jest poslati musel, a po nejednom žádostivém psaní od téhož Jana Želeckého Jiřkovi Martinkovskému, i některým jiným spolu s ním za Mikuláše Štoše rukojmím učiněném, z

takového ležení vyvazen býti nemohl: summy, jistiny, úroků, a škod což na oddíl jeho, jakožto jednoho rukojmě dáti přišlo, totiž 1089 zl. 9 gr. 4 1/2 dl. dáti a položiti musel: a to se nachází, že rukojmě, kteří jsou za Mikuláše Štoše slibovali, učiníc mezi sebou společné snešení, kteréž v rejstřích zemských zapsáno se nachází, v tom jsou se sobě všickni společně zapsali a zavázali, kteříby z nich na místě jiných všech buď to jistci nebo rukojmě v zápisích, kteréby na summy v Markrabství tomto od nich objednané svědčily, se stavěli, že jich v žádné škodě a těžkosti nechávati nechtí. Protož povinnen jest Jiřík Martinkovský na místě a spolu s jinými za Mikuláše Štoše rukojmími, Janovi Žaleckému takovou summu 1089 zl. 9 gr. 4 1/2 dl. však srazíc z toho, coby na díl tohož Jana Želeckého, jakožto také jednoho spolu s nimi za Mikuláše Štoše rukojmě z té již jmenované summy jistiny i ourokův dáti přišlo, zase dáti a navrátiti. R. p. Arkleb z Kunovic p. Frydrych z Náchoda a z rytířstva Mikuláš z Hrádku podkomoří.

Když se nález tento psal, přednesl pan sudí, že pan Čajovský žádá, aby Sokolovský a Florian Tomaníkl někdejší pisari menší obeslali, a jemu odpovídali z škody, v kterouž jest příčinou jejich přišel, když jsou se na statek Lidkovic a Provodov nepořádně proti vůli jeho zvedli. Poručeno panu sudímu od nás všech, aby je psaním svým sem obeslal, tak aby ta věc, kteráž již tak dlouho se odkládá, jednou k konci přivedena býti mohla.

Po přečtení nálezu vyvstali jsme a rozešli se.

Čtvrtek.

Fol. 38. b. Markyta Kokorská (vidouc bezpochyby v jakém nebezpečení stojí, že přes ustané pohnala) propustila Zoubka z pňhonu (a on nechtíc na těžkost ji nastupovati) od ni to přijal.

A jakož mimo tento, pňhonové pana Bakytého tolikéž k dnešku byli odloženi, vyhlásil je pan pisar a poněvadž pan hejtman nestal, vědomo jsouc o nemoci panské, poslán jest k němu od pana sudího komorník práva menšího, aby se dotázal, koho pan chce zmocniti?

A mezi tím poručeno, aby jiní pňhonové byli vyhlašováni.

Anna Martinkovská Jana Teleky-ho z sumy 75 zl., kteréž muž její jsa rukojmě Posadovskému zaň dáti musel. Uvolil se Teleky zaplatiti. Stal se nález; a poněvadž Teleky na statku nic nemá, slibil panu sudímu, že při posudku chce nálezu zadosti učiniti.

Janaur pohnal Tetaura, ale poněvadž Tetaur umřel, zapsáno: umrlý atd.

V tom se navrátil Kobylka menší komorník, a přinesl odpověď od p. hejtmána, že zmocňuje pana Strážnického, a tak když se pan Strážnický postavil, vyhlášen jest pňhon pana Bakytého na Jana Ořechovského, v kterémž ho pohání, že postaviv se za paní Mandu z Kunovic rukojmím o veselí jejím svadebním, a slibiv podlé jiných za věno její, kteréžto věno teprv od smrti paní panu Bakytému položeno jest od času smrti až do položení jeho úrokův zběhlých, jemu zpravit nechce. Zmocněný pana hejtmána, jakožto zástupce Ořechovského ozná-i mil, že pan Bakytý listu žádného, kterýmby jemu takové věno zapsáno bylo, a pod úrok ujistěno, nemá, úrokové pak, že tomu toliko náležejí, kdož peníze zápisy ujistěny mají, a protož, že není jiné naděje, než že panu hejtmanu aneb sirotku Napajedlskému, jehož on poručníkem jest, aby takovým úrokem povinnen byl, najděno nebude. Proti čemuž Odkolek řečník pana Bakytého ukazoval nález, který učiněn jest

mezi panem Bakytým a poručníky sirotka Napajedlského o dotčené věno, jímž ono panu Bakytému přisouzeno jest a tím natahoval, že poněvadž věna odsouzení byli, že také úroků; nebo pan Bakytý, kdyby byl hned po smrti paní Manželky své věno to dostal, že by ho byl mohl ledajakým způsobem mnohonactikráte víc než úrokem užítí, než pro nečasné položení jeho že jest velikou škodu vzal, a že slušné jest, aby mu ta aspoň zaplacením úroků vynahražena byla. Nato pan Místopisář, který od pana hejtmana mluvil, odpověděl, že pan hejtman proti nálezu J. M. nic nemluví, cožkoli panu Bakytému tímto nálezem náleželo, to že jest pan hejtman vyplnil, tomu za dosti učinil, úroku že se v něm žádná zmínka nečiní, ten také že nikdy není ani ukazován, ani přisouzen. Kdyby panu Bakytému byl náležel, že tehdáž byl by se oň ujal, když o summu poháněl, než že ho tehdáž mlčením pomínul, věda dobře že k němu žádného práva nemá. Odkolek zase replikoval, že jaké právo pan Bakytý k takovému úroku má, že ze smlouv svadebných a z předešlých starých nálezů panských ukáže, a tak dal nejprv čísti smlouvy svadebné, v nichž (jakž pak toho ani obyčej nebývá) o úroku žádná zmínka se nečinila, a rukojmové, kteří čtení byli, všecko byli purkrechtníci t. na statku dědičném nic nemajíce, načemž však nic nezáleží. Dal zatím čísti nález Fol. 39. jeden starý mezi Annou Radkovnou a panem Janem z Pernšteina, kterýmž panu z Pernštejna najděno bylo, poněvadž v statku tom, na němž ona věna svého (tuším) sto zl. měla, aby jí po ta léta, co věno to v statku tom jest vězelo, úrok spravil. Druhý nález z těch, kteří staly jsou a generalis na všechny se vztahující čten byl, jímž se nařizuje, aby úrokové od toho času jíti začali do kterého summy zaplacení svědčilo, by pak zápis bez úroků svědčil. Na odpor tomu oznámeno od pana místopisáře, že v smlouvách o úroku žádná zmínka se neděje, rukojmové že jsou se úrokem nezávazali, jakož pak ani povinni nebyli, poněvadž pořádek ten jest v této zemi, aby věno po vykonání smluv ve čtyrech nedělích pořad zběhlých položeno bylo, a pokudžby nebylo tedy v roce konečné. Pan Bakytý že podle pořádku toho postupovati mohl, věna žádati, škod, o nichž dokládá, na sebe nedopouštěti, jestli pak toho činiti nechtěl, a paní manželce své věna čekal, to že v moci své měl, jak se on s ní, o to smlouval, poněvadž manželé byli, že toho žádný lépe jako oni věděti nemůže, než škodou svou že sám příčinou byl, kterouž jemu rukojmové ani zástupci jejich vynahražovati povinni nejsou. Kdyby pan byl list věnný vykonal a proti odvedení jeho věna žádal, tedy žeby byl všecké nesnázi této konec učinil. Co se pak vedení nálezu dotýče, první že se na pána nic trefiti nemůže, a že s podivením jest, že pán maje právem mužským jíti, jde právem ženským, nebo ačkoliv ten, kdo věno ženě po smrti manžela jejího náležitě drží, úrokem jí povinnen jest; avšak na proti tomu ten úrokem povinnen jest, kdo to drží, co žena muži svému obvěnila, a to za tou příčinou, že ženy k věnu svému žádného práva nemají, dokud muži v živnosti zůstávají, než kdyby zemřeli v statku jejich věno jim zůstává, a tak i úrok, pokudžby jim od dědičů a nápadníků neb držitelův statku toho, v němž věno jest, položeno nebylo. Ale muži k tomu, co ženy po sobě jmenují, jakž výš dotčeno jest, hned právo mají, hned vyzdvihnouti je mohou, a tak, jestli sobě co obmeškají sami toho škodu nesou. Druhý pak nález, že se toliko na ty dluhy vztahuje, které zápisy ujištěny jsou, že se z něho zřetelně rozumí, poněvadž se v něm

o zápisích zmínka činí, ale nad to, že se to dostatečně mnohými nálezy ukázati může, že žádný úroku odsouzen nebyl v těch dlužích, které zápisy ujištěny nebyly; a ku provedení toho dal čísti dva nálezy, jeden starý mezi N. z Čisté Studně, manželkou Jiřka Doupovce a panem Jindřichem z Lomnice, a druhý novější mezi Janem Bořitou a Sentencinou Jankovskou, kterýmiž nalezeno bylo, poněvadž dluhové jejich žádnými zápisy ujištěny nebyly, že jim úroku žádného povinno není. A tak, když obě strany přestaly mluvit, po stoupení a uvázení té věci, učinili jsme nález: Poněvadž pan Bakytý neprovodí, aby na dluh tři tisíc zl. které paní Manda z Kunovic manželka jeho někdejší při smlouvách svadebních po sobě jmenovala, jaký zápis měl, že pan hejtman na místě sirotka Napajedlského jemu žádným úrokem povinen není.

Po tom nálezu pan Bakytý Otu Losu druhého rukojmí z slibu propustil, a tak i z pňhonů, a žádal, aby pan Pruskovský, který za něj vedle zřízení zemského jako za hostě, že ku právu dostojí, slíbil, z té závady propuštěn byl, což se i stalo od zmocněného páně hejtmánového a pamět, která při pňhonu hlavním t. při tom, nimž pan Bakytý o věno poháněl, strany toho rukojemství zapsána byla, vymazána jest.

Jan Skrbenský z Hřístě pohnal, pana Hynka z Lichtenburku z sumy 60 zl. Slíbil na onen čas při vyhlášení pňhonu za pana Krušinu, pan hejtman a pan z Doubravice. Pročež když pan Krušina nestal, posláno jest ku panu hejtm. aby mu o tom oznámeno bylo. Přišla odpověď, že se pan uvoluje oddíl svůj za pana Krušinu položit. A v tom pan Krušina sám se dostavil, a po prožalování pňhonu uvolil se panu Skrbenskému tu summu položit, načež se i nález stal, kterémuž pan Krušina nemaje statku ani rukojmí, slíbil rukou dáním nejvyššímu panu sudímu zadosti učiniti.

Mikuláš Šmerhovský pohnal Jana Krabíře z Veitmile. Spokojeno jest.

Václav Ota Losa pana Bernarta z Žerotína i na místě pana Fridricha hejtm. poručníka sirotka Napajedlského o zastoupení: ale poněvadž pan Bakytý jakž málo na hoře dotčeno, jej Otu z pňhonu propustil, on tolikéž učinil panu Bernartovi.

Bohuslav Brušovský Mikuláše Šmerhov., ale spokojeno jest na ten způsob, že Šmerhov. do neděle chce mu sumu, o kterouž činiti jest, ujistiti.

Jan z Vrchlabí na Náměšti pohnal několikterými pňhony Tetaura, ale sešlo z nich pro smrt Tetaurovu.

Václav z Zástřizl pana Jana z Pernšteina, že jsa zaň rukojmím Vilímovi Kusy-mu za summu 9000 zl. nechtě do ležení poslati, musil oddíl svůj položit. Uvolil se pan z Pernšteina jej spokojiti. Stal se nález. R. pan Krajíř, pan z Lichtenšteina, p. jedkomoří.

Jiřík Martinkovský téhož pana Pernšteina, že ho nechce vyvaditi z rukojemství, kteréž zaň postavil Václavovi Adamovi Podstatskému. Uvolil se pan z Pernšteina. Nález.

Jan Teleky Jiřka Šmerhovského. Propustil ho bez pohoršení práva a Šm. to přijal.

Pavel Kataryn mistopisař opata Hradištského i s konventem jeho z summy 89 zl., že majíce zápis na nebož. Jana Pivče na summu 230 zl. jemu z něho jakožto z základu jeho vypsane summy, kterouž jest v rukojemství za nebožtíka zaplatil, položit nechce. Bránil Vojsko na místě opata, že věc tato sirotků nebožtíka Pivče se dotýče, o kteréž ještě panu hejtmánovi není naučení dáno, jsouce za příčinami od J. M. odloženo, a ačkolivěk opat i s konventem svým k dluhu se znají

a jej také rádi tomu, komuž od J. M. sirotci Pivčovi ku opatrování přijdou a poručení budou, zaplatiti chtějí, avšak pokudž to se nestane, že se obávají, aby z pořádku nevykročili a na sebe těžkosti neuvedli. Odpověděl mistopisaf, že J. M. ráčí v paměti míti, kterak pan hejtm. až do této chvíle sirotek Pivčových ujímati se bránil a o ně s panem Joachymem Pivčem, kterýž mimo poručení panské v opatrování jich se dal, činiti má, a potomně snad ještě míti bude, za kterouž příčinou nevidělo se mu na to čekati, ažby p. hejtman s panem Pivčem o to se srovnal, aneb naučením J. M. rozsouzen byl, poněvadž by to těžká věc byla, aby on o to, co spravedlivě mu náleží, pro rozepři, která se jeho nic nedotýče, přijíti měl, aneb na urovnání dvou osob čekati a spravedlnost svou odkládati povinnen byl, než že doptaje se zápisu tohoto za panem opatem zůstávajícího, kterýžto základ jeho jest, toho hleděl, toho se ujal a poněvadž všecko to, co jistec má, buď na dědi- Fol. 40.
ctví buď na penězích, buď na čemkoli jiném, základ rukojmí jest, že prosí J. M. za milostivé opatření. Replikoval Vojsko, že co se pana hejtmana s panem Pivčem dotýče, to že na svém místě zůstává, než měl-li by pan opat z sumy, kterouž nebožt. Pivčovi dlužen zůstal p. mistopisafe pokojiti a se z pořádku vydávati, že o to činiti jest: pořádek že toho s sebou nepřinášší, aby kdo cizí zápisu aneb peníze zapovídati měl, než má-li kdo s kým oč činiti, že ví jak ho z toho viniti sluší. Bylo ještě z obou stran k tomu promlouváno; naposledy jsme se sstoupili a uváživše vše u sebe, že pan hejtman v sobotu příští o tuto věc naučení vezme, až do středy příští jsme ji odložili.

Čtibor Syrakovský z Pěrkova nejvyšší pisaf pana Jana z Pernšteina, že jest rukojmí zaň panu Janovi Skrbenskému za summu 800 dukátů 27 zl.

Matyáš z Hartuňkova téhož pána, že jest rukojmí zaň v zápisu na summu 3030 zl.

Vratislav Bernart ze Stvolové na Drahnovicích téhož z summy 399 zl.

Týž téhož z summy 1322 zl.

Na všechny tyto pňhony, poněvadž se uvolil pan z Pernšteina je spokojiti, stali se nálezové.

Jetřich Podstatský strýce svého Václava Adama Podstatského za rukojemství. Uvolil se Václav. Stal se nález,

Pátek.

1. Rokové mezi panem Janem Jetřichem z Žerotína a Hořtickým opět odloženi jsou, za příčinou přátelského jednání s tím doložením, co se nevykonalo, aby se vykonalo ještě.

2. Rok mezi Krtem a paní Kurlovou byl na přátelském jednání; ale poněvadž z toho sešlo a Krt nestal, oznámeno paní, nebude-li státi do vzdání soadu, že ví, co za pořádek.

3. Rok mezi Bojkovskými a panem Jetřichem z Kunovic měl srovnán býti o minulém soudě zdejších, při kterémž osoby jisté k tomu nařizeny byly; ale nevykonaly nic, ač i v Brně o postním soudě toho se ujal. Mezi tím Tetaur zástupce pana z Kunovic umřel, a tak když dnes na tento rok přišlo, žádali dotčení Bojkovští, aby rok žalován byl. Bránil se Šlevic, že by p. z Kunovic neměl odpovídati za příčinou, že

panem jejich víc není a že jest statek Světlovský, k němuž oni přináležejí, sestře své, manželce pana Zdeňka odvedl a postoupil.

Ale nemohla mu ta výmluva postačiti, než najděno mu odpovědání pro příčinu, že kdyby Žampach ten statek, jakž se stoji, opět prodal, žeby tímž způsobem budoucí držitel jeho z odpovídání se vytáhnouti chtěl, a tak že by ti chudí lidé k spravedlnosti, jest-li jakou mají, nikdy přijíti nemohli. K tomu že Žampach panem dědičným toho statku není, než toliko společníkem a tak, kdyby i chtěl, že by nemohl p. z Kunovic zastoupiti. Pročež Slevic vida, že p. z Kunovic odpovídati má, jinam se obrátil, a oznámiv, že pan Tetaur, kterýž jest mu statek Světlovský prodal, a jej ve všech závadách zastoupiti uvolil, prostředkem smrti z tohoto světa sešel, po smrti jeho že jsou na Fol. 40. b. Banov všecky věci po něm pozůstalé odvezeny, mezi nimiž také mnohé věci pře této se dotýkající a ohzvláště pak svědomí některá zpečetěná, kteráž jest on pan Tetaur vždycky za sebou choval a jich nikdy panu z Kunovic odvésti nechtěl, tím se vymlouvaje, že by on jej sám v tom ve všem zastoupiti chtěl. A poněvadž pánu na nich nemálo záleží, tak že by bez nich ani pře této věsti nemohl, že J. M. prosí, aby mu ji do pohodlnějšího času odložiti ráčili a to naříditi, aby mu ty pokoje na Banově, v kterýchž věci nebožtíka zavřeny jsou, otevřeny byly, tak aby on sobě těch svědomí a jiných listů volně vyhledati mohl. Proti tomu Bojkovští ukazovali obdarování své od pana Tetaura sobě dané a jakož jeho pečeti tak i jiných dobrých lidí zpečetěné, prosíce, aby čteno bylo a oni při něm aby zachováni a pozůstaveni byli. Žádal pan z Kunovic předce odkladu a mimo oznámenou příčinou ještě toho doložil, že potřebuje svědomí některých dobrých lidí, kteříž to z úst Tetaurových slyšeli, že jsou sobě ti poddaní Bojkovští takové obdarování od nějakého pisaře jeho, kterýž pečet jeho za sebou měl, koupili a on že jest je vykonal i zpečetoval bez vůle a vědomí jeho. Ačkoli Bojkovští se tím hájili, že není podobné, aby ti páni, kteří pečeti své na svědomí k obdarování jich přitiskli k podezřelé věci ji přitisknouti a přidávati měli; avšak nicméně, když jsme se stoupili o to a v uvážení své žádost pana z Kunovic vzali, dali jsme jí místo a k odkladu až do druhého práva povolili.

4. Mezi Pačlavským a proboštem Stemberským, že jej per errorem místo Jedlara sedlařem na nápisu listu nazval. Srovnán jest.

5. Mezi officialem kostela Holomouckého a poddanými jeho, též mezi jinými poddanými kapitolními a kapitolou opět odložen za předešle psanou příčinou: a podali z nova kanovníci psání císařského, jehož Inhalt byl, že poněvadž kommissia, od J. M. C. poručená z jistých příčin od osob k tomu nařízených není vykonána, že J. M. obnoviti chtějí ráčí, a mezi tím poroučeti, aby rok tento odložen byl, a kapitola náležitě opatřena byla. Pročež netoliko odklad se stal, než i poddaným těm poručeno, aby pánům svým všelijaké povinné a náležité roboty bez odporu vykonávali.

6. Rok mezi Čichočovským a Koštickým odložen do příštího pátku.

7. Mezi Eliašem Dachnovským a knězem Bartolomějem odložen, proto že Eliašovi dán nemocný rok.

8. Mezi panem Dozým a Vyzovskými poddanými jeho; když naň přišlo, žádali Vyzovšti, aby byl prožalován. Pan Dozý pan toho bránil tím, že rok jest zatmělý, a že neví, k čemu by odpovídati měl. Stoupili jsme se a najdouce pamět připsanou při roku, o minulém

soudu, že se pan Dozy tím nebránil, a toliko odkladu pro svědky žádal, kázali jsme jej prožalovati. Když prožalován byl, oznámili Vyzovští že se jim od pana Doziho na živnostech jejích nemalé skrácení děje; pan Dozy pak tomu odpíral, a jakž prvé prožalování, tak nyní odpovídání se bránil, vždy toho dokládaje, že rok nepořádný jest, poněvadž v něm, z čeho by jej vinili, nedokládají, a prosil, aby vedle předešlých nálezů zachován byl, kterýmiž se ukázati může, že takovým rokům nikdy není odpovídáno. Stoupili jsme se, a od některých, kteří věci této z prostředku našeho vědomost měli, tuto zprávu jsme vzali, že Vyzovští nejprvé skrze supplikaci ku panu hejtmanu se utekli a pan že ji pro zprávu panu Dozy-mu odeslal, pan Dozy pak že na ni dal odpověd, pokudž Vyzovští to, čím ho dotýkají, prokáží, že jim napraviti chce. Načež oni teprv roku sobě vyžádali a pro nepovědomost práv a pořádků na suplikaci předešle podanou jej vztáhli. Ač jsme v nemalém uvážení měli, že ti nebožátka sprostní jsouce měliby ušetření býti; avšak abychem pořádkům neublížili a proti předešlým nálezům nic neučinili, stal se nález, že poněvadž Vyzovští roku sobě vyžádali a v něm, z čeho by pana Dozy-ho viniti chtěli, nedoložili, že pan Dozy tomu roku odpovídati nemá. —

9. Mezi panou Elškou a pannou z Fulšteina. Vymazán, poněvadž strany nestály.

10. Mezi Janem Prakšickým z Zástřizl a panem Zdeňkem Žampachem z Pottenšteina; poněvadž prvnější o minulém soudě svržen mu byl, obnoven jest zase. Vinil ho Prakšický tímto rokem, že mu nadal v hrdlo lží dvakrát a to prokazoval hanebným psaním, kteréž na hlas dal čísti. Ač když na některé punkty špinavé přišlo, místopisář vedlé pořádku přestal čísti a nám ho do potazu podal; ale když Prakšický žádal, aby bylo zjevně čteno, jest mu k tomu dovoleno, avšak frauncimoru¹⁾ a pacholatům poručeno, aby vystoupili. Já v paměti své nesnáším, abych jak živ hanebnější a nestydatější písmo četl neb slyšel; summa jeho bylo o ěaký dvůr, který p. Žampach v Kobylím od Šlachy koupil, kterého byl by Prakšický také rád dostal a poněkud on i námluvu s Šlachem měl. Žampach sobě stěžoval, že mu ho Prakšický nepřeje a že o něm praví, že jej předkoupil a to že v hrdlo lže a že rukou svou naň dokáže, že v hrdlo lže; item že lépe s poctivými lidmi umí zacházeti, než on; item že krví Prakšický srátí bude; item kdyby mu zajíc na hlavě seděl, že mu ho s hlavy srazí a netoliko jemu, než každému, kdoby mu myslivosti bránil; a naposledy aby ho v řit polibil i s těmi, kteří mu co zlého přejí. Takové nevážné a nestydaté psaní když přečteno bylo, obě strany počaly mluvit a Prakšický, který sám od sebe mluvil, velmi daleko podlé způsobu svého se zanášel. Šponar na místě Žampachovém okolkoval a divně se bránil zastíraje se psaním ěakým od Prakšického Šlachovi učiněným, kteréž také k čtení přišlo, v němž stálo, že jest se nenadál, aby ten dvůr mimo námluvou měl jinému prodati, avšak že jej panu Žampachovi přeje a jemu také, že ho tak dobře prodal, on že by mu tolik zaň nebyl dal a že panu Žampachovi ne každý té kratochvíle trpěti bude, pro kterouž sobě ten dvůr nejvíce koupil t. myslivosti s chrtý et similia. Napo-

¹⁾ Zpotvořené toto slovo z německého „frauenzimmer“ naskytuje se mnohokrát v tehdejší řeči úřední, zvláště ve snešeních sněmů.

sledy když se obě strany dosti namluvily, ukazoval **Prakšický** nálezy na ty, kteří druhé na poctivosti zhaněli a nejprv nález generalní, jak v takových příčinách postupováno býti má; za tím nález mezi panem Janem z Kunovic a řádkým Molozem; item mezi panem Jindřichem z Náchoda a ; item mezi týmž a .¹⁾ Po přečtení stoupili jsme se a coby v této příčině činěno býti mělo, jsme uvažovali. Ač všickni
 Fol. 41. b. na takové nestydatosti hrubě se užasli a jednomyslně soudili, že by ta skutečným trestáním přetřena býti měla; avšak někteří se počali měkčeji k tomu přimlouvati. Než když potom na mne od p. Losynského jakožto mistodržčího hejtmana podáno, bylo, předložíc J. M., co z takové všetečné lehkomyšlnosti potomně přijíti může a jak od lidí vylíčení budeme, jestliže nad řádem dobrým nebudeme ruky držeti, přivedl jsem k tomu, že se nález stal, kterýmž pan Zampach byl povinnen nápravu **Prakšickému** učiniti, jej odprostiti v šraňcích, 400 zl. pokuty položití a v trestání J. M. upadnouti t. na rathouze seděti. Vedlé čehož se zachovalo a po přečtení nálezu odprošoval Zampach ale tak lehce, že toliko bylo viděti pysky hýbatí, anobř když do větších šraňků povolán byl a panu Losynskému čest, věru sliboval, že chce před západem slunce na rathouz se postaviti a odtud nevyházeti, ažby z závazku propuštěn byl, tak spurně to konal, že se ani nepoklonil, než jakoby ves vypáliti chtěl, s takovou tváří od nás odešel.

Potom jsme se stoupili a po rozstoupení pan Losynský oznámil, že poněvadž zejtra svátek jest svatých apoštolů Petra a Pavla, že J. M. slyšení sirotčích věcí do pondělku příštího odkládati ráčí a zbude-li co času, že ráčí pŕuhony souditi.

Pondělí.

Hned po zasednutí někteří z předních pánův a z rytířstva do šraňku vstoupili a J. M. prosili, aby pana Zampacha z závazku propustiti ráčili. Po sňesení o tom společném dána jim odpověď od p. hejtmana, že ačkoli pan Zampach svou nevážností nemalé se věci dopustil, avšak že J. M. prohlédajíce ku přimluvě od nich učiněné ráčí se k tomu nakloniti a jeho z toho závazku propustiti; avšak aby se ihned před J. M. postavil a posláni jsou pan Jan Jetřich z Kunovic a jeden z st. ryt. Když potom po chvíli přišel dána a činěna mu od p. hejtmana taková domluva a obzvláště o tu spouru, o niž vyš doloženo, že by byl mohl voliti ještě tři dni na rathouze seděti, než taková tvrdá slova slyšeti, po kterýchž jsa povolán od pána do šraňku jest z toho závazku dokonale propuštěn.

Svolal nás zatím pan hejtman znovu a nejprv oznámil, kterak nedávno minulých časů na gruntech sirotka Břeclavského stal se hanebný mord na osobě kupce jednoho bohatého z Trnavy, který jeda z jarmarku Hustopečského od některých rejtharů byl podskočen, na cestě zabít, koně, peníze a cokoli sebou měl, že jsou pobrány a pryč zašikovány. To když jest zvěděl, že se s pilností po tom ptal a maje návěští dané, že by ti mordýři byli z těch rejtharů, kteří přes zimu v Veselí leželi a že žid řádký Veselský ničemný lotr prospěhujíc toho nebožtíka kupce jim k tomu dopomohl; že hned panu prokuratorovi o tom psaní učinil, aby takového žida vyzdvihl a jejopatřil. Ale pan prokurator že mu odpověď dal, že takového žida pod ním již není a jiní židé že zprávu dávají, že do Krakova odjeti měl. Nicméně poněvadž by ho

¹⁾ I v originále jsou jmena vynechána.

pán k vyzvědění o tom mordu potřeboval, že jest se on na hospodáře v Veselí, kdež dotčení rejthaři leželi, vyptal a tolik dověděl, že ňaký Sten Jälcher a ňaký Otłpat z Brunšvické země tím mordem by vinni býti měli a to že pronesli pacholci jejich, kterýmž oni příliš málo z loupeže dostalé oddělili. Potomně že drahně konfirmací dostal od těch, Fol. 24. kteří dotčeného Otłpata po dvou vyražených zubech a po červených axamitových rukavých poznali, za kterouž příčinou že jest hned svému nejvyššímu leutenamptu panu Jindřichovi Křineckému z Ronova poručil, aby se bedlivě avšak po tise na ně ptal a doptajíc se jich, aby je vězením opatřil a pánu hned o tom oznámil. Ale že pan z Ronova k tomu přijíti nemohl, nebo oni domákajíce se nějak toho, ani k mu-strunku se nepostavili, ale své koně pod jinými jmeny provésti dali. Toho když se doptal, že jest Janovi Rajeckému z Mirova, jednomu z rytmistřů našich poručil, aby se tejně na ně vyptal, kterýž že mu věra odpověď dal psanou, že o Stenovi nic dověděti se nemohl, než o Otłpatovi že jistotně doslechl, žeby v Petrově půl míle od Strážnice býti měl a že ve čtvrtek příští do Nivnic strojí, ostatku že se pan v Strážnici u paní Hostivarské, která jest mu dceru svou dala, dověděti moci bude. Po této obšírné zprávě dotazoval se nás pán, co by činiti měl? A jednomyslně jsme se na tom snesli, aby co nejdříve a nejtejněji osoby některé stavu rytířského do Strážnice poslány byly a těm aby se poručilo, tu neb kdekoli by se buď obou buď jednoho neb druhého doptali, vyzdvihnouti a vězením opatřiti. A protož nejprv mezi nás pan Strážnický povolán jest a jemu poručeno, aby ouřadu Strážnickému poručil, vyslaným od J. M. k vykonání věci jim nařízené a svěřené všelijakou pomoc činiti. A za tím zavolání jsou Frydrych Max, Jiřík Čechočivský a Jaroslav Sak, aby stržně na Strážnici jeli a pilně se na dotčené osoby vyptajíc je obskočiti dali, vyzdvihli, vězením opatřili a J. M. o tom oznámili.

2. Přednesl nám strany přehlídnutí a zkorigování zřízení zemského, kteréž již dávno mělo spraveno a znovu vytištěno býti a nejspolečnějším sněmem Brněnským o tom nařízení se stalo, aby se při tomto soudu takové přehlídnutí, které se již více než od 18 let odkládá, vykonalo. Snesli jsme se, poněvadž zejtra svátek, aby to v středu příští před se vzato bylo.

3. O komisaře, kteříby s husaři, léta předešlého od země najatými, strany záplaty, ježto jim ještě za měsíc pozůstává, narovnali, zmínku učinil. Nařízení jsou k tomu p. Arkleb z Kunovic, pan Bernart Pražma.

4. Aby J. M. C. psaní učiněno bylo a žádáno, aby tuto zemi tak častými mustruňky ušetřiti ráčil. Povoleno.

5. O colmistra, který by berní cís. do Uher vozil na místě neb. Cypriana Běleckého. Předložen jest pánu Epištolar jakýsi a poručeno, aby s nim o tu věc se jednalo.

Po rozmlouvání o těchto věcech rozstoupili jsme se, a poněvadž dnešní den k sirotčím věcem obrán byl, pan vystoupiv místo své mnou osadil.

A hned nejprv pan hejtman do šraňku vstoupiv J. M. přednesl, Fol. 42. b. kterak pan Bernart Ludvík z Tovarů těch 10.000, o něž minulého soudu (Fol. 32. b.) činiti bylo, jemu vydati nechce. Pan z Tovarů tímž způsobem jako předešle se bránil. Žádali oba za naučení. Dáno jest takové, aby pan z Tovarů panu hejtmanu tu sumu odvedl a dáno jest psané. Potom předstoupila pání Kumšova rozená hraběnka z Archu

a oznámila, že dcera nebožtíka hraběte z Archu, kterouž před J. M. dostavila, své léta má a protož že J. M. prosí, aby naučení panu hejtmanu dáno bylo, aby jí jakožto nápadníci matere své nebožky hraběnky z Collato netoliko těch 10.000, kteréž panu hejtmanovi naučením J. M. k opatrování přivlastněny jsou, než i druhých 10.000, kteréž nebožka máti její léta 95 po soudě Svato-Kunhutským v Brně jakožto v základu dcery své zastavila, vydaly. Proti čemuž pan hejtman nebyl, než toliko za naučení žádal. Dáno jest od J. M. naučení psané.

2. Po tomto naučení pan hejtman s povolením J. M. pro nedostatek zdraví dal se dolů nésti a místo jeho v šraňcích zastoupil pan Strážnický. Přednešeno nejprv o sirotky a pozůstalost N. Jana Pivče, kterýž v Holomouci umřel a poněvadž pan Joachym Pivče, strýc jeho, bez vědomí a vůle páne hejtmanovy dal se v inventování věcí po neb. pozůstalých, žádal jest pan Strážnický na místě panském J. M., aby ti sirotci a statek nebožtíka jemu Pivčovi poručení byli a na to čteno dvoje naučení podobné, jedno o sirotky po Václavovi Křívském pozůstalé na Ctibora Zárčubského, a druhé o sirotky po nebožce Bohunce Balovné na pana Frydrycha z Náchoda (Fol. 33.) Bránil se Joachym Pivče; ale když na něj to bylo ukázáno dostatečně, dali jsme naučení, že tu panu hejtmanovi k opatrování nic nenáleží, než on Joachym že to všecko k sobě přijíti má.

3. Za tím předstoupil Jan Vojsko, syn Jiříka Vojsky, mladý pachole a oznámil, že od J. M. C. sobě léta doplněna má, a že sobě za přítele a radu vzal strýce svého pana prokuratora žádaje J. M. za naučení, aby mu statek jeho vydán a postoupen byl. A č jsme se na tom nemálo zastavili, že těch let vyjednávání tak zhusta již přichází, avšak když to na ten čas nemůže býti změněno, dáno jest naučení panu Janovi z Vrbna, jakožto synu a nápadníku nebož. pana Hynka hejtmana, za něhož Jan Vojsko osiřel, aby mu pozůstalost jeho odvedl.¹⁾

4. O sirotky po nebož. Václavovi Pivčovi, kterýž v Prostějově zemřel, pozůstalé. Oznámil pan hejtman, že poručenství jest nebožtík Pivče udělal. Když na poručníky zavoláno bylo a na poručenství dotazováno, oznámili, že nevěděli, aby mělo na to přijíti, že poručenství před rukama nemají a protož že za odklad prosí. Dán jest do soboty.

5. Jetřich Polcar syn Jiříka Polcara před J. M. předstoupil a oznámil, že svá léta přirozená má; žádal za naučení, aby mu statku postoupeno bylo. Dáno jest.

¹⁾ Zřiz. zemsk. vydané r. 1545 na str. 101 o tom praví: „Lét také sirotkom z přičin hodných muož pán země přidati pro lepší sirotků, s raddou panskou soudu zemského.“ Jelikož za krále Rudolfa sirotkové zhusta za plnoleté a to bez rady soudu panského se vyhlašovali, protož soudcové se na tom pozastavili. Kterak dříve ustanovována plná léta obsaženo v kn. Tov. na str. 113. „Sirotkom za starodávna pány léta jsú přísuzená a se někdy ohledávali úředníky aneb od úředníkuov, pacholíkovi na luoně a děvečkám na prsech. A ta léta muosejí sudiem zemským při kterém právě jest a pánem jedním ohledána býti. Ale aby ten posměch sňat byl, léta pacholík panský má v XVI letech, děvečka šlechtična ve XIV, zemauský pacholík v XVII letech a děvečka v XV, sedlský pacholík v XVII a děvečka v XVI, ale najpodobněji dokudž za muž nejde s radú panskú. Pakli by kto, k těm letóm přijda, požádal svého a rozumem spůsobný jest, jmá jemu jeho astúpeno neboli vydáno býti. A také jest slušnější těch let míra, než takové ohledovanie.“ Toto ustanovení přijato také do zř. zem. r. 1545 a pozdějších. V zř. zem. vyd. r. 1604 slova „s raddou panskou soudu zemského“ jsou vynechána.

Když sirotčích věcí více nebylo, podlé oznámení onehdejšího navrátili jsme se ku pūhonūm.

1. Václav Čáslav Ludmilu z Pěna novým pūhonem o touž věc jako pūedešle pohnal, poněvādž o soudu Tříkrálském Ludmila se mu byla obránila. Když pūišlo naň, žádala Ludmila za odklad, protože k svēdomí pana maršálka a Zárubského potūrebuje. Dán jest jí.

2. Joachym Bítovský pohnal Jiřika Šmerhovského a nestal. Poručník Hřivin dal se vymazati a tak Šmerhovský žádal za opatření. Oznámeno mu z potazu: nedá-li Bítovský pūed vzdáním soudu pūhonu žalovati, že ví, co za pořádek.

Outerý.

Proto že svátek, není soud držán.

Fol. 43.

Středa.

Po zasednutí hned jsme se sstoupili a tu nám pan hejtman pūednesl psaní J. M. C., v němž o pūjíjezdū a osobním tažení do Uher Sultana Tureckého oznamovati ráčí, žádaje, abychom osoby z prostředku stavův, vedlé moci na minulém snémě nám dané, nařídili, kteříby do Prahy, kdyžby jim od J. M. oznámeno bylo, sjeli a tu s jinými deputaty z království Českého a z knížetství Slezských o nařizení defension ordnunku se uradili a něco jistého zavřeli. Povoleno jest k tomu a osoby jmenovány z stavu našeho pan hejtman, pan sudí, pan z Tovarū, já (avšak conditionaliter, pokudž pan hejtman pro nedostatek zdraví jeti nemohl, pokudžby pak mohl, abych já místo hejtmanské za tím držel) a pan Karel z Lichtenšteina; — z prelátův opat Velehradský, z rytířstva pan Václav Zahradecký, pán Václav z Zástřizl, pan Bernart Pražma, a z měst Mencilius městský pisar v Brně. Jest mi také poručeno, abych instrukcii na tyto osoby napsal; což jsem se učiniti uvollil.

Potom pūednesl pan hejtman onehdejší snešení naše, kterým jsme pūeslyšení zříz. zemsk. k dnešku odložili, na čemž i dnes zůstáno. A tak když pan hejtman v ubec o tom oznámil a některé osoby z ubce mezi nás povolal, strávili jsme s tím ostatek tohoto dne, avšak pro rozdílné pūíměluvy nic nespravili. Naposlady na tom jsme zavřeli, abych já s některými osobami hned zejtra na něj zasedl a skorigujíc jej J. M. pūvé, než bychom se rozjeli, pūednesl.

Čtvrtek.

Nechodil jsem na horu, než s osobami ke mně pūidanými zřizení zemské jsem pūehlídal; dověděl jsem se však, že toliko rukojemské věci souzeny byly a že do 15 náležá na ně učiněno.

Pátek.

Nebyl jsem v soudnici za pūříčinou včera oznámenou; protož nevím, byli-li dnes jací rokové slyšání, než praveno mi, že pūhonūm rukojemským konec se stal a že paní Jindřichova Slavatova rozená z Kačova pūedstoupivši pūed J. M. žádala, aby statek Chropinský, od pana manžela svého na místě jejim panu Bernartovi Pražmovi prodaný, tēmuž panu Pražmovi od ni mohl do desk zemských vložen býti a že J. M. k tomu dovoliti ráčili. Tolikéz že na žádost a supplikování paní vdovy z Vrbna jest synūm nebož. pana Hynka z

Vrbna poručeno, aby jí svršky, které na domě v Holomouci má a jí spravedlivě náležejí, odvedli a pan Jan z Vrbna, jsouc od ní při prodaji statku Ejvanského za věrnou ruku postaven, aby se tak, jakž na věrnou ruku sluší, zachoval a peníze, kteréž od pana Jana Bukuvky přijal, jichžto do 20.000 zl. jest, paní od sebe odevzdal. Item že půhon mezi Čertorejským a proboštem Svato-Tůmským za příčinou, že jsou k přátelskému jednání povolili a smlouva mezi nimi vykonána Fol. 43. b. býti má, odložen jest do druhého práva.

Sobota.

Po zasednutí kázal se nám opět pan hejtman stoupiti a tu nejprv místo Ebenštolara volen za colmistra Jan Odkolek na Temenici. Potomně k ujišťování peněz, které by se k zemi vypůjčovati měly, jsem já nařízen a k vypůjčování takových peněz volen pan Jan Sedlnický z Choltic, pan Jan z Pruskova, pan Jan a Petr Skrbenští, pan Stroje, pan Šlejnic, pan Václav Hodický a pan Bořita. Jest také každému z nich psaní o to učiněno. Více mluveno, aby se rejtharům našim náká půjčka učinila, k čemuž jest dovoleno.

Po rozstoupení pan hejtman vzal před sebe sirotčí věci, a poněvadž od onehdejška věc sirotkův po N. Václavovi Pivčovi pozůstalých jest až do dneška za příčinou oznámenou odložena, nejprve se na ní navrátilo. Podali poručníci poručení, kteréž když čteno bylo, dáno jest naučení panu hejtmanovi, poněvadž Pivce po sobě statku a dítek zanechal, a jim poručníky učiniv poručení nařídil, že J. M. při tom poručení toho zanechávati ráčí, a panu hejtmanovi, že tu k opatrování nic nenáleží. R. Já, a p. Václav z Zástřizl.

O statek a sirotky po n. Antonínovi Pülerovi pro nepřítomnost Maja odloženo do Brna.

Šalomena Hoštakovská vdova pozůstalá po n. Henrichovi Cetlicovi předstoupíc před J. M. žádala, poněvadž nemá nač sirotku vychovávat, aby jí z tisíce zl. těm sirotkům náležitých, které pan hejtman za sebou má, úrok na vychování těchž sirotkův dáván byl. Pan hejtman proti tomu oznámil, že z toho úroku dluhové sirotčí se platí.

Replikovala vdova, že již dluhů žádných více není, což když jí pán z Doubravice mezi námi přisvědčil, a vedlé toho o nouzi její (neb na gruntech jeho jest) oznámil, snesli jsme se o takové naučení: Aby pan hejtman, pokudžby dluhův žádných nebylo, všecek ten úrok vdově na vychování sirotkův vydával, pokudžby pak dluhové jací se našli, aby polovice na splacení jich, a druhá polovice na sirotky obrácena byla.

N. Krokvicar, žádal ručiti statek n. Řezického, kterýž předešle strýc téhož nebožtíka byl ručil, a již také umřel. Oznámil pan hejtman že prvé rukojmě za ručení toho statku má, na kterýchž přestává, avšak jestli ho J. M. jináče naučiti ráčí, že to přijme. Stoupili jsme se, a kteří starší mezi námi byli, k tomu se přimlouvali, že se nemůže ručení na ručení třetího, a že toho prvé nikdy nebyvalo, a že by bylo proti pořádku protož oznámeno jest Krokvicarovi, poněvadž prvé ten statek ručen jest, že J. M. při předešlém ručení toho zanechávati ráčí.

Když více sirotčích věcí nebylo.¹⁾

¹⁾ Zde jest v rukopisu přestávka; i strana 44 zůstala prázdnou; chtěl snad Zerotín později ještě konec soudu připsati, ale opomenul toho.

Soud svatokunhutský Brněnský léta téhož (1596.)

Fol. 44. b.

Pořádek jest, abychom se k soudu tomuto sjížděli před pondělí po s. Kunhutě ten den, jestli žeby se pak s. Kunhuty trefilo v pondělí, jako letos, tedy přes týden; tak se nyní stalo, včera v neděli jsme se sjeli, a dnes soud zasedli.

Dcky na horu o osmi hodinách přinešeny jsou ode mne na místě pana komorníka, a od pana Berky, na místě pana sudího, kterýž pro nemoc sem vypraviti se nemohl; po otevření jich jsou čteny vklady při posledním soudu zdejším dó desk vepsané.

1. List mocný královský a naň učiněné poručenství obšírné od n. pana Hynka z Valdštejna a na Brtnici.

2. Smlouva o statek Vořechovský mezi paní Alinou z Lomnice a na Budišově, a Janem Polcarem z Pořičova, od něhož jej paní koupila.

3. Vklad Horních Dubňan od nejv. pana Maršálka panu Jiřímu z Náchoda sirotku avšak léta objednaná majícimu, po nebožt. panu Jindřichovi z Náchoda a na Tulešicích pozůstalému, učiněný.

4. Spolek, kterým paní Alina z Lomnice přijala pana Václava Berku na statek Veselský; když čten byl, pan Smil Osovský z Doubravice, poručník pana Zdeňka z Valdšteina sirotka po nebož. panu Henrychovi z Valdšteina na Sádku a Mezříči pozůstalého vystoupil a že chce odpor tomu spolku vložiti, se ohlásil. Štoupili jsme se o to a po rozmluvení a rozstoupení pan hejtman dle ouřadu svého komornického odpověd mu dal, že J. M. mu toho brániti neráčí.

5. Spolek, kterýmž táž paní téhož přijímá na statek Ořechovský.

6: Odpor pana Václava Berky, kterýž jest učinil naproti poručenství pana Zdeňka Berky, bratra svého.

Konec vkladů.

Po přečtení vkladů zavřeny desky, zahájen soud. Po zasednutí pan Ladislav Berka drže místo nejvyššího pana sudího kázal pňhony vyhlášovati.

1. Pan Joachym Haugvic Nejv. sudí pana Smila Osovského z Doubravice. Nestal pan sudí a poručníka neměl, mohl se k tomu pan z Doubravice ohlásiti, ale ušetřuje nemoci panské nechtěl naň těžkosti dopustiti.

2. Pán Václav Berka pana Ladislava Berku bratra svého o statek Mezříčský.

3. Pan Kryštof z Tiefenbachu nejvyššího pana maršálka.

4. Jiřík Ranofrej měšténin Brněnský Jana Muňku.

5. Pavel Kataryn mistopisář pana Jana z Pernšteina o rukojemství.

Nestal žádný zmocněný panský, pňhon vyhlášen třikrát; žádal mistopisář za opatření i ukázáno mu na pořádek. Při druhém pňhonu týmž způsobem mu se vedlo¹⁾

¹⁾ Zde připsáno na straně červeným inkoustem: „Toto stané na Pernštejn mu pomohlo.“ Kataryn koupil brad a panství Pernšt. za 44.000 zl. mor.

6. Týž Kataryn Vilíma Kusy-ho o rukojemství. Žádal nemocného roku Kusý skrze psaní, od Tandaryáše dodané. Jest mu dopřín.

7. Ondřej Sokolnický Jiříka Čechočovského z zatkně a když žádný nestal, vymazán jest.

8. Mikuláš Kotulinský Stanislava Habarta. Když Habart rukojmí neměl, vstoupil do šraňku a slíbil svou čest, víru panu sudímu.

9. Matěj Sentický Václava Svojanovského. Nestály strany vymazán.

10. Týž Mariannu z Lažan; tolikéž vymazán, když se žádná strana neohlásila.

11. Pan Václav Berka pana Ladislava Berku o svědky.

12. Týž téhož o postavení Jana Mírovského, ouředníka Mezříčského. Vyvstal pan Ladislav s svého místa a dal oznámiti skrze Vojsku, že ačkoli příčiny by měl pro něžby postavení tohoto svědka brániti mohl, avšak aby dokázal, že právu a spravedlnosti v ničemž překážeti nechce, že jej se uvoluje postaviti, ale prvé sobě dáti vyslyšeti. Přijal to od něho pan Václav.

13. Týž pan Berka pana Ladislava Šlejnice o svědomí; dal je.

14. Týž pana Volfa Křineckého z zatkně o svědomí; dal je.

15. Týž pana Teufla o svědomí; dal je.

16. Šebastian Hrabner N. Puchara z zatkně. (Mám toho zprávu že Puchar tento z Rakous ujel, když ho týž Hrabner vinil, aby mu neodpovídal a sem se přistěhoval a nyní v Slavonicích bytem jest, za kterouž příčinou dotčený Hrabner sem jeti a jeho k tomuto právu viniti musel. Postavil se Puchar do šraňku a německy mluvíti začal; jest mu oznámeno, že se při tomto právě jináče než česky nemluví a protož aby sobě přítele zjednal, který by od něho promluvil, avšak poněvadž z zatkně pohnán jest, aby ven neodcházel. Vyšel z šraňku hledaje a po chvíli zase samotný tam vstoupil bez řečníka a když znovu němčinu lámati začal, opět mu to zastaveno jest a poručil pan sudí panu Muňkovi, aby mu to německy oznámil a podlé toho mu pověděl, jest-li z zatkně jsa pohnán rukojmí za sebe nemá, aby do šraňku vstoupil a zastání a doštání ku pňhonu slíbil. Učinil tak.

17. Za tím na mé pňhony přišlo, kterýmiž pana z Pernšteina pohoním o rukojemství. Byly tři; když nestáli zmocnění jeho, vystoupil jsem do šraňku a prosil jsem za opatření. Ukázáno mi na pořádek. Velmi se mi to dobře trefilo; neb jsem jedné kvitance doma byl zapomenul a kdyby oni přítomní jsouce byli na to nastoupili, abych ji ukázal, byl bych musil odkladu žádati a ke škodě přijíti.

18. Poručníci sirotka Letovského pohnali pana Jiříka Kryštofa Teufla dvěma pňhony, že jsa rukojmím za strýce svého pana Karla nebožtíku hraběti Hanušovi z Hardeku i hlavní summy i ouroků klásti zanedbává. Uvolil se ji ujistiti.

19. Pana maršálka pan z Tiefenbachu.

20. Pan Ladislav Berka paní Alinu Mezříčkou.

21. Týž Jakuba z Radostína o svědomí; dal je.

22. Adam Strahovský Václava Peldřima; srovnáno jest. Poklid.

23. Kryštof Šen Vencelíka o svědky; jsou mu postaveni; přijal je.

24. Týž Petra Čizovského o svědomí; ohlásil se, že je přijal.

25. Týž Václava Čížovského o svědomí; ohlásil se týmž způsobem.
 26. Zykmond z Čertorej pana Maximiliana Lva z zatkyně; prosil za opatření, poněvadž pan Lev statku pozemského nemá. Postavil pan Lev rukojmě: pana maršálka a pana z Doubravice.

27. Mach svobodný dvořák ze vsi Hadky Václava Žalkovského dvěma pňhony.

28. Pan Kryštof z Tiefenbachu pana maršálka o postavení svědků. Uvolil se pan maršálek, postaviti je, kdyžby je sobě prvé dal vyslyšeti.

29. Týž Albrechta Hrušovského ouředníka na Krumlově a jiným pňhonem Jířika Klosa, oba o svědomí. Dali je.

30. Pan Ladislav z Šlejnic pana Voldřicha z Kounic.

31. Týž pana Jana Zahradeckého o svědomí. Ohlásil se pan Jan, že když na při přijde, že chce něco k tomu pňhonu mluvití a ukázati, pročby svědomí toho dáti nemohl. Strana za opatření prosila. Stoupili jsme se a po nemalém uvážení všickni jsme se na tom snesli, že kdo o svědomí pohnán jest, pokudžby by se ho dáti zbraňoval, jest povínnen hned tu příčinu slušnou toho oznámiti a to za příčinou tou, že kdyby se s dáním svědomí na při odkládalo, potomně kdyby na ni přišlo, mohlby pohnaný ledajakés svědomí dáti a původ, nechtíce ho přijíti, musil by odkladu žádati a tak k škodě přijíti. Item mohl by pohnaný v tom umříti a původ by o svědomí, na němž by mu mnoho záleželo, přijíti musel. Protož jest oznámeno panu Zahradeckému, že pořádek jest, kdo svědomí se dáti zbraňuje, aby příčinu toho ukázal, vedlé téhož aby se i on zachoval. Dal odpověd, že se pňhonu brániti chce tím, že maje statek na dědictví, není z dědin pohnán. To když jsme uslyšeli, nemohouce na ten čas nálezu učiniti, odložili jsme pňhonu tohoto a svědomí dáni, až na při přijde.

31. Stanislav Rogojský na Biskoupkách pohnal pana Georg Kryštofa Teufle. Oznámil pan Teufel, že Rogojský na dědictví nic nemá, než na manství, pročž že prosí za opatření, aby Rogojský ručil, tak jestli by jej z čeho viniti chtěl, že mu bude při tomto právě z toho odpovídati. Bránil se Rogojský a proti tomu přivedl, že žádný cizozemec není, aby to učiniti měl a ačkoli statku na dědictví nemá, avšak že má statek pozemský, a protož jsa obyvatelem, jsa usedlým, že netřeba mu ručiti. Stoupili jsme se a uznali, že poněvadž ti, kteří na dědictví statky mají, majíce při právě manském činiti, musejí to uručiti, že tam jsouc zase obvinění chtějí odpovídati, že i manové při právě našem mají se takto zachovávatí. K tomu pan Šednický přivedl pána otce svého příklad, že nemaje nic na dědictví, když kohosi k zemskému právu poháněl, ačkoli toho biskup Vilím bránil, avšak že musel zaručiti, že bude tu zas odpovídati. Pročž i Rogojskému poručeno jest, aby ručil. Postavil nejprv pět rukojmí, ale když mu oznámeno jest, že dosti na dvou, slíbili za něj pan Prokop Lhotský a pan Jan Polcar. Zapsáno jest z poručení J. M.

Fol. 46.

33. Farář Rudvikovský pana Jana Diviše bratra mého dvěma pňhony, jedním o desátek, druhý o svědky. Ohlásil se, že stojí, ale svědkův nežádal, protož když on mlčel, já a Kataryn zmocnění téhož bratra mého také jsme mlčeli, avšak v strachu jsouce, aby na nás staného nedal, když jsme svědkův

neměli; nebo jsme je zapoměli z panství Náměštského povolati. Ale pomínul toho buď zapomenutím, buď nerozumem, sice byl by na nás skrze stané nedaleko sta zl. obdržel.

34. Jiřík Ranofrej Jana Muňku o svědky. Oznámil Muňka, že mu je chtěl postaviti dávno, ale že jich nechtěl přijíti a k tomu, že po něm žádá nějakého Pavla lokaje, kterého v púhону nepoložil ani nejmenoval.

Jest mu povědino z potazu, aby je Jiříkovi krom toho Pavla postavil a tím se nebránil, že jich od něho prvé přijíti nechtěl, poněvadž tím povinnen nebyl, pohnav o ně, aby před pana hejtmana a J. M. pány soudce postaveni byli.

35. Pan sudí pana maršálka, týž Jakuba z Radostína.

36. Tandaryáš Bule paní Maruši z Plavče dvěma púhony. Povolil na mou žádost k přátelskému jednání a ji bez pohoršení práva z obou púhonův propustil.

37. Pan Smil Osovský pana z Pernšteina, že ho z rukojemství vyvaditi nechce. Když nestáli zmocnění a pan za opatřeui žádal, ukázáno mu na pořádek.

38. Pan Václav Berka pana Ladislava bratra svého o svědky. Uvolil se mu je, kdyžby jich prvé ku potřebě své vyslyšeti dal, postaviti, krom nějakého Šimka syna Kovandy, kteréhož se doptati na všem panství nemohl; avšak jst-li že potřebuje Šimka Hradského, že mu i toho postaviti chce, Přijal to od něho pan Václav.

39. Týž pohnal Alše Strance o svědomí. Dal je.

40. Týž Viléma Dubského o svědomí. Dal je, ač bylo, jakž se ohlásil pan Václav, nedostatečné; avšak přijal je.

41. Já jsem pohnal Daněle Šponara sedmi púhony z zatkně. Slibili zaň pan z Doubravic a pan Tovar.

42. Týž Katarýn pohnal pana z Pernšteina a týmž způsobem jako předešle opatření žádal i obdržel.

Jsou ještě někteří jiní púhonové vyhlášení; ale poněvadž nebo k vymazání přišli nebo poklid na ně dán, nebo skrze uvolení ano i svědomí daní k svému skončení přišli, vidělo mi se daremné je sem vpišovati; protož jsem jich zanechal zvláště budouce na mále.

Konec púhonů. A hned já i pan z Doubravice jsme vy-
Fol. 46. b. vstali a na katedru dojdouce dali jsme sobě své stané, když žádný z páně z Pernštejna zmocněných nestál, zapisati a od zapsání po čtyrech gr. vedlé taxy od každého púhону jsme zaplatili.

Když jsme se zas usadili, nejprvnější púhon vedlé pořádku jest vyhlášen. Ale když pan sudí nestal a pan z Doubravic k tomu nic říkati nechtěl, odložen jest.

Vzat potom druhý púhon mezi pány Berky. Ale i ten pro vyslyšení svědkův z vůle obou stran jest odložen do druhého práva.

A tak J. M. ráčili kázati žalovati ten púhon, kterýmž pan Ladislav Šlejníc pohnal pana Jana Zahradeckého o svědomí. Po prožalování bránil se pan Zahradecký za příčinou na hoře poznamenanou t. že poženouce jej na Višňovém a Třtěníci nedoložil dědin, odkudž věděti nemůže, udělal-li to na potvor či na klisku a poněvadž summou neobyčejný jest ten púhon, že prosí J. M., aby mu to spravedlivé najíti ráčili, aby dáním takového svědomí povinnen nebyl. Neřikal k tomu nic Tandaryáš Bule, než k uvážení J. M. to podal a tak stoupice se jednomyslně jsme se o tento nález snesli: poněvadž pan Šlejníc

Zahradeckého poháněje z dědin nedokládá a on Zahradecký na dědičtvi má, že tomu půhonu odpovídati povinnen není. R. pan Voldřich Krajf, pan Girg Kryštof Teuf, Václav Zahradecký.

Když se nález psal a potomně prvé, než-li vyhlášen byl, přednesl nám pan hejtman dvoje psaní arciknížete Maximiliana, kterýmiž napomínati ráčí, aby kontribucie 10 gr. na Banské hranice náležitě vypravena co nejdříve byla a při tom oznámil, kterak podlé snešení J. M. při minulém soudě Olomouckém stalého panu Janovi Odkolkovi jest poručil, aby se s těmi penězy do Uher vypravil, on pak ledajakými's příčinami se vymlouvaje toho až posavad učiniti nechtěl, což jest sobě nemálo stěžil. Protož Odkolek mezi nás povolán jest a poručeno mu přísně, aby takovou kontribucii od ouředníků menších k sobě příjma nic se nemeškaje do Trnavy a odtad, kde by mu od arciknížete Maximiliana poručeno bylo, dovezl. Slibil tak učiniti.

Za tím jest čteno psaní J. M. Cís. panu hejtmanovi učiněné, že na ten čas neráčí generalního sněmu držeti, než v každé zemi obzvláštní a particular, protož že nás na ten čas vypravením osob nafižených ušetřovati ráčí; než kdyby se strany držení sněmu takového generalního ráčil ustanoviti, že se nám to časně věděti dá.

Předložena jsou také psaní od lidu našeho válečného peněz žádajícího a poněvadž na ten čas žádných před rukama není, dána jest ta rada od pana hejtmana, aby se k knížeti Minsterberskému a panu Iliasšasovi o půjčku vypravilo, dnes aby se na osoby pomyslílo a zejtra aby se vypravily, mezi tím psaní se kázala vykonati.

Naposledy jsme se na tom snesli, abychom se o osmi scházeli k soudu a o třech rozcházeli. A tak vyvstanouce rozpustil nás pan hejtman. A já s panem Berkou zase jsme dcky na rathouz vyprovodili.

Outerý.

Poněvadž pan hejtman se včera roznemohl, pan maršálek dnes Fol. 47. jeho místo držel.

Po zasednutí kázal pan sudí půhony vyhlašovati. Stal se začátek vedlé pořádku od rukojemských.

A nejprv se navrátilo na staré půhony při minulém právě do tohoto odložené, kterýmiž Petr Chrastenský a Jan Kořenský Reimonda Fukara o rukojemství pohánějí. Postavil se Fukar a že stojí ku půhonu, se ohlásil, po kterémž ohlášení jest jemu od pana sudího poručeno, poněvadž již ted po několika soudů pře jeho se odkládají toliko za tou příčinou, aby dokázal, že stavu rytířského jest, protož aby to nyní vykonal. Ochotně se k tomu měl, a oznámiv, že za tou samou příčinou netoliko velký náklad (stojí ho ta jízda do 600 zl.) než i veliké nepřiležitosti a nepohodlí podstoupil, toliko aby mohl z toho důmnění, v kterémž u některých jest, se vyvésti; pověděl, že jest hotov to, co k takovému dokázání s sebou přivezl, před J. M. položití. A hned za tím dodal psaní od J. M. C. do soudu, v kterémž J. M. žádati ráčí, poněvadž Fukar na J. M. vznesl, že předkové jeho od císaře Frydrycha III. k stavu rytířskému vyzdvižení jsou, a toho i dokázal, aby tolikéž i od nás za toho držán byl. Nejedné přímluvy okol šly, naposledy jsme se na tom snesli, aby mu oznámeno bylo, že J. M. těchto při znovu do druhého práva odkládati ráčí, mezi tím, poněvadž se věc tato vlastně panův z rytířstva dotýče, aby při nejprv příštím sněmě, který zde v této zemi držán bude, což by koli k této potřebě

přináležejícího měl, před nimi ukázal, oni že to potomně vážiti budou. Ale pan Berka jakožto sudí, maje to přednésti, spletl všecko, tak že mu Fukar ani Tandaryáš nerozuměli. Pročež když Tandaryáš na světlejší rozum se dotazoval, dostal od něho nemalé domluvy. To náš rád.

Za tím vyhlášení pūhonové dva, kterýmiž pan Jan Šembera z Boskovic pana hejtmana pohnal. Postavil jsem se na místě panském do šraňku a žádal jsem skrze Šponara pro nemoc panskou za odklad. Dán jest až do pondělka.

Po těchto starých pūhonech na nové nastoupeno a nejprv na ten, kterýmž pan Haugvic, nejvyšší sudí, pana z Doubravice pohnal. Ale jako včera tak i dnes nechtěl pan z Doubravice k těžkosti panské příčiny dávatí, než dovolil, aby byl odložen až do příjezdu panského.

2. Mikuláš Kotulinský pohnal Stanislava Habarta z summy 130 zl., za kterouž jest se on za Jiřka Hradeckého rukojmím postavil. Nebyl tu Habart, ač včera byl přislíbil rukou daním panu sudímu, že ku pūhonu dostátí chce. Protož když po trojím vyhlášení Kotulinský za opatření žádal, ukázáno jest mu na pořádek, kterého neobmeškal, než hned stané na pět kop gr. dal. Po dobré chvíli postavil se Habart a když pūhon prožalován byl, oznámil týž Habart, že minulého roku v Hustopeči Kotulinský jest k němu přišel a oznámíc mu že Hradecký za ňakou summu peněz k vypūjčení je sobě jest ho žádal, kteroužby i pūjčiti chtěl, kdyby on Hradecký rukojmě, který by zaň slibiti chtěl, dostati mohl, jest jeho žádal, aby zaň slíbil a žádného se nebezpečení neobával. Ač pak i hned Kotulinskému se ozval, že nercili cizích ale ani svých vlastních platiti nemůže a protož kdyby Hradecký platcem býti nechtěl, že by on své zaň dáti a tak k nemalé těžkosti přijiti musel; avšak na jeho mnohé napomínání a ubezpečování že jest se navěsti dal a to rukojemství na sebe vztahl. Nyní pak že týž Jiřk Hradecký v Čechách jest, on pak v Moravě a kdyby ho jinde hledati a obzvláště pak při jiném právě viniti měl, žeby mu na to veliká práce a nemalý náklad jiti musel, protož že J. M. věří, poněvadž on se s dobrou měrou v tom rukojemství postavil, a nikdy se nenadal, aby k této míře přijiti mělo, že mu toho jako chudému pacholku, aby on své darmo dávatí měl, najíti neráčí. Odpíral všemu tomu Kotulinský a zápis neporušený, při němž pečet Habartova byla, ukázal a k čtení podal s doložením, že se toho držeti a J. M. spravedlivému uvážení poručiti chce. Čten byl zápis a po přečtení žádal opět Kotulinský při něm zachován býti. Habart pak dal psaní ňaké od Hradeckého Kotulinskému učiněné čísti, v němž se zakazoval, že mu zaplatiti chce. Ale když Kotulinský na tom přestati nechtěl, stoupili jsme se a o nález snesli: Poněvadž Habart za Jiřka Hradeckého v zápisu na papíře 130 zl. v rukojemství Mikuláši Kotulinskému se postavil, že jest povinnen tomu za dosti učiniti a jej spokojiti. R. pan z Doubravice, pan z Lichtenšteina a Václav Zahradecký. Po přečtení nálezu vstoupil Habart do šraňku a slíbil jemu dosti učiniti. Žádal potom, aby mu ten zápis Kotulinského pro dokázání dluhu takového odveden byl; ale když jsme se o to stoupili uváživše jedno, že ten pořádek od starodávna zachovávan byl, aby co se bez výminky ku právu podá, jakož při tomto zápisu od Kotulinského se stalo, více navracováno nebývalo; druhé, že jest Habart toho

Fol. 47. b.

zápisu nepodal; třetí, že by mu se i vydal, k žádné platnosti by mu býti nemohl a naposledy, že k dokázání toho, že jest vyš psanou summu musel Kotulinskému za Hradeckého v rukojemství položití, ničeho více mu potřeba není, než výpisu pŕhonu a nálezu od práva, — zavřeli jsme na tom, aby pan sudí oznámil, že nemá ten zápis vydán býti. Což se i stalo.

3. Šebastian Grabner N. Puchara. Hned po vyhlášení poručník Grabnera, Badešinský, ohlásil se, že jest ho Puchar za to žádal, aby pře tato až do druhého práva odložena byla, k čemuž že jest povolil. My jsme také proti tomu nebyli a tak jest odloženo.

4. Zykmund Čertorejský pana Maximiliana Lva. Oznámil Čertorejský, že ač se všelijak o to snažil, aby se všemi potřebami svými k tomuto pŕhonu náležejícími pohotově byl, avšak že před J. M. netají, že ještě svědomí jednoho očekává od pana Václava Bohdaneckého, kteráž nicméně ve dvou neb ve třech dnech nepochybně ho dojíti má a poněvadž mu na něm nemálo záleží, že J. M. za to prosí, aby mu slyšení pře této do některého dne odložiti ráčili. Proti tomu pan Lev Fol. 48. b. odpověděl, že jest několikrát pana z Čertorej za to žádal, aby ho z toho pŕhonu propustil, tak že ještě i nyní činí, poněvadž by mu nepřal, aby skrze to v ňaké neštěstí přijíti měl. Ale když on předce na svém stal a odkladu žádal, dán jest mu do outerka příštího.

5. Pan sudí pana maršálka, Jakuba z Radostína a Jana Praksického z Zástřizl rozdílnými pŕhony o touž věc. Všickni k odkladu povolili; sám toliko Praksický, když za opatření žádal, oznámeno mu, že nebude-li pan sudí státi před vzdáním soudu, že ví, co za pořádek.

Až potud pŕhonové rukojemští.

1. Přišlo po těch na pře staré a nejprv na pŕhon, kterýmž pan Bernart Drnovský, hofrychtyř, pohoní pana Frydrycha staršího z Žerotína, hejtmána. Ale ohlásil se pan hofrychtyř, že jest spokojeno.

2. Vyhlášení jsou pořád pŕhonové Vilíma Dubského na Petra Chrastenského. Ale nestála žádná strana, toliko pan Václav Zahradecký se ohlásil, že ví o tom, že jsou na přátelském jednání.

3. Šli za těmito pŕhonové pana komorníka nebožtíka a paní manželky jeho proti paní Estře z Dytrychšteina a na Vranové. Hned po vyhlášení prvního pan Franc z Dytrychšteina se ohlásil a J. M. připomenul, že jest včerejšího dne od paní Estry, tety své, dodal psaní J. M. svědčící, v kterémž paní J. M. za to žádá, aby pany ouředníky menší k ni vypraviti ráčili, tak aby některé osoby na místě pana Zykunda z Dytrychšteina svého předešlého zmocněného ku pŕhonům svým, poněvadž to zmocnění již vyšlo, znovu zmocniti mohla; kteroužto žádost paní J. M. že nyní sám osobně přednáší a aby k tomu dovolili a dotud, ažby se to zmocnění vykonati mohlo, při těchto odložiti ráčili, J. M. služebně žádá. Proti tomu Šponar odpověděl, že ti pŕhonové již od mnoha let trvají, v kterýchž jest se paní dobře zmocněním i jinými potřebami opatřiti mohla, než že paní na své obyčejné odklady nastupuje, protož že J. M. prosí, aby ti pŕhonové před se vzati byli a jakož on jsa poručníkem tak předně paní Kateřina z Kunštatu, jakožto společnice s nebožtíkem pánem, opatření aby byli.

Replikoval pan Franc, že paní E. z D. nic žádostivější není, než aby mohli tito pŕhonové k svému skončení přijíti; avšak poněvadž za slušnou příčinou odkladu žádá, že J. M. vždy se důvěruje, že jí toho příti a její včerejší žádost v paměti míti ráčí. To pak psaní od paní

Vranovské jest nám včera v potazu od p. hejtmana předneseno. Summa jeho byla, že pro nedostatek zdraví k soudu vypraviti se nemohla, než že na místě svém, poněvadž zmocnění paně Zykmondovo vyšlo, pana Karla z Lichtenšteina a pana France z Dytrychšteina ku pňhonům, kteréž při právě má, zmocňuje, k čemu aby J. M. dovoliti ráčili, že prosí. Pokudžby pak to býti nemohlo, že aspoň za to žádá, aby k ní ouředníci menší za tou příčinou vysláni byli. Uvažovali jsme to, a jakož předně, že žádný psáním zmocnění žádati, tak také soudce zemského, lečby nápadníkem byl, zmocniti nemůže, jsouc sobě předkládali: hleděli jsme i na to, že úředníkův menších pro povinnost jejich, kterou při soudech mají, od sebe pustiti nemůžeme, odkudž jsme usoudili, že žádosti paní vykonati nám lze není. A protož návěští panu z Lichtenštejna dáno jest od nás, aby jako od sebe psaní paní učinil, a této věci jí oznámil, a radu dal, aby rači roku nemocného žádala, po soudě že k ní budou moci úředníci menší vypraveni býti, a ona tím volněji toto zmocnění vykonati. To včera bylo. Dnes pak po tomto promluvení paně Francové i druhé strany kázali jsme sobě pamětné knihy, v nichž zmocnění na pana Zigmunda z Dytr. se vztahující zapsáno jest, přiněsti, v nich jsme našli, že dotčené zmocnění nemá čas vyměřeného, než pokudž by pňhonové tito, kterýmiž se od pana komorníka a od pana Volfarta Strejna viní, trvali (k nimž samým jest předešle na žádost paní dopřáno) dotud také svou moc a místo míti má. Za kterouž příčinou, ačkoli pan Zigmund již statku pozemského nemá (čimžby sice od takového zmocnění vedle pořádku byl excludován poněvadž žádný, kdo statku pozemského nemá a dědičného k soudu zmocněn býti nemůže) a však poněvadž jej, když to zmocnění dovoleno bylo, měl, a k tomu při soudu postním, již po prodání statku přece ku pňhonu stal, a i nález jeden v te při dosahl, nad to ani statku do desk bratřím svým nevložil, odkudž my, judicialiter jestli prodán, nevíme, našli jsme to, že takové zmocnění ještě nevyšlo, a pan Zigmund že k vyhlášenému pňhonu a jiným, k nimž zmocněn jest, odpovídati má; protož poručeno jest, aby nejprv to zmocnění nahlas čteno bylo, a potom se oznámilo, aby pan Zigmund odpovídal. To když se stalo, Šponar dal pňhon žalovati ale pana Zigmunda tu nebylo. Protož služebník paní Vranovské žádal odkladu až do příchodu jeho, ale nedosahl žádné odpovědi, nýbrž když mistopisář všecky tři pňhony, každý po třikrát vyhlásil, a strany tu nestaly, dal Šponar vedle pořádku stané, kteréž do 30 zl. vynáší. Postavil se potom pan Zigmund, a jakož pro nedostatek zdraví, tak i pro řečnicka odkladu žádal, kterýž mu až do čtvrtku dán jest.

4. Mezi panem Biskupem a panem hejtmanem vyhlášen jest tento čtvrtý pňhon: Vystoupil pan Biskup, a dal od sebe promluviti, že ta věc až posavad na přátelském jednání byla, pan hofrychtýř a pan podkomoří, že jsou měli smlouvu sepsati, stalo-li se to, či ne, žeby rád věděl. Vyšli k němu do šraňku pan hof. i pan podkomoří, a s nim dlouho mluvili, potom když pan sudí se dotazoval, co druhá strana k tomu řká, já jsem vystoupil, a na místě panském jsem odkladu žádal, ažby pán byl zdravější: proti čemuž když Biskup nebyl, odložena jest tato věc až do pondělka.

5. Po tomto přišlo na můj pňhon s panem Křištofem z Tiefenbachu. Ale propustil jsem jej z něho.

6. Oršila Šelendorferová mnohými pňhony pana Jiřka Hodického pohnala, ale když žádná strana nestala, jsou vymazáni, zvláště poněvadž mistopisaf dosvědčoval, že jest srovnáno všecko. Ač jsem já se ohlásil na místě pana Hod. a prosil jsem, aby, poněvadž v službě zemské jest, ušetřen byl, ale nedostal jsem žádné odpovědi, krom dotčeného poručení.

7. Pavel Katarýn purgmistra a raddu města Brna mnohými pňhony pohnal; když se ohlásili Brňané, že jest na přátelském jednání, odpověděl, že příliš tím odkládají, avšak povolil zas k němu, toliko aby mezi tímto i příštím soudem vykonáno bylo, dýle že čekati nechce, a tak odloženi jsou. Fol. 49.

8. Purgmistr a radda města Brna pana Jana z Pernštejna; propustili ho z pňhonu.

9. P. Hron z Náchoda pannu Anyšku Kutínskou, Abatyši. Umřel pan Hron.

10. Pan Křiřtof z Tiefenbachu pana Fried. z Žerot. a p. Jana Šemberu, dvěma pňhony, jakožto rukojmě v správním listu za panství Drnholcké. Poněvadž jsem já z mého pňhonu pana z Tiefenbachu propustil, sešlo i z těchto.

11. Bohuslav Bořita z Budče, probořta Brněnského. Nestal pan Bořita, a omluven jest od Šponara, že při úřadě jest, a svědky vyslychá, pročež mu dán odklad do druhé středy, t. od zejřtřka přes týden.

12. Pan Jan Šembera z Bozkovic pana Voldřicha z Kounic, pohnal z summy 3000 kop gr. a j. v. d. že zvýšením stavu na gruntech Slavkovských, vodu zpíčil a poddaným jeho Křiřžanovským škodu udělal. Doložil jména těch poddaných i léto, v kterémž se ten stav zvýřil.

Pan z Kounic, aneb Šponar od něho, bránil se pňhonu tím, že poněvadž pan Šembera nedokládá, který jest ten stava v kterých místech, pňhon zatmělý jest, a tudy nepořádný, pročež že věří, že mu odpovídati povinen nebude, poněvadž se to tak prvě vždycky zachovávalo, což i dvěma nálezy dokázal, jedním mezi Janem Přepickým, a panem Zigmundem Heltem z Kementu, že Přepický vinil pana Helta, že mu dříví na gruntech jeho pobrati dal, a škodu udělal, a místa kde se to stalo, nedoložil. Druhým, mezi Zigmundem z Zástřizl, a panem Burianem Žabkou, že Zigmund vinil pana Buriana o pobrání kamení a místa nedoložil. Proti čemuž Vojsko chtěje to obaliti nějak, vedl, že jmenuje místo, t. grunty slavkovské. Ale když Šponar ukazoval, že na gruntech Slavkovských více nežli jeden stav jest, a k tomu, že stav ten, kterýž nejbliřší jest gruntů páně Šemberových a vsi Křiřžanovic, na kterýž snad pán míní, není v gruntech Slavkovských než Hodědických, stoupili jsme se a tento nález učinili:

Mezi Bernartem Drnovským poručníkem pana Jana Šembery a panem Voldřichem z Kounic páni našli: poněvadž pan Šembera v pňhonu svém toho nedokládá, kterého stavu zvýšením a v kterém místě pan z Kounic na gruntech svých Slavkovských lidem poddaným jeho Křiřžanovským zpíččením vody škodu učinil, že pan z Kounic tomu pňhonu odpovídati nemá. R. Pan Voldřich Krajřf. Já a pan podkomořf. Pokud tato pře trvala, pan Karel z Lichtenštejna jako zeř páně Šemberův mezi námi neseděl.

Čteno psaní J. M. C. do soudu, kterým poroučeti ráčí, aby púhonové pána z Tiefenbachu do druhého práva odloženi byli.

Středa.

Fol. 49. b. I dnes pan maršálek místo páně hejtmanovo držel.

1. Pan Jan Šembera z Boskovic, pana Voldřicha z Kounic, že zvýšením tohož stavu a zpíčením též vody cestu, kudy poddaní jeho Křížanovští jezdí, vytopil, a škodu učinil. Oznamil krátce Šponar, že se též věci, jako při včerejším púhonu dotýče, též vody téhož stavu, a protož že za opatření žádá. Odpověděl Vojsko, ačkoliv púhon rozdělený jest, a jiné věci se dotýče než včerejší, t. cesty, a ne vsi neb stodol, ašak že při uvážení J. M. to pozůstavuje. Učinili jsme nález podobný včerejšímu. Pan Krajtř, pan Teuf a Jetřich Podstatský.

Kryštof Šen podal supplikacii, v níž sobě mnohé stěžnosti do pana Vencelška klade, a naposledy oznamujíc, že řečníka k vedení pře své dostati neráčí, J. M. žádá, aby od nich nákým opatřen byl. Na tuto žádost dána mu odpověd, aby ho sobě sám jednal, že J. M. žádného neráčí opatrovati, a supplikacie pro správu že panu Vencelikovi dodána bude.

2. Jakub Vojsko pana Smila z Doubravice, jakožto rukojmě jednoho v listu správním za statek Veselský od panů Tetaurův jemu prodaný, pohnal o zastoupení, že pan Arkleb z Kunovic i na místě bratra svého syna, p. Jetřicha, léta 88 o jarmarku Veselským skrze dráby své mejto jeho zastavoval, a lidi mocí odtud hnáti dal. Postavil se pan z Doubravice, a nejprvé, že svých věcí tu nemá, nenadajíce se, aby na ten púhon přijíti mělo, se ohlásil. Mezi tím Vojsko list správný čísti dal, v kterémž mezi jinými věcmi i za mejto se slíbilo; pročež když na to slovíčko a jiná podobná přišlo, Vojsko cum emphasi je repetiroval, a po přečtení všeho, za opatření žádal. Pan z Doubravice pak odpovídání se bránil, jedno že sám rukojmě není, a bez přítomnosti a pomoci jiných rukojmí vyvazovati jakýchkoli závad mu nenáleží. Druhé že jest jistce své o zastoupení pohnal, a ačkoli ti oba (nempe Tetauři) zemřeli, avšak že se držeti chce toho, kterýž základ jeho, na nějž on na onen čas sliboval, přítomně drží. Pročež J. M. žádal, aby mu této pře, ažby na púhony jeho přišlo, odložiti ráčili. (V tom pan maršálek jakožto jeden rukojmě také vystoupil, a mnou své místo osadil) Vojsko pak na to replikoval, že on na ten čas k jinému než ku pánu, jakožto jednomu a přednímu rukojmí za správu hleděti nemůže, pak že na tu cestu o zastoupení daremně nastupuje, poněvadž pani Tetaurové již v živnosti nejsou, a protož poněvadž ti púhonové již dávno při právě jsou, žádal, aby k slyšení a k odpovídání přišli. Stoupili jsme se, a nejprv skrz pana sudího, pana Vojska se dotázali, pohnal-li jest také touž měrou jiné rukojmě? A když odpověděl, že pohnal, kázali jsme je pořád vyhlásiti: Jsou rukojmové v tomto kraji: pan maršálek, a Jan Chroustenský, v Holomouci p. Losynský. Každý pak rukojmě asi pěti púhony jest pohnán, k nimž dva stáli. Chroustenský pro nemoc zde není, avšak když nemocného roku nežádal, dal Vojsko naň stané. Po vyhlášení všech těch púhonů, zase jsme se stoupili, a uváživše, že pán z Doubravice na slušnou cestu nastupuje, dovolili jsme k odkladu, a poněvadž púhonové v obou krajích jsou, a to za pořádek jest, když se jedné věci dotýkají, aby z jednoho práva sňati a na

druhé převedeni a tu společně slyšáni byli, usoudili jsme, aby zdejší do Holomouce přenešeni byli, ale nejvíce pro časté nemoci pana Losynského, aby skrze ně, kdyžby opět k soudu zdejšímu jako nyní přijeti nemohl, odloženi nebyli. A protože jest stranám známeno, že J. M. této pře do příštího soudu svatofikrálského, kterýž v Holom. držán bude, odkládati ráčí, a místopisaři poručeno, aby tyto pŕuhony s sebou do Holom. vzal. Fol. 50.

3. Jan Starší Praksický z Zástřizl Řehoře Vachu, z zatknyně; propustil ho z pŕuhonů, a pan sudí z závazku.

4. Umrlych pŕuhonů koliksi jest čteno.

5. Starý Pergar Jan pohnal Šlacha, ale pan Maršálek a Habart dosvědčili, že jest o to smlouva.

6. Habart Brňany o postavení svědka. Propustil je z pŕuhonu bez pohoršení práva. Ale oni nechtěli toho přijíti, nýbrž, že proti svobodám jejich a proti pořádkům zemským je pohání, ukazovali, a nad to že psaní jim učinil, v kterém dokládá že se již s tím, proti němuž svědků potřeboval, srovnal, a že ho již více nepotřebuje, a že je z pŕuhonu propouští, kteréž psaní potomně mezi námi v potazu čteno jest. Protož, ačkoli Habart své některé příčiny vedl, avšak ohlídjíce se na samou nepořádnost, kázali jsme ten pŕuhon vymazati.

Mezi tím, budouce v potazu, přednesl jsem psaní J. M. Cís. v němž sněm k 30 dni tohoto měsíce pokládati ráčí, a dotázal jsem se J. M. z poručení pana hejtmana, poněvadž se obávati jest, že hned po vzdání soudu, jakož z panův soudcův, tak i z obce větší díl se rozjede, nebylo-li by lépe, časné soud vzdáti, aby každý domů dohlédnouti, a potom tím volněji k sněmu navrátiti se mohli? Všickni to schválili, krom pana podkomořího, kterýž jistě mocné důvody a hodné i slušné příčiny přivozoval, aby soud nebyl vzdáván. Ale nepomohlo nic, quia non vivimus in republica Platonis sed in fe-cibus Romuli.¹⁾

A tak se všickni na tom snesli, sed sub conditione, aby prvě i od ubce zdání jich v tom vzato bylo.

Pan biskup také ráčil přednésti, že jest pana hejtmana žádal, aby skrze otevřený patent obyvatelům poručil, kohožby z nich náky Samuel Šemelka za svědomí k roku svému, kterýž má před nim panem biskupem, pánem svým, s panem Bernartem Pražmou, požádal, aby mu je dáti povinnen byl. Pan hejtman pak že tomu povoliti nechtěl: oznámeno jest J. M. že p. hejtman toho učiniti nemůže, krom ven z země o poctivost když činiti jest, než aky J. M. tím takovým psaní učiniti, a jich, aby poddanému jeho svědomí dali, žádati ráčil, že to bezpochybně učiní. Ačpakkoli pan biskup pana z Vrba a některých jiných předešlých hejtmanů příklad ukazoval, avšak při tom pozůstaven jest.

7. Jiřík Jankovský z Vlašimě paní Kateřinu Zelenou z Řičan o náky díl statku Hostinského, jakožto nejbližší přítel nebožtíka, t. sestry jeho syn, pohnal. A žádal předně aby poručenství čteno bylo, proti čemuž jsou poručníci paní Kateřiny Vojsko a Mistopisař nebyli; žádal také, aby mu z desk vydán byl list správní na Krhov, kterýž táž paní

¹⁾ Tato sentence vztahuje se k slovům Cicer. ad Att. II. 1., kdež Cicero o Catonu praví, že někdy, ač nejlepší vůli má, republice škodí, jelikož prý blasuje, jako by byl v ideálním statu, kdežto předce žije v praktickém Římě: „dicat enim tanquam in Platonis politia, non tanquam in Romuli fece, sententiam.“

Kateřina, a sestra její panu Arnoštovi Zahradeckému jsou prodali. Fol. 50. b. Bránili toho dotčení poručníci s doložením, že tato pře nová není, a že již mnoho let trvá, v kterýchž dcky nejednou než mnohonáctkrát jsou nahoře byli, kdežto pan Jankovský mohl jest sobě toho žádati čeho nyní vyhledává. Odpověděl na to, že ovšem tak jest, a že jest toho při nebožtíkovi panu komorníkovi nepominul, než že mu oznámeno jest, aby toho hledal, když na při přijde. Nebo ten pořádek jest, když se kdo nač při právě ovšem pak na dcky odvolává, aby mu toho, když na při jeho přichází, dopřino bylo. Stoupili jsme se a že spravedlivé věci žádá, jsme uznali. Pročež poněvadž se již připozdívalo, odložena jest věc tato do zejťka, a mně poručeno a bych panu hejtmanovi, že dcky na horu přinešeny býti mají, oznámil.

8. Pan Hons Volfart Strejn z Švarcenavy paní Esteru z Ditrichstejna na Vranově pohnal z tisíc hřiven gr. českých vinu jí dávaje že léta 74, 28. Iun. lidem svým, které jmenuje, brannou rukou poručila seno z louky jeho „špicvisen“ na gruntech fryštenských ležící pobrati a odvésti.

Stal poručník její pan Zygmond, a Vojsko od něho mluvil. Bránili se nejprv odpovídati, že pan Strejn o dvoji věc pohání:

1. Že paní dala seno pobrati. 2. Že je dala odvésti a na to vedl tři nález; první mezi panem Zygmondem z Ludanic a na Veverí, a pannou Apolenou z Boskovic Abatyší kláštera Tišnovského, v níž pan Zygmond panně vinu dává, že poddaných svých vedle smlouvy nechce přidržeti, aby mu platy a roboty povinné spravovali. Druhý, mezi paní Kateřinou z Krajku a panem Lipoltěm z Krajku, že jí pan kšaft manžela jejího položiti, a z čeho jej viní práv býti nechce. Třetí, mezi někým Ahnikem a Jungerfeldem, v němž nic jiného postaveno není, než poněvadž Ahnik o několikero věc pohání, že mu Jungerfeld na na ten půhon odpovídati nemá.

Šponar proti tomu odpíral, že se tuto nepohání o dvoji věc, než o jednu t. o seno, ačkoli slova ta pobrati a odvésti rozdílná jsou, avšak že jedno vyznamenávají, nýbrž jedno vykládá druhé, a způsob ukazuje, kterým se tato věc děla. Nálezové že sem nepřináležejí, poněvadž zřetelné jest, že v prvním dvě věci rozdílné se zdržují, t. platy a roboty, tolikéž i v druhém kšaft klásti, a ku právu státi. A protož že věří J. M. že té obraně u sebe místa dáti neráčí. Stoupili jsme se, a brzo se na tom ustanovili, že pan Vojsko cavillationes a sophismata přivozuje, a protož mu najděno odpovídání. Bránil se znovu (což až do třetice učiniti může) a oznámil, že pan Strejn nic nejmenuje jak mnoho toho sena bylo, a stojí-li za tu tak velikou summu, kterou v půhoně pokládá; nad to již prvé o tu věc půhon se stal, v němž netoliko jináče poddané své než v přítomném jmenuje, než také za umrlý odsouzen jest, a tu ten půhon dal čísti, při němž zapsána byla pamět, že jest umrlý; dal také čísti několik nálezů nimíž potvrdoval, že když summa přesažena jest, že se nemá půhonu odpovídati, jako mezi Přemkem z Vičkova, a Albrechtem z Hustopec, mezi Mikulášem Klouzarem a Janem z Tavíkovíc o přijetí na grunty své člověka nepořádně v stav manželský vešlého; mezi panem Vladislavem Mezeříčským z Lomnice a Janem z Kyjovic, mezi Viktorinem z Valu a panem Ctiborem z Landstejna, mezi Albrechtem z Vičkova a Václavem z Kostelce, a mezi panem Janem z Ludanic a Pročkem z Zástřizl.

Přes to, když kdo zejména nejmene, jak mu se v čem veliká škoda stala, že se také těm pŕihonŕm neodpovídá, dal čísti dva nálezy, jeden mezi knězem Achaciem a Janem Zeleným z Řičan o pobrańí gruntu a panem Jiřkŕm z Sovince a panem Vilímŕm z Míličina o pobrańí koní: kterýmžto nálezy vedl, že poněvadž tak veliká summa Fol. 51. v pŕihonu se jmaňuje, a k tomu jak mnoho toho sena bylo se neurčí a zejména neukazuje, že není pan Zygmond povinen odpovídati. Proti tomu Šponar ukazoval, že pán nepohání o cizí věc než o své dědictví, o své grundy, na kterýchž se panu škoda stala, kteréžto dědictví můž sobě pokládati jak kdo chce vysoce, paní ač toliko seno pobrała, avšak když se užitku ujala, žeť se bezpochyby i gruntu chce držeti, nebo pod jakým sice obmyslem by to učiniti chtěla neb mohla? Vedení to, že pŕihon umrlý jest, sem že nenáleží, poněvadž takoví pŕihonové zase se mohou opáčiti; tolikéž ti nálezové o přesažení summy že pánu na škodu nejsou, nebo pán své dědictví svou dědičnou louku, v kterouž se mu paní vkládá, jak chce může šacovati. Aniž ty, kterými se dokazuje, že věc nejmenovaná brání odpovídaní, sem svědčí, poněvadž pán dosti na rozum dává, že všecko seno pobrańo jest, když praví, že seno pobraťi dala z louky jeho špicvisen. A protož že mají celou naději k J. M. pan Strejn, že panu Zygmondovi odpovídaní najděno bude, prosí, aby rozkázali čísti psaní, kteréž se J. M. k dalšímu té věci vyrozumění podává. Ale Vojsko tomu místa nedal, oznamuje že se paní ještě ve při nedává, než odpovídaní brání. Po čemž jsme se stoupili, a vezmouce do potazu pŕihon i nálezy uvažovali jsme s bedlivostí, obou stran vedení. Dělili jsme se pak hrubě, nebo někteří obranám těmto místa nedávali, někteří pak za dostatečné je soudili. Tito páni této příčiny svého zdání měli, 1. že není činiti o grundy, nebo o dědictví, než o samé seno, kteréž snadno souditi jest, že v takovém množství býti nemohlo, aby za tisíc kop gl. státi mohlo, 2. že nejmene se jak mnoho vozŕ toho sena bylo, aby se souditi mohlo, stojí-li za práci o to poháněti či ne; druhí pak, totiž ti, kteří jim místa nedávali, předně na tom stáli, že kdo užitky jaké sobě z gruntu běře, že ten také k tomu gruntu nějaké právo míti musí, a kdo se v užitky vkládá, ten že per consequens sáhá k gruntu. Grunt že jest dědictví, kteréž sobě jeden každý vedle zřícení zemského šacovati můž e jak chce. A ačkoli zejména počet vozŕ nebo kop toho sena vyznamenán není, avšak že propositio indefinita comparatur universalis, odkudž souditi, že když žaluje, že mu seno pobrała, že všecko seno musí pobrańo býti. A tak jsouce controversio tato z obou stran valchována, naposledy jsme se na tom snesli, že má odpovídati. Což jest jemu také oznámeno. Ale poněvadž již pozdě bylo, odloženo slyšání pře do zejťřka.

Čtvrtek.

Po zasednutí včerejší pŕihon odložený předsevzat jest, a nejprvé podal Šponar psaní, kteréž Strejn jest paní Vranovské o pobrańí toho sena učinil na česko přeložené, též i odpověď paní, na též psaní panu Strejnovi danou; podal také i svědkŕv vedle pořádku zpečetěných, a žádal, aby to vše čteno bylo. Bránil prokurator, poněvadž psaní páně Strejnovo není list samý (nebo že paní je za sebou má oznámil) než toliko přepis aneb škarta, aby čteno nebylo. Proti tomu Šponar vedl, poněvadž se nic německého J. M. nepřednáší, že ta psaní, která se mezi nimi v německém jazyku zběhla, musela na česko přeložena býti, a tudy že jednom přepisy se ukazují, ačkoli i psaní jedno jest

podal, kteréž zpečetěno jest, avšak že druhého, které za paní zůstává, podávati nemůže. Stoupili jsme se, a kázali jsme, aby se četli přepisové a výkladové těch psaní, než aby z pisarřův jeden do německých psaní hleděl, srovnávají-li se s výklady, což se i stalo.

Summa psaní páně Strejnového byla, že k němu přišel Valdhauer rybař poddaný jeho a mu oznámil, kterak ňaký Jokl Küterüber a jiní poddaní paní ze vsi Petřina mocnou rukou jsou na louku jeho přišli (nejmenujíc ji však Spitzvisen) a seno z ní pobrali a odvezli, pravíce, že to činí z poručení paní, protož že ji žádá, aby mu to napravila. Při čtení toho psaní aneb přepisu zastavil se prokurator na tom Jokl Küteriberovi a toho dověsti chtěl, poněvadž ho pan v pŕihonu svém Kolmanem jmenuje a ne Joklem že o jinou věc viní a o jinou se také dopisuje, a tudy že tímto psáním ku při své dokázati nic nemůže. Šponar pak odpověděl, že těch Küterüberů jest několiko, jednomu že Kolman, druhému že Jokl, třetímu že Anderle říkají, z nichž jednoho v pŕihonu jménem položiv druhé že zavřel v tom, kdež praví, „a jiným poddaným svým.“ Čtena potom odpověd paní Estery, v níž se k tomu zná, že jest poddanému svému Jokl Küteriberovi i jiným ze vsi Petřina poručila seno z louky své dědičné pobrati, (kteréž také ani špicvisen, ani jiným jménem nejmenuje) s tím doložením že jest již více toho trpěti nemohla, aby jejího dědičného gruntu kdo jiný než ona užívati měl, prvě že škod dosti již snášela, více že snášeti ani dopouštěti nemůže. Po přečtení toho, poněvadž jiných artykulův v tomž více bylo, ptal se mistopisař, mají-li čteny býti? Tu opět mezi řečníky nemalý odpor nastal, nebo prokurator chtěl, aby všecko psaní přečteno bylo; Šponar pak toho bránil, poněvadž se této věci nic nedotýče a jednom by skrze to čas k zmaření přišel a J. M. by zaneprázděni býti museli, což i mistopisař dosvědčil, že ostatek o jiné věci jest. Protož naslyšice se jich dosti nahádati, kázali jsme aby čteno nebylo, než svědkové od pana Strejna podaní aby čtení byli, jsme poručili. Bylo jich pět, dva poddaní jeho, jeden paní Estry a dva císařští z Drosendorfu jeden, druhý odjinud, kteříž totéž, co se v pŕihou zdržuje, vysvědčovali, někteří že při tom byli, někteří že o tom slyšeli, jakož pak ten poddaný paní Estry svědčil, že byvši na mlatu paní a obilí mlátiv, když se domů navrátil, že mu žena řekla, kdyby doma byl, že by byl také musel na špicvisen jíti a seno pomoci bráti, načež on že jest odpověděl, že jest tomu rád, že doma nebyl. Po přečtení jich ukazoval Šponar nejprv že paní sama k tomu se zná, že jest poddanému svému Küteriberovi i jiným poručila, takové seno pobrati, nad vlastní přiznání že nic většího býti nemůže, avšak že i dostatečnými svědky se to provodí, kteří netoliko čas i místo než i způsob toho oučinku vysvědčují, že brannou rukou, mocí jest to seno pobráno a pobráno z poručení paní, k čemuž že jsou se i poddaní její vlastní přiznávali a přiznávají; druhé, že ta louka, na níž seno pobráno jest, totiž špicvisen jest v gruntech panských dědičných, dal čísti nález mezi paní a nim panem Strejnem od J. M. učiněný o vyměření hranic, v kterémžto nálezu mezi jinými grunty panskými louka špicvisen se jmenuje; a protož, že J. M. prosí, poněvadž to již dostatečně prokázáno jest, jaká moc a ublížení pánovi se od paní na vlastních jeho gruntech se (sic) stala, aby mu to spravedlivým nálezem k nápravě přivesti ráčili; a že to i prvě bývalo a když kdo co na gruntech cizích pobral, že to napravovati musel, ukázal nálezem učiněným nevelmi dávno mezi panem Tasem Mezříčským z Lomnice,

nejvyšším sudím a Janem Heriňkem o pobrání obilí. Pan prokurator zase proti tomuto vedení mluvil; jedno, že ačkoli paní se k tomu přiznává, že jest seno to pobrati dala, avšak že v psaní svém louky špicwisen nejmenuje, nýbrž to ukazuje, že jest na svých vlastních a dědičných gruntech to učinila, čehož jest na svém dobrou svobodu měla; druhé, že svědkové pana Strejna jednak Kolmana Küteribera, jednak Jokle Küteribera jmenují a vysvědčují, že by jednomu z nich paní poručiti měla, to seno pobrati a tak ani mezi sebou ani s psaním páně Strejnovým ani s pňhonem se nesrovnávají, pan Strejn že v pňhonu Kolmona dokládá, v psaní pak Jokle jakož i svědkové na větším díle, což vše pňhonu na odpor jest a poněvadž podlé pňhonu neprovedí, Fol. 52. že paní Kolmanovi Küteriberovi poručila na louce špicwisen seno pobrati, že J. M. se důvěruje, že paní v tom spravedlivě a milostivě opatřiti ráčí. Dal potom svědky čísti, kterýchž bylo 13 a ti ex diametro proti druhým svědčili, t. že jest paní Estra Joklovi Küteriberovi ani jiným poddaným svým nikdy neporoučela na louce špicwisen seno bráti a v tom se všickni jednomyslně srovnávali. Pročež když přečtení byli, hrubě na tom pan prokurator stal, že jest jich větší počet než páně Strejnových a že všickni k jedné věci směřují a v jednom se snášejí a přiznávají. Replikoval Šponar a oznámil, že pan Strejn své obviňování dostatečně ukázal, aby i jiným něčím neprovedl, tedy že sama paní k tomu se přiznává. Mezi svědky paními že Jokl Küteriber jest nejpřednější svědek, ten že sám sobě svědčí, jiní že toliko k němu přistupují a ti na větším díle že z též dědiny z téhož Starého Petřina jsou a ačkoli tomu odpírají, že sena nebrali, avšak že tudy k paní své vlastní svědčí, kteráž se k tomu zná; psaní její, kteréž to ukazuje, že čteno bylo a protož poněvadž se s přiznáním paní nesrovnávají, že jest té nepochybné naděje k J. M., že ráčí věděti, jak takové svědky vážiti. Stoupili jsme se a ač téměř všickni v tom jsme se mezi sebou snášeli, že paní Estra panu Strejnovi křivá jest, avšak i na tom jsme se srovnali, že ne podlé smyšlení neb domnění našeho než podlé ukazování stran souditi a pře uvažovati máme: nebo kdyby soudci v tom vůle puštěna byla, aby ne podlé pře vedení než podlé svého vlastního svědomí soudil, že by to bylo s velikým nebezpečenstvím spojeno, a protož že ve všech právních dobře ustanovených to vyměřeno jest a soudci zapovědíno jináče souditi než jak se ukazuje, by pak věděl a tím jist byl, která strana pravá, která křivá jest. A tak vezmouce před se při i vedení její mluvené i čtené tak jsme ji uvažovali: předně jsme sobě to předkládali, že se v jistotě toho nic neukazuje, aby seno to na louce špicwisen pobráno býti mělo; nebo ačkoli páně Strejnovi svědci to vysvědčují, avšak proti tomu paní Esterini zjevně a zejména tomu odpírají, v psaních pak, které mezi stranami vzešla, že se o dotčené louce špicwisen žádná zmínka neděje. Za druhé, že paní Estra větší počet svědkův má, kterýmž od sebe to odvodí, než-li pan Strejn a ačkoli ne vždycky na počtu záleží, avšak když jsou vedlé pořádku vyslyšáni, od žádného ovšem pak od strany nejsou nařčeni, mezi sebou se srovnávají, že ani my jich zavci nemůžeme. Třetí, že ačkoli paní Estra se zná k tomu oučinku, avšak že praví, že to na svém dědictví poručila učiniti, toho poněvadž jí pan Strejn dostatečně nesráží, nýbrž toliko na louku špicwisen ukazuje, avšak paní nepřemáhá, že jí to přiznání na škodu býti nemůže. Ač

pak někteří tím pana Strejna zastávali, že má svědky cizopanské, avšak když tudy jiných svědkův fidem minime levabant, nebylo to váženo ani k tomu přistoupeno, k čemu se přimlouvali, aby se odklad stal, zdalíž by se strany srovnati mohly: nebo to všem vůbec vědomo jest, že paní Estra nikdy k žádné smlouvě a přátelskému jednání nepřistupuje. Protož jsme se o tento nález snesli: poněvadž paní Estra z Dytrychšteina svědky to od sebe odvodí, že jest lidem poddaným svým neporučila, aby na louce dědičné pana Hons Wolfarta Strejna, slove špicvisen, jaké seno bráti a odvézti měli, že táž paní tomu odpovídati nemá. Vynesl jsme tento potaz já, pan Teufl, pan podkomfí.

Tato vyš psaná pře nebyla by dnes slyšána byla, kdyby se včera neyla začala; nebo k dnešnímu dni jakož půhonové mezi panem Hynkem Brtnickým † a paní Estrou z Dytrychšteina, tak mezi Jiříkem Jankovským a paní Kateřinou z Řičan odloženi byli, protož jak se jí konec stal, hned se mistopisaf na dotčené odložené půhony navrátil a nejprv ten prožalován jest, kterým pan Hynek Brtnický etc. touž paní Estru pohoní, že jest nákému Cukrmachrovi a nákému Nešporovi dala u rybníka svého Žebráka nový splav na gruntech jeho udělati tu, kdež ho prvé nebývalo, jemu a doddaným jeho Fol. 52. b. Pohulickým na velikou škodu. Po prožalování půhonu Šponar jakožto poručník paní Kateřiny z Kunštatu manželky a společnice, nebožtka pana Hynka chtěl stranu z půhonu propustiti; ale pan Zykmond z Dyt., poručník paní Estry nechtěl toho přijíti, nýbrž skrze Šlevice řečníka svého dal promluviti, že paní teta jeho nikdy žádných soudů ani nevolí žádostivá nebyla, nebožtiku panu komorníku k zlému sousedství žádné příčiny nedala, než pán že jest ji sešlou a starou ženu daremně trápil a aby to i J. M. vědomo bylo a její nevina ukázána, že nemůže toho podání přijíti. Opáčil zase Šponar, že paní bez výminky propouští a žeby to mohla přijíti, by pro nic jiného nebylo, aspoň pro ušetření J. M., aby se tím neráčili zaměstknávati; ale nechtěl pan Zykmond, a tak půhon všecek prožalován jest. Nezastával hrubě Šponar své pře, neb také nebylo čeho; než Šlevic dal čísti svědky, jedny, kterýmiž dokazoval že těchto lidí, o nichž se v půhonu zmínka činí, nikdy na gruntech paní Estřiných nebylo a to dosti impertimenter, nebo to toliko k obraně a k vyzdvížení půhonu sloužiti mohlo, o čez již nebylo činiti. Druhé, nimiž vedl, že paní žádného nového splavu nedala udělati, než toliko starý vyčistiti a obnoviti; ale se všickni srovnávali.

Dal také Šponar své svědky čísti, ale k malé platnosti své, nebo více proti němu než k jeho dobrému svědčili. Za tím z obou stran ouřadu vedení čteno i od ouřadníkův menších ukazováno bylo, od nichž jakož i od pana Václavu Zahradeckého a pana Jetřicha Podstatského oznámeno nám bylo, že daremně pan Hynek nebožtk poháněl a že zřetelně se vidělo, že starý splav tu prvé býval a že všickni to vysvědčovali, že při vybírání ho staré prahové nalezeni byli, a poněvadž ouřadu vedení na ty svědky se vztahovalo, kteří předešle při první při čtení byli a na něž se již nález stal, dotazoval se mistopisaf, mají-li zase čtení býti? Stoupili jsme se a kázali jsme je čísti, po kterýchž řečníci oba své prvnější řeči dosti nepotřebně rozpáčili, tak že jich teskno poslouchati bylo. Pročež vyvstavše a stoupivše se po krátkém uvažování jakožto věci zřetelné o tento nález jsme se snesli: Mezi N. N. poručníky z obou stran na při ouřadem převedenou páni nalezli:

Poněvadž Daněl Šponar toho, aby paní Estra z Dytrychšteina u rybníka svého Žebráka nový splav prvé nebyvalý udělati dala, neprovedl, nýbrž to se z svědkův a z vedení ouřadu nachází, že ten splav toliko obnoviti a jej v tom místě, kdež starý býval, udělati a spraviti dala, že tomu paní Estra odpovídati nemá. R. pán Tovar, pan Krajír, pan hofrychtyř.

Pátek.

Poněvadž pan hejtman dnes čerstvější trochu než pomínulých dnův byl a toto jeho obzvláštní den jest, dal se na horu přinésti a po zasednutí vstoupila do šraňku paní Krystyna z Rogndorfu vdova po nebožtíku panu Hynkovi z Vrbna, někdy hejtmanu, pozůstalá, která podadouce do potazu psaní od J. M. Cís. prosila, aby čteno bylo. Otevřeli jsme je a supplikacii též paní k J. M. v něm zavřenou jsme našli, na kterouž se také též psaní vztahovalo. Summa jeho byla, že ona paní k J. M. se utekla a skrze supplikacii zprávu dala, která synové nebožtíka pána jejího s ní s mnohými nezpůsoby zacházejí a nemalé outisky činí, protož J. M. nám poroučeti ráčí, abychom jí jakožto vdovu sobě poroučenou měli, znajíce to, že budeme věděti ji jak opatřiti. Supplikacie pak v sobě zdržovala, která jí páni z Vrbna statek její vlastní od neb. pána jí prodaný zdržují; item která jí věci od nebožtíka za zdravého života daných vydati nechťejí; item že dcery mocně pobrali a to všecko s dostatkem amplifikovala, žádaje při konci, aby J. M. jí jakožto sirou vdovu opatřiti a do soudu milostivé psaní učiniti a aby s dotčenými pány co nejdříve slyšána býti mohla naříditi ráčil. Přečtouce to obě, tak jsme se v přímlovách svých snesli, aby tato supplikacie panům z Vrbna pro vyrozumění podána byla a jim se poroučelo, aby prvé, než bychom se rozešli, odpověď svou na to dali; vedlé čehož pan hejtman se zachoval a syny nebožtíka, pana Jana a pana Jiřka do šraňku k tabuli povolal, supplikacii paní macochy jich jim dodal a snešení naše oznámil. Fol. 53.

Prvé, než jsme se rozstoupili, uvažováno bylo mezi námi, mohli by se vedlé onehdejšího snešení soud vzdáti dnes či teprv v ponděli? Ač by byl pan hejtman pro sirotčí věci rád do pondělka dotáhl, avšak na větším díle všickni jsme k tomn mluvili, aby dnes vzdán byl a to nejvíce pro to, že by pro zejtrejší svátek a pro neděli darmo dva dni zde ztráviti musili. Pročež na tom také zůstano jest.

Přišlo za tím na roky a nejprvé na ty, kteréž sobě nebožtík pan Hynek z Vrbna s Kryštofem Haubicem vyzádal a poněvadž pan umřel, jsou za umrlé odsouzeny. S tím se vším Kryštof se nepostavil. Pročež synové nebožtíka do šraňku vstoupili a žádali, poněvadž k slyšení těchto roků nikdy nepřišlo a nemalých věcí se dotýče, že J. M. prosí, aby pan otec jejich na poctivosti opatřen byl.

Stoupili jsme se o to a uváživše to mezi sebou, že nikda toho prvé nebývalo, aby po smrti kdo měl na poctivosti opatrován býti, když prvé na něj nic dokázáno nebylo a zvláště když za živnosti své poctivosti hájil, usoudili jsme žádost jejich zbytečnou býti a protož jim skrze pana hejtmána tato odpověď dána jest, že pán otec jich, o čemž všechněm vědomo jest, byl pan ctný a šlechtný, po poctivosti své vždycky že stal k rokům svým a jmenovitě k těmto že se stavěl; když se stavěti nemohl, že nemocného roku žádal i užil, nyní že na pána nic dokázáno není aniž kdy bylo,

v tom že jest od pána Boha povolán, s poctivostí že umřel a tak že opatření žádného nepotřebuje, aniž toho obyčej jest, anebo právo ukazuje, aby kdo měl po své smrti tím způsobem opatřen býti. Protož poručeno mistopisari, aby zapsal, že rokové tito jsou umřlí.

2. Mezi panem Janem z Vrba synem nebožtíka pana Hynka a tímž Kryštofem Haubicem. Odložen jest až do druhého práva; nebo já a pan hofrychtyř přimlouvali jsme se ku panu Janovi, aby k odkladu povolil, proto že se Kryštof opět nepostavil a bratr jeho služebník pana Jana velice nás za to žádal, abychom se vedlé něho přimlouvali, aby tomu rodu takový posměch se nestal.

Pan Jan Muňka z Ejvančic postavil se před J. M. a předloživ svůj věk sešlý i časté nemoci, aby mu toho dovoleno bylo, aby syna svého Vilíma mohl k soudům zmocniti, tak aby jemu již více nebylo potřeba k nim jezdit. Stoupili jsme se o to a uváživše mnohé jeho služby, kteréž jest zemi činil, jest mu dána odpověď skrze pana hejtmana, že J. M. jemu toho přitřáčí, aby sobě to dal zapsati.

Jan Němečický před koliksi dny od pana hejtmana byl na závazek vzat, aby se při tomto soudě před J. M. postavil, a to za příčinou, že ožera se pacholka jednoho či dva Vilíma Milka pobil a těžce zranil Fol. 53. b. v Židlochovicích. Prosil z toho závazku propuštěn býti. Oznámeno mu, že J. M. jsou ráčili panu hejtmanovi poručiti, jak se má k němu zachovati, aby se ku pánu najíti dal. To pak poručení bylo, aby ho pán z závazku propustil, avšak aby se s Milkem srovnal a Barvíři za hojení těch raněných zaplatil.

3. Mezi Kryštofem Šenem z Šenu a Janem Václavem Vencelíkem z Vrchovišť. Když obě strany v šraňcích stály, připomenul Šen žádost svou strany prokuratora, kterouž byl J. M. v supplikaci v středu minulou odvedené přednesl, nebo ačkoli jsme se v potazu o odpověď snesli, která mu měla od pana maršálka dána býti; avšak za příčinou, že se ku pánu nedostavil, jest to opomenuto. A protož když jsme se o to uradili, dal mu odpověď p. hejtman, že není pořádek jednomu obyvateli proti druhému řečníka jednat¹⁾. A tak žalován rok. Summa jeho, že jest jej Šena pan Vencelík do vězení dal, v něm drahně časů choval, nemaje toho učiniti, nýbrž k němu se jakožto k osobě stavu rytířského zachovati; to se stalo léta 95ho o zelený čtvrtek. Bránil se pan Vencelík skrze Šponara odpovídání za příčinou téhož Šena nectného zachování a zlého obcování, kteréž když ukazovati chtěl, Šen jest promluvil, že se toho nikoli ku panu Vencelíkovi nenadal, aby měl proti poctivosti jeho státi poněvadž jest on svá léta v službě jeho i při něm samém a při poručnících jeho ztrávil, že nemaje na tom dosti, že jest jej vězením bez příčiny trápil, ještě o poctivost jej chce připraviti, avšak že bohda nic na něj nepoctivého nedokáže, nýbrž že věří J. M. že panu Vencelíkovi od nich najděno bude, aby mu odpovídal a z toho práv byl, že jest jej nemaje k němu příčiny, anižto jako k své rovni práva žádného, vězeti za dlouhý čas směl, maje v zemi spravedlnot a věda pořádek, jak by po něm měl postupovati. Jest-li co nepoctivého do něho věděl, proč ho slibem, aby před J. M. stal a jemu odpovídal, zavázavši z toho nevinil, nýbrž všecko mlčením pomínil, ažby teď teprv něco vyzdvihovati a proti němu vésti chtěl,

¹⁾ Zde připsáno na straně červeným inkoustem: „Falsum: vdovy, sirotci, chudí mají opatření byti prokuratorem.“

toliko aby se z odpovídání vykroutil; že jest jemu panu Vencelíkovi sám o to nejednou psal a pobízel, aby ho buď vinil buď z závazku propustil, ale on nechtěl ani jednoho ani druhého učiniti až potom, když se o tu věc ku panu hejtmanu utekl, jest od J. M. propuštěn. A to psaním dokázati chtěl, ale není od něho nyní vzato, až po druhé, když se na ně odvolával. Proti tomu Šponar odpověděl, že jest-li jej pan Vencelík vězel, že jest toho příčiny slušné měl; sám také že jest toho nezačal, nýbrž že poručníci jeho pro nešlechetné chování a lotrovské kusy prv nejednou jsou jej vězivali, on že u vězení býváje o to se nikdy nedomlouval, po poctivosti své že jest nestál, nýbrž to všecko snášel, jako ten, který do sebe věděl, že jest toho i většího trestání zasloužil, pročez se byl i zapsal, že toho ničím zlým zpomínati nechce, čemuž J. M. ráčí porozuměti, když svědky a spis o jeho pěkném chování uslyšeti ráčí; kterýžto spis ačkoli není zpečetěný, avšak poněvadž svědky jest ztvrzen a oni totéž, co v něm se zdržuje, vyznávají, že prosí J. M. aby jej i ty svědky na hlas čísti poručiti ráčili. Vzato jest to obé a na tabuli položeno. Replikoval Šen, že jest mu to s podivením, že pan Vencelík staré a již dávno spokojené věci vyzdvihuje a připomínáním jich i poručníkům svým lehkost činiti chce, s kterýmižto, co se koli bylo předešle zběhlo, dávno na míře postaveno jest; on také že jest u nich od toho času drahé let v službě byl, u nich lásku měl a, jak na poctivého náleželo, se choval, oni také na službách jeho že jsou přestávali. Kteréžto věci a tům podobné mnohými a obšírnými slovy předkládaje J. M. prosil, aby p. Vencelík na obvinění jeho odpovídal. Šponar pak předce žádal, aby spis a svědkové čtení byli. Pročez jsme se stoupili a v potazu mezi sebou to četli. Spisu summa byla, že jest Šen asi před čtrnácti léty holomku jednomu z Třeště ženu zlíhal, což se všemi circumstantiemi jest vypsáno bylo, pro kterýž výstupek jest od poručníkův vězením trestán, z něhož než-li vypuštěn byl, musil na se zápis učiniti, že toho ničím zlým zpomínati nechce a že mu se dobře a spravedlivě stalo, kterýžto zápis také od nás čten byl. Svědkové pak byli dvoji; jedno bylo svědomí pana Bernarta Hodějovského, kterýž vysvědčoval totéž, což v tom spisu bylo zapsáno, obzvláště pak, že u vězení v putech a železích seděl a když se ven dostal, že po poctivosti nestal. Druzí byli poddaní páně Vencelíkovi vedlé pořádku vyslyšení, kteříž o troji věci svědčili; jedni o dvojm cizoložství, nejprvnějším s ženou toho holomka a druhým s ženou jednoho souseda z Třeště a to tak obšírně vypravovali, že netoliko co a jak se dalo, než i co mezi nim Šenem a těmi ženami mluveno bylo, poznamenali, já pak toho sem pro stud klásti pomímám. Druzí o krádeži, že v potocích a rybnících panských ryby a raky kradl, ale to špatně dovozovali, nebo někteří toliko svědčili, že u něho udice našli, druzí že ho s udicí nad potokem viděli. Třetí pak vysvědčovali, že na poli děvečku jednu o poctivost připravil ovšem jí ústa založiv, aby nemohla křičeti, při čemž doložil pan Vencelík, že teď nedávno opět děveč jedno, přítelkyni svou sobě svěřenou mocí o poctivost připravil. Tyto věci když jsme mezi sebou přečetli, co bylo zpečetěného jako svědomí pana Hodějovského a druhých svědkův na horu ku přečtení jsme podali, ostatek při sobě zachovali.

A poněvadž některé nepěkné věci měly se v ubec slyšeti, kázal pan hejtman mládencům a pacholatům vystoupiti; fraucimoru žádného tu nebylo.

Fol. 54.

Po přečtení Šponar to vše opáčil a vysoce vytahoval. Šen pak bránil jednoho svědka jmenem Kašpara Spousta; ale jest mu oznámeno od pana hejtmana, že J. M. ráčí věděti potomně jak toho svědka vážiti. Bránil ho pak, že kdesi odprošovati musel a tudy že jest přesvědčený. Potom dal se v odpovídání a předně k cizoložstvu se znal, ale mladosti své a křehkosti těla ho přičítaje ukazoval, že z toho před Bohem pokání činil a od lidí trestán byl, jakož se i z svědkův to nacházelo, že proto od poručníků Vencelíkových do vězení dán jest. Pravil i to, že jest tomu všemu do čtrnácti let, od kteréhožto času netoliko u dotčených poručníkův, než i u samého Vencelíka že jest byl a od nich všech dobrý pokoj o to měl; i toto dotkl, že kdyby všickni o poctivost přicházeti měli, kteří tím hříchem vini jsou, že by jich muselo mnoho nepoctivých býti, ano i sám pan Vencelík, kterýž jednoho svého sirotka tak zpravil, že podnes má co kolibati. Krádeži pak zjevně odpíral, než k tomu se znal, že jednou v potoku ryby lapal a i těch koliksi málo, avšak s dovolením vyš psaných poručníkův.

Třetího pak hříchu nehrubě hluboce zajímal, než toliko pravil, že na něj nic dokázáno nebude; k tomu, že u vězení byv po poctivosti své nestal a toho sobě k nápravě nevedl, toto za odpověď dal, že musil se toho u vězení odřici a odepsati a že kdyby toho byl neučinil, byl by v něm i déle seděti musel, tak že potomně o všecko to s často psanými poručníky jest narovnáno, oni že naň laskaví byli a jej jako osobu z stavu rytířského sobě vážili; aby pak byl i chtěl co začítí, tedy že jsa chudým pacholkem nebyl by s to mohl býti. Na to vše obšírně avšak dosti ničemně replikoval Šponar, nejvíce na tom stoje, že se Šen k cizoložstvu sám přiznává, nad čez nic většího býti nemůže a čeho pak zapírá, že se to naň dostatečně ukázalo a ještě ukázati může, jakož pak strany toho děvčete ohlašoval se u místě pana Vencelíka že jest před rukama a že jest hotov před J. M. je postaviti, aby z něho ráčili J. M. slyšeti to, co se na něj vede. Ku posledku ku potvrzení toho že se takovým osobám, které se tak lehkomyslně chovají, před právem neodpovídá, dal čísti tři nálezy, jeden mezi knězem Ekhartem z Švaben předešlým opatem Velehradským a nákým Jirou Heidem, druhý mezi panem Markvartem Rajeckým z Mírova a Mikulášem farářem Běhařovským, kterýž také z poručení J. M. stat jest, že malému děvčeti násilí učinil; a třetí mezi panem Arkebem z Kunovic a Jiříkem Maličem jinak Pořiským, kterýž vydávaje se ze stavu rytířského nemohl toho dokázati, proto že se byl z stavu toho řemeslnickými obchody i častým vězením vyvedl. Na kteréžto nálezy krátec Šen promluvil a že k této věci se netrefují, ukazoval.

Pročež jsme se stoupili a přimlouvajíce se po pořádku někteří toho smyslu byli, že pan Vencelík nemá mu odpovídati, jakožto cizoložníku, zloději, který u vězeních býval, zápisy na sebe činil a tak na poctivosti se zmařil, aby pak i stavu rytířského byl, z něho se vyvedl. Druzí pak prohlídavější proti tomu mluvili a na tom základ svůj položili: jedno že ačkoli trojí věc na Šena se vede t. zlodějství, cizoložstvo a incessus, avšak že toliko samo cizoložstvo na něj se dokazuje. Že raky lapal, poněvadž se neukazuje, aby mu to zapovědno bylo, a on proti tomu dovolením poručníkův Vencelíkových se zastírá, že to nic není, ovšem pak to, že udice jsou u něho nalezeny. Incessus že se teprv dokazovati má, děvče to by pak postaveno bylo, že buď z hněvu

na Šena, buď z návodu a slibů Vencelkových ledacos mluvíti může, na holé její slova že se nebude věřiti, více tu průvodů a snad i ženských ohledávání že potřebí bude. K cizoložstvu že se zná, to ačkoli veliký hřích jest, avšak že i tu se vážiti musí 1. křehkost těla, kteréž téměř všickni lidé poddaní jsou, a tak že kdyby k tomu přišlo, aby měl ukamenován býti od těch, kteří tím způsobem nepadli, že by sotva s celou hlavou neušel; 2. věk jeho mladý, v kterémž se toho dopustil; 3. že netoliko o to již trestán jest, než také od těch, kteří ho trestali poněvadž ho znovu v službách potřebovali, in integrum restitutus; 4. abychom chtíce jeho poctivosti odsouditi, neodsoudili také pana Vencelíka, na něhož téměř týž hřích a tak těžký considerata circumstantia patroni et alentis, nebo jakž zde mezi námi jest, pána a sirotka, veden jest a že v pravdě veden jest, o tom že se ví zjevně; 5. poněvadž tomu tak dávno jest, a on directe před námi z toho obviněn není, že nám nenáleží jeho poctivosti odsuzovati, nad kterouž člověk nic dražšího nemá po své duši. Zatím, že ačkoli na něj se ukazuje, že u vězení byv, toho sobě k nápravě nevedl, avšak že snadno souditi jest, jak jest těžko chudému proti bohatému, služebníku proti pánu co podobného začínati; k tomu že mnohý pro nerozum neumí sobě všeho toho, jak Fol. 55. by mělo býti rozvážiti a měl-li by pro své nedorozumění a neopatrnost hned o poctivost přijíti, že by se to málo k spravedlnosti schylovalo. Za kterýmiž příčinami k tomu se přimlouvali, že pan Vencelík jest povinen Šenovi odpovídati. Ale třetí t. pan hejtman a pan podkomoří, ač sobě tuto přimluvu libovali, avšak ukazující, že předkové naši nikda s takovými věcmi, které se poctivosti dotýkaly, nekvapili, radili k odkladu, ku kteréžto přimluvě všickni jiní přistoupili. A protož jest od p. hejtmana oznámeno, že J. M. této věci až do druhého práva odkládati ráčí a panu Vencelíkovi poručeno, aby to děvče s dostatkem opatřil a J. M. prvé nežby při soudě na roky přišlo, připomenul. Svědky pak a jiné věci ku právu podané jsou mu zase navraceny, poněvadž pře k odkladu přišla. Žádal zatím p. Vencelík za opatření t. aby Šen na závazek vzat byl, že se k soudu zase postaví. Ale poněvadž není pořádek původu na závazek bráti, protože se žádný nenutí k žalování než k odpovídání, jest mu oznámeno, že není potřeba.

Proti čemuž Šen také svou žádost na J. M. vložil, aby to při panu Vencelíkovi naříditi ráčili, aby mu všelijak pokoj dal oznamující, jaké mu v příbytku jeho příkořisti činí; ale jest mu dána odpověď od p. hejtmana těmito slovy: Bude-liš co ubližováno, budeš věděti, jak sobě to k nápravě přivéstí.

Po této věci paní z Vrbna bratři do šraňku vstoupíce odpověď přinesli a J. M. dodali na supplikaci jim ráno podanou. Summa její byla, že žádají při právě zachování býti. Bylo to mezi námi uvažováno a najděno, že slušné věci žádají, pročež panu z Tovarů poručeno jest, aby to paní vdově oznámil.

Naposledy z obecního snešení našeho pan hejtman k ubci řeč měl a o vůli J. M. Cís. a poručení strany položení sněmu, též o zdání našem dobrém strany odkladu soudu, obšírně oznámil. dotazující se jich, co by k tomu říkati a také-li by se s námi v tom srovnati chtěli? Stoupili se o to ti, kteří přítomní byli, obyvatelé a zdání naše, uradivše se společně, schválili. Odpověď skrze pana Vojsku dali, kterouž uslyšavše pan hejtman vedlé pořádku soud vzdal, a tak tento soud toliko pět dní trval.

Fol. 56 b.

Soud Holomoucký Svato-Tříkrálský léta 1597.

Jest odložen za příčinou generálního sněmu Českého, k němuž pan hejtman a jiné nařízené osoby z stavův Markrabství tohoto od J. M. Cís. povolány byly. Ač vedlé zdání mého nehrubě sněm tento na překážce byl, nebo komissářům našim den ku příjezdu do Prahy 31 januar jmenován byl a soud měl vzdán býti 21, avšak poněvadž jsem v Holomouci nebyl, co jest jiného pany soudce k tomu, aby soud odložen byl, pohnulo, neumím praviti.

Fol. 56.

Soud Brněnský postní téhož léta (1597.)*Pondělí.*

Nemohl jsem pro bolest své nohy z domu vyjítí a tak jsem dnes jakž vklady též i pŕhony zmeškal. Slyším, že jich bylo přes 90. Mých jest vyhlášeno pět; tři, kterýmiž na místě bratra svého dvořáky svobodné z Březí o mord nad přikázaným jednoho poddaného z Byteše jmenem Tuříka spáchaný pohoním; dva, jimiž jsem obvinil pana Jana Munka, že mi v skale mé Rosické bez vědomí a dovolení mého kamení lámati dal. Ale na žádost jeho a příměluvu dobrých přátel jsem ho z nich propustil, což jest pan Katarýn v nepřítomnosti mé při vyhlášení pŕhonu oznámil, k oném pak jakožto spoluzmocněný bratra mého sám se ohlásil. Nález se stal na pŕhon Šena jimž pana Volfa Křineckého pohání o svědomí a poněvadž v témž pŕhnu paná jmenuje poručníkem sirotka a statku Brtnického, což není, uznána jest obrana slušná a najděno, že není povinen tomu pŕhonu odpovídati.

Outerý.

V sněmovních věcech se pracovalo a soudu se až do zejtrka podložilo¹⁾.

Středa.

Jak jsme zasedli na svá místa oznámil pan hejtman, že J. M. nejprv ráčí souditi a potom sněmovati.

A tak opět hned z počátku přišlo na pŕhony mezi Petrem Chroustenským a Raimundem Fukarem. Nestála ani jedna strana ani druhá; co Chroustenskému na překážce jest, to nevím, než Fukar velmi těžce a nebezpečně nemocen jest. Když třikrát nejprvnější vyhlášen

¹⁾ Byl tehda sněm svolán na středu po neděli Jnvocavit t. j. na 16. den měsíce února.

byl a žádný se neozval, kázal se nám pan sudí stoupiti a tu nejprv mezi námi uvažováno, poněvadž Fukar zatkný pohnán jsa se nestaví, jak by mu to váženo býti mělo: nebo sice takoví o poctivost přicházejí. Ale jest od některých z nás obšírně připomenuto, že se Fukar ku púhonům svým netoliko jednou, než několikrátě stavěl; nyní pak, že se nestaví, že netoliko nemoc jeho mu zbraňuje, než také, že nevěděl a neví, aby tím povinen byl za příčinou toho, co pan Berka při minulém soudě spletl. Protož jest poručeno panu maršálkovi, aby mu psaní učinil a jemu poručil, co nejdříve možné, avšak před skončením sněmu, sem se vypraviti a vedlé prvnějších nejedněch poručení, stav svůj před pány z rytířstva prokázati, tak aby jednou, jest-li stavu rytířského či není, vyzvědíno býti mohlo a přem se více překážky a odkladu nedálo. Nemocí pak svou aby se nevymlouval, poněvadž roku nemocného časné nežádal a hned Pol. 56. b. do konce nežádal, při čemž pan hejtman přivedl příklad nějakého pana Hynka z Zástřizl, který v Kounicích byt svůj měl a jsa zatkný pohnán, když roku nemocného nežádal, ačkoli tak těžce nemocen byl, že potom v málo dnech umřel, avšak musil se dáti přivésti a na horu postaviti. Když se dostaví, jestliže dokáže, že stavu rytířského jest, mají ho páni z rytířstva k soudu postaviti a pan sudí teprv jako osobu stavu rytířského slibem zavázati jej musí, aby k odpovídání púhonu stal. Že pak žádná strana nestála a nebylo k komu promluvití, pan sudí kázal tohoto púhonu i druhého jemu podobného pomínouti a jiné vylašovati.

2. Jan Kořinský téhož Raimunda Fukara. Stal Kořinský a žádal za opatření. Dána odpověď, jestliže Fukar nestane do vzdání soudu, že se bude věděti Kořinský jak zachovati. Nebo jestliže ukáže stav rytířský, bude odpovídati púhonům, neukáželi, nebude na něm Kořinský nic míti, jako na tom, který k tomuto právu nenáleží.

3. Pan Jan Šembera pana Frydrycha z Žerotína hejtmána. Žádal pan Šembera nemocného roku, netoliko k těmto púhonům na pana hejtmána, než k všem jiným, kterýmiž sám poháněl nebo od jiných pohánán byl. Pan hejtman pak toho bránil, ale toliko při svých púhonech, poněvadž pan Šembera v nich pana Karla z Lichtenšteina za poručníka postavil. Stoupili jsme se a věduce, že toho pořádek není, aby se těm, kteří poručníky v púhonech mají, rok nemocný dával; poněvadž poručník má moc, jako sám původ, souditi, prosouditi, jednati a ve všem jej zastoupiti, nevidělo se nám, žádosti panské místo v této příčině dáti, než oznámilo se vyslaným jeho, poněvadž pán poručníka v púhonu má, že panu roku nemocného se přiti nemůže; než když na jiné púhony přijde, aby se psaní panské připomenulo. To když pan hejtman uslyšel, poděkoval a nebudouce tu pan Karel z Lichtenšteina sám se ohlásil, jestliže se do vzdání soudu nepostaví, že bude věděti, jak v té věci vedlé pořádku postupovati t. stané na při dáti.

4. Šebastian Hrabner Puchara. Nestal Puchar. Protož poručníci Hrabnerovi, Šlevic a Radešimský, žádali za opatření. Dal pan hejtman čísti psaní Pucharovo německé, v kterémž oznamuje o své nemoci a že žádného přítele k vedení své pře dostati nemůže, proše pána, aby ho nějakým řečníkem opatřil. Což poněvadž se neděje žádnému, pomínuto jest a když Puchar nemocného roku vedlé pořádku nežádal, jest

oznáměno poručníkům Hrabnerovým, nebude-li stát do vzdání soudu, že vědí, co za pořádek.

5. Zykmund Čertorejský pana Maximiliana Lva. Nestáli žádná strana, než ohlásili se mnozí i z panů soudců, že ta věc jest srovnána.

6. Pan sudí pana maršálka. Propustil ho z pŕihonu. Až potud staré rukojemské.

7. Jan Jiří Bořita Kryštofa Hokovského, že postaviv ho rukojmím v zápisu panu Hynkovi z Vrbna, jakožto hejtmanu, svědčícím za statek sirotků Šveglovských, který jest ručil a umrouce již jeden z těch rukojmí nechce na místě toho jiného tak hodného a tak mnoho na statku majícího postaviti. Odpověděl Hokovský, že netoliko to učinil a jiného rukojmí postavil, než že při obnovení zápisu jest dokonce pana Bořitu vypustil a tak jej toho rukojemství a podlé toho všeho nebezpečenství zbavil. Chtěl také zápis ukazovati, kterýž při sobě měl. Bořita se hlásil, že to od něho vděčně přijíti chce, toliko aby pečet jeho vyvazena a jemu zas navracena byla. Uvolil se Hokovský, že to učiniti chce, jak mu jednom starý zápis odveden bude. Po čemž jsme se stoupili. Dal nám pan hejtman v potazu zprávu o této věci takovou. Že když nebožtk Šleglovský umřel a Kryštofovi Hokovskému jakožto švakru (nebo sestru jeho má) ručení dovoleno bylo, že jest Hokovský, aby rukojmí shledal, jim naději a přípověd učinil, něco z těch peněz nebožtíka zapůjčiti a mezi jinými Bořitovi. To že by snad byl učinil, ale že až posavád těch peněz dostati nemohl; nebo jak za panem z Vrbna, tak za syny jeho do této chvíle zůstávají. O to že se Bořita, který byl by rád něco dostal, rozhněval a nemoha se jináče vymstíti tímto pŕihonem jej pohnal.

Mezi tím že ještě jeden rukojmě umřel, čehož dovědouce se pani z Vrbna, a obávajíc se, žeby on pan hejtman od nich takového zápisu, v němž by dva rukojmě zemřeli, přijiti nechtěl, přidrželi k tomu Hokovského, aby zápis obnovil, což jest on učinil, a nechtíce se více Bořity prositi jeho dokonce vypustil. Nálezu nyní že státi se nemůže, poněvadž nález s pŕihonem se má srovnávati, a pŕihon svědčí o postavení jiného rukojmě, nález by se pak státi musel na vyvazení z rukojemství, a protož radil, aby J. M. ráčili toho pŕihonu do některého dne odložiti, mezi tím, že pan Jan z Vrbna přijde, zápis s sebou přinese, Hokovský že novým zápisem starý zkazí, pečet Bořitovu vyvadí, jemu jí odvede, a tak že všecko konec vezme. Uposlechli jsme té rady, a jest tento pŕihon do stŕedy příjstí odložen.

6. Jan Stříbský Stanislava Habarta z zatkyne; v nebytnosti Stříbského, Tandaryáš Bule poručník jeho se ohlásil, a když pŕihon třikráte vyhlášen byl a Habart se nepostavil, žádal za opatření; načež mu oznáměno vedle pořádku, nebude-li státi do vzdání soudu, že se bude věděti jak zachovati.

Po těchto pŕihonech rukojemských přišlo na staré, a nejprvé na pŕihony, kteří jsou mezi Petrem Chroustenským a Václavem Dubským z obou stran. Nestala nejprv žádná strana; ačkoli poručníci jednoho i druhého se ohlásili, žeby ty věci byly na přátelském jednání, než v tom přišel Dubský, a když se tolikéž ohlásil, jest při tom zanecháno.

2. Mezi panem Hynkem Brtnickým komorníkem M. M. a paní manželkou jeho jakožto společnicí, a mezi paní Estrou z Ditrichštejna, jsou odloženi do pondělka příštího, proto že pán hejtman něco strany obecných věcí přednáseti měl, jakož nejprv:

Psaní J. M. čís. jemu svědčící, v kterém J. M. jemu oznamovati ráčí, že k spokojení rejtharů Tetaurových a Popelových v Znojmě ležících a na záplatu čekajících, kommisáře svého posíláti ráčí, ale poněvadž neráčí velké nádeje míti, aby oni pro svou spoudu, a nenáležitě žádosti, k čemu slušnému přistoupiti chtěli, ž jemu poroučiti ráčí, aby je ze Znojma jakýmkoli způsobem vypravil. Na to radu s námi bral, jakou by J. M. odpověd dáti měl.

Dána mu tato, aby J. M. oznámil, že mocí jich odtud vyběti nemůže, a kdyby i mohl, že pro tyto nynější boufky nebezpečno, aby snad oni, nerozlobivše se, na zemi se vymstítí, a třebaš k sedlákům se připojíc jich do země uvésti nechtěli, zvláště poněvadž mezi dotčenými rejthary Tetaurovskými dosti lehkomyšlné chasy jest ze všelijakých národův, tak že někteří i Turky i Tatary mezi nimi býti praví.

Přednesl také druhé psaní J. M. též jemu svědčící, v němž dotykati ráčí stížnosti panů Slezákův strany dávání mejta z vin, která se z této země do Slizska vyvázejí. Dána mu rada, aby odpověd dal, že z takového předešlého snešení již více než ode dvou let sešlo, a nyní že ti toliko mejta dávají, kteří žádných posportů, aneb listů fedrovních s sebou nemají. Než poněvadž i při tom nemalých fortelův se užívá, aby ti, kteří takové listy formanům dávají, kolik vozů pro vína posílají, v nich dokládali.

Item psaní Prokopa Hublinského hospodáře v městě Brně, kterýž žádá, aby mu rok složil, s manželkou Tandaryáše Bule, dotazujíc se poněvadž Prokop osoba stavu rytířského není, měl-li by mu roku přítí? Ačpakkoli někteří k tomu mluvili, že poněvadž on jsa měšťan Brněnský stavu užívá, a podlé toho i poháněti i roku sobě vyžádati může, avšak pán se zastavoval na pořádku, kterýž jest: kdyby který z stavů vyšších ublížil co kterému měšťtěnínu v okřsku města, že ta věc má při přítomnosti hejtmána a podkomořího na rathouze od úřadu uvažována býti, což by i tuto snad se státi mělo, poněvadž Tandaryáš i manželka jeho bytem v městě jsou. A protož maje to v pochybnosti, odložil sobě to na rozmyšlení do jiného dne, a s tím nás z potazu propustiv, začal sněmovati, ale i tu nedlouho nás držel, a tak jsme se Fol. 57. b rozešli.

Čtvrtek.

Sněm držán jest, a pŕihonů odloženo pro fedrování panů poslá.

Pátek.

Poněvadž jsem včerejšího dne byl nařizen k spisování odpovědi k J. M. čís. nemohl jsem až do poledne na horu přijíti; než když jsem do soudnice vstoupil, nalezl jsem v šraňcích Vencelíka a Šena, a viděl jsem pany soudce v potazu, pročež jsem ani mezi ně nestoupil, neb takový se při tom obyčej zachovává. Když se rozstoupili, oznámil pan hejtmán stranám, že J. M. toho roku, až do druhého práva odkládati ráčí, a k panu Vencelíkovi se obrátíc, řekl, že mu od pana sudního povědino bude, co by s tím dívčetem, kteréž před J. M. postaviti měl, dáleji měl činiti. Mnozí z přistojících se tomu divili, že se s výpovědí tak dlouho prodlévá a odkládá od jednoho práva k druhému, kudyž se příčina dává, aby se jedni druhé tím více zhaněli, a tím svobodněji na poctivosti uráželi, poněvadž žádné trestání na ně nedokročuje. Slyším, že ten

Šel tak sobě svobodně počínal, tykáním Vencelíkovi a stíháním Šponara jmény šergův, že ku podivení bylo.

Po tom oznámení páně hejtmanovém rokové jsou odloženi a sněm se continuoval.

Sobota.

Dána odpověď panům poslům J. M. Cís. a s tím celý den stráven.

Pondělí.

Při zásednutí držel jsem místo páně hejtmanovo, nebo pán za příčinou nějakého Jesuity Alfonza, kterého kníže Sedmihradský k němu poslal, nemohl tak brzo nahoru přijeti.

Kázal pan sudí vyhlášovati pňhony, a poněvadž ti, kterýmiž pan komorník nebožtík zapohнал paní Esteru z Ditrichštejna, v minulou středu do dneška byli odloženi, a poručníci z obou stran se postavili, počal je místopisář žalovati, ale poněvadž se ty pře na vedení úřadu vztahují, pro nepřítomnost pana Bohuslava Bořity komorníka menšího musely odloženy býti, Fol. 58. ažby přišel, a jest proň posláno.

Ohlásil se zatím pan Karel z Lichtensteina, že jakož jest onehdejšího dne, když na pňhon pana Šembery přišlo, v němž on za poručníka stojí, se nepostavil, že jest to neučinil zomyslně než že z vlastní potřeby své na cestě se zdržeti musel, a tak k tomu času postačiti nemohl. Poněvadž pak ještě soud trvá, žádal, aby ten pňhon žalován byl. Což místopisář činiti počal, ale jest mu od pana sudího oznámeno, aby zatím nějaký jiný vzal, a když pan hejtman na hoře bude, aby se zas na ten navrátil.

A tak přišlo na pňhony mezi panem biskupem a tímž panem hejtmanem; ale když žádná strana nestála, jest tím způsobem odložen. Za tímto vyhlášeno jest několikero, kterýmiž pan místopisář Brňany pohání a oni zas jeho; ale ohlásily se obě strany, že jsou na přátelském jednání.

Potom jest nasledoval pňhon mezi Bohuslavem Bořitou a proboštem a kapitolou Brněnskou, o vyměření hranic; žádal Sponar na místě Bořity za nález na úřad. Proti čemuž kněz Lukáš na místě probošta a kapitoly odpovídal, že jest jisté snešení jich se panem Bořitou, aby přátelé z obou stran vydáni byli, kteří by je, oč tak mezi nimi činiti jest, porovnali, a tak že vedení úřadu žádného potřebí nebude. Sponar pak replikoval, že ačkoli tak jest, že pan Bořita k přátelskému jednání povolil, avšak vždycky s tou výminkou, nežby na pňhon přišlo; poněvadž pak nyní již přišlo, že se chce práva držeti, a protož že ještě za takový nález žádá, toho když dostane, že nebude se brániti mezi tím k přátelskému jednání povoliti. A ačkoli kněz Lukáš zase na to snešení nastupoval, a odkladu žádal, a však stoupivše se, uvažovali jsme, že dání nálezu toho proboštu a kapitole na žádné ublížení nebude, poněvadž pod ním tak dobře jako bez něho budou se moci smlouvati; než odklad žeby byl Bořitovi na škodu, nebo kdyby k přátelskému jednání nepřišlo, nebo s něho sešlo, žeby jamu toho půl léta na darmo zběhlo, a on žeby se zase na touž žádost navrátiti musel. A tak jsme se snesli, aby nález napsán byl: páni nálezli, aby na to ouřad veden byl, a páni slyšíc uředníky menší, a jiné potřeby

obojí strany, na to nález učiniti ráčí. R. Pan z Lichtenštejna, pan z Náchoda, a z Vladyk: Vaclav z Zástřizl.

V tom přišel pan hejtman, jemuž jsem já ustoupil, a po malé chvíli, vyprosiv se dolů, pan sudí mnou místo své osadil.

Pročež jsem kázal navrátiti se na pře, mezi panem komorníkem nebožtíkem, a paní Estrou z Ditrichštejna, poněvadž pan Bohuslav Bořita již se byl postavil. A nejprv jest prožalován pňhon, kterýmž pán pohnal, že jest mu paní od rybníku svého Žebráka svodnici do gruntu jeho vésti dala, tu kdež prvé nebývala. Zatím čtení svědkové paní Estry, kteří vyznávali, že jednoho času ňaký Březkovský, který byl úředníkem na Jevišovicích, když vody velké byly, obávaje se, aby se dotčený rybník nestrhl, sám jest tu přijel, a poddaným paní Estry, kteří strhnutí rybníka bránili, rozkázal, aby vedle staré svodnice, stružku ňakou udělali, aby voda tím lépe odcházeti mohla. Čteno také vedení úřadu, a pan Bořita, jakž toho obyčej jest, v tabule okazoval, v jakých místech ta struha a svodnice udělána jest, s doložením, že o dobré slovy činiti není, a že té struhy sotva bylo znáti pro mělkost, nyní pak, že se naděje že dokonce travou jest zarostla, k tomu že místo mezi starou svodnicí a tou struhou sotva dva kročeje velké jest, tak že s správy jeho zřetelně bylo znáti, že daremně nebožtík pan komorník paní Esteru tím trápil.

Naposledy čtení svědkové pana komorníka; ale ti téměř nic k té věci nesvědčili. Protož stoupivše se a uváživše tu věc, učinili jsme nález: poněvadž Daniel Šponar poručník neprovedí, aby paní Esteru jakou svodnici na gruntech paní z Kunštatu Jevišovských ke škodě jim učiniti dala, že paní tomu odpovídati nemá. R. Pan maršalek p. z Doubravice, a z Vl. pan Hodějovský.

Po tomto nálezu šel druhý pňhon, mezi týmiž; dával vinu pan komorník paní Esteře, že jest mu u poltrubí téhož rybníka Žebráka, mimo dva prvnější starodávné plotky dala ještě třetí do gruntu jeho udělati jemu na škodu. Znali se k tomu paní zmocnění; avšak že se to ne za držení paní stalo, než tehdáž, když pan Adam z Ditrichštejna bratr její to držel, (nebo ona rozhněvavše se jednou na nebožtíka pana Jana z Bozkovic zeté svého, toho statku Vranovského byla bratru svému postoupila, ale nedlouho v rukách mu ho nechavše zase jej^{Fol. 78. b.} ujala).

Dali potom čísti svědky i vedení úřadu, ale z obojího bylo snadno rozuměti, že toho třetího plotku prvé tu nebývalo. Ovšem pak to potvrzovali svědkové druhé strany. Po kterýchž čten jest nález mezi panem Albrechtem z Lichtenburku a panem Hynkem a Janem z Ludanic o podobnou věc, kterýmž mezi nimi vyřčeno jest, že paní z Ludanic mají ploty, kterýchž prvé nebývalo, varovati. A ačkoli zřetelná věc byla, že ten třetí plotek v gruntech pana komorníka udělán byl, avšak někteří ohledajíce se na své affekci, někteří na to, že o malou a špatnou věc jest činiti, (jakž toho pan Bohuslav Bořita, jsa mezi námi v potazu, a ukazujice na mapě vedení úřadu, dosvědčoval) o tento nález jednomyslně se snesli: poněvadž Daniel Šponar poručník neprovedí, aby paní Esteru na škodu gruntu Pohulických jakýž plotek dělati dáti měla, nybřž se to nachází, že za držení pana Adama z Ditrichštejna se to stalo, že paní tomu odpovídati nemá. Avšak poněvadž jest rozuměti ze svědkův i z vedení úřadu, žeby ten třetí plotek předce zůstával a v gruntech Pohulických udělán jest, že paní Esteru povinna bude, jej pryč dáti. Na ten smysl ač nečistě v ta

slova jest tento nález napsán, jistě dosti spleteně a contradictorie, avšak když se tak panu hejtmanovi líbilo, muselo při tom zůstat, a vynesli jej N. N. N. nepamatuji kdo.

Zatím navrátil se místopisář vedle poručení jemu učiněného na pňhony mezi panem hejtmanem a panem Janem Šemberou z Boskovic, pročež pan hejtman a pan Karel z Lichtenštejna vyvstali. Nejednou se již stala zmínka o těchto pňhonech, ale krátce, pročež jest potřebí pro lepší vyrozumění, to světleji vyjádřiti. Před lety snad již šesti a dvaceti nebožtík pan Albrecht z Bozkovic půjčil nebožtíku Ekovi z Salmu osmnácte set zl., za něž mezi jinými rukojměmi pan hejtman nynější panu Albrechtovi slibil; to tak stálo po ta všecka léta, umřel jeden i druhý, zemřeli také rukojmové krom dotčeného pana hejtmana všickni. Pan Šembera také s tím mlčel, až teprv asi přede dvěma léty, rozhněvav se pan Šembera, pohnal pana hejtmana dvěma pňhony, jedním o hlavní summu, druhým o úroky zběhlé, kterýchž učinilo 2455 zl. Pan hejtman dostavší pňhonu, pohnal zase o zastoupení hrabě Vejkartu z Salmu, jakožto syna bratra hraběte Eka, a dědiče jeho, a obdržel na něm při právem stanným i také potomně při posudku všecku tu summu přijal. Dnes pak věda, že na tyto pňhony přijde, držel raddu s některými přátely svými, poněvadž jest hrabě z Salmu pohnal a zastoupení a ne o peníze, potomně dotčené peníze obdržel právem stanným a ne nálezem, a tak pře konec učiněn není, než toliko pokuta pro nestání na hrabě došla, mohl-li by jej znovu o zastoupení poháněti? Ale žádný mu k tomu neradil, nýbrž že s velikým nebezpečenstvím by to učiniti musel, všickni se snaželi, poněvadž ti, kteří dvakrát o jednu věc, a zvláště o při souzenou pohánějí, rathouzem bývají trestáni (což v této zemi za veliký posměch se pokládá). Mezi jinými Kateryn místopisář přivedl mu ku paměti nález ňaký mezi nim a nebožtíkem Janem Prackickým před koliksi lety stalý, kterýmž se to jmenovitě vysvědčuje, že ti, kteří stanného na sebe dopustí, o při a všecku spravedlnost svou přicházejí. Pročež uposlechl té rady, a opustě od nových pňhonů, k obránám mysl přiložil. A tak, když na tyto pňhony se navrátilo, a první prožalován byl, původ také k dokázání své pře jistotu ukazovati chtěl, pán dal od sebe promluvíti, že se v žádnou při ani odpovídání se stranou dáti nechce, než že se pňhonu brání tím, že maje sobě od J. M. císa. úřad místodržícího nejvyššího komornictví svěřený, a dávajíc mu ten titul netoliko jeden každý, než i sám J. M. císa. i J. M. z plného soudu při dávání naučení, že v témž pňhonu, toho titule jemu spravedlivě náležitého dostaveno není, pročež i některé nápisy z psaní J. M. císa. jemu svědčící čísti dal, i některé naučení, toliko proto, aby dokázal, že J. M. i J. M. jemu takový titul dáti ráčí, a ráčili. Proti čemuž Šlevic prokurátor pana Šembery toho vedl, jedno, že pňhon tento jest již ode dvou let, pan hejtman, že úřadu toho tak dávno nemá, ovšem pak tehdáž, když pohnáu byl, neměl, jak tedy pan Šembera mohl jemu titul dávatí, kterého neměl? Druhě že tato pře jest o rukojemství, J. M. pak že věděti ráčí, že rukojemským pňhonům obrany žádně nepostačují. Odporoval zase prokurátor páně hejtmanův, a oznámil, že vědomá věc jest, a která se mnohými nálezy dokázati může, že i ti, kteří úřadů jakých, když pohnáni byli, neměli, když jich potomně dostali, že jsou se pňhonům obranívali. Tak také že i to dosti známě jest, že ačkoli pňhonové rukojemští před obránami bez-

pečni jsou, avšak že se to toliko na ty vztahuje, v kterých o škody činiti jest, jako o vyvazení z ležení, nebo navrácení toho, co kdo za druhého dal, tuto pak že pán svým rukojemstvím pana Šemberu k žádné škodě nepřivedl, an ležení naň nedopustil, ovšem pak, aby zaň co dáno býti mělo, se nenachází, než prostě činiti o to jest, byl-li by pán panu Šemberovi co povinen či ne? Protož že J. M. prosí, aby ho při starobylém pořádku zachovati, a této obrany jemu přáteli ráčili. Když přestaly obě strany mluvíti, stoupili jsme se a nedlouho té věci rozvažovali; nebo ačkoli věc sama v sobě velice nespravedlivá jest, avšak poněvadž jest podlé pořádku a vždycky se tak od předkův našich zachovávalo, učinili jsme obyčejný nález že pro nedoložení a nedání pánu titule povinnovateho pán není povinen tomu pŕihonu odpovídati. R Pan Krajíř, pan z Náchoda, pan z Zástřizl.

Jan Střibský Stanislava Habarta o zaplacení dluhu ňakého; uvolil se Habart zaplatiti. Pročež učiněn nález na uvolení, kterýž vynesli pan z Roupova, pan Teufel, pan Hodějovský. Když Habart rukojmí neměl, povolal jsem ho do šraňku, a zavázal jsem ho rakou dáním, že chce nálezu zadosti činiti, a na posudku přístím se postaviti.

Když se nález psal, ukazoval nám pan hejtman smlouvy o ves Charvaty, mezi hrabětem Jeronymem z Turnu a panem Maximilianem a Františkem z Ditrichštejna bratřimi vlastními nedŕlnými, učiněnou, (sic) a oznámil, že jsou k němu přišli pan hrabě a pan František, žádajíce ho, aby tu smlouvu ve dcky uložil. On pak že se zastavuje nad tím, že pan František jest bratr mladší, a pana Maximiliana že přítomného není, pročež že rady žádá.

Dána jest pánu odpověď, aby pro větší bezpečnost v šraňcích naučení psaného žádal.

Úterý.

Jakub Vojsko pana Smíla z Doubravic etc. Byl tento pŕihon o minulém soudě do Holomouce odložen, než když soud nebyl v Holomouci držán, navrátilo se zde na něj; při čemž když se pan z Doubravice ohlásil, stoupili jsme se, a uváživše též příčiny jako prvě, zase do Holomouce k přístímu soudu jsme jej odložili.

Jířfk Jankovský paní Kateřinu Zelenou z Říčan. Tolikéž tento pŕihon při minulém soudě za příčinou jistou byl nejprv odložen, a potomně že soud brzy vzdán byl, do konce zanechán. Protož když se dnes naň navrátilo, a k prožalování přišel, Vojsko, řečník paní Kateřiny nejprv oznámil, že Jankovský na díle poručenství nařiká, o něco pohání, něčeho opouští, zámku Hostímu že pokoj dává, avšak že v pŕihonu dokládá, že ty dědiny k nimž se právo míti praví, k dotčenému zámku náležejí, svou při že ničím za pravou nečiní. Proti tomu pak, že paní Kateřina poručenství má základ práva svého, kteráž do desk vešlo, na němž také poslové ke dekám z prostředku J. M. poznamenání jsou, a to chtěl i tu hned ukazovati. Ale Jankovský jakž o předešlém soudu, tak i tuto od sebe promluvíti dal, a žádal z desk výpisu vkladu Krhova, aneb jakž on jmenoval listu správního na Krhov, proti čemuž Vojsko nebyl, nebo o témž zdejší soudě aby dcky za tou příčinou na horu přinešeny byly, jest na tom zůstáno.

A tak jsme se stoupili, a uváživše to, že panu hejtmanovi zejtrěk na místo soboty minulé k přednášení sirotčích věcí puštěn býti musí,

Fol. 59. buložili jsme, aby ve čtvrtek dcky na horu přinešeny byly, a této pře jsme do toho dne odložili.

Purgmistr a radda města Brna, Jana Muňku z Ejvančic; ohlásily se strany, že tato věc jest na přátelském jednání.

Jakub z Achta Měšťan Olomoucký, na místě jiných poručníkův sirotků po p. Erhartovi Solbachovi pozůstalých, pana Jiříka Hodického; nebylo ho tu, nebo sněm spisoval, protož proň jest posláno a mezi tím vzat jest druhý za ním.

Pana Volfarta Strejna na paní Esteru z Ditrichštejna, kterýmž paní viní, že léta 94ho poddané své některé, mezi nimiž Honsa Šupa a Fejta Šupa jmenuje, vyslala, a na gruntech jeho les posekati dala. Proti tomu zmocnění paní z Ditrichštejna dali se v odporování, a nejprv odírali že paní na gruntech svých žádného Honsa Šupa ani Fejta Šupa nikdy neměla, potom svědky dali čísti, kterýmiž totéž dosvědčovali. Naposled nález přednesli, mezi týmiž pánem a paní, kterýmiž dokazovali, že kdo člověka v púhonu klade, kteréhož na gruntech pohnaného není, že púhon ztracuje. Nebo když předešlé pan Strejn byl paní pohnal o touž věc, aneb podobnou, a v púhonu jmenoval člověka, kteréhož paní, že na gruntech svých neměla, svědky odvedla, nález se na to stal, že za tou příčinou paní tomu púhonu odpovídati povinna není. Sponar pak tím se zastíral, že netoliko o ty dva, kterýchž paní zapírá, než i o jiné poddané jest činiti, ale zmocnění toho bránili, a v odpovídání se nikoli dáti nechtěli, nýbrž předešlé obrany se drželi. Pročež stoupivše se, a uznavše tuto věc prvnější podobnou býti, učinili jsme podobný nález: poněvadž paní Esteru svědky odvodí, že žádného Víta ani Honsa Šupa na svých gruntech neměla a nemá, že tomu púhonu odpovídati povinna není. R. Pan z Doubravice, pan Krajíř, pan z Zastřížl.

V tom čase, když tato nadepsaná pře se vedla, dostavil se na horu pan Jiřík Hodický. Prožalován púhon. Jest činiti o ňaký dluh ()¹⁾ kterýmž nebožtik pan Jindřích Hodický byl povinen, týmž poručníkům na místě sirotčím. Byl zajisté ten Jindřích velmi útrátný člověk, tak že byl by sebe i bratra svého o všecek statek připravil, kdyby nebožtik pan Vanecký, jakožta blízký přítel nebyl v to kročil, a mladšího bratra se ujal vedle zřízení zemského. Ale o tom není místa tuto vypisovati. Po prožalování bránil se pan Jiřík púhonu odpovídati tím, že Jakub z Achtu jsa měšťanem Brněnským jmenuje se měšťanem Holomouckým, proti čemuž strana odpovídala, jedno: že tento púhon není letoší, a tehdáž, když jest pohnal Jakub, že byl bytem v Holomouci; druhé, že ačkoli do Brna potomně se přestěhoval, avšak že ještě dvůr má na předměstě Holomouckém a předece měšťanem Holomouckým zůstává. Pan Jiřík zase replikoval, že ti, kteří mají dvory na předměstech, tudy žádného práva k měšťanství nemají, jestli že v okrsku města nic nedrží. Item že vědomá věc jest, že Jakub z Achtu více se jináč nejmenuje než měšťanem Brněnským, pořádek pak že ten jest, aby každý sobě a jinému titul v púhonu náležitý dával, a když toho se pomine, že obrana k odpovídání postačuje, jakož i věřejšího dne se stalo, mezi p. hejtmanem a p. Šemberou; za čímž druhá strana, nehajíce se tím více, nastoupila na to, že jiní poručníci jsou měšťané Holomoučtí. Ale i tomu pan Jiřík tudy se bránil, že Jakub z Achtu jest přední původ, a že dosti jest,

¹⁾ Suma v rukopisu udána není.

když strany jedné osoby v pŕihonu jest pochybeno. Po kterémž promluvení svolal nás pan sudí, a když v potazu jsouce, pan hofrychtyř nám připomenul, že se pan Rokojský, při kterémsi soudu v Holomouci touž měrou témuž Jakobovi z Achtu obránil, učinili jsme nález na tu obranu, že pan Jiřík tomu pŕihonu odpovídati povinnen není, a vynesli jej pan maršálek, pan Krajíř, pan hofrychtyř. Když se tento nález psal, přednesl nám pan hejtman dvě supplikatii, Fol. 60. jednu Kordulův, kterouž se potahují na statek nebožtíka Herinka; druhou pana z Doubravice, kterouž na zprávu Hostakovského odpovídá, a na pořádek práva se odvolává; ukázáno oběma na pořádek práva.

Po této rozepři přeběhnuto mnoho pŕihonu umrlých, srovnaných, a kteří pro nestání stran k vymazání přišli, až potomně vyhlášení byli pŕihoni, mezi pánem hofrychtyřem, a hrabětem Hans Jakobem z Turnu; ale za příčinou, že se neví o panu, jestli živ či mrtev, či ve vězení, odložena pře až do druhého práva.

Mezi Stařinským a panem Zdeňkem Žampachem. Smlouva.

Mezi Jiřím a Voldřichem Jankovským; nestal Voldřich. Sponar se k poručenství neznal. Ukázáno na pořádek.

Pana hofrychtyře pohnal hrabě Jeronýmus z Turnu, a když tu nebyl, posláno proň; nebo sněm spisoval, ale brzo se dostavil. Promluvil od něho Radešinský to samo, že pan hrabě, ačkoli s pilností se o to staral, aby se přítelem opatřil, kterýby od něho při proti panu hofrychtyři vedl, avšak že až posavad nemohl žádného dostati, on ačkolivěk Jargeltníkem pana hraběte jest, avšak aby ho Bůh uchoval, aby proti panu hofrychtyři, kterému tak mnoho povinen jest, že mu se do smrti odsluhovati musí a s nímž tak veliký závazek má, co mluviti měl, také že toho učiniti nechce, panu hraběti že se v tom časné ohlásil, a sobě to vymínil. Divno nám některým takové mluvení přišlo, zvláště, když jsme sobě to ku paměti přivedli, že někteří mocnější a bohatší tak sobě ty padouchy zavazují, že žádný z nich proti nim úst otevřítí nesmí. Doložil také toho Radešinský, že pan hrabě J. M. za tou příčinou žádá, aby mu pře této až do druhého práva odložiti ráčili. Pan Hofrychtyř proti tomu replikoval, že pan hrabě času a chvíle dosti měl k opatření se přítelem, a potom obrátiv se k hraběti, ústně ho žádal, aby ho z pŕihonu propustil, poněvadž panu v ničemž křiv není; smlouvu že jest učinil ne s ním, než s panem bratrem jeho, jestli mu ta smlouva co na škodu jest, aby pana bratra svého z toho vinil; těžkosti žeby mu jistě nepřál, a žeby mu raději sloužil než přikofist činil; protož že ho ještě prosí, aby je z toho pŕihonu propustil. Nechtěl toho hrabě učiniti, dokládaje, že by mu to bylo na velikou škodu; oznámil také, že bratra svého pohnal, a předece odkladu žádal. Stoupili jsme se, a ačkoli někteří jsme se k tomu přimlouvali, poněvadž vědomá věc jest, že žádný prokurator proti panu hofrychtyři mluviti nebude, i připomínali, co jest se stalo paní Ěstere z Ditrichštejna, kteréž podobně za příčinou, že prokuratora neměla, pře do druhého práva odložena byla, avšak pan hejtman varazil nás artikulem zřízení zemského, kterýmž vyměřeno jest, aby v té příčině vdovy, sirotci a chudí opatrování byli, sice že jeden obyvatel proti druhému nemá opatrován býti: k němuž když více hlasů přistoupilo, zůstáno na tom, aby se hraběti odpověd dala, že J. M. ráčí mu té pře až do pondělka odkládati, mezi tím, aby se řečnickem opatřil, což jest mu také oznámeno.

Týž hrabě Jeroným pohnal hrabě Hons Jakuba bratra svého; ale za příčinou na hoře oznámenou jest také odložen do druhého práva.

Pan hofrychtyř pohnal pana Kryštofa z Tiefenbachu; poručník pana z Tiefenbachu Šponar oznámil, že pan Fünfkirchen přinesl psaní císařské do soudu, kteréž když vzato jest, od něho, dali jsme je přečísti. Stálo v něm, že J. M. cí. porozuměti ráčí, kterak by pan z Tiefenpachu, k ponděli po neděli reminiscere některé roky složený měl; poněvadž pak pro povinnost a úřad svůj, který v Uhřích má¹⁾ odtad odjeti nemůže, že J. M. poručeti ráčí, aby mu takové rokové až do druhého práva odloženi byli. Uchytil pan hofrychtyř to slovečko rok, a oznámil, že se takové psaní a poručení J. M. cí. naň netrefuje,

Fol. 60. b. poněvadž pan z Tiefenpachu s ním žádných roků nemá, než toliko pŕhony, kteřížto již dávno při právé jsouce a téměř od sedmi let, mohl pán dobře o nich věděti, a k soudu se dáti najíti; proč a jakby pŕhony a pře odkládání býti měli, že to zřízení zemské vyměňuje, pan z Tiefenpachu že žádné takové příčiny nemá, a kdo jí nemá, by pak psaní od J. M. cí. přinesl, že mu to postačovati nemůže, jakož příklad jest na hraběti z Salmu, na kteréhož takto rok, ačkoli poručení císařské měl, nicméně ústané dáno jest. Proti čemuž když Šponar nic nereplikoval, než k uvažení J. M. toho podal, stoupili jsme se. Kteří se přede mnou přimlouvali, všickni na tom se snašeli, že, poněvadž v psaní císařském žádná zmínka o pŕhonech není, než toliko o rocích a pan hofrychtyř žádného roku sobě s panem z Tiefenpachu nevyžádal, než toliko pŕhony s ním má, aby panu hofrychtyři na pořádek ukázáno bylo. Než když na mne přišlo, já toto své zdání jsem oznámil: že ačkoli o tom vím, že zde rozdíl jest mezi roky a pŕhony, avšak že to slovo rok ne tak stricte rozuměno býti má, jako zde obyčej jest, totiž pře o poctivost, než že širší smysl jeho jest, a vyznamenává všelijakou při, a tak když se při právé jmenuje rok, tedy že rozuměno býti má to, cokoli mezi stranami činiti jest; na ten smysl že také kancelaristové císařští nastoupili, kteří nevědouce pořádků našich, a takového rozdílu mezi roky a pŕhony, který zde máme ráci užili jména generalního, než specialního. Druhé, by pak i tak bylo, že to jméno rok žádného jiného vyznamenání nemá, než jak my je zde bĕřeme, a že tudy v psaní císařském pochybeno jest, avšak, že se více má hleděti na smysl slov, než na holé slova, zvláště tu, kde se spravedlnosti lidské dotýče; o panu z Tiefenpachu že se ví, že pro úřad a povinnost, kterou v Uhřích má, přijeti nemůže, musel-li by po špatné slovo o svou spravedlnost, a o při nemalou, kterou má, přijíti, žeby to těžká věc byla, protož že zdání mé jest, aby panu z Tiefenpachu podle poručení J. M. cí. pŕhonu jeho až do příštího práva odloženo bylo. Urážel-li by se pak kdo na tom slově rok, a proto psaní císařskému nechtěl místa dáti, abychom to z sebe sami učinili, a jemu pře odložili. Nechtěli ke mně přistoupiti ti, kteří se po mně přimlouvali, krom pana sudího, kterýž i toho potřebně dotkl jest, že kdyby císařské psaní na samé roky o poctivost svědčilo, žeby v něm pátek jmenován byl, jakožto den k ním od starodávna vymě-

¹⁾ Kryštof z Tiefenbachu vkoupil se na statek Drnholcký r. 1583 do Moravy, a rodina jeho pocházejší ze Štýrska usadila se pak v zemi naší. Kryštof z T. byl císařským generálem v Uhřích proti Turkům. Zemřel v říjnu 1598 v Praze.

řený; ale že o pondělku zmínka se děje, z toho že souditi jest, že se i na jiné pře míní. Ale pan hejtman mu to svrhl tím, že rokové netoliko v pátek, ale kterýkoli den pani soudcové o ně se snesou, slyšání bývají, quod falsum est.

Přímluva pak pána hejtmána byla, že podlé cí. psaní nemůže se panu z Tiefenpachu odkladu příti, než ukazoval dvě cesty, z nichž první byla: poněvadž pan z Tiefenpachu v té při jest jeho pohnal o zastoupení jakožto rukojmě v správním listu, aby vyvstal, a tak že nás s potaz nebude (nebo pro nemoc pána podkomořího a pána z Hodějova, též pro vystoupení pána hofrýchtyře jakožto původu, a pána Karla z Lichtenštejna, jakožto zástupce panů rukojmí nezůstalo nás všech než deset) kteráž to cesta byla by z počátku šla, ale po tak dlouhém uvažování, při kterémž pán přítomen byl, více se treffiti nemohla. Druhá, aby vedle artykule zřízení zemského a druhé příčiny proti nestání vyměřené, jemu odklad dopřín byl, kterážto cesta, ač ne ode všech schválena byla, avšak místo měla, a poručeno panu sudímu, aby ubec oznámil, že psaní J. M. cí. na tuto pře se nevztahuje, a k písaři aby řekl, když na roky pána z Tiefenpachu přijde: připomeňte J. M. o toto psaní, a nyní přečtete druhou příčinu nestání, kteráž když přečtena byla, oznámil, že J. M. panu z Tiefenpachu až do druhého roku odkladu příti ráčí.

Středa.

Vedle onehdejší rady, která panu hejtmanovi dána byla, zachoval Fol. 61. se pan, a oznámí žádost pána Františka z Dietrichštejna a hraběte Jeronýma z Turnu, strany vložení do desk vsi Charvatu, o níž mezi nimi smlouva učiněna jest na pergameně, a ke dckám svědčící, žádál naučení. Svolal nás o to pan z Doubravice, který místo panské držel; měli jsme to v uvážení, a nejvíce na tom se zastavovali, že jsme v jistotě nevěděli, byl-li jest pan Maximilian z Dietrichštejna, na kteréhož ta smlouva také svědčí, tu přítomen, a protože rozstoupivše se, učinil pan z Doubravice dotázku na hrabě Martina z Turnu, jakožto jednoho smlouvčího: pamatuje-li se, byl-li jest pan Maximilian tu přítomen či ne? Ale on hovořo ožralé nic neuměl pověděti. A když tu žádného jiného smlouvčího nebylo, dána jest odpověď panu hejtmanovi, aby o to některý jiný den připomenul.

Po čemž pan hejtman, tak jakž mu předešle povoleno, a k dnešku uloženo bylo, počal sirotčí věci přednášeti.

1.) A nejprv oznámil, že Mikuláš Radkovec na dvoře v Jihlavce umřel. Čten inventař, co po něm zůstalo; není toho na mnoze.

Po přečtení ohlásila se vdova Barbora Koniaská, a předně ukázovala, že věno ujistěné má zápisem obyčejným, na kterémž také přestává a kterého se držiti chce.

2). Žádala aby podle pořádku svršky a nábytky vybyta byla.

3). Aby se jí ručení přálo.

4). Poněvadž některé věci v inventaři poznamenány jsou, které jí vlastně náležejí, a některé od manžela jejího jí darovány jsou, aby jí k dokázání toho všeho odklad dán byl až do druhého práva.

5). O jakési klisny, kteréby její býti měly, prosila. Proti tomu pan hejtman dal od sebe promluvíti, že on nic jiného nežádá, než naučení od J. M., komu sirotci a statek k opatrování náležeti budou; potomně bude-li vdova při J. milostech čeho chtíti hledati, že to na vůli míti bude, a jich milosti při svém uvážení. Stoupili jsme se, a

nejprvnější odpor mezi námi vznikl o ves Jihlavku, žeby býti měla v král. českém a pokudž by tomu tak bylo, žeby naučení na pana hejtmana v té příčině se vztahovati nemohlo, poněvadž jemu v král. čes. k opatrování nic nenáleží. Zase proti tomu to v uvažování bylo, že kdyby Jihlavka v král. čes. ležela, žeby osoby od pana hejtmana nařízené tam nebyly vkráčovaly; druhé, by se pak i naučení panu hejtmanovi dalo, a kam Jihlavka náleží, v nejistotě zůstávalo, avšak se to naučení toliko na to, co v zemi jest, se vztáhne, a pan hejtman že tak nesmyslný nebude, aby jinam vystupovati měl. Druhý odpor byl o ručení; ale tomu hned konec učiněn byl, a odloženo uvažování až po dání naučení: Nebo žádný ručení žádati nemůže, až se své statek a sirotci k opatrování panu hejtmanovi poručí. Protož dáno jest panu hejtmanovi obyčejné naučení, aby to vše k sobě přijal, k dobrému sírotčímu spravoval, vdovu věnem a svršky vybyl, a cožby jí nad to spravedlivě náleželo, a ona to prokázala, aby jí vydal, dluhy zaplatil etc. R. pan Frydrych z Náchoda, a p. Václav ze Zástřizl. Po přečtení naučení žádala vdova ručení; pan hejtman se ohlásil, že to bude při uvážení J. M. on od osoby své, že proti tomu nemluví, také že o žádném Radkovi, kterýby se z Mitrovic psal, a přirozený strýc nebožtíka byl, neví. Stoupili jsme se znovu, a nejprv na to se ohlíželi, že pořádek není, vdovám statku k ručení pouštěti, a jestli se kdy stalo, že se to nevelmi dobře zdařilo; druhé, že se jistotně neví, nenajde-li se nějaký strýc nebožtíka a nenajde-li se strýc, tedy přítel nějaký krevní; pakliby ani těch nebylo, aspoň sousedu některému že může ručení puštěno býti, a tak jest toho odloženo až do druhého zdejšího soudu.

2). Přednesl pan hejtman, že Šalomoun Hejn, syn Mathouše Hejna, žádá, ručiti statek sirotčí, nebožtíka Herdera, a pán že neví o žádném bližším příteli týchž sirotek, on sám Hejn tolikéž toho po J. Milostech žádal, a oznámil, že jest ujec týchž sirotek, poněvadž máti jeho byla vlastní sestra nebožtíka Víta Herdera. Dopřino jest mu toho a dáno naučení panu hejtm., aby mu týž sirotky a statek pod dostatečné ujištění pustil, tak jakž to pořádek vyměřený s sebou přináší. R. Pan z Roupova a pan hofrychtyř.

Po tomto naučení pan hejtman oznámil, že poněvadž veliký nedostatek na ublížení spravedlnosti lidským (sic) se nachází při pisařích menších, z nichž dva pro nemoc pracovati nemohou, že jest se od sebe i také na místě nejvyššího pana sudho mark. moravského dožádal pana Jindřicha Strachovského z Strachovic, aby tu práci na sebe přijal, což jest na žádost panskou učiniti se uvolil. Protož pan z Doubravic k němu jest promluvil, že jsou J. M. z promluvení pana hejtmana vyrozuměti ráčili, kterak jest od sebe i na místě n. p. s. jeho se do-
 Fol. 61. b. žádal, aby úřad menšího pisařství M. M. na sebe přijal, proti čemuž že J. M. býti neráčí, nýbrž k tomu F. 61. b. povolovati, a té nádeje k němu býti ráčí, že se v té povinnosti pilně a věrně bude chovati, tak jakž na dobrého náleží, protož aby do šraňku vstoupil, a přísahu učinil. Ačkoli se omlouval, avšak stoupil potom, a jest mu přísaha vydána.

3). Přednešení bylo o sirotky po nebožtíkovi Antonínovi Pühlerovi pozůstalé; již několikrát ta věc soudu přednešena byla, ale vždycky za příčinami k odkladu přicházela, jakož pak i dnes za příčinou Maja někdejšího úředníka Hodonského, kterýž uvázic se v některé věci po témž Pühlerovi, a jakž zprávu dává k ruce panské a z poručení pana svého hraběte z Salmu je obrátic, svědomí od něho, též i od úřadu

Kurdějovského, kdež týž Pühler bydlil, potřebuje, a poněvadž ho dobrovolně dostati nemůže, púhonem k němu přikročiti musí. Ač pak Čechočovský nynější úředník toho bránil, a ukazoval, že neví k čemu by Maj takového svědomí od Kurdějovských proti vyznání svému, a kvitancí Kurdějovským dané potřeboval; avšak z bedlivého uvažení, aby mu se na spravedlnosti jeho zkrácení nestalo, a něco naň, cožby mu nesvědčilo, (zvláště poněvadž pan hejtman za příčinou takového od něho stalého uvažování, těch sirotek věci k sobě přijímati se zbraňuje, a naň je strká) vzloženo nebylo, jest mu odklad dán do druhého soudu zdejšího, a panu hejtmanovi poručeno (avšak dosti bezpotřebně) aby hraběti, aby se k příštímu soudu sem najíti dal, oznámil. Když pak vdova se domlouvala, že s těmi sirotky nouzi trpí, a že jich nemá nač vychovávat, poručeno jest Čechočovskému, aby to při úřadu Kurdějovském nařídil, aby jí mezi tím 40 zl. na vychování vydali. Přimlouval se podlé nich Čechoč. a oznámil, že nebudou míti z čeho, poněvadž prvnějších 50, kteréž také z poručení soudu jí vydali, neměli téměř kde vzíti; ale k tomu pan hejtman se ohlásil, že veruňkové¹⁾ roční z vinohradů a z gruntů mnohem více než to vynášejí; protož jest přitom zanecháno. Žádosti pak jí vdovy, aby zápisů, které na pana Jana Lva nebožtíka má, užili, a summu vypomínajíc na vychování sebe a sirotek obrátiti mohla, jest odepřeno.

4). Dále přednesl i o sirotky nebožtíka Hynka Slaha, který v Mutěnicích bydlil. Čten nejprv inventář, potom smlouvy svadební, v nichž nejprvnější z nejvyšších panův ouředníkův a zemských soudců zapsáni. A poněvadž vdova k většímu dílu toho všeho, což lepšího v inventaři poznamenáno bylo, se hlásila, čtení svědkové její, předně Volf Rucinger, otec její, potom Václav Vyta, také pan Bohuslav Borita, kteří o ňakých řetězích zlatých a hotových penězích, které jí náležeti mály, vysvědčovali. Pan hejtman pak nic proti tomu nemluvil, než toliko se ozval, že jemu tu nic k opatrování náležeti nebude. A vdova prosila, jest-li by ten dvůr, na němž s manželem svým bydlela, ku prodaji přijíti měl, aby jí mimo jiné puštěn byl. Když jsme se o to stoupiti chtěli, vystoupili od nás pan z Doubravice, pan z Náchoda, pan hofrychtyř, pan Václav z Zástřizl, kteří byli slibili za věno v smlouvách na hoře dotčených a ohlásiti se chtěli. Ale když nás nebylo jen devět a nemohli jsme ničeho uvažovati, kázali jsme jim zase mezi nás vstoupiti, a tak za příčinou jich musil se odklad státi až do druhého práva.

Chtěl pan hejtman ještě více přednáseti, ale poněvadž pozdě bylo, povolali jsme ho mezi sebe.

Čtvrtek.

Vedle snešení, které se v outerý stalo za příčinou žádosti Jířka Jankovského, dcky na horu přinešeny jsou.

Jak jsme zasedli, chtěl pan Jan z Vrbna, jakožto syn předešlého pana hejtmana něco přednáseti; ale jest mu oznámeno, že J. M. dnešního dne sirotečích věcí slyšeti neráčí.

¹⁾ Slovo to sřídka přichází ve spisech a nejvíce v Žerotínových. Veruňk, veruňk, vejruneč pocházejíc s něm. Währung znamená cenu, číslo, zvláště pak kupní cenu a peníze nájemné v jistých lhůtách placené, v kterémžto smyslu i zde ho užíváno. Odtud znamená „po veruňcích platiti“ tytž co „po lhůtách platiti.“

Fol. 62. Pan hejtman vedle věřejšho poručení připomenul J. M. o smlouvu, která se stala mezi pany z Dytrychšteina a hrabětem Jeronýmem z Turnu a oznámil, že netoliko pan František z Dytrychšteina, ale i pan Zykmund bratr jeho a Hirsch i jiní toho dosvědčují, že pan Maximilian sám té smlouvě přítomen byl. Pročež když jsme se o to stoupili, stala se dotázka z potazu na pana Zykunda a Hirsche, byl-li jest tu pan Maximilian, či ne? A když se k tomu přiznali a to dosvědčili, stoupili jsme se znovu a poněvadž někteří mezi námi se ozvali, že pan František také zmocnění od pana Maximiliana má, otázal se ho o to pan z Doubravice mistodržící páně hejtmanův? On pak odpověděl, že netoliko zmocnění má, ale že nedílňý jest s týmž panem Maximilianem¹⁾. Pročež naučení dáno jest panu hejtmanovi, aby tu smlouvu ve dcky vložil.

Zatím podobně jako věřejšho dne oznámil pan hejtman o Zykmundovi Onšovi, že ho namluvil, aby ouřad menšího pisařství k sobě přijal. Ačkoli se Oneš omlouval mezi jinými věcmi službou svou, kterou u pana Jana z Peršteina má,²⁾ avšak po předložení i od pana hejtmana i od J. M. jemu učiněného, vstoupil do šraňku a povinnost vykonal, v kteréž opustil z nedoslyšení slovičko „duchovnímu,“ o čež potomně byl nemalý šturc.

Potomně zasedl pan hejtman své místo a tak se na pňhony navrátilo, které odložený byly a nejprv na ten, (který měl věera žalován býti, než příčinou sirotčích věcí pominut jest) mezi Janem Jiřím Bořitou a Kryštofem Hokovským. Oě mezi nimi činiti jest a proč k odkladu ta věc přišla, v první středu oznámeno jest. Po prožalování pňhonu, žádal Bořita, aby ho Kryštof Hokovský z rukojemství vyvadil vedle onehdejšho svého uvolení a pečet jeho aby mu navrátil. Hokovský se také tomu nebránil, toliko kdyžby starý zápis jeho, který za panem Janem z Vrbna jest, navrácen mu byl. Pročež pan z Vrbna do šraňku vstoupil a daje od sebe promluvíti naučení žádal, měl-li by Hokovskému proti odvedení nového zápisu starý navrátiti? Ale jest mu dána odpověď, že J. M. dnešního dne pňhony slyšeti ráčí a ne sirotčí věci. My pak stoupivše se a neohlídajíce se již více na tu překážku, kterou jsme předešle měli, učinili jsme nález mezi stranami: Poněvadž Hokovský se uvoluje, Bořitu z rukojemství vyvaditi a jemu pečet navrátiti, že bude tomu povinnen dosti učiniti. Vynesli jej pan z Doubravice, pan Krajš an pan hofrychtyř. Prvé byl se pan maršalek k takovému nálezu na uvolení přimlouval, ale pan hejtman jemu místa nedal, dnes pak sám proti sobě byv, aby takový nález učiněn byl, téměř mocí k tomu přivedl. Tak naše věci na ten čas.

Když tento nález učiněn byl, přišlo na při Jiřka Jankovského s paní Šlejnicovou. Jak pňhon prožalován byl, Vojsko prokurator promluvil, že ačkoli by se paní mohla pňhonu brániti, avšak jsoucí pokoje žádostiva, že nechce na to nastupovati, než pan Jankovský aby pňhon svůj za pravý činil. Protež Šlevic na místě Jankovského žádal, aby ku provedení pře poručenství nebožtka pana Zykunda Valeckého a list správní na prodej Krhova z desk vyhledán a na hlas čten byl.

¹⁾ Viz Zřiz. zemské vydané r. 1562. „o nedílňých bratřích“ na l. 86tém.³⁾

²⁾ Členové nižší a chudší šlechty přijímali služby na dvoře pánův, jako Oneš, Kryštof Bletka, jenž byl ouředníkem u panův Valdštejnských na Brtnici atd. list Šebast. Frajtaga opáta Luckého daný 1590 v pátek den sv. Víta v arch. sem.

Stoupili jsme se o to a uváživše, že za tou příčinou dcky na horu již po dvakrát přinešeny jsou, aby se to vyhledalo, dovolení jsme k tomu dali, avšak na ten způsob, aby se potomně stran dotazalo, co k tomu říkají? A tak v nebytnosti mistopisaře Stanický dolů stoupiv a klíče od pana komorníka, pana sudího a ty, kteréž nejvyšší pan pisař byl poslal, k sobě vzav, dcky otevřel t. truhlu od desk a vynímaje jednu knihu po druhé naposledy se našlo poručení v knihách pana Hynka Brtnického a list správní v knihách pana Albrechta z Boskovic, což oboje když nalezeno bylo, pan sudí oznámil, že i poručení i list správní na Krhov vyhledán jest, chtějí-li strany co k tomu mluvíti? Načež Šlevic odpověděl, že Jankovský prosí, aby to obé čteno bylo, nejprv poručení, potom list správní. Prokurátor pak k čtení poručení dovolil, než co se listu správního dotýče, že to k uvážení J. M. podává, má-li to, co ku při není a co se ani Jankovského ani pňhonu jeho nedotýče, čteno býti? Pňhon že jest o lesy, o rybníky a jiné příslušenství k zámku Hostímu náležející, žádost pak jeho že jest o vložení do desk statku Krhova, statku cizího a k němuž se Jankovský žádného práva míti nepraví; to obé že se spolu nic nesrovnává, nýbrž že taková žádost ven ze pře jest. Proti čemuž Šlevic promluvil, že on statku Krhovského ani vkladu toho nic nedotýká, než toliko žádá, aby čten byl ku průvodu pře jeho; nebo poněvadž chce to vésti na paní Kateřinu, že jí tytul její vlastní a náležitý dán není v poručení, že to z listu toho správního dokazovati chce. Prokurátor zase odpíral, že chtěl-li pan Jankovský k provedení své pře čeho užiti, že měl podlé pořádku postupovati a paní Kateřinu Fol. 62. b. o to pohaněti. Ale Šlevic odpovídal, žeby pan Jankovský daremně byl poháněl, poněvadž paní i list správní i jiné věci podobné od sebe odvedla k tomu, že se chce rači držeti desk, které jsou pravidlo zemské, než čeho jiného. Na takové obou stran promluvení svolal nás pan sudí. A ačkoli pan hejtman hrubě tomu odporen byl, aby se dotčený list správní čísti měl, poněvadž jest proti pořádku, aby se co čísti mělo, co ku při nenáleží; avšak když jsme se jiní všickni na tom snesli, že náleží ku při Jankovského, kterýž z něho dokazovati chce, že se paní jináč v listu správním, a jináč v poručení jmenuje, dovoleno jest čísti. A tak na katedru knihy vzaty a nejprv čteno poručení, potom správního listu toliko samý tytul, nebo Šlevic nedal dále čísti nejsouce toho potřeba. Po přečtení těch věcí Šlevic oznámil, že se v poručení paní Kateřina jmenuje toliko z Řičan, v listu pak správním Zelená z Řičan, kteréžto přijímá Zelená, poněvadž v poručení vypuštěno jest, že by slušně to poručení zrušeno a on podlé nepořádného kšaftu k statku, o nějž pohnal, lepší právo, než-li ona paní Kateřina jmíti měl; vědomá věc že jest, že v království Českém jsou paní z Řičan, kteréhožto rodu paní Kateřina nejsou, že jest tak zapsána a jmenována, jakoby jedna z nich byla. Proti tomu prokurátor odpovídal, jedno, že by se paní Kateřina nikoli toho nebyla nadala do pana Jankovského, aby před J. M. strany rodu jejího měl co přednášeti a posmišku jejího vyhledávati, že jest se nikdá vyše netřela, než-li jí náleží, ani se za více nevydávala, nežli jest, v svém poctivém stavu že vždycky zůstávala, jakž i poručení to dosvědčuje, když jí urozenou vládkou jmenuje; kdyby pan Jankovský byl rodu toho panův z Řičan, že by snad poněkud s lepším právem mohl se o to ujímati, ale jsa rodu jiného a nic se ho

tu nedotýkaje, že nemá se oč omlouvati. Druhé, že pan Jankovský netoliko mluví proti paní, než proti děckám a proti mnohým naučením panáv předkův J. M. daným. Poručenství že do desk vešlo, žádný proti němu nemluvil, žádný odporu nekladl, též i spolek, na kterýž paní pana Ladislava z Šlejníc manžela svého přijala, že jest v děckách v pokoji až posavad zůstal.

K tomu že naučení mnohé jsou netoliko na paní, než i na nebožku sestru její a na starou pannu Kateřinu tetu její, a otce jejího sestru svědčící, v nichž se jináč než z Říčan, bez toho příjímí Zelená, nejmenuje, z nichž dal čísti netolikero, předešlým pánům hejtmanům, panu Pertoltovi z Lipého, a panu Zacharyášovi z Hradce dáno, v kterýchž se tak, jak mluvil, nalézlo. Třetí: by pak i tak bylo, žeby paní v tom poručenství jináč jmenována byla, než-li by na ni náleželo, pro-toližbz o své přijetí měla, poněvadž ona tytule sobě nedávala, než manžel její nebožtk, kterýmž ona nevládla, a o tom poručenství snad ani vědomosti neměla, než aby to pan Jankovský dokázal, že kdy paní sobě tytule přidávala, neb ujímala. Pročež žádal, aby spolek ten, na kterýž pána svého nynějšího přijala, z desk vyhledán a čten byl; o žež když jsme se stoupili, jest dáno návštěi panu sudímn, aby se samé paní optal, žádá-li toho, což když učinil, a ona se oustně k tomu ohlásila, jest také dovoleno, aby čten byl. Z toho prokurator dokazoval, že, poněvadž se v něm jmenovala Zelená z Říčan, že jest se za svůj rod nikdy nestyděla, nýbrž v něm stála, a více sobě nikdy nežádala. Proti tomnto vedení Šlevic velmi jalově odpovídal, a ačkoli tomuto odpiral, aby se tuto paní neb rodu jejímu co na posměch mluvití mělo, avšak předce na tom stal, že poněvadž ona jest rodem Zelených z Říčan, i ne simpliciter z Říčan, že by to poručenství tudíž nepořádné bylo, a k dokázání toho chtěl dáti čísti drahně listů zápisných i jiných, též svědomí, v nichž nebožtk pan Jan Zelený z Říčan, otec této paní, poznamenán byl, jakož pak dal něco čísti, a mezi jinými věcmi nález mezi knězem Achaciem a Janem Zeleným z Říčan. a bylo by toho čtení s dnešek bylo, než když prokurator za to prosil, aby to čteno nebylo, co ku při nenáleží, kázali jsme sobě škatuli i s listy těmi do potazu přinést, a nahlidnouce v ně, když jsme poznali, že nic k věci nesvědčí, a že Šlevic to dokazovati chce, o čem dobře víme, a čemu žádný neodpirá, nedali jsme to čísti. A tak ou, když tuto nic nesvedl, nastoupil ještě na větší kepství!) a honil paní tím, že se sama k tomu přiznává, že jest Zelených z Říčan, a zatím mnoho jiných plotích vedl, které ani připomínání hodny nejsou, vždy na to tiskna, že poručenství, pořádné není. Pročež prokurator, nechtěje již více strany toho tytule hejbat, poněvadž dostatečně dokázáno bylo co potřebi, k tomu mluvil, že půhon o jinou věc jest, a pře vedení také o jinou, v půhonu že se zmínka žádná o poručenství neděje, a v vedení pre že se toliko k tomu směřuje, aby poručenství zkaženo bylo; chtěl-li jest pan Jankovský poručenství rušiti že jest se měl vedle pořádku zacovati a odpor vložiti, toho pak opominuv, že jest z pořádku vystoupil, a když již všecka práva přešla, a tedy že teprv poručenství kaziti chce. Šlevic zas replikoval, že prvé pan Jankovský pohnal, než poručenství do desk vešlo, a že odporu více klásti nemohl. Na to prokurator odpovéděl, jestli že se pan Jankovský

Fol. 63.

) Kepství znamená i nerozumné tlachání i šibalství i nestydatost. Na Moravě take zde onde se praží s příděchem chepství. Původ toho slova a další doklady viz v slovn. Jungm.

uspíšil, že sobě to na škodu učinil, ale že i to dokázati se nemůže, že jest poslednější půhon, než vklad poručení, a ačkoli jest tak že z počátku pan Jankovský pohnal prv než se vložilo do desk dotčené poručení, avšak že paní z toho půhonu propustil bez pohoršení práva, a potomně z novu pohnal, když již ve deskách bylo, a tak že se sám zavedl. Pročež že toho J. M. k uvážení podává, a když druhý řečník na to se také odvolal, stoupili jsme a usoudivše mezi sebou, že dlouhé uvažování bude, radil pan hejtman, abychom kázali stranám i přistojícím od nás vystoupiti, jakož pro pohodlí naše, tak také pro vážnost soudu. Pročež pan sudí na hlas oznámil: „raďte od nás vystoupiti, a se nerozcházejte.“ Když jsme sami zůstali, pan sudí vedle obyčejné hlasy vybíral. Ani jednoho mezi námi nebylo, kterýby Jankovského za křivého neodsoudil.

1.) Proto že o jinou věc poháněl, a jinou věc provodil; nebo ačkoli per indirectum tudý se lepší právo k témuž dílu statku Hostínského se (sic) míti pravil, že poručení nepořádné býti ukazoval, avšak jináčím pořádkem měl k tomu přistoupiti, t. odporem, nebo tak zkazic poručení, bylby již jako nejbližší přítel (nebo i to vedl a za důvod sobě bral, že jest od sestry nebožtíka Valeckého) mimo jiné všechny k statku práva měl.

2.) Že té nepořádnosti poručení ničím neukazoval; nebo ačkoli paní Kateřina jest rodu Zelených z Řičan, avšak že to slovo Zelených vypuštěno jest, není dostatečná příčina k zkažení téhož poručení, poněvadž i v jiných listech do desk vešlých a za spravedlivé uznaných, též i v naučeních panův předkův našich nejednou vypuštěno jest.

3.) Že zřejmá jest věc, že nebožtík Valecký nechtěl jinému než manželce své toho statku práti; nebo kdyby ho chtěl byl Jankovskému poručiti, jako sestry své synu, že toho moc měl, a když pak neučinil, že dosti toho dokázal, že nechca, aby se mu co odtad dostalo.

4. Že toho neprovodil, aby se paní Kateřina k rodu a stavu svému nemala, a maď něj vyvyšovala, poněvadž netoliko sama ústně k tomu se zná, než i čtením spolku do desk vloženého to prokázala, a v poručení výslovně Vladykou se jmenuje. A protož sнесouce se všichni na tom, že pann Jankovskému odpovídati povinna není, tento náleží jsme napsati dali, kterýž po zavalání na strany a vpuštění lidu, v táto slova čten byl:

Mezi Jiřkem Jankovským z Vlašimě a na Ryšicích a Kateřinou Zelenou z Řičan a na Hostímě páni nalezli; poněvadž Jiřík Jankovský, aby k dílu statku Hostínského, o který Kateřinu Zelenou z Řičan, pravice se k němu, jakožto vlastní ujec nebožtíka Jiřka Valeckého z Mirova, blízností lepší právo, nežli táž Kateřina z Řičan míti, pohání, toho, aby lepší právo k němu měl, ničímž neprovodí, a Jiřík Valecký jsouce svého statku mocen poručení pořádné na mocný list J. M. císařský, jakožto krále Českého, a markrabí Moravského o statku svém učinil, a týmž poručením týž statek Kateřině z Řičan manželce své poručil a odkázal, kteréžto poručení od mnoha lét ve dky zemské vloženo, a Jiřík Jankovský odporu jemu podlé pořádku neučinil, že Kateřina Zelená Řičan, k tomu statku podlé téhož poručení právo má, a Jiřkovi Jankovskému odpovídati povinna není. Tento potaz vynesli z panův. Pan Jan z Lípého nejvyšší maršálek kr. Českého. etc. Pan Vilím z Roupova, a z rytířstva Bernart Drnovský z Drnovic nejvyšší hofrychtýř.

Pátek.

Pol. 63. b. Ač jsme se do soudnice sešli, avšak za příčinou pohřbu nebožtíka pana Bernarta Ludvíka z Tovarů, jakožto jednoho soudce zemského, kteréhožto mrtvé tělo mělo od nás provázáno býti, nic se dnes nekonalo, nýbrž pan hejtman, oznámíc ubec takovou příčinu a do zejtrka soudu odložíc, nás rozpustil, a tak jsme se k tomu pohřbu sešli, kterýž se začal u svatě Anny a dokonal u Jesuitů.

Sobota.

Nejprvé čtení artikulové obecní z sněmu, korigování, a dáni k vytištění; trvalo to asi dvě hodiny, potom soud se začal, a poněvadž dnes sobota, pan hejtmann od nás pro sirotčí věci vystoupil.

Nejprvé pan Jan Vřesovec služebník paní Kateřiny z Kunstatu a na Brtnici, žádal J. M. aby mu pannu Kateřinu Jankovskou z Vlašimě, kteráž při té paní v službě jest, k stavu manželskému dáti ráčili; nebo ten pořádek se zachovává, aby se (sic) sirotci, o nichž otec žádného pořízení neučinil, od soudu vyprošování bývali. Dána mu odpověď, co sobě koli při panu Frydrychovi z Náchoda (jakož tomu kterýž statek těch sirotkův ručiv je sobě od soudu poručené má) a při jiných přátelích objedná, že J. M. proti tomu býti neráčí. Nebo pan maršálek připomenul, že když před několika lety, Rechenberk Kotvrdovskou, a Nekeš Podstadskou sobě vyprošovali, že jim táž odpověď dána.

Zatím pan hejtman přednesl o sirotky neb: Václav Píčovského, kterýž umřel na dvoře v Hostěrádkách, a dal čísti dva inventáře, jeden po témž Václavovi, a druhý po manželce jeho věci pozůstalých. Ohlásil se také, poněvadž to purkrechtní věc jest, že jemu tu k opatrování nic nenáleží. Vzali jsme ty inventáře do potazu, a nic v nich takového nenalezli, čehoby se pan hejtman ujímati měl, krom pečeti a sekretu (nebo to za pořádek jest) a ňakých prstýnků a klinotků stříbrných, kterýchž bylo velmi na mále. Nalezli jsme také, že nebožtík měl na ňakém gruntě v Holešově 800 zl., které mu po rocích¹⁾ šly; o ty mezi námi odpor povstal, kdoby je k dobrému sirotčímu opatření měl, úřad Holešovský či úřad dědiny Hostěradic? Ale po nemalém toho rozjímání na tom jsme se snesli, že ta dědina, kde nebožtík umřel, má to všecko v opatrování svém míti.

A protož jsme naučení dali takové: poněvadž po témž Vaclavovi Píčovském, krom sirotka, pečeti, a sekretu, což by k opatrování úřadu hejtmanskému náleželo, nic nezůstalo, že tu panu hejtmannu k opatrování nic nenáleží, a protož že úřad dědiny Hostěradec, cožby tak jiného po nebožtíku pozůstalo k dobrému sirotčímu opatření povinnen bude, též dluhy i na dědině i jinde nebožtíku náležitě vypomínati, prsteny a jiné klinoty zastavené vypláceti, proti tomu dluhy spravedlivě splatiti, a coby mimo ně zůstalo, panu hejtmannovi odvésti a pan hejtman že to osobně přijíti, a k dobrému sirotčímu opatření má. R. pan Maršálek a pan hofrychtyř.

¹⁾ t. j. po jistých termínech či onrocích,

Po tomto naučení paní Alena Berkovna z Dubé a z Lipého, pozůstalá vdova po nebožtíku panu z Tovarů do šraňku vstoupila, od níž prokurátor nejprve promluvil ku panu hejtmanovi, a žádal za dovolení, aby mohla dáti od sebe promluviti, k čemuž když pán povolil, obrátil se k J. M. a prosil, aby poručenství, které jest nebožtík učinil, čteno bylo. Dovolili jsme; protož na katedru vzato jest, a na hlas čteno. Suma toho poručenství jest, že statek svůj, kterýkoli v Moravě má, buď na dědictví, buď na penězích, na zápisech na svrších poručí dceři své, kteréžto jakož i všeho statku mocnou otcovskou poručnici činí manželku svou, a k radě jí přidává pana Václava mladšího Berku, pana podkomořího, pana Jiřka Hoštického, a pana Pavla Kateryna. Kdyby pak paní smrtí sešla, prvé nežli by dcera jeho k letům svým neb k vdání přišla, tedy že dotčené osoby za mocné otcovské poručníky bez činnění počtu nařizuje, a ji dceru svou paní Kunové staré k opatrování poručí. Jestliby pak táž dcera jeho prvé umřela, tedy paní činí nápadnici všeho statku, toliko aby na sebe udělala dva zápisy sestřám jeho, paní Prajnerové na 20.000 a paní Starmberkorové na 10.000 bez úroků k zaplacení po smrti její. Nedočkala-liby paní nápadu, a dcera máti živností přečkala, avšak potomně v létech nedospělých umřela, tedy aby statek ten zdědily a na rovné díly mezi sebou rozdělily dotčené sestry jeho, aneb děti jejich. Žádnému nic neodporučil kromě každému z poručníkův po jednom tisíci zl. Když přečteno bylo, prokurátor od paní promluvil, že paní to přijímá, a tomu všemu místo dává, a že žádá za posly ke dckám. Pan hejtman také se ozval, že v tom poručenství nic nepořádného nenachází, paní že tak dobře opatřena jest, věrně že přeje, než aby snad někdo potomně naň nenařikal, že za naučení žádá, že mu tu k opatrování nic nenáleží. Stoupili jsme se o to, a uvažovali jsme, když poručenství jest zjevné a pořádné, jemuž ani pan hejtman ani žádný jiný neodporuje, k čemu by naučení panu hejtmanovi dáno býti mělo? Jest tské dotázka učiněna na staré pany soudce pamatují-li co toho? Ale žádný se nepamatoval, protož jsme mezi sebe vzali knihy dvoje naučení v nichž poněvadž jsme některé podobné, avšak ne dokonce rovné příklady nalezli, usoudili jsme, aby naučení dáno bylo takové: poněvadž pan z Tovarů poručenství o dítěti a statku svém učinil, a v něm paní manželku svou mocnou otcovskou poručnici učinil, a po smrti její pána a dobré rytířské lidi za mocné otcovské poručníky nařídil, že tu panu hejtmanovi k opatrování nic nenáleží. R. Já a pan Václav z Zástřizl.

Fol. 64.

Když přečteno bylo, žádal opět prokurátor za posly ku dckám. Dáni pan Maršálek a pan Krajř, kteří vstoupivše do šraňku, promluvili ku panu Třebičkému¹⁾ jakožto místodržícímu obojích úřadů pana Fridricha z Žerotina: „V. M. nejvyšší paně komorníče! Jsme k V. M. od pana hejtmana s tímto mocným listem královským, a poručenstvím na ně od pana etc. učiněným poslání, aby jste je do desk zemských vložití ráčili.“ Dána odpověď zvyklá: „když dcky otevřeny budou, račte se dáti na horu najíti.“

¹⁾ T. j. k panu Šmilu Osovskému z Doubravice na Třebíci.

A poněvadž se již připozdívalo, vstoupil mezi nás pan hejtman, a přednesl nejprv psaní císaře v němž J. M. poroučeti ráčí, abychom zdání své oznámili, kterak by Petrovi Pražmovi zase poctivost jeho navrátena býti mohla, a jestli naň od pana Hynka z Vrba již nebožtka, pořádné ustare dáno?

Druhé oznámil, že pani stavové Arcikn. Rakouského psaní mu učinili, v kterémž mu oznamují, že ti sedláci jejich vždy více se vzdávají k žádným pokojným prostředkům přistoupení nechtějí; pročez již všelijak o to smejšletí musejí, aby jim mocí odpiráno bylo, a poněvadž jsou stavové Moravští jim na pomoc 400 hejdukův za jeden měsíc chovati připověděli, že jich prosí, aby takoví hejduci v knechty proměnění byli. Zatím pak v známost nám uvedl, že toho jistou zprávu má, kterak dotčení sedláci po dvou, po třech osobách i více do Moravy se vtroušují a naše poddané pozdvíhující k sobě připojiti chtějí, z čehož nebezpečenství nastává, aby potomně dokonale pozdvížení v zemi se nestalo, jestliby časné v to vkročeno nebylo. Jemu že nejvíce na tom záleží, aby to přetrženo bylo, poněvadž by jinak i země i pán země vedle úřadu jeho k němu hleděti mohl, a to nejvíce na rychlosti a na nemaření času že záleží. A ačkoli pořádek jest, aby soud dvě neděle zouplna držán byl, avšak poněvadž tuto se obecních věcí a zachování vlasti dotýče, že se musí k tomu přimlouvati, aby soud vzdán byl, tak aby i on, což v té věci jest za potřebné, opatřiti, i obyvatelé jiní, zvláště pak ti, kteří na pomezích rakouských sedí, ke svému přihlídnouti mohli, a jestliby kde jaká jiskra se vyskytla, tu také hasiti pomáhali. Když pokojnější časové budou, že se to bude mocí nahraditi. Ktomuto zdání bez odporu všickni přistoupeni. Pročez když jsme se zase vstoupíce na svá místa posadili, pan hejtman v ubec to oznámiv, poručil, aby ti, kteří blízko Rakous své obydlí mají, co nejdříve se domů navrátili, a jestliby koho z těch pozdvíháčův na svých gruntech zastihli, aby je jímati dali a pánu o nich oznámili. A s tím soud vzdal.

Soud Holomeucký Svato-Janský léta 1597.

Fol. 64. b. Držán jest; ale já jsouce na obeslání císařské do Prahy s panem sudím a některými jinými osobami vypravený k jednání o artykul defension ordnunku nemohl jsem jemu přítomen býti; a protež nevím, co jest na něm souzeno.¹⁾

¹⁾ Na sněmě Bruňském, který v čas postní l. 1597 držán byl, snesli se stavové „o ten vysoce potřebný artykul z strany defencie a veřejné hotovosti“ aby zároveň se stavy Českými i jiných zemí českých ustanoven byl. Mělo se to státi mezi časem od sněmu až k svatému duchu, kdykoli od císaře k tomu čas a den jmenován bude. Mimo Žerotina byli k témuž účelu voleni ze stavu panského: Joachym Hangvic nejv. sudí M. M.; Karel z Lichtenšteina; Kryštof Teuffl; — ze stavu rytířského: Václav Zahradecký, Bernart Prašma, Hanuš z Peřvaldu, Jiřík Hoďický.

Soud Brněnský Svato-Kunhutský léta 1597.

Odložen jest za příčinou morového povětří; neb ačkoli v **Brně** Fol. 65. nehrubě mřelo, avšak když svědkové z nakažených míst a někteří i nakažení se postavovali a ouředníci menší se jich ostýchali slyšeti, jakž za tou příčinou tak i za tím, že v soudnici nejedni se scházejí, o nichž se neví, odkud a jakým způsobem přijíždějí neb přicházejí, aniž se souditi může, zdravi-li či nemocni jsou, tak že J. M. přinuceni byli, aby soud pro větší osob svých i jiných bezpečnost soudu (sic) odložili.

Soud Holomoucký Svato-Tříkrálský léta 1598.

Někteří včera, někteří dnes přijevše tím raněji sešli jsme se brzo po osmi hodinách do soudnice, a když nás toliko jedenácte bylo, kázal se nám pan hejtman stoupiti a po učiněné obšírné a potřebné řeči strany nebanlivosti některých soudcův, kteříž nepamatující na přísahy své zanedbávají k soudům přijížděti, učinil na nás dotázku, měl-li by se dnes soud zahájiti, či do zejtrka prodlíti?

Ačkoli v tom odporové byli, avšak poněvadž větší díl na tom se snášel, aby zahájen byl, na tom jest zůstáno. Při čemž i toho poznamenati za potřebné mi se vidí, že když v potazu jsme byli, za šraňky nemalý křik a šust mezi těmi, kteříž vcházeli i vycházely do soudnice vítali a rozprávěli vespolek, býti začal, který když místopisaf, jakožto purkrabě zemský zastaviti chtěje, v ubec se domlouval, a hrozil, že když soud zahájen bude, chce se k jednomu každému vedle povinnosti zachovati. Pan hejtman toho doložil, že místo to, v kteréž pro spravedlnost lidskou se scházíme, tak vzácné a vážnosti hodné jest, že se v něm i před zahájeným soudem všeliká náležitá uctivost od každého zachovati má. A tak se trochu utichlo.

Jsou potomně deky na horu přinešeny od pana z Doubravice na místě pana komorníka, a od pana sudího. A když otevřiny byly, vklady pořád čteny jsou.

1. Poručenství hraběte Hanuše z Hardeku a na Letovicích s mocným listem královským.
2. List správný na panství Tovačovské, prodané panu Ilieshazy-mu od pana Jana z Pernštejna.
3. Smlouva s panem z Pernštejna a panem Hofrychtyřem o Otínoves a některé jiné vesnice od panství Plumlovského k Rajci odprodané.
4. Smlouva o Čechy mezi Sakem a Malaškou.

5. Smlouva o Ptýn mezi panem hejtmanem na místě sirotčím vedle naučení pankého a mezi paní Annou Martinkovskou z Rosic pozůstalou vdovou po panu Vilímovi Šarovcovi.

6. Vklad Přerova panu hejtmanovi od pana z Pernštejna.

7. Smlouva o lesníky mezi Flüglem a panem Jetřichem Podstatským.

8. Spolek Jiříka Špetle a Kateřiny z Kokor manželův na summu 5000 zl.

9. Prodej Svanova od Václava Janaura Štěpánovi z Lidnic.

Po kterýmžto přečtení zahájen soud, a půhonové se začali vyhlášovati. Mezi nimiž tito, na nichž jsme se poněkud zastavovali.

1. Nejvyššího pana sudího na pana Jana Jetřicha z Kunovic, kterýž když skrze psaní žádal roku nemocného, dán jest jemu a zapsán.

2. Jetřich Žernovský, paní Johannu Černižickou z Kačova a na Kunovicích; po trojím vyhlášení když nestála, ukázáno na pořádek.

3. Jiřík Špetle Kateřinu Mincovnou z zatkyň; když neměla rukojmě musela do šraňku vstoupiti, a ruky daním panu sudímu slíbiti, že dostáti chce ku půhonu, a poněvadž ještě dvěma půhony zapohňána jest, po dvakrát pod týmž závazkem bez vstupování do šraňkův dostáti slíbila.

4. Matyáš Švabenský jsa pohnán, poněvadž na rathouze seděl, musel z poručení pana sudího skrze dvě osoby stavu rytířského povolán, a z prvního závazku propuštěn býti, avšak aby se před rozjitím soudu před panem sudím postavil a ohlásil a to za příčinou aby mohl pod novým závazkem znovu na rathouz dán býti, dokud by rukojmě a věřitelův svých nespokojil.

Fol. 66.

5. Pan Karel z Ronova někého Křištofa Lhotského neb Bernarta z zatkyň, a zatkl ho pod Bitovským na dvoře, kterýž má v dědině jeho Malenovicích. Ohlásil se Bitovský, že půhonové téhož Lhotského na gruntech jeho nezastihli, a že jakž před tím odjel, až do této chvíle ani do té dědiny ani jinam na grunty jeho se nevrátil, pročez půhony ku právu že navrátiti musel. Stoupili jsme se o to, a učinili skrze pana sudího dotázku na Bitovského, byli-li jest týž Lhotský tu neb jinde na jeho gruntech, když půhonové jsou mu od práva přinešeni? A když na první zpráve stal i prokázati se uvoloval, podáno jest na Šponara poručníka pana Karla, co k tomu řká? Šponar pak divně se točil, nebo jednak J. M. za opatření žádal, jednak zase, aby půhonové při právě zanechání byli, prosil, jednak pana hejtmana, aby listem otevřeným po zemi rozeslaným to opatřil, aby tito půhonové témuž Lhotskému kdežbykoli zastížen byl, dodáni byli, žádal. Avšak když mu nic toho postačiti nemohlo, nebo J. M. jemu oznámiti ráčili, že stran neopatřují, a pan hejtman odpověděl, že dobře ví, kdy a jakým způsobem takové listy otevřené dávatí má, na posledy utekl se k tomu, aby Bitovský, že tomu, co mluví, v pravdě tak jest, ukázal. Stoupili jsme se, a ač na tom bylo, aby Šponarovi pro takové jeho točení se domluva učiněna byla, avšak na přímluvu některých pomínuto jest; Bitovskému pak pondělek příští k ukazování jest jmenován, hned jak J. M. zasednou.

6. Hned brzo z počátku vyhlášen jest půhon pana Vilíma z Roupova a některých jiných na paní Mandu Broumovskou z Lomnice a když nestála a troje vyhlášení se stalo, ukazováno bylo na pořádek: V tom přinešeno jest psaní od ní, v němž žádá nemocného roku, ačkoli pak, když jsme to psaní mezi sebe vzali, zřetelně bylo znáti,

že té hodiny zde napsáno jest, neb plno ještě prachu na něm bylo, a téměř se písmo mazalo; avšak poněvadž paní Mandě vedlé pořádku nemoc přísahou prokazovati přijde, necháno toho při tom, a dán jest nemocný rok. Bylo pak i v datum pochybeno, nebo položeno jest 5 xbris¹⁾ léta 98, což se bezpochyby pospícháním pisaře stalo; ale kdyby pan z Roupova a jiní, kteří paní Mandu pohnali na to byli nastoupili, bylby roku nemocného zabránili, a stanné dadouc při obdrželi. Nebo zprávu mám od samého pana hejtmana, že se jemu tolikéz stalo s Petrem Pražmou, kterýž do soudu psaní poslal a o nemoci své vypravoval, že pan hejtman to psaní svrhl za tou příčinou, že v něm těch slov „žádám nemocného roku“ doloženo nebylo, a to svrhl, když již k jiným pŕhonŕm na též psaní rok nemocný dán byl, proto že odporní strana na to, nač pan hejtman nastoupil, nebyla nastoupila, a paní soudcové vedle pře vedení, a ne vedle uznání svého obyčej souditi mají. Bylo také při věci této váženo, že strana proti paní Mandě tím se zastírala, a nemocného roku bránila, že psaní jest pozdě přišlo, a dodáno teprv, když již pan sudí byl na pořádek ukázal, t. nebude-li paní Manda ku pŕhonu státi do vyhlášení pŕhonŕv, aby stané na ni dáno bylo, ale svrženo jest tím od nás, že paní Manda ku pŕhonŕm svým stojí skrze psaní roku žádaje, a tak rok nemocný pro tuto obranu předc měl místo.

7. Šlevic prokurator maje rok s Bernartem Pražmou, pohnal ho o svědka, ŕákého pisaře jeho. Vojsko na místě Pražmy ačkoli se ohlašoval, že ten jistý před rukama jest, avšak bránil postavení za příčinou, že ten pisař pilné věci páně Pražmovy mezi rukama má, a protož že prosí, aby toho odloženo bylo, až do příjezdu pana Bernarta. Šlevic proti tomu vedl, že se on na pilné věci Pražmovy ptáti nebude, než paní úředníci že vedle cedule svědka slyšeti budou, což mezi námi uváženo bylo, a aby ten svědek postaven byl, poručeno.

8. Pan N. Vlachovský pohnal Jana Kobílku o svědka; Kobílka ho postaěl, než ohlašoval se, že jest blázen; Vlachovský na tom přestati nechtl. Pročež stoupivše se o to uvážili jsme, že jakýkoli jest svědek, má postaven býti, poněvadž úředníci menší povinni jsou, jestliby se^{F o l. 66. b} ŕáký nedostatek při svědcích nalezl, jej do potazu jich milostem přednésti, a specialem pan hejtman příklad přivedl že jsa pohnán od jednoho pana z Ludanic o ŕákého Kotulku, kterýž také byl uražen v mozku, musel ho postavit; ale když před úředníky menšími byl a měla jemu přísaha vydána býti, tedy ten na ně hvízdal, a počínal sobě divně a skutkem dokázal, že bláznem jesst, tak že oni museli to J. M. přednésti a z poručení J. M. blázna zase propustiti.

9. Mikuláš Lariš pohnal Bilštrinaru o položení listu na summu 400 zl. Bilštrinar se bránil, že ho neměl a nemá (a tak jest; nebo vedle zprávy pana sudího ten zápis svědčí na 350 zl. jakž nám v potazu pověděl) a poněvadž dnešní den toliko k vyhlásování pŕhonu, a ne k dokazování pře jest nařizen, odloženo jest této věci až na ni přijde.

10. Týž Mikuláš Lariš pohnal Rachovce o svědomí. Rachovec se bránil, že mu titule jeho nedává, neb ho pohnal Petra Rachovce z N. Stoupili jsme se o to, ačkoli někteří se přimlouvali, poněvadž ho vlastním jménem jeho pohnal, aby svědomí dáti povinnen byl, někteří pak, aby pŕhon vymazán byl, poněvadž vedle pořádku nepohnal; avšak

¹⁾ t. j. decembřis (prosinec.)

na tom jsme se snesli, aby ku při odložen byl a protož, když p. sudí mu z potazu oznámil, když na při přijde, bude-li míti co ku pŕihonu mluviti, že toho bude míti moc. Ale poněvadž o svědomí činiti jest, nevím hrubě-li pořádně ten potaz vynešen, nebo když na při přijde, již toho svědomí potřebovati nebude, protože hlavní pře, k níž svědomí potřebuje, tuto při přejde. A protož bude se museti časné tehdaž ohlásiti, že o svědomí pohnal.¹⁾

Po tomto vynešení, bylo mezi námi promlouváno o sudího menšího do tohoto kraje Holomouckého na místě nebožtíka Jana Skrbenského; o pořádku, který se při tom zachovává, do paměti zemských vy-psáno jest ode mne, nyní pak odloženo jest toho až do zejťka.

Když konec pŕihonŕm byl, zapisováno jest stanné, na ty, kteří ku pŕihonŕm bez slušné příčiny nestáli. Potom vedle pořádku první pŕihon vyhlášen t. nejvyššího pana sudího na pána Jana Jetřicha z Kunovic; ale za příčinou roku nemocného, který pánu dán jest, přišel k odkladu. A tak J. M. ráčili vybrati pŕihon, kterýmž Matyáš Švabenský pohnal Bernarta Drahnovského, že za něj jsa rukojmím tuším půldruhého sta zl. dáti musel. Bránil se Drahnovský odpovídati že ho Bernartem starším nenazývá, poněvadž má strejce mladšího téhož jmena, ale nepostačilo mu, nebo v rukojemských pŕihonech žádné obrany nepostačují. A tak když se v odpovídání dal, uvoloval se jistinu t. 50 zl. položit; než škodám odpíral. Ale uváženo jest mezi námi, že Matyáš dal, a jestli že škody nepořádné jsou, ne on, než hospodář má z toho obvinován býti. Protož stal se nález, že jest povinnen Drahnovský takové peníze Švabenskému položit. R. Pan z Doubravice, pan z Roupova, a z Vladyk pan Jetřich Podstatský. A proto, že Drahnovský zatkný pohnán jest, sľbil rukodáním panu sudímu, nálezu zadosti učiniti.

Čtvrtek.

Nejprvnější pŕihon z starých rukojemských vyhlášen byl Oršily Čertovny na Jana Kokorského, ale když Kokorský nestal a pŕihon třikrát vyhlášen byl, dala Oršila skrze poručníka stané na 5 kop grošů.

2. Zatím dostavil se Kokorský, a když Oršily tu víc nebylo, vyhlášen pŕihon někého Kunrada Štolce, i na místě Jiřka Kladrubského, o nákou summu proleženou již dávno ještě za někdy Bohuše Kokorského, otce tohoto, pročež i Jiřík bratr starší, od týchž Olomouckých pohnán jsa, při ztratil, a co na oddíl jeho přišlo, položit musel. Když tedy pŕihon prožalován jest, měšťan, který proti Kokorskému mluvil, žádal, aby mu svědomí, a jiné potřeby, kterýchž o minulých soudech Holomouckých, když tato pře slyšána a J. M. přednešena byla, ku právu podal, navráceny byly; nebo poněvadž ta pře, kterouž dotčení pŕihonové proti Jiřikovi Kokorskému jsou vedli, s touto se srovnává a též věci se dotýká, že chce týchž svědomí tuto užít. Proti tomu Kokorský odpovídal, že pře, kterouž s bratrem jeho měla strana, jest pře mrtvá přesouzená, ta svědomí, proti bratru jeho svědčící, že jsou ku právu podána, odtud že vyzdvižena býti nemohou. Chce-li svůj pŕihon za pravý činiti, aby to ne přesouzenými věcmi než jistými právy dokazoval; on že chce pŕihonu odpírati a své odpření náležitě provésti. A s tím některých spisů ku právu podával, ale nejsou přijaty; neb jsme se stoupili, a tu mezi všemi námi uváženo bylo, jestli že taková svě-

¹⁾ Poslední čtyry slova jsou připsána červeným inkoustem.

domí, listy a kterékoli jiné potřeby, k této při náležitější jsou bez výminky podány, že při právu zůstatí mají, a navracovány býti nemohou, že pak bez výminky podány býti musely, tím jsme utvrzeni, že ty věci při právě zůstaly, neb což se koli s výminkou podává hned po ukončení pře se navrácuje. Avšak poněvadž ta pře dávno souzena jest a ti, kteří na ni seděli, více se, jakým způsobem se to dalo, pamatovati nemohli, posláno jest k místopisaři pro vysvědčení, jestli co při těch pŕihonech zapsáno, a v čem se on pamatuje? Při pŕihonech zapsáno nic nebylo, než on zprávu dal, že bylo poručení od J. M., aby ty věci při právě zanechány byly, příčiny pak toho poručení že neví. Pročež když jsme se přimlouvali, zůstali jsme společně na tom, aby této pře až do pondělka příštího odloženo bylo, a mezi tím pan sudí nejvyšší aby se pana pisaře dotázal, jak se on pamatuje; avšak prvé nežli to stranám oznámeno jest, vzali jsme ty věci od práva mezi sebe, pan hejtman je všecky přehlídal kus po kusy; ale nic nenalezl, coby se na oba bratři vztahovalo, než všecka svědomí, všecky kvitance a cožkoli jiného bylo, na osobu nebožtíka Jiřka Kokorského se vztahovaly, toliko jedno proti manželce první Jakuba z Achtu, na oba bratři svědčilo; ale ta pře již spokojena jest. Coby pak ku při odporné strany sloužilo, také na mále toho bylo, pročež maje se odklad státi, navrácen jest ten celý svazek těch věcí nahoru. A poněvadž někteří z mladších na tom se zastavovali, že jsouce Jan Kokorský pohnán o touž věc, o kterou neb. Jiřík byl pohnán i odsouzen, smí ji zase opakovati, a soudu zaneprázdnění činiti; přivedl nám pan hejtman příklad někdy pana Jiřka Valeckého, a p. Přemka z Vičkova, kteří majíce (nepamatoval se s kým) o jednodušejší věc činiti, jednodušejší oba pŕihony, jednodušejší v nich pokutu položenou, avšak jednoho dne pan Valecký ji prosoudil, a pan z Vičkova vysoudil, a to proto, že lépe svou při vedl, a prokazoval než druhý. Tak že i tuto podobně se může státi, pan Jan že snad chce ukazovati něco, čeho pan Jiřík prvé opominul. Po kterýchžto řečech, když jsme všickni k odkladu se přimlouvali, oznámeno jest stranám. V témž potazu oznámil pan hejtman že věznové na rathouse Švabenský a Koza žádají, aby z závazku propuštění byli, pokudby soud trval, tak aby mohl jedenkaždý z nich s věřiteli svými jednati a se nějak urovñati. Dovoleno jest k tomu, a jsou pro ně dva z stavu rytířského poslání.

3. V tom prožalován pŕihon, pana Jiřka Krištofa Teuše na pana Zdeňka Žampacha, v němž ho viní z připovědi, že mu chce za jakési dva keně prodané tisíc tolarův ujistiti. Jak ta pře byla vedena, já nevím, neb jsem z pilné potřeby odjíti musel, a když jsem se navrátil, již se nález psal na uvolení pana Žampacha.

4. Jiřík Špetle z Prudic pohnal Kateřinu Mincovnu z summy 977 zl. které jest, (jsa rukojmím za ni v listu hlavním, na nějž panu Podstatskému dobrá vůle dána byla) panu Podstatskému za oddíl svůj položití musel. Pan Kokorský, kterýž od Špetle mluvil, dal pŕihon prožalovati, a po prožalování chtěl dále k věci mluvití, a své potřeby a pŕívody ku právu k přečtení podati. Ale Radešinský prekurator Kateřiny Mincovny bránil toho tím, že pře již jest provedena k nálezu od J. M. při minulém soudu svatojanském odložena, a pŕivozoval artykul zřízení zemského v němž to vyznamenáno jest, aby pře avážené svědomím, listy etc. opravovány nebyly.¹⁾ Proti tomu Kokorský ukazoval Fol. 67. b.

¹⁾ Článek tento zní: „Kdyžby se přihodilo a pře provedená pány k učinění

že pře tato není odložena k nálezu netoliko zprosta od J. M. k druhému soudu a protož vždy prosil, aby mohl své průvody prokazovati. A když se začali o to hadrovati, stoupili jsme se. Mnozí z nás při tom soudě nebyli, protož se ani přimlouvati nemohli, a ti, kteří byli, nepamatovali se; při půhonu také nic nebylo zapsáno, než samo to slovičko „odklad“: Sám toliko pan Václav z Zástřizl tu zprávu dal, že jest tato pře odložena za příčinou zápisu, na který se Špetle tahl, a který za panem Podstatským býti pravil, v čem se i p. Podstatský upamatoval a jemu přisvědčil; oznámil tedy že jest dnes Špetlovi ten zápis navrátil, poněvadž již od něho i od jiných rukojmí peníze vybral. K čemuž i pan hejtman přistoupil, a pro větší toho důvěru ukázal, že pře není s relatory odložena, tak jakž obyčej bývá, k nálezu, než zprosta; protož jsme se na tom snesli, aby cožby tak Špetle podati chtěl, v ubec slyšáno bylo, a pan sudí promluvil k stranám, že J. M. v tom se upamatovati nemohou, aby ta věc od nich tak dalece vážína, ovšem pak k nálezu odložena býti měla, protož mají-li což ukazovati, aby ukazovali. A tak Kokorský dal čisti zápis obyčejný na pergameně, na summu čtyř tisíc sedm set zl., sestram Mincovným náležitý, v němž táž Kateřina jistcem byla, a Špetle mezi jinými rukojmími; dal také čisti kvitanci, kterou měl od pana Jetřicha Podstatského na zpravení oddílu svého, o němž nahoře, a to obé s výminkou podal a za nález prosil. Radešinský pak od práva žádal věci při minulém soudu podaných, t. naučení J. M. dané panu Hynkovi z Vrba hejtmanu o statek po n. Janovi Otíkovi z Oldříškova pozůstalý, a nález, který se stal mezi ní a nebožtkem Hynkem Posadovským jakož jedním rukojmím v témž zápisu. Ale místopisář pravil, že jsou jim ty věci tehdáž navraceny, o čež nemalý odpor povstal, avšak z knih naučení, a z knih nálezů, jsou ty věci vyhledány a čteny. Naučení takové bylo, že panu hejtmanovi, poněvadž po n. Otíkovi více dluhů než statků pozůstalo k opatrování nic nenáleží, než chce-li Kateřina Mincovna jakožto společnice spolku se držeti, že toho na vůli má. Nález pak: poněvadž Hynek Posad. (ovský) Kateřinu z dědin pohnal, a ona na dědictví nic nemá, a pohnal ji jako společnici a ona se spolku nedržela, nýbrž statku postoupila, že tomu půhonu odpovídati nemá. Kterýmižto věcmi Radešinský chtěl dokazovati, že jiného nálezu již nepotřeba, poněvadž táž věc Špetle se dotýče, která se Posadovského dotýkala; k tomu že jest ona statku rukojmím postoupila, po manželu svém nic nezdělala, protož že také povinna není, jiným dluhy platiti, a tu obšírně přivozoval, příklad mezi panem Maximilianem Lvem a Elblem (o němž se nahoře obšírně vypsáno nachází v první středě soudu Brněnského postního l. 96.) Kokorský pak odpíral tomu, aby ona kdy statku rukojmím postoupila, a aby se rukojmě v něj uvazovati měli, také že se nikdy žádné naučení nestalo, aby jej k sobě přijímati měli, ona pak, že jsouce společnice po smrti manžela svého zápis zdělala, rukojmové že z míry a lásky za ni slíbil, pečet její neporušená že při zápisu se nachází, ona že jí odepřítí nemůže, a tak dále. Radešinský pak na to nastoupil, aby list prosící ukázali. Ko-

nález odložena byla a v tom času, prvé nežliby se na tu při nález pan ský stal, některá strana něčeho se doptala, buďto v nálezích panských, ve dčkách v registřích zemských a nebo listuov a smluv a kvitancí pečetě ných té pře se dotýkajících, to bude moci a má před pány pokazati. Ne po provedení pře svědomí sobě polepšovati k té při žádný nemá. „Zř. s z. léta 1562 list XL.“

korský nemaje ho, na pečeť dotíral, a tak počali se tu dosti dlouho škádliti, až jim od pana sudího poručeno bylo, aby vážnost k soudu zachovali a v tom jsme se stoupili. Pospolu jsouce a přijavše do potazu všecky ty věci od obojí strany ukazovány, dal nám pan Jetřich Podstatský tuto zprávu, že po nějakém N. Mincovi kterýž tetu jeho měl jednu Podstatskou, pozůstaly tři dcery a statek asi za 12000, ten že jest této Kateřině k ručení puštěn, ona že rukojmě zastavila, mezi nimiž on pan Jetřich Podstatský; mezi tím že tato Kateřina a muž její počali čistě utráceti, tak že rukojmě v nemalém nebezpečenství za dlouhý čas stáli, až potom když dcery dorostly, a p. Jetřich na místě jiných rukojmí vznesl na soud, aby statek jim postoupen byl, a poručení takové se stalo, tu že jest ona Kateřina ty sirotky ze všeho vyčísti chtěla, tak že sotva těch 4700 jim obdržáno jest, a zápis od nich Jana Valík a Kateřiny jakožto společníků, rukojměmi jest vykonán. Když potom Valík umřel, tu že ten zápis od rukojmí, z nich dva byli umřeli, obnoven jest, a ona jakýmkoli způsobem k tomu přivedena, že svou pečeť přitiskla, a to že jest zápis ten, který se předkládá. Tuto tedy zprávu vzavše počali jsme se přimlouvati; jedni hledíce na to, že v naučení jest jí na vůli dáno, spolku se držeti neb ne, ona pak že se ho nadržela, a tím nadržáním při proti Posadovskému při (sic) obdržela, mluvili k tomu, že není povinna Špetlovi co nahražovati. Ale druzí bedlivěji všecko uvažující, tyto věci připomínali, jedno, že statek rukojmím postoupen není, naučení na takové postoupení že se nikdy nestalo, rukojmové že jsou k sobě nikdy nic nepřijali a tak že příklad mezi panem Lvem a Elblem se tu netrefuje, 2. že zápis tento nesvědčí na společníky, než svědčí na Kateřinu samu, ona že jest svou pečeť k němu přivésila a to již po smrti manžela jejího, protož že ani nález mezi ní a Posadovským stálý jí ku pomoci není, poněvadž on jí společníci pohnal, a ona již společníci již nebyla. 3. Že Špetle dostatečně provádí, že jest své za ni dáti musel, kterakby on k tomu přišel, aby mu nic navráceno nebylo? Protož jsme se o nález snesli: poněvadž Špetle provádí kvitanci od Jetřicha Podstatského, že jsa rukojmím v zápisu na Kateřinu Mincovnu svědčícím, vedle slibu svého jest oddíl svůj položiti musel, že jest Kateřina povinna jemu takovou summu navrátiti, a ten potaz vynesl jsem já, p. Teufl, a p. Václav z Zástřízl.

5. Závaše Nekeš z Landeku pohnal pana Emericha Dozyho; když pňhon měl prožalován býti, pan Dozy se omlouval, že nemá žádného, kdoby od něho mluvil, a pravil že Šponar, kterýž tehdež s Nekšem stal, měl jeho přítelem býti, a že s ním na tom zůstal, aby jeho pře od něho vedl; Šponar odpíral tomu, aby v této při jemu co připovídati měl, než v jiných, že rád chce od něho mluvit, také že pan Dozy s Radešinským jest jednal. Stoupili jsme se o to, a tu připomínáno mezi námi bylo, že již několikrát sobě v té příčině na Šponara ztěžovali, a mezi jinými nějaký Gloss služebník pana z Tiefenbachu, že jemu to vůči mluvil, a kdyby p. Dozy byl málem to dokazoval, myslím že by Šponar byl zlého nahral; nebo pan hofrychtyř přivedil příklad nějakého Vahanského prokuratora, na něhož když to dokázáno bylo, že pře některých přehlídal, a potom proti nim mluvil, dán byl na rathous. Ušetřující tedy pana Dozyho, odložili jsme mu pře této až do úterka příštího, a netoliko této, ale všech jiných, kteréž má s jinými, jichž nemalý počet jest.

6. Jan Kokorský pohnal Jáchyma Pivče úředníka na Šternberce z summy 400 zl. za něž rukojmě byl, za neb. Jana Pivče, který zde v Holomouci umřel, a t. j. v. d.¹⁾ že jest pro učinění za dosti slibu svému musel oddíl položit 133 zl., a že on Pivče jakožto opatrovník sirotků a statku, po n. Janovi Pivčovi pozůstalého, jemu z toho práv býti nechce (v. f. 42.) Ohlásil se Pivče že jest se vedle naučení od J. M. jemu daného zachoval, a pokud statek Jana Pivče stačil, dluhy oplatil (neb tak v tom naučení vyměřeno jest) již pak že pozůstalosti žádné po témž Janovi Pivčovi není, on kdyby měl ze svého platiti, žeby k veliké škodě přijíti musel, a protož že věří, že J. M. jemu toho najíti neráčí. Proti čemuž Kokorský mluvil, že s podivením jest, poněvadž neb. Matyáše z Hartuňkova jest vyvadil, jakožto druhého rukojmě že jest jeho tolikéž nevyvadil, a ještě vyvaditi nechce, a že na jednoho peníze měl na druhého nemá. Odpověděl Pivče, kdyby Kokorský byl dřívěji svůj oddíl položil, a svou pečeť spíše vyvadil, žeby byl mohl spokojen býti, jako pan z Hartuňkova, který s tím neprodíval; než on že tak dlouho na to nedbal, až všecko jinam vydáno jest, nyní pak, že se na to táhne, čehož není.

Fol. 68. b. Zase Kokorský replikoval, že jest mu Pivče včerejšího dne cedule podal, na niž vydání svá poznamenal, v kteréž ceduli mnoho dluhů po zpravení dluhu neb. z Hartuňkova zapláceno jest; že jest on se časné neohlásil na tom že není, poněvadž Pivče dobře věděl, že vedle z Hartuňkova rukojmím jest, a vyvadíc jednoho, že měl vyvaditi také druhého, a té cedule na horu ku přečtení podal, ale že zpečetěna nebyla, není čtena, než potomně dolů jest podána. Načež Pivče odpovídal, že v spisování té cedule nešetřil žádného pořádku času, jak komu a kdy platil, než toliko jak mu na mysl přišlo, tak že psal, na to pak, kdo jest rukojmím za neb. pana Pivče že se neptal, než jak kdo se v spravedlivém dluhu ohlásil, tomu že platil. že pak již více čím platiti nemá, a že všecek statek po nebožtíkovi pozůstalý na splácení dluhů vešel, to že dostatečně prokázati může. Avšak ač se tím mnoho chlubil, nic méně nic neukazoval, jakož i druhé ničím toho, že jest oddíl svůj položil, neprovodil; než počali se spolu hadrovati, tak že je pan sudí okřiknouti musel. Stoupili jsme se, a uvažovali jsme, že žádná strana nic neukazuje, ačkoli jsme nepochybovali, že oba mají svou při čímž hájiti, avšak jejich nepaměti a nedbanlivosti jsme se divili. Při čemž připomenut příklad neb. pana Dobeše z Boskovic na Rosicích (kterýž také byl hejtmanem Markh. Mor. ač ne na dlouze) o němž se praví, že maje při spravedlivou s jedním panem z Kunštatu avšak ji stratil, proto že smlouvy, kterou právo své měl prokazovati, ačkoli ji při sobě měl, nicméně neukazoval. A protož vedle starobylého obyčeje pro hojnější spravedlnost, dotázka se na strany stala, mají-li co ještě prokazovati? Odpověděli, že nemají; ač Pivče táhl se na kvitanci, ale neukazoval jich a Kokorský na svědomí Macáka měšřana Holomouckého, kterémuž i poručeno bylo do šraňku vstoupiti ale proti pořádku, nebo kdo není panského neb rytířského stavu, nemůže v šraňcích svědomí dávatí, pročež abychom to s poctivostí napravili, což pochybeno bylo, stoupili jsme se a po rozstoupení odloženo jest pře této až do středy.

¹⁾ To jest: „tu jemu vinu dává „slova v každé pňhonu se nacházející.

7. Jan Želecký pohnal Jiřka Martinkovského i na místě jiných rukojmí za n. p. Štoše etc. že mu úroku z summy vysouzené (v f. 36. 37. 38.) spraviti nechce. Žádal Jiřk odkladu za příčinou, že tu pana Losinského a některých jiných rukojmí přítomných nebylo. Bránil Kokorský na místě Želeckého, oznamuje, že Martinkovsky jest zmocněný od jých rukojmí a vedle toho zmocnění že dobře odpovídati může. Stoupili jsem se, a ačkoliy Martinkovský neměl slušné příčiny k odkladu, avšak poněvadž se již připozdívalo, oznámeno jest, že se z jistých příčin až do středy příští slyšení této pře odkládá.

Pátek.

1.) Rok mezi panem Janem Jetřichem z Žerotína a na Strážnici, a Divišem Hostickým. Nestály strany proto, že jest na přátelském jednání, pan hejtman tu věc tak na sobě zdržuje, a nikdy jí konce nečiní.

2.) Mezi Středkou a paní Johankou Černižickou z Kačova; odložen z vůle stran, nebo ačkoli tu nestály, však obě toho žádaly, paní skrze pana Vojska, on skrze suplikatii.

3.) Rok mezi panem Janem Jetřichem z Kunovic, a někdejšími jeho poddanými z Bojkovic a z Zahorovic z panství Světlovského. Byli (jakž zprávu toho mám) o minulém soudu zdejším nařizeni pan Stráženský, pan prokurator, a pan Bohuše z Zastržizl, aby ty lidi s pány jich porovnali, pročez v nepřítomnosti jiných dvou, p. prokurator se ohlásil, že jsou se na poručení J. M. poslušně zachovali, na Strá- Fol. 69.
žnici sjeli, pana z Kunovic, pana Žampacha, a ty lidi sročili, byli by je také rádi i srovnali; ale pan Žampach nechtěl k tomu přistoupiti, ačkoli od pana z Kunovic napomínán byl, než tím se hájil, že statek on koupil, že ho užívati chce, a k tomu že se v odpovídání dáti nemůže, poněvadž těch věcí na Banově zůstalých ještě položených nemá a sobě odvedených, což když jsou oni viděli, že pan k soudu směřuje, a oni že toliko k porovnání nařizeni byli, že nechtěli v tom více pracovati, poněvadž by to byli daremně činili, při čemž mnoho sebe i tovaryše své omlouval, a J. M. aby tu povolnost od nich za vděk přijali prosil. Pročez když mluvíti přestal, lidé ti, předstoupic před J. M. prosili, aby slyšení byli, svou nemožnost a chudobu, i časté sem i tam chůze předkládající. Kravarský na místě pana Žampacha se ohlásil, předně sobě stěžující do neposlušenství a nepoddané vůle těch lidí, potom omlouvaje pána, že bez přítomnosti pana Jana Jetřicha z Kunovic v nic se dáti nemůže, poněvadž ten statek od něho koupil a panu z Kunovic že nemocný rok dán jest.

Stoupili jsme se a vzavše mezi sebe psaní pana z Kunovic, v němž nemocného roku žádá, proto že někteří pochybovali, aby k rokům než toliko ku pňhonům jeho žádal, v ně jsme nahlídli, a nalezše, že k obojím přím jeho sobě žádá, dán jest, a pro nebezpečenství, které pan hejtman předkládal strany pozdvížení těch poddaných, poněvadž sobě nemalo stěžují, a netoliko oni než celý ten kraj náramně jest od své vrchnosti soužen, a obávati se jest, aby jako Rakouští tak i tito sedláci v zemi ňaké povstání neučinili, jest této pře do Brna odloženo, aby tím spíše odbyta býti mohla, a Kravarskému jest poručeno, aby pánu svému oznámil, že se má do Brna dáti najíti se všemi potřebami i těmi, které na Banově byly, tak aby žádným způsobem ta pře více odkládána nebyla.

Týmž způsobem i jiní rokové mezi týmiž lidmi jsou odloženi do Brna.

Prvé, než jsme se rozstoupili, otevřeno psaní císa. do soudu svědčící, v němž supplicatie pūhončích zavřena, ale poněvadž jsme čtení jí do pondělka odložili, zanechám na ten čas vypisování té věci se dotýkající.

4.) Mezi proboštem a kanovníky olomúckými a poddanými jejich jest odložen, proto že se kněží opět bránili odpovídati, hající se jedno obdarovanými svými, a druhé že jest ta věc na J. M. císa. vznešena, pročez že J. M. resolutii očekávají chtějí. Ale když poddaní prosili, aby jim od nás poručeno bylo, aby jim neublížovali, uvážili jsme to u sebe že by nám s posměchem bylo, poněvadž ti popi nás poslouchati nechtějí, a oznámil jim pan hejtman, žeby měli na své svědomí pamatovati, avšak že jim J. M. nic neráčí poručeti.

5.) Mezi Čechočovským a Koštickým. Žádal Koštický nemocného roku; Čechočovský se ohlásil, že jest ho již několikrát žádal, a užívá to, nikdy ho vedle pořádku neprokázal. Stoupili jsme se, a o to se snadně snesli, aby rok nemocný dán byl, ale dvojí věc jsme uvažovali. Jedno že ten Koštický ještě toho neprokázal, aby stavu rytířského byl, tak jakž mu o soudě s. Janském léta 96. v druhý pátek poručeno bylo (ač jsem ja tehdaž na hoře nebyl) aby to před panem hofrychtyřem prokázal a před osobami, kteréž by on k sobě přivzal; a druhé, že prvního nemocného roku neprokázal. Protož poručeno panu hejtm., aby to obě Koštickému napsal, a jeho do Brna obeslal.

Na kteréž poručení pan hejtman, když rok nemocný dával, k Čechočovskému promluvil, aby k němu přišel, že mu chce psaní ke Koštickému dáti.

6.) Mezi Albrechtem Křenem a ňakým Vlasatým. Albrecht stál, Fol. 69. b. druhé strany tu nebylo; jest třikrát vyhlášen. Křen dal od sebe promluvíti, že jest mu poručeno, aby při sněmě toho, že jest stavu rytířského dokázal, to že chtěl učiniti, ale poněvadž od toho času žádného sněmu nebylo, že jest nemohl k tomu přijíti, a tak toho roku až do druhého práva odloženo.

7.) Mezi Janem z Šlevic a Bernartem Pražmou. Když Pražma nestál pro nemoc, a pan z Lichtenštejna a pan hofrychtyř se ohlásili, že tu věc na sebe přijali, ačkoli Šlevic dosti se sápal vedle svého způsobu, avšak povolil k tomu, aby ten rok ještě na přátelském jednání zůstával, avšak aby mu tím dříve jistý den jmenován byl, a bez pohoršení práva; uvolil se ti dva páni tak učiniti.

7.) Mezi Janem Bukuvkou, a poddanými jeho, z městečka Ejvanovic a ulice Frankštejna etc.

Pan Bukuvka tuším přede dvěma lety koupil Ejvanovice od paní Hynkové z Vrbna. Neb jak je pan Hynek od nynějšího pana hejtmana byl koupil, hned je manželce své ve dky vložil, a ona potomně prodávajíc je a nemohouc za příčinou nemoci pána svého k tomu osobně dostačiti, zmocnila ku prodeji pana z Vrbna, nejstaršího syna panského, kterýž prodal ten statek panu Bukuvkovi a zapsal se jemu, až do přejití práv podle pořádku na místě paní macochy své, ten statek očišťovati proti každému, kdožby ho naškl. Za kterouž příčinou pan Bukuvka, když sobě tito poddaní jeho s nim roku vyžádali, pohnal pana Jana, jakožto zástupce svého, a poněvadž ještě na pūhon nepřišlo, bránil jest se pan Bukuvka těmto poddaným odpovídati. Oni pak

předce žádali slyšání byti; ale on nechtěl se zástupce svého spustiti, a při tom žaloval na ně jak jsou spurní nepoddaní.

Stoupili jsme; tu nám pan hejtman něco napověděl, jak pan Bukuvka s poddanými svými zachází, t. že mu pšenici z Ejvanovic až na Třemišek voziti musí, že sobě šenkaus vyzdvihl¹⁾ v městečku jim na škodu, poněvadž prvé oni sami na rathouse šenkovali, že mu musejí pro vína dvakrát tak daleko a tak často, jak jsou povinni, jezdit, item že jakož jsou se byli neb. panu z Vrbna, proto že je, aby obstavek na ně nedopouštěl, svými penězy založil, v ňaké roboty dobrovolně uvolili, toliko na čas a do vůle své je vykonávati, že on je nyní právem na nich chce míti a mnoho jiného. Proti čemuž pan Václav z Zástřizl oznámil, že pan Bukuvka chce prokázati, že to všecko v rejstřích má a že jest to s těmi povinnostmi koupil, ale neohlídajíce se na to, poněvadž jsme uznali, že pan Bukuvka zástupce svého se držeti chce, a že spravedlivé věci se drží, dali jsme odklad až do druhého práva²⁾.

Mezi tím přednesena jest supplikacie pana Čejkovského o věc o niž f. 38. zmínka učiněna; dána odpověď, aby se před vzdáním soudu ohlásil, a to proto, že ještě sudího menšího nemáme.

8.) Mezi Václavem Nekšem, a poddanými jeho z Lukova. Dán odklad proto, že Nekeš žádal, aby mohli svědkové jeho vyslyšání býti, ale toliko do druhého pátku.³⁾

9.) Mezi panem Žampachem a poddanými jeho Bojkovskými o ohdarování ňaké od pana Žampacha jim dané, kterýmž je ze všech robot vynímá a propouští, za nějž jsou mu 600 zl. dali, načež jsou kvitanci páně Žampachovou ukazovali. Bránil se pan Žampach a divně to obdarování vykládal a barvil. Ti pak chudí lidé žádného statečného neměli, kdo by je zastávati mněl, za kterouž příčinou nejvíce jest tohoto roku tolikéž do pátku odloženo.⁴⁾

10.) Mezi Petrem Bošovským z Polanky a Adamem Věžníkem z Věžník. Hned jak vstoupily strany do šraňku, ohlásil se Věžník, a prosil ho, aby jej z toho roku propustil. Ale nechtěl Bošovský, než dal žalovati rok, v kterémž Věžníkovi vínu dává, že mu psaní učinil, a v Fol. 70. něm doložil, že ho prosí, aby nebývalých partik v této zemi nezačínal. Za kterouž příčinou Věžník připomínal pořádek a artykul z řízení zemského⁵⁾, že kdo by chtěl v při, dotýkající se poctivosti, na J. M. se odvolati, že toho moc má, a tak se na císaře odvolal i žádal, aby to od J. M. nálezem opatřeno bylo. Bošovský proti tomu žádal, zde slyšán býti; ale nemohlo se Věžníkovi brániti. Pročež nález se stal těmito slovy: „V te při mezi Petrem starším Bošovským z Polanky a Adamem Věžníkem z Věžník pan hejtman, páni a rytířstvo nalezli: poněvadž řízení zemské ukazuje, kdoby se chtěl na J. M. cis. jakožto krále českého a mark. morav. o poctivost odvolati, že toho vůli má, a Adam Věžník se na jeho milost cis. jakožto krále českého a markrabí mor. odvolává, J. M. toho při tom zůstavovati ráčí. R. p. Arkleb z Kunovic a z rytířstva, Václav Zahradecký z Zahrádek.

1) T. j. erigere, zříditi, errichten.

2) Zde na straně připsáno červeným inkoustem: „odklad pro zástupce.“

3) Zde na straně připsáno červeným inkoustem: „odklad pro svědky.“

4) Zde na straně připsáno červeným inkoustem: „odklad pro řečníka.“

5) Viz zř. z léta 1562 list 41.

11). Mezi proboštem zdejším a poddanými jeho z velikého Tejnce; lidé stáli, on nestál, bezpochyby proto, poněvadž před námi kapitola odpovídati nechce. Až kdosi se ohlásil, že jest ta věc spokojena; ale lidé se k tomu neznali. Ukázáno jim na pořádek, nebudeli probošt státi do vzdání soudu.

Sobota.

Pan hejtman své místo panem Karlem z Lichtenštejna osadil. A sám do šraňku vstoupil, a přednesl nejprv, že jest té vůle byl, J. M. věci sirotka po n. panu Janovi z Pernštejna pozůstalého přednášeti, ale poněvadž paní vdova, a paní z Rožemberka, jakožto zmocněná od paní matere své a od sester svých se všemi věcmi a potřebami svými ještě na hotově nejsou, že prosí J. M., i podlé paní se přimlouvá, aby toho až do pondělka příštího ráčili odložití. Dána odpověď, že ačkoli J. M. ráčili drahně při ku pondělku odložití, avšak ze slušných příčin ráčí k tomu odkladu povolovati, a pána v té věci přede všemi jinými chtítí slyšeti.

2.) Přednesl pan hejtman, že před nedávnými časy umřel U. V.¹⁾ p. Matyáš z Hartuňkova, kterýž, jak se zpráva dává, poručenství na mocný list cis. před svou smrtí málo něco učinil; avšak aby pan vedle úřadu svého se zachoval, že jest pozůstalost, která se po n. našla inventovati dal, a s tím inventáře podal, kterýž na tabuli donešen jest. Ohlásili se potom poručníci, Jindřich Blekta, Jiřík Čarovec, i na místě třetího Zigmunda. Onše že to poručenství před rukama jest, i s mocným listem královským, že prosí, aby čteno bylo, oni že vedle důvěření neb. jestli od J. M. naučení dáno bude, rádi se chtějí zachovati, a při opatření těch sirotek pracovati, a s tím poručenství podáno, při němž leželo poručenství na papíře, a spis řaký zpečetěný, v němž se zpráva dává, kterak n. Estera Pivčovna manželka dotčeného z Hartuňkova, statek pozemský od něho koupený, na smrtebné posteli zase jemu postoupiti dala. Stoupili jsme se, a nejprvnější uvažování bylo, co by se prvé mělo čísti poručenství-li či inventář? Ale usouzeno jest, že nejprv poručenství, a to proto, že pokudžby poručenství pořádné bylo, a v mocnosti své zůstalo, že čtení inventáře potřebné nebude; pakli by se zvrhlo, že teprv dotčený inventář má čten býti.

Vedle toho se také zachovalo, čteno oboje poručenství, i ten spis. Byla pak suma toho spisu, že paní Estera Pivčovna, jsouce na smrtebné posteli, ohlásila se před osobami stavu rytířského i městského obojího pohlaví, že ten statek, kterýž jest od manžela svého koupila, Fol. 71. b. zase jemu dává, a přitom že se dožádala Šmolce a Jiříka Šmerhovského aby ty lidi zase pánu jejímu v poddanost uvedli, očemž i zmínka v poručenství se stala, kteréž svědčí, že N. poručí, o statku manželce své prodaném avšak jemu zase navráceném a postoupeném. Proti čemuž pan hejtman se ohlásil, že ačkoli by přál, aby takové dání a poručenství pořádné bylo, avšak že v mnohých artykulích nepořádné se nachází, a aby jiných nedotýkal, že J. M. k uvázení toho podává mohl-li je N. z Hartuňkova poručenství činiti o statku, který jeho nebyl? Neb ačkoli žena jeho, koupíc takový statek, jemu zase ho postoupila, avšak že se to nepořádné a neplatné dalo, poněvadž vědomá věc jest, a zřízením zemským vyměřena, jak se má dědictví opatrovati t. dckami, spolky aneb poručenstvím. Příkladů také drahně se

¹⁾ T. j. Urozený Vladyka.

nachází, že některým statky za živnosti postoupeny byly, lidé v poddanost uvedeni, psání a propuštění jakožto dědicům, pánům a držitelům statku činěna, avšak když jest se pořádku vyměřeného opominulo, že to vše nic nepostačovalo. Protož že J. M. prosí, aby ho naučením opatřili; poručníci se ohlásili, že oni J. M. panu hejtmanovi na žádný odpor nenastupují, toliko naučení býti žádají, a jestli že z naučení J. M. ten statek jím k opatrování přijde, že se ho rádi ujíti chtějí.

Stoupili jsme se, a o to se bez odporu snesli, že poručenství to míti místa nemůže, poněvadž statek N. z Hartuňkova jednou Esteře Pivčovně ženě jeho do desk vešel, a z nich nikda vymazán nebyl, a ona o něm žádného pořádného ani dání ani pořízení nečinila, přiznání pak to její, poněvadž to na nepořádnou věc se vztahuje, že žádné mocnosti míti nemůže. Ale odpor o to byl, měl-li by se hned inventář čísti, tak aby jedním naučením i poručenství za nepořádné vyhlášeno bylo, i tak sirotčí statek spolu s nimi panu hejtmanovi k opatrování poručen byl? Ačkoli mohlo to býti, avšak vídělo se nám, nejprvním naučením poručníky odbýti, a druhým teprv panu hejtmanovi s statkem poručiti, což se i stalo. Nebo dáno naučení poručníkům, poněvadž Mathyáš z Hart. poručenství nepořádné o statku, který jeho nebyl, učinil, že J. M. takové poručenství vyzdvihovati a v nic obrácti ráčí. R. pan Vilim z Roupova, a p. Václav Zahradcký. Čten zatím inventář, z něhož bylo znati, že dotčený z Hartuňkova ne zle se měl, nebo drahně peněz po sobě nechal;¹⁾ po kteréhož přečtení ozval se pan hejtman a za naučení žádal. Dáno jest takové; poněvadž po n. Mat. z Hart. sirotčí obojího pohlaví, tež hotové penize, i zápisy ujištěné, klinoty, svršky etc. pozůstaly, a po Esteře Pivčovně, manželce jeho a matere vlastní týchž sirotkův statek pozemský, týmž sirotkům nápadem náležitý zůstává, že pan hejtman má sirotky, statek, svršky etc. a cožkoli k úřadu hejtmanském opatrování náleží k sobě přijíti, a k dobrému sirotčímu opatřiti. R. Já a pan Václav z Zástřizl.

Poněvadž pak zřídka se této věci co podobného přichází, pro lepší vyrozumění vidí mi se, jak se tento prodej stal, ku příkladu jiným příliš opatrným něco poznamenati. (Nebožtík pan Jan z Pernštejna, maje do Nidrlandu odjeti, zmocnil k soudu tři stavu rytířského, pana Václava Čajovského pana Jana Kokovského, a nebožt. Matyáše z Hartuňkova, a když prodléval přijeti, museli zmocnění jeho k všemu odpovídati, a poněvadž se nálezů nemálo stalo, obávali se zmocnění, jestli by z statku panského nebylo čím platiti, aby věřitelové panští na jejich statky nesáhli. Mezi tím vrátil se p. z Pernst. a Tovačov prodal, avšak když přece mnozí dluhy zůstaly, čehož až podnes okoušíme, zmocnění předce nebezpečenství sobě předkládal. Pročež nebožt. Matyáš chtěje tomu vstříc vyjiti, pod obmyslem prodal statek svůj ženě své, aby věřitelové již k němu práva neměli. Ale chtěje oklámati jiné, oklámal sebe sám; nebo ačkoli ten prodej nebyl by nic věřitelům ku překážce, nebo předce ten statek v základu jejich zůstával, drž ho kdo drž, kdyby jakým právem byli chtěli a mohli k němu sáhnouti, avšak více ještě skrze toto podveden jest. Nebo hned brzo v líté začalo mříti v Moravě, a vlíkla se ta rána Beží z jednoho místa do druhého, nejvíce pak nakažení z šatstva přicházelo. Mam pak zprávu, že jednoho

Fol, 71.

¹⁾ Žerotín, právě, že Matyáš z Hartuňkova ne zle se měl, naráží snad na úřad místodržícího nejvyššího pisařství, kterýž dotčený Matyáš drahně let držel: 1537—1566.

času N. Matyáš koupil ňakou sukničku spodní dceře své, tu jakž do domn svého přivezl hned dítě, které ji nosilo, na morní umřelo, a v kratkém čase děvečka, která tu sukni česala, až potom i jiné děti a na posledy i máti, kteráž ležice na smrtebné posteli to přiznání ohlášení i postoupení statku, o němž na hoře, učinila. V tom umřel i on sám, a vida se blízko smrti poručenství vyš psané o statku, kterýž byl prodal, do desk vložil, jeho ani poručenství, ani dckami, ani spolkem zase nedostal, jest zřídil, netoliko proti pořádku než proti všemu rozumu; nebo chtěje býti příliš opatrným sebe i syna zavedl, ač jemu smrti jest spomoženo, než syn jeho v tom statku mateřském pozemském, nic více než rovný díl s sestrami míti bude; a co po otci na penězích, klinotech a svršcích zůstalo, též k tomu dluhu, zač jest statek prodán bude míti právo. Ale srozumívám že po pěti stech zl. má se rovně platiti, a stojí asi za 20m tak teprva ve 40 letech k svému přijde, ač nezouplna, nebo i on jsa po mateři dědicem, musí býti platcem, a tak z těch 500 zl. jeden díl na něj se porážeti míti bude).

3.) Přednesl že na gruntech pana Jetřicha z Kunovic umřel Vorata ňaký (jest tuším ten, jak s nebožtíkem panem Tasem z Lomnice nejvyšším sudím handle míval). Ale poněvadž zpráva se stala, že syn po téměř nebožtíku mělby dorostlý býti, odloženo jest této věci do soboty příští a poručeno, aby se ten syn osobně postavil.

4.) O sirotky a vdovu po n. Slachovi pozůstalou. Ačkoli ta věc o minulém soudu Brněnském postním jest přednesena (v. f. 62) avšak z jisté příčiny jest odložena; potom mám o tom zprávu, že o minulém soudu zdejším sv. Janském, pro těžkou nemoc vdovy opět k odkladu přijíti musela, za kterouž příčinou pan hejtman s ní o ty sirotky na schválení J. M. smlouvu učinil, kterouž po přečtení inventáře čísti dal.

Ona přítomná tu nebyla, než zmocněný její Čechočovský, kterýž i zmocnění své čísti dal, ohlásil se, že s její vůlí a vědomím ta smlouva se stala, a že jí místa dává. Pročež když jsme ji přečtli, a uznali, že s dobrým sirotčím jest, dali jsme naučení na schválení smlouvy.

5.) Dáno jest také naučení panu Bohušovi z Zástřizl o strýce jeho Petra Stražovského z Zástřizl, který již svých let došel.

6.) Předneseno jest od pana hejtmana o smrti Elišky Čižovské po Janovi Dobrovodském vdovy pozůstalé. Čten inventář, a útrata na pohřeb její. Dáno naučení p. H., že klinoty, svršky, hotové i zápisy ujistěné peníze má k sobě přijíti a k dobrému sirotčímu opatření; než co jest na purkrechtě, to aby úřad Třebický opatřil, a splatit dluhy po nebožce pozůstalé, cožby zůstalo, panu hejtmanovi k opatrování odvedl.

A poněvadž pan hejtman neměl žádných sirotčích věcí víc epřednášeti, povolán jest na své místo, a po nedlouhém rozmlouvání, pan Jan Kokorský z Kokor, o jehož osobu jsme se byli snesli, jest zavolán a od pana sudího jemu jest připomenuto i jednání s ním, i sňošení naše, i hodnost jeho, a poručeno zatím, aby do šraňku vstoupil a povinnost učinil. Omlouval se tuze ale když nepostačovalo, musel vstoupiti, a přísahu učiniti. Což i vykonal, neb ještě dnes nic nebyl jedl.

Ponděli.

Fol. 71. b. Jak jsme na svá místa zasedli, povolal nás pan hejtman, a přednesl nám psaní, kteréž od J. M. císa. včera dostal, v němž mu J. M.

poroučiti ráčí, aby soud zemský panem Jiřkem z Vrbna, a Vilémem Dubským dosadil. Soudili jsme hned, že jím naboženství k tomu dopomohlo,¹⁾ nebo sice obzvláštních rozumů nemají. Ale však nechtěli jsme k tomu dovoliti, než poněvadž zřízením zemským zřetelně vyměřeno jest, jak stavem panským i stavem rytířským soud dosazován býti má, jednostejně jsme se na tom snesli. abychom se J. M. císař. omluvena učinili, i tolikéž pana hejtmana skrze psaní naše, a J. M. abychom prosili, aby nás při našich starobylých pořadcích milostivě zanechati ráčil, a panu místopisaři jest poručeno, aby takové psaní k zejtku přihotovil.

2.) Přednesl o napravení zřízení zemského, aneb vytištění starého, poněvadž se exemplářů nenachází více, a prosil, nechcemeli se o to ujíti, abychom aspoň jemu o to pomohli, že on sám chce s J. M. císař. o to jednati. Naposledy na tom zůstano, abych já a pan Václav z Zástřizl o den se snesli a svobody zemské přehlednouce, bylo-li by co potřebí do dotčeného zřízení z nich vložití, to poznamenali, a panu hejtmanovi, neb J. M. před Brněnským soudem odvedli.

3.) Vedle onehdejšího poručení (v f. 66) Jáchym Bitovský svědky vedle pořádku vyhlášenými. že Bernarta Lhotského pňhonové pana Karla z Ronova na gruntech jeho nezastihli, prokázal; protož oznámeno jest panu Karlovi, poněvadž Bitovský to prokázal, že bude věděti pán, jak vedle pořádku se chovati. Jest pak pořádek zřízením vyměřený, že v takovém způsobu má pňvod pana hejtmana za list otevřený žádati, a pan hejtman jemu dáti jej povinen jest, kterýmž se poroučí všechněm obyvatelům Mar. Mor. aby takového kdežby koli postížen byl, pňhon jemu dodadouc slibem zavázali, že ku pňhonu svému státi a při nejprv příštím právě odpovidati chce. Ač pan hejtman to vykládal že se na ty, kteří před právem ujždějí vztahuje, a na pamět starého pana Jaroše z Zástřizl se tahl, dokládaje při tom, žeby některý nevinně k takovému posměchu přišel, kdyby po svých potřebách jezdic měl takovým listem zatčen býti; avšak když zřízení zemské nic toho nedotejkalo, předece se na tom snešení stálo, aby se vyš psaná odpověď z potazu vynesla.

4.) Mezi tím přišly do soudnice paní z Rožmberka a paní z Pernštejna, vdovy, a s nimi veliký zástup od ženského a mužského pohlaví. Neb s nimi byla paní hejtmanova, paní z Vrbna vdova, paní Janova z Vrbna; a z pňnův nejvyšší pan sudí král. českého, pan Rudolf a pan Jaroslav Trčkové, a čeládky, pak celý houf. A také pan hejtman s místa svéhe vysedl, a do šraňku vstoupil, a mnou, když již v šraňcích stál, osadil své místo. Vešly potom i dotčené paní a pňni do týchž šraňku, a na stolicích jim připravených se posadili. Počal potomně pan hejtman přednáseti, a oznámil, že J. M. tajna nečiní, kterak nedávných časů pan Jan z Pernštejna prostředkem smrti z tohoto světa jest sešel, a po sobě syna a dvou dcer zanechal. poručenství pak že žádného neučinil, za kterouž příčinou že jest vedle úřadu svého a povinnosti své skrze jisté osoby statek po neb. pánu pozůstalý zinventovati dal, nadto že jest služebnky panské k sobě obeslal, na dluhy neb. se vpytával, a porozuměvši, žeby vysoko statek převyšovaly, že jest se v něj bez naučení našeho uvazovati nechtěl, avšak

¹⁾ Tím narází Ž. na snahu císařovu, poznenáhlu samé katolíky do soudu zemského dostati.

nieméně že z dobréhů přátelství a lásky k neb. pánu, kde mohl ležení pokojil a poněvadž přísudové mnozí na neb. se byli stali, že jest s těmi jednal, aby při posudku zvodu neručili a všelijak se k tomu přičinil, o nic Fol. 72. se však neujimajíc, aby škody větší na ty sirotky nešly. A poněvadž pak to se nachází, že mnohem více dluhů jest než statků, že J. M. za naučení žádá, že jemu tu nic k opatrování nenáleží, sirotka však že se neodcizuje. A s tím podal inventář, a k dokázání toho, co mluvil, podal z jedné strany poznamenání dluhů, z druhé poznamenání ceny panství Prostějovského. Kázal jsem to na stůl přinésti, a potom se stoupiti. Mezi tím také prokurator této paní, jmenem z Těchonic, na místě paní dodal psaní od J. M. císaře. Při stoupení pak podal jsem na J. M., mají-li ty věci čteny býti na hlas, a když se na tom snesli, poslal jsem je na horu a tak čten nejprv inventář, v němž dosti málo bylo poznamenáno, a špatných věcí, krom něco od šatstva a fornise etc. komory. Potom čteno poznamenání dluhů, v jedné poště sto šedesát a kolikset tisíc, a v druhé sto a dvacet tři tisíce a kolikset set. Naposledy čteno šacování to statku Prostějovského, zač by státi mohlo; ale poněvadž na pět dílů rozděleno bylo, není nic na summě zavřeno. Po předčtení toho všeho opět opakoval pan hejtman žádost svou, aby mu naučení dáno bylo, že mu tu krom sirotka k opatrování nic nenáleží, a podal nam trojího naučení, jedno staré o statek pana Karla Zajímáče z Kunstatu, v němž doloženo, poněvadž dluhů více než statku se drží, že tu p. hejtmanovi k opatrování nic nenáleží. Druhé o statek Jana Otíka panu Hynkovi z Vrbna, že také více dluhu než statku po neb. hraběti z Achu a na Jaroslavicích, kteréž se s prvním na větším díle srovnává; neb i žena věno své v statku měla, i rukojmové statku jakožto základu svého se drželi. Poručil jsem je na hlas čísti, a podal jsem nahoru psaní císaře, kteréž také čteno bylo, a summa jeho jest, že se J. M. císaře vedle staré i mladé vdovy Pernštejnské přimlouvati ráčí, abychom je v potřebách jejich slyšeli, je fedrovali a jim všelijak nápomoci byli. Po přečtení všeho toho pan hejtman opět za naučení žádal. A když pan hejtman přestal mluvit, z Těchonic začal, a nejprv o věnu paní zminku učinil, potom prosil, aby čten byl list na pergameně, kterýmž nebožtík pan z Pernštejna paní patnácte tisíc zlat daroval, a přes to všecko klenoty, svršky, a cožkoli tomu podobného měl. To uslyševši a uviděvši, že se tu rukojmí dotýkati chce, když byl list dotčen, a z Těchonic dále mluvit a více ukazovati chtěl, dal jsem mu návěští aby popřestal, a kázal jsem se stoupiti. A nejprv oznámil jsem, že vedle zdání mého nesluší nám, kteří jsme rukojmí, dále paní slyšet, abychom jsouce strana, nebyli oboje i strana i soudci, a potom jsem paně hejtmanovu žádost i vedení opáčil, a na pana sudního hlasu podal. Jehož přimluva byla, aby se panu hejtmanovi naučení dalo, že mu tu nic k opatrování nenáleží, poněvadž více dluhů se nachází než statku, a paní vdovy přednešení aby bylo do Brněnského soudu odloženo, k jehožto zdání přistoupili všickni, kromě mně; obzvláštně pak pan hofrychtýř hrubě na tom stál, aby naučení dáno bylo, neb se již dnes ráno na tom s panem hejtmanem byl snesl, a já že jsem mu v tom povoliti nechtěl, dostal jsem hněvu a kapitoly.

Když pak přimluvy všecky ošešly, já naposledy své zdání jsem oznámil, kteréž bylo, abychom všecky tyto věci až i naučení dáni do Brněnského soudu odložili. Příčiny pak svého zdání měl jsem tyto: 1. jedno, jestli že pana hejtmana naučíme, a druhých přednešení odložíme, že budeme vykládání, jakobychem pana hejtmana více než

vdovy opatrovali. 2. Že, poněvadž rukojmové statku se držeti chceme, a k tomu se pro malý počet panů soudcův ohlásiti na ten čas nemůžeme, že musí ta příčina, která v jiných naučeních strany rukojmí se doložila, vypuštěna býti, cožby nám rukojmím k špatnému užítku bylo. Fol. 72. b.

3. Že panu hejtmanovi z toho odkladu žádné nebezpečství nepřijde, poněvadž v nic se neuvázal až posavád, a i na potom ničeho se dotýkati nebude. 4. Že sirotků také z toho žádné větší škody nepřijde, jestli pan hejtman naučením nebude opatřen, rovně jako žádného užítku míti nebude, jestli opatřen bude. 5. Že v Jaroslavské věci, této ve všem podobné, rovně se ten pořádek zachoval, nebo když neb. hrabě léta 95—3 jan. umřel, v s. janském soudu odloženo jest té věci za podobnou příčinou až do Brna, že málo panů soudců bylo, a větší díl z nich rukojmové za nebožtka. Ti, kteří proti mému zdání mluvili, to vedli, kdo mezi tím statek sirotčí opatrovati bude? Jichž jsem já se zase ptal, kdo jej bude opatrovati, jestli že pan hejtman naučení dostane, a toho jsem doložil, že jako při odkladu Jaroslavské věci panu hejtmanovi se oznámilo, aby úředníku Jaroslavskému poručil, aby přece ten statek opatroval až do naučení dání, tak že i tuto podobně se učiniti může. Mnohými má přímluva hnula, kteří od svého prvního zdání pustíce k mému přistoupili, avšak ne všemi; ale naposledy po bedlivém uvážení přistoupili a srovnali se se mnou všickni krom pana hofrychtýře, kterýž se tak hněval až zbledl, že k své vůli přivesti nemohl. A protož, když jsme se rozstoupili z společného snešení takto jsem ku paní z Pernštejna promluvil: „Vašnosti paní z Pernštejna! J. M. neráčili na jiném býti, než předně podle povinnosti své pro průchod spravedlivosti, potom také na milostivé J. M. císař. paní, a v něm obsaženou milostivou přímluvu a žádost, Vašnosti ve všech potřebách Vašnosti a přednešeních slyšeti; ale poněvadž jsou z přečtení listu toho, který od Vašnosti podán jest, to vyrozuměti ráčili, že by jste se mimo věno své na něco jiného potahovati, a k některým jiným věcem právo se míti praviti chtíti ráčili, ráčili sjou to uvažovati, zebý se tu panův rukojmí kteří jsou za nebožtka pana manželů Vašnosti z dobrého přátelství, z víry a lásky slibili, dotýkati chtělo, a poněvadž z prostředku J. M. někteří rukojmové jsou, netrefilo by se jim jináče, než od J. M. vyvstáti, a k přednešení Vašnosti se ohlásiti, což kdyby se stalo, poněvadž J. M. malý počet na ten čas jest, ani s potaz býti, ani vypověděti mezi Vašnosti a nimi učiniti by nemohli. Protož chtěje jakž J. M. pana hejtmana na přednešení jeho, tak také Vašnosti strany toho, k čemu se právo míti praviti ráčíte, náležitě opatřiti, uvažování této všecky věci, až do příštího Brněnského soudu odkládati ráčí. A V. M. pane hejtmane! J. M. Vašnosti oznamovati ráčí, abyste služebníkům neb. pana z Pernštejna, kteří správu statku panského sobě svěřenou a poručenou měli, o tom, aby v té službě až do skončení a rozeznání této věci zůstali, a pokudž na nich jest, škod větších nedopouštěli, a se ve všem věrně a náležitě chovali, ráčili poručiti.“ Kroutil hlavou pan hejtman a odpověděl spurně, že bude se věděti jak chovati, aby úřadu J. M. císař. nezavedl. Potom promluvení, přednesl z Těchonic že J. M. paní z Pernštejna žádati ráčí, aby jí od nás oznámeno bylo, nač mezi tím ty sirotky po neb. pozůstalé vychovávatí má. Item poněvadž o staré paní z Pernštejna v císařském psaní se zmínka děje, kdy J. M. i také paní hraběnky z Fürstenberku přednešení slyšeti chceme?

Dána odpověď: že oznámeno jest, za jakou příčinou této celé věci vážení jest odloženo, za touž příčinou že J. M. o vychování

těch sirotkův nařizovati nic moci neráčí, než že ráčí býti té nádeje, že J. M. paní své mateřské srdce k těm sirotkům otevřítí, a je, poněvadž krátký čas jest do Brněnského soudu, sama vychovávati ráčí. Co se pak staré paní z Pernštejna, též paní hraběnky z Fürstenberku dotýče, jestliby J. M. o Brněnském soudě co přednášeti chtějí ráčili, že i J. M. ráčí je chtějí slyšeti, a vedle spravedlnosti a pořádku opatřiti. Fol. 73. Daly potomně od sebe paní promluvití, jestli by stará paní a přítomná paní vdova, též paní hraběnka z Fürstenberku, pro nedostatek zdraví se do Brna dáti najíti,¹⁾ mohly-liby koho na svém místě zmocniti? Oznameno jest, že budou moci. A s tím ony odešly. Ja také pana hejtmana na jeho místo jsem povolal.

Když ti páni odešli, Tarnovský podal supplikaci do soudu, oznámiv v ní že jest mu neb. pan z Pernštejna 50 cartasblancas odvedl, z nichž dvě skrze psaní porušeny jsou, 48 jich ještě zůstává, k tomu že jest mu i sekryt svůj svěřil, dotazujíc se na J. M. co by měl s tím činiti? Dána jest odpověď, aby to panu hejtmanovi odvedl, a panu hejtmanovi poručeno, aby to zejtra mezi J. M. přinesl.

Žádal také pan hejtman rady od J. M. strany nějakého trubáče knížete Těšínského, který žádá listu otevřeného k svědomí proti nějakému Laríšovi, osobě stavu rytířského. Dána jest mu rada, poněvadž o poctivost jest činiti, a tak dobře chudý jako bohatý poctivost svou miluje, aby mu jej dáti poručil.

Outerý.

Když jsme zasedli a na zavolání pana hejtmana se stoupili, připomenul pan hejtman že to psaní J. M. císaře od soudu svědčící jest hotovo, toliko že se přepsati má, avšak že se jemu za dobré vidí, poněvadž jest nám potřebí, abychom i mezi radami J. M. císaře dobré přátely měli, abychom se dožádali pana Václava Berky nejvyššího sudího krále Českého, aby mezi nás přišel, a tu aby jemu strany psaní J. M. císaře zpráva ústně dána, a žádost na něj vložena byla, aby J. M. císař sám ráčil tu věc přednésti, a nás netoliko omluviti, než i žádati. J. M., abychom při našich svobodách a pořádkách zachování býti mohli. K čemuž když jsme všickni povolili, vysláni jsou k němu pan Zdeněk Žampach z Potnštejna, pan Viktorin z Žerotína, pan Emerich Dozy z Natluče, a ze stavu rytířského pan Bernart Blekta, a pan Jáchym Pivče, a poručeno jim, aby ku pánu došli, a pána se, aby mezi nás přišel, dožádali. Když potom přišel, vyvstali jsme z míst našich, a jeho u šraňku přivítali, potomně za tabulí mezi panem hejtmanem a panem sudím tu, kdež obyčejně komorník své místo mívá, posadili. P. hejtman k němu obšírnou řeč učinil, na smysl, o němž výš dotčeno, čemuž potom i artykulové této věci se dotýkající z listu krále Vladislava čtení, i k čtení samému podání byli.

Dal odpověď tolikéž obšírnou a velmi přátelskou, s mnohým zakázáním, a žádal aby mu výpis těch artykulův dán byl, o čemž jest místopisari hned poručeno. Doprovodili jsme ho potom někteří až ke dveřím soudnice, a odtud osoby které ho k nám přivedli, domů také jej dovedly.

Po odjítí jeho, přednesl pan hejtman supplikaci nějakého pisaře, který neb. panu z Pernštejna dluhy spravoval, v níž žaluje na pana Stanislava Rogojského, že zápis svědčící na neb. p. z Pernšt. za sumu

¹⁾ Zde patrně vynecháno slovo: „nemohly“

3000 koliksi zl. panu Arklebovi z Kunovic, v němž on Rogojský vedle pana z Vrbna za rukojmě se postavil na něm včera vyloudil, a jemu, ho až posavad navrátiti nechce, skrze což on v nemalém nebezpečení zůstává. Poručeno jest, aby dána byla pro zprávu p. Rogojskému.

Potom začali se pŕihonové prožalovati, a poněvadž pro včerejší zaměstknání ve věcech sirotka Pernštejnského nemohli předsevzati býti ti, kteří od čtvrtku odloženi byli, počali jsme je nyní slyšeti, a nejprv Kunrata Kladrubského s Janem Kokorským.

Po prožalování bránil se Kokorský odpovídati, že mu tytule sudství menšího, k němuž přísahu učinil, nedává. Druhý nastupoval na to, že jest jemu ten úřad teprv ode dvou dní dán, a pŕihon že jest před mnohonácti léty při právé; ale na to, co podstatného bylo, t. že obrany v rukojemských věcích nepostačují, nenastupoval, ani se tím nehájil. Protož my, poněvadž stran neopatrujeme nález jsme učinili na obranu strany tytule, ač ještě s mnohým naříkáním na ten nespravedlivý pořádek, kterýž jakž pan hejtman zprávu dal, nejprvé nám pan Zdeněk Lev¹⁾ neb. uvedl, a protož jsme na tom spolu zůstali, abychom ten artykul proměnili, a napravený do nového zřízení vložili, a mně poručeno jest, abych takový artykul sepsal a k soudu příštímú Brněnskému přihotovený měl.

2. Z druhého pŕihonu na téhož Kokorského propustil ho poručník Kunrata Kladrubského, bez pohoršení práva, a Kokorský na tom přestal; jest zapsáno,

3. Týmž způsobem Oršila Čertovna propustila ho.

Za těmito přišlo na pŕihony k dnešku odložené, jimiž pan Dozy své zástupce, a oni jeho pohánějí, jest jich 52. Nejprvnější byl vyhlášen Zaviše Nekše. Bránil se pan Dozy odpovídati, že jest pohnal pana Jana Jetřicha z Kunovic, jakožto zástupce svého, kterémuž jest rok nemocný dán. Nekeš odpovídal, že tu nic se dotýkati nebude statku Vyzovského, za nějž pan z Kunovic rukojmě jest, než že jest činiti o dluh zaplacený za neb. pana Tetaura, a poněvadž pan Dozy za sebou má 16000 zl. nebožtíku náležitých, aby mu z těch platce byl. Proti tomu pan Dozy dal od sebe promluvíti, že těch 26000 za ním není, že jsou na rathouze složeny, a to proto, že, poněvadž se rozdílné osoby na ně táhnou, nesmí jich prvé, nežby tyto pře slyšány a skončovány byly, vydati, a zatím prosil za odklad, kterýž jest jemu dán za příčinou nemocného roku, panu z Kunovic daného.

Tak také ostatek všech pŕihonů za touž příčinou jest odloženo, i ty, kterýmiž pohnal p. z Kunovic pana Dozy-ho, poněvadž poručník jeho Šlevic toho žádal, a Dozy k tomu dovolil.

5. Jan Burian Borejčka, pohnal Bohuslava Dobeše z Bezděkova; žádal Bohuslav odkladu za příčinou, že nákého Jehnovského pohnal o svědomí, kterýž pŕihonu odpovídati a svědomí dáti nechtěl za příčinou, že není osoba stavu rytířského, kteréhožto svědomí poněvadž ku při své potřebuje, a toho ním dokázati chce, že jest o vyvazenou věc pohnán, že musí ho na něm vedle pořádku dobývati. Borejčka bránil, že jest činiti o věc rukojemskou a že obrany v takových přích nepostačují. Item že má Bohuslav více svědkův, avšak když jsme usoudili, že ty příčiny sem se netrefují, poněvadž takové obrany v rukojemských

¹⁾ T. j. Zdeněk Lev z Rožmitálu, jenž byl 1573—1578 hejtmanem Mar. Mor. Obrana tytulem v skutku se nenalezá ve starších zříceních zemských; ovstala svykem, jest však skutečně opravena ve zřícení vydaném l. 1. viz tam list. 45, a byla zrušena na sněmě 1598.

věcech ku pŕihonu nepostačují, ale při každý brániti může, a k tomu Bohuslav pře se nebrání, než odkladu za slušnou příčinou žádá, dán jest odklad do druhého práva.

6. Jiřík Spetle Kateřinu Mincovnu; poněvadž přítele, kterýby od ní mluvil, neměla, a odkladu žádala, dán jest jí až do čtvrtka s tím oznámením, aby se přítelem opatřila.

Fol. 74. 7. Václav Hřivín Bohuslava Janaura; pohnal ho z dědin na Zlámaném Oujezdě o náké peníze, které na místě jeho při zvodu větším i menším ouředníkům zemským položiti musel. Šmichovský na místě Janaura tím, že na dědictví nic nemaje pohnán jest z dědin, se nebrání, než že Janauer ten Zlámaný Oujezd prvé, než ho pŕihon zastíhl, Nekšovi prodal, jest dotykal, odkudž nám, má-li on co na dědictví, a koupil-li co jiného od toho času, nic vědomé nebylo. A tak když Šponar, kterýž od Hřivína mluvil, na to tiskl, že obrany v rukojemských věcech nepostačují, (jakžpak ani tato, že z dědin pohnán jest, postačiti by nemohla) povědino jest mu z potazu, že má odpovidati, načemž když přestati nechtěl, t. předce na své obraně stal, stoupili jsme se a uváživše to, že proti potazu mluví, málem sešlo, že jsme je oba i Janaura i Šmichovského na rathouz neposlali, avšak k milosrdenství nakloněni jsouce, odpuštěno jim to, než drahná kapitola dána od pana sudího oběma. A když Janauer neměl co ukazovati, a Hřivín přiznáním od práva svou při dovodil, stal se nález na provedení. Po nálezu Hřivín prosil za opatření, poněvadž Janaur nic na dědictví nemá; ale nemoudře a nepotřebně, nebo když ten ho z dědin pohnal, mohltě k tomu dědictví jako k základu svému hleděti. Avšak jest od pana sudího slibem zavázán proti pořádku.

8. Petr Bošovský Šmichovského.

9. Jan Tekeli téhož Šmichovského, oba za rukojemství. Uvolil se Šmich. Učiněni nálezové na uvolení.

Středa.

Začal se dnešní den od uvažování zprávy Stanislava Rogojského na včerejší supplikaci Jana (jestli se dobře pamatují) Čeličského, pisaře neb. pana z Pernštejna, v níž se přiznává k tomu, že jest takový zápis k sobě přijal, avšak že jest ho nevyloodil ani nevymluvil. Ač pak jsme věděli, že jest ten zápis zrušen, a velmi těžce takový podvod a faleš vážili; avšak abychom náležitě v tom postupovali, povolali jsme k sobě do potazu Rogojského, a jemu pan hejtman z vůle naší oznámil: poněvadž jest ten zápis neporušený k sobě přijal, a to bez všelijaké hodné a slušné příčiny, aby jej ještě dnes neporušený a celý, tomu pisari navrátil. Odpověděl Rogojský, že takového zápisu nemá, a že jest zkažený. Ptal se zase pan hejtman, kdo jest ho zkažil? Dal zprávu, že minulého pondělka, když dluhové neb. pana z Pernštejna čtení byli, a na tento dluh přišlo, že jest při něm povědino bylo, že ten zápis ještě za pisařem zůstává, za kterouž příčinou že jest se panům z Vrbna jakožto předním rukojmím vidělo, potom také i jemu, poněvadž ten zápis tak dlouho odkveden není, že nejsou povinni dále v tom rukojemství státi, a proto že jsou sobě ten zápis přiněsti kázali, což když se stalo, že ho p. z Vrbna k sobě přijali, a p. Jiřík že jest do krámu šel, od kupce nůžky vypŕjčil, a pečeti odřezal. Pročež poručeno jest p. Janovi,

aby proň poslal, a panu Janovi a panu Stanislavovi poručeno, aby bez vůle J. M. neodjížděli. (v. f. 73.)

Navrátili jsme se po této věci na půhony od minulého čtvrtku až do dneška odložené. Ten, který jest mezi Janem Kokorským a Jáchymem Pivčem jest odložen do zejtrka, za příčinou, že Kokorský vedle úřadu svého svědky slyšel; druhý mezi Želeckým a Martinkovským jest srovnán. A tak když na ten čas více rukojemských půhonů nebylo, začali jsme pře hlavní souditi.

A nejprv koliksi umrlych jako n. Skrbenského, neb. p. podkomoř. neb. pana z Tovarů bylo přeběhnuto. Za nimiž přišlo na půhony pana prokuratora J. M. C. s p. Arklebem z Kunovic. Nestal tu p. prokura-^{Fol. 74. b}tor, než poručník jeho p. Jetřich Podstatský do šraňku vstoupil. Druhá strana stála osobně. Když první půhon prožalován byl, p. Podstatský nevěda v nepřítomnosti původu co činiti, povolil k odkladu tolikéž i pan z Kunovic, k druhým pan Arkleb povoliti nechtěl. Pan Podstatský se ohlásil, že pro pana Vojska poslal. Pan pisař pak ohlásil se, že ke všem odklad zapsal. Ale pan Arkleb nechtěl k tomu dovoliti, a to dosti prdelsky; nebo jsa pohnaný nic mu na tom, aby neměli ti půhonové odloženi býti, nezáleželo, nýbrž stalo se mu tudy pohodlí. V tom přišel pan Vojsko, a srozuměv co se dálo, prosil, aby mu ti půhonové odkládání nebyli. Stoupili jsme se, a mezi přímluvami pan hejtmán a pan hofrychtýř spomenuli na starého p. Jana z Kounic, který některého času, maje rovnati pana Zaubka s panem Petrusvadským, potřhal jim spravedlnosti z obou stran, tak že se museli srovnati, a ten příklad přivedl na pana Podstatského, že jsa poručníkem pana Vojsky povolil k odkladu, aby tím snaze strany porovnány byly.

Dána odpověď jest, poněvadž pan Podstatský jakožto poručník v půhonu, tolikéž pan z Kunovic jako pohnaný k odkladu povoliti, a ten odklad zapsán jest, že J. M. toho při tom zanechávati ráčí; než co se jiných půhonů dotýče, chceli pan Vojsko je dáti žalovati, že toho moc má. A tak dal žalovati; poháněl p. Vojsko p. Arkleba na místě strýce jeho mladšího a nedílného p. F. Jetřicha z Kunovic; nebo když ti půhonové zašli, ještě pan Arkleb všech statků v držení byl, a poháněl ho cosi o grunty Ostrovské. Bránil se p. Arkleb odpovídati. 1. Že ho pohoní na strýce jeho nedílného, s kterýmž však již dílen od několika let jest; druhé, že ho pohání strany gruntův, kterých v držení není, a dal čísti některé nálezy, kterýmž najdeno jest, že jsouce pohánání o cizí grunty nemají z toho odpovídati. Odpověděl prokurator: co se strýce jeho dotýče, že ví, že s ním dílen jest, než půhonové že k této věci se nerovnají. Stoupili jsme se, a toliko první obranu vážili, a na ní nález učinili, že poněvadž pan Vojsko jej pohání i na místě strýce nedílného, a on pan Arkleb s strýcem svým dílný jest, že půhonu odpovídati nemá. Týmž způsobem, když na jiné přišlo, byl by se týž nález stal, ale pan Vojsko nechtíc J. M. zaměstnávat, propustil z nich pana z Kunovic bez pohoršení práva, a pan Arkleb zase dovolil, aby i z prvního mohl jej propustiti.

Mezi tím, když se nález psal, čtena supplicacie Trnavského, v níž oznamuje, že paní z Rozemberku a paní z Pernštejna žádaly od něho rejster správních panství Prostějovského a dotazuje se, co by měl činiti? Ačkoli někteří mezi námi tomu na odpor se postavili, avšak když uváženo bylo, že to ani soudu ani rukojmím k žádné škodě býti nemůže, a že kdyby jim to odepřeno bylo, mohli bychom divně vykládání býti při dvoře, poručeno jest mu, aby jim je vydal.

Pana Jana Bukuvku pohnala paní Ludmila Onšíkova. On se bránil odpovídání za příčinou tou, že pohnavše Jiříka Závise o zastoupení týž Jiří, prvé nežli ku pňhonu stál, jest umřel, což když při minulém soudě zdejší ukazoval, poručeno mu od J. M., aby to prokázal. Nyní pak maje to čím prokázati, že J. M. žádá za odklad k druhému právu, ažby jiní zástupce své, bratří téhož nebožtíka zapohal. Paní Ludmila oznámila, že Šlevic má od ní mluvití; ale za slušnou příčinou byl odšel, a když se navrátil a do šraňku vstoupil, oznámil, že od J. M. cís. psaní dostal, v kterémž mu poručeti ráči, aby od též paní Ludmily mluvil, on pak že až posavád pře její neviděl, že J. M. prosí aby mu toho do některého dne odložiti ráčili. Odloženo jest až do zejtrka.

Fol. 75. Pan Arkleb z Kunovic pohnal pana Vojsku o ubití ňakého mejtního o bránění mu mejta o jarmarku Veselském léta 1588. Proti tomu pan Vojsko pohnal o zastoupení rukojmě své pana Maršalka, pana Losynského. Jsou to staré pňhony již, a já sám pomatuji, že léta 95. zde, i v Brně, na ně přišlo; nebo když se jeden rukojmě bez druhého nechtěl dáti v odpovídání, a někdy jeden, někdy druhý pro nemoc k soudům nepřijel, odkládány bývaly, a z jednoho práva na druhé přenášeny, jakož se pak i nyní stalo; nebo když se p. Losynský bez p. Maršalka, který pro nemoc přijeti nemohl, v odpovídání dáti nechtěl, a tolikéž i p. z Doubravice, stal se odklad, a poručeno panu pisaři, aby ty pňhony s sebou do Brna vzal. Při čemž v potazu jest připomenut příklad, neb. pana Jetřicha z Kunovic, kterýž jsa rukojmím panu z Fulštejna za statek Bystřický, spolu s ňakým p. Nikodemem z Bobolusk, dal se bez svého tovaryše, kterýž byl maličko kamsi odšel, v odpovídání, a tak to musel potomně sám vymývati. (v. f. 59.)

Pohnal Vojsko jakožto prokurator J. M. cís. pana Jana Bukuvku na místě J. M. cís. že u Třemiška vystavěl sobě pivovar, v němž pivo šenkovati dá na škodu měšťanův Šumberských, kteří mají obdarování, aby blíž míle města jejich žádný pivovaru stavěti nemohl, dané sobě od Mark. Jošta, krále Ladislava a arciknížete Albrechta, a potvrzené od císaře Ferdinanda, Maxmilian a přítomného pana našeho, a že to týmž listem Mark. Jošta i jinými prokázati chce. Po prožalování pňhonu bránil se Bukuvka odpovídati, že prokurator v pňhonu doložil, že dal ustavěti pivovár u Třemiška, kdež nyní bytem jest, on pak že jest bytem na Ejvanovicích. Prokurator nic neřekl, než že takových obran nikdy prvé při právě užíváno nebylo. Stoupili jsme se a uznavše že bláznovství přednáší, poručeno jest mu odpovídati. Nastoupil potom na jinou obranu (nebo může to až do třetího učiniti) a ukazoval že o dvoji věc pohání, t. že vystavěl pivovár a že pivo šenkovati dá, nedokládaje nic, kde a jak a komu. Také nás o to pan sudí svolal; uznali jsme tolikéž že jednom vítr lapá a protož znovu jest mu povědíno, že má odpovídati; nebo ví se, že pivovár proto se nestaví, aby prázdny stal, než aby se v něm pivo vařilo, a šenkovalo, nebo aspoň na šeňk vystavovalo. Pročež když najděno bylo odpovídání, prokurator s výminkou podal vidimns listu toho markraběte Jošta, krále Ladislava a arciknížete Albrechta, a s ním některých jiných listů na pergameně, prosíc, aby čteny byly.

Šponar na místě pana Bukuvky bránil tomu, a pravil, že se pňhon vztahuje ne na vidimus než na list markrabí Jošta, a protož aby ten list ukázal. Byla mezi nimi o to nemalá hádka, tak že jsme

se museli o to stoupiti, a ty listy do potazu vzíti. Nejprvnější byl vidimus dotčených listů latinsky od Holomoučanů, před sto let vykonaný a pečet, jejich stvrzený, při čemž pan hejtman oznámil, že jest vždycky slychal, že to zde jest za pořádek, aby takoví listové od samé kapitoly Holomoucké neb Brněnské byli vidimováni, jestli by při právé platiti měli, a jiní z starších i toho dokládali, že ani pořádek není na vidimus nálezy činiti, čemuž však pan hejtman odpíral. Ten vidimus byl přeložený od pisaře městského Holomouckého, a pečetí jeho stvrzený. Druhý list byl císaře Ferdinanda, v němž J. M., že ten list mark. Jošta viděti ráčil, vysvědčovati, a jej jmenovitě pak strany toho artykule o pivovár potvrzovati ráčí. Třetí list byl pana Pertolta z Lipého nejvyššího maršalka kr. českého, kterýmž na poručení cis. Ferdinanda mezi panem Petrem a panem Janem z Žerotína a Šumberskými poddanými jejich strany vaření piva výpověd čini. Ty listy, když jsme uvažovali, mají-li zjevně čteny býti, strany vidimus latinského snesli jsme se, že nemá čten býti, poněvadž jest latině psán, tolikéž strany výkladu, poněvadž jest makulovaný, a od člověka obecného, kteréhož pečet při právé neplatí, spečetěný; strany pak jiných listů odložili jsme až bychom se prvé něco místného o tom listu mark. Jošta dověděti mohli. A protož rozstoupíce se, učinil pan sudí dotázku v ubec: máte-li co více ukazovati? Odpověděl prokurator, že před J. M. netají, že ten list mark. Jošta i jiný jakož krále Václava, krále Vladislava, arciknížete Albrechta jsou před rukami, než pro zlé opatření a schování tak hrubě porušeny a zkaženy, že se ani čísti nemohou. A s tím je s škatulí podal. Šponar proti tomu dotkl, jestli že jsou porušeny, že nemají čteny býti, a že budou tak platny, jako přísloví sedlské, že pečet platí, by pak v listu nic psáno nebylo, očež se Vojsko popudil, a že tím císaře hrubě na důstojnosti urazil, věstí chtěl; ale když jsme se stoupili, ani to mezi námi váženo nebylo. Otevrouce pak tu škatuli nalezli jsme v ní ty listy na nejvýš porušené, zetlelé, potřhané, děravé, pečeti zvláště, pismo zkažené, tak že necili podobenství listův, než ani podobenství pergamentu neměly. Protož aby všechněm zjeveno bylo, jakou spravedlnost Šumberští mají, podána jest ta škatule na horu i jiné listy, a kázáno, aby čteny byly, krom vidimusu latinského, a výkladu jeho pro výš oznámené příčiny. Ohlásil se místopisář, že ti starší listové čtení býti nemohou, a ukázal je vůbec každý kus obzvláště i pečeti, toliko že na jednom může čteno býti Jodocus a na druhém Vladislaus jakož pak pravda byla. Než druhé listy pořád četl, nejprv císaře Ferdinanda, jehož smysl na hoře položen, v němž to znamenitě dotčeno jest, že jim takové listy a svobody schvalovati a potvrzovati ráčí, pokudž jsou jich až posavad (t. do času toho potvrzení) v užívání byli. Za tím potvrzení Maximiliana a Rudolfa císařův, a naposledy smlouva neb. pana Pertolta z Lipého z poručení císaře Ferdinanda mezi panem Petrem a panem Janem z Žerotína a na Šumberce, a měšťany Šumberskými učiněnou, v níž se to znamenitě vyměňuje, aby v pivováru, kterýž nebožtík pan Přemek z Žerotína, otec jejich vystavěl, a v něm pivo vařiti dal, více piva vařeno nebylo. Po přečtení těch listů Vojsko je opakoval, a nejvíce se táhl na list cis. Ferdinanda, a na tu poslední smlouvu. Šponar proti tomu vedl, že průvod pňhonů jest, na těch listech markrabě Jodoka.

A když Vojsko tím šel, že obdarováni svědčí, aby blíž mše od Šumberka piva vařeno nebylo, a Třemišek že jest nemnoho dále než čtvrt míle, odpovídal proti tomu Šponar, že na tom není, poněvadž

Šumberští, aby takové obdarování měli, neukazují. A ačkoli Vojsko zas naň tím došel, žeby mu císař Ferdinand za dostatečného svědka býti mohl, avšak on šel předce po své při, a pravil že v těch vesnicích, které nyní z Třemišku pivo berou, vždycky jsou z panských pivovárů piva brali, a obzvláště pak ze Zvole, když po smrti starého pana Petra z Žerotína panu Zigmundovi synu jeho, na díl s těmito vesnicemi se dostala, a když ze Zvole nebrali, tedy od jinad, jakož i z Chromice; když pan Petr Bukuvka ten statek koupil, někdy i ze Zabřeha i z Bludova, i z červené Lhoty, jak se kdy trefilo, z Šumberka pak že nikdy z povinnosti nebrali, než když se jim líbilo, okudž že znáti jest, že Šumberští, k tomuto, což se mluví, nikdy práva neměli, a jestli že jsou jaké měli, že jsou se z něho dávno vyvedli, a tak právo ztratili, a k dokázání toho, dal čísti některé svědky i své poddané, i cizopanské, kterýmž ačkoli Vojsko chtěl překážeti, aby čteny nebyly, avšak když jsme se o to stoupili, kázali jsme je předce čísti. Bylo jich dráhně i starých po 70 po 80 letech, kteří to všecko, co Šponar mluvil dosvědčovali. Dal také čísti svědomí pana Losinského, kterýž totéž svědčil, že jsou tíž a jiní poddaní ze Zvole i od jinad piva brávali za panování jeho i pana otce jeho, pročež když to dokázal Šponar, dal čísti některé nálezy, kterýmiž by provedl, že když kdo své právo promlčí, že je tratí. Ale v tom nás svolal pan sudí, a oznámiv, že se již připozdívá, a že čtení a vedení mnoho ještě pozůstává, radil, aby J. M. této pře do zejtrka odložili, k čemuž když jsme přistoupili, oznámil to v ubec, a pan hejtman rozpustil nás.

Fol. 76.

Čtvrtek.

Jak jsme zasedli, hned na včerejší při jest navrženo, a čtení ti nálezové od Šponara předložení, mezi nimiž jeden svědčil na Litovelské, druhý na Brodské, kteří také šli na některá stará obdarování od králův českých a markhrabí moravských, avšak když ukázáno bylo od druhé strany, že jsou se nimi nehájivali, a že jsou dopouštěli sousedům svým proti nim činiti, nalezeno jim, že jsou se z nich vyvedli, a že ti, kteří od nich pohánění bývali, odpovídati jim k tomu povinnovati nebyli. Po přečtení opakoval Šponar jakož tyto nálezy tak svědky, tak potom i listy, a obzvláště na těch zkažených stál, též k té smlouvě mluvil, že toliko na pány ze Žerotína svědčí, a páni že jsou nemohli cizých statků zavozovati, také že v něm toliko o městu Šumberku se zmínka činí, ale o těch vesnicích o něž činiti jest, ani jediného slova se nenachází. A tak že co se koli mluví, slova toliko se mluví, ale průvodu žádného se neukazuje.

Proti tomu Vojsko listy a nadání, jmenovitě pak list císaře Ferdinanda, znamenitě velebil, a že jsou se ze svého práva nikdy nevyvedli, dokazoval pňhony od předešlých podkomořích stalými, jeden pana Jetřicha z Kunovic proti panu Petrovi Bukuvkovi, otci tohoto, kterýž však zdvížen jest, že v něm jmenují markrabě Jošta, nedokládá Moravského, druhý pana Hanuše Haugvice, a třetí pana Mikuláše z Hrádku, proti Fridrichovi Odkolkovu.

A k tomu mluvil, že jsou se Šumberští ohlašovali, právům přejíti nedali, jmenovitě pak tuto, že jak léta 78ho ten pivovar vystavěl, a pivo vařiti začal, že jsou pohnali; a tu dal některé svědky čísti, kteří dosvědčovali, že tu prv nikdy pivovaru nebylo, a že v nově i s krérou vystaven jest. Též některé nálezy, kterýmiž piva vaření za-

staveno bylo těm, kteří k tomu práva neměli, a potomně k obojímu mluvil. Replikoval sponar, že ačkoli pivovar vnově jest postaven, avšak užívání pivovaru že starodávné jest, a to dosvědčoval svědomím neb. pana Parchvice starého, ale poněvadž svědčilo na p. Petra Bukuvku, ku při jeho výš psané, nesměl ho ukazovati, ač jsme je kázali přiněsti.

Tu my slyšíce obě strany stoupili jsme se, a vážíce promluvení jich, ačkoli někteří na svědcích, někteří na jiném se zastavovali, však téměř jednomyslně, k tomu jsme se přimlouvali, že jeden každý, jakž pořádek náš to s sebou přináší, pŕuhon svŕj za pravý číniti má, ve všem; pan prokurator na místě J. M. cís. že viníc pana Bukuvku, pohání jej o vystavění pivovaru a šenk piva, blíž míle města Šumberka proti nadání mark. Jošta, a uvoluje se týmž listem, a jinými, to prokázati, toho pak nečiní, nebo jako listy zkažené a porušené ukázal, to že všem jest vědomo, a ačkoli císař Ferdinand v listu Fol. 76 b. svém, že takový list mark. Jošta celý a neporušený viděti ráčil, vysvědčovati ráčí, avšak že v témž listu dokládá, pokud toho až posavad v užívání jsou, bezpochyby jako spravedlivý pán, nechťeje ani jedné ani druhé straně ublížiti, a srozuměje tomu, že ačkoli Šumberští nadání mají, avšak že jsou se z toho vyvedli. Proti tomu že pan Bukuvka svědky starými vedle pořádku vyslyšanými, též svědomím pánův, jako pana Losynského a pana Parchvice, to prokazuje, že ne od některého léta než více šedesáti let, a tak před potvrzením císaře Ferdinanda, do vesnic okolních blíž míle Šumberka ležících pivo brávali, a Šumberští že k tomu mlčeli, a teprv kdy a kdy za času císaře Max. skrze podkomoří před právem se ohlašovali a poháněli, kteréž však pŕhony za jistými přčínami nvažoványy nebyl, a kdyby byly k uvažení přišly, žeby snad málo byli obdrželi, jakž pak ze svědomí pana Parchvice, jemuž nedaleko 30 let jest rozuměti se může, že před třiceti a výše lety před týmž svědomím daným, již se Šumberští z práva svého byli vyvedli, protož že Šumberští takového piva šenkování, brániti nemohou. Zase pak že prokurator ukazuje to, že pivovar blíž míle města jest vystaven, z toho práva že jsou se Šumberští nevyvedli; nebo tento pivovar vnově jest vystaven, a ten, kterýž jest pan Přemek z Žerotína vystavěti dal, jest zkažen, a tak jím to právo svobodné zůstává, pročez že Bukuvka jest povinen takový pivovar proti potvrzení od císaře Ferdinanda svobod Šumbeeských vystavený svěsti a v něm piva více nevařiti. Po kterémž uvážení vydal pan sudí za R. pana z Doubravice, mne, a pana Václava Zahradeckého, kteří jsme nález na tento rozum napsali. Mezi Jakubem Vojskou, na místě Nejjasnějšího ect. a Janem Bukuvkou etc. p. n.¹⁾:

Poněvadž Jakub Vojska pohanějíc Jana Bukuvku jemu vinu dává, že u dvora svého Třemešku blíž míle města Šumberka, proti obdarování markrabí Jošta moravského pivovar vnově vystavěti a v něm pivo vařiti a šenkovati dal, toho týmž listem neprovodí, než ukazuje potvrzení cís. Ferdinanda, v kterémž J. M. že takový list viděti vysvědčovati, a jej týmž Šumberským, pokud ho až posavad v užívání zůstávají, schvalovati a potvrzovati ráčí, a to se z svědkův, které Jan Bukuvka ku potřebě své čísti dal, nachází, že ve všech blíž míle Šumberka ležících od starodávna jiné než Šumberské pivo šenkováno jest, že týž Jan B. ve vesnicích svých blíž míle Šumb. ležících k

¹⁾ T. j. páni nalezli.

šeňkování piva svého neb cizího právo má. Avšak poněvadž se i to nachází, že týž J. B. pivovar vnově vystavěti blíž míle od Šumb. dal, čehož jest proti listu císa. Ferdinanda učiniti neměl, že takový pivovar svěstí, a v něm více pivo nevařiti povinnen jest; než chceli dále míle na svých gruntech sobě pivovar postaviti, a do těchto vesnic pivo své vystavovati, neb od jinud bráti dopouštěti, že toho moc a vůli má.

Fol. 77. Po tomto nálezu prožalován pňhon včera odložený, Lidmily Onšikovny na Jana Bukuvku. Jest činiti o věno, že Bukuvka při smlouvách svadebních vydávaje ji za n. Zaviše, za věrnou ruku jí se postavil, a k ní se jako věrná ruka zachovati nechce, t. že jí listu věnného nespůsobil. Bránil se Bukuvka odpovídati, že o zastoupení jest pohnal Jiříka Zaviše, syna toho, kterýž dotčenou Lidmilu měl, ten pak Jiřík že jest umřel, a poněvadž mu o minulém soudu od J. M. poručeno jest, aby to prokázal, že tak činiti chce, a prosí, aby svědomí jeho čteno bylo. Ačkoli Šlevic tomu odpíral, aby čteno nebylo, avšak dovoleno jest. Dokázal toho, že jest zabit v bitvě u Bělohradu, svědomím pana Arkleba z Kunovic, Rodvíce, a některých jiných obecních. Po přečtení prosil Bukuvka odkladu, aby jiné bratří tehož Jiříka neb. pohnati mohl; Šlevic proti tomu, že není činiti tuto o rukojemství, ani o správu, aby zástupce poháněti potřebí bylo, pana Bukuvku že jest žádný v žádnou závalu nevedl, než on samo jako přítel, že se tetě své, spolu s ní ode dvou vlastních pošly, za věrnou ruku postavil, tomu aby zadosti činil; bude-li na tom škodovati, že mu se právo nehájí aby neměl z toho zas kohokoli viniti, než aby paní Ludmila k odkladu povolovati měla, že jsouce žena potřebná že nemůže a J. M. prosí, aby toho na ni dopouštěti neráčili. Stoupili jsme se a najděno p. Bukuvkovi odpovídání, což když uslyšel, podvolil se, avšak oznámil, že svědomí pana Arkleba z Kunovic a pana Petra Skrbenského potřebuje ku při, a protož že odkladu až do druhého práva žádá. Bránil Šlevic tím, že jest ta pře již stará, od 10. let že ten pňhon jest při právě, že mohl se pan Bukuvka svědky opatřiti. P. Buk. se tím hájil, že nemyslí, aby mu odpovídání najděno bylo. Stoupili jsme se a za příčinou předloženou dán mu odklad do druhého práva, však s tou výminkou, aby konečně se všemi potřebami svými k tomu času hotov byl. — Zatím navrátilo se ku pňhonu v outerý minulý k dnešku odloženému, mezi Jiříkem Špetlem a Kateřinou Mincovnou; ale odložen zas do zejřka, a to za příčinou, než jaka by byla neví, neb jsem rovně tehďáž z šraňku vyšel. (F. 73 b.) —

Nejvyšší pan pisar pohnal pana z Donina (toho který měl nebožku paní Tlumačovskou po rodu Zoubkovnou) a pohnal ho z zatkyně. Bránil se pan z Donína odpovídati proto, že má již na dědictví, nebo po ženě díl statku zdědil. Šponar poručník pana místopisare proti tomu oznámil, že tehďáž, když pohnan byl, na dědictví nic neměl. Stoupili jsme se, a po uvážení toho, že se pan z Donína slušnou příčinou brání, a pro ukrácení času, který by nálezem ztráven býti musel, učinil pan sudí dotázku na Šponara z potazu: chcete-li dáti pňhon žalovati čili propustiti pana z Donína? Odpověděl Šponar, že ho propouští bez pohoršení práva; on také to přijal.

Pan Přepický starý pohnal Miňovského, a j. v. dal, že lidem svým ze vsi Počenic dopouští od jinud pivo bráti. Bránil se Miňovský odpovídati, že těch lidí pan Přepický v pňhonu nejmenuje, tak jakž pořádek náš to sebou přináší; uznána jest v potaze obrana slušná býti, protož se také na ni nález stal.

Čajovský vedle poručení, které se mu od J. M. na dnes téjden stalo, znovu skrze suplikacii se ohlásil, žádaje opatřen býti; nebo skrze zastavení nepořádného zvodu, kterýmž se n. Tomanikl, a Martin Sokolovský tehdaž menší pisari, udělavše z sebe jeden menšího komorníka, druhý menšího sudího, zvedli; k nemalé škodě přichází. Dáno naučení panu sudímu, aby se v tom vedle pořádku zachoval, t. aby se znovu po právě šlo.

Prvé, než jsme se rozešli, oznámil p. hejtm. že zejtrejšího dne, J. M. ráčí roky slyšeti, a zbude-li co času, pŕihony před sebe chtíti vzíti.

Pátek.

Po zasednutí stoupili do šraňku nejvyšší pan písař a pan Jaroslav^{fol. 77. b.} Skrbenský, poručníci statku po panu Janovi Skrbenském pozůstalého, přednašejíce poručenství od něho učinené, a žádajíce, aby poslové ke dckám byli vydáni. Čteno jest poručenství, v kterémž zavazuje svůj statek Janovi strýci svému, synu Václava bratra svého, a po jeho smrti, též Janovi, synu Jaroslava druhého bratra svého, a po nich nejstaršímu z toho rodu, a tak dále nápad s nejstaršího na nejstaršího činí. Po potazu vydán jest p. Arkleb z Kunovic a já, kterýž obecní formulí k panu komorníku promluvil, za vložení do desk předně mocného listu král. potom i poručenství žádaje.

Pan Jan z Vrbna prosil J. M. aby za příčinou těžké nemoci pana Štefana bratra jeho, byl propuštěn, aby odjeti mohl; stoupili jsme se, a ač mnozí k tomu se přimlouvali, aby zde zdržán byl, dokud by bratr jeho p. Jiřík nepřijel (kterýž, že pro nemoc nemůže se sem dostat tak brzo, skrze psaní J. M. se ohlásil) avšak pro slušnou od něho předloženou příčinu tak také proto, že nás zde málo jest, a čas k slyšení nepostačuje, dovoleno jest jemu odjeti, a poručeno, i jemu i panu Stanislavovi Rogojskému, aby se k počátku soudu do Brna najítí dali, a na stížnost pana Arkleba z Kunovic, kteráž jim v supplikacii podána jest, odpovídali, o tom tolikéž aby panu Jiříkovi z Vrbna oznámili, a od J. M. aby též k začátku soudu do Brna se vypravil, poručili (v. f. 74).

Když vystoupili z šraňku, poručil pan hejtman roky vyhlasovati, které od minulého pátku odloženy a ještě pozůstaly byly.

1.) Mezi panem Vaclavem Nekešem, a poddanými jeho Vsetinskými. Žádali ti poddaní, aby rok prohlasován byl; pan Nekeš na to promluvil, že se odpovídání nebrání nýbrž že by rád, aby ta věc jednou k vyslyšení a k skončení přišla; ale poněvadž těch lidí tak málo tu vidí, žeby rád věděl, sami-li jsou od sebe přišli, či od jiných zmocnění mají? Odpověděli, že mají zmocnění. Žádal pan Nekeš, aby je ukázali. Dali zprávu, že jsou ústně zmocnění, psaného zmocnění že s sebou nepřinesli. Tu pan Nekeš žádal J. M., aby mu odpovídání najděno nebylo, poněvadž ví, že poddaní jeho tak spurní jsou, že cobykoly J. M. mezi ním a nimi ráčiti vyřknouti, žeby sobě toho za nic položili, a tím se brániti chtěli, že jest se výpověd, ne mezi nimi a pánem jich, než toliko mezi týmž pánem a některými spolusousedy jejími, od nich nezmocněnými stala, a tak, žeby J. M. nové zaměstnání miti ráčili, při čemž nemalou o spouře jejich zmínku učinil, a jak jsou se k kommissarům od J. M. k vyslyšení oboustraným vyměření spurně chovali, oznámil, čehož nám také jeden z kommissarův t. pan Jetřich Podstatský potvrdil. Stoupili jsme se, a uvázili, že netoliko pan Nekeš spravedlivě při tom opatřen býti žádá, než že ani my nálezu bychom učiniti nemohli, poněvadž nejsou tu všickni, pořádného jiným zmocnění nedali. A tak jest těm

lidem oznámeno, že J. M. neráčí moci pana Nekše k odpovídání nutiti, než že tohoto roku do druhého práva odkládati ráčí, a oni aby zmocnění pořádné, psané s sebou přinesli.

2. Mezi lidmi z městečka Bojkovic a panem Žampachem. Dali ti lidé rok žalovati, jehož summa jest, že proti obdarování jim danému, Pol. 78. nimž se ze všech a všelijakých robot vynímají, nutí je robotovati. Jtem že jim nedá v jejich vlastních gruntech klučiti,¹⁾ že je nutí, aby mu z takových vykloučených gruntů skopní²⁾ dávali. Dali potom čísti to obdarování i kvitanci na 600 zl. které za ně dali. Dále pak nic více ani svědky ani ničím neprovozovali. Pan Žampach odpověděl, že je proti obdarování jim danému v žádné roboty nepotahuje, toliko co se stavění dotýče; poněvadž vědomé jest, že se takové roboty vždycky vynímají, a žádným obdarováním zkaženy býti nemohou. Strany pak kloučení lesů a gruntův že se k tomu zná, než toliko jim toho brání, aby se příliš daleko do hor nedávali; z těch pak gruntův kloučených že jsou spravedlivě desátkem povinni. A to vše ukazoval jakž svědky dostatečnými tak i nálezy, v kterýchž podobně jiným pánům to právo strany hájení lesův a brání desátku se v celosti pozůstává. Protož po nedlouhém uvážení, o tento nález jsme se snesli: poněvadž dotčení lidé Bojkovští obvinění svého neprovodí, že pán Žampach tomu odpovídati povinnen není, než jakož sobě do něho stěžují, že jim v gruntech jich vlastních klučiti brání, že se mají s ním o to, pokudby klučiti měli, snést, a k stavění na týž statek robotovati vedle jiných poddaných. R. Já a pan Václav z Zahradek. Při čemž sluší to věděti, že poddaní toliko k tomu statku, k němuž náležejí robotovati jsou povinni a nejinam, tak jakož toho dnes v potazu staří páni dosvědčovali (v. f. 70.)

3.) Mezi Annou Kozarovnou a Jaroslavem Vlachovským. Vinila Anna Jaroslava, že měl o ní mluvit, že mu ňaké škatule a pilné věci z truhly pobrala jemu náležející. Žádala sama odkladu pro svědky i Vlachovský dovolil, my také jsme k tomu vůli dali, jako ti, kteří bychom takových handlův vždycky rádi prázdní byli.

Po těchto rocích vedle věřejšího oznámení přišlo na pŕhony.

1.) A nejprv na ten, který včera byl odložen, mezi Kateřinou Mincovnou a Jiřikem Špetlem.

Ačkoli Špetle jakožto původ žádal, aby kvitance, že to, oč činiti jest, zpravil, čtena byla; avšak když Kateřina žádala odkladu za příčinou, že jest pana Jana Jetřicha zapohnala k svědomí, dán jest jí až do druhého práva, a to jakž k jednomu, tak i k druhému i k třetímu zápisu.

Za tímto odkladem Pirmus, děkan Olom. ohlásil se, že dnes týden poddaní jeho ze vsi Velikého Tynce vyzádali sobě s ním roku, a jej prožalovati dali, ku kterémuž roku že jest nestál, že se to stalo za příčinou tou samou, že jest nemínil, aby ti poddaní po smlouvě s ním učiněné něco protivného nastupovati směli. Poněvadž jest se pak dověděl, že jsou to učinili, a to jmenovitě v obdarování, kteréž od J. M. císař. mají, vysloveno jest, aby se, jsouce obžalování před soud světský stavěli, avšak neodpovídali, že to pan děkan pro vážnost soudu nyní činí, a před J. M. se staví, a ačkoli z oznámení J. M. dávno

¹⁾ Kloučení conf. r. kluka znamená: kopati, planiti, neurodnot pŕdu v pole obrácti.

²⁾ Skopní t. j. desátek obilní.

vědomé příčiny nechce se v žádné odpovídání dáti, avšak že onehdejšího pátku zoumyslně nepominul před J. M. se postaviti, že to svědky vyslyšenými, ač ještě ne všickni vyslyšáni jsou, prokázati chce. Lidé proti tomu se ohlašovali, že jest je k té smlouvě vězením přinutil, a poněvadž i k tomu svědků potřebují, že J. M. za odklad žádají.

Stoupíce se nedopustili jsme těch svědkův čísti, než dali jsme odklad, a to proto, poněvadž ti popi nemají nás za tak hodné. před kterými by odpovídali.

2.) Kryštof Prucker pohnal Jana Bukuvku; nestál Bukuvka; ukázáno Kryštofovi na pořádek: dal stanné na 5 kop groší. Ale prvé. Fol. 78. b. než jsme se rozešli, ohlásil se Bukuvka, ačkoliv nebyla slyšána ta pře, proto že již pozdě bylo.

4.) Pan biskup pohnal purgmistra a raddu města Lítovle (mají Litovellští, ačkoli poddaní ne markrabštití než panští tu svobodu, aby poháněli a pohánění bývali ku právu zemskému jako jiná města markrabská).

Ale není prožalován púhon za příčinou že poručník biskupský Šponar oznámil, že pan Karel z Lichtenštejna, pan jejich, J. M. za to jest žádal, aby k přátelskému jednání dovolil, k čemuž jest J. M. přistoupiti ráčil. A tak jest dán odklad.

5.) Karel Pergar, Jana Kobylku, že ho zde v Holomouci leta 90. ranil, pohnal z 1000 zl. Bránil se Kobylka odpovídati, že ho pohání na Lhotě Vranově, on pak že ji dávno prodal. Prokurator Pergara Radešinský oznámil proti tomu, že by ta obrana postačiti mohla, kdyby ho z gruntův poháněl, než že se tuto nepohání z gruntův než z účinků, a tak když jsme se o to stoupili, najděno mu odpovídání. A tak Radešinský vinic Kobylku nejprv vypravoval, jak se co dalo, potom svědomí dal čísti. 1. Dvou osob obecního řádu, jedno Hostivarského, jedno Bernarta Haňovského z Zástřizl, kteréž bylo nejpodstatnější. A ten takto o tom svědčil, že léta 90. v středu, (nepamatuji před kterým svatým, než o soudu svatojanském) zde v Holomouci šel po nějaké potřebě s ním Janem Kobylkou, a když na rynek přišli, tu že jest Kobylka potkal se s Karlem Pergarem, a jemu řekl: pane Pergar, slyším, že jste panu otci svému měli zprávu dáti, že jsem já ten stav potrhal, jestli že jste to pravili. křivou jste mu zprávu dali. Na to Pergar odpověděl: já jsem toho pánu otci svému nepravil, než toliko že jste pacholku svému kázali, ten stav trhati; k čemuž Kobylka řekl: však ty to lžeš, však jsi ty pacholku svému ten stav trhati dal, a ty to na mne lžeš. A Pergar řekl, že já lhu? a Kobylka k němu: že ty lžeš. Na to že jsou od sebe odskočili, pláště odvrhli, tu že Kobylka dvakrát na Pergara udeřil. prvé než k své brani přijíti mohl, a jej ranil, a když Pergar ku kordu přišel, a naň jednou udeřil, že on Kobylka zase se mu vrtil, tak že Pergovi z ruky raněné braně vypadla, tu že Kobylka byl by naň více pral, ale on z Zástřizl že ho odvedl, a Pergar raněný odešel s mnohým láním, šelmováním a hromováním. Zatím dal čísti svědomí řemenáře zdejšího a ženy jedné vedle pořádku městského vyslyšané a na posledy kolikis nálezů, z nichž jeden mezi pany Mládenci bratřimi, druhý mezi úředníkem Dačickým a Hynkem Koňasem, a ještě jiné dva čísti dal. Proti tomu Šlevic na místě Kobylky také počal mluvití a dal tolikéž čísti svědomí Bernarta ze Zástřizl na poručení pana Hynka z Vrbna, hejtmana dané, což jest pan proti pořádku učinil, nebo pan hejtman nemůže takového poru-

čení o svědomí dávati, leč by ven země k ňaké potřebě sloužiti mělo. Naposledy obě strany žvaly dost dlouho, až na potupu. Když jsme se stoupili ač rozdílné byly přímluvy, však o tento nález jsme se snesli: Poněvadž Jan Pergar na místě syna svého Karla jakožto poručníka dostatečně provodí, že Jan Kobylka i slovy hanlivými, i vytržením braně počátek učinil, a Karla ranil, že mu to má 50 kopami groší českých nahraditi. —

Bylo promlouváno v potazu o ňakého Henricha Jandekera reithara, kterýž za příčinou krádeže ňaké a neboližto loupeže v Hradišti jest na závazek vzat k žádosti úředníka Brodského, a čteno psaní Hradištských o tom oznamujících a za opatření žádajících. Zůstáno na tom, aby jim dána byla odpověď, aby dotčeného Jandekera pod tím závazkem až do Brněnského soudu dodrželi, a poněvadž jest zpráva dána, žeby týž pod panem Rožďalovským v Uhřích sloužiti měl, poručeno jest mi abych se na pánu, kdoby byl, a jak se choval, vyptal.

Fol. 79.

Sobota.

Když jsme se spolu sešli, a potom stoupili, nejprvé nás ulal pan hejtman, že k hodině od něho jmenované se nescházíme, a to se stalo za příčinou jednání, které v domě mém mezi panem Teuflem, a p. Václavem z Zástřizl se začalo, avšak rozešlo.

Potom jsme se snesli, aby soud vzdán byl ještě dnes za příčinami níže oznamenými. Oznamil také pan hejtman, že jakož J. M. kommissaře k slyšení rozepře mezi Vilímem Dubským a Petrem Chroustenským o nápad n. Jana Chroustenského jest ráčil naříditi, že pan Dubský při úřednících menších toho žádal, aby mu k též kommissii svědky vedle pořádku vyslyšeli, čehož jsou učiniti nechtěli, za příčinou, že pořádek toho není, než na pána hejtmána, jakožto místodržícího nejvyššího komornictví, a na pana sudího že jsou jemu ukázali, kteříž mu to za odpověď dali, že pořádek náš toho nedopouští, a aby kdo svědky slyšeti dáti, ovšem pak o svědomí pohánětí mohl, kdo pře žádné při právé nemá. Avšak že J. M. se dotazuje, mohlo-li by to býti, aby takoví svědkové slyšení od ouředníkův menších byli? Snesli jsme se na tom jednomyslně, že to býti nemůže, a že jest proti pořádku.

Vstoupil zatím do šraňku pan Václav z Zástřizl, a strýcové jeho Jaroslav a Václav, a žádal naučení od J. M. poněvadž dotčení strýcové jeho již svá přirozená léta mají, a on jim statek po otci svém, a po dědu jejich odvésti chce, aby v tom opatřen byl. Oni zas ohlásili se s mnohým připomínáním dobrodiní od p. Václava přijatých, a s velikým děkováním, že se ve všem vedle naučení J. M. zachovati, a jemu pak obzvláště toho, což jim činil dobrého, odsluhovati se chtějí. Podal potom pan Václav do potazu poručení neb. otce svého, kterýmž své děti rozdělil, na čemž jsou oni také přestali. Stoupili jsme, a pan hejtman ku paměti přivedl, že toliko dvojí taková věc se zde stala, totiž tato od neb. pana Jaroše z Zástřizl, a druhá od neb. hraběte France z Turnu, kteříž dítky své statkem podělili. Potom o naučení rozmlouváno, kteréž jim takové dáno jest, poněvadž Václav z Zástřizl, před J. M. předstoupíc že strýcové jeho léta svá přirozená mají oznámil, (při čemž další relacii mluvení obou stran učiněna jest) že jest povinen tím, coby za ním týmž náležitého zůstávalo, odvésti, a oni ho podlé pořádku kvitovati. R. pan z Roupova, a p. Podstatský.

Potom pan hejtman od nás vystoupil a mnou své místo osadil.

1.) Přednesl o Hostivarského mladého, že léta svá přirozená má, t. 18. let, prosíc, aby mu naučení dáno bylo strany odvedení zápisu ňakého, který za úřadem jeho zůstává. Dotázka se stala, má-li ten mládenec 18. let? Dána zpráva, že bude mít na konec masopustu; odložili jsme té věci za tou příčinou do Brna.

2.) Oznámil potom, že přátelé sirotkův nebožtíka z Hartuňkova, jakož po meči tak po přeslici ohlašují se, že by chtěli ten statek týmž sirotkům náležitě ručiti, a v tom hned dva Pivcové; bratří vlastní mateře těch sirotkův, do šraňkův vstoupili, a s nimi ujec jejich Bernart Podstatský, a oznámili, že ačkoli by chtěli, jakožto nejbližší přátelé dotčených sirotkův ten statek ručiti, avšak že obávajíc se, aby rukojmí svěsti nemohli, s panem Bernartem Podstatským ujem svým tu námluvu učinili, a jemu právo své, kteréby blízností krve k tomu ru-Fol. 79. b.čení měli, pustiti. Po nich ohlásil se Jáchym Pivče, úředník na Stermberce, jakož svým právem ujevským, tak také na místě Jaroslava Vlachovského, který se praví býti přítelem po meči těch sirotkův, a Pivčovi právo své k ručení pustil. Zatím ozval se Matyáš Švabenský, že jest on nejbližší přítel neb. Matyáše z Hartuňkova, a žeby rád chtěl ručiti kdyby mohl, avšak že se nápadu neodřfíká, nýbrž k němu se právo máti praví. Po nich pan hejtman oznámil, žeby ňaký p, Václav Borotinský skrze psaní se hlásil, že jest nejbližším přítelem po meči, a žeby chtěl ručiti. Stoupili jsme se a dlouho o to rozmlouvali, a uvažovali, mohl-li by kdo těm sirotkům přítelem býti, po meči kdyby nebyl strejc jejich vlastní? Item může-li kdo druhému právo k ručení pustiti? Naposledy jsme se na tem snesli, a nejvíce pro toho Borotinského, aby této věci do Brna odloženo bylo, což jsem já panu hejtmanovi oznámil, a těm všechněm, aby se do Brna najíti dali, a před J. M. se postavili, jsem poručil, jakož i panu hejtmanu, aby toho Borotinského k tomu času obeslal.

Když oni vyšli z šraňku, dala od sebe promluvití Otička z Pěnčic, vdova po Fridrichovi Švabenském pozůstalá, že n. z Hartuňkova, jsouce nálezem J. M. odsouzen, aby jí jakožto rukojmě za věno oddíl svůj takového věna spravil, jest něco peněz na to položil, ostatek pak těch peněz t. sto zl. že jest na dovolení její do roka ujistiti měl, čehož jest nevykonal, prosíc J. M., aby v tom opatřena byla. Dokázala to psaním n. z Hartuňkova, a dvojím svědomím strýcův svých. Dáno naučení panu hejtm., aby to na místě neb. vykonal. Tolikéž Jiřík Šárovec oznámil, že po smrti n. z Hartuňkova a manželky jeho žena jeho jest ty sirotky některé na hojení k sobě přijala, vyhojila, opatrovala, a až posavád to činí, prosíc, aby mu těch 6. koní kočárských, kteří mu od nebožtíka puštění byli a darováni, skrze naučení J. M. přivlastněno bylo. Dotázal jsem se z potazu, máli to kým dokázati, že jest mu je nebožtík daroval? odpověděl, že má dvěma svědky, jedním Zigmundem Onšem, ale ten že přítomen není, druhým, obecním člověkem, tu přítomným, ale ne podlé pořádkn vyslyšaným. Odložili jsme mu toho až do Brna, aby se svědky opatřil.

3.) Oznámil pan hejtman, že ten Orata Mladec na poručení jeho se nepostavil; poručeno panu hejtmanovi, aby ho do Brna obeslal, na příčinu toho neposlušenství se vyptal, a J. M. potomně o tom oznámil. Když neměl pan hejtman co více přednáseti, zasedl na své místo, a

po expedírování některých supplikací nehrubě zaležitých, soud vzdal, za příčinou moru, a krátkého času do soudu Brněnského. Nařízeno při tom o odpověď strany pūhončích¹⁾, aby Cartyblanky i sekryt, a ty místopisař s sebou vzal do Brna.²⁾

Soud Brněnský postní téhož léta (1598.)

Pondělí.

Ačkoli nejvyšší pan sudí za příčinou svého na zdraví nedostatku k dnešnímu dni sem se vypraviti nemohl, avšak když místo panské jiným osazeno bylo, a nás se do čtrnácti sjelo, beze všech odporů jsme soud začali, a nejprvé tito vkladové čtení.

1.) Smlouva o Řečice mají Janem Jiřím Čaloudem a Václavem Lipovským.

2.) Smlouva mezi Justinou Bulovnou a Volfem Koňasem z Vydří o Bohuslavice.

3.) Smlouva mezi pany z Ditrichštejna a hrabětem Jeronýmem z Turnu o ves Charvaty.

4.) Poručenství neb. pana Ludvíka Bernarta z Tovarů.

5.) Vklad panství Kunstatského od poručníkův sirotka Letovského paní Johaně Evě z Lichtenštejne. Zahájen soud.

A potom tito pūhonové vyhlášení, pro něž jsme je stupovati museli.

Hrabě Jeroným z Turnu pohnal pana Václava z Zástřizl o svědomí, co jest jemu o tom vědomo, že léta 89, když hrabě Hans Jakub, bratr jeho prodával ves Odrovice nejvyššímu panu hofrychtýři, jest se ohlásil, pokudž by do smlouvy o týž prodej, nebyl ňaký artykul vložen o stav ňaký u Čvrčovic, že on té smlouvě místa dáti nechce. Bránil se pan z Zástřizl svědomí dáti, poněvadž by je musel dáti proti smlouvě, která již ve dcky vešla, a k tomu že jest již ta věc zašla, zastaralá, kteréž již na devět let jest, on pak že co tehdáž mluveno bylo, pamatovati nemůže. Proti tomu Odkolek, pana hraběte řečnk, odpověděl, že se tu smlouvy nic nedotýče, o to toliko že činiti jest, jaké se od pana hraběte před učiněním té smlouvy ohlášení stalo, a co pamět pana Václava z Zástřizl o tom snáší. Replikovaly sobě strany obšírně, ale tato jest summa jejich mluvení. Stoupili jsme se: kteří se přede mnou přimlouvali, mluvili k tomu, že p. z Zástřizl není povinnen proti smlouvě svědomí dávat; než já své zdání jsem takto oznámil: Předně, že o té věci tuto zprávu mám, že když neb. hrabě Hans Jakub z Turnu prodával panu hofrychtýři ves Odrovice, že jest ten artikul o dotčený stav do smlouvy vešel; než potomně, když hrabě panu hofrychtýři list správní podlé znění smlouvy vykonati měl, a pan hofrychtýř restu

¹⁾ V holom. kraji bylo totiž 34 pūhončích; jelikož ale pro tak velký počet mnoho zaměstnání nebyli, snesl se s nĕm Brněnský léta 1596, aby 28 pūhončích kraje Olom odprodáno, za to ale v Brněnském kraji několik pūhončích zřizeno bylo a ostatek peněz aby v dobré země obrácen byl. Za tou příčinou utekli se pūhončí Olom. k císaři a soud tento na supplikaci jich dal císaři odpověd, že pūhončí oni všetečně k císaři se utekli a že to při ňnĕšení snĕmu a odprodání zůstati má. (sn. p. kn. XV.)

²⁾ Pūhon mezi Šumberskými a Bukovkou (viz str. 124—128) vytištěn v čas. č. M. r. 1880 dle přepisu F. Paľackého.

peněz, který za sebou do vykonání téhož listu zadržel, jemu vydati nechtěl, že jest hrabě, aby peněz dosáhnouti mohl, musel, nemoha rukojmí shledati, smlouvu ke dckám učiniti, první zrušiti, a v nové ten artykul, o nějž nyní činiti jest, vypustiti: ta smlouva že potom do desk vešla. Toho když se hrabě Jeroným dověděl, že jest hned p. hof-rychtýře, též bratra svého o tom pohnal, té smlouvě místa dáti nechtěl, a pro tu příčinu že svědomí p. Václava z Zástřizl potřebuje. Poněvadž tedy tuto smlouvy se nedotýče, než toliko ohlášení před smlouvou učiněnou a to ještě smlouvou již zrušenou a umrtvenou, že pan Zástřizl, potud, pokud se pamatuje, jest povinen svědomí dáti. K mému hlasu když mnozí přistoupili, druzí pak na tom se zastavovali, že jest činiti o smlouvu, kteráž do desk vešla, snesli jsme na tom, aby se dotázka stala na p. Zástřizl, touli se smlouvou brání, která ve dcky jest vešla, čili kterou jinou, a ku které jest se za přítele postavil? Odpověděl že ku^{fol. 80. b.} první, ale ta že jest zrušena druhou, která do desk vešla. Ač pak slyšice to větší díl nás k tomu se přimlouval, že pan z Zástřizl jest povinnen svědomí dáti; avšak pan hejtman ten prostředek obmyslil, aby se této věci odložilo až na při přijde, jehož rady sme uposlechli; a pan z Doubravice, které místo pana sudího držel, promluvil k stranám: Poněvadž J. M. z promluvení porozuměti ráčili, žeby se tu dvojí smlouvy dotýkati chtělo, že J. M. ráčí toho až na při přijde odkládati.

Jiří Rechemberg z Želetic Tandariáše Buli pohnal několika pňhony; propustil ho bez pohoršení práva, ale Taudaryáš nechtěl toho přijíti.

Strýcové Jankovští pohnali Viléma Kotvrdovského s svědomí proti otci jeho Gedeonovi Kotvrdovskému; bránil se Vilém svědomí dáti jsa synem, a to synem nevyděleným, poněvadž by rovně tolik bylo, jako-by je sám proti sobě dával, jsa otce svého nápadníkem. Jankovští proti tomu mluvili, že se nemůže svědomí dáti otci, než proti otci že se může dáti. Stoupili jsme se, a o to se snesli, že neai povinnen takové svědomí dávatí, což jest mu také z potazu oznámeno.

N. Dubčanský, pohnal N. Peldřima z zatkyň; nestál sám, než poručka postavil Barského. Peldřim učinil psaní do soudu o nemoci své oznamujíc a žádajíc aby mu toho pňhony až do druhého práva odloženo bylo. Čteno to psaní na hlas; Barský se ohlásil, že Peldřim nežádá roku nemocného, a protož že prosí za opatření. Stoupili jsme se. Byla veliká o to mezi námi hádka, nebo někteří jsme stáli na tom, že ačkoliv těch slov nedoložil, „žádám roku nemocného“, avšak poněvadž o nemoci oznamuje, odložení do druhého práva žádá, že dosti učinil, a skutkem pořádek naplnil, ačkoli slovy obyčejnými jeho opominul; k tomu, že jemu o poctivost jde jako zatkyňi pohnanému. Bude-li to usouzeno, že roku nemocného nežádavši se nestavěl, že se na něj stané dá, a on že o poctivost přijde, jako ten, který závazku svému zadosti neučinil. Druzí pak na pořádek ukazovali, a že to znamenité v zřízení zemském vyměřeno jest, aby každý, pro nemoc ku pňhonům státi nemoha, prosil sobě roku nemocného, kterýchžto když větší byl díl, ukázáno jest na pořádek; avšak aby ten nebohý o poctivost nepřišel, poručeno jest od nás p. Václavovi z Zástřizl, aby s Barským mluvil, a že se za Peldřima přimlouváme oznámil, aby na něj ustané nedával.

Anna Hadburková, manželka Jana Nosa, p. Jana Leštánského z Podhájí o svědomí. Bránil se Jan dávatí svědomí, poněvadž se píše z Leštán, ne z Podhájí. Stoupili jsme se, a poněvadž někteří z nás o tom, aby stavu rytířského byl, pochybovali, učinil naň dotázku p. z

Doub. jestli stavu ryt.? Dal odpověď že jest, a že jest rodem z Polsky blízko Rus, odkudž že maličký se dostal do Čech a do Moravy. Vypravoval také o svém erbě na dotázku pana z D. Oznámeno mu potom z našeho společného snešení, když na při přijde, bude-li chtíti co k pňhonu mluviti, že bude moci to učiniti,

Stala se také zminka o tomto pořádku, že když který cizozemec z vyšších stavů, t. st. p. neb. r. zde svědomí dává pod svou pečeti, že musí na ně před úředníky mensímu dva prsty položiti, podobně jakoby přísahal.

Jan Humpolecký Petra Hradeckého, probošta a kapitolu sv. Petra v městě Brně. Umřel Hradecký. Nový probošt bránil se svědka stavěti, poněvadž pňhon jest umrlý. Humpolecký na tom stal, že kapitola ne-umřela. Stoupili jsme se a poněvadž Hradecký zejména v pňhonu jest jmenován a umřel, usoudili sme, že pňhon jest umrlý. Při čemž jsem se dověděl, že probošta Brněnského pan z Pernštejna a abatyše Tišňovská dosazuje, pan biskup potvrzuje.

Anna Hadburkova Jiřka Rechemberga, učinila poručníka Jana Nosa z Vojkovic, manžela svého. Bránil se Rechmberg odpovídati; jedno, že neví, jestli Nos osoba stavu ryt. čili ne, a druhé pokudžby Nos osobou st. r. nebyl, že by se Anna skrze vdání z stavu svého vyvedla, a tak poháněti nemohla. Proti tomu Nos oznámil, že mnohá léta v této zemi byv vždycky za osobu stavu ryt. jest držán, všickni se k němu tak zachovávali, jak psaním tak řečí, jakž na osobu stavu ryt. sluší; mimo to, že se uvoluje to dostatečně ukázati, že jest tak starého a staršího rodu než Rechmberk, k čemuž Rechmberk promluvil, že Nosa, Fol. 81. aby stavu ryt. býti neměl, nenařká, než v pochybnosti toliko postavuje, že jej pak Nos dotýká, jakoby staršího rodu byl, nežli on, že J. M. za opatření prosí. Stoupili jsme se, a Nosovi jest oznámeno, aby při nejprvnějším sněmě to, že jest osoba stavu ryt. a že se z toho nikdy nevyvedl, a več se dále podvolil, před pány z rytířstva ukázal, a tak jest tohoto pňhonu až do takového prokázání odloženo.

Kryštof Šen, pana Vencelika o svědky; jsou postaveni na ten způsob, aby je pan Vencelik dal sobě prvé vyslyšeti. Ač se bránil Šen, avšak jest mu z potazu poručeno, že to má přijíti.

Tandaryáš Bule pohnal N. Beránka z zatkyně pod Jiřkem Rechmberkem o svědomí. Nestal Beránek; ohlásil se Rechmberk, že jest mu pňhonu dodal, a jej k stání k soudu slibem zavázal.

Stoupili jsme se. Někteří hned chtěli na pořádek ukazovati, ale jiní ohlídaíce se na to, žeby Beránek o poctivost tudy přišel, a chtěice s gruntem souditi, radili k tomu, aby dotázka na Rechmberka učiněna byla, jestli se v tom podle pořádku zachoval, ukazující na příklad Petra Pražmy mladšího, a převova Svato-Tůmského. (v. f. 75.) K nimž i pan hejtman přistoupil, připomínaje, že za paměti jeho, Jan Čechočovský; otec tohoto, který nyní jest úředníkem na Hodoníně, byl pohnán z zatkyně, pod panem Janem Tetaurem a na Zlíně, pan Tetaur, jsa člověk ničemný, že buď z nepaměti, buď z nedbanlivosti nedodal jemu pňhonu; když přišlo k soudu a pňhonové vyhlásování byli, že Čechočovský nestál, jako ten, který o pňhonu nic nevěděl. Pani soudci že na pana Tetaura dotázku učinil, jak se v tom zachoval, on že pravil, že mu ho dodal, a že ho slibem zavázal; ukázáno jest na pořádek. V tom že se přitrefilo, že toho dne pňhonové všickni nemohli býti vyhlášeni, a některý dobrý přítel Čechočovského, že jest jemu o tom, co se děje, oznámil, kterýž na ráno přijevši, že o ničem nic neví, a svou

nevinu když ukázal, že jest pan Tetaur s velikou hanbou zůstal, a k tomu velké domluvy dostal. Za kterouž příčinou ptal se p. Doub. Rechmberka, jestli se v tom podlé pořádku zachoval, a když svou prvnější řeč potvrdil, ukazáno jest na pořádek.

Týž Bule pohnal z Dubence Mladého; ale poněvadž již pozdě bylo, rozešli jsme se, odloživše ostatek pŕhonů do zejtkfa.

Outerý.

Poněvadž včerejšího dne pŕhonové při sedění svatojirském dodaní vyhlášení byli, (což se stalo pro nedržení sandu svatokunhutského) dnes se začali vyhlášovati pŕhonové svatomartinští, vlaštně k tomu právu náležítí. Ale prv, než se k tomu přistoupilo, Tandaryáš Bule vstoupiv do šraňku a s ním Anna Hadburkovna; promluvil od ní, že jest včerejšího dne vyhlášen pŕhon její na Rechmberka o svědky. Rechmberk pak že jest těch svědkův netoliko nepostavil, než že zprávu dává, že jest jim pryč kázal, a poněvadž by to k nemalému zkrácení spravedlnosti její bylo, že J. M. za opatření žádá. Stoupili jsme se a po uvážení dána jest odpověď, že též Anně bezpochyby v paměti zůstává, za jakou příčinou J. M. včerejšího dne tohoto pŕhonu odložiti ráčili, a že J. M. při tom ráčí toho zanechávati. (Vide supra).

Když potomně pořád pŕhonové vyhlášování byli, přišlo na ty, kterýmiž Anna Hadburkovna též manžel její, Jan Nos, pohnáni byli od vdovy pozůstalé po neb. Prokopovi Vrublinském, zatkyne pod Rechmberkem o svědomí. Bránili se dáti svědomí, že jsou zatčeni pod Rechmberkem, majíce své obydlí v Ejvančicích. Ale prokurator té vdovy oznámil, že tu v Okřiškách od dávného času bytem jest, a poněvadž ta dědina jest Rechmberkovi náležítá, že ji nevěděl kde jinde zatknouti. Stoupili jsme se a více uvážující toho, aby Nos dáním takového svědomí nebyl stvrzen za osobu st. ryt. nežli toho, co od stran mlu-Fol. 81. b. veno bylo, oznámeno jest, že vůbec vědomo jest, co včerejšího dne od J. M. Nosovi poručeno jest, a za tou příčinou že svědomí dáti nemůže (t. otevřeného pod pečeti vedle pořádku).

Václav Lhotský Viléma Muňku o svědky. Oznámil Muňka, že ačkolivěk jest zmocněný pana otce svého k pohánění a k odpovídání; avšak že ti svědkové, o něž pohnán jest, jsou poddaní pana otce jeho, nimiž on nevládne, jako ten, kterému žádný statek od otce postoupen není, pročž že J. M. žádá, aby ho naučiti ráčili, jestli povinnen takové svědky postaviti? Lhotský nic neřikal, než že toho při uvážení J. M. pozůstavuje.

Stoupili jsme se, a ne toliko na to hleděli, že Vilím statku nemaje poddaných otce svého bez dovolení jeho stavěti nemůže, než více na to, že není ten pořádek, aby zmocněný poháněn býval, než aby na místě toho, kteréhož zmocněný jest, poháněl a ku pŕhonům odpovídal; protož oznámeno jest z potazu, poněvadž Muňka statku nemá, a zmocněný jsa, se pohání, že není povinnen těch svědkův stavěti.

Pan Jiřík Kryštof Teufl, pohnal Stanislava Rogojského o svědky, z dědin. Bránil se Rogojský netoliko pŕhonu odpovídati, ale i svědkův stavěti, proto, že nemaje nic na dědictví než toliko na manství, jest pohnán z dědin, a odvolával se jakž na smlouvu mezi stavy toho Mark. a biskupy Holomouckými, tak také na artykul z sněmu léta 82 držaného, žádaje, aby to čteno bylo. Proti tomu řečník páně Teuflův dal odpověď, že

pan o tom, jaká ta smlouva, a jaké snešení sněmovní jest, dobře ví, proti tomu také že nemluví, než poněvadž jest Rogojský slibil, a rukojmími zaručil, při tomto právě odpovídati, a jsa ten pořádek, aby každý, kdož se k tomuto právu pohání, nebo z dědin nebo z zatknyně pohnán byl, že nemoha jej pod žádným zatknouti, musel ho z dědin pohnati, a při tom žádal, aby pamět při pŕihonu, kterýmž jest Rogojský předešle jeho pohnal, čtena byla, což se i stalo, v niž jak slib jeho tak i rukojmové poznámenání byli. (v. f. 45 b.) Odpověděl Rogojsky, že svému slibu dosti činí i činiti chce, než tomuto pŕihonu že se brání odpovídati, poněvadž z dědin pohnán býti nemohl. Replikoval Šponar, že nemá-li on na dědictví, mají rukojmové, kteréžto pohánějíc pana Teufle za sebe postavil, avšak že Rogojského, jakožto původu této věci viní nemoha se rukojmí držeti, poněvadž on jemu sám za sebe odpovídati bude.

Stoupili jsme se, a uvážili jsme, že pan Teufl nemohl jeho jináč pohnati, respectu těch, kteří za něj slíbili, a protož jest oznámeno z potazu, poněvadž Rogojský, pohnavše pana Teufle, jest vedle pořádku osobami na statku pozemském majícími, že k tomuto právu státi a odpovídati panu Teuflovi chce, zaručil, že pan Teufl nemohl jeho jináč než z dědin pohnati, a protož že takové svědky panu Teuflovi postaviti má. Po vynesení tohoto potazu, počal se teprv Rogojský brániti, že takových svědkův nemá, o něž pohnán jest, poněvadž žádných poddaných jeho těmi jmeny, kterýmiž v pŕihonu jmenování jsou, se nenachází, což hned Šponar ujal, a nemálo mu to zdvíhal, že proti potazu J. M. mluví, prvě že se bránil svědkův stavěti, proto že zle pohnán byl, nyní pak že již o těch svědčích věděti nechce. Replikoval Rogojský, že jest proti postavení svědkův nic nemluvil, než toliko pŕihonu se bránil. Ala mluvil tak, jakž mu to od Šponara jest předvozeno, a všickni z J. M. se pamatovali. Pročež po společném snešení jest nejprv oznámeno Rogojskému, aby to co nejdříve prokázal, že těch svědkův nemá, ale den mu není jmenován, a potom učiněna mu tuhá domluva, že se o to pokusiti směl, nejprvé svědkův stavení brániti, a za tím k nim se neznáti, čehož se J. M. do něho nenadáli, a protož aby se toho více nedopouštěl nižádný jiný pod skutečným trestem.

Kateřina Krémovna Jana Krému; nestála sama Kateřina než manžel její Čechočovský. On pak Jan Kréma ochrnutý a všecek zbědovaný na stoličce seděl, hnouti sebou nemoha. Když se ohlásil, že stojí, dal pan hejtman vřbec čísti jeho supplikacii do soudu podanou, v níž toho žádal, aby pro svou těžkou nemoc a pro nemožnost svou domů odpuštěn byl. Bránil toho Čechočovský ukazujíc, že to není za pořádek, aby, kdo k svým pŕihonům stojí, nemocí svou se měl vymlouvat, než kdy a jak se nemocného roku žádati má, že to vědomé jest.

Sešli jsme se o to a uvážili, že abychom mu zprosta odjeti odpuštěti měli, pořádek náš toho s sebou nepřináší; než aby se jemu k tomu dovolilo, aby k odpovídání těm pŕihonům zmocniti někoho na svém místě mohl, a tak odjeti, poněvadž se to stává (v. f. 28. b.) Načemž když jsme se snesli, jest mu to od pana z Doubravice oznámeno, avšak, aby před takovým zmocněním neodjížděl, poručeno.

Táž Kateřina téhož Jana a položení cedulí řezaných. Bránil se Kréma; Čechočovský připomínal pořádek. Stoupili jsme se, a po vstoupení kázal mu pan z Doubravice takové řezané cedule ku právu položit, s tím doložením, bude-li jich, kdy na při přijde, k čemu potře-

bovati, že jich bude moci odvoláním se na ně užíti. O tom pořádku viz obšírněji (f. 18. b. a f. 25. b.) Podal je Kréma, však s výminkou, aby mu po skonání pře navráceny byly.

Adam Věžník pohnal N. Flance, služebníka pana z Kounic o svědomí. Ohlásil se Flanc, že je dáti chce, a když podáno bylo na Věžníka, přijímá-li je, odpověděl, žeby je přijal; než poněvadž Flanc cizozemec jest, a zřízením zemským, jak cizozemci svědomí dávati mají, vyměřeno jest, že se obává, aby potomně pan z Kounic, proti němuž toho svědomí potřebuje, na nákou obranu nenastupoval, kdyby vedle vyměření zřízení zemského to svědomí spraveno nebylo. Ohlásil se pan z Kounic, že proti tomu není, a že sobě to k žádné obraně bráti nechce, a tak je Věžník od Flance přijal.

Po vyhlášení všech pŕuhonův prožalován jest první pŕuhon Jiřka Doudlebského na Gedeona Kotvrdovského. Ohlásil se Kotvrdovský, žeby rád odpovídal, než že nemá ještě svědkův vyslyšaných, žádaje za tou příčinou odkladu; dán jest bez odporu, nebo takový jest pořádek.

Po tomto pŕuhonu ráčili J. M. vzíti pŕuhon pana Karla z Lichtenštejna na paní Johannu Evu z Lichtenštejna, a poněvadž jí na hoře nebylo, dáno návěští úředníkům menším, aby pro ní poslali a mezi tím pan hejtman přednesl dvoje psaní císařské přimluvné za paní z Pernštejna jakž starou tak mladou, a za hrabě a hraběnku z Fürstenberku; dotýká se to oboje sirotčích věcí Pernštejnských, o něž J. M. ráčí se přimlouvati, aby brzo expedirovány byly. V tom přišla paní Johanna Eva. Pŕuhon jest žalován, viní ji pan Karel, že musel za ni dáti v rukojemství 700 zl. 10 gr. 4½ dl. panu Bohuslavovi Bořitovi a ona že mu toho etc. Ač nejprve uvolila se ujistiti ty peníze do sv. Jiří; avšak když poručníci páně Karlovi nechtěli toho přijíti, uvolila se potom zaplatiti. A tak se stal nález na uvolení. R. Pan Berka, pan Krajřf, pan Václav Zahradecký.

Po nálezu jsme se rozešli, a tito oba pŕuhonové byli z rejster svatojiřských, nebo pořádek jest, aby starší rejstra před novějšími přesouzena byla.

Středa.

Dnešního dne jakž rukojemských tak i hlavních při starých jest velmi mnoho přeběhnuto, proto že někteří od svých při odemfeli, někteří se smluvili, někteří nestáli, jichžto pŕuhonové jsou vymazáni, někteří se propustili a tak dále.

Držel jsem místo páně hejtmanovo, a jakž pána, že mezi J. M. dnešního dne přijíti nemůže, tak i pana hofrychtyře, který za příčinou nemoci svého vnuka jest domů odpuštěn, avšak aby se zejtra neb pozjtří sem navrátil, omluvena jsem učinil.

Potom když pan z Doubravice pŕuhony kázal žalovati, přišlo nejprv na pŕuhony Petra Chroustenského na Rejmunda Fukara; ale poněvadž Chroustenský umřel, zapsáno jest: umrlý.

Bernart Čertorejský Rejmunda Fukara; nestála žádná strana; vymazán.

Albrecht Dubčanáký Křiřtofa Peldřima. Zigmund Barský, Dubčanského poručník se ohlásil, že mu Peldřim píše, že pro nemoc svou přijeti nemůže, a že tu vše chce všecku spokojiti. Pročež ačkoli nejprv se vrtěl, avšak potom sám povolil k odkladu až do druhého práva,

k němuž jsme i my dovolili. Vaclav Vitha, Fridricha Maxa, že ho z rukojemství vyvaditi nechce; uvolil se Max, stal se nález na uvolení.

Když se nález psal, já jsem přednesl J. M. žádost pana Bernarta z Fünfkirchu, kterýž trojí věci žádá, t. aby mu úrok že čtyr tisíc, které za stavy má, spraven byl, 2. aby mu škody, které vzal za příčinou stavův při vypůjčování ňakých peněz ku potřebě týchž stavův, které potom přijaty nejsou, nahrazeny byly; jest jich okolo 260 zl. Třetí jakož má cessiones na některé věřitele zemské aby mu ti dluhové zaplacení byli. K první žádosti jakožto spravedlivé jest povoleno; třetí odeprino za příčinou, že my sami věřitele naše pokojiti chceme a ne jiný. Na druhou pak jest toto snešení se stalo, aby mu se ty škody, ačkoliv nespravedlivé a nemírné, zaplatily, ačkoli někteří se k tomu přimlouvali, aby se s ním jednalo, aby od nich pustil; avšak větší díl pro vážnost země, a pro nezřízenou a právě židovskou opatrnost téhož Fünfkirchera k tomu povolití nikoli nechtěli.

Týž Václav Vytha téhož Fridricha Maxa tolikéž o rukojemství. Žádal Max odkladu pro jednoho svědka poddaného pana Hodonínského, u něhož se ležení, o něž činiti jest, děje. Ačkoli bránil poručník Vythův Katarýn, že proti pūhonům rukojemským žádných obran nestačí; avšak poněvadž tuto se nedotýče žádné obrany pūhonu, než průvodu pře a vědomé jest, že svědků leč skrze pūhon dostati moci nebude, dán jest mu odklad do druhého práva.

Pan mistopisář Brňany mnohými pūhony; jsou na přátelském jednání.

Pan prokurator pana z Doubravice (v. f. 74. b. 75.) Bránil se pan z Doubravice odpovídání za příčinou, že tu pana Losinského nebylo, týmž způsobem jakž to učinil léta 96. (v. f. 49, 50.) Pan prokurator pak se ohlásil, že J. M. jest vědomo, jak dlouho tato pře trvá, a že od ní již všickni rukojmové kromě dvou t. p. z Doubravice a pana Losinského odemřeli, a že on skrze to v nemalém nebezpečení stojí; pūhonové tito, že odsad do Holomouce, nejednou zase z Holomouce sem tolikéž nejednou jsou přenešeni, že J. M. prosí, aby tomu již jednou konec učiniti ráčili. Stoupili jsme se, a nevědouce, přijede-li pan Losinský, čili ne, poněvadž se neomluvil vedle obyčeje, odložili jsme této pře až do středy příští s tím doložením a promluvením ku panu prok. jestli by pan Losinský v tom čase nepřijel, aby J. M. v týž den připomenul, že ráčí věděti jak se potom při té věci zachovati, a mně poručiti ráčili, abych panu hejtm. o tom oznámil, aby ho skrze psaní sem obeslal.

Pan hofrychtyř hrabě Hans Jakuba z Turnu.

Po rozstoupení promluvil pan sudí, že J. M. z slušných příčin ráčili jsou pana hofrychtyře domů odpustiti, kterýž zejtra neb pozejtří konečně se sem navrátiti má, protož že J. M. těchto pūhonů do pondělka příštího odkládati ráčí.

Hrabě Jeroným z Turnu pana hofrychtyře; odloženo za touž příčinou do úterka.

Fol. 83.

Pan hofrychtyř pana Krištofa z Tiefenbachu.

Postavil v pūhonu poručníky p. Václava a p. Bohuše z Zástřizl. Stál pan Václav, a ohlásil se, že těch věcí nemá, kterýmižby tuto při věsti mohl, k tomu že se nenadál, aby pan hofrychtyř měl dnes odjeti. Avšak poněvadž J. M. ráčí věděti pořádek, že žádá při něm zůstaven býti.

Ten pořádek se nachází v zřízení zemském v listu 28. v artyk. „Také na tom zůstáno“¹⁾ etc.

Pan z Tiefenbachu proti tomu nemluvil, pročež když jsme se stoupili, snadno jsme se na tom snesli, aby pan z Doubravice oznámil, poněvadž původ pňhonu nežaluje, jestli že do vzdání soudu žalovati nebude, že pan z Tiefenbachu bude věděti, co za pořádek.

Pan Friedrich z Náchoda p. Hanuše Čertorejského; jsou na přátelském jednání.

P. hofrychtyř Rajmunda Fukara; nestal Fukar; ukázáno panu Václavovi z Zástřizl, jakožto poručníku, na pořádek.

Bernart Syrna purgmistra a raddu města Jihlavy; nestála žádná strana; poručník Šponar nechtěl nic o tom věděti, ani pňhonu žalovati, vymazán jest.

Zigmund Barský Křištofa Krušinského z Lipna z sumy 127 zl. 27 gr. Jest týž Kryštof Polák a má svůj byt na gruntech probošta Rajhradského. Když pňhon prožalován byl, a strany počaly k němu mluvíti, přivedli jsme ku paměti, že mnozí v pochybnosti mají, jestli tento Krušinský st. ryt. a sám probošt že jest mluvíti měl, že o tom neví. A ačkoli se zpráva dává, žeby bratr jeho měl v Čechách býti, a sestru Pleského za manželku míti; avšak poněvadž žena stavu nedává než po muži jej béře, vidělo se nám o to promluvíti; a tak stoupili jsme se, a z potazu pan z Doubravice naň dotázku učinil, byl-li by st. ryt.? Odpověděl, že jest; odložena do druhého práva.

Týmž způsobem jest i ta odložena, kterou s ním má pan Bohuslav Bořita za touž příčinou.

Frydrych Kaltenhof Habarta; nestál Kaltenhof, než Habart vstoupil do šraňku a ohlásil se, že jest ta věc spokojena. Pan z Doubravice dotázal se, oč jest pňhon? Odpověděl místopisář, že jest o vykonání listu, k čemuž Habart promluvil, že ten list jest mu již zase navrácen, a že prosí, aby pňhon byl vymazán, poněvadž původ nestojí a zápis jest vyvazen. Stoupili jsme se, a nejprv se na tom snesli, aby pňhon byl vymazán; než potom, rozmyslivše se lépe, učinili jsme dotázku po druhé na Habarta, jestli pak ta věc spokojena, a má-li zápis? Tu on teprv počal řeči plísti, a praviti, že se dobře nepamatuje, má-li ho, či nemá a že nemůže J. M. jisté zprávy dáti. Což my slyšivše nemálo jsme se nad takovou jeho nevážností a neustavičností urazili, a sobě to k srdci hrubě připustili, že pro jeho nejisté řeči byli bychom o málo sebe i pořádek zavedli, protož uradivše se o to, a přivedše sobě ku paměti, že těch tlachanic nedůvodných již přespříliš se doslýchá, pro přetržení jich na tom se snesli, aby mu p. z Doubravice nejprv dobře naši natřel a potom na rathous aby dán byl. Což pan z Doubravice vykonal a jemu oznámil, že jsou J. M. s nemalým podivením toho doslechnouti ráčili, kterak on svými nejistými a nestálými řečmi J. M. zanášeti směl, jednak jedno, jednak druhé tvrdíc a jistic, k nemalému J. M. posměchu a podvodu, ješto všem vědomé jest, jaká v těchto místech i vážnost i mluvení opatrnost se má zachovávat i jak každý s pravdou před J. M. jest povinen se stavěti. Protož že J. M. těžce takové provinění snášejíc jeho ráčí v své trestání

¹⁾ Úplně tento článek zní; „Také na tom zůstáno, kdožby pohnal a pobonu nežaloval do vzdání soudu, pohnaný dađa právo ustané nemá o to více pohnánin býti a pohnanému 10 kop grošů propadnout a z těch muož hnán býti.“ Zř. z. léta 1562. list 28.

a kázeň bráti, a při tom kázal mu do šraňku se stoupiti, a slibem ho zavázal, že před sluncem západu na rathous se postaví, a odtud nevejde, dokavád z závazku propuštěn nebude¹⁾. Prvé pak než mu tu domluvu učinil, oznámil, jestli že Kaltenhof před vzdáním soudu státi a púhonu svého žalovati nebude, že bude věděti Habart, co za pořádek. Farář Zbraslavský pohnal mne třema púhony; nestál, neb se zpráva dává, že umřel, a Katarýn poručník propustil mne z púhonu bez po-

Fol. 83. b. horšení práva.

N. Grosovna Václava Mydlovského; nestála žádná strana a Václav slíbil panu sudímu státi k púhonu. Jest vymazán.

Pan z Tiefenbachu pana hejtmana o zastoupení; poněvadž se dotýče púhonů páně hofrychtyřových a jest prvé panu z Tiefenpachu ukázáno na pořádek, jest při tom pozůstaveno. Ohlásil se pan Karel z Lichtenstejna, že chce pana hejtmana v tom púhonu zastoupiti.

Po těchto púhonech svolal jsem pany soudce, a přednesl jsem jim psaní pana z Zvole, v kterémž se omlouvá, že na obeslání J. M. nemohl se sem dostaviti za příčinou poručení pana hejtmana Opavského, který ho na poručení J. M. císaře do Opavy obeslal; avšak poněvadž od některých svých přátel srozuměl, že se mu to obeslání stalo, za příčinou nespravení berní na místě paní mateře jeho nebožky, že je chce spraviti. Odloženo jest této věci na pana hejtmana, poněvadž se někteří z J. M. ráčili pamatovati, že jest obeslán netoliko pro nespravení berní než že se úředníkům menším, když mu se v jakousi ves za příčinou téhož nespravení vedle snešení sněmovního uvázati chtěli, zprotivil.

Čtvrték.

Včerejšího dne, prvé než se púhonové začali, pani z Vrbna do šraňku vstoupivše, oznámili, že jakož jest jim od J. M. poručeno o minulém soudě Holomouckém, aby se k začátku soudu zdejšího sem najíti dali, že jsou tak učinili, a před J. M. se stavějí, a poněvadž za příčinou zápisu panu z Kunovic svědčícího sem obesláni jsou, že J. M. na to zprávu svou dávají, a s tím supplikaci podali, kterouž jsem já jakožto místo pana hejtmana drže, mezi J. M. přiněsti poručil. Summa pak její byla tato, že se k tomu zkažení zápisu znají, avšak jak jest ho pan Rogojský dostal, že nevědí; nicméně že to u sebe nacházejí, že jsou panu z Kunovic v tom nic neublížili, a pakli se jemu vidí, že jsou mu v tom co křiví, že se na právo odvolávají, aby je o to vinil, že jsou mu i každému dosti usedlí. Ta supplikacie pro zprávu panu z Kunovic ode mně odvedena jest. Dnes pak když jim od dobrých přátel ukázáno jest, co ta věc na sobě má, a že k škodě a ku posměchu velikému spolu přijdou, jiné myslí nabyli, a stoupivše do šraňku spolu i s Rogojským, ohlásili se, že jsou se s panem z Kunovic o to urovnali, a že se uvolují, jemu takový zápis obnoviti. Což jest pan z Kunovic od nich přijal, a pan hejtman na místě J. M. jim odpověd dal, že jsou J. M. ráčili to rádi uslyšeti, že jsou se přátelsky s p. z Kunovic o to snesli a porovnali, a že poněvadž se uvolují panu z Kunovic summu, o niž činiti jest, ujistiti, že mají tomu zadosti učiniti.

Jan Lešťanský předstoupil před J. M. a ohlásil se, že jsa pohnán

¹⁾ Zde připsáno na straně červeným inkoustem: „Totéž se stalo před léty p. Janovi Koňasovi, když strany hákých svědků v řeči se měnil podlé zprávy p. Václava Zahr. (adeckého).“

od Anny Hadburkovny o svědomí, jest z poručení páně hejtmanova k ruce panské vzat na závazek, prosíc aby z toho závazku propuštěn byl. Stoupili jsme se o to a dlouho hádali, poněvadž někteří se k tomu se (sic) přimlouvali, aby zprosta byl propuštěn za příčinou, aby tudy nebyl ztvrzen za osobu st. ryt. i to jsme uvažovali, že on chce odjetí a toho proto žádá, aby dokázati mohl, kdo a co jest. Bylo odporu nemálo; naposledy na tento prostředek pan hejtman trefil, kterýž i od nás schválen jest, aby mu oznámeno bylo: poněvadž Anně Hadburkovně, která jej o svědomí pohání, pře odložena jest, že může odjetí, a zase se navrátíc, že má, jakž náležeti bude, svědomí dáti. A tak ani z závazku propuštěn není ani mimo potřebu a příležitost svou od nás zdržán.

Po této odpovědi žalování pūhonové, a nejprvé ten, kterýmž Alžběta Sturmova pohání Pavla Vacha zatkně ze 40 kop gr. a jemu vinu dává, že jest jí zápis na sebe udělal léta 91. že jest jí dvě bečky vína červeného dlužen, a ty že jí toho roku vydati měl, avšak tomu zadosti neučinil. Poručník její p. Volf Koňás dal ten zápis čísti, v kterémž se vedle pūhonu vysvědčení tak našlo.

A také Vacha jemu neodpíral, než pūhonu se bránil, že v něm Fol. 84. o dvojí věc t. o peníze a o víno pohání; a stěžoval sobě to, že nejša jí dlužen než dvě bečky vína, ona ho o osmdesáte zl. poháněti smí. Proti čemuž Koňás oznámil, že jest jí mnohem více dlužen byl, a že jí zápis, který na půl druhého sta zl. svědčil, potrhal, cožby se dostatečně ukázati mohlo, kdyby máti té panenky živa byla; k tomu že jest již tomu dluhu několik let, ona že tam i sem jezdíc mnoho a více, nežli oč činiti jest, utratila, a při tom J. M. za opatření prosil. Stoupili jsme se a té bláznivé obraně Vachové jsme se museli zasmáti; potomně uváživše dluh spravedlivý a tolikéž cenu vína téhož léta i práce té panenky snesli jsme se o tento nález: poněvadž Alžběta Sturmova, pohánějíc Pavla Vachu, zápisem jeho vlastním to provodí, že jest jí týž Pavel dvě bečky vína červeného léta 91. vydati měl, čehož jest neučinil, že jí toho podlé pūhonu napraviti má. R. pan z Roupova p. z Krajku, p. Václav Zahradecký. Po přečtení nálezu slíbil Pavel p. z Doubravice, nálezu dosti učiniti.

V tom času, co se nález psal, přednesl pan hejtman supplikaci Rechemberka, v níž sobě stěžuje do pana Volfa z Koňasa, že mu některých svědkův jeho, kterýmiž toho, že Anna Hadburkovna pálené i víno šenkovala, a jiné městské obchody provodila, a tudy se z stavu ryt. vyvedla, prokázati chce, vyslyšeti nechtěl, za tou příčinou, že s touž Annou o to žádného pūhonu při právě nemá, prosíc J. M., aby témuž panu Volfovi, aby takové svědky vyslyšel, poručiti ráčili. Snesli jsme se na tom, aby pan hejtman jemu oznámil, že toho pořádek není, aby kdo měl svědky dáti sobě vyslejšati proti tomu, kohož by nepohnal, nebo s kým by sobě roku nevyžádal, a protož aby sebe a jiné v tom nezaměstnával. (v. f. 79. a. o Dubském).

Václav Koňás etc. zmocněný od Simeona Koňasa otce svého, pohnal Volfa Koňasa etc. z 10000 kop groší, že jest léta 89ho při soudu postním Brněnském, Markytě Hostakovské z Arklebic manželce své vedky zemské vložil ves a tvrz Buč, ves Slatinu, a koliksi jiných vsí a dvorů, na kterýchž jí věno i nad věno zapsal, aby jich až do proměnění stavu svého, aneb pokudžby vdovou zůstala, do smrti své užívala a v držení byla, a po smrti její aneb proměnění stavu, aby na uje

jeho Jankovské, sestry jeho syny, to vše spadlo, čehož jest učiniti nemohl proti smlouvě mezi Hynkem i Jindřichem Koňášem bratří vlastními a otci jejich učiněné, podle kteréžto smlouvy on Simeon Koňáš jest léta 90ho takovému vkladu odpor vložil, a toho že mu napravití nechce. Po prožalování pŕuhonŕ Tandaryáš, řečník Václavŕ, odvolával se na tu smlouvu, kteráž při vyhlášení pŕuhonŕ byla vedle pořádku ku právu předešle položena. Ohlásil se místopisař že jest před rukama, aniž že při ní jedné celé pečeti není, a druhé polovice, a četl pamět, kteráž při pŕuhonu o touž smlouvou učiněném zapsána byla, t. že J. M. toho času věduce to, že se té pŕudruhé pečeti nedostává, ráčili jsou poručiti, jí při právě zanechati, že potomně, když na při přijde, ráčí jí chtítí vážiti. Kázali jsme jí do potazn vzítí a věduce, že toliko jedna pečet, kteráž byla Jindřicha Koňáša pro sešlost a starost z custodie vypadla, druhou pak páně z Kunštatu, který mezi jinými k ní na svědomí přitiskl, že jest výborně znáti, usoudili jsme, že není porušena, a pan z Doubravice promluvil: ačkoli jest z toho listu jedna pečet z custodie vypadla, avšak J. M. ráčí jej za pořádný uznávati. má čten býti.

Tak se také stalo. Summa jeho jest, že Hynek a Jindřich, bratří Koňasovi, příznávají se, že jsou se o statek otcovský i také který vysoudili, spravedlivě rozdělili, jedenkaždý že svůj díl přijal, na druhého bratra že se žádným vymyšleným způsobem navracovati nechce, než každý z nich že bude moc mítí činiti s dílem svým co se mu za dobré viděti bude; jestli žeby pak který z nich bez dědičŕv mužského pohlaví sešli, že má statek jeho na druhého bratra spadnouti, a v čem sebe zavázali, v tom také i syny své, i budoucí potomky jejich potahli; vyměnili sobě také, co by jeden každý měl a mohl z svého dílu odporučiti, jak dcerky opatřiti a tak dále. Z kteréhož přečtení jsme vyrozuměti mohli, že ten list jest velmi spletený a že ani dílčím listem, ani smlouvou, ani erbanunkem¹⁾ nemůže právě nazván býti, poněvadž to všecko v hromadu smíšeno jest, a každéhoňaký kus do něho vpleteno.

Prosil pak Tandaryáš, když přestal místopisař čísti, aby pan Václav na místě pana Simeona při takové smlouvě zachován byl. Načež Šponar prokurator páně Volfŕv odpověd dal, že jsou J. M. ráčili ten dílčí list, který strana omylně smlouvou nazývá, slyšeti, a z něho porozuměti, jaké jsou na onen čas před padesáti a koliksi lety, bratří Koňasové mezi sebou dily položili, jak se jeden druhého odepšali, a na sebe se žádným vymyšleným způsobem nenavracovati slibovali. Tomu také že jsou z dosti učinili, jedenkaždý z nich až do smrti na svém dílu že přestal, obzvláštěně bydlel, druhému v ničemž žádné překážky nečinil. To též že jsou synové po smrti otcŕv svých zachovali, o statky se rozdělili, každý na svém že chlebil a jeden druhému v jeho dědictví nevkröčoval. Nad to že po rozdílich již, pan Kašpar Koňas nejstarší bratr, paní Marianě Kočenské z Turšova, manželce své na svém dílu (který nyní pan Volf drží a o nějž činiti jest) věno zapsal, tomu že jsou bratří jeho Jan a Volf pokoj dali, a když po smrti jeho v týž statek se uvázali, navrátili ho vdově, a ještě škody platiti museli. Týmž způsobem pan Jan Koňas druhý bratr že jest tolikéž na statku svém Kynickém věno ujistil a do desk vložil, ačkoli jí potom živností přečkal, proti čemuž jest pan Simeon nikdy tomu neodporoval, až teprv při tomto vkladu.

¹⁾ t. j. Erbeinigung.

A na to dal čísti výpis vkladu od pana Kašpara učiněného, a místo páně Janového vkladu dal čísti svůj vklad. Zatím pak vedl to, že takový list žádné platnosti mítí nemůže jakž proto, že není vykonaný podle vyměření toho, který v řízení zemském v listu LIX se nachází, v němž nařízeno jest, jak a pokud se to opatřiti, aby statek od rodu neodcházel, může; tak také pro to že v témž artykuli zejména toho doloženo jest, že pacholíkové, kdyžby k létům přišli, mohou takové otcovské nařízení zrušiti.¹⁾ A hned na to připomínal, jak potomně to nařízeno jest, kdyžby k létům přijdouce bratři se rozdělili, že mají svobodu tu své, komu chtějí, dáti, což dokázval artykulem z téhož zřízení v listu 87. A na posledy pro dokázání toho, že jeden druhého k nápadům nutiti nemůže, dal čísti dva nálezy jeden mezi Jiřkem a Mikulášem z Nevědomí, a druhý mezi Janem z Kostník a Janem Stitinským z Kostník, a mimo to naučení panu Hynkovi z Valdštejna dané jakožto nejvyššímu komorníku o pana Voldřicha z Kounic když přijda k létům poručenství pana otce svého z desk vymazati dáti chtěl, aby se pan z Náchoda na nápad jeho více troštovati²⁾ nemohl. A tím svou řeč zavřel. Tandaryáš pak podal psaní neb. pana Jana Koňasa, kteréž toho času, jak s vdovou po panu Kašparovi pozůstalou činiti měl, jest p. Simeon o týž list díleč jej žádaje učinil, a prosil, aby čteno bylo, čemuž ačkoli Šponar odporoval, avšak dovoleno jest k tomu s tím doložením, že J. M. ráčí věděti po tom jak takové psaní vážiti.

A když po přečtení strany neměly co více mluvíti a ukazovati, a všickni jsme se o to snesli, že ten list nepořádný jsa k žádnému průvodu platen býti nemůže, a tu nepořádnost jsme vážili jedno v tom, že z počátku bratři Koňasovi se dílné býti praví, na sebe se nenavracovati slibují, a potom malo dáleji zase se na nápady jeden druhého táhnou, ješto pokud se znovu spolčiti chtěli, neměli toho plésti do listu dílečho, než vedle pořádku v tom se zachovati; druhé, že v tuž smlouvu aneb snešení své, jsou také syny své potáhli, ješto toho moci neměli, vědouce, že podlé svobod tohoto Mark. žádný otec syna v ničemž krom až do let přirozených zavázati nemůže, aby pak zavázal, že to k žádné platnosti není. Třetí že ten list jsouce sobě v nejednom artykul odporný, ani listem dílečím, ani spolkem, ani smlouvou nemůže nazván býti, ke dekám že nesvědčí, a tak k žádnému dokazování sloužití nemůže. Aby pak mohl sloužití, že předešlymi vklady Kašpara, a Jana Koňasa umořen a zrušen jest, bratři nejprv, a potom strýcové že se z toho vyvedli, a protož k nálezu se přimlujajíce takový jsme učinili: že poněvadž Jindřich a Hynek bratři Koňasové v listu dílečím o nápady statků svých mezi sebou a syny i potomky svými jisté nařízení avšak proti pořádku jsou učinili, a zřízení zemské to vyměřuje, že pacholíkové přijdouce k létům taková nařízení zrušiti mohou, jakož Fol. 85.

1) Článek ten zní v tato slova: „Také tote ustanoveno jest a zřízeno, že otec neb děd (ačby nechtěl, aby statek jeho odšel od jeho rodu v jiný rod) muože dekami, nebo na mocný list královský od dcery, neb dcer statek svojoj na všem aneb na díle dáti a poručiti přátelnom svým přirozeným po otci neb po mateři, pokudž mu se zdá. Však opatře dceru neb dcery slušně věnem podlé statku toho. A tak postaviti: ačby pán Buoh smrt na pacholiky dopustil, nežliby k letom přišli, tehdy aby s statku mého po dcerách mých toliko dáno bylo a ostatek aby spadlo na toho přítele, neb přátely. Než pacholíkové přijdúce k letom mohou to změnití a při dědictví svém zuostatí a o tom řídití podle svobod země Moravské.“

2) troštovati z německého „Trost“ znamená něco s nadějí očekávati.

i Kašpar Koňas to učinil bez odporování Jana a Volfa bratří jeho, že i Volf manželku svou a přátely vkladem ve dcky zemské vloženým opatřiti mohl, a tomu odpovídati nemá. R. Já, p. z Náchodu p. Václav z Zástřizl. Tento nález jest obšírnějšími slovy vyjádřen, než toto na hoře psané summa jeho jest.

Šen podal připsání od J. M. císaře, v kterém J. M. se zaň přimlouváti ráčí, aby v té při, kterou se panem Vencelíkem má náležitě opatřen byl. Počal k tomu také mluvití a na pana Vencelíka sobě stěžovati, ale ukázáno jest mu na rok jeho, aby tehdaž mluvil.

Zatím mnoho púhonů jest přeběhnuto, na větším díle umřelých. Matouš Hejn z Stirceperku p. z Doubravice; ohlásily se strany, že jest na přátelském jednání.

Někteří páni a z rytířstva i duchovní do šraňku vstoupíce přimlouvali se za Habarta. Stoupili jsme se a potom dal odpověd pan z Doubravice, že ačkoli Habart skrze svou nevážnost, které jest se dopustil, nemalého trestání zasloužil, avšak že na přimluvu jich ráčí ho J. M. z toho trestání propouštěti, a jest při tom dvěma stavu ryt. poručeno, aby k němu došli a jeho z závazku propustili na ten způsob, aby zejtrejšího dne hned po zasednutí před J. M. se postavil.

Oznámil potomně p. hejt., že J. M. ráčí zejtrejšího dne roky slyšeti.

Pátek.

Jak jsme zasedli, Habart vstoupil do šraňku, pro něhož se nám kázal pan hejtman stoupiti; což když se stalo, dal zprávu panu sudímu, kterak předvčerejším jest do trestání od J. M. vzat, a jak včera a na jaký způsob propuštěn, nyní pak, že na poručení včerejší se staví. Dána mu znovu kapitola tuhá, a potom z závazku propuštěn.

Kázal pan hejtman vyhlášovati roky, a nejprv jest vyhlášen ten, který pan z Kunovic má s poddanými Světlovskými, jsa sem z Holomouce přenešen, ale poněvadž pan z Kunovic žádal odklad pro svědky, jest dán do druhého pátku.

Mezi Janem Muňkou a hrabětem Henrychem Matesem z Turnu; jest srovnán.

Mezi Mezenským a Stiskem odložen do druhého práva, proto že Mezenský nemocného roku žádá.

Mezi Tandaryášem Bulí, a Florianem Dubčanským z Račic; jest vymazán, proto že Florian není st. ryt.

Rok mezi panem Janem z Vrbna a Kryštofem Haubicem; umřel Haubic, pan z Vrbna žádal na poctivosti opatřen býti. Dána mu odpověd: že o panském ctném a dobrém chování všechném jest vědomo. Poněvadž na pana nic vedeno není ovšem ukázáno, že J. M. neráčí věděti, jak jeho opatřiti; také že ten pořádek není a kázal pan hejtman při roku zapsati, že jest umřelý.

Mezi Kristofem Šenem a Janem Vencelíkem; po prožalování roku Šen jakož předešle o soudu svatokunhutským léta 96. vše opáčil obšírnými slovy, což v sobě púhon zdržuje, jehož summa jest, že jej Vencelík pod řádem a právem do vězení dal, nemaje nad ním moci, jakožto osobou st. ryt. provozovati.

Proti tomu Vencelík, podobně jako tehdaž bránil se odpovídání za příčinou, že Šen jest člověk na poctivosti zmařilý, který pro své nešlechtné skutky v vězení sedával, po poctivosti své nestál, a k dokázání toho, podal týchž svědkův, kteří o témž soudě mezi námi čtení a uvažování byli.

Šen pak prosil J. M. aby Vencelíkovi najděno bylo, aby odpovídal s tím doložením, že dobře tomu rozuměti může, že jej pan Vencelík chce ustáti, a jakožto chudého pacholka potlačiti aby skrze časté odklady on k škodám a outratám přiveden byl, a tak naposledy zahynouti musel, ještě jest se prvé, nežli s nim roku vyžádáno bylo, sám ku právu odvolával, a k dokázání toho podával supplikacii, aneb zprávu Vencelíkovou na supplikacii Jeho J. M. před léty podanou.

Vzata jost od něho, tolikéž svědkové od Vencelíka a když jsme v potazu v to nahlledi, a že ty věci předešle také čteny byly se upamatovati, kázali jsme je z novu čísti a Fraucimoru i pacholatům vystoupiti. Čtena nejprv dotčená zpráva Vencelíkova, v níž se to našlo, že se ku právu odvolává. K tomu Šen svou předešlou řeč opáčil, a chtěl cosi dáti čísti z řízení zemského; ale poněvadž to řízení Brněnské bylo, kterýmž se nespravujeme, není mu dovoleno. Dotýkal také řeči svou Vencelíka, že sám není bez hříchu, a že vidí mrvu v bratra své oku, a břevna v oku svém nevidí, a že jsa člověk učený a práv povědomý měl by věděti, jak právem živ býti. Pročež žádal za opatření Vencelík. Stoupili jsme a uváživše, že nejsou než jalové řeči, nechali jsme toho při prvním poručení; a tak čteno nejprv svědomí pana Hodějovského, potom dotčení svědkové předešle slyšání. Po přečtení těchto podal Vencelík na horu psaní neb. pana Jana Hošte z Valdstejna, poručníka svého a bratří jeho, v kterémž panu Hynkovi bratru svému, hejtmanu tendáž oznamuje, že jest téhož Šena do vězení dal, v kterémžto psaní jemu zlý posport dává, nebo naň vede, že v Žemberce nějaké peníze ukradna utekl. 2. Že od pana Miřana tolikéž utekl, kterýž když ho dostal, že ho dal do Daliborky, že měl stát býti, než potom že byl vyprošen. 3. Že zlíhal děvečku ve dvoře, a druhou na zámku. 4. Že té jedné děvici prach jakýsi dávatí chtěl, aby dítěte pozbyla, a takových jiných věcí nemálo dotýká. Poslal také témuž panu bratru svému supplikacii téhož Šena z vězení psanou, v níž se ke všemu zná, za milost prosí, a v též supplikacii sebe chudým sirotkem nazývá. To psaní ani ta supplikacii prvé nikdy čteny nebyly. Pročež Šponar opáčiv to vše, nejvíce na to dotíral, že jest sirotkem paně Vencelíkovým, a že se sám k tomu přiznává, k tomu v rejstřích dědiných že jest zapsán, že se stavěl, že peníze gruntovní po rocích bral, a všecko to, co jiní poddaní činí, podnikoval; nadto aby ukázal, jestli osoba st. ryt. pod kterého hejtmana správou kdy byl, jako bývají sirotci panští a rytířští, a zatím dal čísti nález mezi knězem Ekharten z Švaben a Jirou Hejdou jináč Jankou, kterýž když před právem loveckým na Buchlově¹⁾ se odvolal, že jest osoba st. ryt., podán jest k soudu zemskému, a jsouc naň ukázáno, že v šatlavě bývával, nepoctivě a lotrovsky se choval, odsouzen jest st. ryt. Potom dal čísti svědky, kteří ukazovali násilí, kteréž tetě své v domě svém, když u něho v službě byla, učinil, a ti svědkové byli otec a bratří té děvečky a ona sama, po přísaze vyslyšání. A ačkoli bránil jich Šen čísti za tou příčinou, avšak poručeno jest, aby čtení byli, že J. M.

¹⁾ Toto lovecké právo Buchlovské zdá se býti pozůstatkem bývalého zupního soudu čili cudy, vztahované později snad jen k lesním puchům, ač v 15. století i jiné i hrdelní pře rozsuzovalo. Trvalo do r. 1748. Podřízeno mu bylo 29 osad k panství Buchl. náležitých. Soudilo se dle městského práva a přísedícími byly buď starostové anebo jiné osoby (lovci) z oněch osad, mimo to dva radové z Uh. Hradiště. Rozsudek, z něhož se odvolati lze bylo k apelaci do Prahy, předkládal se panu Buchlovskému.

ráci věděti, jak potom je vážiti. K tomu podal svědomí Křištofa z Strachovic, který vysvědčoval, že přítomen tomu byl, když ta jistá děvečka jmenem Kateřina, a otec její i bratří i strýc jsou panu Vencelíkovi na Šena žalovali, a ta jistá že jest vůči to Šenovi mluvila, a když Šen zapíral, jemu v hrdlo klamů nadala, a Vencelka pro Boha za ochranu prosila; naposledy dal čisti nález mezi Markvartem Rajeckým, a knězem Mikulášem Běhařovským, pro násilí a cizoložstvo hrdla odsouzeným; v tom nálezu můj pan otec byl relatorem.

Proti tomuto dlouhému pře vedení Šen nemnoho mluvil, avšak po artykulích všemu odpíral, ale nic odvozoval, toliko když o tom násilí tetě své učiněném mluvil, že to chce se sebe svěsti se uvolil, kdyby toliko svědky vyslyšány měl, a že jest osoba sta. ryt., žeby to snadno dokázal, jakož smlouvou jakousi, kterou doma má, tak i jinými průvody, kdyby se byl toho nadál, že jej pan Vencelík v tom nařikati bude; avšak nad to ukazoval škartu jakousi, kterou mu Vencelík svou rukou napsal, v níž mu titul dává „urozenému.“ Kázal se nám pán hejtman stoupiti, a oznámil, že daremné vody přelévání bude, poněvadž Šen nemá svědkův vyslyšaných, a s tím ukázal supplikacii, kterou mu Šen dodal, v níž sobě stěžuje do ouředníků menších, že mu nechťjí svědkův vyslyšeti, dotýkajících se odvodu násilí, v němž od pana Vencelíka jest nařčen, pravice že s ním o to ani půhonu ani roku při právě nemá. Když jsme se k té věci přimlouvali, někteří z nás chtěli jíti příkladem Rechmberkovým, ale jiní jsme jim to svrhli, a že jest rozdílná věc ukázali. Nebo tento náfek již při právě jest, obě strany svědkův potřebují, jakž k průvodu, tak k odvodu, poněvadž jedné straně jsou vyslyšáni, že také spravedlivě druhé býti mají. Protož jsme se na tom snesli, aby tohoto roku až do příštího pátku odloženo bylo, a panu sudimu jsme poručili, aby panům úředníkům menším takové svědky vyslyšeti poručil. Což i Šenovi zjevně oznámeno jest.

Zprávu dal, po tomto odložení pan hejtman, jaký opět nedostatek při písařích se nachází, Oneš že jest nemocný, Strachovský že odpuštění žádá, a předložil osobu Jana Čejky, kterýž i dobrého rodu jest, i zkušený, i v jazycích zběhlý, a pisář dobrý, kterýž když od nás schválen jest, ohlásil se pan hejtman, že s ním dále jednati bude.

Rok mezi Pleským a poddanými jeho z panství Bystřického. Vyžádal sobě Pleský psaní císařské, kterýmž J. M. nám, aby chom mu roku tohoto až do druhého práva odložili, poroučeti ráčí; ačkoli jsme k tomu prohlídali, že již nejednou ten rok odložen jest, avšak poněvadž toho nebylo zapsáno při roku, odložili jsme mu toho až do druhého práva.

Mezi panem Friedrichem z Náchoda a Janem Jiříkem Bořitou z Budce. Žádal Bořita za propuštění, a ohlásil se, že jest o pánu nikdá nic zlého nemluvil, a co jest v šraňcích mluvil, že na pána jest nemínil, načež ho pan z Náchoda z roku propustil. Jest pak taková věc, že léta 95ho o s. Kunhutě při soudu, když pan z Náchoda strýci svému mladému léta objednal, před J. M. se o tom ohlašoval, a matí toho bránila, že jest pan z Náchoda toho dotkl, že to pacholátko jeho se v tom dožádalo, a jemu se poroučí; proti čemuž Bořita propověděl, že takové dítě žádného soudu nemá, a kdoby mu koupil škatuli cukru, aneb červené péro, žeby ještě více na něm vyloudil.

Mezi Vencelíkem a Voldřichem Koňasem, též mezi týmž a manželkou, bratřími, i sestrami téhož Vencelíka jest s povolením jeho odložen, do druhého pátku.

Mezi vdovou po nebožtkovi Prokopovi Vrublinském pozůstalou a Johankou Rychnovskou, manželkou Tandaryáše Bule; jest odložen do druhého práva pro rok nemocný daný Johance, kteréhož muž její ústně žádal.

Mezi touž vdovou a Tandaryášem Bulí jest odložen do druhého práva za příčinou, že potřebujíc Tandaryáš svědomí Jana Nosa a Leštanského nemůže ho užítí pro příčinu na hoře oznámenou (v. f. 80. 81). V tom nám přednesl pan hejtman supplikacii Erasma Kokorského, v níž zprávu dává, že maje dům v Kvasicích na gruntech p. Zaviše Nekše za příčinou ňakou jest pan Nekeš jeho sobě v nenávist vzal, a nemoha se jinak na něm vymstiti, že jest jednoho dne, když se s manželkou svou do Otročovic, ke kterémuž statku z poručení p. Jana Kokorského, svého strýce dohlídá, vypravil, pan Nekeš poddané své do hor pro dříví vypravil, a když on Erazym domů se vrátil, to dříví před dům jeho povrci dal, a jej tak vůkol zatarasoval, že nikam ven nemůže, a při tom že se hlásí, že ho zvýší domu tím dřívím zavéstí dá; mezi tím, že žádný z domu ven ani tam nemůže, dobytek že mu ve dvoře vězí, on že se přes to dříví přepravil, žádaje J. M. za opatření. Poručeno jest, aby se psaní učinilo, p. Nekšovi, aby hned to dříví odvésti dal, a sem se k odpovídání postavil.

Fol. 86. b.

Mezi Annou Lukaveckou a Janem Vlasatým z Domoslavi. Žádal Jan odkladu pro svědky, kterých sobě za příčinou své jizdy do Uher s p. Janem z Perštejna vyslyšení dáti nemohl. Anna k tomu povolila; než v tom on žádal, poněvadž on, jsa od ní obviněn, jest na závazek vzat, aby i ona byla zavázána slibem, že mu chce dostáti k odpovídání, z čeho ji bude viniti.

Byl by to pan hejtman učinil, ale já vyvstav s svého místa pánu jsem napověděl, že ona jest žena ňakého Benjamína Helma, kterýž sotva jest stav. ryt. A tak se pan hejtman dotázal, jestli muž její str. ryt.? Ona se ochotně ohlásila, že jest, a že to chce výpisem z desk zemských kr. českého prokázati. Ale Vlasatý odpíral, a pravil, že není, a že jest v šatlavách sedával, a že jest poctivosti zbavený člověk, a že to chce pany Brňany prokázati. Stoupili jsme se, a ač jest ten pořádek, že kdo koho v šrancích nařkne, že má toho hned dokázati, avšak za příčinou supplikacie, od ní do soudu podané, odložili jsme toho až do příštího patku, a poručeno stranám, aby své řeči prokázaly, a on Benjamín, poněvadž se ho dotykati bude, aby sám přítomen byl.

Mezi Adamem Věžníkem a panem z Kaunic; odložen do patku za příčinou přátelského jednání.

Mezi Fried. Jordanem a A. Lukaveckou; odložen do druhého práva.

Vážena supplikacie Hrubčického, v níž J. M. žádá, aby mu naučení dáno bylo, poněvadž paní Elška z Zástřizl po něm žádá, aby jí summu ňakou peněz, kterou neb. Proček z Zástřizl jí dlužen byl, na místě sirotkův, po panu Janovi z Zástřizl pozůstalých, kteří po témž Pročkovi nápad vzali, zaplatil, jakby se v tom zachovati měl, jsouce ti sirotci chudí, a prvé málo na statku mající. Dána jest mu rada, aby zjevného naučení žádal v šrancích.

Sobota.

Když nám pan hejtman oznámil, že Čejka úřad menšího pisařství na sebe chce přijíti, jest povolán do šranku, a vydána mu přísaaha kterouž vykonal, a hned jest k úřadu zaveden.

Potom vyvstav p. hejtman, usadil mnou své místo.

1.) A nejprv přednesl, že vedle naučení, kterému takto rok dáno jest, v pozůstalost po neb. Mikulášovi Radkovicovi se uvázal, a ten statek nejprv skrz úředníka potom skrze máti těch sirotkův spravoval. Mezi tím že strýc vlastní těch sirotkův, náky pan Mikuláš Radkovec, psaní jemu učinil, v kterémž oznamuje, že jsouce bytem v kr. českém a na zdraví nestatečným, toho statku ručiti nemůže, ale, že ručení panu Vaclavovi Koňasovi pouští, a vedle něho se přimlouvá; pan Václav také že před J. M. stojí, toho žádá, jsa s těmi sirotky ode dvou vlastních, nebo máti jich jest vlastní sestra pana Simeona, otce Václavového. Poněvadž pak toho zprávu má, že máti těm sirotkům nedobře hospodář že to na J. M. hodává, ráčí-li chtíti panu Václavovi toho ručení dovoliti? Stoupili jsme se, a uváživše to, že strýc vlastní od ručení pouští, ujec vlastní ručení žádá, a i na to se ohledše, že máti zle těm sirotkům hospodář, o čemž také pan Jan Hodějovský vysvědčoval, dali jsme naučení p. hejt., aby těmž Václavovi Koňasovi sirotky a statek, pod dostatečnou třetinou vejš rukojměmi ujištěné, k ručení pustil. R. p. z Doubravice, p. Podstatský.

Když se naučení psalo, uvažovali jsme supplikacii p. Friedricha z Náchoda, v kteréž za naučení žádá, poněvadž paní Brtnická chce panu svou, pannu Kateřinu Jankovskou vdávati, a ona i jiné sestry její k opatrování jemu soudem poručena jest, co by měl po ní věna Fol. 87. jmenovati? Dána mu odpověď, aby zjevného naučení v šrancích žádal.

2.) Předneseno jest o smrti pana Petra Chroustenského, při čemž pan hejtman oznámil, poněvadž jsou dva statci po něm zůstali, jeden vlastní t. Myslibořice, druhý, v který se po smrti bratra svého pana Jana uvázal, t. Rudolec, že na obou, co bylo, zinventovati dal, a při tom za naučení žádal. Vzali jsme inventáře, při nichž bylo poznamenání dluhů po neb. pozůstalých. Ohlásil se Dubský Vilím, že neb. p. Jan poručenství udělal, a jeho i Alše Strance poručníky v něm zřídil, a že prosí aby J. M. v to poručenství ráčili nahlédnouti. Pan hejtman k tomu promluvil, že neví, co se to děje od pana Dubského, že mu v přednášení věcí sirotčích překáží, a že statek sirotka nařká, dokud ještě žádnému k opatrování poručen není, a neví se, komu bude náležeti. Stoupili jsme se, a uznavše že Dubský před sakem vodu kalí, jak se říká v přísloví, kázali jsme inventáře čísti. Nalezlo se dluhů na obou statcích nedaleko třiceti tisíc. Po přečtení žádal pan hejtman naučení. Byl mezi námi odpor; nebo někteří chtěli, aby toliko o Myslibořský statek naučení dáno bylo, Rudolecký pak poněvadž jest nařčen, aby dotud, dokudžby poručenství čteno, a váženo nebylo, byl odložen; jiní pak chtěli, aby naučení bylo dvoje o každý statek obzvláštní. Ale převládili jsme je tím, a spravedlivě, že pan hejtman v statek Rudolecký se neuvazoval, než neb. Petr Chroustenský toho že jest byl v držení až do smrti, sirotek že po něm zůstal, to právo, které neb. otec jeho k statku Rudoleckému měl, že i on má; bude-li chtíti Dubský ho viniti, že má pořád práva. Mezi tím, že vždycky musí tyž statek někomu k opatrování odveden býti, a poněvadž sirotek se panu hejtmanovi poroučí, tedy žeť i statek, jakým pak koli způsobem nabytý a naň příšlý, se jemu musí poručiti. A tak jsme naučení dali obyčejné.

Po kterémž předstoupil Kořenský starý, děd vlastní týchž sirotkův po materi, a za ručení žádal; přimlouval se také pan hejtman za něj, a oznámil, že jest jemu neb. pan Chroustenský 15000 dlužen byl,

kterýchž jest jemu od mnoha let bez úroku čekal, těch že chce ještě za těmi sirotky bez úroků nechati, k dobrému jich statek opatrovati, bez dluhu jim ho, když k letům přijdou, odvésti, a ještě z svého statku dobře učiniti, k čemuž ke všemu Kořenský se přiznal. Ohlásil se také Šlevic na místě vdovy o věno, a omluvil ji, že se sama před J. M. pro nemoc nestaví. Stoupili jsme se, a opět rozdílně promlouvali, k čemuž nás přivedlo promluvení páně hejtmanovo, jehož jsem výš opominul, že neví po meči žádného přítele neb. pana Petra krom paní Lidu, sestru jeho. Nebo když se někteří k tomu přimlouvali, aby Kořenskému to ručení puštěno bylo pro užitek sirotčí zvláště, poněvadž paní Lida jako žena sirotka a statku jeho svým opatrování míti nemůže, jiní k tomu mluvili, aby bylo toho odloženo až přes týden, tak aby se paní Lida ohlásiti mohla, že od nápadu nepouští. Ale když jim to svrženo bylo, že o nápad skrze to nepřijde, by se pak neohlásila, ani neručila, poněvadž toliko tí se o nápad připravují, kteří dobrovolně mohouce ručiti nechtí, chytili se druhého, že Stranec jest ode dvou vlastních s. n. Chroustenským a ač i to jim bylo povědíno, že Stranec v šrancích s Dubským stál a neohlašoval, nicméně když jich větší počet byl, obdrželi, a tak jsem panu hejtm. oznámil, že J. M. toho ručení do soboty příští odkládati ráčí, za tou příčinou, pokudžby se který přítel nalezl bližší nežli p. Kořenský aby se ohlásiti mohl, a pan, jestli by se doptal takového přítele některého, aby tomu o tom oznámil. Dubskému jsem pak poručil, aby panu hejtm. dnes nepřekážel, poněvadž má sirotčí věci přednáseti, než bude-li sám chtíti v čem se před J. M. ohlásiti, že to bude moci jiný den učiniti. ^{Fol. 87. b.}

3.) Přednesl. že jakož o minulém soudu holom. po naučení, které mu dáno jest o sirotky po neb. Matyášovi z Hartuňkova pozůstalé, jsou předstoupili přátelé těch sirotkův za ručení žádajice, kterýmž jest to do nynějšího soudu odloženo, a jim, aby se sem najítí dali, poručeno, že jsou tak učinili, a že se před J. M. staví. A tak ohlásil se nejprv Bernard Podstatský a ukazoval, že on jest vlastní ujec těch sirotkův, jsa od bratra, a nebožtík Matyáš z Hartuňkova od sestry; nad to, že jsou ujevové těch sirotkův bratří n. Estery Pivčovny, mateří jejich, své právo, které k tomu ručení mají, jemu pustili, pročež že J. M. žádá, aby mu ručení puštěno bylo. Za ním ohlásil se Matyáš Švabenský, a ukazoval, že jest on po meči nejbližší přítel těch sirotkův, jsa od sestry neb. Mikuláše z Hartuňkova, Matyášového otce, prosíc tolikéž za ručení, ačkoli v Hol. že ručiti nechce, se ohlásil, než toliko že od nápadu nepouští. Třetí se ohlásil Jáchym Pivce, ale jemu to svrhl Podstatský, že těm sirotkům nic v krvi není, jsa toliko erbovní strýc matere jich, k čemuž se Pivče přiznal, že jest tak; ale však že jsou předkové jeho otce matere týchž sirotkův na velikou prosbu jich za strýce přijali. Předstoupil také pan Jirfk Šarovec, a J. M. připomenul, jakou odpověď na žádost jeho o témž čase jsou jemu dáti ráčili, a jaké poručení o prokázání toho, což J. M. tehdaž strany koní od neb. Mathyáše z Hartuňkova sobě darovaných, přednesl, a s tím podal svědomí od úředníkův menších zapečetěné, kteréž od něho přijato jest a na tabuli až do uvázení této celé věci zanecháno. Potom jsme se stoupili, a než přímluvy se začaly, já jsem J. M. ku paměti přivedl, že tento odklad stal se nejvíce pro nákého Václava Borotínského, který se hlásil, těch sirotkův nejbližším přítelem býti po meči, a protož žeby dobré bylo, na něj se dotázati, jestli tu a co k tomu říká, poněvadž v šrancích s nimi nestojí? Když to schválili,

kázal jsem se rozstoupiti, a optal jsem se pana hejtmana, jestli tu ten Borotinský? Odpověděl pan, že jest, než že od ručení pouští, poněvadž to vyhledal, že tito bližší jsou. Vstoupil potom Stařec sám do šraňku, a k tomu se přiznal, a tak jsme se znovu stoupili. Nejprvnější uvažování bylo o blíznost krve, a abychom se v tom žádného omylu nedopustili, ač jsme prvé byli doslechli, k čemu se strany hlásily, avšak pro větší bezpečnost s povolením panů soudcův dotázal jsem se jich znovu, jmenovitě Podstatského a Švabenského, jak blízce se sirotkům býti praví, a oba-li ručení žádají? Což když oznámili, vážili jsme to dosti dlouho a našli, že proprie po meči ti sirotci přátel žádných nemají, než relate et indirecte že Švabenský jest nejbližší přítel, poněvadž z krve Hartuňkovské pošel, Pivcové a Podstatský že jsou přátelé po přeslici. Druhé uvažování mezi námi bylo, poněvadž Švabenský nic nemá, a sám pro dluhy na rathouze bývá, může-li mu se ručení pustiti? zavřino na tom, poněvadž on to rukojměmi dostatečnými zaručiti musí, že nám nenáleží jináč než podle práva postupovati, pan hejtman že se bude dobře věděti, jak v té věci opatrovati, a přiveden jest příklad neb. pana Pročka z Zástřizl, který také nemá žádného pozemského statku a na penězích velmi málo, avšak to obdržel, jakožto nejbližší přítel strýce svého i sirotka Buchlovského, aby jemu ručení puštěno bylo, než když potom rukojmí shledati nemohl, tedy že jest p. Václav z Zástřizl ručiti chtěl, až i potomně léta jsou objednána sirotku. A tak podlé toho o to jsme se snesli, aby ručení Švabenskému puštěno bylo, než prvé nežli se naučení psalo, dal jsem čísti svědky od Šarovce podané, kteří to, co Šarovec mluvil, že jest v pravdě tak, vysvědčovali, po kterýchžto přečtení, kázal jsem se znovu stoupiti, a po nedlouhém rozmluvení vydal jsem R. pana Berku, a p. Václava z Zástřizl, kteříž naučení sepsali, jakž na ručení Švabenskému puštěné, tak také na koně Šarovcovi náležitě se vztahující, aby mu je p. hejtman před puštěním ručení proti kvitanci vydal.

Fol. 88.

4.) Přednesl o sirotka a statek po n. Kryštofovi Baztorfovi pozůstalý; podal inventáře, zůstalo dvou pacholátek, a stateček jmenem Sladina. Ohlásila se vdova paní Vojenická, že ten statek za peníze její koupěn jest, a že jí spravedlivě náleží; mluvil od ní Pergar a vyčetl, kde co svého dala, jmenovitě, že nějaký dluh vyvadila, a ležení v Hol. vedené spokojila za nějakého pana Šimona Hejtmanka, po níž, jak jsem ja srozuměti mohl, ten statek na ní připadl; tolikéž že vdovu po něm pozůstalou, paní Kateřinu Levovou, věnem spokojila, též i svršky všecky do domu vnesla, stříbra, která jsou, že za její peníze jsou dělány. Nad to že věno svému muži složila, kteréž jí v tom statku zůstává, a naposled že i na pohřeb neb. z svých vlastních peněz nakládala. Ohlásil se pan hejtman, že ačkoli paní vdova mluví, avšak že nic neukazuje, a tak dala čísti kvitanci téhož hosp. Holom.; ale ta se na neb. manžela jejího ztahovala (sic), dala čísti i druhou na splacení nějakého dluhu, ale i ta se naň neztahovala, kromě že doloženo bylo, že jej spravil na místě manželky své. A tak jsme se stoupili, a v tom pan hejtman se ozval, poněvadž vedle úřadu svého tak dobře jest povinen vdovy jako sirotky opatrovati, že J. M. prosí, aby paní této věci odložiti račili tak, aby se svědky opatřiti a své právo, které k tomu statku má, prokázati mohla.

5.) Předstoupily před J. M. paní Johanka, a panna Markyta Holčanské sestry, dcery neb. Alexandra Holcana, a oznámily, že bratr jejich nedávno umřel, po němž chtějí nápad bráti, prosíce za naučení

pan. hejtm., aby jim pán, což za ním zůstává vydati ráčil. Mluvil od nich Katarýn, a oznámil, že paní Johanka nikdy vybyta není, a žádného věna že paní jmenováno nebylo z statku otcovského.

Stoupili jsme se o to, a ačkoli na to jsme se ohlírali, že vybyté sestry, nemají právo k nápadům s nevybytými, avšak když věna žádného nedostala, čehož sám pan z Roupova dosvědčoval a druhá sestra proti tomu nebyla, snesli jsme se o naučení; ale když žádného nebylo nahoře, kdo by je psal, neb Katarýn mluvil v šrancích, a Oneš odešel, proto abychom hanby své nedokrývali, a skrz takový neřád v posměch se neuvedli, museli jsme toho odložit, a tak jsem ja oznámil, že J. M. z slušných příčin této věci do druhé soboty odkládati ráčí. A s tím jsem pana hejtmána na své místo povolal.

Pondělí.

Prvé než jsem do soudnice přišel, (neb jsem se u paní z Rožmberka a u paní z Pernštejna na chvíli zdržel) pan Sigmund z Ditrichstejna za podkomořího jest vyhlášen od pana hejtmána, pana sudího, a pana hofrychtyře, osob k tomu od J. M. císařských, a zprávu mám, že ačkolivěk jest p. hejtman o to potaz vzal, avšak nic nevznášel, ani zdání od J. M. nezádal, než toliko o psaní císařské oznámil, a že jest té vůle rozkaz J. M. vykonati, se ohlásil. Po čemž jest řeč ku panu Sigmundovi učinil, na kterouž on nic neodpověděl, a zatím v ubec pomluvil, a obzvláštně k komoře¹⁾, aby osobu jeho v poctivosti měli a a k němu v potřebách se utíkali. Když mu pak přísaha vydána byla, tedy že ani po slovích říkati neuměl, než když měl říci, „křivdu tupiti,“ tedy pravil: „křivdu kupiti,“ a mnoho podobných slov z nepovědomosti jazyku v jiný smysl obrátil, tak že se bylo i čemu smáti i čemu diviti, ješto snad, co Morava stojí, aby cizozemec na ten úřad podán byl, se nestalo.

Potom jsem do soudnice přišel, a rovně tehdež p. hofrychtýř v šrancích stal o půhony s hrabětem Hans Jakubem z Turnu, které mu onehdejšího dne odloženy byly, a J. M. se z potazu rozstupovali, a pan sudí oznámil, poněvadž jest hrabě Hans Jakub v Turcích aneb v Uhřích^{Pol. 88. b.} zahynul, že ti půhonové jsou umrlí.

Po těchto půhoních prožalován jest ten, kterýmž p. hofrycht. pohání pana z Tief. (enbachu) o nějaký desátek obilný jemu na panství Drnholeckém náležitý, kterýž mu p. z Tiefenpachu držitel toho statku, koupiv jej od otce a strýce nynějšího pana z Lichtenštejna, pouštěti nechce. Ohlásil se p. z Tiefenpachu, že pohnal své zástupce t. rukojmí, kteří mu v správním listu za pana z Lichtenštejna, jsou za správu slibili, a žádal aby půhonové byli vyhledáni a čtení. Vyhlášen nejprv ten, kterýmž jest zapohnán pan hejtman nynější, a pohnán jest od zmocněných pana z Tiefenpachu, p. Hans Jakuba hraběte z Turnu, a p. Jiřka Jankovského.

Vyvstal od nás p. hejtman a do šraňku vstoupil, a ohlásil se, že p. z Lichtenštejna, kterýž také do šraňku vstoupil, uvolil se, jeho zastoupiti; ale při půhonu nic nebylo zapsáno. My pak jsme se stoupili, měl-li by ten půhon prožalován býti, poněvadž jeden zmocněný jest umřel? A ačkoli uváželi jsme to, že takoví půhonové za umřelé se pokládají pro nález, který se má s půhonem srovnávati, avšak poněvadž jsme slyšeli, že se pan z Lichtenštejna uvoluje,

¹⁾ t. j. ku kněžím a měšťanům královských měst, jenž podkomořímu podřízeni byli.

pána zastupovati, a tak že tento pŕhon nepřijde k vážení ani k nálezu, rozstoupili jsme se, a pan hejtman opáčiv uvolení pana z Lichtenštejna žádal za opatření, pročez jsme se zase stoupili. Nejbezpečnější opatření jest nálezem; ale poněvadž p. hejtman pana Karla jest nepohnal, nemohla ta cesta jíti, nebo kde není pŕhonu tu ani nález, protož na jinou cestu jsme nastoupili, aby pamět ku pŕhonu napsána byla, t. k tomu, kterým p. z Tiefenpachu p. hejtmana zapsal; kterouž když všickni sobě obľbili, poručeno jest místopisari, aby zapsal, že se pan z Lichtenštejna uvolil, pána v tomto pŕhonu zastoupiti. Na čemž p. hejtman přestal, a nám poděkujíc na své místo se navrátil, a tak p. hofrychtýř dal svůj pŕhon prožalovati. P. z Tiefenpachu, a na místě jeho Šponar, ohlásili se, že poněvadž p. z Lichtenštejna jest to na sebe přijal, že jemu náleží odpovídati. Pan z Lichtenštejna se pak toho bránil, a pravil, že on se neuvolil zastoupiti pana hejtmana a pany rukojmě proti panu hofrychtýři, než proti tomu pŕhonu, kterýmž p. z Tiefenpachu pohnal p. rukojmě, s p. hofrychtýřem že nic činiti nemá, než s p. z Tief., proti kterémuž to ukazovati chce, že pany rukojmové nejsou povinnými jemu odpovídati, poněvadž práva přešla, a čas k odpovídání minul. Šponar na to odpověd dal, že sám rozum to ukazuje, že v čem pany rukojmě pán zastoupil p. z Tiefenpachu, že v tom zastoupil p. z Tiefenpachu proti panu hofrychtýři, poněvadž o jednu věc činiti jest, a p. z Tiefenpachu také ve svém pŕhonu pŕhon páne hofrychtýřův opáčil. Hádali se o to hrubou chvíli; na posledy jsme se stoupili. Rozdílné obešly přimľuvy; avšak na tom jsme se snesli, že když statek Drnholecký od panův z Lichtenštejna panu z Tiefenpachu byl prodáván, že se list správný pořádně vykonal, v kterémž se rukojmové uvolili, kdožby koli statek Drnholecký nařikal, jeho zastoupiti, a týž statek očistovati; pan hofrychtýř, že pravíc se míti právo k ŕakému desátku na témž statku, že jej nařkl, pan z Tiefenpachu že pohnal rukojmě; dokud statek nařčen nebyl, že poháněti nemohl, rukojmě že jsou ústně s pany z Lichtenštejna, již nebožtíky, o zastoupení jednali, oni že se také uvolili, ale v tom že zemřeli. Poněvadž ta věc vždycky na přátelském jednání byla, a tak se protáhla, až i tento pan Karel dorostl, nyní pak že pře zase k obnovení přichází, jestli že tě se p. Karel uvolil, pany rukojmě zastoupiti, tedy per consequens že i pana z Tiefenpachu, poněvadž není činiti o slovo, kterým by se brániti mohlo, než o dědictví, v které p. hofrycht. panu z Tiefenpachu sáhá; strany pak přijetí správy, že nemá se na čem p. Karel zastavovati; nebo coť mu proti panu z Tiefenpachu v té příčině postačí, to že mu také může postačiti proti panu hofrychtýři, a tak že spravedlivé má pana z Tiefenpachu zastoupiti, a panu hofrychtýři odpovídati.

Fol. 89. Což jest mu z potazu oznámeno, ale on neuměl v to trefiti, než žádal odkladu, proto že se doptal ŕakých smlouv této věci se dotýkajících, které na dle jsou ve dckách, a o jiné že musí poháněti, mezi nimi že jsou, jedna mezi panem Žabkou a pany z Zástřizl, druhá mezi panem Lvem a nepamatuji kým. Ačpakoli bránil tomu pan hofrycht. odvolává se, že tato pře již dlouho při právé jest, že p. z Lichtenštejna dobře o ní věděl, že se mohl všemi potřebami opatřiti; jeho smlouva že jest zjevná; avšak dán jest odklad; a v tom se také p. hofrycht. ohlásil, že mezi tímto a přístím soudem k přátelskému jednání povolil bez pohoršení práva.

Kněz Mikuláš farář Zbraslavský pohnal mne dvěma pŕhony; nestál, a tuším umřel; jsou vymazány.

Pan hofrychtýř vdovu pozůstalou po neb. hraběti z Turnu; žádala paní roku nemocného skrze psaní; dán jest.

V tom nás svolal p. hejtm. a pro svou těžkost že musí odjeti, nám oznámil, a za to žádal, abychom mu středu příští k přednášení sirotčích věci jmenovali a sobotu k slyšení přednášení paní z Pernštejna a paní z Rožmberka odložili za příčinou, že očekává psaní J. M. císa. a naučení, jakby v této věci postupováno býti mělo, poněvadž by zase k tomu přijíti muselo, abychom po nedostatek soudců této věci odložiti museli. Povoleno jest k tomu, a tak od nás vyvstav, mnou své místo osadil.

Dubský a Stranec předstoupíc před J. M. připomenul, co mu onehdejšího dne z potazu jest poručeno, a prosil, aby poručenství neb. Jana Chroustenského čteno bylo. Věděli jsme zřetelně, že vyčkal pana hejtmána, a protož aby pán v tom žádného zkrácení netrpěl, i vedle úřadu hejtmanského i vedle úřadu komornického, povědino jest Dubskému skrze mne, aby J. M. připomenul v čtvrtek příští, hned jak ráčí zasednouti.

Stanislav Rogojský, že vedle poručení J. M. že těch svědkův, o které jest ho p. Jiří Krýštof Teufl pohnal, těmi jmeny na gruntech svých nemá, jinými svědky prokázati chce, se ohlásil, a podal těch svědkův ku právu; avšak poněvadž nechce v žádných nedorozuměních se panem státi, že doptajíc se, kdeby ti svědkové byli, kterých pán potřebuje, jemu je staví, aby sobě na ně pohleděl. Přijal je pan Teufl, a zatím čtení svědkové, a vidimus listu od rodu, jednoho svědka, který jest vidim. od kapitoly Brněnské. Potom vzati do potazu, a srovnání s půh., a tak poručeno, aby zapsáno bylo, že jest to prokázal Rogojský.

Mikuláš Seidenmelcer měštěnin Jihlavský Jana Jiřího Čalouda; nestála žádná strana, ačkoli slíbil Čaloud ku půhonu státi a dostáti; jest vymazán. Kdyby kdo Čalouda nařknouti chtěl, že svému slibu zadosti neučinil, nevím, neměl-li by k tomu práva, poněvadž to jest pořádek, kdo se s kým pod půhonem smluví, a jest slibem zavázán, aby se ku panu sudímu najíti dal, a od něho ze závazku propuštěn byl.

Ďaký dvorák z Bukovy pohnal Václava Lhotského; jsou srovnání. Ohlásil se k tomu Katarýn, že ten dvorák svobodný není, na dědictví že nic nemá, a poddaným jeho že jest, a tak práva ku pohánění že neměl, prosíc, aby pro budoucí jeho opatření a pro uvarování toho, aby někdy ten dvorák tudy sobě nějaké svobody dovozovati nechtěl, ten půhon vymazán byl, aspoň aby byl odložen až do druhého práva tak aby se to naň, že jest poddaný, a svobodství žádného že nemá, prokázati mohlo. Dán jest odklad, a poručeno, aby při soudě příštím ten dvorák před J. M. se postavil.

Jiřík Jankovský Habarta; nestal Habart. Ukázáno na pořádek; potom se postavil, ale v tom jsme vyvstali. Ja jsem některé suppli- Fol. 76 b.
kacie přednášel, potom jsem oznámil, že zejtrejšího dne bude svátek, a že J. M. souditi nebudou; ve středu pak že jsou panu hejtmánovi den k přednesení sirotčích věcí jmenovati ráčili, a pokudžby čas postačil, že chtějí půhony slyšeti.

Úterý.

Bylo dnes s. Matěje; pročež když jsme se nahoru nesešli, srovnali jsme panní Alinu Berkovou z Lomnice s panem Ladislavem Berkou o jejích půhony vedle smlouvy, kterou jsme mezi nimi učinili, p. sudí, já, p. hofrych., p. Hodějovský, p. Václav z Zástřizl a p. prok.

Středa.

Když jsem do soudnice všel, nalezl jsem pany soudce stojící v lavicích a s nimi na jedné straně pana Vencelíka, na druhé Voldřicha Koňasa a na třetí u samých šraňků paní Bohušovou z Zástřizl, a paní Václavovou Vaneckou, a paní Vencelíkovou, rozenou z Kolovrat. Nejprv promluvil p. hejtman připomínaje, kterak p. Vencelík od sebe i od manželky i od sester svých na mnohou žádost téhož Koňase, a na přimluvu dobrých pánů a přátel, k tomu povolil, aby od roků s týmž Koňasem vyžádaných upustil, a k ňakému srovnání přistoupil, kteréžto srovnání na jisté míře jest postaveno, a to takto, aby týž Koňas pana Vencelíka i jiných, kterýchž se dotýká, zjevně v šraňcích odposílil. Potom se obrátil k témuž Koňasovi, a poručil mu, aby po pisari mluvil, což jest učinil; odprošoval nejprv Vencelíka, potom ženy jeho, potom dvou sester paní Johanky a paní Markyty a sobě hrozně klam¹⁾ v ústa cpáti musel, až bylo hrozno poslouchati. Potom poněvadž s tou výminkou k takovému srovnání jest Vencelík povolil, aby Koňas dvě neděle na rathouzi seděl, a od velkonoci vína nepil až do s. Václava, p. hejtman jej slibem, že tomu zadosti učiniti, a před slunce západem na rathous se postaviti chce, zavázal, a pan Vencelík, aby to do pamětních knih zapsáno bylo, žádal. Ale oznámeno mu, že jest to proti obyčejí. Potom když jsme zasedli, posílil Koňas J. M. za přimluvu k Vencelíkovi, aby od takového trestání upustil, přimluvili jsme, a když Vencelík žádosti naši neoslyšel, p. hejtm. Koňasa z závazku propustil.

Vyvstal pan hejtman s svého místa, a mnou své místo osadil.

Přednesl pak, že jest pan Bůh pomínulých nedělí pana Jana z Lipého a na Krumlově nejvyššího maršalka kral. českého z tohoto světa povolati ráčil, po kterémž že zůstal sirotek mužského pohlaví, jmenem Pertold, a statek, a s tím přednesl inventář zpečetěný, který jsem dal čísti. Četl na něm téměř dvě hodiny; neb mnoho svrškův od klinotův, stříber, choděcích šatů, a jiných věcí po nebožtíku se našlo. Pan Voldřich Krajíř, bratr paní Kateřiny, oznámil, že jest ho paní vdova sestra jeho, k ukazování a žádání na místě jejím věcí jí náležitých zmocnila, a prosil, aby zmocnění čteno bylo, k čemu jsem svolil, a našlo se zmocnění pořádné a obyčejné. Zatím ohlásil se, že paní k všechněm klinotům, stříbrům, stádu, které jest v oboře Aleksovské i což odtud od klisen a hřibat vzato jest, právo se míti praví, a podal hrubý svazek svědomí, kterýmiž toho dokázati chce, žádaje, aby čtena byla. Pan hejtman odpověděl, že mu se vidí, že paní tu na bezpotřebné věci nastupuje, poněvadž se neví, komu ještě J. M. ráčí naučení dáti, a komu toho sirotka poručiti. Katarýn, který mluvil od p. Krajíře, odpověděl, že p. hejtm. dobře ví ten pořádek, že když paní hejtmánové sirotčí věci přednášejí, že tehďáz každý, koho se dotýče, se ohlašuje, a že tu naději má jistou, že žádnému jinému než pánu o sirotka naučení dáno nebude.

Fol. 90. Stoupili jsme se a rozdílně rozmlouvali; nebo pan sudí a já, též dva neb tři jiní k tomu jsme se přimlouvali, aby ti svědkové čtení byli, a ukazování paní vdovy pořádné aby se slyšelo, a tak aby jedním naučením, i p. hejt. sirotek poručen, i vdova tím, což ukáže, opatřena býti mohla; neb ten jest pořádek, a tak se téměř vždycky zachovalo jakož jsem já pak nejeden příklad připomenul. Ale jiní všickni k tomu mluvili,

¹⁾ klam zde znamená, jakož i nahofe, tolik co lež.

aby nejprv bylo naučení dáno panu hejtmanovi, tak aby k těm svědkům a jiným věcem, ku kterým by se paní právo míti pravila, mluvití mohl. A ačkoli jim to od nás předloženo bylo, že pan hejtman to ví, že se jemu naučením sirotek a statek poručí, a že toliko svědkům panského a rytířského stavu i obecním, nemaje on sám svědkův zádných, odporovati nebude, mezi námi pak že to bude uvažováno, pořádně-li paní a jakými důvody, cožby jí tak náleželo, prokazovati bude; avšak nemohli jsme jich přemoci, nýbrž na svém přede stáli. Pročež tázal jsem se rozstoupiti, a dotázal jsem se pana hejtmana, poněvadž nic jiného mimo inventář J. M. nepřednesl, má-li co ještě buď sepsaného, buď ústně předkládati? Odpověděl pan, že nic nemá, lečbychom chtěli v dluhy nebožtíka nahlídnouti, kterýchž také do potazu podal. A v tom pan Bohuslav Bořita jakožto poručník sirotka po neb. panu Tasovi¹⁾ zůstalého ohlásil se, že neb. p. maršálek témuž sirotku 1200 zl. dlužen byl, kteréž jsou bez vědomí jeho, bez úroků do let sirotčích ujištěny, prosív v tom za opatření. Ozval se pan hejtman, že se diví panu Bořitovi, že J. M. bezpotřebně zanáší, poněvadž ještě žádného naučení J. M. dáti neráčili, a k tomu že na pana naříká, jakoby sám jsa poručníkem toho sirotka sebe byl opatroval, a sirotku ubližoval, ješto se to dostatečně prokázati může, že se to s vůlí paní stalo, a p. Bořita že ten zápis od roku za sebou má, jak se pak sám v domě jeho k tomu přiznal. Ale Bořita se k tomu nechtěl znáti, než pravil, že toliko před čtyřma nedělni jest mu odveden. Stoupili jsme se zas, a ty dluhy jsme přehlídali.

Zůstal nebožt. dlužen okolo 220.000, a proti tomu jiní jsou mu dlužní zůstali okolo 114.000, ale na nejistých dlužnících. Nedali jsme jich zjevně čísti, poněvadž se o tom ví, že statku více než dluhů zůstalo. Potom když jsem ačkoli znovu podáváje, nemohl k tomu přivésti, aby jedním naučením se všecko vykonalo, a vdova pořád aby slyšána byla, vydal jsem R. pana Berku, p. Václava z Zástřizl, kteříž naučení obyčejně sepsali: poněvadž pan Ján z Lipého bez poručenství umřel a sirotka a statek pozemský po sobě zanechal, žu má pan hejtm. to k sobě přijíti a v to se uvázati.

Když přečteno bylo, ohlásil se pan hejtman, že se chce tak zachovati. Potom jsem dal svědky čísti, mezi nimiž pan Maxmilian Lev, a paní Brtnická, ostatek služebníci a služebnice, neb. pána a paní. To všickni jednomyslně vysvědčovali, že jest neb. paní všecky klenoty a stříbra i stádo Aleksovské a zejména některé koně a osla daroval, až i zlořečení na ty vydal, kteří by se tomu protiviti chtěli. Na ty svědky Katarýn, když přeslyšáni byli, se odvolával, a potom, obrátě se ku panu Karlovi z Lichtenštejna, pána na místě pána zmocněného prosil, aby o tom, což mu o té věci vědomo jest, vysvědčil. Vyvstal od nás a všel do šraňku, a vysvědčil, že jednoho času brzo po smrti neb. pána Šembery¹⁾ pan maršálek i s paní na Bučovice přijel, a tam buda v tom domečku pod zámekem u večere, že jest se zmínka ňaká stala o stříbřích; tu že p. maršálek řekl, že jest všecka stříbra paní daroval; v tom že se dobře pamatuje, ale o stádu že v paměti nesnáší. Vrátil se po tom promluvení zase mezi nás. A Katarýn, řeč vezma, žádal nejprv, což tak paní prokázala, aby jí vydáno bylo. 2. Poněvadž se na věno nepotahuje, které sobě ujištěné má, aby svršky vedle zří-

¹⁾ t. j. z Lomnic.

²⁾ t. j. z Boskevic.

Fol. 90. b. zení zemského vybyta byla a ty, kteréž jest s sebou na Krumlov přivezla, a do toho statku vnesla, aby jí vydány byly. 3. aby jí tisíc zl. které neb. pánu na spravení berní půjčila, zaplacen byl, což i svědomím písaře důchodního a jedné panny prokazoval. A poněvadž ještě jeden tisíc neb. pánu půjčila, který také ujistěný nemá, a pán neb. 700 zl. za dům její vlastní v Znojmě prodaný k sobě přijal, kterýchž jí také nenavrátil, a jsa již na smrtelné posteli, zápis na pět tisíc jí vykonati poručil, kterýž pro smrt panskou k vykonání přijíti nemohl, že J. M. prosí za odklad do druhého soudu, aby to vše pořádně před J. M. dokázati mohla. A naposledy dal čísti 4. naučení jedno panu Zacharyášovi z Hradce, o ňakou paní z Fulštejna vdovu po p. Janovi Podstatském pozůstalou; druhé p. Hynkovi z Vrbna o paní Dorotu z Drnovic, vdovu po p. Hronovi z Náchoda osiřelou; třetí, témuž panu Hynkovi místodržícímu p. Fryd. z Žerot. o vdovu po Jindřichovi Vičnickovi zůstalou, a čtvrté p. Frydrycha z Žerotína, o vdovu po p. Voldřichovi Zahradeckém pozůstalou, slove paní z Zástřizl.

Po tom všem p. hejtman promluvil, že tomu neví jak odporovati, než že sirotek jest zle opatřen, dluhu že mnoho, a že J. M. to vše k uvážení a sirotka opatření poroučí. Druhá také strana vdovu k spravedlivému naučení poručila. Kázal jsem se stoupiti, a když jsme se k naučení přimluvili vydal jsem R. pana z Doubravice a pana hofrychtýře. Ale oni prosili, abych to naučení sám napsal; tak jsem učinil, a vztahl jsem je na vdovu, p. Kateřinu z Krajku, maje je vztahnutí na zmocněného p. Voldřicha Krajíře, v čem jsem pochybil, a ačkoli na čtyrykrát mezi námi v potazu čteno bylo, avšak žádný se toho nedomyslí. Když jsem je napsal, vydal jsem znovu R. pana z Doubravice Václava z Zástřizl, kteří šli nahoru, je přepsali, a potom čísti dali. A tak jsem J. M. propustil.

Čtvrtek.

Po zasednutí předstoupil před J. M. pan Frydrych z Náchoda maje svého mladého strýce s sebou, jemuž leta vyžádal, Jiřího, a promluviti od něho dal, že žádá J. M. aby k soudu zmocniti mohl. Svolal nás p. sudí, a dotázal se pana z Náchoda, koho zmocniti chce? Oznamil nejprv sebe, potom pana Václava Hrubčického, pana Králického, a pana prokuratora. Dotázal se po druhém na jak dlouhý čas? Žádal na deset let. Snesli jsme se, a k těm třem mu bylo dovoleno, než pan Frydrych z Náchoda, poněvadž jest soudcím, aby nebylo dovoleno, nebo tak se zachovává, a místo desíti let povolili jsme ke třem.

Týž pan Frydrych z Náchoda žádal naučení, poněvadž paní Kateřina z Kunštat, pannu svou jednu N. Jankovskou, za N. Vřesovce vydávati míní, a on též panny statek ručil, coby měl paní jmenovati, žeby bratru snad nemnoho zůstalo. Uvažovali jsme jedno to, že ti sirotci nejsou hrubě bohatí, druhé že ten, který jí sobě bude bráti, také chudý jest, třetí, že cožkoli budoucí muž její k sobě jejího přijme, že jí to bude museti vedle pořádku země této ujistiti. A protož z společného snešení jsme kázali jmenovati panně tři sta zl. 200 po otci a 100 po matěři, a to jsme p. z Náchoda, povolajíc ho mezi sebe, oznámili, při čemž p. hejtman doložil, že se prvé nic tím způsobem nevyděřovalo, než když kdo čeho takového po J. M. žádal, že mu oznámeno bývalo, že se bude věděti, jak v tom chovati.

Pan Ladislav Berka vznesl na J. M., že pomínutých dnův jest mu úředník jeho Mezeřícký psaní učinil, že teď nedávno dva poslové přísežní z Prahy ňaké listy přinesli, a když jich, aby za pánem do Brna šli, napomenul, že jsou toho učiniti nechtěli, a tak nevědouce, jak dobře učiniti, že jest je vzal, a za pánem poslal. V těch pak listech že jest pán nalezl půhon bratra svého pana Václava, a obeslání Fol. 91. od úředníků menších desk zemských, v kterémž ho k odpovídání před sebe od příštího pondělka přes týden obsílají. V půhonu pak že pan Václav po něm žádá poručenství neb. pana Zdeňka bratra jejich i s mocným listem králov. 2. Půhon, kterýž jest jemu panu Ladislavovi od práva vydán a nejiny, kterýmž ho pan Václav o svršky pohání. 3. O inventář stříber na Mezeříčí nalezených a z Jihlavy přivezených. 4. O listy poslací, kteréž pan Václav jemu učinil v té rozepři. Poněvadž pak u sebe to nachází, že jemu to k nemalému nebezpečenství se schyluje, jakož proto, žeby těch věcí od desk českých ku průvodu své spravedlnosti, kterou zde sobě při právě předkládá, dostati zase nemohl, tak také že při dekách velmi krátká expedicio bývá, a nad to, že se tuto nemálo dotýká i soudu i země a práv našich, kteréž téměř p. Václav nafiká, poněvadž se z něho ztrhna jinam obrátil, že prosí, abychom v tom i jeho i nás opatřili, a jemu i naučení dali, kterak by se měl v té věci zachovati. Kázali jsme mu od sebe vystoupiti. A nejprv přečetli jsme půhon, v kterémž to vše obsírně nalezeno jest, co je nám od pána přednešeno, potom jsme nahlídli v obeslání, které se nic s půhonem nesrovnávalo, neb úředníci menší pána obsílají, aby ty svršky a stříbra, kteréž po neb. panu Zdeňkovi zůstaly, a v tom půhonu, kterýmž jest do Brna zapohnán, obsaženy nejsou, před nimi k spravedlivému se panem Václavem rozdělení, položil, o jiných pak věcech žádné zmínky nečiní. Potom jsme to oboje vážili, a ačkoli rozdílné přímluvy byly, avšak naposledy o to jsme se snesli, aby pan Ladislav pro ujítí všelikého nebezpečenství před úředníky menší se postavil, avšak v žádné odpovídání se nedal, než aby zde supplikacii do soudu sepsal, a ta aby se do psaní, kteréž bychom o tu věc J. M. učiniti měli, zavřina byla. Což také jest od nás panu Ladislavovi oznámeno.

Vedle onehdejšího poručení pan Vilím Dubský a Stranec, předstoupíc před J. M. ohlásili se, a prosili, aby poručenství neb. p. Jana Chroustenského, v kterém je za poručníky nařídil, čteno bylo, a zatím aby J. M. posly ke dekám naříditi ráčili. Vyvstal pan hejtman poněvadž mu naučením sirotek pana Chroustenského, který se v statek Rudolecký po bratru uvázal, poručen jest, a ohlásil se, že mu se zdá, že dotčení poručníci, na neplatnou věc nastupují, poněvadž jsouc jemu od J. M. sirotek i statek k opatrování odevzdán, měliby jeho viniti, jestli se jim co na místě sirotčím ublízuje, avšak že ani čtení ani vložení do desk toho poručenství že bráníti nemůže, než že bude věděti co potomně činiti. Štoupili jsme se, a čteno poručenství i list mocný, oboje v mnohých artykulích nepořádné. Po přečtení žádali poručníci, aby panu hejtmanovi naučení dáno bylo, aby jim vedle téhož poručenství statku Rudoleckého postoupil. Čemuž pan hejtman slušně odporoval, a při pořádku zachován býti žádal. Štoupili jsme se a posly ke dekám vydali pana Arkleba z Kunovic, a p. Voldřicha Krajíře.

Za těmito p. Žampach naučení žádal, aby mohl list spravní na prodej vsi Borotice, kterouž jest na místě bratra a sestry své po matěři vlastních a nedílných p. Václavovi Hrubšickému prodal, do desk

zemských vložití. Pan hejtman jakožto místodržící nejv. komor. žádal za naučení, poněvadž p. Zampach ten statek prodal, který jediný měl po matěři sobě a týmž sirotkům náležitý, mohl-li by jej do desk zemských vložit? Pan Zampach proti tomu oznámil, že jest jej musel pro dluhy po nebožce zůstaté prodati. Stoupili jsme se, a ačkoli jsme měli ten zprávní list dáti nejprv čísti, avšak skrze zapomenutí jest to opominuto, a dáno naučení panu hejtmanovi, že to může učiniti. R. pan z Lichtenštejna a p. Václav z Zastržizl.

Těmito naučeními ztrávili jsme čas až do poledne. Potom p. sudí kázal se navrátiti na pňhony, které minulého tyhodne byly odloženy. Oznámil místopisář, že k úterku byly odloženy pňhony pana Jeronýma hraběte z Turnu s panem hofrychtýřem, a k středě pana prokuratora s panem z Doubravice, než že v úterý pro svátek, a v středě pro sirotčí věci nebyly předsevzaty. Kázal pan sudí prožalovati pňhony k úterku odložené. Ohlásil se pan hofrychtýř, že povolil k odkladu na žádost pana hraběte, který stěžně domů odjeti musel, k čemuž i pan Teufl přisvědčil, a tak jest dán odklad až do druhého práva.

Zatím prožalován jest pňhon p. prokuratora na p. z Doubravice (v. f. 82. b.); dal od sebe pán promluviti, že není sám rukojmě, a že se sám v žádné odpovídání nedá. Stál s ním p. Losynský. Pročež pan sudí, věda, že páně Losynského pňhony sem přinešeny jsou vedle poručení v Olomouci daného (f. 75. a.) kázal jej prožalovati, což se i stalo. Bránili se rukojmové pňhonu odpovídati, tím, že nevědí proti komu by p. prokuratora zastoupiti měli, poněvadž pan Arkleb z Kunovic v držení statku Ostrovského není a k tomu s p. Jetřichem strýcem svým, na jehož místě, jakožto tehdáž nedílného, jest pana prokur. pohnal, již nyní dílen jest. Pan prokurator odpověděl, že páni na ten čas s p. Arklebem z Kunovic nic nemají činiti, a protož že se daremně brání odpovídati, nýbrž že viděti jest, že se znají povinni býti ku při odpovídati, poněvadž toliko na obranu nastupují. Páni pak tomu odpírali, a předce na svém stáli, a dali na to dva nálezy čísti, jeden mezi Albrechtem z Barště a Kateřinou z Lehnice, v kterémž stojí, poněvadž Kateřina v držení statku není, že není povinna odpovídati, a druhý mezi panem Arklebem z Kunovic, a týmž panem prokuratorem, který se stal o minulém soudě holom. (v. f. 35. b.) kterýž svědčí, že pan Arkleb z Kunovic jsa s strýcem svým panem Jetřichem dílen, tomu pňhonu odpovídati nemá. Pan prok. odpověděl, že ti nálezové k této věci neslouží, poněvadž oni panu Arklebovi odpovídati nemají než jemu, který je pohnal o zastoupení, a s tím dal list zprávní; ale není vzat od něho, proto že se nám pan sudí kázal stoupiti. Přimlouvali jsme se rozdílně jako vždycky. Všickni ti, kteří přede mnou mluvili, k tomu vedli, že páni rukojmové nejsou povinnými odpovídati za příčinou tou, že p. Arkleb s strejcem dílen jest; ale když na mne přišla přímmluva, já jsem to svrhl tím, jedno, že rukojmové na ten čas s panem Arklebem nic nemají činiti a tak ta obrana, která by proti p. Arklebovi postačiti mohla, že proti p. prokuratorovi postačiti nemůže; druhé, že pan Arkleb pohnal p. prokuratora, i na místě strýce svého nedílného, a pan prokurator pohnal pany rukojmě, aby ho zastoupili netoliko proti p. Arklebovi, než i proti p. Jetřichovi strejci jeho, a tak nejza p. Arkleb v držení než pan Jetřich, že ho mají zastoupiti. 3. Není činiti o sám účinek než o grunty pana prok. prodané, v které mu se páni z Kunovic vkládají. A ačkoli pan hejtman přivedl příklad, že někdy starý Stranec požena rukojmně páně z Pernštejna za zprávu a

oni bránit se tím, že paní z Pernštejna dlní jsou, nemohl za tou příčinou nie na nich obdržeti, avšak potom i on i jiní ustoupili od svého a poručeno jest panům rukojmím, aby odpovídali. Než já bych nebyl šel tou cestou jako páni, než byl bych se uvolil zastoupiti p. prokur. a byl bych se obrátil panu z Kunovic. Když tedy jim odpovídání najděno bylo, pan prokurator podal listu zprávního, a rejsterku prodají zpečetěných, dokazujíc, že jest mu prodáno i mejto i přívov, i mostní, a že mohl svobodně na svém hájiti. Dal také čísti nález mezi p. Janem starším z Žerotína a panem Dobšem z Boskovic na grunty se vztahující. Paní rukojmové proti tomu mluvili, že kdo jest rukojmím za správu, jest povinnen statek očišťovati proti tomu, kdožby jej právem zemským nařkl; ale tuto že není činiti o nařčení statku, než o zbití lidí, začež jsou oni panu prokuratorovi nikda neslibovali. P. prokurator se hájil, že tu není činiti o zbití lidí, než o grunty jeho dědičné a zaplacené, poněvadž pan Arkleb jeho pohání, že mu dal zbití lidí jeho na místech, v kterých od starodávna hájiti právo má, čemuž on odpirá, poněvadž ta místa jeho vlastní jsou, od něho koupena a zaplacená i v listu správním položena. A to chtěl ještě dokazovati svědky zpečetěnými, kterýchž s výminkou podával; ale poněvadž proti rukojmím nesvědčili, než proti panu Arklebovi z Kunovic, nesměl jich dáti nahoře čísti, než podal jich do potazu, a tu prosil, aby otevřeny byly. Stoupili jsme se, a podivili se, že v tak dlouhém čase nedal proměnití titule, aby byli svědčili proti rukojmím. Protož poněvadž pořádek není, aby svědomí čtena byla, která ku při nesvědčili, učinil pan sudí z našeho společného snešení dotázku na pana prokurat., chce-li těch svědkův užítí, a žádá-li toho? K čemuž když odpověděl, že žádá, dána jest odpověď, poněvadž proti panu Arklebovi svědčí, a on s pany rukojměmi činiti má, že J. M. ráčí té pře až do Hol. (omouce) odkládati a panu pisari o přenešení týchž půhonů poručeno jest.

Pátek.

O Henrychovi Jandekrovi, jaké se poručení stalo (v. f. 78. b.) Ten když se sem nepostavil, pan z Kunovic do šraňku vstoupíc vznesl to na J. M. a prosil, poněvadž se jemu a poddaným jeho Brodským nemalé od téhož Jandekera ublížení stalo, jakž by se z pisu, který v ruce měl a podati chtěl, obšírněji porozumětí mohlo, aby v tom opatřen byl. Stoupili jsme se a pan hejtman nám oznámil, že ten Jandecker byl u něho kteréhosi času, a žádal, aby z toho závazku, na který jest od Hradišťanů vzat, propuštěn byl, poněvadž se s panem z Kunovic srovnal, ale pán že toho učiniti nechtěl, poněvadž zprávu od jinud měl, že se nemalých lotrovských kusů dopouštěl, až i ves jednu panu z Kounic vypálil, než že mu poroučel, aby se sem vedle závazku postavil, on pak že bezpochyby v něčem se čijíc toho neučinil. Protož jsme se na tom snesli, aby pan hejtman odpověď dal, poněvadž soud ještě trvá, že se může postaviti, než pokudžby se před vzdáním soudu nepostavil, že bude jeden každý věděti, za koho jej držeti, a jak se k němu stavěti a chovati.

Bylo potom rozmlouvání o kněze Lukáše, poněvadž se v řečnování dává, mělo-liby se jemu trpěti? Zůstáno na tom, poněvadž pořádek ten jest, aby od stavu panského a ryt. žádný mluvití nemohl, kterýby téhož stavu neužíval, a prvé duchovní

nikdá od jiných nemluvívali, než od sebe sami, že mu to má zastaveno býti.

Fol. 92 b. Pan Ladislav Berka vedle včerejšího snešení podal J. M. supplicacii, v níž to, co včera ústně přednesl, opáčil, ale velmi stěžně na bratra svého p. Václava, a prosil, aby ta supplicacie do Prahy posílána nebyla, obávající se, aby potomně bratr jeho, za něco jeho neuchytil a s nim se nesoudil, tak jak mu se jednou stalo s neb. panem purkrabím, na něhož také když jest supplicacii dodal, a ta do kanceláře odeslána, a pánu dodána byla, vyžádal sobě s ním pět pňhonů o poctivost. Soudili jsme sami, žeby nebylo dobře, aby ta supplicacie měla tam odeslána býti, avšak pro všecko, aby potomně to na nás samých nezůstalo, a pan Ladislav, aby to s sebe složíc na nás nějakého břemena neuvedl, uradili jsme se, aby předce supplicacii a stížnost svou sepsal, ale krátkými slovy, a ta aby do psaní našeho zavřína, a J. M. císař. odeslána byla.

Potom nám přednesl p. hejtman J. M. císařské psaní, v kterémž mu J. M. císař. poroučeti ráčí, aby mu vota nebo hlasy na dosazení soudu, přijmouc je od každého z panův soudcův, zapečetěna odeslal. Snesli jsme se na tom, že to pořádek náš s sebou nepřináší, nebo vota toliko k nejvyšším úřadům se dávají, jako hejtmanskému, komornickému, než soud od nás simpliciter dosazován bývá, s vůlí pana země, a protož na předložení p. hejtmána volili jsme k tomu pana hraběte Jeronýma z Turnu, a pana Jana z Vrbna, a ti oba do psaní, kteréžby pan hejtman J. M. učinil položeni byli, s tím oznámením, že jsme je sobě všickni obľbili, a že J. M. prosíme, aby také svou milostivou vůlí k tomu dáti ráčil. A poněvadž se jedné osoby z stavu ryt. nedostává, žádali jsme pana hofrychtyře a tovaryšův jeho, aby nám zejtra tři osoby poznamenané dali, abychem se o některého z nich snesli.

Karel Pogrol věna i nad věno manželce své 4000 zl. na Lovčičkách do desk zemských vložití že chce, J. M. oznámil, a ona Markyta Odkolkovna, žena jeho, že jej zase na spolek přijímá. Čteno oboje zjevně, nejprv vklad věna, potom spolek; po přečtení optal se p. hejtman, jakožto nejvyšší komorník, paní Markytu, dovolí-li k tomu spolku svou vůlí? Řekla: dávám, a pan hejtman k ní, ptám se podruhé? Opět řekla že dává, a tak až do třetice; ptav se po třetí, opáčil pan hejtman, a ona tolikéž že dává, pověděla, k čemuž pan hejtman řekl: když dcky otevřeny budou, dejte se nahoru najíti.

Šlevic se ohlásil, že jest od pana Karla z Lichtenštejna a nejvyššího p. hofrych. byl jemu den k přátelskému jednání s Bernartem Pražmou jmenován k tomuto nynějšímu soudu, než že Pražma se nepostavil, a tak že jednom odkladu hledá, a prosil p. hofrycht. aby to s sebe složil (p. Karel nemocen, nebyl nahore). Ale když p. hofrycht. předce na tom stal, aby se s tím ještě prodlelo, poněvadž Pražma pro nemoc přijeti nemohl, povolil k tomu Šlevic, toliko aby se to před soudem holom. vykonalo.

Nekeš se před J. M. postavil (v. f. 86.) Erazým odjel, Jindřich Blekta na místě jeho se ohlásil, že to všecko, což v své supplicacii na Nekše sobě stěžil, prokázati chce poctivými lidmi; poručeno Nekšovi, aby psanou zprávu J. M. na to dal.

Po tomto uvažování a vyslýchání, přišlo na roky a nejprvé na ty odložené z Hol. mezi lidmi některými z panství Světlovského a panem Jetřichem z Kunovic předešlým pánem jejich. Šlevic mluvil od pana z Kunovic a bránil odpovídání roku, poněvadž v něm nic neřekli, v čem by se jim ublížení dalo, a tak neví, čemu by pan měl odpovídati. Oni pak chtěli supplikaci do soudu podati, ale i tomu bránil, zastává se pořádkem. Není přijata, a tak dali promluvíti od sebe, že se jim v mnohých věcích zkrácení děje a že jsou v nenáležitě roboty potahováni. Šlevic pak na to nastupoval, že nejmenují, jaké jsou to nenáležitě roboty? Svolal nás pan hejtman, a když přimluvy vůkol podával, někteří jsme se přimlouvali k tomu, že nemá odpovídati tomu roku, jedno proto, že pořádek jest takový, aby všeliké obvinění bylo světlé a otevřené, čehož v tomto roku není zachováno, kdež se nic nedokládá, než toliko to, že proti obdarování jejich jsou v nenáležitě roboty potahováni, a vézením k tomu nuceni, ješto bud že jest tak, buď že není, byliby vždy něco zejména měli položití, tak aby p. z Kunovic byl věděl k čemu odpovídati 2. proto že se to až posavad tak zachovávalo, a já mezi jinými přivedl jsem ku příkladu nález, který se stal mezi panem Dozím a poddanými jeho Vizovskými (v. f. 41.) a že nám nenáleží dnes jinak a zejtra jinak postupovati, jednak takto jednak jináč zavíratí. 3. i proto že ti lidé, bude-li toliko rok zdvižen budou moci jiného sobě vyžádati, než přijde-li k odpovídání, a oni pro svou hloupost nebudou uměti své pře vésti a provésti, tedy že přijdou o svou spravedlnost. Ale p. hejt. s svou stranou převálčil nás, jedno tím, že ti lidé jsou hloupí a sprostí, a že neuměli sobě roku sepsati; druhé, že ta pře již asi od osmi let se vleče, a že několikrát jest odkládána, až i k posledku v Hol. kdež toho zejména doloženo jest, že se jí zde má konec učiniti. 3. Že pan z Kunovic nikdá se nebránil odpovídání, než toliko odkladu žádal, jednak pro svedky jednak pro lidi, jednak pro nemoc atd. Ačkoli já i tyto důvody jsem mu svrhl některými příklady, avšak muselo tak býti, a jest povědíno panu z Kunovic že má odpovídati. A tak Zbyněk, prokurátor těch lidí, oznámil toliko, že jsou mnohými robotami obtěžováni, a dal čísti mnohá obdarování, daná jim od předešlých pánův, jako od pana Ctibora z Landštejna, od pana Buriana z Vlčnova, od pana Frydrycha Tetaura, a to několikrát; která když přečtena byla, a Zbyněk od těch lidí nic k tomu nemluvil, Šlevic počal mluvíti, a nejprv ukazoval to, že neví k čemu ta obdarování tak obšírná čísti dali, poněvadž v roku nic nedokládají, v čem by se jim proti týmž obdarováním ublíževati mělo, zatím že jsou dali čísti obdarování některá na ně se nevztahující, a jmenoval jakési vsi, které nejsou v roku položeny. Item že po přečtení týchž obdarování ničím toho, aby se jim v čem přikořist jaká díti měla, neprokazují, a tak že pán neví, odkud začítí odpovídati, věda, že jim v ničem neublížil, maje o všecko jistou a dostatečnou smlouvu s panem Vilémem a s panem Václavem Tetaurem. Nad to že jsou se ti lidé, by pak co se na ně proti tým obdarováním ukládalo, de všeho vydali dělající a robotující panům Tetaurům všecko, jakž jim bylo rozkázáno. A na posledy, že majíce rok sobě před J. M. složený, jsou se z práva strhli a J. M. cíš. na pana z Kunovic žalovali. Proti týmto všem imputacím Zbyněk nic jiného nevedl, než že jsou se z ničeho nevydali, než jestli jsou co více dělali, než byli povinni, že to z mušení činili, jsouce častým a těžkým vézením k tomu přivedeni, a že předce na tom stojí, že proti obdarováním jich jsou v nenáležitě roboty

potahování. Kravarský k tomu odpověděl, že se řeč mluví, neprovodí, když co ukáže, že pán chce tomu odpovídati. Na kteréž to promluvení Zbyněk podával svědomí proti panům Tetaurům vyslyšané, ale poněvadž ti lidé s pany Tetaury roku nemají, a k tomu oni oba již umřeli, není váženo, a tak jsme se stoupili. A tu se teprv panu hejtmanovi oči otevřely, že mohl k tomu povolit, aby rok byl zdvižen, tak aby skrze to ti lidé byli se mohli lépe opatřiti; ale již bylo pozdě. Pročež když jsme větší a přednější díl k tomu přimlouvali, že, poněvadž ti lidé nic neprokazují a svého roku za pravý nečiní, že není pan z Kunovic tomu povinen odpovídati, snesl se s námi také, avšak by se žádné zkrácení na spravedlnosti těm ubohým lidem nestalo, přimlouval se k tomu, aby zase osoby byly nařizeny, které by je spolu porovnali. A po dlouhém uvažování, když jsem já se již sám zakázal, **Fol. 93. b** že chci v tom pracovati, volili mne k tomu a přidali mi pana Arkleba z Kunovic, pana Teufile, pana Strážnického, pana prokuratora, pana Petra Skrbinského, pana Bohuše z Zástrizl, p. Jiřka Martinkovského a pana Viléma Nekše. a poručili, abychom se o den snesli, je společně vyslyšeli, a pokudž možná přátelsky spokojili, pokudž by pak dobrovolně to jíti nemohlo, mocnou výpověd mezi námi (sic) učinili. Já pak abych strany sročil, a oni ke dni jmenovanému aby se před nás najíti dali. Což jest jim také od p. hejtmana oznámeno, a zejména panu Zampachovi poručeno, aby také se tam dal najíti.

Rok mezi Šenem a Vencelkem jest odložen do druhého práva a stranám poručeno, aby se k sobě skutkem a řečí pokojně chovali.

Petr Pražma supplicaci dneš ráno podal, která jest nyní vážena; žádá, aby vedle připsaní J. M. císa. na poctivosti opatřen byl. Ztratil ji tím, že když po nálezů naň učiněném nemohl rukojmí dostati, kteří by zaň, že nálezů zadosti učiní, slíbili, musel do šraňku vstoupiti, a panu sudímu svou čest víru slíbiti, že se na posudku postaví, a nálezů dosti učiní, aneb na rathous půjde.

Když pak posudek přišel, skrze svou nedbanlivost a pýchu nepostavil se, na slib svůj tudy se zapomenul, což nenáleží na poctivého člověka. Pan Hynek z Vrbna nebožtík dal naň ustané, čehož neměl učiniti, poněvadž žádný nemůže ustané dáti, než původ v půhonu, aneb zmocněný, aneb na kohož by to právo převedeno bylo od původu, což se může učiniti vedle řízení zemského, a žádaje aby to do pamětných knih zapsáno bylo; pan Arkleb z Kunovic, který držel místo neb. komorníka, a pan Jan z Žerotína na Losyně, který držel místo nejvyššího sudího, oba nevelmi pořádku povědomi, jsou k tomu, nerozumějíce, co na tom záleží, povolili a zapsati dali, že Ejvanovští naň ustané dali, ješto Ejvanovští ani nepohnali, ani ku právu nenáležejí, než byla pohnala paní Krystyna z Rogendorfu, manželka páně z Vrbna na místě Ejvanovských poddaných svých, kteráž také měla a mohla stané dáti, aneb na svém místě zmocniti, což jest se nestalo. Pročež když jsme do pamětných knih nahlédli a to nalezli, že nepořádně jest dáno stané, jsme useudili, avšak jak by Pražmovi poctivost navracena býti mohla, vážení toho jsme odložili až do Holomouce a to za příčinou, že se již k skonání soudu chyluje, že pan biskup přítomen není, pana sudího že pro nemoc mezi sebou nemáme, že naděje jest, že tam dosazen bude, a poněvadž jest o tak velikou věc činiti, že to má s všelijakou opatrností konáno býti. A

abychom toho, jak se říká, v ostruhách¹⁾ nejednali, zůstáno na tom, aby hned ten den po vyhlášení pňh. ta věc předsevzata byla, a cožkoli k tomu náleží, aby do Hol. bylo dovezeno. Při tomto mluvení oznámil nám p. Berka, že J. M. c. dal Pražmu již přede dvěma léty z hofštatu vymazati.

Za touto resolucí vystoupil p. hejtman a přednesl sirotčí věci. A nejprv, poněvadž se Kořenský zpáčil, že pan Stranec, jakožto nejbližší přítel toho sirotka (neb Stranec a neb. Petr Chroustenský, jsou ode dvou vlastních sester) chce ručiti statek Myslibořický, statek pak Rudolecký že pan držeti chce, ažby J. M. rozeznáno bylo, má-li to poručení své místo míti nebo ne, které jest neb. pan Jan Chroustenský učinil. Po pánu dal od sebe promluvíti Kořenský, žeby byl rád ručil, kdyby byl mohl rukojmě shledati, než že jich nemohl svěsti, a protož že J. M. prosí, aby v tom ráčili jeho u sebe omluvena míti. Ohlásil se také p. Václav z Zástřizl, na místě švagrový své, paní Lidy sestry Chroustenských, že J. M. prosí, poněvadž ona jako žena ručiti nemůže, aby J. M. ráčili jí i dítky jich strany nápadu opatřiti. Kravarský také od vdovy promluvil, jsa zmocněný její, žádaje vybytí věnem i nad věno, a žádal výpis z desk vkladu, kterým jí neb. manžel její dobrý díl statku svého do desk vložil. Stoupili jsme se, a poněvadž Stranec blížnost ukazuje, a žádný bližší, který by ručiti mohl, se neohlašuje, pustili jsme mu ručení, a naučení p. hejt. dali, aby mu vedle pořádku ručení pustil, on aby věnem i nad věno vdovu vybyl, a jeho ručení aby sestře nebožtíka, dítkám jejím a jiným nápadníkům na spravedlnosti jejich k žádnému ujmě nebylo.

Fol. 94.

Po tomto naučení p. hejt. oznámil, že Švabenský rukojmí svěsti nemůže (v. f. 87.) a v tom jsem já vyvstal, neb mne noha bolela a šel jsem pryč; ale srozuměl jsem, že ručení puštěno jest Bernartovi Podstatskému.

Sobota.

Paní Alena Berkova z Lomnice předstoupíc před J. M. prosila, aby k tomu pňhonu, kterýmž od pana z Doubravice pohnána jest, zmocnění mohla pana mistopisafe a pana Prokopa Lhotského; dovoleno jest jí k tomu; dala to sobě zapsati.

My pak vstoupivše se na zavolání pana hejtmana opět jsme počali rokovati o dosazení soudu. Pan hejtman chtěl nás namluviti, abychom podlé psaní cí. předece ty vota poslali, a při tom žádali, aby J. M. více nás v to neráčil potahovati. Ale žádný k tomu nepovolil. A tak nastoupil na jiné, abychom ho při J. M. cí. omluvena psaním naším učinili, tak jakž se v Holomouci stalo, (v. f. 72. b.) Ač jsme ho chtěli s toho svěsti a ukazovali jsme mu, že to s větším ublížením jeho bude než s poctivostí; avšak když on na tom stal, nechali jsme ho při tom, a dovolili jsme k takové omluvě. Potom pan hofrychtýř přednesl nám na cedulce poznamenané tři osoby k soudu, p. Arkleba z Vičkova, p. Sigmunda Bukuvku, a p. Václava Nekše. Ale když jsme mu oznámili, že p. Bukuvka více leží než chodí, poradíc se trochu s svými tovaryši, dal nám poznamenáného pana Mikuláše Kobylku, komorníka práva menšího v kraji Holomouckém, k jehožto osobě jsme všickni přistoupili, ale o to nemalý šturec byl, jestli žeby měl také do toho psaní k jeho cí. poznamenán býti? Já jsem hrubě bránil za tou příčinou, že zejména jest to vyměřeno jak se osobami st. ryt. má soud

¹⁾ Toto přísloví znamená: kvapně. — Umínil lid Israelský trestati, však ne kvapně, ne vztekne, ne jako podlé pňhaloví v ostruhách Rvačov. Masop. 112.

dosazovati; ale p. hejtman mocí toho dovedl, jemužto když žádný neodporoval, já jsem také mlčeti musel. A tak se obávám, že jsme ještě hlouběj do blata vlezli.

Pan Berka ukázal svou supplikacii, kterouž jsme schválili, a poručili jsme J. M. císaři napsati a žádati, aby v té příčině nad námi a panem Ladislavem ruku držel, a nedopouštěl, aby nám sem do země úředníci menší od desk své púhonci posílali více měli.

Týž sobě stěžoval do Kateryna, že mu výpisy z rejster púhonních makulované odvedl; povolali jsme ho, a kázali jsme rejster přinésti, v kterýchž se totéž přemazání i připisování, jako ve výpisech nalezlo, a on oznámil, že netoliko ten obyčej jest, tak výpisy vydávati, jak se vlastně v rejstřích nacházejí, než že i přísaha jeho na to se vztahuje, a nemálo sobě to stěžil, že jest v takové domněnii potažen.

Nekeš na včerejší poručení podal svou zprávu psanou, a všemu odpíral; odvedena jest Blektovi.

Fol. 94. b.

Potom přišli paní z Rožmberka a paní z Pernštejna, a když do šraňku vstoupily, p. hejtman obštrnými slovy zase připomenul o smrti neb. pana z Pernštejna, a za jakými příčinami tato věc jest odložena v Hol.(omouci) a opět za naučení prosil, poněvadž více dluhů se nachází než statku, že mu tu krom sirotka a pečeti k opatrování nic nenáleží.

Když přestal mluvit, Šponar od paní z Pernštejna promluvil; nejprv, že věno v statku má, a že jest nebožtk p. Don Gran Manriques, otec její, mimo nahoře psané věno 15000 zl. paní věnoval, které jí ujištěny nejsou, prosíc aby jí také z nebožtíka pana statku vydány byly. 3. Že jest manství Tovačovské od neb. pana prodáno a za ně 6000 zl. utrženo, kterýchžto peněz také nedostala. 4. Aby svršky nad věno vedle zřízení zemského vybyta byla. 5. Aby jí to, co na vychování dítek svých až posavád vynaložila, z téhož statku navráceno bylo. 6. Aby jí ta summa, v které klenoty své pro potřebu neb. pana zastavila, zase byla zaplácena. A to vše prokazovati chtěla. Ale já věda žeby daremné slyšení bylo, kázal jsem se stoupiti. A podada přímluvy na pany soudce, někteří se přimlouvali k dokonalému této celé věci odložení; jiní aby panu hejtmanovi bylo naučení dáno, a ostatek aby se odložilo. Ale já maje zprávu od pana hejtmana, že jest J. M. císař psal, a ňaký prostředek, kterýmby soud dosazen býti mohl osobami naschválně k vyslyšení této věci nařizenými, ukázal, radil jsem, poněvadž z práva dvě neděle doseděti máme, abychom až do pondělka této věci odložili, zdaliby ten Courier mezi tím přijel, a něco místného od J. M. císaře přinesl. K čemuž všickni jiní přistoupili, a tak jsem oznámil, že J. M. této věci z jistých a slušných příčin až do pondělka příštího odkládati ráčí.

Vstoupil potom do šraňku Jindřich Blekta, Jakub Šarovec a Tarnovský oznamující, že paní z Pernštejna od nich svědomí žádá, jedno v tom, že jest šesti tisíc zl. za prodej manství na panství Tovačovském utržených, nedostala: druhé, že jest jí nebožtk pán její 15000 zl. a všecky svršky daroval; poněvadž pak oni k tomu dáni jsou své pečeti přitiskli a v tom prodaji smlouvěi byli, že J. M. žádají za naučení, měli-liby takové svědomí dáti? Kázal jsem se stoupiti. Tolikéž nerozdílné přímluvy byly, nebo jedni chtěli, aby svědomí dali, poněvadž paní ani proti smlouvě ani proti pečetěm jich žádného svědomí nežádá: druzí pak nechtěli k tomu povoliti tím se zastírajíce, že pořádek jest, aby žádný k té věci, kdež jeho pečeť jest ani na jednu

a ni na druhou stranu nesvědčil, a mezi jinými pan hofrychtyř připomínal nějakého pana Buriana Medka z Valdeka, který v Čechách proto stat jest, že v mnoha létech snad z nepaměti dvoje odporné svědomí dal v jedné věci. Já pak a pan Václav z Zástřizl k tomu jsme se přimluvili, poněvadž slyšení a přednesení paní z Pernštejna odloženo jest do pondělka, aby i tohoto uvažování k tomu dni odloženo bylo. Načemž když i jiní se s námi srovnali, oznámil jsem, když paní bude své věci přednášeti, aby J. M. o toto svědomí připomenuto bylo, že J. M. ráčí potomně, mělali by dána býti neb ne, poručiti.

Potom jsem vystoupil, a pana z Doubravice na místo hejtman-ské posadil. Pan hejtm. pak přednášel o Hostivarského, kterýž, když svá léta měl, (v. f. 79.) jest pánu naučení dáno, aby mu, cožby tak za pánem bylo, proti kvitanci odvedl.

Po tomto naučení žádal jsem, aby mi jakožto nejbližšímu příteli po meči neb. pana Jana z Lipého, krom sestry jeho a dcery její, ručení sirotka a statku puštěno bylo; neb pan maršalek nebož. a paní máti má byli ode dvou vlastních t. od bratra a od sestry. A pan Bohuslav Bořita, zmocněný od paní Alžběty z Lipého sestry nebožtíkovy, ohlásil se, že ona mi toho ručení ráda přeje, a že nemá nade mne bližšího přítele v krvi, než že J. M. strany nápadu za opatření prosí. Stáli dlouho v potazu, ale naposledy dali naučení, aby mi ručení puštěno bylo, avšak sestře a nápadníkům to aby na škodu nebylo, vymínili. Prvé se statkové ručíváli v jisté sumě, kteráž od soudu nložena byla. Ale za příčinou pánův z Vrbna s toho sešlo, nebo jeden z nich ručil Brodek a Náměšt u Hol. statek strýce svého ve 20.000, a když strýc dorostl, dal mu 20000 a sobě schoval statky, které stojí lépe než za 40.(000). Od toho času třetinou výš statkové se ručí, a bez naučení od soudu nic se od statku odprodati nesmí. Fol. 96.

Elška Vahanská přijala muže svého Jindřicha Tunkle na spolek-

3. Přednesl pan hejtman o sirotky neb. Antonína Pílery; ale že již pozdě bylo, odložena ta věc do Hol.(omouce) s tím poručením panu hejtmanovi, aby mezi nejprvnějšími sirotčími věcmi tuto přednesl. A když se ona domlouvala, aby jí dáno bylo něco na vychování, odloženo jí toho až do pondělka.

Jandecker se postavil před J. M. (v. f. 92.) Ale poněvadž již pozdě bylo, ráčili mu J. M. kázati, aby se v pondělí ráno před ně postavil.

Pondělí.

Když jsem mezi J. M. přišel, již byli ráčili zasésti. Nalezl jsem je v potazu; domlouval se pan hejtm. o to, že v onehdejším naučení (f. 93. b.) které jsme dali Strancovi o ručení statku Myslibořického, také jsme potáhli sirotka, nechajíce pánu na hrdle statku Rudoleckého. A tak že nyní do skončení té pře, poněvadž pán sirotka ve své moci míti nebude, bude museti býti úředníkem Dubského a Strance. Měl poněkud příčinu, ale sám jest tím i mnohým vinnen, nebo své věci tak zatměle, a tak odpolu přednáší, že není možné všeho v paměti míti, a na všechno se rozmysletí, Já jsem mu podal této cesty k napravení té věci, aby spolu s Dubským a Strancem před J. M. předstoupil, a strany toho poručení rozeznán býti žádal. Oblíboval ji sobě. Ale poněvadž již dnes poslední den jest soudu a tak čas krátký k tomu, že to musí odloženo býti, oznámil, při čemž zůstalo.

Oznámil také že pan z Kounic podal supplikaci na Hendrycha Jandekera (f. supra) žalujíc naň, že mu v městečku jeho Arklebově dvakrát oheň založil, tehdež když léta 97. pod panem Rožďalovským do Uher tahl, po prvním ohni že jednom stodola vyhořela, po druhém pak pět domů, a že to může dostatečnými svědky dokázati, i to provésti, že on Jandeker sám se tím chlubil; oznámil také, že ledakés jiné věci naň se pronášejí. Snegli jsme se, poněvadž takové věci k sněmu více náležejí než k soudu, aby od pana hejtmána slibem zavázán byl, že se při nejprv příštím sněmu, který nám od J. M. c. položen bude, před J. M. pány stavy postaví.

Vystoupíc potomně od nás do šraňku odklad onehdejší strany věci Pernštejnské nám připomenul, a za naučení, že mu tu krom sirotka k opatrování nic nenáleží, žádal. Šponar na místě paní z Pernštejna, kteráž jakž i paní z Rožmberka v hospodě zůstala, opáčil žádosti paní všecky, a obzvláště pak strany svědomí od Blekty, Šarovce a Turnovského, žádaje při tom, aby s tím odkládáno nebylo, tak aby pro smrt některého z nich paní v nebezpečenství nepřišla. Oni pak vstoupivše tolikéž do šraňku žádali od J. M. naučení býti. Kázal jsem se stoupiti a nejprv páně hejtmánovu žádost, potom i paní přednesení k uvážení jsem podal. Tři se k tomu přimlouvali, aby panu hejtmánovi, poněvadž se v jistotě neví, aby více dluhů než statku bylo, naučení dáno bylo, že mu sirotek i s statkem k opatrování náleží, avšak, aby v témž naučení tak opatřen byl, aby mu to a úřadu jeho k žádnému ublížení nebylo; jakéby pak to opatření bylo, nic oznámiti nemohli. Druzí pak na tom se snegli, poněvadž tak jest, že v jistotě se neví, aby více dluhů než statku bylo, že jakož nám nenáleží na nejistou věc pana hejtmána opatrování tohoto odsuzovati, tak také, že nenáleží jemu je prisuzovati, a poněvadž větší díl nás soudců rukojmové jsme, že nemůžeme my na tomto uvažování seděti, a protož, aby věc tato odložena byla, a mezi tím aby se na prostředky pomyslelo, kterakby per viam extraordinariam, poněvadž per ordinariam býti nemůže, této věci konec učiněn byl.

Podal jsem také k uvážení, mělo-li by to svědomí, které paní od výš psaných osob žádá, z poručení našeho dáno býti? Ač jsme to uvažovali, že paní nic neslušného nežádá, chtěje toliko to prokázati, že za to manství, které její vlastní statek byl, a prodán jest jmenem jejím, žádných peněz k sobě nepřijala; avšak poněvadž ani pana hejtm. naučením opatřiti, ani paní slyšeti nemůžeme, a mohlo by se státi žeby při slyšení dokonalém této věci rukojmové chtěli tomu svědomí odporovati, že lépe bude, aby i tohoto odloženo bylo, že pak paní nebezpečenství předkládá, poněvadž sama neví, která v něm stojí, než vedle ní mnozí jiní, aby to až do času trpělivě nesla.

A tak když více těch bylo, kteří se k odkladu přimlouvali; a o tom courieru, pro něhož do soboty až do dneška tato věc se protáhla, aby již přijeti měl, žádné nádeje nebylo, poručeno jest mi v ubec to oznámiti, a při tom pana hejtmána žádati, aby předce statek ten po neb. pana z Pernštejna pozůstalý v opatrování svém měl, a služebníkům neb. raden a nápomocen byl, kterýmž také abych oznámil, aby předce v té službě až do skončení té věci zůstávali. Což jsem tak učinil, a oznámil, že vůbec jest vědomo, za jakými příčinami jest slyšení a uvažování této věci sirotčí odloženo o minulém soudě Holomouckém. Ty příčiny že ještě zůstávají, a i při tomto soudě na překážce jsou, že každý souditi může. Nebo ačkoliv se panův soudci nemalý

počet sjel a ještě pospolu jest, avšak poněvadž se to nachází, že větší díl z nich v rukojemství za neb. pana z Pernštejna se postavili a z něho vyvazeni nejsou, že bezpochyby bude jeden každý z nich, kdyžbykoli k jistému o statek neb. pána naučení přicházeti mělo, chtíti se ohlásiti. Což kdyby se stalo, žeby již těch panův soudci, kteří by zůstali k potazu, dosti nebylo. A protož ačkoli by J. M. velmi toho vděčni býti ráčili, aby této věci již jednou se konec státi mohl, jakž pro opatření pana hejtmana, pro dobré sirotka, pro pohodlí J. M. paní, tak také pro větší bezpečnost panů rukojmí, avšak poněvadž to na ten čas nijak býti nemůže, že J. M. ráčí tohoto přednášení a uvazování, a celé této věci až do nejprv příštího soudu, který v tomto Mark. držán bude, odkládati, a mezi tím p. hejtmana žádati, aby sobě, poněvadž se sirotka odciziti a odříkati nemůže, statek jeho poručený měl, škody a ležení, kdeby mohl, přetrhoval, služebníkům a správčům téhož statku nápomocen byl, a tak dobro sirotčí, aby dokonce skrze takové nevyhnutelné odklady nezahynul, ferdrovati pomáhal. Potom obrátíc se k Blektovi Šarovcovi a k Turnovskému jsem promluvil: „poněvadž J. M. ani panu hejtmanovi naučení dáti, ani J. M. paní opatřiti moci neráčí, že ani jim na ten čas strany svědomí dáni, neráčí chtíti nic jistého poručeti než že toho spolu s jiným odkládati ráčí. A tak Tarnovskému jsem poručil, aby předce v správě toho statku zůstával a jej opatroval. Pan hejtman dal odpověd, že z slušných příčin, a obzvláště pro nějaké věci věřejšího dne o něm mlavené, nemůže se více toho statku dotýkati, a u J. M. že žádá v tom omluven býti. Turnovský pak prosil za propuštění, svou nemožnost předkládaje, a i toto dotýkaje, že ten statek od dobrých čeledinů, a on od dobrých pomocníků hrubě obnažen jest. Purkrabě a pisari že v poslušenství mu nestojí, někteří že pomřeli, avšak že pokudž možné mu bude, že chce rád na poručení J. M. do času ještě v té práci zůstávati, toliko aby J. M. jemu oznámiti ráčili, pokudžby jaké ležení šlo, nebo nějaké škody se hnaly, nebo od jinud nějaké těžkosti nastaly, k komu by se o radu a pomoc utéci měl? V tom také předstoupili před J. M. Prostějovští oznamujíce, že nebož. pan z Pernštejna, maje do Uher jeti, jim svou pečet svěřil, dotazujíce se, coby s ní činiti měli? A poněvadž jsou za neb. pána mnoho rukojmové, skrze což v nemalém nebezpečení zůstávají, že již i obstarvky na ně jdou, že se k J. M. o radu a ochranu utíkají, a nemůže-li jinače býti, aspoň za to prosí, aby se J. M. k městům J. M. Cís. v této zemi, aby na ně obstarvky u nich dopouštěny nebyly, přimluviti ráčili. Ohlásil se také místopisář, že u něho na Pernštejně jest sklep zapečetěný, v kterém věci neb. pána zůstávají, prosíce aby opatřeny byly, tak aby se na nich škoda nějaká nestala, avšak že on rád až do dalšího času toho sklepu propůjčiti chce. A poněvadž J. M. ráčili mu o minulém soudě Holom. některé věci zapečetěné odvésti, jmenovitě sekret neb. a nějaké papiry nepsané pod týmž sekretem, s tím poručením, aby je s sebou k tomuto soudu vzal, že J. M. prosí za oznámení, coby s nimi dále činiti měl? (v. f. 79 b.) Kázal jsem se stoupiti, a po uvážení těch všech věcí, o tuto odpověd jsme se snesli, kterouž jsem já z potazu vynesl, a předně Turnovskému jsem promluvil: že J. M. to ohlášení od něho vděčně přijmouti ráčí, nemožných věcí po něm že neráčí žádati, také že dobrá náděje jest, že všem těmto věcem brzy se konec stane, mezi tím aby to činil což náležeti bude, a seč by býti mohl. K čemu by sám postačiti nemohl, svých pomocníkův v tom aby užil. Ty aby k poslušenství sobě při-

Fol. 96.

držel, a aby se ním spravovali, k tomu je měl; jestliby kteří v řádu státi nechtěli, aneb sice zhynuli, poněvadž lidí na panství Prostějovském dobře jest povědom, aby jiné na těch místo dosadil.

Fol. 96. b. Aby mu pak J. M. zejména toho, k němuž by se o radu v potřebných příhodách utíkati měl, jmenovati míti ráčili, že to J. M. učiniti nenáleží. On že ví, či se až posavad radou spravoval, jestli že se mu vidí, tam zase aneb kamkoli jinam se obrátiti, J. M. že mu toho příti, a té nádeje býti ráčí, že k komukoli o radu se uteče, že mu ji každý podlé možnosti a podlé rozumu a soudu od Boha sobě propůjčeného rád udělí. Jestli by pak do konce u žádného o radu a pomoc se objíti nemohl, a mezi tím škody nějaké se valiti chtěly, aby těm rukojmím, kterých se dotýkati bude, o tom oznámil, a oni nebudou-li své škodě chtíti, že to budou věděti, jak opatřiti. Prostějovským jsem pověděl, aby se podlé důvěření neb. věrně zachovali, a počet panskou až do skončení těch věcí za sebou zanechali. Dále pak že J. M. neráčí jich opatrovati, nýbrž poněvadž nemalý počet z vyšších stavův, ano i z prostředku J. M. ráčí v témž nebezpečenství jako i oni státi, avšak sami sebe opatrovati musejí, aby oni též činili. Katarynovi, aby toho sklepu tak zapečetěného nechal, a věci při soudu Hol. sobě odvedené zase tam s sebou vzal jsem poručil.

Šlevic podal zprávu pana Jetřicha z Kunovic na supplikaci p. Arkleba strýce jeho od J. M. jemu odvedenou. Nechtěli jsme ji přijíti, než poručeno Šlevicovi, aby panu Jetřichovi oznámil, aby se dal k soudu Hol. najíti, a tu aby J. M. osobně zprávu dal, i také z toho, že před dodáním své odpovědi jest odjel, před J. M. odpovídal.

Pan Maximilian z Ditrichštejna, maje se zase k službě navrátiti ku panu svému arcyknížeti Albrechtovi do Nidrlandu, žádal zmocnění do dvou let; dáno ješt mu; zmocnil pana Sigmunda z Ditrichštejna bratra svého dílného, a pana Viléma Dubského.

Zatím předstoupili sestry Holčanské (v. f. 88. a); dáno o ně naučení p. hejtmanovi, aby jim to, což za ním zůstává, vydal.

Když se naučení psalo, uvažována supplik. Pilerky. Napsal jsem na ni, aby pan Berka poručil Kurdějovským, aby jí 40 zl. na vychování vydali (v. f. 95. a).

Vofechovský starý chtěl ručiti sirotka neb. Píškovského, jakožto přítel po meči. Vytha Zdeněk chtěl ručiti sirotka neb. Grosa; oba ti sirotci jsou děti Manželky Grosovy; odložili jsme toho do Holom.

Fejrarovi také naučení dáno o ručení nepamatuji, kterých sirotků. Jsou Dobrovodští.

O sirotka neb. Mošvice odloženo, proto že vdova ani sama přítomna nebyla, ani žádného nezmocnila, a v inventáři doloženo bylo, že se ku všemu což nejlepšího jest právo míti praví. Vrátil se mezi nás pan hejtman.

Pan Jan z Vrbna se ohlásil, že jest spolu s bratrem svým, a p. Stan. Rogojským ten zápis s panem Arkleb. z Kun. vykonal, p. Arkleb také se ohlásil, že ho přijímá. Zůstaveno při tom.

Po tom p. hejtman na Jandekra zavolal a předložil mu, čeho se dopustil, kázal mu do lavic vstoupiti, a tu ho nejprv z prvního závazku propustil, na kterýž od Hradišťanů k ruce jeho vzat jest, potom ho znovu zavázal na jeho čest a víru, že se k nejprv příštímu sněmu, který zde v zemi držán bude, najíti dá, a z toho z čeho obviněn jest, odpovídati bude.

Naposledy přednesl nám p. hejtman smlouvu, kterouž paní Jo-

hanna Ěva z Lichtenštejna a na Kunstatě s panem Jindřichem z Domína, manželem svým, učinila, v nižto smlouvce jsou pan Václav Berka, nejvyšší sudí, a p. Ladislav z Šlejnic. Summa její jest, že paní z žádné povinnosti než z své dobré vůle uvolila se pánu na statku svém Kunštatském 20.000 zl. zapsati, ku kterýmžby pan po smrti její, bez překážky dědicův a nápadníkův paní právo měl. Avšak na ten způsob, aby se na potomní časy na nic více nepotahoval žádným vymyšleným způsobem, než na tom aby přestal, a kdyžby na Kunstatě byl, aby své vychování s pěti osobami a šestmi koněmi míti mohl.

Po přečtení, kterému jsme se všickni do vůle nasmáli, dotázal se, měl-li by ji do desk vložiti? neb paní v šraňcích stojíc toho žádala. Fol. 97.

Sám pak k tomu všelijak vedl, aby do desk vešla. Ale já jsem tomu hrubě bránil, proto že takové smlouvy do desk vkládati obyčej není, než ty toliko, které se gruntův a prodaje statkův dotýkají; druhé, že jiný pořádek jest, kterýž se zachovává od těch, kteří na svých statech komu co zapisovati chtějí. A tak jsme dlouho na odpořích stáli, až jsem na posledy obdržel, a jest jí z potazu oznámeno, chce-li pánu svému co ve dcky zemské vložiti aneb zapsati, aby to podle pořádku učinila.

A s tím jest soud vzdán.

Soud Holomeucký Svato-Janský léta 1598.

Fol. 97. b.

Odložen jest, za příčinou že J. M. císařská neráčil časně osoby, kteráby zatím úřad hejtmanský držeti měla, jmenovati; avšak toho se po dva dni jednalo.

Čtvrtek.

Posledního Maji, který se trefil v druhou neděli po svaté Trojici, umřel pan Frydrych starší z Žerotína, hejtman a místodržící nejvyššího komornictví M. M., o jehožto smrti jsem hned nejvyššímu panu sudímu oznámil, a on po naschvalním Curiru ku dvoru tu novinu odeslal, žádaje při tom, aby císař zatím místo hejtmanské, někomu poručil, kterýby je až do dosazení úřadu toho spravoval. Přišla odpověď, že J. M. ráčil osobu jeho k tomu obráti, a jemu poroučeti, aby zatím ten úřad na sobě pozdržel, ažby podle hlasův na osobu hodnou vzložen byl. Ale on za jakoukoli příčinou nechtěl he na sebe přijíti. Úřad pak komornický dán jest panu Ladislavovi Berkovi z Dubé a z Lipého a Komisari k vyhlášení a dosazení jeho nařizení pan sudí, pan z Doubravice a nejvyšší pan hofrychtyř, ale pan z Doubravice nepřijel. Když se pak páni k soudu sjeli, a podlé obsýlaní pana sudího na horu se sešli, byl velký oustrk o pana Berku, a na tom jsme se z počátku všickni snesli, že ho za komorníka míti nechceme pro tyto příčiny, 1. že když hlasové na úřad komornický dáni byli, což se stala léta 95 okolo s. Martina, pán v soudu jest nesedal, a obyčej toho není, aby osobám z obce hlasové dáni byli. 2. že komorník má býti osoba

hodná na statku dosti mající, a pan Berka má statek narknutý a soudí se o něj s panem Václavem bratrem svým, a k tomu závadný, neb jest po ženě všeho teměř, co má, dostal, krom Mezeříce, která by sotva na dluhy postačiti mohla, kdyby on dříve než žena umřel. 3. Že předešle úřad komornický dáván byl pánům předním, kteří mnoha léta zemi sloužili, v jiných úřadech a povinnostech pracovali, pořádkův našich dobře povědomi jsou, ale pan Berka že se do Moravy sotva před čtyřma léty a do soudu sotva přede dvěma dostal, o pořádcích našich málo věděti může, a summou nehrubě k tomu se hodí. Proti těmto příčinám pan sudí jako kommisar toho oznámil 1. Že pořádku toho nikdy nemáme, aby úřady osobám z ubce dávány býti neměly, nýbrž proti tomu příklady ukazoval, na někdy pann Václavovi z Ludanic hejtmannu, kterého císař Ferdinand z ubce k tomu úřadu vyzdvihl. Item na panu Mikulašovi z Hrádku podkomořim, který z nejvyššího pisařství na ten úřad dán jest. Item na panu pisáři nejvyšším nynějším, který také z ubce k tomu úřadu přišel. Nad to přivodil ku paměti některým z prostředku našeho, že jsou mu pravili, že hlasy panu Berkovi dali, a císař psaní ukazoval, v němž doloženo, že podlé hlasův jemu ten úřad dává, a z toho dovedil, že jestli pana Berku nepřijmeme císaři klamů nadáme a sami proti sobě budeme. 2. Že pan Berka na statku dosti má, ačkoli Mezříč jest v nářku, avšak že ho žádný polovice odsouditi nemůže, k tomu že má peníze v zemi i zástavu za drahně tisíc zl. Třetí příčiny ani nedotkl.

Tu my odstoupivše od kommisarů, cobychom činiti měli, jsme se radili, a když pan Losinský, pan Podstatský a pan Zahradecký, že jsou mu hlas svůj dali, k tomu se přiznali, pan Krajíř a pan Hodějovský dali-li neb nedali, se nepamatovali, ačbychom byli mohli na svém státi, avšak nechťice tyto ani v hanbu uvésti, ani v odpor s nimi se dávat, poněvadž tím způsobem nebyli bychom mnoho mohli na císaři a panu Berkovi obdržeti, rači jsme od svého pustili, a k tomu, aby v ten úřad uveden byl, povolili, avšak poněvadž curier s odpovědí císař. ještě nepřišel, a místodržícího hejtmanství žádného nemáme, jest odloženo toho do zejřka, a v ubec skrz pana sudího tato příčina, proč se dnes soud vedle pořádku nezahájil, jest oznámeno.

Pátek.

Brzo jak jsme se nahoru sešli, přišel také do soudnice pan Berka, kterého když jsme uhlídali, ohlásili jsme se, poněvadž odpovědi od J. M. Císa. žádné nepřišlo, a tak o osobě, kteráž by úřad hejtmanský na sobě držeti mohla, nic nevíme, že k tomu nedopustíme přijíti, aby pan měl za nejvyššího komorníka vyhlášen býti, poněvadž by se to stalo proti pořádku, kterýž jest, aby nejvyšší úředníci při sněmě aneb při soudě na úřady dosazování bývali. Nyní pak že sněmu není, soud tak pro neusazení místa hejtmanského držeti se nebude, pročez že ani pan Berka dosazen býti nemůže. Ulekl se nad tím pan sudí a ačby to byl rád svrhl a všelijak se o to přičinil, aby nás z toho svedl, avšak když mu postačiti nemohlo a my jiní všickni tuze podlé sebe jsme stáli, muselo tak jíti a pan Berka bez úřadu zůstati. Povolali jsme ho potom mezi sebe, jako jednoho z prostředku našeho, ale o tom, co teď mezi námi mluveno bylo, nic jsme neoznámili, a panu sudímu také, aby o tom v potazu zmínky před ním nečinil, poručili. Rozmlouváno bylo zatím mezi námi, měl-li soud odložen býti, čili-by se mělo ještě přes dnešek na toho cu-

rira císařského očekávati? Pan Berka bylby rád k tomu přivedl, aby čekáno bylo, ale my jsme nechtěli k tomu dovoliti 1. Že do třetího dne se nikdy soudu neodkládá, a že nejsme povinni, ani do druhého čekati, a 2. žeby mohlo takové poručení císařské přinešeno býti, které by se s pořádkem nesrovnávalo, a tak žeby přede soud k odložení přišel, avšak, aby se toho, jakž obyčej jest na ubec podalo. Na čemž když jsme se snesli, zase jiný odpor povstal, měl-liby soud tento až do s. třech králův odložen býti čili do jinšho času, jakž se předešle někdy stávalo, poodložiti, čehož nejeden příklad pan sudí přivedl, a jmenovitě tyto, které sobě z rejster zemských vytáhnouti dal. Léta 1544 odložen soud holom. svatotříkrálský do středopostí do Holomouce; 2. léta 1556. soud Brněnský postní odložen jest pro příjezd krále a královny do země a pro položení sněmu obecního do třetí neděle po velkonoci; 3. léta 1548. soud holom. svatojanský odložen do neděle po s. Bartoloměji, a soud Brněnský svatokunhutský pro smrt pana Jana z Lichtenštejna sudího a některých panův soudcův odložen jest do neděle před s. Vavřincem; 5. léta 1553. soud svatojanský z hodných příčin odložen do neděle po sv. Kunhutě, a soud svatokunhutský do druhé neděle postní. 6. léta 1572. soud s. Kunhutský Brněnský odložen do Holomouce k s. třem králům, a svatotříkrálský až do s. Jána. Nadto také ukázal, že i extraordinarie soudové držáni bývali, jako léta 1556. o svatém Jakubě, ačkoli potom, že se málo panův soudcův sjelo, odložen jest, a léta 1570. o s. Matouši. Avšak nevidělo se nám na tento čas k tomu přistoupiti, a tak se snešení stalo, aby se odložil až do sv. třech králův. Pročež když jsme se rozstoupili, pan sudí to na ubec vznesl a zdání jejich žádal, kteříž se s námi srovnali. Stoupili jsme se znovu a nejprv poručili jsme psaní učiniti J. M. Cís. a s omluvou náležitou příčinu, pro kterou soud držán býti nemůže, oznámiti, aby pak paní kommisari, že pana Berku dosaditi jsou nemohli, omlouveni skrze nás býti měli, k tomu jsme povoliti nechtěli. Poručili jsme také, aby psaní učiněno bylo Prejnerovi, Nejvyššímu nad regimentem knechtů, aby z Hodonína, kdež se s nimi položil, od táhl, též J. M. Cís. a J. M. arcyknížeti Matyášovi o touž věc. A jakož pan sudí na nás vznesl, že pan Hranický poddané své u vězení má, proto že mu z Hranic do Ostrova dříví voziti se zbraňují, rozkázáno jest, mu jmenem našim povědět, aby je z vězení propustil až do budoucího soudu, a panu Vojskovi, kterýž stážnou supplikatif na téhož pana Hranického podal, aby ho pořádkem práva hleděl, poručeno jest oznámiti.

A tak potom vedle snešení soud jest odložen, a asi ve dvou hodinách přijel curier s poručěním cís., aby pan sudí přes ten soud místo hejtmanské držel; ale nebylo by se mohlo trefiti, pro dcky a pro místa.

Fol. 98 b. **Soud Svato-Kunhutský v Brně držáný téhož léta (1598.)**

Když se panův soudcův tolik sjelo, že jich s potaz i přes potaz bylo dosti a na tom jest zůstáno, aby soud držán byl, předně jest vyhlášen za nejvyššího komorníka pan Ladislav Berka z Dubé a z Lipého a na Mezařici, a povinnost obyčejnou k tomu úřadu učinil. Vyhlášoval ho pan Jáchym Haugvic z Biskupic nejvyšší sudí. Místo hejtmanské držel týž pan Berka.

Po přinešení nahoru desk a otevření jich čtení vkladové, kterých dráhně bylo, a potom zahájen soud; začali se potom vyhlášovati půhonové. Nejprvnější, na kterém jsme se zastavili a pro nějž jsme se stoupili, byl ňaký Mandaleny z Zástřizli, která postavila v půhonu Tandaryáše Buli za poručníka, k čemuž on se prvé znáti nechtěl, a žádal vymazán býti; až potomně, když mu od kohosi bylo což do ucha pošeptáno, pravil, že se upamatoval; svolal nás proto pan sudí, a když přímluvy obešly, dal mu o to dobrou kapitolu, ze řečí plete.

Jiří Martinkovský, zmocněný hraběte z Salmu, pohnal Jiříka Mošvice zatkyní, a zatkł ho v kterési dědině pod týmž hrabětem na panství Hodonském. Nestál Mošvic, a Jiřík Čechočovský úředník Hodonský ozval se, že jest vedle pořádku opatřen. Stoupili jsme, a ač někteří k tomu jsme se přimlouvali, poněvadž Mošvicovi o poctivost běží, aby se dotázka učinila na Čechočovského, jestli na závazek cti a víry vzat, tak jakž pořádek toho ukazuje, avšak když jiní to sondili za nepotřebné, oznámeno jest, nestaneli do vyhlášení všech půhonův, že bude věděti strana, co za pořádek.

Jiřík Doublebský pohnal Ctibora Zarubského z zatkyně o svědomí. Nestal. Ohlásil se Čechočovský, že jest velmi na dna nemocen, a že skrze něho žádá nemocného roku. Stoupili jsme se, a ačkoli Doudlebský dal od sebe promluvíti, že mu na těžkost nastupovati nechce, a že dovoluje, aby půhon byl odložen do druhého soudu; avšak nechtěli k tomu někteří dovoliti, ukazující na to, že pořádek ten jest, kdo svědomí pro nemoc dodati sám nemůže, aby ho po jiným poslal; item že by již více na tento půhon nepřišlo, poněvadž není pořádek, aby půhonové o svědomí bývali odkládáni, quod falsum est.

A tak proti zdání mému a některých jiných ukázáno jest na pořádek. Ale nedal Doudlebský staného, sice byl by Zarubského o poctivost připravil.

Jan Nos pohnal Jiříka Rechmberka. Rechmberk se odvolal na poručení, které se Nosovi stalo, o minulém soudě z potazu J. M. (v. f. 82.), kterémuž se ještě zadosti nestalo, a Nos aby osoba stavu rytířského byl, toho jest neukázal, a od panův z rytířstva za to uznán až posavad není.

Odpověděl Nos, že jest o minulém sněmě to, že osoba stavu rytířského jest, ukazovati chtěl, a před světnicí panův z rytířstva že jest stal, čekaje na to, aby povolán byl; v tom že jest od něho řečník jeho ušel, a tak když ho pani z rytířstva mezi sebe povolali, že jest musel odjíti a řečníka hledati, a mezi tím že se pani stavové sešli,

a on k slyšení více přijíti nemohl, a tahl se na svědomí nejvyššího pana hofrychtyře. Pan hofrychtyř vyvstana vstoupil do šraňku, a dal tuto zprávu, že jest ovšem tak, že se Nos před ním a stavem jich o minulém sněmě ohlásil, než jsouce oni zaměstknání věcmi J. M. cía. a věcmi obecnými, že jsou ho nemohli před sebe tak náhle pustiti, než hodinu, kdyby měl slyšán býti, že mu jmenovali. Ta když přišla, že jest on mezi ně vstoupil, ale ukazovati nic nechtěl, řečníkem se vymlouvaje, a s tím že odešel, mezi tím že sněmu konec byl učiněn. Oni pak že nebyli více povinni na něj čekati, než on že měl podlé poručení J. M. se vším pohotově býti, a na příležitost jich očekávati.

Stoupili jsme se, a uznali jsme to, že Nosovou nedbanlivostí Fol 99. poručení naše zlehčeno jest, a tak jsme se snesli, aby mu tuhá domluva učiněna byla, a poručeno, aby beze všech odporů, to což předešle se uvolil, (v. f. 81.) ukázal při nejprvnějším sněmě, který v tomto Mark. držán bude. Vykonalo se to obě skrze pana Třebíčského, kteréhož pan sudí vystoupiv do šraňku k Rechmberkovi jakožto k strýci na svém místě byl posadil. Byl trochu odpor mezi námi, měl-li by to zde při soudu ukazovati, tak jakž se to někdy stávalo, a jmenovitě přiveden byl příklad o ňakém Bořičkém, který byvší malířem dělal se zemanem, a zde v Brně o soudě v domě pana Václava z Zástřizl to ukazovati měl, ale neukázal. Vidělo se však odložití toho ráci do sněmu, poněvadž i první poručení na sněm se ztahovalo.

Pan hofrychtyř paní hraběnku Pršickou o postavení svědka; dovolil k odkladu bez pohoršení práva, hrabě Martin na Místě jejím to přijal. Ale poněvadž zmocněný nebyl, posláno jest pro paní, a tak když přišla, učiněna jest dotázka na ni, přijímá-li to? Ohlásila se, že přijímá. Mohli jsme ji dále nechati, poněvadž věc její jest byla, v tom se opatřiti, a soud žádného neučí. Ale byli jsme dnes až příliš spravedliví, a opatrní.

Čechočovský nedal ústané na Mošovice, kterýž byl nestal ku pňhonu.

Po vyhlášení všech pňhonů prožalován jest první mezi Tristamem Hostakovským a Vylímem Dubským. Ale že byl dlouhý a těžký odložen do čtvrtku. A vzat pňhon krátký mezi panem Václavem z Zástřizl a Kryštofem Peldřímem o zaplacení 33 zl. v Moštěnici za výno od sirotka Buchlovského koupené povinných. Uvolil se Peldřím zaplatiti, a tak se stal nález na uvolení. R. pan z Roupova, pan Teřil, a Jetřich Podstatský.

Outerý.

Hned po zasednutí předstoupili před nás pan místopisař a pan Hořtický mocní otcovští poručníci sirotka po nebožtíkovi panu z Tovarou pozůstalého a oznámivše, že jsou učinili smlouvu jistou s paní Alenou Berkovnou, mateří téhož sirotka, prosili J. M. aby tu smlouvu přecísti a ji schváliti ráčili. Vzata jest do potazu; ale když jsme to vážili, že oni jsouce mocní otcovští poručníci, mohli jakékoli smlouvy k dobrému sirotčímu učiniti, abychom v tom na potomní časy, jiným mocným otcovským poručníkům nic neprejudikovali, navrátili jsme jim ji zase bez přečtení, a oznámili, poněvadž J. M. o tom věděti ráci, že jest je neb. pan Tovar poručenstvím svým za mocné otcovské poručníky nad sirotkem a statkem svým nařídil, že také pochybovati neráci, že se umějí, a uměti budou vedle důvěření svého jak zachovati.

Zatím poslali jsme pro pana Jana z Vrba; šli proň Šlevic a Stranec. Když přišel, vzat do soudu, a učinil povinnost, a jest posazen nade mnou, neb jest asi o čtyry léta starší. Mezi tím stala se zmínka o hraběti Jeronymovi z Turnu, o němž také, aby do soudu vzat byl, předešlé snešení naše i povolení císařské se stalo; ale poněvadž jsme pochybovali o starožitnosti rodu jeho panského, poručili jsme panu z Roupova a panu Václavovi z Zahradek, aby se na něm toho dotázali, tak aby se mu bezpotřebně hanba nestala.

Vyhlásování po tom pňhonové, a nejprv Albrechta Dubčanského, kterým pohnal Kryštofa Peldřima, o 33 zl. Znal se Kryštof k dluhu; než pravil, že Sigmund Barský poručník Albrechta dovolil, aby je zápisem ujistil, ten že před rukama má; Albrecht nechtěl ho přijíti, a Sigmund nechtěl se k tomu povolení znáti. Kryštof pak nechtěl od svého pustiti, a tak se spolu dali v odpor, a potom v hadruňk, až by se byli naposledy téměř zervali. Což my vidouce, a vážíce jejich takovou nevážnost před soudem, stoupili jsme, a po rozstoupení učinil jim pan sudí tuhou domluvu, a potom oba dva na závazek vzal, že se před západem slunce na rathouze postaví. A ačkoli potom prvé než jsme se rozešli přímluva se za ně stala, avšak oslyšeli jsme ji, a museli předce do trestání jíti.

Fol. 99 b. Vytha pohnal Mara, dán Maxovi nemocný rok. Markyta Zásnecká poručnice sirotka po Václavovi Talackovi pösstalého pohnala Jána Polcara, z summy 106 kop. gr. 50 gr. českých které jest nebožtík Václav Talacko, manžel její, z Pavla Polcara, jehož bratrem a nápadníkem Jan jest, v rukojemství Adamovi Čejkovi dáti musel. Poručník Markyty, Jan Čejka menší pisař, provodil svůj pňhon zápisem od úřadu purkrabského v Praze vydaným, kterýmž se vysvědčuje, že Adam Čejka ty peníze od Václava Talacky přijal. Jan Polcar neodpíral dluhu, než tomu toliko, žeby summa neměla býti tak veliká, a ukazoval psaní nebožtíka Václava, kterýmž ho toliko o 44 kop gr. upomíná. A také svědomí řákého Dobřenského, který jest něco peněz od Pavla Polcara témuž Talackovi ručil. Ale když jsme to vše srovnávali, našli jsme, že ten zápis od úřadu purkrabského, nejdostačtečnejší jest, a tak podlé něho jsme učinili nález, že jest Polcar povinen ty peníze, v pňhonu položené, Markytě Zásnecké navrátiti.

Táž Markyta pohnala téhož Polcara o úrok z též summy; Polcar odporoval, že toho pořádek není, z peněz, které žádným zápisem ujistěny nejsou, úrok dávatí. Stoupili jsme a uznáve, že jest tak, učinili jsme nález, že není Polcar tím úrokem povinen, nebo i předešle v podobné příčině mezi Petrem Jankovským a Janem Jiřím Bořitou takový nález se stal.

Když se nález psal, já jsem J. M. oznámil, kterak na žádost mou pani Brňané Lukáše Račinského, proto že jest mým poddaným Lomnickým koně zde obstavoval, na závazek vzali, a pana Ladislava Berky jsem prosil, aby se po něm ptáti dal, tak abych já mohl jeho vinití, a před J. M. obžalovati. Uvolil se pan Berka, že chce tak učiniti. Stala se také zmínka o patenty, které jest pan Berka po zemi rozposýlal s psaním císařským dotýkající se těch kširmistrů, kteří z poručení mého byli na závazek vzati v Hostěradicích, a není mu to schváleno. Ale on se vymlouval velice, že jest to na poručení císařké učinil.

3. Jindřich Talacko týmž způsobem jako Markyta Zásnecká Jana

Polcara pohnal, a poněvadž týmž průvodem jako onen půhon jeho za pravý jest učiněn, stal se také takový nález.

4. Týž Jindřich o úrok z též summy, jest ho odsouzen nálezem.

Středa.

Pan hofrychtýř nejvyšší a pan Václav z Zástřizl, jakožto poručníci nařízení od nebožtíka pana Frydrycha z Žerotína hejtmána M. M. předstoupili před J. M. a prosili, aby poručenství čteno bylo. Odloženo jest jim až do pátku.

Petr starší Macek Čížkovský z Čížova pohnal Jiřka Babku, že vedle připovědi, kterou mu učinil psaním svým léta 96., že chce jej o sv. Václavě z rukojemství, v kterémž se jest zaň panu hejtmánovi za ručení statku sirotčího postavil, vyvaditi, toho učiniti zanedbává. Provodil Petr půhon svůj tím psaním, a za nález prosil. Babka se k tomu znal, a že ještě toho úmyslu jest, než že k tomu nemohl přivésti pro smrt pana hejtmána. Stal se nález, že jest povinen tomu zadosti učiniti.

Pan Václav z Zástřizl na místě pana hofrychtýře a pana Čajovského jakožto spolu s nimi mocný otcovský poručník sirotka a statku po nebožtíkovi Skydinském pozůstalého, pohnal Václava Hrubšického, jakožto opatrovníka dítek a statku po neb. Janovi Praksickém z Zástřizl pozůstalého z summy 60 zl., které jest Skydinský, jsa rukojmě za Praksického v oddílu svém položiti musel. Ukazoval to kvitancí; Hrubšický se nebránil jako ten, který neměl čím, než, poněvadž se sirotkův dotýče, za naučení žádal. Stal se nález, že jest povinen z statku sirotčího tu summu spraviti.

Čechočovský na místě Jiřka Martinkovského týmž způsobem pohnal téhož Hrubšického o 71. zl., a obdržel; stal se nález jako na hoře.

Mezi tím když se psal, uvažovali jsme supplikacie, a mezi jinými byla čtena nějakého Mikuláše Tana, kupce z Krakova, který před minulou velkonočí tuším v bílou sobotu u Znojma jest obrán, a jsou mu vzaty 4000 zl. Stěžuje sobě na Jiřka Dorfingera, žeby on měl jeden z těch býti, kteří ho oblopili, a dovozuje toho vyznáním jednoho z těch loupežníkův, který potom v Znojmě byl utracen; ale v tom vy-
Fol. 100.
znání ten Dorfinger se jmenuje Jakob, ne Jiřík. Tento pak Jiřík jest od dráhně časův u vězení v Hodoníně na Zámku, do něhož dán jest z poručení Jiřka Čechočovského, úředníka Hodonského, a ačkoli pan sudí jakožto místodržící hejtmanství teház poručel ho několikrát vypustiti, avšak nechtěl týž Čechočovský nikdy uposlechnouti, což sobě hodně pan sudí v potazu stěžoval, a ještě stěžovati chce. Poručeno jest panu Berkovi, aby oznámil hraběti Vejkhartovi z Salmu, aby dal toho Jiřka sem přivésti, a poněvadž tyž Mikuláš Tan ve své supplikatí doložil, že by u Jiřka Mošvice švagra téhož Jiřka Dorfingera, ještě něco z těch peněz býti mělo, poručeno jest též, aby i Mošvic od pana hraběte obeslán byl. A to k tomu cíli, abychom potomně osoby z soudu nařídili, které by tu věc mezi stranami vyslyšeli a nám zprávu dali.

Jan Pergar pohnal Jana Muňku z půl třetího tisíce zl. že jsouce rukojmě za věno Elšce Falkenhonce vdově po někdy Václavovi Lhotském pozůstalé, on Muňka jakožto držitel statku Moravického, témuž Lhotskému předešle náležitého, jej v rukojemství zastoupiti nechce. Oznámil Vylím Muňka, syn a zmocněný Jana Muňky, poněvadž nebožtík

pan hejtman ještě nebyl přednesl věci sirotka po témž Lhotském zůstalého, a posavád se neví, komu k opatrování náležeti bude, že kdyby Pergara v rukojemství zastoupil, nevědělby komu sám za sebe hleděti, a koho o zastoupení pohnati, a tak že by koupíc ten statek Moravický od Lhotského a zaplatíc k škodě přijíti musel; protož že J. M. žádá za odklad, ažby ten sirotek naučením J. M. někomu k opatrování přisouzen byl, aby on toho potomně pohnati mohl. Dán jest odklad za tou příčinou, netoliko na tento pŕhon, ale i na jiné mezi týmiž stranami.

Po tomto přišlo na pŕhony pana prokuratora s rukojmĕmi v listu správním za někdy pany Tetaury; ale jsou odloženy až do středy za příčinou, že pana Losinského zde ještě nebylo. (v. f. 92. b.)

V tomto jsme se stoupili, a přednesl nám pan sudí psaní císařské o dosazení do soudu pana Viktorina z Zerotína a pana Mikuláše Kobilky, ačkoli pan Mikuláš v tom psaní není zejména jmenován, avšak když jsme se byli předešle o tom snesli, jest na něm zůstáno. Ač pak koli máme o to brání do soudu s císařem nemalý odpor, a pravíme, že císař nemá dosazovati soudu než my s vůlí J. M., avšak když toto psaní bylo tak přívĕtivé, a více žádost než poručení, anobř omluva, s ukázáním dostatečných příčin, proč J. M. neráčil toho prvé na soud vznĕsti, a aby J. M. osoby od nás jmenovány byly, žádati, jest k tomu povoleno, zvláštĕ, ponĕvadž jsme strany osob žádného rozmyslu nemĕli, a poručeno pisařům, aby je jmenem našim obeslali. A mnĕ jest od J. M. to psaní k schování mezi svobody zemské odevzdáno.

Tímto dala se příčina k zpmnutí na hrabĕ Jeronýma z Turnu, a dali zprávu pan z Roupova a pan Zahradecký, že hrabĕ praví, že děd jeho od císaře Karla jest za hrabĕ vyhlášen, jsouce prv pánem a to že může dokázati listy a majestáty, které má na Vlasaticích. Ale ponĕvadž jsme o tom pochybovali, narodil-li jest se děd jeho pánem, neb ne, poručeno jest týmž osobám znovu s ním promluvíti.

Adam Jankovský Habarta; nestal Habart; (dává se zpráva, že jest nemocen) ukázáno na pořádek.

Hrabĕ Jeronym z Turnu pana hofrychtyře; odloženo do druhého práva s vůlí stran.

Přišlo potom na pŕhony Barského; ale ponĕvadž jest na rathouse, jsou do zejtrka odloženy.

Václav Koňas pohnal Volfa Koňasa strýce svého, tu vinu mu dávajíc, že uvázíc se on Volf po smrti Jana bratra svého v statek jeho a platíc dluhu jeho, nechce Simeonovi Koňasovi, otcí téhož Václava, zaplatiti dvě sta zl., které byl Janovi před některým létem zapŕjčil. Ukazoval Václav list, v němž nebožtík Jan Koňas zná se k tomu dluhu, a prosí o sčĕkání. Volf odporoval, a bránil se tím, že Václav žádného zápisu na tu summu neukazuje. Pročež Václav dal čísti svědka, který vyznával, že jest z poručení Simeona Koňasa k Janovi několikrát o záplatu chodil, a nikdy peněz s sebou nepřinesl. Volf pak stal na svĕm, aby ujištĕní ukázal. Vzáli jsme to do potazu, a předně vážíc psaní, nalezli jsme, že jest vlastní ruka nebožtíka Jana, a něco málo před jeho smrti psané, potom i toho svědka jsme vážili, a že se svĕdomí jeho srovnává s týmž psáním jsme nalezli. Naposlady jsme i to sobĕ předkládali, že nejednou se to mezi dobrými přátely

Fl. 100. b.

stává, že sobě peněz bez ujistění půjčují. A když pak to, že dluh byl, dostatečně prokázáno bylo, a aby zaplacen býti měl, ničím se neukazovalo, učinili jsme nález, že Volf Koňas jest povinen Václavovi takovou summu na místě otce jeho zaplatiti.

Pan Fünfkircher pohnal paní Lednickou, panův z Lichtenštejna máti. Stal Sponar poručník Fünfkircherův, a oznamoval, že mu nic není od pana Fünfkirchera odvedeno, on také sám že v Praze jest, ale že přijeti brzy má. Paní Lednická pak nestála, o tak když jedna strana nestála, a druhá nic neukazovala, jest ten pŕhon vymazán.

Čtvrtek.

Poněvadž J. M. cí. v psaní tom, kteréž o dosazení pana Viktorína z Žerotína do soudu učiniti ráčil, předně tu příčinu toho klade, že ráčí obmejšleti, aby tím spíše a snaze, věc Pernštejnská mohla skončována býti, znajíce my sami, že jest věc pilná a důležitá, a obávajíce se, aby pro nedostatek panův soudcův zase k odkladu nepřišla, snesli jsme se na tom, abychom J. M. cí. psaní o doplnění soudu učinili, a předloženy jsou osoby dvě pan Vejkhart hrabě z Salmu, a pan Kašpar Pruskovský.

Ačkoli jsme se také přimlouvali k panu Voldříchovi z Kounic; ale někteří radili, aby tím hejbáno nebylo na ten čas.

Potom nám přednesl pan komorník nejvyšší, že mu opět pŕhon a obeslání zde v Brně od úředníků menších pražských jest dodán, prosíc v tom ochráněn býti, a oznamujíc, že jíz v Čechách nic nemá, i ten dŕm, který v Praze měl, že jest manželce své dal a odevzdal. Dána mu rada, aby to na hlas v šraňcích přednesl. Což jest učinil, a pan prokurátor od něho obšírně promluvil, žádaje, aby to promluvení do pamětných rejster zemských zapsáno bylo. Ráčili mu J. M. odpověď dáti, že J. M. jsou přednešení jeho vyslechnouti, i také v věci od něho poddané (t. v pŕhon a obeslání) nahlídnouti ráčili, a že chtěli rači o něj se ujíti, a to opatřiti, aby pořádkům zemským ani osobě jeho nic ublíženo nebylo. Co se pak paměti zapsání dotýče aby ji v spis uvedl a zejtra ji J. M. k přehlídnutí podal, že ráčí chtíti v ni nahlídnouti a jemu odpověď dáti; A při takovém paměti žádání tak se zachovávatí jest pořádek, o čemž v zřízení zemském zapsáno na listu 45.

Když se pan komorník mezi nás navrátil, prožalován jest pŕhon mezi Vylémem Dubským a Trystramem Hostakovským, o Ratibořický statek a vesnice k němu přináležíté, k němuž se Tristam jakožto syn Voldřicha Hostakovského, bratra někdy Jana Hostakovského, lepší právo míti praví, nežli Dubský, který je drží věnným právem po Johance Vranovské z Vranova manželce téhož Jana Hostakovského, držitele dotčeného statku Ratibořického. Nejprvnější odpor byl o Volfa Koňasa, který sestru téhož Tristrama má, a podlé něho jakožto zpřízněného v šraňcích stal, jehož Dubský v šraňcích trpěti nechtěl, pravíc že jest prvé, když o týž statek v této při nejprvnější pŕhonové na Fol. 101. Johanku z Vranova vyšli, podlé ní stával, v radách jejích býval, a jí pomáhal, nyní pak jsouce ta pře skrze smrt dotčené Johanky na něj Dubského převedena, a on Koňas vědouc o vši spravedlnosti jeho, žeby

proti němu býti a raditi chtěl, a protož J. M. mělo-liby to Koňasovi írpeno býti, k uvažení podal. Pan Volf, aby tehďáz když jest on podlé paní Johanky z Vranova stal, o Ratibořice bylo činiti, tomu odpíral, a že on příčiny žádné, pro kteroužby podlé švagra svého státi neměl, zvláště jsouce manželka jeho po smrti Tristrama nápadnice téhož statku neuznává, se ohlásil, avšak cokoli J. M. ráčí v té příčině uvážiti, že se podlé toho zachová. Načež Dubský dal čísti dvoje svědomí, jedno Jaroslava Dubského, strýce svého, a druhé Jana Herinka z Sloupna, kteříž oba dva vyznávají, že když Voldřich Hostakovský, otec tohoto Tristrama, pohnal Johanku z Vranova, o ves pustou Puklaty, že jest Koňas radil Johance proti Voldřichovi. Toho se Koňas ujal, a dokazoval své řeči, že ne o Ratibořice než o Puklaty tehďáz bylo činiti, když podlé Johanky stal. Dubský pak na to odpověď dal, že netoliko tehďáz, než i nyní o též Puklaty činiti jest, což když se tak našlo, že i v pŕihoně ta ves jmenována a obsazena jest, kázali jsme Koňasovi vystoupiti. A tak když on vyšel, začal Dubský ukazovati, že tu Tristramovi nic nenáleží, a že o cizí věc pohnání, a to dovedl, že jest Voldřich, otec Tristramův, bratru svému Petrovi všecko to daroval, a on Petr vidouce, žeby tu nic neobdržel, že jest tomu pokoj dal, a na to dal trojí svědomí čísti, Jaroslava Dubského, Frydrycha Bošovského, Šimona Videnského, kteří jednomyslně vyznali, že jsou to od pána slyšeli, že jest Voldřich v té příčině všecku svou spravedlnost na Petra převedl, i také listy ňaké viděli, nimiž Petr toho dokazoval. Tristram dal od sebe promluvití, že Petr nemohl jeho spravedlnosti odsouditi, a že snad z hněvu mluvil, jsouce soudem zemským kral. českého poručenství zbaven, v něm od Voldřicha otce jeho byl postaven, a to proto, že nechtěl s materi jeho podlé něho proti Dubskému státi, a Ratibořického statku se dosuzovali, což také i svědomím z desk zemských kral. českého provodili. Stoupili jsme, a uváživše, jedno to, že Dubský nic neukazuje, aby Voldřich Petrovi své dědictví vedle pořádku daroval, druhé by i byl daroval, že žádný toho, čehož v držení není a což ještě právem neobdržel, od sebe dáti nemůže, a na posledy, že ti svědkové, toliko o slyšané věci svědčí, oznámili jsme Dubsk., že má odpovídati. Pročež Trist. počal svůj pŕihon provoditi, a hned se odvolal na dcky.

Dubský tomu bránil, a oznámil, že věda o tom, že dnes na tu při vedlé odložení J. M. přijíti má, že mohl časně se ohlásiti, a žádati aby dcky na horu přinešeny byly, v čemž ač nebyl křiv, avšak poněvadž to na vůli J. M. jest, ráčíli odložití této pře do úterka příštího a oznámeno jest, že dcky nahoru přinešeny budou.

A tak poručeno, aby pŕihonové pořádek vyhlašování byli.

Sigmunda Barského pŕihon s Krušinským (. f. 83.) jest opět odložen do druhého práva, proto že Krušinský ještě toho neprokázal, aby osoba z stavu ryt. byl, vymlouvaje se, že k sněmu minulému pro dalekost cesty postačiti nemohl.

Týž Barský pohnal Jana Němčického vinu mu dávaje, že přede dvěma lety Němčický přijeda do té hospody, kdež on Barský v ležení byl, a přijda do světnice k němu Barskému a k jiným ležákům, kteří tu byli, jest mu bez příčiny dal šňupku a po té baňku. Bránil se Němčický odpovídání, proto že jest o dvoji věc pohnán, a na to dal čísti dva nálezy, jeden mezi Arklebem Hodějovským a panem Janem Hodickým, v němž najděno bylo panu Hodickému, že není povinen

F. 101. b. tomu pŕihonu odpovídati, poněvadž pan Arkleb o dvoji věc ho pohnal,

t. o lišku, kteráž synu jeho vzata byla, a o uvolení strany postavení člověka, který tu lišku vzal, a druhý mezi Jindřichem z Náchoda i týmž Hodičkým, tolikéž o dvojí věc t. o pobrání mu kaprů, a nasazení rybníčku plodového.

Když jsme se o to stoupili, věděli jsme, že na daremní věc nastupuje, a kázali jsme mu odpovídati. A tak Barský dal čísti svědomí Jana Křížkovského z Křížkovic, kterémuž Němčický bránil, proto že spolu s Barským ležákem byl, a že se také byl s ním svadil; ale není to váženo, nýbrž rozkázáno, aby předce čteno bylo. Po kterémž čtení jsou svědkové vedle pořádku vyslyšáni, kteříž rovně tak jako Křížkovský vysvědčovali, že přijda Němčický do světnice řekl Barskému: „Barský, páni bláznům šňupky dávají, já tobě dám také;“ načež mu Barský dal odpověd: „jsi-li dobrý dej,“ a on nemeškaje dal mu ji, a potom, když se Barský konvice chytil, dal mu Němčický pěstí, odkudž se rvačka začala, až i ten Křížkovský zraněn jest. Byli ti svědkové čtyři, proti nimž také dal Němčický čísti dva svědky, kteříž totéž potvrzovali, ačkoli trochu rozdílně.

Stoupili jsme se a téměř jednomyslně na tom jsme se snesli, že se tu Němčický veliké nevážnosti a své vůle dopustil, a protož aby mu to tak lehce váženo nebylo. Učiněn nález, aby to Barskému 50 zlatými napravil, a po přečtení nálezu jest mu tvrdá domluva učiněna, a musel do šraňku stoupiti a slíbiti, že se na rathous postaví, ale pro přimluvu J. M. od ubce učiněnou jest z toho trestání propuštěn.

Pátek.

Vedle onehdejšího odložení (f. 100.) pani poručníci, od nebožtíka pana hejtmána nařízení, předstoupíc před J. M. žádali nejprvé za dovolení, aby kšaft nebožtíka mohl zjevně na hlas čten býti; dovoleno. Potom žádali o posly ke dekám; dáni jsou p. z Roupova a p. Krajíř. V tom předstoupila před J. M. paní vdova po panu Jetřichovi bratru pana hejtmána, pozůstalá, a žádala aby jí ten kšaft ku přečtení dán byl; jest dovoleno, avšak na ten způsob, aby nevycházejíc z světnice jej přečtla neb sobě přečísti dala, z něho nic nevypisovala, a celý neporušený jej navrátila.

V potazu jsem přednesl supplikatii pana Voldřicha z Kounic, který sobě stěžuje, že jest měšťanům Slavkovským psaní učiněno z kanceláře české, v němž jim císař dává titul, purkmistru a starším města našeho Slavkova, věrným našim milým, a poroučí v něm, poněvadž se tam pět set šancknechtů mustrovati má, aby to, což potřeba pro ně bude, opatřili, v čemž jakž proti styli a způsobu kancelářskému tak i proti pořádku země této jest pochybeno, a panu z Kounic ublíženo. Nebo co se kanceláře dotýče, řídko kdy jaká z ní psaní vycházejí k městům panským svědčící a když vycházejí, tedy se titul dává purkmistru města n. věrným milým; co se pak země dotýče, tu se vždycky prvé to zachovávalo, že pan náš ne poddaným našim, než nám psával, když čeho potřeba byla naříditi při poddaných našich, a když nám nechtěl psáti, tedy hejtmanu o tom poručil. Kladení pak mustručku a na grunty naše, jest proti svobodám našim, a nemá pán náš moci, z práva toho učiniti. Všickni se na tom snesli, že jest panu z Kounic ublíženo, a protož mi poručili, když se bude o vypravení poslá k J. M. císař mluvití, abych jim o toto také připomenul.

Přímluva se stala za Barského a Peldřima, kteří na rathouse seděli od úterka, ačkoli včera Barský byl propuštěn, aby k svým příhonům státi mohl: avšak se musel k vícerou zas na rathous postaviti. Dali jsme přímluvě místo, a jest pro ně posláno; potom od p. sudho z závazku propuštění.

Fol. 102. Zatím počali se rokové vyhlašovati, a nejprv rok položený svobodným dvořákům z Bojetina a Ploskému, který se praví býti pánem jejich. Ploský žádal slyšán býti. Tandaryáš na místě těch dvořákův ukazoval listy svobody a nadání jejich, a žádal, aby čteny byly. Ploský tomu bránil, než žádal, aby svůj rok prokazovali, v němž ho nařkli, že s nimi tyransky zachází. Ti chudí lidé neměli žádných svědkův vyslyšených, protož žádali odkladův. Ačkoli Ploský toho bránil, avšak když jsme se rozpomenuli, že jest jemu také několikrát toho dopřáno a ohlíďajíce se na těch chudých lidí sprostnost, povolili jsme k tomu.

Mengsvilerův rok s Starimským jest na přátelském jednání.

Když přišlo na rok pana Jana Jetřicha z Kunovic s někdejšími poddanými jeho Světlovskými, já jsem z šraňku vystoupil, a J. M. jsem oznámil, kterak na poručení J. M. (f. 93.) s osobami mně přidány do Hradiště jsem se sjel, a výpověd mezi stranami učinil; avšak poněvadž bych rád, aby J. M. ráčili prvé v ni nahlednouti, že J. M. prosím, aby mi de k přednesení jí jmenovati ráčili; učinili tak a jmenovali mi čtvrtek příští, a strany k téměř dni obeslali.

Vyhlášen potom rok Čechočovského s Mošvicem; nestal Mošvic; ukázáno na pořádek do vzdání soudu. Přičemž nechci toho pominouti, oznámiti, že pán místodržící náš úřadu hejtmanského dostal od něho psaní, v kterémž žádá nemocného roku, a to neotevřel až po vyhlášení všech rokův, a tak tohoto téměř o poctivost připravil, ale žeť jest mu tím spomoženo, že soud ještě týden trvati má, a panu místodržícímu poručeno, aby toto psaní dal v pátek příští na hlas čísti.

Mezi Annou Vrublinskou vdovou po Prokopovi Vrublinském a Johankou Rychnovskou, ženou Tandaryáše Buli, odložen do druhého práva pro svědky, kterých Anna žádala.

Mezi Vencelíkem a Šenem odložen do druhého pátku, pro přítomnost paní Černíkovské, které se netřešio rozkázati, aby ven šla poněvadž poručení ještě nebyla přečetla.

Mezi touž Annou a Tandaryášem Buli odložen do druhého práva pro dva svědky, kterých Tandaryáš žádal a jmenoval, Jana Radkovce a Kateřinu Kolinskou.

Mezi Annou Lukaveckou a Janem Vlasatým; nestal Vlasatý. Ukázáno na pořádek.

Mezi touž a Frydrychem Jordanem; dán odklad pro svědky.

Mezi Jiřkem Pojvem a Albrechtem Dorfingerem; ukázáno na pořádek, poněvadž Dorfinger nestal.

Mezi Nosem a Rechemberkem odložen za příčinou vědomou (f. 98.)

Když byl konec rokům, ohlásil se Mezenský, že má také rok při právě s Štislím; upamatovali jsme se, že jest tak, (f. 32. 85.) a i příčinu jsme sobě připomenuli, a kněz Lukaš tolikéž do šraňku stoupíc nám ji připomenul. Kázali jsme sobě podati knih rokových, a když jsme ho v nich nemohli nalézt, ptali jsme se pana pisáře, jsou-li tu které jiné knihy rokové? Odpověděl, že nejsou. Bylo nám to s podive-

ním, a jest mi od J. M. poručeno, abych se na ně dotázal při sekretáři nebožtíka pana hejtmána, a tohoto roku jest do druhého pátku odloženo.

Sobota.

Pan komorník ač se měl včera ohlásiti strany zapsání paměti své, avšak teprv dnes to vykonal; ale za příčinami jest mu toho odloženo až do čtvrtku, nejvíce pak proto, aby shledáno bylo, mohl-liby se panem bratrem svým přátelskou měrou porovnan býti.

Potom dovoleno panu Janovi z Vrbna, poněvadž žádných sirotčích věcí pan místodržící úřadu hejtmanského přednáseti nemá, aby on přednášel.

F. 102. b.

A tak nejprvé oznámil, že máti sirotkův Hüglových umřela, a ňakých svrškův a hotových peněz po sobě zanechala, a kteréžto Jurman jako nejbližší přítel po mateři těch sirotkův (neb sestra jeho byla) ručiti chce ručiti chce. Dáno jim naučení, aby mu je k ručení pustil.

Přednesl potom ňaké zápisy sirotkům nebožtíka Lisického, který býval hejtmánem na Bechyni, náležitě o nichž pochybnost jest, aby kdy k zaplacení přijiti měly, proto že dlužníci nic nemají. Měli jsme je v potazu; potom jsme mu oznámili, aby se o to přičinil aby mohl ty dluhy vyupomínati, a pakliby jich vyupomínati nemohl, aby při přštím soudě J. M. o to připomenul.

Za tím oznámil, že před některým létem umřel ňaký Ladislav Léban z Bušina, který býval úředníkem na Brodě Uherském, a učinil poručenství; vzato jest do potazu i s inventářem. Nebylo to poručenství napsáno podle zemského, než podle městského řádu, a protož když bylo nahoře přečteno, stoupili jsme, a dáno jest naučení, poněvadž jest poručenství podle pořádku neučinil, že sirotci a statek po něm pozůstalý, panu Janovi z Vrbna k opatrování náleží.

Sirotok po Rafaelovi Pruském předstoupíc před J. M. oznámil, že léta svá přirozená má, a žádal, aby mu, což tak po otci jeho v opatrování pana Jana z Vrbna se nachází, bylo mu to ode pana postoupeno. Ptal se ho pan Berka, kolik mu lét, oznámil že 20. Dáno naučení panu z Vrbna, aby mu postoupil.

Před některým dnem Jeroným Babka podal supplikatií do soudu oznamujíc, že ten statek sirotčí, který jest ručil, tak mnohými dluhy obtížen jest, že nikoli zdržán býti nemůže, prosíc, aby mu dovoleno bylo jej prodati. Oznámeno mu, aby toho v šraňcích při J. M. hledal, což tak dnes učinil, a J. M. za takové dovolení prosil, a s tím do potazu jakž rejstra toho statečku tak i poznamenání dluhů podal. Stoupili jsme se, a nařídili jsme k přehlídnutí a vyhledání toho pana Hodějovského a pana Václava Zahradeckého, jakožto sousedy, toho statku povědomé, o čemž Jiříkovi jest na hlas oznámeno, aby, kdyžby se to tak od osob nařizených přehlídl, v sobotu přští J. M. o to připomenul, jest poručeno.

Prvé než jsme se rozešli, jest poručeno Čejkovi písaři, aby J. M. cí. o pana Ladislava Berku psaní učinil jmenem naším, a že opět přes meze kral. českého pŕhon jest mu zde v Brně dodán, aby stížil. Týmž spůsobem aby nejvyššímu komorníku k českého psáno bylo, aby to úředníkům menším při dekách, aby se toho více nedopouštěli, a sem pŕhonu neposílali, zastavil.

Pondělí.

Poněvadž dnes byl svátek apoštolský t. s. Matouše, J. M. neráčili souditi, nebo to se zachovává, aby v svátky pany Marie a Apoštolské páni se do soudnice nescházeli. Jiní svátkové se nedrží.

Úterý.

Fol. 103. Vedle onehdejšího odkladu a ohlášení J. M. dcky jsou na horu přinešeny; pročež jak jsme zasedli, jest pŕhon (tak jakž toho pořádek ukazuje) znovu prožalován, a po prožalování žádal Tristram, aby vyhledán byl vklad věna které jest nebožtk strýc jeho pan Jan Hostakovský manželce své paní Johance Vranovské z Vranova do desk vložil. Nebránil toho Dubský, a tak jsou dcky otevřeny a jest nalezen v knihách pana Zachariáše z Hradce. Jest čten, při čemž i tohoto jest potřeba dotknouti pro pamět, že jest pan komorník tyto knihy poslal na kathedru po jednom z pisarřův, což neměl učiniti, než měl je některému z panův rodů starožitných podati, a jemu je na horu poručiti donésti.

Z přečtení jsme vyrozuměli, že jest neb. Jan Hostakovský ženě své na Ratibořicích a některých jiných vesnicích k tomu statku přináležejících kromě vsi Puklat z 4600 věna a dva tisíc nad věno položil a zapsal. Tím šel Tristram a to sobě za důvod bral, že Jan strýc jeho nezapsal své ženě statku, než toliko věno na něm, kteréž kdyby splaceno bylo, že statek již jemu a jiným nápadníkům dotčeného Jana strýce jeho náležeti bude. Proti tomu Dubský dal od sebe promluviti, že jest ta věc již promlčena; věna toho že žádný od 36. let nenařtkal, o ves Puklaty pak, když Stibor bratr Janův poháněl, že jest mu od J. M. najděno, poněvadž jest připověděl tomu pokoj dáti, že se mu odpovídati nemá. Potomně že se Johanka Vranovská zase vdala za p. Beranka a po smrti Berankové za něj Dubského; tu že jest mu netoliko věno vložila, než na všecek statek dckami ho na spolek přijala. Tomu spolku že za několik let žádný neodpíral, až potomně Voldřich otec Tristramův bez položení odporu pohnal, avšak ku pŕhonu svému že se nikdy nestavěl, až potomně z poručení J. M. ten pŕhon byl vymazán. Na to Tristram odpovídal, že tato věc promlčena není; Voldřich otec jeho, že jest několikrát poháněl, než za příčinami že pŕhony bývaly vyzdvihovány, potom když umřel, tedy že Markyta z Sulevic, manželka Voldřichova a máti jeho, znovu o touz věc jest poháněla, až teď naposledy, když i ona smrti sešla, on sám jest jeho Dubského ku právu obvinil. Mnoho z obou stran mluveno bylo, i ukazováno potřebných i nepotřebných věcí, než všecek základ pře na tomto byl, že Dubský pravil, že jest věc tato promlčena; tomu spolku, kterýmž ho Johanka Vranovská na statek přijala, že jest, dokud jsou práva šla, žádný neodpíral, než potom když práva přešla, že jest teprv Voldřich Hostakovský poháněti začal. Tristram pak tomu odporoval, a hájil toho, že jsou otec i máti jeho pořád vždycky poháněli, a ačkoli skrže časté obrany a smrti pŕhonové bývali zdvihováni, avšak že jsou nikdy nepřestávali po právé jíti, a tak své spravedlnosti že jsou nikoli nepromlčeli. Trvalo to tak až do večera, protož když jsme je volně vyslyšeli, odložili jsme pře této k nálezu do zejtrka.

Středa.

Přišla odpověď od pana Viktorina z Žerotína, že pro svou těžkou nemoc nemůže na poručení J. M. do Brna se dáti najíti (v. f. 100.)

Dali jsme se potom v uvažování věřejší pře a kázali jsme stranám i přistojícím vystoupiti. Nejprvé jsou věřejší věci od obou stran přivozovány, všechny znovu čteny; potom přímluvy pořád šly, vyhledáno také z rejster půhonních, a z desk zemských, že od vložení spolku Johanky Vranovské, až do nejprvnějších půhonů Voldřicha Hostakovského přešlo sedm lét, a z desk jest najděno, že jsou práva pořád šly bez přetržení po ta všecka léta, kromě jednoho soudu. Ačkoli někteří chtěli na to nastupovati, že práva nepřejdou až v 25 letech, avšak když vědomé jest bylo většímu dílu z nás, že pořádek zemský, to s sebou od starodávna přináší, že práva přecházejí ve třech létech osmnácti nedělích¹⁾, a tuto více dvakrát tolik času než minulo bez nářku a odporu tomu spolku; protož jsme se o tento nález téměř jednomyslně snesli, a jej vyhlásiti dali:

Mezi Tristramem Hostakovským z Arklebic a Vilémem Dubským z Třebomyslic páni našli; poněvadž Vilém Dupský, spolkem, kterýž ve deskách zemských jest, že Johanka Vranovská z Vranovic manželka jeho na tvrz a ves Ratibořice etc. na pravý spolek jej přijala, dostatečně provodí, a Tristram Host. aby od Voldřicha otce jeho neb koho jiného na místě jeho, tomu spolku kdy odpor vložen byl, ničím neukazuje, nýbrž to se nachází, že když Voldřich Hostakovský již neb. nejprv Johanku Vranovskou, a potom po smrti její Viléma Dubského o tvrz a vsi zvrchu psané ku právu zapohnal, již správa přešla, a on tudy právo, jestli které tu měl, promlčel, že Vilím Dubský tomu odpovídati nemá.

Přišlo potom na půhony jiné a nejprvé vyhlášen, který byl ku věřejšku odložen (v. f. 99.) mezi Alb. Dubčanským, a Kryšt. Peldřimem; svolil se Peld. Dubčanského spokojiti; stal se nález na uvolení.

Za tím prožalován k dnešku odložený mezi panem prokuratorem F. 103. b. a panem z Doubravice (v. f. 100.) Ačkoli pan Losinský jakožto jeden z rukojmí vystoupil, avšak pan z Doubravice z nedopatření a ze zapomenutí, toliko sám dal se v odpovídání. A vedl to, co předešle (v. f. 91. 92.) že tu není činiti o správu statku, než o zbití lidí; kdyby pan z Kunovic panu prokuratorovi v grunty sahal, žeby ho chtěl v tom zastoupiti, ale poněvadž pan prokurator jest pohnán ne o grunty než o to, že čeládku pana z Kunovic zbil, že není povinen, jeho v tom zastupovati. Proti tomu pan prokurator oznámil, že není činiti o to samé, že jest lidi pana z Kunovic zbiti dal, než že jest činiti o hájení mejta jeho dědičného, v kteréž mu se pan z Kunovic vkládá; a to dokazoval půhonem, v němž doloženo, že pan prokurator lidi ty zbiti dal na cestě té, kdež od starodávna se hájívalo mejta ostrovského. Že pak to mejto vlastní a dědičné jeho jest, a jemu prodáno, to ukazoval rejstry, smlouvou, listem správním a mnohými svědky, proti čemuž p.

¹⁾ „Nebo což do desk vloženo jest komu, a že jemu toho po vkladu nenáfkne ve třech létech a osmnácti nedělích, když právo pořád jde, tehdy potom jižby pak i nářkati chtěl, aneb jakoukoliv spravedlnost měl, tehdy mu to prospěšně nebude.“ Kniha p. Ct. z Drn. str. 40. b. Promlčení za 25 lét vztahovalo se pouze k listům na peníze, kterými po 25 létech žádný když práva šla, žalovau nemohl, leč s příhody válečné a nepokojů v zemi. Tamtéž str. 73.

z Doubravice málo co podstatného vedl. A tak když přestali mluvit, po dotázce na ně učiněné, měli-liby strany co více předkládati, vzali jsme ty věci v své uvažování, a nález jsme učinili, že jest povinen p. z Doubravice pana prokuratora zastoupiti.

Čtvrtek.

Jakž mi v pátek minulý od J. M. poručeno bylo, abych dnes J. M. o výpověď v Hradišti učiněnou připomenul, tak jsem učinil, a J. M. prosil, aby ty výpovědi ačkoli ode všech nemohly pro krátkost času zpečetěny býti, ráčili poručiti čísti. Vzali je do potazu, a potom na katedru jsou poslány a čteny, po přečtení ráčili J. M. mně a přistojícím pomocníkům mým, panu prokuratorovi, panu Stražnickému, a předně panu Teuflovi poděkovati, potom oběma stranám, kteréž tu také přítomné byly, poručiti, aby se vedle těch výpovědí k sobě zachovávali, a mně rozkázati, abych je zpečetěné stranám odvedl. (v. fol. 102.)

Když jsem zas mezi J. M. vstoupil, bylo uvažování o hrabě z Turnu, kterýž byl dal do potazu list slove majestát, jazykem německým psaný, císaře Karla patého, v něm císař vysvědčuje že Víta, a některé jiné svobodné pany z Turnu za hrabata vyzdvihuje, ale aby o starožitnosti jich stavu panského co v něm doloženo bylo, o tom nic nestálo. K tomu list ten sotva padesáte lét stáří byl, a nebožtík hrabě Franc, otec těchto, přes sedmdesáte lét měl, když umřel, čemuž již také dráhně let, z čehož zřetelně bylo znáti, že jsou hrabata teprv v druhém koleně; o stavu pak panském rovně táž, jaká prvě, pochybnost zůstávala, čehož jsem já dostatečně předkládati nepominul. Avšak, když se jiní o to nechtěli ujímati, nýbrž se jim zdálo. že tím listem starožitnost rodu jich panského dostatečně se ukazuje, já jsem sám nemohl toho zabrániti, aby neměl do soudu vsazen a mezi rody starožitné posazen býti, jakož se ihned stalo, a po učiněné přísaze, jest mu ukázáno místo vedle pana Voldřicha Krajčie.

Potom se ohlásil Habart, že onehdejšího dne pro nemoc nemohl ku pňhonům svým státi, než nyní když se lépe má, že před J. M. se staví, a tak jest prožalován pňhon Adama Jankovského, v němž Habarta viní, že zaň do ležení tři sta zlatých položiti musel, a on Habart že se uvolil jemu takové peníze ujistiti. Znal se Habart, a uvolil se z novu, a tak se stal nález na uvolení; slíbil Habart nálezu dosti učiniti.

Téhož Habarta pohnal Jiřík Jankovský za touž příčinou o 70 zl., uvolil se Habart, stal se nález.

Po tomto nálezu přišlo na jiné pňhony pana prokuratora s panem z Doubravice; ale propustil ho pan prokurator bez pohoršení práva, a pan z Doubravice to od něho přijal.

Hned také jsou prožalovány pňhony téhož pana prokuratora na pana Losinského, jakožto rukojmě v listu správním pana z Doubravice; viděl pan Losinský, že by mu nepadl jiný nález, než jako panu z Doubravice, protož uvolil se zastoupiti pana prokuratora, a tak se stal nález na uvolení.

Poněvadž nejvyššímu panu komorníku strany zapsaní paměti své
 Fol. 104. do dneška odloženo bylo, ohlásil se a prosil, aby od něho přijata byla; stalo se tak; jest vzata a podána na horu ku přečtení; potom poručeno panu písaři, aby byla vepsána do pamětních rejster zemských.

Vstoupila potom do šraňku paní Černíková a žádala výpisu z desk poručení nebožtíka pana hejtmána. Já jsem dal od sebe i jiných nápadníků promluvit, že se tu paní dopouští neobyčejné věci, žádaje výpisu poručení, které se jí nic nedotýče a věda o tom, že pořádek jest, aby se z desk žádnému, koho se v nich nic nedotýče, žádného výpisu nedávalo. Dala odpověď, že se dotýče dcery její, a ona že jest její mocná poručnice; proti čemuž já jsem dal promluvit, že tu dcery její také se nic nedotýče, která není žádná nápadnice, a vědomá věc že jest všechném, že jí v tom poručení nic nesvědčí než deset tisíc. Stoupili se o to páni a byl velmi dlouhý potaz; na posledy oznámili, poněvadž poručení ještě není ve deskách, že nemůže paní žádný výpis dán býti, než když do desk vloženo bude, jestli paní bude chtít, čeho dále žádati, že bude věděti pan komorník, jak vedle povinnosti své postupovati.

Mezi panem Václavem Berkou a pánem Ladislavem bratrem jeho; když pňhon páně Václavův prožalován byl, a Radešinský od něho mluvit začal, pan Ladislav tomu bránil, viníc Radešinského z přípovědi, kterou na onen čas jemu učinil, že kdyžby se do Mark. Mor. dostal, že nechce proti němu bývati ani mluvívati. Radešinský tomu neodporoval, než zastíral se tím, že, co činí, na poručení J. M. císa. učiniti musel, a to psaní ku přečtení podal, v kterémž se tak nalezlo, že jemu J. M. poroučeti ráčí, aby tu při od pana Václava vedl. Když se dlouho o to táhali, vystoupil k nim pan sudí náš, jakožto u jejich a objednal to při panu Ladislavovi, že k tomu dovolil, aby Radešinský mluvil, a tak pan Ladislav promluvil, že na přímluvu J. M. pana sudího M. M. k tomu povolovati ráčí, aby Radešinský mohl u pana bratra jeho na ten čas mluvit. Dali se potom v rozepři a pan Ladislav bránil se titulem, že ho bratr jeho v pňhonu nejmenuje J. M. císa. raddou místodržícím úřadu hejtmanského, a nejvyšším komorníkem M. M. a že ty úřady na sobě má, a toho titule užívá; ačkoli všechném bylo o tom vědomo, avšak dráhně nápisů dal čísti císa. psaní v nichž ho J. M. tak titulovati ráčí. Pan Václav proti tomu mluvil, že když pňhon ten zašel, že pán ještě žádných těch úřadů neměl, a že jest vůbec známé, že teprv při začátku tohoto soudu povinnost k úřadu komornickému jest učinil, a tak že pán tehžáž toho věděti nemohl, poněvadž ještě i hejtman i komorník byli živí, aby na pana Ladislava tí úřadové přijiti měli. Nad to pak prosil pana Ladislava, aby od té obrany pustil. Ale nechtěl toho učiniti; pročž jsme sestoupili, a ačkoli jsme znali, že věc sama v sobě nespravedlivá jest, a že při sněmě tento pořádek a tato obrana jest zdvižena, avšak poněvadž tento pňhon před tím snešením zašel, učinili jsme nález obyčejný na takovou obranu.

Jiřík Ranofrej, jinak Bílá Košile, měšténin Brněnský, pohnal pana Jana Muňku, že gvalt nad ním provedl, a mocí ho do vězení vsaditi dal. Vilím Muňka, syn a zmocněný pana Jana, bránil pňhonu odpovídati, poněvadž ten Jiřík jest člověk na poctivosti zmařilý a k důvodu toho mnohých svědomí podal, která jsou do potazu vzata. Jiřík proti tomu že pan Muňka nikdy toho neukáže se hlásil, a že jest podal supplukacii nepravdivou a nedůvodnou J. M. císa., podlé kteréž naká svědomí sobě objednal; toho nářku se uchytil Vilím, a aby Jiřík toho dokázal, žádal. Stoupili jsme se, a poněvadž se již připozdívalo, a dotýkalo se hrubě poctivosti z obou stran, odložili jsme toho obojího až do druhého soudu.

Pátek.

Když J. M. ráčili zasednouti, vstoupil jsem do šraňku, a přednesl jsem J. M. že jsou se paní z Žerotína všichni na tom snesli, jakožto nápadníci neb. pana hejtmana, aby sirotčí věci, které jsou za nebožtíka zašly, a ještě k vyřízení nepřišly, na sebe k vyvedení jich přijali, a poněvadž někteří pro časté nemoci, někteří pro dalekost cesty k soudům dojížděti nemohou, že jsou mne a pana Kataryna na místě svém k tomu zmocnili, pročez že J. M. prosím, aby to zapsati dáti ráčili. Přiznali se k tomu strýcové moji, na místě osob svých, i také na místě jiných nepřítomných a J. M. ráčili k tomu povoliti, pamět dáti zapsati. a podle toho na žádost mou znovu předloženou, zejtfější den k psednášení týchž věcí sirotčích jmenovati ráčili, však Fl. 104. b. s tím doložením, abych zejtra co nejplnějši jest, přednášel, na rozum dávajíc o Pernstejnskou věc.

Potom pan Mikuláš Kobilka v létech 72. jest vzat do soudu; učinil přísahu obyčejnou. Zatím rokové vyhlásování.

A nejprv mezi Mezenským a Stislem (poněvadž ti rokové knihy, kterých se dnes týden nedostalo, a v Holomouci zapomenutím pisařův zůstávaly, odtad přivezeny jsou) jest měl prožalován býti; než Stiel hned supplikacii podal, kteráž zjevně čtena jest, prosíc poněvadž jest manem biskupským a před právo jeho náleží, aby sem k odpovídání potahován nebyl; podle něhož se přimlouval kněz Eliáš Hovorius, probošt Brněnský odvolávajíc se na obdarování stolice biskupství Holomouckého, a žádaje poněvadž biskupa není, aby s tím až do voleného biskupa nového se poodložilo. Proti tomu Mezenský za opatření prosil, poněvadž tato rozepře již 6. lét před právem jest, an často nemocen bývá, a za tou příčinou, aby smrti pán Bůh na něj dopustiti neráčil, se obává, aby J. M. ráčili to již jednou před sebe vzíti, a tomu konec učiniti; pánův biskupův privilegium a obdarováním že to na žádnou škodu není, jemu pak že o poctivost jeho běží, a tu mnoho předkládaje, velice aby ochráněn býti mohl, prosil. Probošt pak zase odkladu žádal. Stoupili jsme se, a jestli mezi stranami byl o to veliký oustrk, jistě mezi námi nebyl menší. Nebo někteří chtěli mocně k tomu přivést, abychom této příležitosti užili, a poněvadž biskupa na ten čas není, který by nám odporovati mohl, abychom nález mezi stranami učinili, dokládajíce, že nám bude snaze biskupu budoucímu, jestli by nás z toho vinil odpovídati, nežli nám na něj žalovati. Ale jiní, kteří jsme dále obhlédali, uvažovali jsme toto 1. že kdybychom nález učinili, a biskup budouc, nás z toho vinil, že by již nález nás byl narčen, a tudy žeby se začátek stal k zlehčení práva našeho, 2. žebychom sobě s biskupem dvojí při učinili; jednu o privilegia, která sobě nám na škodu vyjednali a druhou o zastání našeho nálezu, 3. kdyby nám nález náš byl svržení žebychom sobě rovně takovou kratochvil, jako nyní soudcové knížetstv, Opavského s Mošovskými mají, učinili. 4. že kdybychom nyní nález učinili vacante sedia episcopali, žebychom se v domnění uvedli, jakobychom podvodů ňakých užívati chtěli, 5. a na posledy, poněvadž staří páni, kteří těchto lét zemřeli, na tom stáli, aby rok tento byl odkládán, že nám nenáleží bez slušné příčiny toto měniti. A protož že lépe jest nyní tohoto roku odložiti, a potomně když biskup bude, o to se proti němu zasaditi. A tak se stalo, dán odklad Štislovi.

Po tomto roku pan Berka vedle poručení J. M. dal čísti psaní Mošvicovo, a oznámil ústně, že mu to psaní nenadále když na horu jel, jest dodáno dnes týden, a poněvadž ten, kdo je dodával, nic se neohlásil, že on nevěda, co jest, pro pilnější práce jeho neotevřel, věda také, že pořádek ten jest, když kdo nemocného roku skrze psaní žádá, že to psaní má v šraňcích dodáno býti. Po přečtení jest mu dán rok nemocný.

Vstoupili potomně do šraňků Šen a pan Vencelík, a všecko to, co předešle již několikrát bylo od stran obšírně vedeno a ukazováno, jest opáčeno, čehož zde připomínati není potřebí, poněvadž o tom nemalá zmínka f. 53 a 58 se nachází a od pana Vencelíka nic nového přivedeno není. A Šen tolikéž na svém jako prv stál, nic nepřidáváje kromě že odpíraje incesto odvolal se na úředníky menší (jimž předešle bylo poručeno, aby babám to dívce ohlédati dali) že nic na ni není shledáno, a druhé že dal čísti svědky, které mu o minulém soudě z poručení J. M. vyslyšání byli, avšak k přečtení zjevnému nepřišli, nimž incestum dostatečně odvodil. Trvalo to pře vedení několik hodin; protož, když jsme se o te stoupili, kázali jsme ven od nás vystoupiti. Uvažovali jse pak, že Šen jest obviněn z těchto věcí. 1. Že se vyvedl z stavu svého ryt. 2. Že se dopustil cizoložstva. 3. Že kradl. 4. Že násilí učinil a 5. de incesto. Těchto dvou posledních vin co se dotýče, ty že jest svědky dostatečné od sebe odvedl. Krádež že naň není ukázána, nebo ze u něho jsou udice vidány a že raky lapal, poněvadž jsa týchž časů úředníkem na Třešti mohl to učiniti, a pravil také, že dovolení od poručníkův toho měl, že není dostatečné k dokázání krádeže. Pro cizoložstvo že nejprv byl trestán, a potom zase dobrým učiněn a v službu uveden. A tak pro tyto věci žeby byl povinen pan Vencelík jemu odpovídati, nic jsme nepochybovali; než na první vině jsme se zastavili, a toho jsme povážili, vyvedl-li se on z stavu ryt., a našli jsme, že vyvedl, a to pro tyto příčiny, 1. že ve věži a putech sedával, což na rytířského člověka nenáleží, nebo osoba stavu ryt. nemá věží trestána býti. 2. Že jsa nařčen šelmou a zrádci, jakž to svědky ukazováno bylo, nestal po poctivosti své, a právem zemským se z toho nevyvedl. 3. Že jsa z gruntův vypověděn, o to se neujímal, a poctivosti své sobě málo vážil. 4. Že v rejstřích sirotčích městečka Třeště byl zapsán, odtud spravedlnost po rocích brával, s jinými sirotky se stavěl, a když k létům rozumným přišel, tomu pokoj dal, a z toho se nevyvedl, 5. že žádnému hejtmanu, jakž pořádek toho v zemi jest, k opatrování nikdy nenáležel, pro kteréž příčiny jsme jeho odsoudili býti osobou stavu ryt, a to našli, že pan Vencelík jemu jakožto osobě na poctivosti zmařilé odpovídati nemá. A tak nález učiněn, hterýž když přečten, pan Berka jako místodržící úřadu promluvil k Šenovi těmito slovy: Šen, poněvadž tobě v těchto místech státi nenáleží, vystup z šraňku ven.

Sobota.

Předstoupil Jiřík Babka, a šacování statku i poznamenání dluhův od osob předešle nařizených přednesl, a naučení, aby týž statek prodati mohl, žádal. Čteno jest to zjevně a naučení dáno, aby prodal.

Když se naučení psalo, uvažována suplikatie Králického, který žádal výpisu z desk na ňaký plat, kterýžby měl na Židlochovicích zapsán býti, a na Dalešice dodáván, jest Dalešice duchovenství a Krá-

lický toliko je v zástavě drží. Poručeno panu komornskovi, aby mu to vyhledal, a potom přečetl tak jakž pořádek toho ukazuje.

Pan místodržící úřadu hejtmanského bral naučení o sirotky Sigmunda Borka z Trostropic. Ale poněvadž se tomu vyrozumělo, že vdova po nebožtkovi pozůstává s velikým životem chodí, odloženo jest toho až do druhého soudu. A tak jsem já vedle včerejšího povolení J. M. spolu s panem Katarynem do šraňku vstoupili. A hned tam také vstoupili paní z Rožemberka a paní z Pernštejna. Jest pak potřeba předně doložití toho, že věc tato sirotčí již dvakrát při soudu odložena byla, jednou v Holomouci o třech králích, podruhé v Brně v postě, a to za příčinou tou, že z panův soudcův bylo tak mnoho rukojmí za neb. p. z Pernštejna, že kdyby byli měli vyvstati, nebylo by druhých dosti s potaz zůstalo. Pročež neb. p. hejt. byl na jinou cestu nastoupil a totakovou, aby k těm p. soudcím, kteří na té při seděti J. M. mohli, jiné osoby z ubce přidány byly, a namluvil na to Cís. že k ní ráčil povoliti, amnohé osoby k soudcím přidati, a je k sněmu, který po neděli cantate ¹⁾ držán byl, obeslati, Ale i ti, když soud zasedli, uváživše žeby tuto cosi nového povstalo, a že ten soud by měl veliké difficultates, odložili zas všeho až do sv. Jana do Holomouce. Ale předce by byl ten soud šel, než pan hejtman v tom uměl, ²⁾ a tak jsme my, nemajíce již v tom od jiných překážky, na lepší cestu trefili, a žádali i obdrželi jsme při J. M. cís. že ráčil dovoliti soud dosaditi, což se tento soud stalo, a tak zouplna byl potaz, a nezačalo se nic nového, nýbrž při starobylém pořádku zůstalo, čemuž jistě můžeme rádi býti.

Seděli pak na této při z stavu panského pan Jan z Vrbna, který držel místo hejtmanské, pan z Roupova, pan Voldřich z Krajku, pan Jeroným Václav z Turnu, pan Jiří Kryštof Teufl z Gunderstorfu, a pan Frydrych z Náchoda; a z Vladyk: pan Bernart Drnovský nejvyšší hofrychtyř, pan Mikuláš Kobilka, pan Jetřich Podstatský, pan Václav Zahradecký. Kterížto když zasedli, a jiní paní rukojmové od nich vystoupili, já jsem začal přednášeti, a touž cestou jak nebožtk pan hejtman postupující, za naučení, že mi krom sirotkův k opatrování nic nenáleží, jsem žádal. Jaké pak bylo promluvení mého uvažování, jaké na strany dotázky, jaké podlé pořádku postupování, proctivost těchto panův soudcův s tím chci mlčeti, a toliko toho doložití, že natrápíc sebe i nás strany bezpotřebně dosti, odložili nám všeho až do pondělka.

Pondělí.

- F. 105. b. Hned po zasednutí, a po připomenutí ode mne mé včerejší žádosti jest mi po nedlouhém uvažování naučení dáno, že mi krom sirotkův pečeti a sekretů po neb. panu z Pernštejna nic více k opatrování nenáleží, za příčinou, že více dluhu po nebožtkovi nežli statku zůstalo. Kterěžto naučení jsem já velmi rád uslyšel, neb mi tudy mnoho práce a starosti ubylo, kterých bych byl musel podniknouti, kdyby mi také statek s dluhy k opatrování byl přišel. Po mně dala paní z Pernštejna své pretensi přednášeti, při čemž opáčila to, co o postním soudě zdejší, a co v Holomouci o třech králích žádala, a mimo to přidala, že žádá, aby jí úrok z těch peněz jmenovitě z těch 15000, kteréž v věně od otce jejího při smlouvách svadebních byly

¹⁾ Byl to sněm dne 15. máje v Brně zahájený.

²⁾ Umřel 31. máje 1599. Viz str. 3.

jmenovány, a jí od nebožtíka pana manžela jejího ujištěny nejsou, také přisouzen byl. Trvalo její přednášení přes 4 hodiny, nebo s četným svědkův, kterýmiž, že klinoty své pánu svému jest k zastavení půjčila, dokazovala, a s dlouhým a častým panův soudcův uvažováním, jest mnoho času stráveno; avšak když konec tomu byl, chtěla paní z Rožemberka na místě paní mateře a sester svých také dáti promlouvatí. Ale rukojmové tomu odpirali, žádajíce se paní vdovou slyšání býti, a ohlašující se, že nebudou povinni paní odpovídati, a tak jest jí mluvení zastaveno, a rukojmím dovoleno. Ale brzo potom, poněvadž se již připozdívalo, kázal se pan hejtman stoupiti. A po dlouhém uvažování oznámil, že J. M. ráčí této věci až do Holomouce odkládati, nad kterýmž odkladem jistě jsme se všickni a zvláště strany ulekli. Ty paní proto že jízdam a útratám jejich ještě konec učiněn není; rukojmové pak, že se škodou a těžkostí jejich věci této tak dlouho na probíselích zůstávají, avšak darmo bylo proti tomu. Příčina, proč jsou to učinili, jakž jsem se potom dověděl, byla, že dnes dvě neděle vyšly, jak soud jest zahájen, a že je nejvyšší pan pisář navedl, k němuž jsou na dotázku vyslali, žeby bylo proti pořádku, kdyby měl soud mimo dvě neděle držán býti. Ale zle se stalo; nebo i s tím odkladem přece pro mnohé práce, kteréž ještě k vyřízení pozůstávaly, musel zejtřejší den k soudu přidán býti, a tak jejich příčina v nic vyšla. Mezi jinými věcmi, které v dnešním processu prošly, bylo i to, že paní z Pernštejna žádala po panu Blektovi a Šarovcovi, jakož předešle byla také učinila, aby jí svědomí dali o tom, že jim vědomé jest, že neb. pán jí daroval 15000 zl. a což více v tom listu, k němuž jsou přitiskli, zapsáno jest. Item že prodavouc to manství, které jí v statku Tovačovském náleželo, jest za to peníze přijal, a paní jich nenavrátil. Blekta přítomen nebyl, skrze přítele dožádaného dal oznámiti, že pro nemoc přijiti nemoha svědomí posílá, avšak poněvadž pečet jeho, i k listu dání i k listu trhovému jest přivěšena, že prosí J. M. za naučení, měl-li by to svědomí dáti či ne? Šarovec pak sám promluvil, že pečet jeho tolikéž při tom daní jest, než o prodeji ačkoli ví, avšak dostal-li jest neb. pán jakých peněz za ně, nebo vrátil-li jest je paní manželce své, či nenavrátil, o tom že vědomosti nemá. Páni, když se sestoupili, uvážili, že Blekta není povinnen svědomí dáti, týmž způsobem Šarovec o tom, kde prvé pečet jeho jest, než poněvadž zapírá, aby co o zaplacení manství věděl, aby zachoval pořádek. A tak když dva prsty zdvihna přísahu učinil, jest také prázdná daní svědomí učiněn. Stalo se pak tu spravedlivě, nebo Fol. 106.
Blekta maje svědomí dáti, nebo byl by musel dosvědčovati to, k čemuž prvé pečet svou na svědomí přitiskl, což zbytečné a poněkud na zlehčení jeho prvnějšího přitisknutí bylo by, nebo byl by musel proti tomu, a tak proti pečeti své svědčiti, skrze což byl by v nebezpečnosti hrdla a poctivosti upadl.

Úterý.

Nejvyšší pan hofrychtýř vznesl na J. M., že jsa poručníkem od neb. pana Zdenka Kavky z Říčan v poručenství postaveným, a již sám toliko v živnosti pozůstalým, chtěl se podlé téhož poručenství zachovati, a po smrti paní Johanky Trčkovny z Lipé, manželky téhož pana z Říčan v statek Broumovský se uvázati, a jej vedle znění téhož poručenství, komužby náleželo, odvézti; v tom že mu překážku činí paní Manda z Lomnice, manželka pana Tikovského, kteráž v držení

téhož statku vešla, prosíc, poněvadž neví, jakým právem to činí, aby nad ním, jakožto nad obyvatelem a landfrydníkem ruka držána byla. Dána jest mu odpověď zjevně, že J. M. ráčí ho chtíti vedle náležitosti opatřiti. Než v potazu mezi námi jest zůstáno, aby pan hejtman touž paní Mandu (poněvadž na několikero obeslaní, k tomuto soudu přijeti, svou nemocí se vymlouvajíc, zbraňovala) k sobě obeslal, příčiny proč panu hofrychtyři statku postoupiti nechce na ní vyzvěděl, a pokudž by jich slušných neuznal, aby jí statku postoupiti poručil, pakli by slušné je uznal, tedy aby paní k soudu příštímú do Holomouce před J. M. obeslal.

Včerejšího dne byli mi J. M. dovoliti ráčili, abych dnes ještě některou sirotčí věc přednesl; protož vstoupíc do šraňkův, přednesl jsem J. M., že pan Kataryn po mně žádá, abych mu statek Pernštejnský do desk vložití dal, poněvadž neb. pan z Pernštejna za živnosti toho nevykonal, a mně jakožto poručníku sirotkův po něm pozůstalých to učiniti náleží; ráčili J. M. k tomu dovoliti, a nejvyššímu panu komorníku skrze naučení, aby takový statek do desk vložití mohl, poručiti.

Potom jsem přednesl, že neb. Gbelský umřel, a statku i sirotka po sobě zanechal; ale jest mi to po přečtení inventáře odloženo, jakož i panu Krajířovi přednesení, které chtěl na místě paní sestry své učiniti, a jsme oba mezi J. M. povoláni.

Potom jsou váženy některé supplikacie jako Jiříka Dorfingera z Hodonína sem přivezeného, kterýž se mnoho vymlouvá; ale jest jeho věc do Holomouce odložena, a Brňanům, aby ho vězením náležitým opatřili, poručeno. Též hraběnky Pešické, kteráž o dluh od země jí povinný napominá; ale jest mi poručeno, abych jí nic neplatil, poněvadž dluh ne na ni, než na neb. pana jejího svědčí, a tu by se sirotka, o něhož ještě žádné naučení dáno není, dotýkati chtělo. Item Ostrackého ňakého, který žaluje na pana Dozý, že ho chtěl dáti zamordovati, kteráž jest pro zprávu jemu odeslána. It. Petra Pražmy o jeho věc, ale i ta pro krátkost času do Holom. odložena jest.

Po uvažování těchto věcí jest vyhlášen za hejtmana pan sudí nejvyšš. pan Jáchym Haugvic z Biskupic; vylašoval ho pan z Doubravice a pan hofrychtyř, jakožto kommisari od císaře k tomu nařízení. Mluvil pan z Doubravice, ale vedle svého způsobu. Pan hejtman po učiněné přísaze pěknou a vážnou odpověď dal s mnohým se stavům i všechněm obyvatelům zakazováním. A tak po malém stoupení a rozstoupení se zase jest soud vzdán.

Soud Holomoucký svatotříkráský léta 1599.

Mimo pana hejtmana, a nejvyššího pana komorníka dvanácti F. 106. b. panův soudcův k dnešnímu dni se sjelo, pan Krajíř s dovolením císařským jel do Vlach, pan Hodějovský svou nemocí se omluvil, pan Jan z Vrba a pan Frydrych z Náchoda se očekávají, pan Jetřich Podstátský umřel. Když jsme se sešli, pan hejtman po vinšování štěstí na nový rok panům soudcům k uvážení podal, poněvadž vědomo jest, že od několika nedělí zde promírají, měl-li by soud držán býti, a poněvadž císař ještě žádného na úřad nejvyššího sudství nedosadil, mohl-li by bez něho držán býti? O tomto pak žádný nepochyboval, než podle pořádku všickni jsme se na tom snesli, že bez nejvyššího sudího jakožto hospodáře soudu *) aneb místodržícího jeho, soud držán býti nemůže, poněvadž při soudu vsickni úředníci neb osobami svými neb místy osazenými přítomni býti musejí, avšak ještě tak, aby, pokudž by dva býti nemohli, jeden aspoň sám osobně na soudu seděl.

Strany pak moru bylo obšírné rozmlouvání; nebo někteří jej zmenšovali, někteří zvětšovali; pan hejtman zprávu dával, že bedlivě se na to vpytáváje i skrze vyslané své, které tajně zde měl, i na úřadu zdejším nemohl vyzvědět, než že asi po pěti neb po šesti za den pochovávají. Pan hofrychtýř a jiní proti tomu, že po 15. po 20. i po 30 schovávají. Někteří také na to se ohledali, že vůkol jako v Přerově, v Prostějově, v Litovli, v Štamberce a jinde všude mrou, tak že by i zde nakažení nebylo, mohlo by od těch, kteří sem z těch měst k soudu a k svědomí dání přijedou, přinešeno sem býti. A tak v tom, že mor a nebezpečnoství jest, všickni se snahejce také téměř všickni k tomu svědčovali, aby soud odložen byl; než v tom byl rozdíl, že někteří chtěli dnes, někteří do zejtrka s tím prodlíti. Ti, kteří k dnešku se přimlouvali, ukazovali zjevné nebezpečnoství; kteří k zejtrku, ohlířali se na to, zdáli by císařská resolutio strany dosazení nejvyššího sudího mezi tím přišla; a tudy obdrželi. A tak po tomto i po jiných věcí uvažování oznámil pan hejtman, že se očekává na to, aby J. M. císař, podle hlasů odeslaných úřad nejvyššího sudství osaditi ráčil, a proto že se soud zahájiti nemůže.

Před tímto pak vůbec oznámením vznesl na nás v potazu pan hejtman, kterak ňaký knihař z Prahy měl zde v zemi mezi lidmi roztrušovati, že císař na Poděbradech od ňakých Tatarův vyhledaje z okna jest zastřelen, kterážto lživá novina, že tak se v tomto městě znesla, a rozmohla, že za několika dní jináče než že to věrná pravda jest, smýšleno nebylo. Poněvadž se pak jemu vidí, že kdyby takové lži průchod měly, obzvláště pak o pánu našem; žeby z toho mnoho zlého pojíti mohlo, (jakož pak samo v sobě jest) že se nás dotazuje; coby v této věci činiti měl? Všickni jsme se na tom snesli, aby pánu našemu nic o tom nebylo oznamováno, než děliti jsme v jiném.

*) Slovo to vzato z knihy pana z Drnovic str. 27. „Sudí vyšší . . . jest jako hospodář soudu zemského.“ . . .

Jedněch zdání bylo, aby pan hejtman to vznesl na tejně rady. Mé pak zdání bylo, aby to vznesl na nejvyšší úředníky království českého, s nimiž předkové naši korespondenci mívali, a ne s tejnými radami, kteří jsou všecko cizozemci. A jestli by mu se vidělo ad partem o to místo kanclíři psáti pro tu lásku, kterou k němu císař má, to že také učiniti může. K mému zdání jiní všickni přistoupili.

Fol. 107. Za druhé vznesl na nás, která pan Bartoloměj Rejsvic, syn sudího knížectví Opolského, jest mu psaní učinil, stěžuje sobě do Stanislava Stadnického, Poláka, který máje nepřátelství s ňakým panem Semeckým, Slezákem, tchánem svým, dověděvši se, že by u něho Rejsvice na Petrovicích i s ženou býti měl, jest mocně do dotčených Petrovic s mnohým zbrojným lidem vpád učinil a po provedení své všelijaké vůle, jest jeho Rejsvice, aby mu o panu Semeckém, kde by byl, oznámil přinutil, a nalezna ho, mocně i s ženou jal, odvezl, dům pak poplundoval, peníze, klenoty, a co v něm dobrého bylo pobral, a tak odjel, od kteréhožto křiku a násilí učiněného v tom domě jest dcerka jedna Rejsvicova, čtyr let stáří strachem umřela, druhá pak o některý rok starší, tak předěšená, že až posavád na smrt leží; poněvadž pak týž Petrovice v Moravě jsou, a taková moc v této pokojné zemi se provedla, že prosí, aby jakožto jeden landfrydník ochráněn byl. Za kterouž příčinou dotázal se pan hejtman poněvadž Rejsvic na dědictví nic nemá, měl-li by se o něho ujíti, čili na hofrychtýře manského jemu ukázati? Slyšíce toto přednešení nad takovou nešlechtností nemálo jsme se podivili, a všickni se na tom snesli, poněvadž manové tak dobře jako my, při landfrydu pečeti své mají, a v tom se od nás nedělí, že slušně pan hejtman vedle něho státi a na J. M. císař. tu věc skrze psaní vznésti. Ač pak jsme uznávali, že by bylo podstatněji, kdybychom my psali, ale poněvadž Rejsvic k samému panu hejtman. o pomoc se utekl, samému pánu také jest od nás poručeno.

Pátek.

Když jsme se stoupili, oznámil nám pan hejtman, že Kurier ode dvora žádný nepřišel, a sudího žádného že nemáme, a tak jsme se jednomyslně na tom snesli, aby soud byl odložen. Avšak nežli to v ubec vyhlášeno bylo, radili jsme se, jak se to má na J. M. C. vznésti, poněvadž ten obyčej i pořádek jest, když se soud z jakýchkoli příčin nedrží, že se panu země omluva učiní. Kteří přede mnou mluvili, na tom se snášeli, aby skrze psaní omluva učiněna byla; než když na mne přišlo, já jsem radil, aby k J. M. komissari z prostředku našeho vypravení byli, a to jedno pro vážnost p. našeho; druhé proto, abychom sobě tím svobodněji, co nás teď podruhé již potkalo, že pro nedosazení úřadu soud držán nebyl, stížeti, a tím příležitěji jiné naše stížnosti předložiti mohli, a třetí, abychom zase odpovědi dostali, a to prvé nežli by sněm držán byl; nebo jestli toliko psáti budeme, že jestá věc jest, že se psaní naše založí, a my žádné odpovědi nedostaneme, jakož se i na oko vidí, že na stížnosti od soudu Brněnského ke dvoru odeslané, žádné odpovědi nám dáno není, čemuž i pan hejtman přisvědčil. Proti tomu jiní ukazovali, že poněvadž pro morové povětrí pán náš nyní k sobě žádného nepouští, a netoliko od svých poddaných, než také od jiných potentátů a knížat poselství audience nepřijímá, že naši na darmo tam pojedou. Ale na odpor tomu, ačkoli jest té příčině místo dáno, avšak zase to vedeno jest, jedno, žeby pak pán náš poslí našich k sobě nepustil, že nicméně může jim

buď na úředníky kr. českého neb na tejně rady, neb na mistokancléře ukázáno býti, a tak oni k slyšení přijiti; druhé že přijd jak přijd aspoň z strany naší povinnost svou vykonáme, a před stavy a jinými obyvateli zemskými očistěni budeme. A tak na tom zůstáno, aby poslové vypraveni byli, a po dlouhém rokování volili jsme k tomu pana Jiřího Kryštofa Teufle, a pana Václava Zahradeckého, a jest onomu povoleno 16 tomuto 12 koni, oběma na jeden měsíc. Psaní pak instrukcie sám na sebe jsem přijal.

Když to zavříno bylo, pan hejtman nás se dotázal, poněvadž předešle roky od samého hejtmana souzeny bývaly, a výsada úřadu hejtm. na to svědčí, jakž list krále Václava na úřad hejtmanský panu Petrovi z Kravář daný, toho dokazuje, mohlo-li by to ještě býti? nevsak aby tu jurisdicci soudu odníti chtěl, než aby, cožby sám spokojiti nemohl, to teprv na soud vznešeno bylo. Viděli jsme, že ačkoli toto přednesení pěkně přikryté bylo, avšak že výš směřuje, a protož pánu odpověď dána, že ačkoli tomu tak jest, že to někdy vlastně soud hejtm. byl, avšak že potom to změněno jest, jakž i z sněmův starých i také z řízení zemského tomu rozuměti jest, a protož aby pán sobě více práce nepřidával, a což tak od množství lét již při soudu trvá, při tom aby toho zanechal. Dotázal se také, mohl-li by sobě list na spolky od cis. jednati, tak jakž ho předešlí hejtmánové mívali, ač ho od p. Václava z Ludanic času žádný hejtman neměl¹⁾; dovolili jsme k tomu, i zakázali jsme se k J. M. vedle něho, pokudžby potřeba byla, přimluviti.

Zatím oznámil, že nejstarší syn nebožtíka pána z Tiefenpachu, již svá léta má, statek pak po nebožtíku v Moravě pozůstalý, že jest z poručení jeho inventován, a protož že rady žádá, pokudžby týž syn k němu přijel, a statku otcovského žádal, jak by se v tom měl zachovati? Dána jest mu rada, aby ho k soudu Brněnskému odložil a jemu oznámil, aby se před J. M. postavil, a že léta svá přirozená má, se ohlásil, a tak že se naučení panu hejtmanovi dá, že mu tu nic k opatrování nenáleží.

Více na nás vznesl, že neb. Max, jehož sirotek úřadu hejtmanského k opatrování náleží, na pana Jana Jetřicha z Kunovic do ležení napomenul, zápis že až posavad v hospodě zůstává, o škody že odpor jest, kterým pan z Kunovic místa nedává; poněvadž pak těch škod vždy více a více přibývá, že se obává, jestliby nepořádné nalezeny byly, aby potom jich sám nemusel platiti, a proto že zdání našeho žádá. Jiní jinak se přimlouvali; mé zdání bylo, aby se s panem z Kunovic o den snesli, a tu přivezmouc přátely z obou stran, aby ty škody rozeznány byly, a pokudžby se našlo, žeby škody pořádné byly, aby je pan z Kunovic spokojil, pokudžby pak nepořádné byly, aby je sám splatil, a ležení přetřhl, a nechtěl-li by pan z Kunovic tomu místa dáti, aby ho pořádkem práva obvinil.

Dále i to nám předložil, že vedle našeho poručení paní Tikovskou k sobě obeslal, a s ní u přítomnosti některých z prostředku našeho, aby statku Broumovského panu hofrychtýři postoupila, jednal, a jí vyrozuměje, že žádného podstatného základu nemá, s dodatkem k tomu napominal, předkládaje, co jí z toho pojiti může; avšak že jest jí k ničemu slušnému nakloniti nemohl, nýbrž že se ona předece k soudu

¹⁾ Václav z Ludanic byl hejtmanem od 1541—1556.

volala, čehož jí zabrániti nemohl. Seznali jsme, že jest baba své hlavy, a že proto se na pořádek volá, aby průtahu užila; avšak viděli jsme, že jí na ten čas nic poroučeti nemůžeme, protož na tom se snešení stalo, aby jí toliko napomenutí učiněno bylo, a pokudžby nechtěla tomu povoliti, aby k ničemu nebyla nucena, než aby k soudu do Brna byla obeslána.

Na posledy stížil sobě to, že p. Krajíř bez povolení soudu do Vlach odjel, a k soudu se nedostavil, a tak kdyby byl soud měl držán býti a obzvláště pak věc Pernštejnská k slyšení přijíti, žeby za příčinou nepřítomnosti jeho zase odložena býti musela, dotazujíc se coby v té věci činiti měl? Připominali jsme sobě pořádek, o němž také i v řízení zemském zmínka. Ale poněvadž k jeho štěstí soud držán není, bylo zdání naše, aby při soudě Brněnském kapitola t. domluva jemu učiněna byla, než na závazek aby brán nebyl.

Když pan hejtman přestal vznášeti, pan komorník žaloval na menší pisáře, že žádný z nich o slunečných pŕhonech v Brně nebyl, a tak že svědkové nemohli slyšáni býti; poručeno jest pánu, aby to na J. M. v Brně vznesl.

Přednesl také o úředníky menší, poněvadž pořádek jest, kdyžby soud k odložení přišel, aby předce svědky vyslejšíchali, jak se má v tom postupovati. Dána jest odpověď, aby v to za příčinou morového povětří potahování nebyli.

Dáno jest mi také místo k mluvení a tak já J. M. jsem oznámil, kterak léta minulého o posudku Brněnském Jana Babtistu Pieria z Benátek na patent pana hejtmána jsem vyzdvihl, a na poručení téhož pana do Jihlavy dovésti dal, kdež ještě zůstává. A poněvadž kdyby soud byl držán, byl by týž Babtista sem musel přivezen býti, nyní pak za příčinou odložení soudu v témž vězení zůstati musí, že J. M. prosím, aby se ku panu hejtmanovi přimluviti ráčili, aby Jihlavským strany opatřením jeho vězením poručiti ráčil, a to naříditi, aby k němu žádný choditi, a s ním mluviti nemohl. Kázali mi vystoupiti, a potom oznámili, že Jihlavským, aby do soudu Brněnského dodržán byl, poručeno bude, strany mluvení pak s ním, aby osoby přísazné k vyslýchání toho, kdyby kdo s ním oč mluviti chtěl, nařizeny byly.¹⁾

Jak jsme zasedli a do potazu se stoupili, p. hejtman p. Karlovi z Lichtenšt., aby povystoupil, návěští dal, a když tak učinil, přednesl nám dvoje psaní J. M. císaře, jedno, kteréž jemu nejv. p. kom. a nejvyššímu

¹⁾ Tento Vlach maje bezpečný gleit (salva guardia) od císaře dopustil se mnohých prostopášností a násilí, tak že na rozkaz hejtmánův od Karla z Ž. nevědoucího o gleitě císařském vyzdvížen byl, ačkoli zbrani tomu odporoval. Byl to bohaprázdny šelma, jenž tejným raddám císaře za špeha se propňičoval. Z toho zatknutí učiněn pak Karlovi z Žerotína proces, o němž viz Chlumeckého dílo.

panu hofrychtýři svědčilo, o jednání s dotčeným panem z Lichtenštejna o přijetí na sebe úřadu sudského, a pokudžby jej přijal, o vyhlášení jeho; druhé svědčící do soudu, v němž J. M. oznamovati ráčí, že podlé hlasů odeslaných ráčil jest pana za nejvyššího sudího voliti, a protož že jej nám za toho vystavovati, a aby za toho držán byl, poroučeti ráčí. Tomu když jeden každý povolil, zasedli jsme zas na svá místa, a tak po přečtení vůbec dotčeného psaní pau hejtman řeč učinil, že J. M. cíš. z té otcovské péče, kterouž o nás a zemi tuto míti ráčí, chtěje aby při soudech řád zachováván a spravedlnost udělována byla, úřad nejvyššího sudství dosaditi a jej na osobu panskou vložití ráčil, dotýkaje při tom obšírně jak se panem prvé jednáno, jak se pán v to uvolil, jak se jeden každý k němu chovati má. Odpověděl pan z Lichtenštejna, a v řeči své zavřel, jakými příčinami se přijetí toho úřadu bránil, proč jest potom k němu povoliti musel, a žádal, jestliby koho v tom úřadu z povinnosti své urazil, aby to nejemu než úřadu jeho přičítáno bylo. Konalo se to od obou sedě, ač pan z Lichtenštejna při začátku svého promluvení povstal, potom když měl přísahu k úřadu vykonati, odložil svou braň, a po vykonané přísaze na sudské místo od pana hejtmána uveden byl.

Zůstáno potom na tom, poněvadž J. M. cíš. o dosažení soudu a osoby k tomu od nás obrané povoliti ráčil, jmenovitě o pana Viktorina z Žerotína, o hrabě Vejkharta z Salmu a o pana Kašpara Pruskovského, aby jim psaní, aby se sem k soudu najíti dali, učiněno bylo.

Po přinešení desk, a otevření jich vkladové čtení a nejprv poroučenství neb. pana hejtmána, po kteréhož přečtení vstoupila paní Černikovská do šraňků, a dala od sebe promluvíti, že žádá, aby J. M. poručiti ráčili, aby jí poroučenství dotčené od pana místopisaře aneb pisaře, znovu čteno bylo. Dána jí odpověď, že soud zahájen není, a že J. M. před zahájením soudu žádnému poroučeti neráčí. Ale by pak byl i soud zahájen, nebyloby jí mohlo k tomu podlé pořádku povoleno býti, poněvadž se jí o minulém zdejším soudu již prvé bylo ukázalo, a více se ukazovati nemůže; než kdyby dcky otevřeny byly, tedy může za přečtení žádati, avšak toliko toho artykule, který se dcery její dotýče, a jsou povinni p. úředníci vyšší, dáti jí je třikrát pořád, pokudž toho žádá, na šraňku přečísti.

V tom zahájen soud; začali se zatím pūhonové vyhašovati. Nejprvé jsme se stoupili o ten, kterýmž dvořáci z Rojetína jmenujíce se manové svobodní, pohnali pana Pleského o postavení svědkův; nebo při minulém soudu, když Plesky na to nastupoval, aby rok svůj prokazovali, nemajíce oni žádných svědkův, jest jim poručeno, aby se svědky opatřili, a dán jim odklad do druhého soudu. Bránil se Plesky těch svědkův stavěti, dokládaje, že jsouce oni poddaní jeho, a nenáležejíce k tomuto právu nemohli jsou jeho poháněti, načež oni odpověď dali, že poddaní p. Pleského nejsou, než svobodní lidé, a že dvory své ve dekách mají; nadto že jsou člověčenství¹⁾ nikdy neslibovali. Uvažovali jsme, že jest pūhon o svědky a protož že se dobře netrefí, odkládati ho do druhého soudu, jakž proto, že ti dvořáci jich k pátku příštímu potřebovati budou, tak také žeby s nebezpečenstvím Pleského bylo, tak dlouho je chovati; protož jest dán odklad až do středy

¹⁾ Toto krásné slovo zohyzděno jest, vzavši na sebe smysl latinského „homagium“ a znamenajíc tedy: poddanost, nevolnictví, otroctví.

a poručeno dvořákům, aby to, že poddaní pana Pleského, nejsou, a dvory své ve dckách mají, ukázali.

Tíz dvořáci pohnali opata Ždárského o svědky, nestal, ani se žádný na místě jeho neohlásil, proto bez pochyby, že jsouce ten klášter směnou mezi neb. biskupem a knížet. Karlem Minstrberským, s povolením J. M. cis. a stavův v manství biskupské uveden, k tomuto právu nenáleží. Ale poněvadž pro uctivost soudu zemského jedenkaždý má ku pūhonu svému státi, a má-li se čím odpovídání brániti, to předložiti, a tento toho opominul, oznámeno jest, nestane-li do vzdání soudu, že se ví, co za pořádek.

Johanka Hadburkovna, panna, pohnala Rechmberka o svědky; Rechmberk odpověděl, že je má, než že jsou v šatlavě, a že je postavití chce. Při tom žaloval na tu pannu, že jest ho o svědky pohnala, a mezi tím jich, aby utekli, ponukla, a to že na ni dokázati chce; oni že jsou tak učinili a utekli, pročež je on s velikou prací a nákladem shledávati musel, a sotva jich zase dostal. Tandaryáš na místě panny tomu odpíral, a ona sama v usmívání se, v mluvení, v odpírání tak svobodně sobě počínala, že jsem já od panny nic všetečnějšího jak živ neviděl. Oznámeno mu z potazu, aby ty svědky postavil, a jestli co na Johanku sobě stížití má, když na při přijde, aby toho dotkl a dokázal.

Anna Hadburkovna téhož Rechmberka o svědky; bránil se Rechmberk jich stavěti, poněvadž nevěda jestli Nos osoba stavu rytířského a ona jsouc manželka jeho, a vedle pořádku této země stavu manžela svého užívajíc, neví, jestli k tomuto právu náleží, odloženo jest toho pūhonu, až Nos při sněmě ukáže, že osoba stavu ryt. jest, a Rechmberkovi poručeno, aby ty svědky do toho času dochoval.

Prosil potom Rechmberk, poněvadž starou jednu ženu přivěsti dal, kteráž jest velmi nemocná, aby J. M. ráčili panně Johance, aby ji dovésti dala, poručiti. Oznámeno jest, že panna Johanka má se vedle vyměření zřízení zemského zachovati, a vyměření zřízení zemského jest aby dala od milé 4. gr. a z toho aby se furmanu zaplatilo.

Pan hofrychtýř nejvyšší pohnal několika pūhony mého bratra o postavení jemu ne k svědomí než k obvinění Pichlera mladého, kterýž ho nazval, že jest tak dobře chlapem jako on. Můj bratr oznámil, že ho před rukama má, a že ho staví; pan hofrychtýř odpověděl, že čas k obvinění jeho ještě nepřišel, můj bratr zase replikoval, žeby jemu s nemalým nebezpečenstvím bylo dotud jeho chovati; pan hofrychtýř ukazoval na pořádek, a přivodil příklad nebožtíka p. Jírka z Lipého, který pohnal kníže Karla Minstrberského o Dolanského poddaného jeho, ježto musel kníže týmž způsobem dochovati; poručeno jest bratru mému od J. M. aby ho do toho času opatřil.

Prokop Lhotský pohnal Jírka Rogojského o svědomí, a zatkl ho v městečku Tišnově pod Abatyší. Ohlásil se Čejka menší pisář, že jest ten pūhon zase ku právu dodán, a Lhotskému odeslán; ptali jsme se kdy? odpověděl, že při druhých pūhonech. Žádal Lhotský, aby ten pūhon zase abatyši odeslán byl; ale poněvadž takový pořádek není, oznámeno mu z potazu: poněvadž ten pūhon, kterýmž Jírka Rogojský pohnán jest od abatyše Tišnovské zase ku právu odeslán jest, že bude věděti původ pūhonu podlé vyměření zřízení zemského jak se zachovati. Čemuž ani on bluma¹⁾ ani Pergar jeho prokurator nerozuměl,

¹⁾ t. j. blb.

tak jsou pořádku povědomí; pročez žádal, aby ten pňhon vymazán byl, tak aby znovu pohnati mohl; divili jsme se, že blázní, a tak jest mu oznámeno, že ví, co mu z potazu povědíno jest.

Přišlo zatím na můj pňhon s Brňany o svědky, uvolili mi se jich díl dnes, díl, když je sobě vyslyší, postaviti; přijal jsem to od nich.

Bernart Sirna svobodný dvořák pohnal purkmistra a raddu města Jihlavy o položení smlouvy ňaké, kterou s nimi učinil; oni oznámili, že žádné nemají, Vilím Dubský poručník Sirny dotíral na ně, aby položili tu smlouvu, kterou jest jim po svém poslu odeslal; oni se pňhonu drželi, a prosili, aby tohoto pňhonu odloženo bylo, až na při přijde, že tehďáz dokázati toho chtějí; dán jest jim odklad do čtvrtku a poručeno, aby toho dokázali, že jí nemají. Ale stalo se to proti pořádku, než pan hejtman jest tím vinnen.

Prvé než jim to od pana sudího oznámeno jest, přednesl nám p. hejtman poručení císa. aby se 20000 z kontribucie Sejdlovi Rentdiene-Fol. 109. rovi odvedlo, a on aby je do Trnavy neb Prešpurku, na splacení peněz od Januše locum tenentis personalis presentis v Uhřích vypůjčených, dovezl, kteréžto poručení se potom změnilo, a poručeno, aby se do Vídně avšak za touž příčinou vezly. Uvážili jsme to mezi sebou, že nám nenáleží sněmovního sněšení rušiti, protož na tom zůstáno, aby Dubský s penězy do Ostřehona jel, a tam knechtům zaplatil, a pokudž knechtům zapláceno jest, aby peníze, komuž poručeno bude, odvedl, a pan hejtman aby J. M. císa. o tom spěšně oznámil.

Dodal jsem J. M. psaní od pana z Rožmberku, v němž žádá, poněvadž poháněti některé obyvatelé chce, a do Moravy jezdit nemůže, aby k němu na hranice úředníci menší odpuštění byli. Odloženo jest uvažování až do zejťka, a poněvadž již pozdě bylo, a pňhonové všickni k vyhlášení přijíti nemohli, odloženo jest ostatku do zejťřejšího dne.

Outerý.

Pozdě jsem trochu nahoru přišel, neb mne byli v domě zdrželi pani Slavatové a pan z Hradce se panem Karlem z Vartemberka, kteří ke mně o věci své některé byli přišli. Mezi tím jest vyhlášen pňhon můj na opata Zabrdovského o svědomí, a když jsem ani já nestal, ani žádný z poručníků mých, jest ukázáno na pořádek; ale dal mi potom svědomí opat, jak jsem se nahoru dostal.

Naslechl jsem také, že v tom pani z rytířstva podali tři osob, z nichž by jedna na místo nebožtíka pana Jetřicha Podstatského do soudu vzata byla jmenovitě pana Arkleba z Vičkova, pana Jana Bukuvku, pana Hanuše Petrsvaldského; ale není z nich žádný vybrán, než jest vložena žádost na pany z rytířstva, aby více osob přidali; slíbili tak učiniti.

Když jsem mezi J. M. vstoupil, vyhlášen jest pňhon Jiljího Vranovského na opata Louckého o svědky. Nestal opat, ani svědka nepostavil, než pan prokurator a služebník téhož opata ohlásili se, že o tom pňhonu žádné vědomosti nemají, avšak že se uvolují, pokudžby týž jistý, o nějž jest pohnáno, na gruntech opata byl, že ho prvé, nežli na při přijde, k vyslyšení postaviti chtějí.

Vranovský nechtěl toho přijíti. A tak když jsme se o to stoupili učiněna jest dotázka na úředníky menší, mají-li o tom vědomost, žeby ten pňhon opatu dodán byl? Odpověděl Volf Koňas, sudí menší, že jest dodán, a že posel, který je nosil, vysvědčení toho na ceduli vedle pořádku přinesl, a že ho ještě včera před sebou měli, že předce praví,

že jest tam byl a pňhonu dedal. A protož ukázáno na pořádek, jestli svědka nepostaví do vyhlášení všech pňhonů.

Tyž Vranovský pohnal purgmistra a raddu města Znojma tolikéz o postavení svědka. Bránili se odpovídati pňhonu, poněvadž proti smlouvám jest učiněn. Vymlouval se Vranovský, avšak ne v tom, že jest je pohnal, než že jsou se oni uvolili, jemu jej na žádost jeho a otce jeho postaviti. Odpírali tomu Znojemští, a tak po rozstoupení učiněna mu tuhá domluva, pňhon vymazán, a ou že na rathous se postaví, vzat na závazek, z něhož potomně na přímluvu pana sudího nejvyššího, a jiných panův a z rytířstva jest propuštěn.

Mé pňhony potomně jsou pořád vyhlašovány, a dána mi svědomí. i také svědkové postaveni. A s tím jest pňhonům konec učiněn, a Vranovský dal stanné na opata Louckého na pět tisíc kop hřiven českých, to jest okolo patnáctetisíc tolarů. (Smlouvou potom vzal něco a pustil od staného.)

Vzat potom první pňhon vedle pořádku mezi panem Ladislavem Fl. 109. b Berkou nejvyšším komorníkem a Janem Venzíkem z Osyn, zatknutým pod mým bratrem v dědině Ostradicích z jednoho sta kop gr. v němž mu vinu dal, že jest Salomynu poddanou jeho, jeda z Mezeříče posekal a raněním tím na zdraví jí nemálo ublížil. Venzík nejprv pána prosil, aby ho z pňhonu propustil, ale nechtěl toho učiniti; potom znal se k tomu, když jest mu táž Salomena, proto že mejta, nejsa tím povinnen, spraviti nechtěl, zle nalála a jemu zrádců a lotrů nadala, že jest jí hruškou od kordu uhodil. Mluvil od něho Pergar.

Proti tomu Šponar na místě pana komorníka odpovídal, jedno že sám se k tomu, že jest tu ženu ubil, zná; druhé, že sám sobě nápravu učinil, maje v městě úřad, a nad to i úředníka i pána, na kteréžto prvé křivdu, jestli mu se která stala vzněsti měl. A zatím dal svědky čísti; ale nebyli než dva, z nichž jeden svědčil, že jest Venzík na bráně do světnice té Salomeny kordem pichal, a ona že zraněná odtud vyběhla; druhý, že jest jí Venzík kordem bil, ale ranil-li ji, že neví. A tak když v pňhonu stálo, že jest jí posekal, a svědkové toho nedosvědčovali, učiněn jest nález, poněvadž pan Ladislav Berka etc. aby Venzík Salomenu posekati měl, vedle pňhonu neprovodí, že Venzík tomu pňhonu odpovídati povinen není. R. Pan Arkleb z Kunovic; pan Frydrych z Náchoda, p. Václav Zahradecký.

Prvé než se dal v odpovídání Venzík aneb Pergar, prokurator jeho nebraně prožalování pňhonu, a za právo žádaje, dal se teprva v prošení za odklad, a příčinu sobě bral, že svědkův potřebuje, ale nomenoval žádných. Proti čemuž Šponar ukázal, že tento pňhon jest nejprvnější ze všech při tomto právě dodaných, od toho času že troje sedění šlo, že mohl dobře pohnati a svědky se opatřiti. It. proč žádal za právo, když chtěl odkladu žádati, It. proč žádných svědkův nomenuje. Vymlouval Pergar Venzíka mladostí a nepovědomostí pořádkův. Ale poněvadž právo ani neučí žádného ani nešetří, není to váženo, než kázali jsme mu, aby odpovídal, sice kdyby byl časně se ohlásil, a svědky jmenoval, byli bychom mu odkladu přáli, jako se jiným stalo.

Dříve než vyhlášen nález uvažováno v potazu včerejší psaní pana z Rozemberka a dovoleno k tomu, aby úředníci k němu na hranice, kdyžby se s nimi o den snesl dojeli.

Panu Volfovi Koňasovi, který odpuštění z úřadu žádal, dána odpověď skrze p. hejtm. že J. M. ráčí žádost jeho v paměti míti, a příležitým časem odpověď dáti. Ale to se stalo po ná: (lezu).

Čteno zatím psaní J. M. arcikn. Matyaše, v němž nám ráčí oznamovati, že Preinerův regiment domů táhne a v Moravě obdankován bude; protož že nás napomíná, abychom časně proti nim komissaře vypravili, a profanty je opatřiti dali. Uznali jsme, že jest to klička na nás, abychom uvedouce je sami do země neměli potom příčiny sobě do nich stěžovati. Protož jsme se snesli o odpověď, že nám náleží ¹⁾ bez poručení J. M. císař. lid válečný do země uvozovati, ani jeho na komoru J. M. císař. klásti, na naše pak statky, poněvadž prvé poddani naši znuzeni dosti jsou, že jich klásti nemůžeme, a protož že J. M. prosíme, aby jim někde jinde místo k obdankování jich ukázati ráčil.

Supplikacie p. sudiho kr. českého, v níž žádá, aby Radešínskému poručeno bylo, s nim státi, jest temůž Radešínskému pro zprávu podána.

A paní Broumovské, aby jak moha sem přijela, psaní učiněno.

Středa.

Poněvadž od pondělka dvorákům z Rogetina do dnešního dne, Fol. 110. aby to, že jsou svobodní lidé, a své dvory ve dckách mají, prokázali, odloženo jest; protož hned z počátku k tomu se přistoupilo. Mluvil od nich Tandaryáš Bule, a žádal odkladu pro svědky, kterýchž jim ještě pan Pleský nepostavil; ohlasoval se také, že ty listy, kterýmiž, že dvory své ve dckách mají, ukázati mohou, před rukama jsou.

Pleský bránil se jako prvé, těch lidí stavěti, a na příčiny, předešle oznamené, se tahl. Pročež když jsme se stoupili, učiněna na ně dotázka, kterých svědkův potřebují, a k čemu, k tomu-li, co jim jest rozkázáno prokázati, čili k roku, který se panem Pleským mají? Odpověděli, že k roku, a svědkův poddaných pana Pleského; což když jsme uslyšeli, a že bezpotřebně odkladu žádají, uznali, dána jim odpověď, že mají prokazovati, co jim odloženo jest a věc se uvolili. Podali těch listů, kteříž nejprv do potazu vzati, a potom na horu podání, i také po prožalování pūhonů čtení jsou. Byl jeden pana Jana z Pernštejna, jemuž bylo datum leta 1475 v němž týž pán svědčil, že dvůr svůj vlastní a dědičný k pravému dědictví a dědičnému užívání prodal űakému opatrnému, jestli se dobře pamatují, Mackovi, aby on i potomci jeho držeti jej mohli; avšak s tou výminkou, aby sobě žádného za pána nebrali, ani k jinému pánu v ničem se neutkali, kromě panů Pernštejnských; ty aby za pány měli. Druhý byl űakého Mikuláše z Rogetina, a třetí Jana z Rogetina, v nichž dobrá vůle osazena byla na jiný a ke dckám zejména svědčili. Po přečtení počal žvati Tandaryáš, a právě žvátí, nebo se ani na dcky neodvolal ani výpisy z rejster zemských, že prvé poháněli a poháněni bývali, neukazoval, než toliko to, že jsou nikdy žádnému pánu člověčenství neslibovali, vedl, ale ani toho neprokazoval. Pleský proti tomu dal promluvití, že ačkoli ty dvory k dědičnému užívání puštěny jsou, avšak že svobodství osobám žádného dáno není, nýbrž že pani z Pernštejna panství sobě na nich pozůstavili, a také že není nyní o to činiti, mají-li oni svobodné dvory či nemají, než o to, mohli-li jsou, neužívající stavu, k tomuto právu přikročiti neb ne? Oni že jsou jemu prodáni, že je v rejstřích i s povinnostmi jejich zapsáni má, že jsou prvé na gruntech jeho byli, a odtud nikda vyhostěni nebyli, a na to dal čísti svědky, že jsouce na gruntech Bystřických zosazovali, a odtud se potom po smrti svých rodičův na ty dvory odebrali. Rejster pak ani neukazoval, ani z nich

¹⁾ Ač v rukopisu stojí „náleží,“ má bezpochyby státi „nenáleží.“

nic čísti nedal. Item, ačkoli sami člověčenství neslibovali, avšak že to učinili rychtáři na jejich místě, kterýmiž jsou se vždycky spravovali. Ale toho také ničím neukazoval, a oni ač odpírali, avšak také ničím neodvozovali, a tak z obou stran, jednomu holá slova bez průvodův mluvili. Protož nemajíce, co jiného krom vejš psaných listův uvažovati, uznali jsme z nich, že oni majíce dvory svobodné, a osobami svými ku panu Pernštejnskému přináležícíce poddaní Pleského nejsou, avšak nic méně z ničehož, aby ku právu náleželi, a poháněti mohli, jsme useuditi nemohli. Ale aby jim cesta dokonce k tomu zavřina nebyla, a mezi tím ani Pleskému ani pořádkům ublížení se nestalo, promluveno z potazu od pana sudího: „poněvadž ti lidé na ten čas, aby ku právu zemskému náleželi, neukazují, nejste povinni pane purkrabě Karlstejnský, těch svědkův stavěti; pane písaři vymažte půhon.“

Jan Pergar Jana Muňku několikera půhony; odloženy do druhého práva. (Vide fol. 100.)

Půhonové pana Kataryna s Brňany jsou na přátelském jednání. Hrabě Jeroným z Turnu pana hofrychtyře í na místě paní manželky jeho; před prožalováním žádal hrabě svědomí od pana Václava z Zástřizl: pan hofrychtyř toho bránil tím, že jsa ten půhon umrlý pro smrt paní manželky jeho, již více svědomí k němu potřebovati nebylo. Tím se také hájil pan Václav z Zástřizl. Stoupili jsme se, a nevážíce na ten čas té obrany, kázali jsme půhon ten, kterým pan Václav z Zástřizl pohnán jest, prožalovati; nebo byl od minulého soudu odložen, až na při přijde. Po prožalování bránil se zase pan z Zástřizl, 1. že poněvadž paní hofrychtyřova umřela, nemůže svědčiti proti umřelému. 2. Že nenáleží mu svědčiti proti smlouvě, kteráž ve dckách jest, a že jest mu to s velikým nebezpečenstvím, a dal čísti náleze mezi panem Jindřichem z Lichtenburku a Adamem z Boskovic o smlouvu mezi týmž panem Jindřichem a panem Smilem, bratrem jeho učiněnou, v kterémž stojí, že Adam přes sepsanou smlouvu není povinen svědomí dáti. Pan hrabě skrze Odkolka dal promluviti, že neřádá svědomí proti smlouvě, než o řečích, které před smlouvou učiněny byly. Stoupili jsme se, a přivodivše sobě ku paměti předešlé uvažování na tom jsme se usnesli, že pan Václav, poněvadž ani smloucem není, ani k smlouvě nepřitiskl, ani tomu, aby, když se ta smlouva konati měla, přítomen nebyl, neodpírá, nýbrž k tomu se zná, nad to proti smlouvě nic svědčiti nemá, než toliko o řečích před tím mluvených, jest povinen to svědomí dáti. Protož k němu pan sudí promluvil: „pane Václave z Zástřizl, poněvadž tomu, aby jste léta 89he, když se mezi panem hrabětem Hans Jakubem z Turnu smlouva o ves Odřovice na Pršicích stala, přítomni byli, neodpíráte, a pan hrabě vás, aby jste mu proti smlouvě jaké svědomí dali, nebo proti umřelým svědčiti měli, nepohnal, máte to svědomí dáti. Dal je hned.

A jak je hrabě přijal, hned dal svůj půhon prožalovati, a pan prokurator na místě pana hofrychtyře za právo žádal. Stalo se oboje proti pořádku, nebo poněvadž půhon umrlý jest, nemůže se vážiti a souditi, protož poručili jsme, stoupíce se, aby zapsáno bylo, že jest umrlý, a stranám povědino skrze pana sudího, aby se více nedopouštěli domlouvati proti pořádku. Při čemž přiveden jest příklad na témž panu prokuratorovi, že jsouce pan Frydrych z Žerotína od sester Paumgartnerek, od nichž pan prokurator při vedl, pohnán, jedna z nich byla umřela, a pan prokurator nicméně jej žalovati dal, a když na to

pan Frydrych nastoupil, a že proti pořádku činí, a J. M. zkouší, oznámil, dostal znamenité od J. M. domluvy.

Zatím jsem já v potazu přednesl svou žádost strany Baptisty Pieria, aby z Jihlavy sem přivezen byl, tak abych ho obžalovati mohl It. aby Hinkoniovi pisari Jihlavskému dovoleno bylo, při vyslechání mých svědkův pod závazkem přísahy přítomnu býti, a německé svědky vyslechnuti. It. aby mi patent dán byl od pana hejtmána na Martu Šponarku, aby mi svědomí proti Baptistovi dala. Kázali, abych svou žádost v spis uvedl, a zejtra bohdá ji podal.

Mikulášovi Tanovi, kterýž opět na Jiříka Dorfingera, který zde u vězení jest, žaluje, dána na supplikacii jeho odpověď, aby svou žalobu v spis uvedl, a svědky i jiné průvody, kteréby měl, k ní přiložil a J. M. toho podal, že to vážiti chtějí. Přinesl tžž Tan commendací od pana Zibřidovského, maršalka koruny polské. Fol 111.

Na supplikacii Krzovou, v níž žádá o rest své služby v Uhřích zasloužený, dána odpověď, aby své hanby sám více neodkrýval, neb jest mu tam práporec vzat pro jeho zlé chování; když měl k šturmu běžeti, zůstal v stanu s kurvou.

Včerejšího dne, když pan Volf Koňáš odpuštění žádal, bylo oznámeno nejvyššímu panu sudímu, aby jiného na místě jeho obral, a s ním jednal; i oznámil nám dnes, že jest jednal s panem Janem Zahradeckým, kterýž také ten úřad k sobě přijal. Snegli jsme se na tom, aby jim kázal pán sudí oběma zejtra do soudnice přijíti.

Čtvrtek.

Při s. Jáně v Holomouci, když za příčinou nedosazení nejvyššího sudího nemohl soud držán býti, voleni jsou komisari k J. M. císaři. Ti dnes přede všemi věcmi relacii svou učinili; jest jim z práce poděkováno, a poručeno, aby svou odpověď v spis uvedl; tak aby mohla i s instrukcií i s reversem do knih sněmovních vepsána býti.

Ačkoli pan Volf Koňáš měl dnes z úřadu propuštěn býti, a pan Jan Zahradecký přísahu k němu učiniti, avšak pro smrt Klouzala, který v Třténici na gruntech pana Jana umřel, jest toho do pondělka odloženo, a panu Janovi, aby k tomu dni sem se navrátil, od pana sudího poručeno.

Poněvadž k dnešnímu dni poručeno bylo Jihlavským, aby, že té smlouvy, o kterou od Bernarta Sírný pohnáni jsou, nemají, prokázali, vstoupili hned po zasednutí našem do šraňku, a když svrchupsaných věcí uvažování skončováno bylo, dali od sebe ještě promluvíti, že té smlouvy nemají, a k důvodu toho, ukázali smlouvu mezi nimi a paní Kateřinou z Kunštat na Brtnici, těch časů ochrannou paní téhož Sírný, učiněnou. Radešinský a Dubský na místě Sírný oznámili, že jest to ta smlouva, které žádají, a ačkoli jináče v pūhonu křtena jest, avšak že obrany v podobných pūhonech nepostačují. Proti tomu pan prokurator promluvil, že se pūhonové v šraňcích nenapravují, než každý jak napíše tak toho užive. Radešinský tím šel, že podobně jako v svědčích, když se v jmenech jich pochybí, nic se proti pořádku strana nedopustí, jestliže je předece postaví; tak podobně i tuto, chtějí-li tu smlouvu dáti, že proti J. M. nebude, a Sírna že to od nich přijme. Pan prokurator nechtěl k tomu povoliti, a za opatření žádal. Stoupili jsme se, a ač někteří chtěli glosovati ten pūhon, a proti Jihlavským napomahati; avšak nemohli toho způsobiti, nýbrž o tento nález jsme se snegli, kterýž také po přečtení začátku smlouvy

od Jihlavských podané, aby přistojící mezi kým svědčí, slyšeti mohli, a po přečtení psaní některých mezi Dubským a Jihlavskými prošlých, F. 111. b. publikován jest, v talo slova: poněvadž Bernart purgmistra o smlouvu, která se mezi ním a týmž purgmistrem stala, pohání, a aby taková smlouva za nimi byla, neprovdí, že purkmistr a radda tomu odpovídati nemají. R. pan Krajíf, pan Teuíf, pan z Zástřizl.

Po tomto nálezu jest mnoho umrlych a spokojených při přeběhnuto.

Dán také odklad na pūhony Barského a Krušinského za příčinou, že jest toho, aby osoba stavu rytířského byl, ještě neukázal.

Jiřík Ranofrej Jana Muňku; nechtěl se Vílém Muňka zmocněný v odpovídání dáti, pravě že by tento Ranofrej byl zlopověstný člověk a cti zbavený, a k dokázání toho podal drahné svědomí, některých zde některých v Čechách vyslyšaných, z nichž jedna proti němu samému, jiná proti němu a Kačí Bílé košili svědčí, kterážto Kača manželka jeho jest. Prosil Ranofrej, aby ta svědomí, kteráž proti manželce jeho svědčí, poněvadž pan Muňka s ženou jeho při žádné při právé nemá, čtena nebyla.

Stoupili jsme se o to, a někteří to uvažovali, že poněvadž tak samo v sobě jest, že při právé žádné pře s tou Kačou nemá, že by nesměla čtena býti. Druzí pak uvažovali, že ačkoli directe žádné pře s ní nema, avšak per indirectum, poněvadž skrze ni na muže jejího, to, že není hoden, aby v těchto místech jemu odpovídáno bylo, věsti chce, že jest ta pře společná; kterých když více bylo, rozkázáno jest, aby ta svědomí čtena byla, nebo i na to se ti ohlídali, že ne proti Kačí samé než proti Ranofrej-ovi tolikéž ta svědomí dána jsou. Kázáno Fraucimoru a pacholatům vystoupiti, a jsou potom čteny přes hodinu a více hanebné věci, jejichž summa byla, že Ranofrej uteká z Zábřeha od nebožtíka pana z Boskovic pojal sobě zoumysla zjevnou a nešlechtnou kurvu a lotrkyni. Po přečtení těch svědkův dal čísti dva nálezy jeden mezi Kryštofem Šenem a Vencelíkem, a druhý mezi Markvartem Rajeckým a farářem Běhařovským, tolikéž výpis z rejster pūhonných, že jest pohnal Jiřík Chyba probošta a kapitolu Brněnskou; ale když naň ukázáno bylo, že jest sobě zjevnou kurvu pojal, že pūhon jest vymazán, a Chybovi poručeno ven z šraňku vystoupiti. Dotkl k posledku, toho nářku, který o podání nepravdivé a nedůvodné supplikacie J. M. čís. o minulém soudu pana Jana otce jeho nářkl, a jakž v tom také v jiném za opatření žádal. Proti tomu jest Ranofrej podal hrubý svazek věcí, ale poněvadž se již připozdívalo, odložino jest slyšání jich až do středy příští.

Prvé pak nežli jest to v ubec oznámeno, dána jest mi odpověď na spis můj, který jsem vedle věčejšího poručení J. M. podal, a to taková, předně, že ráčí chtíti poručiti Baptistu sem přivésti, a jeho vézením zde opatřiti; však tak, abych ani já ani Brňané k němu nemohli, nýbrž aby oni tři osoby dali, a já tři osoby, kteří by ho hlídali. Strany Hinkona že ráčili poručiti panu sudímu, aby se na úřednicích menších vpytal, jsouli povědomi jazyku německého, a pokudžby nebyli, aby k sobě pod přísahou vydanou jeho k vyslyšání těch svědkův přijali. Naposledy pak, že mi patent dáti ráčí, kdykoli Baptistu před J. M. prvé obviním.

Pátek.

Hned po zasednutí pan Viktorin ze Žerotína do soudu vzat a přísahu učinil.

Potom vstoupil do šraňku pan Vojsko, a oznámil, že ten s... , o kteréhož pohnal Jilji Vranovský, před rukama jest, a že ho tu... , nad to také že předešlý opat Loucký již více opatem není, nýbrž jiný volen jest, protož že J. M. prosí, aby ta pamět pro budoucí potřebu zaznamenána byla. Dána mu odpověd z potazu, že J. M. neráci žádné slušné příčiny nacházeti, prochy tu pamět zapsati poručeti máti ráčili.

Zatím jsem já se před J. M. ohlásil, že vedle poručení, které mi o soudu svatokunhutským dáno jest, žalobu svou na Lukáše Račinského učiněnou svědky provésti chci, a ty že J. M. pokudž je slyšeti chtěti ráčí, k otevření podávám; však poněvadž týž Račinský uznáváje se křivého, přede mnou se kořil a mne se odprosil, že i já jemu provinění jeho odpouštím, a podlé něho k J. M., aby mu to, čeho se z nerozumu dopustil milostivě vážití ráčili, přimlouvám. On také sám prosil; odloženo mu až do druhého pátku.

Po mně vstoupil do šraňku pan sudí nejvyšší kral. českého, a oznámil, že J. M. ku paměti přivozuje svou předešlou žádost v spisu podanou strany Radešinského, aby mu poručeno bylo, při od něho věsti, a poněvadž na poručení J. M. císa. pilně odjeti musí, a den sobě, v kterýby v Praze byl, pondělek příští jmenovaný má, že J. M. za láskavou odpověd prosí, a při tom ukázal, a do potazu podal psaní císa. Dána mu odpověd, že J. M. ještě žádosti panské neráčili vážití, než dnes že ráčí pánu na to odpověd dáti: Mezi tím jsme prosili všickni pana Ladislava, bratra jeho, aby k tomu povolil, aby ho pan Václav mohl propustiti z pňhonu bez pohoršení práva. Ale nemohli jsme nic v tu chvíli obdržeti, než potom když jsme se rozjíti měli, teprv k tomu povolil.

Když pan sudí vystoupil, přednesl svou žádost pan Jáchym z Hradce, proše, aby mu toho dovoleno bylo, aby mohl zmocniti k soudu Strance, Lipovského a Strachovského, menšího pisaře do tří let. Neráčili chtěti k tomu dovoliti, než poněvadž pán má pňhon jeden, nimž od Kryštofa Vencelíka pohnán jest, dáno mu k němu zmocnění, než aby toliko na samého Strance a Lipovského svédčilo; k Strachovskému, poněvadž při právě jest, neráčili chtěti dovoliti.

Po těch všech předneseních začali se žalovati rokové.

1. Rok mezi Markem Mezenským a Štislem; umřel Štisl, Mezenský žádal opatřen býti na poctivosti; stoupili jsme se o to, a ačkoli jsme uvážili, jaká odpověd po dvakrát dána jest panu Janovi z Vrbna v příčině takové; avšak když jsme sobě ku paměti přivedli, že podobným způsobem také předešle žádosti takové na předky naše vzloženy bývaly, promluvil k němu pan hejtman, poněvadž na něj nic vedeno, ovšem ukázáno není, nýbrž on po poctivosti své stal, k rukům se stavěl, a sic jináč poctivě se choval, že jemu ten náfek na ujmu jeho poctivosti býti nemá, a protož že J. M. ráčí jeho chtěti v tom opatřiti, a toto promluvení zapsati; a panu pisaři poručeno, aby tuto pamět v spis uvedl, a J. M. k přehlídnutí prvé, nežby do knih pamět-
Fl. 112. b.

3. Mezi Pleským a poddanými jeho, ačkoli velmi tomu bránil Pleský, avšak odloženo jest proto, aby mohli poněvadž pňhon jejich

přemazán onehdejšího dne, vedle pořádku patent sobě od pana hejtm. na svědky vyžádati. Nejsou poddaní, než jsou ti dvoráci z Rojetína.

4. Mezi Mengreiterem a Starinským; jest na přátelském jednání.

5. Mezi Čechočovským a Mošvicem; ukázáno na pořádek, poněvadž Mošvic nestal.

6. Mezi Vencelíkem a Šenem několik jich bylo; jsou vymazáni¹⁾.

7. Mezi Annou Vrublinskou a Johankou Martinkovskou z Rychnova; propustila Anna z roku skrze Jiřka písaře někdy nebož. pana Maršalka. V tom vstoupil Jiřík Martinkovský do šraňku, a prosil J. M. aby jí to zahájeno bylo, aby se ona Martinkovskou jmenovati měla, poněvadž toho rodu není; ona se k tomu znala, že ani rodu jeho ani přítelkyně jeho není, než že se tak po svém otci jmenuje; dána mu odpověď, aby J. M. nepřekážel.

8. Mezi Annou Lukaveckou a Frydrychem Jordanem; propustila Anna Frydrycha.

9. Mezi Jiřkem Pogrelem a Jiřkem Dorfingerem rok vymazán, poněvadž žádná strana nestala, ač Dorfinger jsa zde u vězení státi nemohl, avšak když se zpráva J. M. dala, že Dorfingerovi rok dodán není, promluvil pan hejtmán: poněvadž původ nestojí, a Dorfingerovi rok dodán není, vymažte ten rok.

10. Mezi Johankou Martinkovskou z Rychnova, a Jiřkem Rechmberkem z Želetic; jest o to vyžádán, že jest Rechmberk psaní Johance učinil, a v něm jí zvyjebenou kurvou jmenoval. Bránil se nejprv Rechmberk odpovídati tím, že v tom roku jest dotknut; nebo při konci doložena byla tato slova, „a mi tím nedůvodným psaním nemálo na poctivosti ublížil.“ Ukazoval potom psaní, kterým jest téměř k tomu, aby ji nařkl, přinucen. Nebo Johanka mu psala, poněvadž tomu srozumívá, že zde i onde ji pomlouvaje, na poctivosti dotýká, jest-li v něm dobrá žila, aby jí zjevně nařkl, že ona jemu, že všude tak dobrá jako on jest, dokázati chce. Z toho učinil omluvu svou, že ne zoumyslně než z přinucení v tuto rozepfi s ní vešel, a k dokázání toho, že jest jí tím nářkem krivdu učinil, dal čísti svědky, z stavu panského pana Voldřicha z Řičan, a pana Henrycha Trčku, ze stavu ryt. Pavla Plesa Heřmanského z Sloupna; ze stavu městského pak mnohých osob pod přísahou vyslyšených a pečeti starého i nového města pražského, ztvrzených, též také výpisy z rychtářských knih města Brna, z kterýchž toto na ni dokazovalo: 1. Že jest zjevně kurvila, a kdokolivěk chtěl, tomu života svého za peníze propůjčovala. 2. Že jest s kurvami a svodnicemi v domech a v jiných místech nepoctivých obcovala, a sama svodnicí byla, kurvy z Prahy do Moravy a z Moravy do Prahy vozila. 3. Že se nějakého Jana Janíka, který potom v Praze stát jest, několik lét přidržela, a jeho kubínou byla. 4. Že v šatlavě v Praze sedávala, 5. Že se rozdílnými jmeny jmenovala, jednak Rychnovskou, jednak Vičkovskou, jednak Martinkovskou se nazývala, 6. a na poslední když se Tandaryáše Bule chytla, že jest s ním prvé, nežli zdána byla, líhala. Ona proti tomu nařkla ty svědky některé, a jmenovitě ty, kteří tento poslední artykul o líhání s Tandaryášem, prvé nežli jeho žena byla, svědčili, o jiných pak, že jich nezná pravila; ale toho, aby, co oni svědčí, pravda nebyla, ničím neodvodila, krom že pouhými slovy všemu odpírala, a aby se jí toho roku až do druhého práva odložilo, žádala.

Fol. 113.

¹⁾ Protože Šen z stavu ryt. se vyvedl a tudíž více k sondu panskému nenáležel. Viz na hoře str. 189.

Stoupili jsme se, a poněvadž žádné slušné příčiny, prochy jí odkladu přino býti mělo, neukazovala, označil jí pan hejtman po rozstoupení, že J. M. ráčí chtít tu při slyšení, máli co ukazovati, aby ukazovala. Dala čísti list od rodu, v němž úřad Rychnovský vysvětluje, že otec její, kteréhož Janem Martinkou jmenují, a matka rádně se spolu sešli, a ona že z nich rádně zplozena jest. Item svědomí kněze, který jí s Tandaryašem oddal, což se teprv před některým málo létem stalo. A jiného nic, než znovu o odkladě zmínku učinila. Když jsme se stoupili, nejprvnější uvažování bylo, měl-li by jí odklad dán býti? A na větším díle jsme se na tom nesli, poněvadž ona původem jsouc, roku sobě vyžádajíc, že za kurvu naráčena jest vědouc, toho ničím neodvodí, své dobré chování žádným svědkem neukazuje, svědkův od Rechmberka vedených jináče, nežli toliko že jich nezná, nenařká, a nad to, jak by to s sebe svěsti, a jak ta svědomí svrci chtěla, nic nepřednáší, a tak sebe zomyslně zameškala, aneb ze svědomá sobě jsouc, odvodí žádných hledati nesměla, že jí nemá odkladáno býti. Druhé uvažování bylo, jestli na ni to, že kurvou jest dostatečně provedeno? Na čemž když jsme se srovnali vedlé množství svědkův čtených, nastal odpor o nález, k němuž všickni kromě mne přimlouvali a chtěli, aby byl napsán, že Rechmberk tomu roku odpovídati povinnen není; důvod sobě brali z toho že mezi Kryštofem Šenem a Janem Václavem Vencelíkem nález se stal. Item mezi opatem Velehradským a Jankou. Item mezi Markvartem Rajeckým a farářem Běhařovským. Já proti tomu jsem vedl toto, že Rechmberk nebrání se odpovídání, než odpovídá, a netoliko odpovídá, než prokazuje, kudy by tedy mělo položeno býti v nálezu, že odpovídati povinnen není? 2. poněvadž rok jest o nárek a ne o úcinek, že se příkladové přivedení sem trefiti nemohou; nebo Šen vinil Vencelíka, že moc nad ním provedl, farář Běhařovsky Markvarta tolikéž, a protož oni nechtíce tomu, z čeho obviněni byli, odpovídati, že na to sub te refugium nastoupili, aby jim jakožto lidem na poctivosti zmařeným odpovídati povinni nebyli, a ačkoli mohl-by nález takový učiněn býti, že poněvadž na ní provodí, že jest zle zachovalá a cti zbavená; avšak, poněvadž sobě tak často jméno proměňovala, jakým jménem v nálezu bude moci postavena býti? Nadto že zjevné jest, že obyčejně taková hanební rokové vytrhování, aneb vymazování bývají, vedle kteréhož obyčeje, že mně se vidí, aby postupováno bylo, rok aby se přemazati poručil, a jí kázáno bylo z šraňku vystoupiti. Trhali jsme se o to hemalou chvíli; naposledy na Fl. 113 b. mé přišlo, a přitom i to usouzeno, poněvadž ona i v roku i v psaní Rechmberkovi nemálo ublížila, aby o to trestána byla, a do vězení Brňanům k opatření dána. Protož když jsme se rozstoupili, učinil pan hejtman řeč k obci, ačkoli měl k ní Johance ji obrátiti, a to téměř v tato slova: J. M. ráčili jsou roku tohoto pře vedení bedlivě poslouchati, a je také v uvážení svém míti, a ráčí nacházeti, že Johanka, která se Martinkovskou z Rychnova jmenuje, jest se od věku mladosti své až v letech dospělých nevážně, lehkomylně, bezbožně chovajíc, proti Bohu, dobrému řádu, a dobrým mravům nenáležitě živa byla, s lidmi nešlechethnými a na poctivosti zmařilými v místech nehodných a níhodnému dobrému svědčících obcování své měla, obchody zlým a ne dobrá náležitými (sic) se živila, jména sobě proměňovala a tak nad tím a nad poctivostí svou se zapomenuvši, neřádně a v hrozných věcech se zmařila, a se cti i práva zbavila, za kterýmiž příčinami ráčí jí uznávati nehodnou býti, aby v těchto slavných místech více státi, mlu-

viti, žalovati neb odpovídati měla, a protož aby z šraňku jako osoba lehká a nevázná vystoupila. A poněvadž jest pana Jifka Rechmberka člověka poctivého a rytířského nepravdivými slovy dotknouti směla, že J. M. ráčí ji v trestání své bráti, a hned zavoláni Brňané, a poručeno jim, aby ji vězením jakž na takovou osobu sluší, opatřili, a do dalšího poručení J. M. dochovali. Dána jest do šatlavy.¹⁾

Sobota:

Držel jsem místo hejtmanské a nejprv vůbec oznámil, poněvadž pan hejtman věci sirotčí dnešního dne vedle pořádku přednášeti ráčí, aby žádný J. M. nepřekážel.

1. Nejprvé oznámil, že jest pan Kryštof z Tiefenpachu umřel, a dítek i statku po sobě v tomto Mark. zanechal, kterýžto statek, poněvadž nevěděl, aby který syn nebožtíka léta svá měl, jest zinventovati dal, avšak v nic se neuvázal. Nyní pak tomu srozumívá, že nejstarší syn nebož. již léta svá přirozená má, a v držení statku vjíti žádá; protož že mu se vidí, že jemu tu vedle úřadu jeho nic k opatrování nenáleží. Ohlásil se potom pan Rudolf z Tiefenpachu a dal od sebe promluvit, že léta svá má, a protož že J. M. prosí, aby mu statek od pana hejtmána postoupen byl. Pan hejtman oznámil, že on se v nic neuvázal, a také že mu nic postupovati povinen nebude; než jestli J. M. to, že pán svá léta má, uznati ráčí, že se bude moci sám v statek uvázati a což zinventováno jest, a zpečetino to sám k sobě přijíti. Podal potom pan z Tiefenpachu svědkův, kteří vysvědčovali, že jest se narodil léta 82. Chtěl také ukazovati kalendář, v němž vlastní rukou nebožtíkovou bylo, že jest se toho léta narodil, poznamenáno jest. A tak jsme dali naučení, poněvadž pan Rudolf z Tiefenpachu předstoupic před J. M. že léta svá přirozená má, se ohlásil, a svědky provedl, že tu panu hejtmanovi k opatrování nic nenáleží, a p. Rudolf že bude moci v statek svůj po otci pozůstalý, se uvázati, a jej k dobrému svému a bratří svých spravovati.

Fol. 114.

2. Přednešeno o sirotky neb. Ekharta Šreiberstorfa, který umřel v dědině Račečovicích na gruntech pana z Doubravice, a nechal po sobě syna a dceru, a statku téměř žádného. Čten inventář, v němž špatné věci poznamenány byly a dluhů dráhně. Pan hejtman žádal, poněvadž všecho, co po sobě zanechal na purgrechtu jest, aby mu naučení dáno bylo, že mu tu nic k opatrování náležeti nebude; odložili jsme až do soboty příští, poněvadž vdovy tu nebylo, zdályby přijedouc v tom čase strany věna svého se ohlásila.

3. Přednesl, že Frydrych Max, oženíc se v Čechách, tam umřel, a dvě dítek, kterých zde v zemi není, po sobě zanechal, statek pak pozemský, který měl, že jest dávno prodal, a co zde v zemi od peněz, klinotů, zápisů, a jiných svrškův měl, to že za Jagrem pod důvěřením zůstává. Poněvadž tedy ti sirotčí zde neosiřeli, a za živnosti otce svého jeden do Čech, druhý do Brunšvíku dáni jsou, a statku pozemského žá-

¹⁾ Následkem podobných ostudných skandálů snesl se sněm léta 1612 držaný na tomto ustanovení: „Na tom jsou se J. M. všickui čtyři paní stavové (ačkoliv prvé ten starobyle zachovávalý pořádek jest) znovu sněsti ráčili: Jest-ližebý sobě kdo zomyslně a vědomě kurvu za manželku pojal, aby předně podle téhož starobylého pořádku i nynějšího sněmovního sněšení o poctivost přišel; potomně pak z země této vypovědín a jí prázen byl. Tento pak artikul nejprvé do paměti zemských, potom také do nového zřízení zemského aby vešel.“

dného nemají, že se naděje, že mu tu k opatrování nic náležeti nebude. Proti tomu bratr nebož. skrz Pergara od sebe promluvíti dal, že jest nebož. Frydrych Max bytem v Čechách nebyl, než toliko k otci manželky své, jej navštívuje, na chvíli odjel, a tam smrtí jsa zastížen umřel; dítek pak, že jest jináče než v službu, nerozdal, a protož že J. M. prosí, aby panu hejtmanovi naučením k opatrování poručeni byli. Pan hejtman oznámil, jak mu koli od J. M. poručeno bude, že se vedle toho zachovati chce, a při tom že před námi netají, poněvadž tomu srozuměl, žeby nebožtík bratří v Čechách míti měl, že jim psal, aby se sem k soudu najíti dali. Počali jsme to uvažovati, ale potom za příčinou dotčených bratří odložili jsme naučení až do soboty.

4. Přednesl o smrti Adama Falkenhana, který také po sobě sirotků zanechal, ale statku dědičného žádného, než mlýn, dvůr a chalupu na gruntech kapitolních na purgkrechtě v dědině Uherčicích. Čten inventář, v němž více cizích věcí poznamenáno bylo, kteréž mu k věrné ruce k schování dány jsou, než jeho vlastních. It. dluhů velmi mnoho, pro kteréž pan hejtman žádal naučení, aby mu tu nic k opatrování nenáleželo, a bylby to obdržel, kdyby v jistotě to byl předkládal, než poněvadž v pochybnosti o tom mluvil, dáno jest naučení takové: Poněvadž jest Adam Falkenhan z tohoto světa sešel, a po sobě nic na dědictví než toliko mlýn na purkrechtě zanechal, že tu panu hejtmanovi, krom sirotků, pečeti stříbrných a měděných a cožby od stříbra neb klinotův bylo, k opatrování nic nenáleží, než úřad dědiny Uherčic mají to, což mezi nimi pozůstalo, platiti, věno a dluhy spravedlivé, pokudž statek stačí platiti, a jestliby co zbylo, panu hejtmanovi odvésti, a p. hejtm. má to k dobrému sirotčímu opatřiti. R. p. z Doubravice, p. Václav z Zástřizl.

Pondělí.

FL 114. b.

Úterý.

Středa.

Po tyto tři dny přednášela a uvažovala se věc Pernštejnská, v pondělí Šponar přednášel na místě paní vdovy, to což při předešlých soudech bylo přednášeno; v úterý dala se od rukojmí na to odpověď a potom se začala uvažovati, dnes pak ve středu hned od rána až do samého večera uvažovala se, a naučení dáno rukojmím, aby se ve všelijaký statek po nebožtíku pozůstalý uvázali, vdovu věnem i jinými věcmi od ní prokázanými, čehož se všeho nedaleko devadesáti tisíc zběhne, vybyli a ostatkem se z rukojemství vyvazovali.

Po přečtení naučení, když jsme zase na svá místa zasedli, pan hejtman sobě stěžoval do pana komorníka, že ačkoli třikrát pro něj posylal, však nahoru přijíti nechtěl, a tak nemálo sobě netoliko osobu jeho a úřad zlehčil, než i pořádku opominul, v tom že k naučení, kteréž se mezi jinými rukojměmi jmenovitě na osobu jeho vztáhlo, nestál. Zůstáno na tom, aby se mu zejtra domluva v potazu učinila.

Čtvrtek.

Ačkoli bylo včera na tom zůstáno, aby se panu komorníkovi domluva učinila, avšak pan hejtman chtěje to obaliti, a panu komorníku zase se připochebiti, zmínil to, ale sobě k horšímu; nebo pan komorník se mu tak odbroukal, že se téměř svadili.

Hrabě Vejkhart z Salmu a na Hodoníně vzat do soudu.

Pan Volf Koňas z Vydří, který v úřadu sudství menšího přes třiceti let pracoval, jest dnes z něho propuštěn s poděkováním jemu učiněným, a pan Jan Zahradecký na místě jeho k úřadu povinnost vykonal.

Po tomto, když jsme se stoupili, já jsem žalobu svou na Baptistu v spisu přednesl, a svědkův jsem podal; stáli dlouho v potazu; na posledy jsou se na tom snesli, aby pana Jana Rajeckého a pana Jiříka Hodického k němu do vězení poslali. Svědky pak zapečetěné mi zase navrátili, za tou příčinou, že ne proti Baptistovi než proti Brňanům jsou vyslyšáni.

Vystoupil jsem potom od nich a stoupil jsem do šraňku k přednášení věcí sirotčích.

1. Jsem přednesl strany sirotka a statku hraběte Hans Jakuba z Turnu na Pršicích pozůstalého, k čemuž se ohlásila vdova, že jest jí nebožtík na spolek přijal, a to ukazovala spolkem z desk vypsáním, v němž to znamenité obsaženo jest, že ji přijímá na spolek na všecko to, což má, a což míti bude. A protož dáno jest naučení mně a panu Katerynovi, jakožto zmocněným, že nám tu nic krom sirotka k opatrování nenáleží. Jest ten sirotek pachole v létech asi 11.

2. Přednesl jsem o sirotka (jest dcera asi v. 7. létech) po nebožtíku Hanušovi Gbelském pozůstalého; čten nejprv inventář, potom jsem žádal za naučení, a při tom jsem doložil, že jsou tu přátelé nebožtíka, kteříž žádají, aby jim ručení sirotka a statku puštěno bylo. Fol. 115. A tak nejprv dala od sebe promluvíti sestra nebožtíka, paní Manda, kteráž v Rosicích za Šmerhovského vdána jest; potom pan Jan Rajecký, ujec nebožtíka, kterýž byl od sestry otce Rajeckého, a žádali oba ručení. Dáno jest naučení, že mně a spoluzmocněnému mému ten statek k opatrování náleží, avšak abych jej pod dostatečné vedle pořádku uručení sestře nebožtíka postoupil.

Paní z Roupova smlouvu, kterou se pánem svým učinila, J. M. přednesla.

Když jsem se mezi J. M. navrátil, uvažovány byly některé supplicacie; potom kázáno mi, abych sobě svědky proti Baptistovi dal obnoviti.

Pátek.

Po zasednutí nejvyšší pan sudí vstoupil do šraňku a oznámil, že jest od J. M. císa. Hustopeč s jejím příslušenstvím a ves Příkluky za jistou summu peněz koupil, na kterouž že jest mu od J. M. císa. majestat odeslán, a protož že J. M. žádá, aby naučení panu komorníkovi dáno bylo, aby ten majestat do desk zemských vložil. Vystoupil od nás pan komorník a oznámil, že jakkoli naučíme, že se tak zachovati chce. Stoupili jsme; nejprve se přimlouval pan hejtman, že ten majestat do desk zemských vjíti nemůže, a to za příčinou tou, že pořádek ten jest, když kdo jinému co do desk vkládá, že tomu přítomen sám býti musí, a ačkoli rozdíl jest mezi pánem země, a jinými obyvateli, avšak poněvadž pan náš má zde v zemi podkomořího a prokuratora, že oni na místě J. M. žádati měli, aby ten majestat do desk vešel. 2. Že pan sudí ještě v držení statku nevešel, postoupen mu není, a tudy žeby spravedlivě nemohl jemu do desk vjíti. 3. Abychom sebe nezavedli, kdyžbychom toho dopustili, aby nám pán náš statky naše, k nimž práva nemá, o své ujmě prodával, a do desk vkládal. K jeho

zdání přistoupil pan Voldřich Krajf. Jiní všickni jsme se na tom snesli, že do desk vjíti může, nebo ačkoli pořádek jest, že ten, kdo do desk vkládá, přítomen tomu býti musí; avšak že při tom ta výminka jest, když kdo zjevného naučení na to nebere; nebo že se to pro nic jiného neděje, aby ten, kdož vkládá, při tom byl, než pro uvarování podvodu, a pro větší bezpečnost, že vůle toho, kdož vkládá, taková jest, tak aby dcky falšování nebyly. Tuto že zjevného naučení žádá, a tak že při dckách ani J. M. cí. ani úředníkův jeho, při tom netřeba. O vůli pak J. M. že nikoli pochybovati se nemůže, poněvadž v tom majestatu zjevně vysloveno jest, že J. M. ráčí poroučeti, kdyžbykoli takový majestat nejvyšším úředníkům přednešen byl, aby jej do desk vložili, že jej pak pan sudí sám přednáší a tudy jako sám sobě do desk vkládati chce, to že nic není neobyčejného ani prvé nebyvalého, při čemž i příklad pana hofrychtyře, který sám sobě dvůr Cvrčovský do desk vložil, přiveden jest. Nad to že jest rozdíl mezi pánem země a obyvateli; tito že žádají aby do desk klásti mohli, pán že poroučí, a poněvadž při vkládání do desk listů mocných na tom, že J. M. přítomen býti neráčí, žádného rozmyslu nemáme, nýbrž na samém poručení J. M. kteréž těmi slovy jako v tomto majestatu obsaženo jest, přestáváme, pročbychom se tuto za jedno stejnou příčinou rozpakovati měli. Že pak pan sudí v držení toho až posavad není, v tom že překážky žádné se nevidí, netoliko proto že ani na J. M. cí., aby statků těch postoupiti, ani na panu sudím, aby jich užiti neměl, nic zprosta, než na samém neposlušenství opata a abatýše jest sešlo; ale také že se toho mnoho děje, aby statkové před postupováním do desk vkládání byli, jako p. hofrychtyři Odovice a včerejšího^{Fl. 115 b} dne panu z Roupova Mladoňovice, kterémuž také ještě nejsou dokonale v moc nvědeny. Co se pak zavedení dotýče; tu že se nám netřeba nic obávati. Strany nás, poněvadž komora nejsme, strany opata a abatýše, poněvadž jim cesta k odporu vkladu zavřena nebude, a J. M. cí. v tom majestatu, že jej očistovati chtějí ráčí, se zakazuje. Než spíše žebychom sebe i je zavedli, kdybychom tomu vkladu překáželi; sebe proto, žebychom sobě pře s cisařem učinili, a je, žeby se neměli podle čeho k stavům při sněmě za přímluvu podstatně utéci.

A tak když na tom zavřeno bylo, žádal pan hejtman, aby naučení do zejťka odloženo bylo, tak aby tu přítomen nebyl, poněvadž mu svědomí zbraňuje tu býti. Odpověděli jsme mu, že by to byla nová věc a velmi zlý příklad, kdyby ti, kteří by se v čem od druhých v přímluvách dělali, měli vždycky vyvstávati; on poněvadž mluvil, co mu svědomí kázalo, že jest před Bohem i před lidmi očistěn, pročež zůstal, a po zjevném přečtení majestatu jest naučení dáno panu komorníkovi, aby ho do desk vložil.

Hned potom vedle onehdejšího odložení o Rašinského jsem J. M. v šraňcích připomenul, a za něj se přimlouval. Ráčili mu J. M. odpustiti na mou přímluvu.

Předstoupila zatím před J. M. dcera nebož. Jana Hrubšického s strejcem svým Václavem, a žádala dílu po bratru svém panu Zdeňkovi Zampachovi. Pan Zampach se bránil mnohými výmluvami. 1. Že ještě vdána není. 2. Že poněvadž při něm jakožto nejstarším bratru nezůstává, že jí není ničím na ten čas povinen. 3. Že mu po splacení dluhu po nebožce paní Bohunce z Žerotína, mateří obou, téměř nic nezůstalo, a na posledy že nevěda, aby toho po něm žádati měla, ničím se, čímby toho dokázati mohl, se nepřihotovil. Stoupili jsme se a po

uvažení toho, odložili jsme té věci do Holomouce, a panu Žampachovi i druhé straně, aby s průvody svými pohotově jsouce hned při začátku soudu se ohlásili, a panna aby, že léta má, prokázala, jsme poručili.

Po těchto všech postranních věcech kázal pan hejtmán roky vyhlášovati, a jest vyhlášen ten, kterým pivovarníci z Bojkovic pohnali pana Jana Jetřicha z Kunovic pána na onen čas svého. Bránil se pan z Kunovic odpovídati za příčinou, že v držení statku není a že jest jej směnou převedl na p. Zampacha švagra svého t. že jest jej dal za oddíl sestře své, manželce téhož pana Zampacha. Ti chudí lidé připomenuli, že jest předešle také se tím bránil, avšak že mu to postačiti nemohlo, než toliko že jest mu odklad dán pro svědky a pro volnější vyhledání některých potřeb k té při sloužících, které na Banově po smrti nebožtíka pana Václava Tetaura zůstal a poněvadž již pře tato několik lét při právě trvá, že J. M. prosí, aby ji více odkládati neráčili. Stoupili jsme se a připomenuvše sobě předešlá minulých lét této věci uvažování kázali jsme, aby odpovídal. A tak jest prožalován rok a po prožalování čteno obdarování nebožtíka pana Václava Tetaura, které dal Bojkovským na vaření piva. Pan z Kunovic, aneb Šlevic na místě jeho žádal, aby Bojkovští položili smlouvu, o které se v obdarování zminka činí; položili ji; byla o tři léta starší než obdarování, v níž se pan Václav Tetaur týmž Bojkovským, že jim takové obdarování dáti chce, zavázal, a oni že mu za ně čtyry sta zl. dáti mají. Po přečtení té smlouvy Šlevic nastupoval, že jest pan Tetaur více neměl té moci, obdarování takové jim dávat, poněvadž je dal tehdáž, když je již prodal. It. By pak byl dal prvé, poněvadž toho ničím neukazují, aby ty peníze, kteréž se mu uvolili dáti, od sebe odvedli, nežby tudy z toho obdarování sešlo. Ale však že to ukázati chce, že jest nedal toho obdarování, nýbrž že pisař v nebytnosti jeho v domě pro nějaký úplatek, maje pečeť panskou ve své moci, k tomu obdarování ji přitiskl, a těm lidem dal bez vědomí pána, očež se, když se z cesty domu navrátil, velmi hněval, a místa obdarování dáti nechtěl, nýbrž aby je zase dostati mohl, ti lidi vězel. Bojkovští na to odpověděli, že jsou obdarování dostali prvé, nežli pan Tetaur se panem z Kunovic se dal v jakou smlouvu a teprv, když se z Třebové navrátil, z jednání s týmž panem z Kunovic že jest mu místa dáti nechtěl, oni že jsou před tím peníze na větším díle všecky vyplnili, a pan Tetaur že z nich k sobě 320 zl. přijal, ale že J. M. ráčí moci souditi, že poddaní od panů svých kvitance neberou a protož že prosí, aby při témž obdarování zachování byli. Šlevic opáčil svou předešlou řeč, a dal na ni čísti troje svědomí, Jaroslava Saka, Vita Felndorfa a Otfka, kteří téměř v jedna slova svědčili, že jest pan Václav Tetaur, když se z Třebové domů navrátil, kdež mezi nim a panem z Kunovic jednání o Vizovice a Světlov bylo, na pisaře svého, kterýž v nebytnosti jeho to obdarování vydal, se hněval a to proto že Bojkovští peněz za též obdarování připověděných ještě nebyli vyplnili, z kterýchžto bylo znáti, že pan Tetaur obdarování neodpíral, než toliko penězům chtěl. A protož když jsme se stoupili, a věc tuto všecku v uvážení své vzali, téměř jednostejně o tento nález jsme se snesli: Poněvadž pivovarníci a spoluobyvatele městečka Bojkovic, nadáním od pana Václava Tetaura pána na onen čas svého, již nebožtíka, to provodí, že k tomu aby piva vařiti, šenkovati, mezi sebou vystavovati, slady dělati mohli, právo mají, a p. z Kunovic toho, aby jim to obdarování kdy odňato bylo, ničím neukazuje, nýbrž to se nachází z smlouvy mezi týmž panem Tetaurem a

Fol. 116.

jimi Bojkovskými léta 89 učiněné, i tolikéž z svědkův dobrých lidí, že jest pan Tetaur takové nadání jim vykonati se zavázal, a na to i peníze přijal, že mají při tom nadání zachování býti, a ku pánům svým podle něho se chovati. R. Já a pan Václav Zahradecký.

Po přečtení nálezu a uvažování některých supplikací kázáno mi vystoupiti, a povolání mezi J. M. pan Rajecký a pan Hodický, aby odpověď Baptistovu přednesli, kteráž byla taková, že jsou mu žalobu mou v známost uvedli, ale on že se v žádné odpovídání dáti nechce, než že se glejtu J. M. císař drží, a když podle téhož glejtu bude na svobodu postaven, že všecko to s sebe chce svěsti, sice, že ani jediným slovem k žádné odpovědi nechce přistoupiti, a žeby raději hrdlo stratil, nežli by se toho dopustil. Poněvadž tak spurná odpověď byla, poslání zase k němu též osoby, a poručeno jim, aby mu oznámili, aby hned na tu žalobu odpověď dal, sice že na žebříku bude.

Vilím Zoubek ze Zdětína jest povinnost k úřadu menšího komornictví v kraji Holomouckém učinil, a pan hejtman k němu promluvil. Fl. 116. b.

Sobota.

Paní Černikovská i na místě pana Mikuláše z Bubna, druhého poručníka Elšky z Žerotína dcery nebožtíka pana Jana Jetřicha z Žerotína, vložila odpor poručení nebožtíka pana Frydrycha z Žerotína.

Pan Rudolf z Tiefenpachu zmocnil ku právu s dovolením J. M. do tří lét pana Sigmunda z Dytrychstejna podkomorňho, a pana Václava Hrubšického.

Zatím pan hejtman počal přednášeti sirotčí věci.

1. A nejprv což oněhda odloženo bylo o Šreiberštorfa; čten zas inventář a naučení dáno, že tu panu hejtmanovi k opatrování krom sirotka nic nenáleží, než co jest na purkrechtě, to aby dědina opatrovala, vdovy vybyla, dluhy spravedlivé pokudž statek stačí z něho platila; a jestli co zůstane panu hejtmanovi odvedla.

2. Potom zase přednesl o sirotky a pozůstalost neb. Frydrycha Maxa; čten tolikéž inventář, a po přečtení opáčil pan hejtman to co ondy. Bratr nebožtíka jmenem Jiřík, ohlásil se, žeby to ručiti chtěl; pan hejtman mu ohlášení bránil, až mu naučení dáno bude. A tak jsme se stoupili a uvažovali, že nebožtík Max ačkoliv ven z země umřel, avšak že se země nevystěhoval, jinde sobě žádného zakoupení neučinil, v statku pozemském, který prodal, ještě peníze své měl, jiné věci a svršky jeho že všecky v zemi zůstaly. It. přivedli jsme sobě ku paměti příklady těch, kteří v Čechách statky pozemské, a zde toliko živnosti purkrechtní měli, jako nebožtík Valkoun, který v Střibřnicích dvůr měl a v Čechách statek; i několikerych jiných, a nadto i to jsme vážili, že bratr nebožtíka, který naschval z Čech přijel, tu stojí, ničemu neodpírá, než tím ohlášením svým strany ručení že panu hejtmanovi to k opatrování náležeti bude se přiznává. A protož jsme naučení dali, že pánu to k opatrování cožkoli pozůstalo i s sirotky náleží.

3. Jiřík Max žádal, aby mu ručení jakožto nejstaršímu bratru puštěno bylo, a při tom doložil, že manželka nebožtíka Frydrycha mezi těmi svršky mnoho svého má, že žádá, aby pan hejtman ji vybyl, a potom jemu což sirotkům náležeti bude, odvedl. Pan hejtman tomu odpíral; obránil se, že ten pořádek není, než chceli ručiti, aby také vdovu vybyval, a odvolával se na naučení, dané panu Hynkovi z Valdštejna o sirotky a statek nebožtíka Bohuslava Krčmy, Benešovi Krčmovi k ručení puštěné v němž jmenovitě obsaženo jest, aby Beneš, přijma k

sobě sirotky a statek Elišku z Zástřizl vdovu tím, což jí věnným právem i jinaké náleží, vybyl. Když jsme se stoupili po uvažení toho, že pan hejtman slušně odpírá přednesení Maxovu, dali jsme naučení, že pan hejtman má Jiřkovi sirotka a statek pustiti, pod dostatečné třetinou vejš ujištění a on že má vdovu vybyti.

4. Přednesl o Kotulinského, který v Kojetině umřel, a dal čísti inventář od starších Kojetenských vykonaný, a zpečetěný, avšak na poručení panské; nebo poněvadž v Kojetině hrubě mřelo, nemohl žádného stavu rytířského, kterýby svůj život na to vážiti chtěl, najíti. Dáno naučení obyčejné, že jemu sirotek, zápisy, hotové peníze, a svršky, dědině purkrecht k opatrování náleží.

5. Václav Kotulinský, strýc nebožtíka a bratra jeho syn, žádal ručení a poněvadž dva starší bratři má, kterýmž to ručení vedle práva před ním by náleželo, ukázal zmocnění od nich, že oni od toho pouštějí. A tak jest mu naučení dáno.

Vol. 117

6. Přednesl o sirotky Karla Abrahama Covagna z Vogery; čten inventář a poručení, které nebožtík na papíře učinil pod svou pečeti, bez mocného listu královského, v němž poručníky nařídil pana Bernarta Pražmu, pana Viléma Zoubka a Dembinského, úředníku na Kroměříži. Čteno to všecko a dáno naučení, poněvadž poručení Abraham neučinil, že pan hejtman což k úřadu jeho náleží, opravovati má; ostatek dědina přichrániti.

7. Zatím přednesl o sirotky neb. Václava Šarovce. Čten inventář, v němž k mnohému a téměř ke všem věcem vdova se právo mfti pravila, a odvolávala se jakž na smlouvu, kterou s nebožtíkem manželem svým učinila, tak také na bratři nebožtíka, kteří svědčili, že tak jest, co mluví. Po přečtení inventáře Jiřík Šárovec žádal ručení, jakožto nejstarší bratr; dáno spolu jedno naučení, že sirotek i statek panu hejtmanovi k opatrování náleží, a pan hejtman, že jej má Jiřkovi k ručení pustiti, a Jiřík vdovu podlé pořádku věnným právem, i což jí více v tom statku náleží, vybyti.

Po tomto naučení zavolali jsme mezi sebe pana hejtmana, a nejprvé se radili o paní Broumovskou, co činiti, poněvadž na poručení naše, nemocí se vymlouvaje, nepřijela. A ačkoli mnozí se k tomu přimlouvali, aby úředníkům menším kraje Holomouckého poručeno bylo, aby se v statek Braumovský uvázali, a lidi v poddanost panu hofrychtyři, jakožto poručníku uvedli; avšak na tom zůstáno, aby byla k sněmu obeslána, a tu aby pan hofrychtyř na ni žaloval, a ona jemu odpovídala, a jestliby stavové k rozsouzení toho na sebe přijíti nechtěli, aby to J. M. hned při začátku soudu k uvázení do Holomouce v moc dali. Zatím kázáno mi vystoupiti a pan Jan Rajecký a pan Hodický mezi J. M., kteří oznámili J. M. odpověď Baptistovu včera danou. Ale poněvadž obšírná byla, ráčili J. M. poručiti, aby jí v spis uvedli, a hned po zasednutí, J. M. přednesli v pondělí příští.

Když jsem zas byl zavolán, čteny supplikacie a mezi nimi Viléma Dubského, aby mi poručeno bylo, statek Rudolecký jemu postoupiti; oznámil jsem, že mi to učiniti nenáleží, než že se k tomu podvoluji, poněvadž Jana Chroustenského poručení, v němž on Dubský za poručníka postaven jest, chci rušiti, jestli ráčí J. M. chtíti, při začátku soudu svatokunhutského nás slyšeti, že ráčí moci mezi námi nálež na mocné přestání učiniti.

Pondělí.

Pan Pavel Kataryn dodal J. M. suplikatie, a prosil aby z úřadů svých místopisařského a purkrabského propuštěn byl; dána mu odpověď, aby J. M. o to připomenul o s. Janě v Holomouci.

Pan Arkleb z Vičkova vzat do soudu v letech 38. tak se lekl v přísaze, že i na to, aby matce Boží a všem svatým nepřisahal, zapomenul.

Pan Jan Králický žádal, aby poručenství otce jeho vymazáno bylo; odloženo mu toho až do příštího soudu svatokunhutského.

Potom vstoupila paní Černíková do šraňku a žádala spolu s F. 117. b. panem Mikulášem z Bubna, aby jí dán byl výpis kšaftu nebožtíka pana Frydrycha z Žerotína. Já, bratr můj a strýcové moji, kteří tomu jsme přítomni byli, také jsme do šraňků vstoupili, a odporovali jsme tomu, ukazující dostatečně na pořádek i příklady od strany přivedené jsme svrhli; toho jsme toliko pominuli, že jsme k dotvrzení mluvení našeho žádných příkladů neukázali, kterých sice dosti bylo, jako pana Strážnického, jemuž není vydáno poručenství neb. pana Břeclavského, ačkoli v něm byl postaven za nápadníka; panů Martinovských, kterýmž není vydáno poručenství paní n. z Távíkovíc, manželky pana Jiříka Kryštofa Teufle; pana Pavla Niari, jemuž jest odepříno poručenství nebožtíka Lorenta o statek Bzenecký; panů Mošův, kterýmž i na poručení neb přímluvu J. M. císař. není k tomu povoleno a drahně jiných. Protož když se stoupili paní soudcové, a rozstoupili se, oznámil pan komorník, že jí bude vydán výpis, aby se ke dečkám dala na horu najíti. Obdržel pan komorník, k němuž přistoupili paní soudcové mladí a pořádkův nepovědomí, než co rozumnějších bylo, mezi nimiž pan hejtman, ti tomu odporovali, avšak přivésti k tomu nemohli. A tak pořádek v tomto přetržen.

Onehdejší odpověď Baptistova, jsouc od pana Hodického v spis uvedená, jest mi včera od pana hejtmana dodána, na níž jsem ústně odpověď dal, kteráž při mé při s Brňany zůstává, a zde jí opakovati potřeba není. Vážili ji přes hodinu; na posledy povolavši mne mezi sebe, dali mi tuto odpověď, že J. M. ráčili jsou mou odpověď na zprávu Jana Baptisty v bedlivém uvážení míti a poněvadž srozumívati ráčí, že Baptista se na svědky volá a čas krátký již jest a nastává k tomu vzdání soudu, že ráčí J. M. této věci do soudu Holomouckého odkládati. Já při začátku soudu abych J. M. svou žalobu přednesl, jemu také, aby ji odvozoval, a nevinu svou ukázal, že poručeno bude, mezi tím že pan hejtman rozkáže Brňanům, aby ho na zemský náklad dovésti bezpečně do Holomouce dali, a já jestli že chci koho z svých s ním až tam poslati, že toho na vůli mám. Holomoučané, že ho v dostatečném vězení chovati budou, a když se kdo k němu ku potřebě jeho pustí, že přísězné osoby tomu přítomny býti mají. Odpověděl jsem na to, poněvadž J. M. ráčili to bedlivě uvážiti, že mi nenáleží, k tomu ani proti tomu co mluvíti. Abych já s Baptistou koho posylati měl, že já nemám čeládky pro něj než pro sebe, jak mne J. M. opatří, že to sobě tak schovám.

Pře Jana Munky s Ranofrejem odložena nejprv do středy, a potom za příčinou krátkého času odložena do druhého práva, avšak když Vilím, syn Janův, předložil, že jest na místě otce svého svou žalobu přednesl, a ta při právě že zůstává, prosíc, aby Ranofrej co předložiti má a ukazovati tolikéž ku právu podal, jest poručeno obou stranám, což by koli ukazovati chtěli, toho aby ku právu podali.

Naká panna Dorota Dobrovodská, němá a hluchá, vstoupila do šraňků s přátely svými. Promluveno jest od ní, že svůj stateček, kterýž dosti skrovný jest, prodala Strachovskému, menšímu písaři, a že žádá, aby naučení dáno bylo panu komorníkovi, aby smlouva mezi nimi učiněná, v níž pan Hodějovský a pan Václav Hodický za smlouvěi postaveni jsou, do desk vložena byla. Předloženo jest také naučení dané panu Maximilianovi Lvovi, jakožto synu pana Zdeňka Lva hejtmána, aby jí statku postoupil, v němž to bylo doloženo, že jest znamení před J. M. dala, že toho žádá. Proti tomu ohlásil se Fejrar, a prosil J. M., poněvadž jest on ručil statek strýcův krevných té panny, aby neráčili dopouštěti, aby tato smlouva, která jest na škodu těm sirotkům jakožto od panny němé a hluché učiněna, od níž statek jest lacino prodán, do desk zemských vjíti měla, aby sirotci o nápad, který jim náleží, nepřišli. Na to přátelé panny odpověděli, že tu není činiti o nápad, poněvadž panna ještě živa jest, a statkem v nějž řádně naučením J. M. uvedena jest, vládnouti může, než o vložení smlouvy do desk. Stoupili jsme se a uvázili jsme to, poněvadž předešlé naučení dáno jest, aby statkem vládnouti mohla, žeť i nyní jej prodati může; toliko o způsob, kterýmby naučení psáno býti mělo, byl odpor, nebo někteří chtěli následovati předešlého naučení, a vztahnouti je na to, že Dorota předstoupíc před J. M. návštěi dala, že žádá, aby ta smlouva do desk vešla. Jiní pak poněvadž ani ona žádného znamení nedala, ani jí tázáno na to nebylo, chtěli, aby na přátely její, a na smlouvěi vztahena byla. A tak se stalo, ale velmi spleteně, nebo já hněvaje se tehďaz jakž o vydání výpisu poručenství, tak o odklad strany Baptisty nechtěl jsem svého zdání jednou pověděného opáčiti. Mělo pak takto státi: Naučení panu komorníkovi. Poněvadž Dorota Dobrovodská, panna hluchá a němá, před J. M. předstoupila, a smlouvou pořádnou dobrými rytířskými lidmi učiněnou o statek N. skrze přátely své ukázala, a oni znajíce v tom vůli její, aby do desk zemských vložena byla, na místě a jménem jejím žádali, má pan komorník atd. Protož měla se nejprvé dotázka, kdo jsou tu z přátel jejich učiniti, a potomně kdyžby se, jací tu přátelé jsou, dovědělo, mělo se jich ptáti, jak oni o tom vědí, že panny v tom vůle jest, aby ten statek prodán byl, a teprv se naučení psáti. Ale všeho toho se opominulo.

Jsou potomně supplikacie přehlíhány, mezi nimiž sirotkův nebožtíka Šlahera, kterým země sedm set zl. rejnských dlužna jest. Tu jsem příčinu sobě vzal, abych o dluhy zemské připomenul, a oznámil, že bych okolo 15. neb 20. tisíc zjednatí mohl, kdyby mi dovoleno bylo, po 8 zl. ze sta platiti. Ráčili J. M. k tomu povolití toliko, aby dluh ten ven ze země byl.

Dáno potom naučení témuž panu komorníkovi, jakožto místodržícímu úřadu hejtmanského při předešlém soudě o sirotky n. Borka z Rostropic, který v dědině Kloboucích umřel, poněvadž statek na purkrechtě zanechal, že tu úřadu hejtmanskému krom sirotkův k opatrování nic nenáleží.

A zatím naučení druhé dáno mně a panu Katarynovi o postoupení statku sirotků po nebožtíkovi Jindřichovi Věžníkovi pozůstalého, který netoliko svá léta má, ale již se i vdal.

Po těchto naučeních ještě některé supplikacie uvažovány, a pře Jiřka Derfingera jest odložena do příštího sněmu, aby dokázal, že jest

osoba stavu rytířského, a pokudž by toho dokázal, aby se k němu chovalo jakožto k osobě stavu rytířského, pokudž by pak nedokázal, jako k osobě prostého řádu, avšak jednak aby do Holomouce k soudu dodán byl.

A s tím jest soud vzdán.

Soud Holomoucký svatojanský téhož léta (1599.)

F. 118 b.

Pátek.

Pan hejtman, pan komorník, a z panův soudcův 10 dali jsme se sem najíti, pan sudí nejvyšší a pan Václav Zahradecký jsou do Prahy od stavův vypraveni, pan z Roupova a pan Arkleb z Kunovic nedostatkem zdraví svého, pan z Doubravice odjezdem svým do království českého, pan Teufl jsa od nás za nejvyššího volen svými zaměstkánými se omluvili, pan Jeroným hrabě z Turun a pan Hodějovský, ani nepřijeli, ani se omlouvena neučinili. A poněvadž jakž dotčeno, pan sudí přítomen býti nemohl, já jsem na žádost jeho ten úřad na sebe k spravování přijal.

Když jsme se sešli a zasedli, nejprvnější rozmlouvání bylo mezi námi o pány ty, kteří nepřijeli, a jest oznameno panu hejtmanovi, aby se k nim vedle pořádku zřízení zemským vyměfeného zachoval. Zatím jsme uvažovali, poněvadž morová rana na několikera místech v tomto městě se ukázala a drahně osob z některých domův vymřelo, (o čež sami Holomoučané jsou panu hejtmanovi psaním svým oznámili, ano i dnes k tomu se znali) měl-li by soud držán býti? A teměř všickni jsme se na tom snesli i také na tom zavřeli, poněvadž ne tak valně nějak ta rana se rozmáhá, abychom soud držeti začali, a to nejvíce pro to, aby pūhonové mohli vyhlašování býti, poněvadž již pro ndrzení dvou soudův předešlých troje právo se shrnulo, a kdyby ještě pro odklad tohoto soudu čtvrté právo k těmto přistoupení mělo, žebychom na potom celý týden se samým vyhlašováním pūhonův strávití museli. Nadto poněvadž mnozí pūhonové jsou o postavení svědkův, kdyby ti stavení býti neměli, a mezi tím zemřeli, žeby se těm, kteří při právé činiti mají, a jich k svědomí potřebují, nemalé zkrácení stalo. A ač některý k tomu radili, abychom jej, jak se předešle někdy dávalo, do některého jiného času odložili, avšak na tom předece zůstáno, aby se držeti začal, poněvadž nejisté jest, kdyby ta rana přestati mohla, a na svobodě naši bude soud vzdáti, kdyžbychomkoli toho potřebu uznali.

A tak pan komorník a já jeli jsme pro dcky, kteréž když byly přinešeny, a otevřeny od pisafe, vyňati jsou vkladové a čtení, potom soud zahájen, a já kázal pūhony vyhlašovati. Pro tyto jsme se nejvíce stupovali.

Kryštof Pruckner pohnal pana Jana Bukuvku o postavení svědka Jana Kergera služebníka svého: pan Bukuvka se bránil, že takového

svědka nemá, kterýby služebníkem jeho byl, než že ho má ve vsi své jedné usedlého a že poddaným jeho jest a přitom předložil J. M., že předešle již dvakrát jest púhonom k němu o toho člověka přistoupil, avšak když na púhon přišlo, po každé z něho propustil; nyní pak že se na něj zas navrácuje, a tak ho toliko trápí. Nebyla by, jakž smejšlím, ta obrana pana Bukuvkovi postačila, ačkoli natahoval to, že jest jej na klisku pohnal. Ale Šmerhovský, prokurator Prukarna, dobré mlčení zkazil a pověděl, poněvadž Prukarnovi na tom svědku málo záleží, že pana Bukuvku z púhonu propouští, což on hned ujal, a odvolal se na J. M. že ráčí slyšeti, v čem se ohlašuje, že mu na tom svědku málo záleží, odkudž jest viděti, že nic jiného neobmyslel, než aby jej daremně trápil, a protož že J. M. za opatření žádá.

Stoupili jsme se a uvažovali, že Šmerhovský mohl bez toho mluvení býti a že summou svým jazykem sám se ubil, a ačkoli byl více on, než jeho cliens, rathousu zasloužil, avšak neštěstí padlo na Prukarna, a po přečtení artykule z zřízení zemského v listu 15. a učiněné jemu domluvě jest dán na rathous, jsa prvé ode mne slibem vedle pořádku zavázán. Včemž u mně se snáší, že pochybeno jest, a že neměl slibem zavázán býti, poněvadž to toliko na osoby stavu panského a rytířského náleží, než že měli Holomoučané povolání, a jim poručeno býti, aby ho do vězení dali a z něho bez vůle J. M. nepropouštěli. Ale ačkoli jsem já se k tomu tak přimlouval, avšak nemohl jsem toho obdržeti pro ty, kteří se zřízením zemským zastírali, v němž stojí, aby každý, kdyby druhého bezpotřebně púhonom trápil, rathousem kázán byl, a poněvadž každý, tedy i měšťané, kteří také ku právu náležejí; ale v pravdě byli na omylu; avšak větší počet krále volí.

Fol. 119.

Panna Kateřina Krušinka pohnala Viktorina z Žerotína a na Holešově několikera púhony o peníze ňaké, které ji náležejí po paní Ludmile z Miličina, a poněvadž tu sám přítomen nebyl, ohlásil se a žádal na místě jeho roku nemocného pan Losynský, kterýž i dán jest. Ale že byl mezi jinými púhon o položení poručenství, pro kteréž nebylo potřeba jemu samému státi, nastoupili na to poručníci panny šlechtičny, aby položeno bylo. Pan Losynský ohlásil se, že ho nemá; oni žádali za opatření, avšak doložili, pokudžby p. Losynský se uvoliti chtěl, na místě pana Viktorina, že pán, když na při přijde, chce to poručenství položiti, že nechtějí pánu na těžkost nastupovati. Pan Losynský bránil se toho učiniti, tím se vymlouvaje, že neví, má-li pan Viktorin takové poručenství neb nemá, a pokudž má, bude-li chtíti k tomu púhonu co říkati neb nebude. Oni zase proti tomu ukázali, že jestli pán poručenství míti nebude aby to zpravil podle pořádku, t. aby přísahu vykonal, že ho nemá. A chtěl-li jest co proti púhonu mluvit, že jest se v tom mohl skrze psaní před J. M. pronésti, a odkladu, ažby na při přišlo žádati. Naposledy po dlouhé tahanici pan Losynský, nerozuměje tomu dobře, uvolil se v to. A tak jsme my se stoupili, a dlouho, jestli bychom toho při tom uvolení zanechati měli, jsme vážili; naposledy na tom se snesli, poněvadž pan Losynský, toliko jako přítel panu Viktorinovi roku nemocného žádá, od něho pak k této při, neb k jakému uvolování žádného zmocnění nemá a jej v ničemž zavazovati nemůže, že to uvolení pořádné není, a protož ukázal jsem poručníkům panny z Lichtenburka na pořádek. Byl také púhon o položení dobré vůle na zápis ňaký. Ale poněvadž nebylo o položení jeho před J. Mmi, než o položení a v moc uvedení

jí šlechticně, čemuž se snad pan Viktorin brániti může, dán jest rok nemocný.

Ňaký Jan Ostrašický pohnal pana Emericha Dozýho o svědky; dal od sebe promluviti pan Dozý, že ty svědky před rukama má, ale že se mu vidí, že by nebyl povinen jich stavěti, poněvadž neví, jestli ten Ostrašický osoba stavu rytířského neb není. On k tomu mlčel, a tak jsem já se ho dotázal, jestli osoba stavu rytířského, neb není? Odpověděl že jest, a že to dokázati může. Stoupili jsme se, a poručeno jest mi znovu naň dotázku učiniti: kdy to ukázati může? Dal odpověď, že toho nemůže tak brzo ukázati, než že musel by se svědky opatřiti, než majestát že má před rukama. A tak jest mu oznámeno, aby to při druhém právě před J. Mmi ukázal, nebo pan hofrychtyř přivedl příklad nebožtíka Floriána Pravětrkého a zase ňakého Raffaele Pruského, kteří to na šrafcích před J. Mmi ukazovali.

Pan Vojsko pohnal pana z Kunovic Ostrovského o svědky: postavil mu je krom jednoho, o kterém pravil, že by umřeti měl. Nechtěl toho pan prokurator bez prokazování přijíti. A tak jest odloženo to panu z Kunovic až do středy.

Paní Alina z Glošů mnohé osoby pohnala; mezi nimi také pana Mikuláše Kobylku, a to vše o svědomí proti Jaroslavovi Vlachovskému, který letos umřel, a poněvadž věděla, že by jí ta svědomí nic platná nebyla, poněvadž pŕhon hlavní jest umrlý, propustila je všechny bez pohoršení práva, tak aby poženouc znovu dědice Vlachovského mohla znovu o svědomí poháněti. Všickni to přijali, krom pana Mikuláše Kobylky, který se hájil tím, že není povinen proti umrlému svědomí dáti; poručník její dokládal, že ona ho proti umrlému nežádá, a proto že ho propouští, avšak, potřebujíc jeho svědomí v též věci proti jinému, že ho propouští bez pohoršení práva. Stoupili jsme se a uznavše, že se pan Kobylka daremně brání, jest mu z potazu ode mně oznámeno, že má to přijíti.

Táž pohnala Kočovského ňakého o svědomí; znala se k tomu ta paní; než oznámila poněvadž jí to svědomí pro smrt toho Vlachov- F. 119. b. ského k žádné platnosti není, že mu je zase vracuje; on ho přijíti nechtěl; stálo to na našem uvážení. Promluveno potom z potazu, že má to na vůli, buď přijíti neb nechati. A tak ho nepřijal; ale mohl to učiniti, nebo by mu k lepšímu bylo, když podruhé svědomí dávati musí, aby toto za sebou měl, nebo nebezpečná jest věc dvoje svědomí dávati, aby se z nepaměti nepochybilo něco, a jedno proti druhému nečelelo.

Sobota.

Pan Losynský podal poručenství, o kteréž včera mezi ním a pannou šlechticnou z Lichtenburku činiti bylo, nebo hned v noci jest jeden pro ně na Holešov vypraven, který je ranním jitem přinesl; přinešeno nejprv do potazu, a potom ku právu podáno i s mocným listem, aby tu, až na při přijde, zůstávalo.

Když se mezi nás navrátil, pan hejtman knížectví Opavského s povolením naším jest od pana hejtmana k nám povolán; dáno mu místo vedle pana hejtmana, tu kdež biskup obyčejně sedává. Dodal nám psaní od soudcův knížectví Opavského, kteréž svědčilo stavům Mark. tohoto, a byla v něm, jakž nám potom oznámil,

odpověď o naší stížnost, kterou jsme jim o minulém sněmě strany nenařizování kommissarův mezi poručníky statku Fulneckého a panem z Zvole, předložili. Ale poněvadž jsme ho za příčinou tou, že nám nesvědčilo, přijít nechtěli, a pánu je zas navrátili, pán ústně nám oznámil, že ta kommissie toliko za tou příčinou odložena byla, poněvadž pan Skrbenský nebožtík, pán statku Fulneckého, jest pana z Zvole o vyvazení s ním gruntův těch zapohal. A proto že na ten pňhon nebylo ještě přišlo, že se jim nevidělo, pod pňhonem kommissarův nařizovati. Když pak o tomto soudě svatodušním ten pňhon k prožalování přišel, a pro smrt pana Skrbenského za umrlý poznamenán, že jsou se již o kommissaře snesli. A kdyžkoli jemu od nejvyššího pana pisaře nebo Jaroslava Skrbenského jakožto poručníkův, oznámeno bude, že se chce s nimi o den snésti, a kommissaře knížectví Opavského k kommissarům nasim vypraviti.

Vznesl také na nás, jaké mu se příkořisti a vpády do knížectví Opavského od pana Balcara Čety se dějí, prosíc aby mu to zastaveno bylo, tak aby něco horšího z toho nepošlo. Prosili jsme pána, aby to v spis uvedl, že chceme pánu na to náležitou odpověď dáti.

S tím když od nás vystoupil, já jsem kázal pňhony vyhlašovati. A tak se dnes vyhlásilo dvoje právo lonské svato-Martinské a letošij svato-Jirské.

Pan Jan Odkolek pohnal pana Losynského několikerymi pňhony; když ná ně přišlo, prokurator Odkolkův, který strýc jeho jest, nafkl pana Losynského, že pod těmi pňhony se moci proti panu Janovi dopustil, že mu poddaného vzal, s vozem s koňmi a velmi svou řeč rozšiřoval a ji tuze vedl. Stoupili jsme se a věduce, že daremně nyní na to nastupuje, a že takové věci ne soudu než panu hejtmanovi k opatření náležejí; poručeno mu oznamiti, aby J. M. nezaměstknával. A hned potom pan Losynský tu řeč jeho sobě stížil, a zapsání paměti žádal. Ale jest jemu týmž způsobem odkrojeno, a oznameno, že J. M. neráčí se nyní jinými věcmi než vyhlašováním pňhonů zaměstknávati, aby některý jiný den J. M. o to připomenul.

Pan hejtman knížectví Opavského pohnal nějakého Bernarta z Dobřic zatkný a zatkl ho pod p. Jetřichem z Kunovic; nestal Bernart; pán se přiznal, že jest pořádku nezachoval; avšak uvolil se Bernarta s panem hejtmanem srovnati, anebo pokutu v pňhonu položenou zaplatiti. Pan hejtman to od něho přijal, a žádal aby to uvolení a připověď pana z Kunovic zapsáno bylo. Ale my stoupivše se uvážili jsme, že takové smlouvy a uvolování k ničemu neslouží, než k zaměstknání soudu; a protož jest ode mne oznámeno, poněvadž pan z Kunovic pořádku opominul, a Bernarta z Dobřic, aby ku pňhonu stal, slibem nezavázal, jestli Bernart před vyhlašením pňhonův nestane, že pan hejtman bude věděti, jak se vedle pořádku zachovati, t. ústané na něj dáti, jakož pak potom i dal.

Fol. 120.

Pan Losynský pohnal Odkolka o smlouvu mezi Frydrychem starším z Oujezdce, a Felicianem z Hrabového o ves Radimilov učiněnou; item o správní list na touz ves; odpíral pan Odkolek oběma pňhonům, právě že žádného Frydrycha staršího Odkolka neznal, ani o něm neslyšel, ale to byla toliko cavillatio, proto že Frydrycha Odkolka jsme všickni znali, který bydlel na Temenici, a po němž Jan statku dostal, než to samo, že starším se nepsal, víme. A tak jest poručeno panu Losynskému aby ve čtvrtek příští toho, že Odkolek tu smlouvu i ten list zprávní za sebou má, dokázal.

Pačlavský starý, pohnal pana Emericha Dozýho o člověka ňakého, kterýž zabivše mu fezníka a vylámavše se z vězení na grunty pana Dozýho utekl, aby ho, poněvadž se ním neujistil, před J. Mmi postavil. Dal pan Dozý od sebe promluvit, že by to byl rád učinil, než že ten člověk na gruntech jako nebyl, my pak, když jsme sestoupili, uvázili jsme, že ten půhon jest nepořádný, jedno proto, že vyměřeno jest zřízením zemským, o kterých lidí postavení před J. M. se poháněti má, a druhé, že jest toliko vyměřeno, kde kdo o zbití lidí má obviněn býti, a poněvadž tento půhon proti tomu jest ku právu dodán, kázal jsem ho vymazati, a Pačlavskému jsem učinil tuhou domluvu. Čten také zjevně artykul v listu 36.

Mikuláš Šmerhovský pohnal ňakou vdovu a zatkl ji pod panem Václavem z Zástřizl a na Boskovicích. Půhon ji nezastihl, nebo byla do Čech ujela, a tak pan z Zástřizl po nejposlednějších půhonech, poslal jej zase úředníkům menším. Úředníci majíce jej navrátiti původu, navrátili ho zase panu z Zástřizl, kterýž ho až do této chvíle za sebou zanechal, a Šmerhovskému pak teprv při začátku soudu tohoto jest přepis půhonu dodán. Ač pak pořádek s sebou přináší, že původ půhonu, když mu po nejposlednějších půhonech zase půhon jeho navrácen bývá, má hned pana hejtmana o list otevřený žádati, tak, aby pohnaný byl donucen ku půhonu svému při vyhlásování se stavěti, a když toho obmešká, potomně půhon bývá vymazován. Avšak tuto šetřili jsme toho, což úředníci vysvědčovali, že p zemi nebyl Šmerhovský, a jest jemu na pořádek ukázáno, a mistopisaři na dotázání jeho poručeno, aby ten půhon vymazán nebyl, než poněvadž na tento půhon v několika létech nepřijde, bylo potřebí paměť ňakou při něm zapsati, což se nestalo. Ale paní soudci musejí to v paměti mít, aby pan z Zástřizl, aneb úředníci menší skrze to v ňaké těžkosti nepřišli.

Jindřich Blekta Mikuláše Želeckého; poněvadž Mikuláš na manství má, na dědictví pak nic nemá, ačkoli hrubě to natahoval Želecký, že ho daremně půhonem trápí, avšak jest půhon toliko vymazán.

Macák měštenín Holomoucký pana Jana z Fulstejna z zatkyne pod purgmistrem a raddou města Holomouce; nestál pan z Fulstejna. Ohlásil se pan prokurator na místě Holomoučanů, a přiznal se k tomu, že nezachovali pořádek. Ale obaloval to jak nejvíce mohl. Stalo se pak takto, že Holomoučané k němu vyslali do hospody jeho některé osoby s půhonem, aby ho na závazek vzali; on bránil se nejprvé slíbiti, potom když viděl že zbytí není, prosil jich, aby mu maličkou chvílku dali, aby se mohl s některým dobrým přítelem svým poraditi, k čemuž oni bloudi povolili, a odešli. A v tom on na koně vsedl, a ujel jim pryč. Protož když pan prokurator tak barvil tuto jejich nesmyslnost, dotázal jsem se jich, jak jsou se pak ku panu z Fulstejna zachovali? Pověděli jak samo v sobě. Ale oznámili, že jim F. 120. b. Macák na těžkost nastupovati nechce. Macák také se k tomu přiznal. Avšak my hledíce, aby potom ňakých zmatků o to nebylo, ukázali jsme Macákovi na pořádek, podobně jako panu hejtmanovi kníž. Opavského. Ale nedal Macák staného.

Mikuláš Želecký pohnal pana Štefana z Illezhazu o postavení svědka poddaného svého; pan Illezhazý bránil se tím, že svědek není poddaný jeho, než že jest poddaný pana Jindřicha Blekty, k čemuž se také pan Blekta přiznal, a podvolil se, že mu Želeckému chce toho

poddaného k svědomí postaviti. A tak Želecký propustil pana Illehazy z púhonu, sice byl by musel tento púhon do některého dne odložen býti, aby se podlé průvodu pana Illehazy mohl nález státi.

Když byl konec púhonů, vzali jsme do potazu rejstra púhonová svatojirská od léta 98ho. Nejprvnější púhon mezi panem z Illehazu jest srovnán, a tak jsme vzali jiný mezi panem Jířikem z Vrbna a panem Janem Jetřichem z Kunovic o bití laní ¹⁾; žádali odkladu obě strany pro svědky; dán jest až do čtvrtku; ale proti pořádku, nebo toliko nejprvnější púhon se odkládá, než jiné zanechávání bývají, až pořádek na ně přijde.

Vzat potom púhon mezi Drahnovským a Janem Pergarem; odložen tolikéž pro svědky, a tolikéž proti pořádku až do čtvrtku.

Naposledy, abychom vždy nález učinili, vzat púhon mezi panem Václavem Nekšem a panem Jířikem Martinovským. Nestal pan Martinovský; kázal jsem proň poslati. A mezi tím, abychom nezaháleli, svolal nás pan hejtman, a předložil, že J. M. císař ráčil jemu psaní učiniti, jehož datum v outerý po sv. Vítě, v kterémž mu poručeti ráčí, aby Jana Baptistu Pieria, neprodlévaje dal do Prahy odvésti, a Holomoučany, kterýmž ráčí tolikéž o to psaní činiti, aby k tomu přidržel. Protož poněvadž z jedné strany nerády císaře rozhněval, z druhé nerády zemi ublížil, že M. za radu žádá. Dána mu rada, aby J. M. oznámil, že Baptista není věznem jeho, než jest věznem soudu, a protož že prosí, aby J. M. ráčil jeho v tom omluvena míti, že poručení J. M. vykonati nemůže. To když bylo uvažováno, já jsem byl vystoupil, potom když jsem zas vstoupil, prosil jsem J. M. aby mi ráčili jmenovati den k obvinění téhož Baptisty, poněvadž J. M. při vzdání soudu Brněnského ráčili mi o tom, abych svou žalobu naň při začátku soudu přednesl, poručiti; jest mi odložena odpověď do pondělka.

V tom pan komorník také na nás vznesl, že pan sudí nejvyšší, bratr jeho, nepřestává právem českým k němu přikračovati, a obvinivše ho znovu, před úředníky menšími proti připsání, které jsme nejprvé J. M. císař., potom panu komorníku král. českého, až naposledy do soudu zemského všickni stavové učinili, když jest k obeslání, jakož ten, který nic v Čechách nemá, státi a odpovídati nechtěl, jest sobě naň zatykač vyžádal, kteréhož každodenně očekává, a jehož kdyby dostal, musí se před úředníky stavěti, anebo tomu, oč jest obviněn, dosti činiti, nebo na černou věž jíti, a pakliby se nestavěl, o poctivost přijíti, anebo do černých knih zapsán býti, nebo zradného zatykáče čekat, prosíc nás v tom za ochranu. Snegli jsme se na tom, abychom uvažování této věci až do pondělka odložili.

A poněvadž Jířík Martinkovský mezi tím se dostavil, učinil se nález mezi nimi na uvolení.

Pondělí.

Když jsem do soudnice šel, dodáno mi psaní od Matyáše Šva-Fol. 121. benského, v němž mne žádá, abych ho z rathouse propustil, tak aby

¹⁾ Sněm Brněnský držaný l. 1594 (až již i dřívější sněmové) snesl se na článku: „o nebití laní.“ Zní takto: „Na tom jsme se také všickni čtyři stavové snegli, aby od toho nynějšího sněmu do pěti lét pořád sběhlých žádný obyvatel na gruntech svých žádných laní bití a štříletí nedal a kdožby se toho dopustil a na něj to osvědčeno bylo, aby mohl od toho, kterýby naň to osvědčil, od každé laně, koliko jich zabiti dal, z jednoho sta kop gr. pohnán býti, s kteréžto pokuty k zemi 50 kop gr. a tomu, kdožby pohnal též 50 kop gr. přijíti a dáno býti má . . .“ Nařísení toto obnoveno při sněmu l. 1592.

při tomto soudu mohl ku pňhonům svým státi, a s věřiteli svými se urovnati; vznesl jsem to na J. M. a když ráčili k tomu dovoliti, povolal jsem dvě osoby stavu ryt. a poslal jsem je na rathous, aby Švabenského z slibu na místě mém propustili, na ten způsob, aby se přede mne postavil, a slíbil, že chce před vzdáním soudu zase na rathous se postaviti.

Pan Jan Zahradecký oznámil, že vedle dovolení J. M. jest se ku paní z Pernštejna do Svitav najíti dal, a od ní zmocnění přijal, kteréž J. M. v spisu uvedené podává. Vzali jsme ten spis, a poněvadž nebyl zpečetěný, ač toho potřeba nebylo, avšak vzali jsme to sobě na rozmyšlení, a odložili jsme toho přednesení panu Janovi Zahradeckému až do středy.

Mezi tím přednesl p. hejtm., poněvadž dnes sirotčí věci přednášeti má, že jest tomu srozuměl, kterak by Jiřík Max, který o minulém soudu Brněnském ručení žádal, již se zpáčiti a druhému bratru svému mladšímu takové ručení pustiti chce, a že se on pamatuje, že když kdo předešle nemaje nic na dědictví ručiti chtěl, že musel nebo slibiti nebo rukojmě zastaviti, že naučení chce zadosti učiniti; pročez že by i nyní tak býti mělo. Ačkoli tak jest, že by to býti mělo, i také předešle bývalo, a to pro polehčení úřadu hejtmanského, avšak pánu jest oznámeno, aby tím na ten čas nehýbal, a ukázáno na příklad Matyáše Švábenského, na kteréhož když se naučení vztahlo, a on jemu za dosti učiniti nemohl, puštěno jest potom ručení Bernartovi Podstatskému.

Předstoupil potom pan Hrubšický s tetkou svou, žádaje přednáma, šeti, co mu z Brna sem odloženo bylo. Ale poněvadž p. hejtman pospíchal s přednášením sirotčích věcí, jest mu toho až do soboty odloženo.

Povolal jsem zatím pany Holomučany, a aby Kryštofa Pruknera z závazku propustili, jsem poručil, a že mu se více přede mne stavěti potřeba nebude, oznámil. Panu Illiezhazýmu z slušných od něho předložených příčin jest dovoleno, aby k soudu do dvou lét zmocniti mohl pana Emericha Dozýho, a pana France z Malého Šerínu.

Vyvalstal potom od nás p. hejtman (nebo poněvadž v sobotu, kterýž den vlastní jeho jest, nemohl pro vyhlásování pňhonův o sirotčí věci naučení bráti, jest jemu vedle pořádku nejprvnější po sobotě den puštěn) a místo své panem Janem z Vrbna osadil, kterýž dle obyčeje zvyklého, aby panu hejtmanovi překáženo nebylo oznámil.

Přednesl nejprve o sirotky nebožtíka Mikuláše Klousara, a oznámil, že jest poručenství učinil, kteréžto poručenství jest od pana Jana Zahradeckého, jakožto jednoho od nebožtíka nařízeného poručníka přednešeno, a potom od nás na horu ku přečtení podáno. Čten nejprv list mocný, potom poručenství, jemuž když pan hejtman neodporoval a pořádek také v ničemž uražen nebyl, jest dáno naučení, kterým i poručenství stvrzeno jest, i pan hejtman opatrování sirotek zbaven.

Zatím oznámil o smrti Kryštofa Hokovského, který dvou sirotek po sobě zanechal, a dvou dvorův na purkrechtě. Čten inventář, v kterémž, cokoli bylo předního, sirotkům Šleglovským náleží. Ač se pan hejtman v tom ozval, a aby jemu to k opatrování přisouzeno nebylo, žádal; avšak uvažujíce my, že bez práce páně hejtmanovy rukojmové za nebožtíka Hokovského, budou k tomu, jakožto k svému základu hleděti, dáno naučení obyčejné, v němž sirotci, pečeť, klenoty, zápisové, a což k úřadu hejtmanskému náleží, též i placení dluhů panu hejtm. purkrechtové dědinám, v nichž leží, k opatrování poručeny jsou. Žádal

potom naučení o sirotky po panu Mikulášovi Kobytkovi mladším pozůstalé. Ohlásil se pan Mikuláš starší, že jest nebožtík poručenství učinil, a žádal za přečtení. Počalo se čísti. V tom pan Arkleb z Vičkova a pan Vilím Zoubek, jakožto přátelé vdovy po nebožtíkovi pozůstalé, promluvení k J. M. učinili, a prosili, poněvadž vdova dotčená, jsouc těžkou nemocí od pana Boha navštívena, sama před J. M. státi nemůže, a poručenství toho, které se jí nemálo dotýče, doslechnouti, že J. M. ráčí tohoto poručenství až do druhého soudu, tak aby ona tolikéž přítomna býti mohla, odložiti. Odporoval tomu pan hejtman a za naučení žádal; ale jest (avšak nehrubě potřebně) až do nejprv příštího soudu, který v tom Mark. držán bude, odloženo.

Naposledy přednesl pan hejtman o Jiříka Maxa, že nemoha ručení zadosti učiniti, pouští je bratru svému Henrychovi, a s tím podal psaní od téhož Jiříka, v němž ukazuje příčiny, proč ručení nemůže; jedno proto, že nemaje nic v Moravě rukojmí shledati nemůže, druhé, že jsou službou zavázán a daleko od Moravy, nemohl by pilně k pozůstalosti těch sirotkův dohlížeti, pročez že prosí, aby bratru jeho mladšímu Henrychovi, kterýž v Moravě bytem jest, puštěno bylo. Podána jsou také psaní druhých dvou bratří starších, kteří tolikéž od práva svého pouštějí, a za Henrycha se přimlouvají. Všecka ta psaní jsou přečtena zjevně, pan hejtman nenastupoval na žádný odpor, než toliko žádal, aby naučením, že vdovy vybývati povinen není, opatřen byl. Dáno jest naučení takové, avšak proč se ručení na Henrycha převozuje, nic není dotčeno, ale mělo býti, tak jakož se stalo v naučení o sirotka Praksického.

Po tomto naučení pan hejtman mezi nás přišel, a poněvadž mně dovoleno, sirotčí věci po nebožtíku panu hejtmanovi pozůstalé přednášeti, vystoupil jsem od J. M. a místo své panem Losynským osadil. Ale prvé než jsem počal přednášeti, pustil jsem pany Kavky z Řičan, syny nebožtíka pana Heralta Kavky, kterýž na věži až do smrti seděl, do šraňku, kteří suplikatii J. M. podali, o postoupení jim dílu náležitého z Broumovského statku. Oznameno jim, že J. M. ráčí je v paměti míti, a odpovědi dlouho zdržovati nechťti.

Přednesl jsem, po vystoupení těchto pánův z šraňkův, věci nebožtíka Matyáše z Honbic a sirotkův po něm pozůstalých; dal jsem čísti inventář; vdova se také začala ohlašovati, a potom sestra nebožtíka chtěla tolikéž mluviti; ale Všečovští, kteří při její na sebe vzali, přítomní nebyli, a tak J. M. ráčili mi toho odložiti do soboty příští.

A poněvadž mne hned mezi sebe povolati ráčili, začali uvažovati věc Broumovskou, a na tom se snesli, aby pan Tikovský, i úředník Broumovský, i poddaní z toho statku do Holomouce obesláni, a kdyžby se postavili, z poručení J. M. panu hofrychtýři aby v poddanosti slib uvedeni byli. A protož hned poručeno taková psaní přihotoviti.

Úterý.

Byl svátek svatých apoštolův Petra a Pavla, protož oznámeno včera, že se nebude souditi.

Středa.

Nejprvnější uvažování jak jsme zasedli, bylo, poněvadž se rana morová nemálo rozmáhá, měl-li by soud držán býti, neb neměl? Ač jsme se všickni na tom snesli, že nebezpečenství jest nemalé, a daremné v něm se zdržovati, že jest podobnější k všetečné smělosti, nežli

k nálezité doufanlivosti k Bohu, avšak poněvadž někteří jsou daleko od domů svých koně byli domů vypravili, jest na tom zůstáno, abychom ještě za dva dni poshověli, ažby se jeden každý, jakby se domů navrátil, opatřiti mohl.

A poněvadž vedle onehdejšího snešení není žádné rady včerejšího dne o věc nejvyššího pana komorníka držáno, zasedli jsme dnes na ni a soudili to, žeby nemohlo bez našeho ublížení, a budoucího všech nebezpečností býti, kdybychom v tom pana komorníka opustili; nebo poněvadž on statku žádného v Čechách nemá, a tak ku právu odpovídati povinen není, že pod tím zámyslem, a za tím příkladem mohli by na potom všickni jiní obyvatelé zemští tam odsad potahování a daremně trmácení býti, odkudžby netoliko naše právo se zlehčilo, než i obyvatelům nemaláby těžkost nastati musela. A tak na tom zůstáno, abychom psaní jedno J. M. císaře prosíce aby takové ústané na pána od bratra jeho dané, přemazati, zatykač výzdvihnouti, a takové nepořádné nás od království Českého potahování na potomné časy zastaviti ráčil; a druhé nejvyššímu panu sudímu král. českého napominajíce pána, aby na to, že Landfrydníkem jedním, a čím zemi povinen jest, pamatoval a bratra svého, tak jakž započal, zde v zemi hleděl, učinili a jakž J. M. císař tak i pana sudího za spěšnou odpověď, kterou bychom se spravití mohli, žádali. Povstal potom odpor malý mezi mnou a panem hejtmanem, kdoby o ta psaní pisařům menším poroučeti měl, a na posledy jsme se tak snesli, aby pan hejtman věci úřadu svého se dotýkající, a já věci k úřadu sudskému náležející vypravoval.

V pondělí, prvé než jsme se rozešli, přednesl pan komorník, že se pisařův menších nedostává, poněvadž ten Strachovský odpuštění vzal, a tak že již jednom dva zůstávají; jeden z nich že jednom psaní odpravovati musí, a druhý že nemůže postačiti s oběma úředníky svědkův vyslychati, a tak když jsem já pana Žalkovského proponoval, jiní pochybujíce o tom, aby ten úřad na sebe přijíti měl, snesli se strany Jana Remíše, který o minulém sněmě do stavu ryt. jest přijat a oznámeno panu komorníkovi, aby strany jeho s panem pisařem nejvyš. promluvil, a skrze něho s ním jednati dal. Což se i stalo včerejšího dne, a když Remíš jest k tomu povolil, povolali jsme ho do šraňku; mluvil k němu pan komorník sedě na svém místě, ač prvé se to obyčejně zachovávalo, že pan komorník do šraňku vstoupě jeho komendoval a pan hejtman na místě soudu jeho přijímal; ale poněvadž není věc, na nižby pořádek záležel, než sama cerimonia, necháno toho při tom, jakž oznámeno. A tak když pan komorník domluvil, on po malé učiněné omluvě vstoupil do šraňku a učinil povinnost; potom mu, jakž toho ten způsob jest, poručeno na katedru jíti.

Podlé onehdejšího odkladu p. Jan Zahradecký vstoupil do šraňku, a oznámil ústně, že jest k staré paní z Pernštejna do Svítav sjel, a tu že jest paní i na místě panen dcer svých k soudu zmocnila pana Sigmunda z Ditrichštejna, podkomořího, pana Maximiliana z Lichtenštejna a pana Zdeňka Zamrského; kázal jsem to sepsati.

V pátek při vyhlašování pňhonův, když pan Jetřich z Kunovic svědka jednoho, o kteréhož pohnán od pana Vojsky byl, pravíc žeby umřiti měl, nepostavil, jest mu poručeno, aby dnes toho dokázal; učinil tak, a provedl to několikerymi svědky, kteří, když zjevně přečtení byli, ohlásil se pan prokurator, že nemá proti nim co mluvití, pročez já z potazu jsem mluvil, poněvadž jedna strana prokazuje a druhá tomu místo dává, že J. M. ráčí také toho při tom zanechávati.

Když více žádného nebylo, kterýby co přednášel, kázal jsem půhony žalovati. Prožalován jest nejprv pana Havla Kurovského na p. Dozýho že slíbic on za pana Tetaura nebožtíka za ňakou summu, musel zaň, což na oddíl jeho přišlo, položití, a on p. Dozý maje za sebou 16000 zl., paní Anně z Kunštatu manželce pana Tetaura naležitých, kteráž se jemu za manžela svého za podpůrčí postavila, a zápisem na sebe učiněným, jemu, že dotčeného manžela svého v tom zastoupiti chce, se zavázala, nechce jemu z nich, to což tak za pana Tetaura dáti musel, položití. Pan Dozý nechtěl se v odpovídání dáti, než kázal prožalovati půhon, kterýmž pana Jana Jetřicha z Kunovic o zastoupení pohání. Jest hledán ten půhon velmi dlouho, a všecka rejstra zvertována. Naposledy nemohl se najít; staly se časté dotázky na pana Dozýho, při kterém sedění jest půhonu dodal, má-li přípis půhonu, a podobné; ale on málo k čemu odpovídal, ač se p. prokurator, který od něho mluvil dosti na něj tuze dobýval, a když málo čeho se doptati mohl, omluvu svou, že to ním neschází, a že se teprv dnes pan Dozý s ním radil, učinil; také jeho pana Dozýho jakožto pořádku nepovědomého omlouval, pročez vida já, že se toliko čas daremně maří, kázal jsem se stoupiti. Račili J. M. nedbanlivost pana Dozýho těžce vážiti, avšak

F. 122. b. aby se zaň neukvapili, poručeno jest mi, dotázati se ho, pohnal-li jest pana z Kunovic neb nepohnal? Přiznal se, že nepohnal a pan z Kunovic také se ozval, že mu žádný takový půhon dodán není. A tak jest mi poručeno domluvu jemu učiniti, kterou jsem učinil dosti obšírnou a ztuha, a poručil jsem mu jmenem J. M., aby panu Havlovi odpovídal. Nebránil se Dozý toho učiniti, nýbrž pokornými slovy oznamoval, že se chce vedle poručení J. M. zachovati; než že před J. M. netají, že cožby na něm bylo, ty peníze p. Kurovskému nebo komukoli jinému by rád odvedl, zvláště poněvadž jich nezdržuje, nýbrž vedle smlouvy jich na rathouse skládá, kdyby jej paní Janaurové, pravice se k nim po paní Anně z Kunštatu tetě své právo míti, o ně nepoháněli, proti kterýchž půhonu je z moci své vydávati, že J. M. sami ráčí moci znáti, že se jemu netrefí. K čemuž se Janaurové ohlásili, prosíce aby půhonové jich žalování byli. Stoupili jsme se, a ačkoli jsme to mezi sebou soudili, nežliby se této při konec učinil, že musí, komu ty peníze náležejí rozeznáno býti; avšak abychom proti potazu prvnímu nečinili, a vědouce, že všecky té pře do druhého soudu odložiti se musí, oznámil jsem mu, poněvadž jest mu z potazu oznámeno, aby odpovídal, aby se podlé toho zachoval. A tak dal čísti smlouvu, kterou jest se p. Vácslavem Tetaurem o Vyzovice učinil, v níž znamenitě obsaženo bylo, jak těch 16000 zl. a komu platiti má; potom překládal, že jest se vedle té smlouvy zachoval, a poněvadž paní Anna z Kunštatu, které ty peníze klásti měl, umřela, že nevěda, kdoby dědicem jejím byl, od smrti její na rathous je klade. Pan Pavel Kurovský na to dal odpověd, že smlouvě místo dává, ohlášení pana Dozýho že neodporuje, než to toliko že vede, že jest mu se p. Anna z Kunovic zapsala, pokudž by co za manžela jejího dal, že ona mu chce platcem býti, a dal čísti to zapsání, potom i svědkův podal. Ale Janaurové se ohlásili, žeby měli proti tomu zapsání něco mluvití, protož že J. M. k uvážení toho podávají, měli-li by ti svědkové čtení býti. Kázal jsem se stoupiti, a oznámíc, co od stran promlouváno bylo, snesli jsme se, abychom té pře odložili až do druhého soudu; avšak stranám aby bylo povědino, že ji odkládáme do zejtřka.

Prvé pak, než jsme se rozstoupili, pan hejtman podal k uvážení

dvou supplikatí panů Holomoučanů. V jedné žádali, poněvadž Jiříka Dorfingera od sněmu až do tohoto soudu ve svém vězení chovali, aby J. M. ráčili, coby s ním dále činěno býti mělo, zavřítí. Po předčení jí, kázali jsme podati sobě žaloby a svědomí, které Mikuláš Tani, Vlach, předešle byl naň podal. Má se pak předně věděti, že týž Dorfinger, měl z uvázení soudu k sněmu se postaviti, a tu jestli osoba stavu ryt. dokázati; v tom jest se pomocí nějakého Poláka z vězení dobyl, a ušel, ale Brňané dověděvše toho dali ho honiti, a na druhý den zase ho dostali, a potom na poručení pana hejtmána do Holomouce k sněmu dovezli; když pak při sněmě na pany soudce, coby s ním činiti měli, se dotázali, J. M. ráčili toho podati na stav ryt. Ale páni z rytířstva hned oznámili, že do něho nic míti nechtějí, poněvadž jest se nad svou poctivostí zapomenul, z vězení vylámal a nad právem zradil, že ho nemají za osobu rytířskou než za lotra a za zrádce, a tak jest Brňanům poručeno, aby ho p. Holomoučanům odvedli aby ho do svého vězení přijali, a do tohoto soudu dochovali. Otevrouce tedy ty svědky. a co při těch bylo, a nahlídnouce v ně, nalezli jsme nejprve vyznání nějakého Němce v Znojmě utraceného, kterýž jest vyznal, že spolu s jinými desíti, mezi nimiž i Dorfinger byl, jehož však Jakubem jmenuje, tohoto Mikuláše Tana na silnici, když do Znojma jel, mezi Olbramicemi a jinon dědinou obloupili, jemu peníze pobrali a potom se rozjeli. Potom nalezli jsme některé svědky, kteří toliko vyznávali, že Dorfinger v Znojmě dutky polskými platil, a někteří že před tím žádných peněz neměl, jeden pak zejména vyznal takto, že jest k němu jedenácte rejtharů, mezi nimiž Jiřík Dorfinger byl, na noc do Olbramic do hospody v veliký pátek přijelo, a na zejtrí v sobotu raničko že jich devět z hospody vyjelo, kterých když se on hospodář kam jedou dotázal, že jsou mu odpověděli že na picování jedou, a že zase přijedou, a jestli co dostanou, že u něho přes svátky zůstati chtějí. Okolo poledne pak, že jest jeden z těch devíti zase stěžně přijel, a koně svého upoceného před domem uváže že jest do domu k téma dvěma vešel, a do ucha s nimi mluvě tak že na něm, že v strachu jest, znáti bylo, něco jim tajného povídal, načož oni hned koně své osedlavše s nim spěšně odjeli, a hospodáři za útratu koliksi gr. dali. Po některém pak času, když již Dorfinger v Brně u vězení seděl, že jest k němu přišel a jeho navštívil, a mezi jiným mluvením že se ho ptal, kam jsou se v bilou sobotu když od něho odjeli, poděli? Tu že jest mu Dorfinger odpověděl že jsou jeli na picování, a že jsou napadli kupce nějakého Vlacha z Krakova, tomu že jsou drahně peněz vzali a v jakémsi údolí mezi Olbramicemi a silnicí Znojenskou nimi se rozdělili. Jiní potom svědkové svědčili, že téhož Dorfingera v Znojmě s jinými tovaryši jeho, a zejména s tím, kterýž potom utracen jest vidali. Kteréžto věci vezmouce v uvázení naše nejprvnější odpor mezi námi povstal, poněvadž jest Dorfinger pro vylámání se z vězení stavu ryt. (ač pokud prvé ním byl) se zbavil, náleželi-li k soudu našemu, čili ne? Ti, kteří pravili, že nenáleží, měli důvod tento, že před námi žádný souditi se nemáže, kdo stavu neuvívá, ale jiní jim to svrhli tím, nejprv, když která osoba obecná puch neb gvalt osobě stavu ryt. učiní, že může se o ní, aby před soudem postavena byla, poháněti, odkudž znáti jest, poněvadž má k soudu státi, že má i soud trpěti, a tak že soud náš může osoby obecné souditi. 2. že mnohé osoby, které od soudu stavu i poctivosti zbaveny byly, že jest jim také trestání na životě přisouzeno, ješto kdyby soud té moci neměl, žeby je hned, jakby poctivosti aneb stavu

odsouzeny byly, k jinému právu podati musel, a přivedeni jsou příkladové Junky Hejdy, Panvice, Vlasatého a jiných. 3. Žeby soud velice tím zlehčen byl, kdyby to na sebe uvedl, že nemá moci všelijakých osob souditi, a žeby města nad nás mnohem svobodnější byla, a poněvadž pak prvé vždycky se to zachovávalo, že i nyní nemáme od toho upouštěti. A tak když na tom zůstáno bylo, že může při právě našem souzen býti, povstal druhý odpor, jsou-li ty průvody, které se na něj vedou, tak dostatečné, aby mohl pro vyzvědění pravdy zmučen býti. Ti, kteří pravili, že nejsou, měli důvody tyto: 1. Že v tom vyznání, které se v Znojmě stalo, nejmenuje se svým vlastním jmenem než Jakubem, a tak že se to vyznání snad na někoho jiného mohlo státi a ne na něho. 2. Že není k tázání puštěn, jakž se toho při osobách stavu panského neb ryt. zachovávatí obyčej jest. 3. Že toliko jeden svědek proti němu zjevně svědčí, jiní že nic podstatného nesyvědují. Ti zase, kteří přimlouvali se, žeby měl zmučen býti, toto ukazovali. 1. Aby se hledělo na počátek, proč jest se Dorfinger od našeho vězení dostal; jmenovitě že jest Čechočovskému hrozil, odpovéděl, že se nad nim nestíti chce, pohrůžky činil. 2. Že když potomně žaloba druhá od toho Vlacha kupce přistoupila, tu že jest jemu ukázáno bylo na pořád práva t. aby dokázal že jest osoba stavu ryt., byl tak jakž na takovou osobu náleží, obviněn, on pak pohrdše právem a před ním uběhší, že jest se sám vinen učinil, a tak kdyby žádné jiné příčiny nebylo, proč by se mělo útrpným právem k němu přistoupiti, že na té dosti jest, aby se přezvědělo proč utikal. 3. Co se průvodův dotýče, aby se šetřilo, jak

Fl. 123. b. pořád všecky věci jdou; nejprvé, že svědek jeden svědčí, že jest v tom tovaryštvě býval, o kterém se ví, že toho kupce obloupilo. 2. Že jest málo předtím žádných peněz neměl, a potom že jest mincí polskou platil, kteréž bezpochyby jinde než od toho kupce vlaského, z Polsky jedoucího, nedostal. 3. Že hospodář, u něhož v Olbramovicích přes noc byl, i s tovaryštvem svým ovšem pořádně, jak se dalo, vysvědčuje, a přiznáním vlastním Dorfingerovým toho potvrzuje, a ačkoli jest jeden svědek toliko, avšak in criminalibus, zvláště když jest činiti proti osobě podezřelé na to pak na poctivosti zmařilé, et accedentibus aliis conjecturis postačuje. A tak za těmi příčinami usouzeno, aby byl zmučen. A hned zatím třetí odpor povstal, sám-li má zmučen býti, čili ten Polák, který mu z vězení pomohl, tolikéž? Uznáno za dobré, aby byli oba zmučeni, avšak Dorfinger nejprvé, a tak když jsme se již na tom všickni snesli, nařízeny jsou osoby z soudu: pan Vejkhart hrabě z Salmu, a pan Arkleb z Vičkova; z ubce: pan Zdeněk Žampach, p. Blekta, a pan Odkolek, aby toho přítomni byli.

Když tomuto konec byl učiněn, jest předsevzata druhá supplikatie Olomoučanův, v níž žádají naučení od J. M., poněvadž J. M. cí. jim psáti a přísně poroučeti ráčí, aby Jana Baptistu vězně do Prahy na hrad v ruce hejtmana hradu Pražského dodali, jakby se v tom, poněvadž on jest vězněm J. M. chovati měli? Kteráž supplikatie když přečtena byla, já jsem připomenul J. M. poněvadž mi odpověď strany Baptisty obvinění v pondělí minulé dána býti měla, což se nestalo, aby J. M. ráčili mi den k tomu jmenovati. Kázali mi vystoupiti, což jsem učinil; ale stalo se z nepaměti, že jest prvé v ubec odklad mezi p. Dozým a p. Kurovským vyhlášen nebyl, než jsem já vyvstal, což se státi nemělo. Byl jsem nemalou chvíli vně, avšak ze šraňku nevycházeje; potom když jsem zase mezi J. M. povolán, oznámeno mi, že dobře vím, jaké jest snešení J. M. strany vzdání soudu, a z toho že

souditi mohu, poněvadž toliko zejtrejší den pozůstává a v něm drahně pilných věcí k uvázení, že jest příliš krátký čas aby ta věc předsevzata nějak podstatně býti měla, než že J. M. ráčí této věci do Brna odkládati, a mně nejprvnější pátek po zasednutí soudu před roky s ním slyšeti, protož abych se všemi průvody pohotově byl, že J. M. déle této věci odkládati chtíti neráčí. A poněvadž také supplikatii Olomoučanův vážili, chtěli je povolati, ale já nechtěje abychom podruhé proti pořádku pochybili, kázal jsem se rozstoupiti, a oznámil jsem že J. M. ráčí pře mezi p. Dozým a p. z Vrchlabé z slušných příčin do zejtrka odkládati. Potom jsou povoláni pani Holomoučané a poručeno jim, aby Baptistu na žádný způsob nevydávali, že J. M. ráčí při jeho, kterou se mnou má, do Brněnského soudu odkládati. A když prosili, aby u J. M. císa. v tom omluvení byli, povoleno jest, aby se psaní J. M. v té příčině učinilo, kteréž a dosti podstatně napsáno jest. Písař městský hrubě panu hejtmanovi na odpor nastupoval; naposledy muselo tak jíti. Jest ten písař velmi veliký lotr. Léta 1611 tento písař, který svadiv se před tím s Olomoučany od nich se odebral, a do Českých Budějovic se dostal, a tam až do léta jmenovaného písařem zůstával, když¹⁾

Čtvrtek.

Sigmund z Zástřizl nebožtka Jindřicha Prakšického a Kateřiny z Mírova syn,²⁾ kterýž až posavad i s statkem svým Buchlovským v opatrování pana Václava z Zástřizl byl; poněvadž již lét svých přirozených došel, žádal zmocnění, a jmenoval osoby pana Václava z Zástřizl, a pana Pavla Kataryna; dáno mu jest do dvou lét.

Pan místopisář J. M. připomenul vedle poručení v Brně jemu učiněného o propuštění z ouřadů svých; dal mu odpověď pan hejtman, že chceme jeho žádost v paměti míti a jemu o soudu příštím místnou odpověď dáti.

Přečteno potom v potazu psaní pana Petra z Rožmberka (kterémuž předešle dovoleno bylo, aby úředníci menší k němu sjeti a na hranicích zemských od něho zmocnění vzíti mohli) v němž žádá, aby jemu dovoleno bylo, poněvadž manželka jeho na zdraví velmi nestatečná jest, aby na místě jejím zmocniti mohl. Mnozí se na tom zastavovali, že poněvadž každý osobně před úředníky se priznati k tomu, že zmocňuje jiného, musí, že to podlé pořádku býti nemůže, a ukazovali, že bezpotřebně pán toho žádá, poněvadž jsa společníkem může na místě paní poháněti i odpovídati. Druzí tomu odporovali pravíce, že ačkoli pan jakožto společník na místě paní jakožto společnice může ku právu státi, avšak zmocnění panští, jestli také obzvláštního od paní zmocnění nemají, že nemohou na místě jejím poháněti, ani odpovídati, a protož že pán dobře na tu cestu nastupuje, a žádá, aby na místě

¹⁾ Tato poznámka „léta atd. jest na straně co commentum rukou Žerotínovou připsána, avšak nedokončena.

²⁾ Podlé zápisků Jindřicha Prakšického z Zástřizl zachovaných v archivu Buchlovském narodil se syn jeho Zykmond 30. dne měsíce ledna 1582. Jelikož podobné zápisky toho času téměř v každé rodině byly obvyklé, podáme zde na ukázkou vyňatek z nich: „Léta Božího 1582 šťastně počítajíc 30 dne měsíce ledna, ten outeřý před hromnicemi . . . od paní Kateřiny Rájecké z Mírova, manželky mé milé narodil mi se syn můj Jiří Zykmond . . . a pokřtěn jest tu v Buchlovicích v sobotu před nedělí první postní, kteráž slove Invocavit, nebozlišto 3 den měsíce března, od bratra Pavla Eliášového, pomocníka bratří starších ku sboru Buchlovsk. přidaného, Kmotrové byli . . .“

jejím zmocniti mohl. A proti tomu pořádku, že každý osobně k zmocnění svému se má přiznati, přivedli, že jest paní z Pernštejna staré dovoleno bylo, aby i na místě dcer svých panen zmocniti mohla, což jestli jí dovoleno bylo, že tuto mnohem více, poněvadž se o tom ví, že paní smyslem se pominula. A tak jest poručeno odpověd panu z Rožemberka psáti, že J. M. ráčí k tomu dovolovati, a jemu toho, aby na místě paní manželky své zmocniti mohl, příti. Ale mé zdání jest, že se nemělo povolovati, jedno proto, že sám rozum to ukazuje, že kdo může na místě druhého ku právu státi, že může také na místě jeho ku právu jiného zmocniti, nebo jedna jest věc, a jednostejná společní-kův vůle, a ve všem spolu trpí i zisk i ztrátu. Druhé jestli pan z Rožemberka právem společnosti nemůže na místě paní zmocňovati, než toliko na dovolení J. M., tedy musí také o vůli její, že ona ku právu zmocniti chce, věděti; ale to jak věděti může, poněvadž ona se smyslem pominula, a neví co dělá. Příklad pak ten jest dosti jalový, a ačkolivěk se to stalo, však nevím jak dobře. To samo postačuje, že ony jako dcery v opatrování mateřiném jsou, a podle neb. pana Vratislava poručenství ještě mocnou jich poručnicí zůstává.

Po tomto uvažování přehlédnuta jsou psaní, která se o nejvyššího pana komorníka J. M. císaře a panu sudímu království českého učinila.

Žádal zatím pan hejtman, poněvadž roků velmi mnoho mezi pány a poddanými jest, a ti skrze odložení soudu k slyšení přijiti nemohou, za naučení, coby činiti měl; nebo že se obává, aby se potom ňaké pozdvížení nestalo. Radili jsme mu, aby přivezma k sobě některé osoby z sousedů nejbližších těch dědin, které s pány svými činiti mají, strany k sobě obeslal, a je nějak porovnatí spolu, pokudžby možné bylo, se snažil.

Vážena zatím žádost pana hejtmána knížectví Opavského, strany stížností do pana Balcara Jetryše předešle od něho položených. Protož poněvadž jsme uznali, že pan Jetryš kriv jest, oznámeno panu hejtmánovi, aby mu poručil, aby se toho více nedopouštěl, a vpádu do knížectví Opavského nečinil, nýbrž pokojnou spravedlností svého práva dobýval.

Když jsme všech těchto věcí odbyli, pan Vejkhart hrabě z Salmu a pan z Víčkova, učinili svou relacii o Dorfingera a jeho tovaryše, že jsou je i včera k vičerou i dnes ráno zmučiti dali; oni pak že jsou se nic nevyznali. Dorfinger že se zná, že jest v Znojmě s těmi, kteří toho kupce obloupili, byl, než při té loupeži že jest nebyl, nýbrž, když se toho dověděl, že jest i pacholek jeho při tom byl, že jest jak jej tak jiné z toho skutku trestal, a sto zl. z týchž peněz, které jest pacholek jeho utkáje v maštale povrhl, dostal, a těmi v hospodě platil. K tomu pravili, že jest velmi broukal, a nad krívdou, která se mu děje, naříkal, a toho toliko žádal, aby poněvadž jest již poctivosti zbaven, také hrdlo mu odňato bylo bez dalšího trápení, že nežádá sobě na tomto světě živ býti. Ten pak Polák že nic jiného nevyznal, než toliko, že jest Dorfingerovi na žádost jeho z vězení pomohl, sice že se vždycky dobře choval, a proto do Moravy se dostal, aby sobě služby hledal.

F. 124. b. Nad touto relacii nemálo se paní soudcové skormoutili, a zvláště ti, kteří proti tomu zmučení včera byli mluvili, a kdyby pan Bůh nebyl některým v mysl dal, aby předce na svém stáli. smýšlím, žeby bylo k tomu přišlo, aby vypuštěn byl, a snad aby mu se ještě ňaká náprava

stala. Ale ti přivozující sobě ku paměti, čím včera hnuti byli, radili, aby zase některé osoby k Dorfingerovi poslány byly, a jemu předložily, poněvadž J. M. o tom jistou vědomost míti ráčí, že jest on spolu s jinými té loupeži přítomen byl, aby duši své neublížoval, svědkové také, kteří proti němu vysvědčují, aby mu přečtení byli, a ten Vlach aby se k němu, aby ústně s ním mluvití mohl, pustil. A tak jsou zase k němu posláni pan Žampach, pan Blekta, a pan Odkolek, kteří asi hodinu u něho se zdrževše, oznámili nám, že jsou mu to všecko předložili, svědky ukázali, Vlacha k němu pustili, který mu vůči, že jest jeho obrátí pomáhal, mluvil, on pak že dlouho řeči pletl, a divně jim vycházel, na posledy že se dobrovolně přiznal, že jest tak, že jest při tom byl, a že se jemu 300 zl. a některý na díl jeho dostalo. při tom že za milost prosí a žádá při hrdle zachován býti.

Když od nás odstoupili, a mezi námi o provinění jeho již žádné pochybnosti nebylo, uvažováno, co činiti? Někteří k tomu se přimlouvali, aby pro větší dojištění a pro dosti učinění právu, po třetí zmučen byl, a potom aby mu hlava vzata byla; jiní zase aby mu se milost stala, při životě aby byl zachován, a na galéry odeslán, kterýchž když více bylo, na tom zůstáno. Avšak vidělo se tomu Vlachy, který ho obžaloval, prvé o tom oznámiti, a co on k tomu říká, slyšeti? Protož jsou zase mezi nás pan Žampach a druzí dva povolání, a jim poručeno, aby tomu Vlachy oznámili, že Dorfinger milosti žádá, a J. M. že proti tomu, aby mu se výš psaným způsobem státi neměla, býti neráčí; avšak poněvadž on jest ten, který ho viní, že J. M. žádati ráčí věděti, stojíli mu na hrdlo neb ne?

Vlach zkázal, že o hrdlo jeho nestojí, než poněvadž jest velikou škodu vzal, že žádá, aby mu z statku jeho, což ho na panství Hodonýnském má, pokudžby ten vystačil, nahrazena byla. A protož toto sňešení se stalo; předně panům Holomoučanům aby pan hejtman poručil do Vídně jej dovésti; do Vídně pak aby se od soudu psaní tomu, který nad galérami jest, učinilo, a žádost naň vložila, poněvadž tento Dorfinger jest měl hrdla odsouzen býti, a milost se mu stala taková, že až do smrti na galérách tahnouti má, aby jej buď na galéry J. M. ukovati, neb do Vlach při příležitosti na galéry dovésti dal; panu hraběti pak poručeno, cožby koli statku jeho na panství Hodonském se našlo, aby tomu Vlachy odveden byl.

Mezi tímto tak častým vysláním a mezi nás vstupováním, aby se čas nemařil, a abychom předce soud vzdáti mohli, jsou jiné věci uvažovány, a předně o Broumov. Poněvadž p. Tikovský úředník Broumovský, a poddaní z toho statku, jsouce sem obesláni, nebudou se moci před vzdáním soudu dostaviti, co tu činiti? I zůstáno na tom, aby pan hejtman to opatřil, aby těm, kteří by se dostavili na Rokytnici za pánem ukázáno bylo, a jim tu ode pána předloženo, že vůle a poručení J. M. jest, aby panu hofrychtyři slibovali; pakliby slibovati nechťeli, a vždy spurně na svém stáli, aby pan hejtman některé z předních panův soudcův k sobě obeslal, a s nimi další radu vzal, a pobudžby potřebí bylo, zemi vyzdvihnouti, aby o tom J. M. císař jakožto nejvyššímu a nej přednějšímu Landfrydníku oznámeno bylo, tak abychom všickni společně, podle artykule zjevného v Landfrydu obsaženého, mohli ty svevolníky k poslušnosti náležitěmu přivesti.

Zatím jest čtena supplikatie ňakých von Elsen, kteří žádali, aby jim prokurator jakožto cizozemcům dán byl proti panu z Fulnštejna, jehož z mordu viniti chtějí, že jim bratra zamordoval. Čteno také psaní pana z Fulnštejna, v němž nemocného roku žádá, a prosí, aby omluven byl, že se k závazku svému pro nedostatek zdraví staviti nemůže. Jest pak taková věc. Tento pan z Fulnštejna od toho času, jak z pacholectví od nebožtíka biskupa Stanislava propuštěn byl, a svého dostal, mnoho zlých kusů se dopustil, a dráhně neřádů začal; mezi jinými jednoho času když byla processi Božského těla, z pokoje svého na kněze cihlou hodil, pročež také ke dvoru obeslán byl, ale se nestavěl. Zastřelil také z dobré vůle ňakého kočího, jestli se dobře pamatují, páně Nekšového, a mimo to asi dva mordy ještě spáchal; v Holomouci pak jako v ňakém domku svou vůli sobě provozoval. Teď pak nedávno ňakého študenta stavu ryt. po rodu z Elsen hanebně zamordoval, a to tak. Bylo mezi nimi předešle ňaké záští o jednoho měšťana ženu, kterou oba milovali, a několikráte se slovy potkali, i také brání na sebe se potrhli. Ale ten študent byl panu z Fulnštejna příliš bystrý, tak že nemohl na něm nic míti. Pročež chtěje se nad ním vymstít, jednoho rána s čeládkou svou na předhradí šel, a do domu, kdež ten jistý byl, mocí se dobyl, a vyraziv na něj v pokoji dveří, jak z lože nahý vyskočil, a před ním, pro milosrdenství Boží, aby mu moci nečinil, na kolena padl, tak braň svou do něho vstrčil, a jej zabil. Čehož když se Holomoučané dověděli, ku panu hejtmanovi na radu jeli, pán ho poručil slibem zavázati, že k soudu státi, a jestli ho kdo z toho mordu obviní, odpovídati bude. Slíbil; ale pod tím závazkem tak sobě nespůsobilně v městě počíнал, že museli naň z novu panu hejtmanovi žalovati. Tu pan hejtman kázal ho na závazek vzíti, že z kláštera bosackého, kdež se mocí mimo vůli mnichů byl foriroval, až do budoucího soudu vycházeti nebude, V kterémžto závazku za některý čas zůstával; ale potom na velikou žádost a mnoho připovídání, a na některých přátel jeho přímlyvy, jest z něho od pana hejtmana propuštěn; avšak na ten způsob, aby předce prvnímu slibu zadosti učinil. Mezi tím sněm jest držán, při němž on nočními musikami, střílením, a všelijakých povyků provozováním tak sobě povoloval, až hanba byla; pročež když Holomoučané pánům stavům naň žalovali, jest z poručení J. M. na rathous dán, aby na něm až do soudu zůstával; ale potom jest na přímlyvu nejvyššího pana sudího propuštěn. O tom čase ještě púhonové šli, a tu on ten kousek, o němž na hoře, panům Holomoučanům vyřídil, a odjel, toulal se za některou neděli sem i tam, až teď nedávno tak se hrubě ožral, a ožera se koně v poli tumloval, že jest s koně spadl, a tak hrubě se potloukal, že se v jistotě neví, zůstane-li živ neb ne. A za tonto příčinou psaní to omluvné do soudu učinil; protož jest jemu odpověd dána a poručeno, aby pod týmž závazkem, k nejprv příštímu soudu stál, Těm pak z Elsen jest oznámeno, budou-li při témž čase chtíti na něj co žalovati, že jim bude povinnen odpovídati.

Jest také čtena supplikatie poručníkův dítek Filibertových, v níž žádají aby mi ¹⁾ poručeno bylo, dluh nebožtíka p. maršalka jemu povinný spokojiti. Ohlásil jsem se, že se chci o to přičiníti, abych se s nimi porovnal; pakli bych se porovnat nemohl, že žádám při po-

¹⁾ Karel z Ž. byl totiž poručníkem mladého pana z Lípé syna zemřelého maršalka.

řádku zachován býti; jest k tomu povoleno, a ta odpověď na suplikatii napsána,

Alina z Glosu žádala J. M. aby pŕihonové její, poněvadž umrlí jsou, byli z rejster vymazáni, tak aby ona z novu pohnati mohla; jest jí dána odpověď, poněvadž na ty pŕihony ještě nepřišlo, že J. M. k tomu povolití nemohou, žeby bylo proti pořádku.

Pan Čajovský opět se s suplikatif utekl pŕičinou nepořádného zvodu, od n. pana Buriána Tetaura zastaveného; ačkoli o soudu svatotříkrálském Holomouckém 98. bylo mu dovoleno, aby po právu šel, a panu sudímu poručeno, aby mu právo pustil; avšak přišlo to potom k změnění, tak že do této chvíle ta věc spokojena není. Protož jest poručeno, aby Sokolovskému starému, a synu neb. Tomanykle psaní učiněno bylo, aby se k soudu do Brna dostavili.

Pan Losynský vstoupil do šraňku, a nemoha na Odkolka, aby ta smlouva a správní list, o které ho pohnal, za ním býti měly, dokázati, propustil ho z pŕihonu, a Odkolek to od něho přijal. Týž žádal, aby pamět mluvení toho, kterého se Odkolek proti němu při vyhlásování pŕihonů dopustil, zapsána byla. Odkolek tomu neodporoval, než žádal, aby pánu poručeno bylo, pokojně se chovati, i gruntů těch, o něž činiti jest, prázdnu býti. Oběma povoleno; panu Losynskému aby pamět zapsána byla, při čemž jest pořádek obyčejný zachován; Odkolkovi, aby pan Losynský těm gruntům na ten čas pokoj dal, jemuž jest také zjevně poručeno.

Přišlo potom na pŕihony do dneška odložené, mezi panem Jiřkem z Vrba a panem z Kunovic, mezi Drahnovským a Pergarem; ale tito sebe spokojili, onino se propustili.

Vedle věřejšího odkladu pan Dozý a pan Kurovský, též i Janaurové postavili se do šraňku; ale když již pozdě bylo, kázal jsem se stoupiti, a po rozstoupení oznámil jsem, že J. M. ráčí této pře až do druhého práva odkládati.

V tom pan hejtman na ubec podal, měl-li by soud předece držán býti, poněvadž ta rána moravá tak se hrubě rozmáhá, a obzvláště pak k těm svou řeč obrátil, kteří při soudě činiti mají; povolili k tomu, aby soud vzdán byl.

Prvé pak nežli se vzdal, Matyáš Švabenský do šraňku vstoupil, a oznámil, že věřitele své spokojil, až i to, oč se panem Janem Pergarem činiti měl, s nimž že i smlouvu učinil, toliko že ještě k vykonání nepřišla. Stal tu Pergar; ptal jsem se ho, co k tomu říká? Přiznal se, že jest tak. Podal potom týž Švabenský psaní od paní Johanky Otikovny z Pěncíc, v němž dovoluje, aby z rathouzu však pod předešlým závazkem propuštěn byl, aby tím volněji s ní až do soudu svatotříkrálského o spokojení svých věcí jednati mohl. Ptal jsem se ho zatím, má-li s kým více oč činiti? Odpověděl, že nemá; ptal jsem se ho znovu, dobře-li se v tom pamatuje? Odpověděl že dobře, a že není nic více žádnému povinnen. Také jsem se Pergara optal, poněvadž se k tomu zná, že s ním smlouvu učinil, dovoluje-li k tomu, aby byl z závazku propuštěn? Dovolil. Pročež jsem kázal Švabenskému do šraňku vstoupiti, a nejprv jsem ho propustil z závazku pro tu paní Otikovnu, až do tří králů; potom jsem ho zas slibem zavázal, jestli že ji nespokojí až do toho času, že se tehď zas na rathous postaví. Propustil jsem ho také ze závazku ve věci Pergarové, a potom zas slibem zavázal, pokudž té smlouvy s Pergarem nevykoná, že se zas na rathous postaví, a odtud vycházeti nebude,

dokud od nejvyššího pana sudího, aneb jeho náměstníka propuštěn nebude.

O minulém sněmě bylo panům z kapitoly poručeno, aby při tomto soudě ukázali, zač ještě statku svého na dědictví prodati mají. Pročež teď účet podali, a ukázali, že ještě zůstává za 1800 zl. žádajíc aby jim to prominuto bylo; ale oznáměno jim, že to býti nemůže, aby se podle snešení sněmovního zachovali, ¹⁾

Naposledy pan komorník v ubec oznámil, kteří svědky stavěti neb je sobě vyslyšeti dáti mají, aby je do Litovle stavěli, že tam od úředníkův menších slyšáni budou.

A s tím jest soud vzdán.

Soud Brněnský svato-Kunhutský téhož léta (1599.)

Fol 126. Odložen za příčinou rány morové, ač jsem já pro svou nemoc nerečili tomu odkladu přítomen býti, než ani do Brna sjeti nemohl.

Soud Holomoucký svato-Tříkralský léta 1600.

Fl. 126 b Není držán tolikéž za příčinou morového povětří, které se až dosavad v Holomouci rozmáhalo.

¹⁾ Vyjmeouc biskupa Olomouckého bylo právo klášterův a jiných duchovenských korporací, statky deskové držeti a kupovati velmi obmezené. L. 1518 a 1576 rozkázáno, že knězi žádných statků pod pokutou konfiskací kupovati nesmějí leč pod tím, že kupující nový statek, od statků, které již drželi, tolik odprodají, zač novo koupený statek stojí. Když kapitola Olomoucká koupila statek Bystřický, musela následkem toho od ostatních statků takovou část, která se kupní ceně Bystřice vyrovnala, odprodati a sněmové l. 1596 a 1599 úsilovně na ni o to doléhali, ať poslední již kanovníkům hrozil, že neučiní-li toho, „úředníci menší mají se na díl statku Bystřického, což by za šest tisíc stálo, na místě panův stavův zvésti.“

Soud Brněnský postní téhož léta 1600.

Odložen pro mor, o kterém Brňané sami vysvědčili, snešením Fo l. 127 panův stavův na sněmě obecním v Znojmě o hromnicích držaném.

Soud Holomoucký svato-Janský léta 1600.

Pondělí.

Poněvadž v sobotu bylo s. Jana, nesjeli se páni soud-F. 127. b. cové na ten den vedlé starobylého pořádku, než teprv v neděli a někteří v pondělí ráno; mezi nimiž jsem i já byl a téměř nejposlednější, vystřihaje se, aby na mně nebyl vložen ouřad sudský, čehož jsem i dovedl; nebo pro mé prodlívání dány jsou klíče od desk panu Janovi z Vrbna, ažby se nejvyšší pán sudí z Vídně navrátil.

Nesjelo se mnoho pánů soudcův; někteří se vymlouvali nemocí, jako p. Arkleb z Kunovic a pan Jan Hodějovský; někteří pak za příčinami slušnými postaviti se nemohli, jako nejvyšší pán komorník, kterýž jsa zatčen od pana Václava bratra svého nenadále v Polné musil se na poště do Prahy vypraviti a místo své panem Smilem z Doubravice osaditi. O panu Voldřichovi Krajířovi nevědělo se v jistotě, jest-li živ či mrtev. A tak ti, kteří se sjeli, byli: Pan hejtman, pan Smil z Doubravice, pan Jan z Vrbna, pan Jan starší z Žerotína, pan Vilím z Roupova, pan Jeroným hrabě z Turnu, Já, pan Viktorýn z Žerotína, pan Víkharť hrabě z Salmu, pan Kryštof Teuffl; a z vládyk: pan Bernart z Drnovic, nejvyšší hofrychtýř, pan Mikuláš Kobyłka, pan Václav z Zahrádek, p. Arkleb z Vičkova.

Prvé než jsem já mezi J. Mti přišel, přinešeny dky na horu a púhonové se vyhlašovati začali, mezi kterýmiž byl pana Jana Odkolka z Oujezde na p. Mikuláše staršího Kobyłku o ňaké svědomí. Ohlásil se pohnaný, že mu púhon dodán není a nalezeno, že to sešlo púhončím z těch neprodaných jedním, kterýž dal druhému púhončím již prodanému ten púhon nésti a on toho obmeškal. Protož poručeno od pana sudího, aby se k němu zachovalo vedlé zřízení zemského, t. aby byl kyjem bit před právem a seděl dvě neděle na rathouze.

Vyhlášen také pan Jan Čejka za purkrabího zemského na místě nebožtíka pana Kataryna; vyhlašoval jej pan hejtman sedě na svém místě a k ubci nejprv že ho sobě za purkrabího volil, oznámil; potom i k němu promluvení učinil

a když on na to odpověd dal, kázal mu do šraňku vstoupiti a povinnost vykonati.

Když jsem já se potom na horu dostal a na místo své dosedl, vyhlášen pňhon pana Voldřicha z Kounic, kterýmž pana Jana Krčmu pohoni a postavil v něm za poručňky p. Viléma z Roupova a Daniele Šponara, kteří se ohlásili, že o tom pňhonu nic nevědí; pan Krčma taky oznámil, že na dědictví nic nemaje k tomuto právu nepřisluší, nebo statek svůj dědičný prodal a manský toliko zachoval. Kázali jsme ten pňhon vymazati, nebo takový jest pořádek, aby se jedno právo s druhým t. manské s zemským nemíchalo.

Fol. 128. Vyhlášovali se potom pořád jiní pňhonové, a když jsme se jednou za příčinou nestání původní strany sstoupili, pan hejtman nám přednesl strany pana kardynála, mělliby do soudu vzat býti? Ti, kteří se přede mnou přimlouvali, krátce toho odbyli; když potom na mne přimluva podána jest, oznámil jsem své zdání takto: Předně, že bych se k tomu přimlouvati chtěl, poněvadž dvou ouředníkův nejvyšších při soudu není, ~~abychom toho až do příjezdu některého z nich uvažování odložili~~; avšak poněvadž by snadno pan kardynál jakož ten, který snadno pohnut býti může, a ledajakými domněniami se spravuje, náš odklad k něčemu jinému připisovati mohl, že vidí mi se, bychom s tou věcí neprodávli; pořádek náš že s sebou to přináší, aby biskup, byl-li by pán, z práva v soudu sedal, ne proto, že biskupem jest, než proto, že pánem jest, poněvadž soud náš od starodávna jest soud panský a páni v něm sedati mají. Ač pak koli v knize pana Stibora z Oimburka, jináč Tovačovského zjevně se dokládá, že biskup má v soudu sedati, byl-li by pán zemský a to slovíčko „zemský“ bezbochyby se vztahovalo na rody panské Moravské, dokud ještě Rakušané a jiní Němci tak mezi nás se nezmišeli a za tou příčinou i strany osoby pána kardynála, byl-li by on pán zemský, neb ne, mohla by ňaká pochybnost vzniknouti, avšak poněvadž nyní není čas na subtilní hádky nastupovati a k tomu jest věc vědomá, že otec jeho, pan Adam z Dytrychšteina do země za obyvatele stavu panského přijat jest, v zemi statek měl, který po smrti jeho synové zdědili, on pak kardynál sám, že dlouhý čas díl toho držel, bratr jeho pan Zikmund taky do rodův starožitných přijat jest, z čehož všeho více se souditi může, že by pánem zemským byl, než-li žeby nebyl, že vidí mi se, že má do soudu vzat býti a v soudu sedati. Ač kdyby na to hleděti chtěl, že pánem jest mladým, pořádků našich nepovědomým a k tomu, že jazyku našemu nerozumí, neměl by hrubě oš státi, aby do soudu dostati se měl, věda, že bude museti k němu přísahu velkou učiniti a podlé té přísahy taky se chovati. Ale když malá naděje o tom jest, aby více na to, že přísaze své v nepovědomosti jazyka a zřízení našeho dosti činiti moci nebude, než na to, aby skrzevá nesedání jeho v soudu důstojenství a slávy jeho něco neubýlo, mysliti měl, že musíme my s strany naší opatrovati, aby pořádkům naším a starobylým obyčejům skrze pýchu jeho z jednné a ignorantí z druhé částky ňaká přítrž se nestala. Protož že zdání mé jest, aby dvě osoby z soudu k němu poslány byly, kteréžby mu od nás, jakž pořádek v zemi této strany přijímání biskupův Olomouckých do soudu se zachovává, t. že biskupové, kteří jsou páni zemští z práva,

kteří pak nejsou páni zemští, z samé toliko milosti do něho brání bývají, oznámily, my pak že majíce, jeho za pana zemského jakožto landfrydníka, že nejsme proti tomu, pokudžby chtěl (neb toho na vůli má), aby neměl mezi námi sedati, než že se mu v tom ohlašujeme, poněvadž od starodávna v zemi této při právě jazyku českého se užívá a žádnému až posavad aby v potazu jiným než českým jazykem mluvíti měl, trpíno nebylo, žebychom tolikéž jemu, aby mezi námi německy mluvíti měl, dopustiti nikoli nemohli, jakž pro zachování starobylého pořádku, tak pro nezlehčení vlastního našeho jazyka. A protož aby se na to rozmyslil, taky bychom s ním skrze to v odpory nějaké vjíti nemuseli; nebo jestli žeby jiným jazykem než Českým mluvil, bychom ho pak slyšeli, že by hlas jeho nic neplatil ani mezi jiné počítán nebyl. Ku kterémuž zdání mému když všickni jiní přistoupili a pan hejtman taky je schválil i opáčil obšírně, přimlouvali jsme se k času a k osobám, kdy a skrze které by to vykonáno býti mohlo: někteří se přimlouvali ku panu Teufflovi, protože dobře německy mluví a že tyto věci dobře jemu přednesti moci bude; jiní ku panu z Roupova a ku panu hraběti z Turnu, také pro německou řeč. Já pak když na mne přimlůva přišla, promluvil jsem, že co jiné k tomu přivodí, aby se přimlouvali ku panu Teufflovi, to že jest výmluvný v německém jazyku, to že mne od toho odvodí, znaje jej býti poněkud takové věci nedokonalým v jazyku Českém; my že budeme míti činiti s pánem kardynálem o jazyk český neb moravský, vyšleme k němu z soudu moravského, jsme v zemi moravské, a že chceme k němu vypraviti osobu tu, která by s ním německy mluvila? Aby se posoudilo, co on k tomu řekne, jaká consequentí z toho půjde, a nebude-li on mysliti snad taky (přijde-li kdy s ním o to k ňaké rozepři) mluvíti, že nechceme jemu trpěti v soudu německé řeči užívati a že k němu sami s německým poselstvím vypravujeme? Abychom nečinili hanby své vlasti a svému jazyku a poněvadž ještě máme lidí, kteří umějí česky mluvíti, bychom z těch některého k sobě vybrali a k němu vyslali. Já že se přimlouvám pro vážnost soudu, pro vzácnost osoby jeho, aby k němu pan z Doubravice jakožto místodržící nejvyššího komorníka a nejvyšší pan hofrychtýř vypraveni byli. Po mé přimlůvě všickni pustili od pana Teuffla a ke mně se přimlouvali. Ale já jsem se vymluvil nepřátelstvím tím, které jest mezi mnou a bratrem jeho podkomořím, tolikéž aby pro mé náboženství soud v nějaké domnění nepřišel, že se (jakž oni mají obyčej říkati), Pikhartům namluviti dal. Přispěl mi také v tom pán hejtman a pomohl mne omluviti. A tak když o osobu, která by se k tomu poselství hodila, byli v starosti, já jsem zase promluvil, že jiného se nám vyslati netrefí, než ty dva ode mně jmenované pány ouředníky; avšak že se v té věci tento prostředek vyhledati může, poněvadž pán hejtman, jak jsem z něho srozuměl, jest té vůle, zejtrejšého dne pána biskupa navštívit, aby s sebou vzal pana hofrychtýře a pod spůsobem navštívení, aby mu tyto věci předložil a nějak pěkně jej v tom oblomil, aby nám potom nebylo potřebí v nějaké odpory s ním vcházeti. Všickni tu cestu schválili a pán hejtman i pán hofrychtýř to k sobě přijali. A tak rozstoupivše se vyhlašování zase byli pūhonové.

Jakub Hroch Jalůvka Bernarta Pivče z zatknyné; ohlásil se

Holomoučané že jsou se k němu zachovali podle pořádku. Nestal Pivče, ukázáno na pořádek.

Pan Parchvic pana Honse Vladislava z Fulššteina z zatkně pod Holomoučany. Nestál; když púhon byl třikráte vyhlášen a Olo-múčané oznámili, že ho vzali na závazek cti a víry, že ku púhonům svým státi bude, ukázáno na pořádek; a tak ti oba, kdyby strany jejich po vyhlášení všech púhonův byly chtěly dáti stané na poctivost jejich, byli-by o poctivost přišli; ale nedaly než toliko na peníze.

Pavel Doumbravský z Dolní Doumbravy pana Ondřeje Tikovského z zatkně a zatkl jej pod pánem hofrychtyřem na panství Broumovském. Nestál pan Ondřej. Ohlásil se pán hofrychtyř, že jest ho púhon na panství Broumovském nezastihl a tak že vedlé pořádku když bylo po nejposlednějších púhonech, jest zase jej pánům ouředníkům odeslal. Zoubek komorník menší ozval se k tomu, že tak jest, ale že jest on zas původu púhon navrátil. Původ dal od sebe promluvíti: že tomu srozumívá, žeby Tikovský byl zde v Holomouci a proto že za opatření žádá. Ačkoli byli o to mezi námi odporové, však když jsem já přivedl příklad pana Karla Kríneckého s Bernartem Lhotským a i příčinu tu oznámil, že Tikovský, poněvadž ho pán hofrychtyř v Holomouci zatknouti nemůže a Holomoučané, poněvadž pod nimi zatknut není, púhonu přijíti povinni nebudou, jináče k stání přiveden nebude, zůstáno na tom, aby mu pan hejtman dal list otevřený podlé pořádku: a tak mu pán hejtman oznámil, aby se k němu dal najíti, že chce se zachovati vedlé pořádku.

Fol. 129. Paní Anna Marie z Kunovic pana Jana Jetricha z Kunovic bratra svého o položení smlouvy z sumy 13 tisíc hřívěn; platí hřívna 64 gr. č. Šlivic promluvil, že jest panu z Kunovic rok nemocný dán; Radešínský na místě paní proti tomu, že se proti položení listův rok nemocný nedává, že jest pan z Kunovic smlouvu mohl poslati, že mu nebylo potřebí k ní státi. Stoupili jsme se a poněvadž zjevný jest v tom pořádek, ukázali jsme Radešínskému: jest-li pan z Kunovic nepoloží smlouvy do vyhlášení všech púhonův, že bude věděti, co za pořádek. A rovně se trefilo, že to byl nejposlednější púhon, a tak Radešínský dal stané na sumu tu všecku, kteráž vynáší málo méně než 40 tisíc zlatých. Když všickni púhonové obojího práva i Svato-Martínského i Svato-Jířského byli vyhlášeni, vzat podle pořádku púhon nejprvnější z Svato-Martínských mezi panem Prokuratorem a opatem Velehradským a poněvadž se to dotejkalo hranic, žádal opat, aby ouřad na to veden byl; a tak učiněn nález na ouřad: mezi N. a N. páni nalezli, aby na to ouřad veden byl a páni slyšíce ouřednky menší, svědky a průvody obojí strany na to nález učiniti ráci.

Outerý.

Hned po zasednutí pán hejtman svolal potaz a oznámil, že vedle včerejšího snešení našeho maje s sebou pana hofrychtyře jest dnes pána biskupa navštívil, a po jiných řečích taky to, oč včera mezi námi promlouváno bylo, jemu obšírně a však pěkně a povlovně předložil, ukazuje předně rozdíl mezi biskupy, že jedni z práva, druhí z milosti v soudu sedají a k tomu na místě našem, že on jakožto pán z země této z práva mezi námi, pokudžby chtěl, sedati může, se ohlašuje, a co dále strany mluvení v potazu jazykem německým neb jinším cizím mezi námi uvažováno bylo, v známost uvozuje, a tudy z daleka návěští dávaje, aby se prvé řeči naší vyučil, nežli by se do prostředku

našeho dostal, však s tou zjevnou protestací, že bude-li německy neb jináč než moravsky mluvíti, že mu toho trpěti nebudeme, a že bychom ho pak slyšeli, hlas jeho nič platiti nemá. Na to že jest nejprvé dosti mírně odpovídati začal, než potom že se hněval a sápal, suma pak odpovědi jeho že tato jest: že ačkoli ví, kterak při uvozování do soudu biskupa Albína ¹⁾ mezi ním a pány soudci odpor o to byl, aby biskupové, kteříby páni nebyli, měli z milosti do soudu bráni býti; avšak že on, věda o pořádku našem a maje také knihu pana Tovačovského sám to uznává, že v tom právi jsme a že sami biskupové z rodův panských mezi námi sedati mají, on pak, poněvadž pánem jest, že práva svého se držeti chce, zvláště maje toho příklad na předcích svých a poručení od JMti Císařské, aby v soudu sedal. Moravsky že neumí, k tomu že se zná, na větším díle že rozumí, avšak pronunciačí že nemůže dosáhnouti; ale že se pomalu učí a učiti chce, nicméně že to jemu k žádné překážce býti nemůže a nebude, poněvadž ukázati to může, že jiným dovolováno bylo německy mluvíti, ano že i před právem německy čteno bylo. Aby pak německy mezi námi mluvíti nemohl, že v latině bude mluvíti poněvadž to provede, že se prvě latinským jazykem všecko právo řídilo. Mezi námi že jako špalek seděti nechce, než čemu rozuměti bude podlé dobrého svědomí že se k tomu přimlouvati chce; budeme-li mu toho brániti, že se uteče k J. M. C., kteráž jako vrch a hlava práva mezi námi rozsudek učiní. Při čemž bylo, jakž od p. hejtmana tak od p. hofrychtýře nemálo specifice vypravováno, jak sobě v řečích a spůsobích počínal. Po kteréž relací p. hejtman podal na nás, co činiti? Pan z Doubravice a ti, kteří přede mnou hlas měli, přimlouvali se, poněvadž sám sobě srozuměti nechce, abychom ho tak nechali a do soudu nebrali. Ale já a všickni jiní po mně na odpor jsem tomu nastoupil a radil, abychom mu to, co jeho jest, nebrali t. v soudu sedati jemu nebránili, než taky, abychom sobě toho, což naše jest, bráti nedali t. jináč než moravsky mluvíti nedopouštěli a na tom abychom stáli, by cokoli z toho pojíti mohlo, že pán náš, poněvadž nám přísahu učinil, taky nad našemi zvyklostmi a starobylými obyčeji ruku držeti ráčí. Při čemž někteří se tak rozhorlili, že pravili, nežliby dopustili, aby se v potazu jinším než naším vlastním jazykem mluvilo, žeby raději vlast opustili, k čemuž pan hofrychtýř připomenul, že jeden z starých pánův z Pernštejna měl praviti, že kdyby věděl, že který z jeho synů má německy mluvíti, žeby mu přál, aby raději štěkal jako pes. A pan hejtman k tomu se přimluvil, že jednoho času pan Zděnek Kavka z Říčan, který byl velmi šprýmovný pán, přišel do Prahy a tam jsa, navštívil pana Vratislava z Pernštejna, nejvyššího Českého kanclíře, u něhož když byl, přitrefilo se, že pan kanclíř musil za příčinou nějakých zaměstknání odjíti a odcházejce poručil synu svému panu Janovi, aby za tím, ažby přišel, s p. z Říčan rozprávěl, tak aby mu chvíle dlouhá nebyla. Ale pan Jan místo rozprávění s pánem dal se v tlachání s Vluchy a s Španěly, kteří tu byli, a poněvadž vlastnost toho jazyka to často s sebou přináší, aby se užívala particula affirmationis „si, si pan z Říčan rozhněvav se, převrátil mu to a řekl: si, si, si jeb svou mater, ši jenom tak, aby potom páratí mohl a uměl. A tak když na tom zůstáno

¹⁾ Byl to biskup Tomáš Albín z Helfenburku, narozen v Strakově v Čechách. Byl volen na biskupství 8. března 1574 a zemřel 10. března 1575. Viz Volného kirsch. Top. Ol. Erzđ. I. pag. 74.

bylo, poručil pan hejtman z potazu panu Jiříkovi z Vrba a panu Emerichovi Dozymu z pánův a panu Vilímovi Žoubkovi komorníku práva menšího v kraji Olomouckém a panu Janovi z Bukuvky a promluvil k nim, aby došli k J. Mti panu biskupu Holomouckému a oznámili od J. Mti přátelství jejich a povolné služby a žádali, aby ráčil mezi J. Mti přijíti. ¹⁾

Když oni odešli, kázal pan sudí, aby se začaly půhony vyhlášovali a jest vyhlášeno pořád několik půhonů pana Karla z Lichtenštejna i na místě dvou pánův bratří jeho mladších a nedílných na p. Arkleba z Kunovic, k čemuž pan Vojsko poručník panský v půhonu ohlásil se, že jest věc srovnána. Stoupili jsme se o to, kdež nám oznámil pan hejtman, že má psaní od pana Arkleba z Kunovic nám svědčící; otevřeno jest. Píše v něm, že s raddou doktora svého dříve pil a že nyní do teplice Trenčanské jeti musí a že žádá, přišlo-liby na půhony a roky jeho; odkladu; roku pak nemocného, jakž toho pořádek jest, nežádal. Nicméně podáno na horu ku přečtení zjevně a oznámeno potom, aby se po třikráte půhon vyhlásil, což když se stalo, ukázal pan sudí druhé straně na pořádek t. nevstane-li do vzdání soudu, že se bude moci na při stané dáti.

Janovi Kokorskému, který skrze Zykunda Onše žádal roku nemocného, dán jest rok nemocný. Vyhlášeny potom půhony Havla Kurvského z Vrchlabí na pana Emerycha Dozyho; ale poněvadž p. Dozyjša od J. M. poslán ku panu biskupovi tu nestal, jsou z poručení p. sudího odloženy, ažby se zase navrátil.

V tom přišel pan kardynál do soudnice a jak jsme šust vcházející čeládky jeho uslyšeli, hned nás pan hejtman svolal a dotazoval se, jak má k němu promluvit? A jest společně od nás na dolepaných slovech zůstáno, kterýmž, když jsme se rozstoupili, na svá místa zasedli a on před šraňkem se postavil, krátkou řeč jest k němu učinil: „Pane biskupe Holomoucký! Poněvadž starobylý chvalitebný obyčej v této zemi se zachovává a zřízení zemské to vyměřuje, aby biskup Holomoucký, bylliby osoba stavu panského z této země, mohl, ačby chtěl, v soudu zemském sedati a J. M. ráčí Vašnosti za pána zemského míti a držeti, ráčí Vašnost, pokudžby vůle Vti v tom byla, do soudu bráti, v té naději a důvěrnosti, že ráčíte J. M. v dopomáhání a vyhledávání spravedlnosti lidských nápomocni býti. Račte do šraňku vstoupiti a povinnost obyčejnou vykonati.“ Dal od sebe skrze Šponara promluvit,

Fol. 130. že tu lásku od nás vděčně přijímaje nám z ní děkuje a pokudž rozum jeho postačovati moci bude, že chce pánův předkův svých nasledovati a nám v práci této při soudu věrně pomáhati a že té poctivosti, kterou jsme mu učinili, nám jako svým milostivým pánům rád se chce odsluhovati (v čemž podlé zdání mého Šponar přimluvil.) A tak jsme mu kázali do šraňku vstoupiti a jest mu přísaha vydána, kteráž mu čtena jest od Zykunda Onše, jednoho z pisarův menších, poněvadž po smrti Katarynově žádný ještě za mistopisare není vystaven a p. pisar maje nos zarostlý tak mluví, že mu žádný nemůže rozuměti, kdo okolo něho ustavičně není. Avšak tu byl přítomen, bez čehož by se sice ta přísaha nebyla mohla vykonati. Když přísahal, držel pravou ruku na prsech podlé způsobu kněžského, až pod tou kardinálskou

¹⁾ Příběh ten podlé přepisu p. Fr. Palackého vytištěn jest v Čas. čes. mus. roč. 1829 sv. IV str. 104 s vynecháním ovšem všeho, což tehdejší censure závadné se zdálo. Tamtéž vytištěna jest zpráva Zerotína o přijetí jeho do soudu, v našem vydání na začátku podaná. Viz str. 1.

sukničkou které mozzeta řfkají a naší enunciací českou dosti dobře zachovával, ač v některých těžších slovích chyboval.

Po přísaze pak nedočkaje, ažby ho pan komorník vzal a na jeho místo uvedl, šel a usadil se sám. Jak dosedl, pan hejtman nás svolal a u přítomnosti naší předně mu štěstí vinšoval a potom vedlé snešení našeho jej žádal, aby česky mluvil mezi námi, poněvadž to prvé nikdy nebývalo, aby se v potazu jinšího jazyka užívalo a my pro neprotržení pořádkův našich nemohlibychom toho snášeti ani dopouštěti. Na vinšování a gratulacii odpověděl dosti jalově; na druhý pak artykul týměř zuřivě. Suma byla, že on česky mluvíti neumí, latině neb německy že mluvíti chce, zvláště pak latině, poněvadž to prvé se při právě našem zachovávalo, aby se latině mluvilo. Pan hejtman mu dal odpověd, že my Moravci jsme, latině a německy že nerozumíme; jsou-li někteří, kteří rozumějí, že jiní jsou zase, kteří nerozumějí a poněvadž jest ten jeden z našich starobylých zvyklých obyčejův, k nimž pán náš jest nám přísahu učinil, aby při našem právě naším jazykem všecko jednáno bylo, že my také nechceme od toho pustiti. Popudil se a pověděl, že on nechce mezi námi býti špalkem, načež mu pan hejtman řekl, že my také nechceme seděti tu jako blázni a hlúší, aby se k nám mluvilo a my abychom nevěděli, co se mluví. A tak otázal se p. hejtmana, jest-li jsme se na tom ustanovili, abychom tu nedali mluvíti latině neb německy? Odpověd dal pan hejtman, že jsme se ustanovili na tom, aby mezi námi nebylo mluveno jináč než moravsky. Otázal se podruhé; pan hejtman touž odpověd dal. Otázal se po třetí. Tak pan hejtman ohlídl se na nás a řekl k němu: „proč se mně tak často ptáti ráčíte, zdalíž já sám od sebe mluvíím? Já Vašnosti pravím co mi od J. M. poručeno jest, k čemuž jsme my se všickni ochotně přiznali. A tak biskup přestal a tím zavřel že bude věděti, co činiti a jak a kam to vzněsti. Oznámil pan hejtman, že jest v tom naše dobrá vůle.

A tak když jsme zasedli, navrátil se pisář na půhony Kurovského s Dozým; oč jej viní o tom jest zapsáno nejednou v této knize. Ale nenastupoval nyní Dozy na prvnější obrany, nýbrž toliko se tím hájil, že to věc jeho není, že jest nápadníkem n. p. Anny z Kunštatu a přivozoval ku paměti J. M., jakž předešlé ohlášení p. Janaura tak i supplikací sester nebožtka pana Václava Tetaura. A při tom oznamoval, že jest se on podlé smlouvy zachoval, co mělo na hotově položeno býti, pokládal, co na termíny, to také že již vyplnil a nejposlednější termín k tomuto soudu že s sebou přivezl a tak že již nic více za ním nezůstává. Když J. M. rozsouzeno bude, kdoby byl nápadníkem paní Anny z Kunštatu a komu ty peníze náležeti nápadem budou, že pan Havel bude moci toho hleděti; při čemž žádal, aby ta smlouva, kterouž učinil s panem Václavem Tetaurem o Vyzovíce čtena byla. Pan Havel proti tomu dával svou zprávu, že jest mu se p. Anna z Kunštatu zapsala, pokudžby co za pána jejího, p. Václava Tetaura více dal, nežli se 20 tisíc, které za Vyzovíce položeny jsou, vyplatiti mohlo, aby mu to z sumy 16.000 jí na tom statku vlastně náležitých, poráženo bylo. A poněvadž on ví, že takových 16.000 za panem Dozým jest, že neví koho jiného o to poháněti a na kom se hojiti a podlé toho žádal, aby zapsání paní z Kunštatu a svědkové jeho čtení byli. Oboje strana své mluvení nejednou opakovala a tak jsme se stoupili a uvažovali, mělyby ty věci, které strany ukazují t. smlouva o Vyzovíce, zapsání paní z Kunštatu a svědkové Havlovi čtení býti? Když přímluvy okolo šly

dokud od nejvyššího pana sudho, aneb jeho náměstníka propuštěn nebude.

O minulém sněmě bylo panům z kapitoly poručeno, aby při tomto soudě ukázali, zač ještě statku svého na dědictví prodati mají. Pročež teď účet podali, a ukázali, že ještě zůstává za 1800 zl. žádajíce aby jim to prominuto bylo; ale oznámeno jim, že to býti nemůže, aby se podle sněšení sněmovního zachovali, ¹⁾

Naposledy pan komorník v ubec oznámil, kteří svědky stavěti neb je sobě vyslyšeti dáti mají, aby je do Litovle stavěli, že tam od úředníkův menších slyšání budou.

A s tím jest soud vzdán.

Soud Brněnský svato-Kunhutský téhož léta (1599.)

Fol 126. Odložen za příčinou rány morové, ač jsem já pro svou nemoc nercili tomu odkladu přítomen býti, než ani do Brna sjeti nemohl.

Soud Holomoucký svato-Tříkralský léta 1600.

F1. 126 b Není držán tolikéž za příčinou morového povětří, které se až dosavad v Holomouci rozmáhalo.

¹⁾ Vyjmouc biskupa Olomouckého bylo právo klášterův a jiných duchovenských korporací, statky deskové držeti a kupovati velmi obmesené. L. 1518 a 1575 rozkázáno, že knězi žádných statků pod pokutou konfiskací kupovati nesmějí leč pod tím, že kupující nový statek, od statků, které již drželi, tolik odprodají, zač novo koupený statek stojí. Když kapitola Olomoucká koupila statek Bystřický, musela následkem toho od ostatních statků takovou část, která se kupní ceně Bystřice vyrovnala, odprodati a sněmové l. 1596 a 1599 úsilovně na ni o to doléhali, ať poslední již kauovníkům hrozil, že neucín-li toho, „úředníci menší mají se na díl statku Bystřického, což by za šest tisíc stálo, na místě panův stavův zvésti.“

Soud Brněnský postní téhož léta 1600.

Odložen pro mor, o kterém Brňané sami vysvědčili, snešením Fo l. 127 panův stavův na sněmě obecním v Znojmě o hromnicích držaném.

Soud Holomoucký svato-Janský léta 1600.

Pondělí.

Poněvadž v sobotu bylo s. Jana, nesjeli se páni soud-F. 127. b. cové na ten den vedlé starobylého pořádku, než teprv v neděli a někteří v pondělí ráno, mezi nimiž jsem i já byl a téměř nejposlednější, vystřihaje se, aby na mně nebyl vložen ouřad sudský, čehož jsem i dovedl; nebo pro mé prodlívání dány jsou klíče od desk panu Janovi z Vrbna, ažby se nejvyšší pán sudí z Vídně navrátil.

Nesjelo se mnoho pánů soudcův; někteří se vymlouvali nemocí, jako p. Arkleb z Kunovic a pan Jan Hodějovský; někteří pak za příčinami slušnými postaviti se nemohli, jako nejvyšší pán komorník, kterýž jsa zatčen od pana Václava bratra svého nenadále v Polné musil se na poště do Prahy vypraviti a místo své panem Smilem z Doubravice osaditi. O panu Voldřichovi Krajířovi nevědělo se v jistotě, jest-li živ či mrtev. A tak ti, kteří se sjeli, byli: Pan hejtman, pan Smil z Doubravice, pan Jan z Vrbna, pan Jan starší z Žerotína, pan Vilím z Roupova, pan Jeroným hrabě z Turnu, Já, pan Viktorýn z Žerotína, pan Vikhart hrabě z Salmu, pan Kryštof Teuffl; a z vládyk: pan Bernart z Drnovic, nejvyšší hofrychtýř, pan Mikuláš Kobylka, pan Václav z Zahrádek, p. Arkleb z Vičkova.

Prvé než jsem já mezi J. Mti přišel, přinešeny dcky na horu a pūhonové se vyhlašovati začali, mezi kterýmiž byl pana Jana Odkolka z Oujezde na p. Mikuláše staršího Kobylku o ňaké svědomí. Ohlásil se pohnaný, že mu pūhon dodán není a nalezeno, že to sešlo pūhončím z těch neprodaných jedním, kterýž dal druhému pūhončím již prodanému ten pūhon nésti a on toho obmeškal. Protož poručeno od pana sudího, aby se k němu zachovalo vedlé zřízení zemského, t. aby byl kyjem bit před právem a seděl dvě neděle na rathouze.

Vyhlášen také pan Jan Čejka za purkrabího zemského na místě nebožtíka pana Kataryna; vyhlašoval jej pan hejtman sedě na svém místě a kubci nejprv že ho sobě za purkrabího volil, oznámil; potom i k němu promluvení učinil

a když on na to odpověď dal, kázal mu do šraňku vstoupiti a povinnost vykonati.

Když jsem já se potom na horu dostal a na místo své dosedl, vyhlášen pňhon pana Voldřicha z Kounic, kterýmž pana Jana Krčmu pohoni a postavil v něm za poručníky p. Vilřma z Roupova a Daniele Šponara, kteří se ohlásili, že o tom pňhonu nic nevědí; pan Krčma taky oznámil, že na dědictví nic nemaje k tomuto právu nepřisluší, nebo statek svůj dědičný prodal a manský toliko zachoval. Kázali jsme ten pňhon vymazati, nebo takový jest pořádek, aby se jedno právo s druhým t. manské s zemským nemíchalo.

Pol. 128. Vyhlašovali se potom pořád jiní pňhonové, a když jsme se jednou za příčinou nestání původní strany sstoupili, pan hejtman nám přednesl strany pana kadynála, mělliby do soudu vzat býti? Ti, kteří se přede mnou přimlouvali, krátce toho odbyli; když potom na mne přimluva podána jest, oznámil jsem své zdání takto: Předně, že bych se k tomu přimlouvati chtěl, poněvadž dvou ouředníkův nejvyšších při soudu není, abychom toho až do příjezdu některého z nich uvažování odložili; avšak poněvadž by snadno pan kardynál jakož ten, který snadno pohnut býti může, a ledajakými domněniami se spravuje, náš odklad k něčemu jinému připisovati mohl, že vidí mi se, abychom s tou věcí neprodřívali; pořádek náš že s sebou to přináší, aby biskup, byl-li by pán, z práva v soudu sedal, ne proto, že biskupem jest, než proto, že pánem jest, poněvadž soud náš od starodávna jest soud panský a páni v něm sedati mají. Ač pak koli v knize pana Stibora z Oimburka, jináč Tovačovského zjevně se dokládá, že biskup má v soudu sedati, byl-li by pán zemský a to slovíčko „zemský“ bezbochyby se vztahovalo na rody panské Moravské, dokud ještě Rakušané a jiní Němci tak mezi nás se nezmišeli a za tou příčinou i strany osoby pána kardynála, byl-li by on pán zemský, neb ne, mohla by ňaká pochybnost vzniknouti, avšak poněvadž nyní není čas na subtilní hádky nastupovati a k tomu jest věc vědomá, že otec jeho, pan Adam z Dytrychšteina do země za obyvatele stavu panského přijat jest, v zemi statek měl, který po smrti jeho synové zdědili, on pak kardynál sám, že dlouhý čas díl toho držel, bratr jeho pan Zikmund taky do rodův starožitných přijat jest, z čehož všeho více se souditi může, že by pánem zemským byl, než-li žeby nebyl, že vidí mi se, že má do soudu vzat býti a v soudu sedati. Ač kdyby na to hleděti chtěl, že pánem jest mladým, pořádků našich nepovědomým a k tomu, že jazyku našemu nerozumí, neměl by hrubě oš státi, aby do soudu dostati se měl, věda, že bude museti k němu přísahu velkou učiniti a podlé té přísahy taky se chovati. Ale když malá naděje o tom jest, aby více na to, že přísaze své v nepovědomosti jazyka a zřizení našeho dosti činiti moci nebude, než na to, aby skrzevá nesedání jeho v soudu důstojenství a sláve jeho něco neubylo, mysliti měl, že musíme my s strany naší opatrovati, aby pořádkům naším a starobylým obyčejům skrze pýchů jeho z jednné a ignorantův z druhé částky ňaká přítrž se nestala. Protož že zdání mé jest, aby dvě osoby z soudu k němu poslány byly, kteréžby mu od nás, jakž pořádek v zemi této strany přijímání biskupův Olomouckých do soudu se zachovává, t. že biskupové, kteří jsou páni zemští z práva,

kteří pak nejsou páni zemští, z samé toliko milosti do něho bráni bývají, oznámily, my pak že majíce, jeho za pana zemského jakožto landfrydníka, že nejsme proti tomu, pokudžby chtěl (neb toho na vůli má), aby neměl mezi námi sedati, než že se mu v tom ohlašujeme, poněvadž od starodávna v zemi této při právě jazyku českého se užívá a žádnému až posavad aby v potazu jiným než českým jazykem mluvíti měl, trpíno nebylo, žebychom tolikéž jemu, aby mezi námi německy mluvíti měl, dopustiti nikoli nemohli, jakž pro zachování starobylého pořádku, tak pro nezlehčení vlastního našeho jazyka. A protož aby se na to rozmyslil, taky bychom s ním skrze to v odpory, nějaké vjíti nemuseli; nebo jestli žeby jiným jazykem než Českým mluvil, bychom ho pak slyšeli, že by hlas jeho nic neplatil ani mezi jiné počítán nebyl. Ku kterémuž zdání mému když všickni jiní přistoupili a pan hejtman taky je schválil i opáčil obšírně, přimlouvali jsme se k času a k osobám, kdy a skrze které by to vykonáno býti mohlo: někteří se přimlouvali ku panu Teufflovi, protože dobře německy mluví a že tyto věci dobře jemu přednesti moci bude; jiní ku panu z Roupova a ku panu hraběti z Turnu, také pro německou řeč. Já pak když na mne přimlůva přišla, promluvil jsem, že co jiné k tomu přivodí, aby se přimlouvali ku panu Teufflovi, to že jest výmluvný v německém jazyku, to že mne od toho odvodí, znaje jej býti poněkud takové věci nedokonalým v jazyku Českém; my že budeme míti činiti s pánem kardynálem o jazyk český neb moravský, vyšleme k němu z soudu moravského, jsme v zemi moravské, a že chceme k němu vypraviti osobu tu, která by s ním německy mluvila? Aby se posoudilo, co on k tomu řekne, jaká consequentií z toho půjde, a nebude-li on mysliti i snad taky (přijde-li kdy s ním o to k ňaké rozepři) mluvíti, že nechceme jemu trpěti v soudu německé řeči užívati a že k němu sami s ně-^{F. 128. b.} meckým poselstvím vypravujeme? Abychom nečinili hanby své vlasti a svému jazyku a poněvadž ještě máme lidí, kteří umějí česky mluvíti, bychom z těch některého k sobě vybrali a k němu vyslali. Já že se přimlouvám pro vážnost soudu, pro vzácnost osoby jeho, aby k němu pan z Doubravice jakožto místodržící nejvyššího komorníka a nejvyšší pan hofrychtýř vypraveni byli. Po mé přimlůvě všickni pustili od pana Teuffla a ke mně se přimlouvali. Ale já jsem se vymluvil nepřátelstvím tím, které jest mezi mnou a bratrem jeho podkomořím, tolikéž aby pro mé náboženství soud v nějaké domněnání nepřišel, že se (jakž oni mají obyčej říkati), Pikhartům namluviti dal. Přispěl mi také v tom pán hejtman a pomohl mne omluviti. A tak když o osobu, která by se k tomu poselství hodila, byli v starosti, já jsem zase promluvil, že jiného se nám vyslati netrefí, než ty dva ode mně jmenované pány ouředníky; avšak že se v té věci tento prostředek vyhledati může, poněvadž pán hejtman, jak jsem z něho srozuměl, jest té vůle, zejtrějšího dne pána biskupa navštívit, aby s sebou vzal pana hofrychtýře a pod spůsobem navštívení, aby mu tyto věci předložil a nějak pěkně jej v tom oblomil, aby nám potom nebylo potřebí v nějaké odpory s ním vcházeti. Všickni tu cestu schválili a pán hejtman i pán hofrychtýř to k sobě přijali. A tak rozstoupivše se vyhlásování zase byli pánhonové.

Jakub Hroch Jalůvka Bernarta Pivče z zatkyně; ohlásili se

Holomoučané že jsou se k němu zachovali podle pořádku. Nestal Pivče, ukázáno na pořádek.

Pan Parchvic pana Honse Vladislava z Fulnšteina z zatkyne pod Holomoučany. Nestál; když púhon byl tñikráté vyhlášen a Olo-múčané oznámili, že ho vzali na závazek cti a víry, že ku púhonúm svým státi bude, ukázáno na pořádek; a tak ti oba, kdyby strany jejich po vyhlášení všech púhonúv byly chtěly dáti stané na poctivost jejich, byli-by o poctivost přišli; ale nedaly než toliko na peníze.

Pavel Doumbravský z Dolní Doumbravy pana Ondřeje Tikovského z zatkyne a zatkl jej pod pánem hofrychtyřem na panství Broumovském. Nestál pan Ondřej. Ohlásil se pán hofrychtyř, že jest ho púhon na panství Broumovském nezastihl a tak že vedlé pořádku když bylo po nejposlednějších púhonech, jest zase jej pánúm ouředníkúm odeslal. Zoubek komorník menší ozval se k tomu, že tak jest, ale že jest on zas původu púhon navrátil. Púvod dal od sebe promluvíti: že tomu srozumívá, žeby Tikovský byl zde v Holomouci a proto že za opatření žádá. Ačkoli byli o to mezi námi odporové, však když jsem já přivedl příklad pana Karla Křineckého s Bernartem Lhotským a i příčinu tu oznámil, že Tikovský, poněvadž ho pán hofrychtyř v Holomouci zatknouti nemúže a Holomoučané, poněvadž pod nimi zatknut není, púhonu přijíti povinni nebudou, jináče k stání přiveden nebude, zústáno na tom, aby mu pan hejtman dal list otevřený podlé pořádku: a tak mu pán hejtman oznámil, aby se k němu dal najíti, že chce se zachovati vedlé pořádku.

Fol. 129. Paní Anna Marie z Kunovic pana Jana Jetricha z Kunovic bratra svého o položení smlouvy z sumy 13 tisíc hřiven; platí hřivna 64 gr. č. Slivic promluvil, že jest panu z Kunovic rok nemocný dán; Radešínský na místě paní proti tomu, že se proti položení listúv rok nemocný nedává, že jest pan z Kunovic smlouvu mohl poslati, že mu nebylo potřebí k ní státi. Stoupili jsme se a poněvadž zjevný jest v tom pořádek, ukázali jsme Radešínskému: jest-li pan z Kunovic nepoloží smlouvy do vyhlášení všech púhonúv, že bude věděti, co za pořádek. A rovně se trefilo, že to byl nejposlednějši púhon, a tak Radešínský dal stané na sumu tu všecku, kteráž vynáší málo méně než 40 tisíc zlatých. Když všickni púhonové obojího práva i Svato-Martínského i Svato-Jířského byli vyhlášení, vzat podle pořádku púhon nejprvnějši z Svato-Martínských mezi panem Prokurátorem a opatem Velehradským a poněvadž se to dotejkalo hranic, žádal opat, aby ouřad na to veden byl; a tak učiněn nález na ouřad: mezi N. a N. páni nalezli, aby na to ouřad veden byl a páni slyšíce ouřednfsky menší, svědky a průvody obojí strany na to nález učiniti ráčí.

Outerý.

Hned po zasednutí pán hejtman svolal potaz a oznámil, že vedlé včerejšiho snešení našeho maje s sebou pana hofrychtyře jest dnes pána biskupa navštívil, a po jiných řečích taky to, oč včera mezi námi promlouváno bylo, jemu obšírně a však pěkně a povlovně předložil, ukazuje předně rozdíl mezi biskupy, že jedni z práva, druhí z milosti v soudu sedají a k tomu na místě našem, že on jakožto pán z země této z práva mezi námi, pokudžby chtěl, sedati múže, se ohlašuje, a co dále strany mluvení v potazu jazykem německým neb jinším cizím mezi námi uvažováno bylo, v známost uvozuje, a tudy z daleka návěští dávaje, aby se prvé řeči naší vyučil, nežli by se do prostředku

našeho dostal, však s tou zjevnou protestací, že bude-li německy neb jináč než moravsky mluvit, že mu toho trpěti nebudeme, a že bychom ho pak slyšeli, hlas jeho nič platiti nemá. Na to že jest nejprvé dosti mírně odpovídati začal, než potom že se hněval a sápal, suma pak odpovědi jeho že tato jest: že ačkoli ví, kterak při uvozování do soudu biskupa Albína ¹⁾ mezi ním a pány soudci odpor o to byl, aby biskupové, kteříby páni nebyli, měli z milosti do soudu bráni býti; avšak že on, věda o pořádku našem a maje také knihu pana Tovačovského sám to uznává, že v tom právi jsme a že sami biskupové z rodův panských mezi námi sedati mají, on pak, poněvadž pánem jest, že práva svého se držeti chce, zvláště maje toho příklad na předcích svých a poručení od JMti Císařské, aby v soudu sedal. Moravsky že neumí, k tomu že se zná, na větším díle že rozumí, avšak pronuciací že nemůže dosáhnouti; ale že se pomalu učí a učiti chce, nicméně že to jemu k žádné překážce býti nemůže a nebude, poněvadž ukázati to může, že jiným dovolováno bylo německy mluvit, ano že i před právem německy čteno bylo. Aby pak německy mezi námi mluvit nemohl, že v latině bude mluvit poněvadž to provede, že se prvé latinským jazykem všecko právo řídilo. Mezi námi že jako špalek seděti nechce, než čemu rozuměti bude podlé dobrého svědomí že se k tomu přimlouvati chce; budeme-li mu toho brániti, že se uteče k J. M. C., kteráž jako vrch a hlava práva mezi námi rozsudek učiní. Při čemž bylo, jakž od p. hejtmana tak od p. hofrychtýře nemálo specifiče vypravováno, jak sobě v řečích a spůsobích počínal. Po kteréž relací p. hejtman podal na nás, co činiti? Pan z Doubravice a ti, kteří přede mnou hlas měli, přimlouvali se, poněvadž sám sobě srozuměti nechce, abychom ho tak nechali a do soudu nebrali. Ale já a všickni jiní po mně na odpor jsem tomu nastoupil a radil, abychom mu to, co jeho jest, nebrali t. v soudu sedati jemu nebránili, než taky, abychom sobě toho, což naše jest, bráti nedali t. jináč než moravsky mluvit nedopouštěli a na tom abychom stáli, by cokoli z toho pojiti mohlo, že pán náš, poněvadž nám přísahu učinil, taky nad našimi zvyklostmi a starobylými obyčeji ruku držeti ráčí. Při čemž někteří se tak rozhorlili, že pravi- F. 129. b. vili, nežliby dopustili, aby se v potazu jinším než naším vlastním jazykem mluvilo, žeby raději vlast opustili, k čemuž pan hofrychtýř připomenul, že jeden z starých pánův z Pernštejna měl praviti, že kdyby věděl, že který z jeho synů má německy mluvit, žeby mu přál, aby raději štěkal jako pes. A pan hejtman k tomu se přimluvil, že jednoho času pan Zděnek Kavka z Říčan, který byl velmi šprýmovný pán, přišel do Prahy a tam jsa, navštívil pana Vratislava z Pernštejna, nejvyššího Českého kanclíře, u něhož když byl, přítrefilo se, že pan kanclíř musil za příčinou nějakých zaměstknání odjíti a odcházejce poručil synu svému panu Janovi, aby za tím, ažby přišel, s p. z Říčan rozprávěl, tak aby mu chvíle dlouhá nebyla. Ale pan Jan místo rozprávění s pánem dal se v tlachání s Vlachy a s Španěly, kteří tu byli, a poněvadž vlastnost toho jazyka to často s sebou přináší, aby se užívala particula affirmationis „si, si pan z Říčan rozhněvav se, převrátil mu to a řekl: si, si, si jeb svou mater, ši jenom tak, aby potom páratí mohl a uměl. A tak když na tom zůstáno

¹⁾ Byl to biskup Tomáš Albín z Helfenburku, narozen v Strakově v Čechách. Byl volen na biskupství 8. března 1574 a zemřel 10. března 1575. Viz Volného kirch. Top. Ol. Erzd. I. pag. 74.

bylo, poručil pan hejtman z potazu panu Jiříkovi z Vrbna a panu Émerichovi Dozymu z pánův a panu Vilímovi Žoubkovi komorníku práva menšího v kraji Olomouckém a panu Janovi z Bukuvky a promluvil k nim, aby došli k J. Mti panu biskupu Holomouckému a oznámili od J. Mti přátelství jejich a povolné služby a žádali, aby ráčil mezi J. Mti přijíti. ¹⁾

Když oni odešli, kázal pan sudí, aby se začaly půhony vyhlásovati a jest vyhlášeno pořad několik půhonů pana Karla z Lichtenštejna i na místě dvou pánův bratří jeho mladších a nedílných na p. Arkleba z Kunovic, k čemuž pan Vojsko poručník panský v půhonu ohlásil se, že jest věc srovnána. Stoupili jsme se o to, kdež nám oznámil pan hejtman, že má psaní od pana Arkleba z Kunovic nám svědčící; otevřeno jest. Píše v něm, že s raddou doktora svého dříve pil a že nyní do teplice Trenčanské jeti musí a že žádá, přišlo-liby na půhony a roky jeho, odkladu; roku pak nemocného, jakž toho pořádek jest, nežádal. Nicméně podáno na horu ku přečtení zjevně a oznámeno potom, aby se po třikráte půhon vyhlásil, což když se stalo, ukázal pan sudí druhé straně na pořádek t. nevstane-li do vzdání soudu, že se bude moci na při stané dáti.

Janovi Kokorskému, který skrze Zykunda Onše žádal roku nemocného, dán jest rok nemocný. Vyhlášeny potom půhony Havla Kurvského z Vrchlabí na pana Emerycha Dozyho; ale poněvadž p. Dozy jša od J. M. poslán ku panu biskupovi tu nestal, jsou z poručení p. sudího odloženy, ažby se zase navrátil.

V tom přišel pan kardynál do soudnice a jak jsme šust vcházející čeládky jeho uslyšeli, hned nás pan hejtman svolal a dotazoval se, jak má k němu promluvíti? A jest společně od nás na dolepaných slovech zůstáno, kterýmiž, když jsme se roztoupili, na svá místa zasedli a on před šraňkem se postavil, krátkou řeč jest k němu učinil: „Pane biskupe Holomoucký! Poněvadž starobylý chvalitebný obyčej v této zemi se zachovává a zřízení zemské to vyměřuje, aby biskup Holomoucký, bylliby osoba stavu panského z této země, mohl, ačby chtěl, v soudu zemském sedati a J. M. ráčí Vašnosti za pána zemského míti a držeti, ráčí Vašnost, pokudžby vůle Vti v tom byla, do soudu bráti, v té naději a důvěrnosti, že ráčíte J. M. v dopomáhání a vyhledávání spravedlností lidských nápomoci býti. Račte do šraňku vstoupiti a povinnost obyčejnou vykonati.“ Dal od sebe skrze Šponara promluvíti, že tu lásku od nás vděčně přijímaje nám z ní děkuje a pokudž rozum jeho postačovati moci bude, že chce pánův předkův svých nasledovati a nám v práci této při soudu věrně pomáhati a že té poctivosti, kterou jsme mu učinili, nám jako svým milostivým pánům rád se chce odsluhovati (v čemž podlé zdání mého Šponar přimluvil.) A tak jsme mu kázali do šraňku vstoupiti a jest mu přísaha vydána, kteráž mu čtena jest od Zykunda Onše, jednoho z pisarův menších, poněvadž po smrti Katarynově žádný ještě za mistopisáře není vystaven a p. pisar maje nos zarostlý tak mluví, že mu žádný nemáže rozuměti, kdo okolo něho ustavičně není. Avšak tu byl přítomen, bez čehož by se sice ta přísaha nebyla mohla vykonati. Když přísahal, držel pravou ruku na prsech podlé způsobu kněžského, až pod tou kardinálskou

Fol. 130.

¹⁾ Příběh ten podlé přepisu p. Fr. Palackého vytištěn jest v Čas. čes. mus. roč. 1829 sv. IV str. 104 s vynecháním ovšem všeho, což tehdejší censura závadné se zdálo. Tamtéž vytištěna jest zpráva Žerotína o přijetí jeho do soudu, v našem vydání na začátku podaná. Viz str. 1.

sukničkou které mozzeta říkají a naší enunciací českou dosti dobře zachovával, ač v některých těžších slovích chyboval.

Po přísaze pak nedočkaje, ažby ho pan komorník vzal a na jeho místo uvedl, šel a usadil se sám. Jak dosedl, pan hejtman nás svolal a u přítomnosti naší předně mu štěstí vinšoval a potom vedlé snešení našeho jej žádal, aby česky mluvil mezi námi, poněvadž to prvé nikdy nebyvalo, aby se v potazu jinšího jazyka užívalo a my pro neprotržení pořádkův našich nemohlibychom toho snášeti ani dopouštěti. Na vinšování a gratulacii odpověděl dosti jalově; na druhý pak artykul týměř zuřivě. Suma byla, že on česky mluvíti neumí, latině neb německy že mluvíti chce, zvláště pak latině, poněvadž to prvé se při právě našem zachovávalo, aby se latině mluvilo. Pan hejtman mu dal odpověd, že my Moravci jsme, latině a německy že nerozumíme; jsou-li někteří, kteří rozumějí, že jiní jsou zase, kteří nerozumějí a poněvadž jest ten jeden z našich starobyklých zvyklých obyčejův, k nimž pán náš jest nám přísahu učinil, aby při našem právě naším jazykem všecko jednáno bylo, že my také nechceme od toho pustiti. Popudil se a pověděl, že on nechce mezi námi býti špalkem, načež mu pan hejtman řekl, že my také nechceme seděti tu jako blázni a hlusi, aby se k nám mluvilo a my abychom nevěděli, co se mluví. A tak otázal se p. hejtmána, jest-li jsme se na tom ustanovili, abychom mu nedali mluvíti latině neb německy? Odpověd dal pan hejtman, že jsme se ustanovili na tom, aby mezi námi nebylo mluveno jináč než moravsky. Otázal se podruhé; pan hejtman touž odpověd dal. Otázal se po třetí. Tak pan hejtman ohlídl se na nás a řekl k němu: „proč se mně tak často ptáti ráčíte, zdaliž já sám od sebe mluvíím? Já Vašnosti pravím co mi od J. M. poručeno jest, k čemuž jsme my se všickni ochotně přiznali. A tak biskup přestal a tím zavřel že bude věděti, co činiti a jak a kam to vzněsti. Oznámil pan hejtman, že jest v tom naše dobrá vůle.

A tak když jsme zasedli, navrátil se pisař na pňhony Kurovského s Dozým; oč jej viní o tom jest zapsáno nejednou v této knize. Ale nenastupoval nyní Dozy na prvnější obrany, nýbrž toliko se tím hájil, že to věc jeho není, že jest nápadníkem n. p. Anny z Kunštatu a přivozovku ku paměti J. M., jakž předešlé ohlášení p. Janaura tak i supplicací sester nebožtíka pana Václava Tetaura. A při tom oznamoval, že jest se on podlé smlouvy zachoval, co mělo na hotově položeno býti, pokládá, co na termíny, to také že již vyplnil a nejposlednější termín k tomuto soudu že s sebou přivezl a tak že již nic více za ním nezůstává. Když J. M. rozsouzeno bude, kdoby byl nápadníkem paní Anny Fl. 130 b. z Kunštatu a komu ty peníze náležeti nápadem budou, že pan Havel bude moci toho hleděti; při čemž žádal, aby ta smlouva, kterou učinil s panem Václavem Tetaurem o Vyzovice čtena byla. Pan Havel proti tomu dával svou zprávu, že jest mu se p. Anna z Kunštatu zapsala, pokudžby co za pána jejího, p. Václava Tetaura více dal, nežli se 20 tisíc, které za Vyzovice položeny jsou, vyplatiti mohlo, aby mu to z sumy 16.000 jí na tom statku vlastně náležitých, poraženo bylo. A poněvadž on ví, že takových 16.000 za panem Dozým jest, že neví koho jiného o to poháněti a na kom se hojiti a podlé toho žádal, aby zapsání paní z Kunštatu a svědkové jeho čtení byli. Oboje strana své mluvení nejednou opakovala a tak jsme se stoupili a uvažovali, mělyliby ty věci, které strany ukazují t. smlouva o Vyzovice, zapsání paní z Kunštatu a svědkové Havlovi čtení býti? Když přímluvy okolo šly

a na kardinála přišly, nechtěl mluvit, než dal se s námi v novou svadu a vykál nám německy Aller Herrn es habt mitt mir a t. dále. Suma jeho mluvení byla: poněvadž jsme mu zapověděli mluvit, že on nechce více mezi nás přicházeti a ku posměchu sobě tu seděti; než poněvadž mu jest oznámeno o sněmě Znojenském aby ukázal, jaké na to svobody má, aby mejta vysazoval, že jest ty listy s sebou přinesl, aby to ukázati mohl. Za druhé, že mu pan hejtman v svém k němu promluvení dvakráte toliko Vašnost dal a tytul knížecí vypustil a že on kníže jest, aby pak knížetem nebyl, jako biskup, že jest knížetem jako kardinál a ujav tu svou mozzettu řekl der ist fürstlich. Krátce jsme ho odbyli, že mu od nás nič ublíženo není, že on nesedá v soudu jako biskup, než jako pán. A hned zase jsme se k přimlívám svým navrátili a zůstáno na tom, aby smlouva o Vyzovice čtena byla. Po přečtení ji žádal Havel, aby jeho svědkové a zapsání to, které paní z Kunštatu na sebe učinila, čteno bylo. Ohlásil se Dozý, že daremně více žádá, že on tomu neodporuje, aby paní z Kunštatu neměla se jemu zapsati; tomu také že věří, že on jest své za pana Tetaura dal o to že s ním nic činiti nemá, než toliko o to, poněvadž jest on podlé smlouvy peníze položil, že není povinnen, nejsa ani přítelem ani nápadníkem paní Anny z Kunštatu, tomu odpovídati, než on Havel aby sobě hleděl koho chce. Nechtěl na tom Havel přestati, než vždy předece na svém stál. A tak jsme se znovu sstoupili a oznámeno jest Havlovi z potazu, že slyší, že pan Dozý se brání odpovídání; má-li co více k tomu mluvit, aby ukázal, že pan Dozý jest povinnen jemu oddíl z těch 16.000 položiti? Odpověděl že nemá nic jiného než to, co J. M. podává t. zapsání paní z Kunštatu, kvitancí a svědky. A tak jsme se znovu sstoupili a učinili nález: Poněvadž Havel toho neprovedí, aby 16000 zl., které paní Anně z Kunštatu náležely, za Dozým byly, ani neukazuje, aby mu Dozy povinnen by byl z též sumy co platiti, že Dozý tomu pŕihonu odpovídati nemá. Proti jsme pak položili tomu pŕihonu předně: že Dozý také toho neprovedl, aby všecku tu sumu 16000 na rathouz položil (nebo ačkoli se na pamět p. hejt. tahl a p. hejtm. předece na svém místě sedě jemu ji dal, avšak ta pamět toliko na díl a ne na položení všecké sumy se vztahovala). Druhé: pokudžby žádný nápadník k těm penězům se nenalezl anebo odemfely, anebo peníze od Dozyho zle opatřeny byly, aby mohl zase Dozyho jiným pŕihonem avšak mutatis mutandis pohnati.

Když se nález psal, čteno psaní Císaře, v němž se za pana Albrechta Sedlnického a Felicianu Moše přimlouvá, poněvadž jsouce od J. M. C. do Prahy povoláni a majíce tam před J. M. rok spolu, nemohou k soudu zdejšímu postačiti, aby jim roků a pŕihonů jejich až do druhého práva odloženo bylo. Odloženo toho, až na při jejich přijde.

Čtena také supplikacie Hradištských, v níž sobě do Revaiových husarů stěžují; odložena ta věc až do příjezdu pana Illešhazyho, jakož toho, který prvě k vyslyšání té věci nařizen jest.

Středa.

Fol. 181.

Nejprvnější uvažování, jak jsme se sstoupili, bylo o Václava Žalkovského, s nimž p. z Doubravice byl jednal, aby byl písařem menším; ale poněvadž to pán udělal bez našeho vědomí a sám o své ujmě nechtěli jsme k tomu povoliti, nýbrž dána jest panu z Doubravice kapitola.

Zatím kázal pan sudí, pŕihony před sebe vzíti.

Bohuslav Janaur pohnal pana Dozýho; nestal původ a poručník Šmerhovský odepřel poručenství. Ale poněvadž již prvé na tom snešeno jest, aby poručníci při vyhlašování půhonu, chtějí-li v nich státi, se ohlašovali; nechtějí-li pak, aby se vymazati dali a to vůbec nejednou jest z potazu oznámeno, promluvil pan sudí, nebude-li původ neb poručník půhonu žalovati před vzdáním soudu, že ví strana, co za pořádek.

Havel Kurovský pohnal pana Emericha Dozýho o zastoupení proti panu Janovi Jetřichovi z Kunovic; ale, poněvadž panu z Kunovic jest dán rok nemocný, odloženo.

Týmž způsobem také Václava Hřívina a drahně jiných. Jan Korský pohnal pana Emericha Dozýho; nestal poněvadž nemocen jest a roku nemocného žádal i dán jemu jest; avšak poněvadž rok nemocný se dává ku půhonům, kterými někdo pohnán jest, a ne k těm, kterými pohání, protože může poručníka položiti, ukázáno jest na pořádek, jako Janaurovi, aniž to pomohlo, že poručník Šlivic odepřel poručenství.

Bohuslav Drahnovský pohnal Jana Pergara, že jest uveden v rukojemství od Adama syna jeho již nebožtíka a že jest oddílu svého musil zaň položiti sumy hlavní 90 zl. ouroků a škod 10 zl., čehož všeho učiní 100 zl. a on Jan Pergar uvázic se ve všecek statek po témž Adamovi pozůstalý, že mu zase sumy útrat položiti nechce. Bránil nejprvé Pergar půhonu, že o trojí věci pohání o sumu, o ourok a o škody.

Drahnovský proti tomu ukazoval, že v rukojemských věcech podlé snešení všech stavův žádné obrany nepostačují. Pročež jsme se sstoupili a věduce o tom všickni, že tak a nejináče jest, kázal pan sudí z potazu Pergarovi aby odpovídal. Pročež Bohuslav dal čísti kvitanci od hospodáře, že jest tu sumu za Adama Pergara položil, dal taky čísti svědomí vdovy po Adamovi pozůstalé, že jest Jan v vína, obilí, vinohrady a jiné věci Adamovy se uvázal; ítem dal čísti svědky, že jest jiným dluhy Adamovy platil. Jan proti tomu dal od sebe promluvití, že Adam syn jeho nevybytý byl, ačkoli mu živnost ukázal; avšak že ho nikdy nevydělal, nýbrž že jest mu pomáhal, že jest mu dobře činil; vzal-li jest co po jeho smrti, že jest vzal své vlastní; nýbrž dítky jeho že jest k sobě přijal, kteří v statku jeho na místě otce svého spolu s jinými syny jeho rovný díl mají, a totéž k nápadu jako otec jejích právo. Adam že jest neměl té moci na statek jeho se dlužiti, poněvadž synové otcům svým, jakž zřízení zemské ukazuje, nemohou statku zavazovati. Drahnovský zase na odpor tomu ukazoval, že Adam v svém chlebil, svou obzvláštní živnost že měl, v Lošticích purkrecht, v Kounicích vinohrady, na statku otce svého že neseděl, vína a obilí, které Jan pobral, že jest z svého utěžil a tak jest-li se dlužil, že se na své dlužiti musel a poněvadž Jan v pozůstalost jeho se uvázal a jiným dluhy platil, že to J. M. jest-li mu také platiti povinen neb není, k uvážení podává. Pergar zase nastupoval na své důvody a nadto pravil, jestli syn jeho co kupoval, že jest z toho, což on mu dal, kupoval; avšak toho ničím neukazoval a tolikéž k nálezu se volal. Stoupili jsme se a ačkoli o to, že syn otci statku zavazovati nemá, žádného odporu mezi námi nebylo; avšak slyšice od Drahnovského a majíce o tom také vědomost, že jest Adam, když mu otec jeho živnost ukázanou rozhněvav se naň zase pobral, o své živ. byl a což po něm zůstalo a v což se otec jeho po smrti jeho uvázal, vlastní jeho nábytek byl, nad to že

F. 131 b. jiným platil a tudy se za platce vystavil, učinili jsme nález, že jest povinnen Drahnovského podlé pŕihonu upokojiti.

Kryštof Prukner měštĕnĕn Olomoucký pohnal Jana Bukuvku, že o minulém soudĕ, když pŕišlo na jeho pŕihon s týmž Bukuvkou a on ku pŕihonu nestál, jest na něj vedlé pořádku stanĕ dal na 5 kop groší, kteréžto sumy jest jemu až posud nespravil a protož, že jej z té sumy pohánĕ. Bránil se Bukuvka tomu pŕihonu odpovĕdati, ponĕvadž k soudu zemskému z menší sumy než z 14 kop groší se pohánĕti nemŕže, než k menšímu soudu, lečby pán pohánĕl aneb pán pohánĕn byl, ponĕvadž stav panský k žádnému jinému soudu než k tomuto nepŕisluší. Učinĕn na to nález: ponĕvadž z menší sumy vinĕ než k tomuto právu náležĕ, že Jan Bukuvka není povinnen, tomu pŕihonu odpovĕdati.

Adam Martinkovský Petra Pražmu, že zaň v rukojemství dáti musel. Čtena kvitancĕ, uvolil se Pražma. Učinĕn nález na uvolĕnĕ a ponĕvadž byl z zatknĕ pohnán a rukojmĕ nemĕl a již do šraňku, aby panu sudĕmu, že nálezu zadost učiniti chce, slĕbil, já jsem se zaň a p. z Roupova se mnou za rukojmĕ postavil.

Václav Janaur Bohuslava Janaura o zastoupenĕ proti Nekšovi Vilĕmvi. Bohuslav se uvoloval zastoupiti; ale ponĕvadž nikdež nic nemá, Vilĕm ho nechtĕl pŕijĕti, než ohlásil se, že se chce rukojmĕ svĕch držeti. Ohlásil se také pŕi tom že pŕihon jeho, kterýmž Václava Janaura a jiné rukojmĕ pohnal, měl napŕed jĕti, nebo pŕve se pohánĕvají rukojmovĕ, nežli zástupce od rukojmĕ pohánĕn bývá. Dotázal se pan sudĕ Onĕ, menšího písaře, který pŕihony vyhlašoval v nebytĕ p. písaře nejvyššího, kdeby ten pŕihon byl? Odpovĕdĕl Onĕš, že ho v rejstřích není. O ĕež když jsme se sešli a tu věc, kam by se ten pŕihon děl, uvažovati začali, Onĕš promluvil, že již ten pŕihon nalezl a že se omejlil. Rozstoupili jsme se a s učinĕním jemu velikĕ domluvy napomenut jest k větší bedlivosti.

A tak jsme poručili pŕihony Nekšovy vyhledati. Vyhlášen nejprv na pana Žampacha. Ozval se zase Bohuslav Janaur, že ho chce jakožto rukojmĕ svĕho zastoupiti; ale Vilĕm povĕdĕl, že se nechce svĕch rukojmĕ spustiti a na něm pŕestati. Bylby musel pan Žampach, kdyby pŕĕtomen byl, odpovĕdati; ale ponĕvadž jest mu rok nemocný dán, odložili jsme tohoto i vĕch jiných této věci se dotýkajĕcích pŕihonŕ až do druhého práva. Potom jsme se sstoupili na zavalánĕ pánĕ hejtmanovo.

Nejprve pan sudĕ žádal, ponĕvadž zde bude mítĕ nemalá zaneprázdĕnĕnĕ, aby mu dovoleno bylo místo svĕ osazovati; jest dovoleno, ale když jsme se o to radili, on vystoupil.

A mezi tím pan hejtman pŕednesl, ponĕvadž pan sudĕ již dosahl ouřadu tejnĕ raddy, že srozumívá, žeby nad nim i zde v zemi místo chtĕl mítĕ, radĕ se nás, jakby se měl v tom chovati. Rozličné pŕĕklady v tom od nás pŕipomĕnány byly: Pana Vratislava z Pernásteina, který jsa nejvyšším kanclĕřem ĕeským a tejná radda nechtĕl k landfrydu pečetiti pod komornĕkem a sudĕm moravským, než radĕji obzvláštĕnĕ list pŕiznávací k landfrydu dal; pana Adama z Dytrychštejna, nejvyššího hofmĕstra a tejnou raddu, který nechtĕl sedati pod panem Vilĕmem z Rožmberka, aĕkoli nejpŕednějším panem ĕeským; pana Pavla Trautsona a jiné, kteří taky nad jinými ouředníky ĕeskými místo chtĕjí mítĕ. Avšak jsme mu tuto raddu dali: pŕedně aby zde v zemi, ponĕvadž jest místodržĕcĕm ĕisarským, žádnému neustupoval, v ĕechách pak aby hledĕl ucházeti pŕĕčin *competenciae* pokudž nejvyšĕ možno; pakliby nemohl,

aby ustupoval nejvyššímu hofmistru císařskému, který taky vždycky jest tejná radda, jiným pak aby neustupoval.

Za druhé přednesl, poněvadž p. sudí již má dotčený ouřad Fol. 132. tejné raddy, že musí svůj ouřad nejv. sudství vzdáti a poněvadž J. M. C. ráčí hlasy k témuž ouřadu poroučeti, že se nás dotazuje, mohl-li by takové hlasy od nás vzíti a ke dvoru odeslati? Ač mohlo to dobře býti, avšak větší díl se na tom snesl, aby prvé odpuštění vzal p. sudí od ouřadu a poněvadž ho vzíti nemůže prvé než mu od císaře dán bude, aby stržně do Prahy poslal o psaní, kterýmžby J. M. C. ráčil nám v známost uvoditi, že s něho ouřad nejvyššího sudství snímati ráčí. Při čemž taky přiveden příklad nebožtíka pana Jana z Boskovic, kterýž byv v Praze a jsa tehdáž nejvyšším sudím, chtěje ho císař za hejtm. míti, poručil mu v komoře své přísahu vydati a měl při nejprvnějším soudu z ouřadu sudského propuštěn a za hejtmána vyhlášen býti; ale umřel v tom.

Čtvrtek.

Bylo S. Petra a Pavla; nesešli jsme se, poněvadž se v svátky a poštolské nesoudí, jakž to hned včera od pana hejtmána vůbec oznámeno bylo.

Pátek.

Poněvadž pan Václav z Zástřizl jeden z prostředku našeho z světa sešel, páni z rytířstva vedlé starobylého obyčeje podali nám tři osoby z stavu svého, pana Jana Bukuvku, pana Hanuše Petrsvaldského, pana Václava Nekše, z nichž jsme vybrali pana Václava Nekše, kterýž zvyklými mezi námi ceremonii jest uveden po učiněné přísaze do soudu.

Pan hejtmán stížil sobě do pana Jiřího Kolnitše kterýž sobě pojal pani Johanku z Kačova, ženy jeho máteř a vdovu po nebožtíku panu Karlovi z Žerotína a na Starém Jičíně pozůstalou. Příčina stížnosti byla nevážná odpověď, kterou p. Kolnitš pánu dal, jakž v českém tak v německém jazyku na psaní jeho, k žádosti dotčené paní Johanky jemu učiněné. Neb když sobě táž paní do svého muže stěžovala, že s ní nemanželsky zachází a summou se v tom panu hejtmánovi zeti svému, pronesla, že s nim býti nechce a pro Boha, aby mu to v známost uvedla, žádala, pán na velikou nezbednou¹⁾ prosbu její tak učinil a vůli a oumysl její skrze krátké a povlovné psaní jemu oznámil, poddaným také Kunovským poručil, aby k ní, jakožto ku paní své dědičné, všelijaké náležitě poslušenství zachovávali. Načež pan Kolnitš v obojí řeči velmi švabskou²⁾ odpověď dal, jejížto summa a hlavní artykule 1. že by se od pana takového nepotřebného a zbytečného psaní nenadal; 2. že ačkoli jeho jakožto mistodržícího císařského v věcech slušných poslouchati chce, avšak aby ukazoval svým chlapům a ne císařským poddaným; 3. že ho napomíná, aby se neujímal, co se ho nedotýče a oheň, který hoří, raději hasil než rozdmýchal. 4. aby ženy jeho proti němu nepopuzoval a poddaných, kteří jsou mu od manželky jeho až do živnosti jeho odvedeni nepozdvíhoval; 5. a na posledy, aby mocí proti němu nic nebral, jestližebych pak co učinil, že raddou páni a přátel svých bude věděti, jak se v tom chovati a jak se brániti.

1) Slovo to zde má smysl: důtklivý, neustupný. Viz Jung. slov. *

2) Slova toho n. př. švabské mravy, švabské psaní, švabská odpověď, užíváno onoho času ve smyslu: nehorázný, hrubianský.

To psaní když mezi námi rozjímáno bylo a ode všech s nemalým podivením nad neuctivostí toho cizozemce k ouřadu hejtmanskému váženo, všickni jsme se na tom snesli, aby mu to tak lehce prominuto nebylo. Ale rozdílně jsme se přimlouvali k trestání; jedni, aby sobě s ním pan hejtman roku vyžádal a nálezem aby na rathouz byl odsouzen; Fl. 132. b. druhí aby chom na něj císaři žalovali; třetí, aby byl sem obeslán a před J. Mtmi aby panu hejtmanovi odpovídal, ku kterémuž zdání větší díl panů soudců přistoupil a tak jest mu psaní učiněno od soudu, aby se v outerý přístí před J. M. postavil.

Za tím rokové vyhlašování.

Rok mezi Janem Krtem jinak Středkou a paní Johankou z Kačova odložen do přístího pátku, protože pan hejtman to na sebe vzal, aby je srovnal.

Rok mezi Dlouhonicými a proboštem Olomúckým, panem jejich; propustili Dlouhoničtí probošta; kněz Lukáš na místě jeho se ohlásil, že ačby měl pan probošt co proti těm lidem vésti a mluvit, avšak že k tomu povoluje.

Oznámeno jest z potazu, že J. M. ráčí toho při tom zanechávati.

Rok mezi Čechočovským a Koštickým; nestal Koštický; po trojím vyhlášení žádal Čechočovský za opatření.

Oznámeno, nebude-li státi do vzdání soudu, že bude Čechočovský věděti, jak se chovati podlé pořádku.

Rok mezi Albrechtem Křenem a Vlasatým. Ohlásil se Křen, že Vlasatý umřel a k tomu, že jest naň v Brně stané na poctivost dáno. Odloženo toho až do pátku a poručeno Křenovi, aby to ukázal.

Rok mezi Eivanovským a panem Janem Bukuvkou, pánem jich. Odloženo až do druhého pátku, protože pan Bukuvka pohnal pana Jana z Vrbna o zastoupení a má s ním zejtra rovnání míti.

Rok mezi Vsetinskými a panem Václavem Nekešem, pánem jejich. Byl se předešle bránil pan Nekeš odpovídání za příčinou tou, že když se málo těch lidí do šraňku vstoupilo, pravil se nevěděti, oni-li sami od osob svých či také na místě jiných Vsetinských roku sobě s ním vyžádali? A když se ohlásili, že na místě jiných, žádal pan Nekeš, aby ukázali zmocnění. Neměli ho teház, protož jim bylo odloženo až do přístího soudu: když pak nyní na ten rok přišlo, pan Nekeš opět se na zmocnění dotazoval. Neměli ho tolikéz, vymlouvali se tím, že pečeti nemají a jiní že nechtějí jim ho zpečetiti a prosili p. hejtmana za poručení; povoleno jest jim k tomu a odložen rok až do pátku.

Rok mezi Hoštickými a panem Janem Bukuvkou panem jejich. Odložen podobně jak mezi Eivanovskými.

Rok poddaným kapitolním s officialem panem jejich: Nechtěl se opět official v odpovídání dáti, zastíraje se majestátem císařským, kterýž na to mají, aby před jiným než před svým biskupem v odpovídání se nedávali a strkaje na ty lidi, že, strhnuce se soudu, k císaři se utekli; pročoz i páni z kapitoly že musili svou zprávu J. M. dáti, na kterouž také dekret vyšel, aby ti lidé pánům svým v poslušenství stáli, jakož pak i tohoto dekretu nám podali. Svolal nás pan hejtman, a oznámil, že jest psaní císařské před rukama, kterým J. M. poroučeti ráčí, aby ti lidé před námi slyšáni byli; ale poněvadž to psaní založeno bylo, odložili jsme té věci do pátku.

Rok Kyselovským s proboštem Štemberským pánem jejich. Kyselovští dali čísti smlouvu, která asi před 15 lety jest učiněna mezi Fridrichem proboštem a nimi, v níž je propouští ze všech robot proti

placení ročnímu koliksi zl. stále. Probošt kazil tu smlouvu jedno tím, že nemá žádný duchovní a podlé toho ani probošt Štemberský té moci, aby duchovenství zavazovali, smlouvy jaké činiti, nadto obdarování dávati měl bez dovolení své vrchnosti; probošt Štemberským že obzvláštní přísahu na to činí biskupu Holomouckému collatorovi svému, kterážto přísahy přepis dal čísti z kanceláře biskupské zpečetěny. Druhé, že smlouva svědčí mezi poddanými všecky obce Kyselovic a věc vědomá že jest, že polovice té obce panu Jindřichovi Blektovi náleží a tak žeby ta smlouva budoucně panu Blektovi ke škodě býti mohla. Stoupili jsme se a promlouváno jest o to v potazu, že fundatorem toho kláštera jest kníže Minstrberský jako pan Štemberský a podle toho fundatorství že pani Berkové, předešní pani Štemberští, jsou nikdy dopouštěti nechtěli, aby proboštové Štemberští v sněmích bývali jako jiní duchovní svobodní, nýbrž když jsou co provinili, že jsou je vězením trestávali, jakož pak i tento za tou příčinou strhl se pána svého knížete Minstrberského a poddal se nebožtkovi biskupovi Stanislavovi. Ale poněvadž jsme v jistotě nevěděli, co k tomu kníže Minstrberský říká, abychom mu nic v tom neublížili, odložili jsme tohoto roku a oznámeno jest, že z hodných příčin odkládáno ho až do pátku příštího.

Rok mezi Florianem Dubčanským z Račic a Bernartem Janaurem z Strachnova. Poněvadž Florian nestál, ukázáno na pořádek. Není ten Florian stavu rytířského, než jest rodič z Fulneka a jmenoval se prvě, dokud u mně i u jiných za forira sloužil, Florianem Fulneckým; než potom ho jeden z těch Dubčanských, protože ho peníze zakládal, za strejce přijal. Ale nic to neplatí, poněvadž ho stav rytířský nepřijal do stavu.

Rok položen Pavlovi Katarynovi na místě jiných poručníkův sirotky Bétovského; poněvadž Pavel Kataryn umřel, ačkoliv pan hofrychtýř, druhý poručník ještě živ jest, usouzen jest rok ten za umřelý.

Rok položen poddaným z panství Sovineckého a panem Janem Kobylkou pánem jich. Nestála žádná strana, než p. Mikuláš Kobylka ohlásil se, že jest srovnáno; pročež není ukázáno na pořádek, než věřeno jemu jako jednomu z panův soudcův.

Rok mezi maný svobodnými z dědiny Čech a Janem Maluškou panem jejich. Ukazovali manové obdarování nebož. pana Vratislava z Pernšteina, kterýmž jisté roboty jim vyměřuje; potom dali čísti nález zpečetěny od pana písaře Nejvyššího (nebo co se z rejster zemských vydává, vydává se pod pečetí, co z knih pňhonových a nálezových pod podpisem Nejv. písaře) mezi nimi a panem Závišem Nekšem někdy pánem jejich, kterýmž to obdarování potvrzovati, a že pánu svému žádnými robotami více povinnými nejsou, nacházeti ráčí. Maluška proti tomu ukazoval rejstra trhová, v kterých některé roboty, jako jmenovitě osumnácte fur dříví k opevnování stavu u mlejnu Českého, položeny jsou, oznamujíc, že jsou mu s tím od pana Jana Saka prodání a při prodaji, když reistra jim čtena byla a jmenovitě k nim promlouváno, aby se ohlásili k tomu, čím nejsou povinni, že když na tento artykul přišlo, že jsou k němu mlčeli, ačkoli když na artykul vedení hnoje přišlo, jsou se ozvali, že jim povinni nejsou, podlé kteréhož ozvání jsou jim také ty roboty vymazány. Vymlouvali se manové, že jsou tomu nerozuměli a že jsou nedoslechli toho, aby na ně obzvláštně podáváno bylo, než když se o tom dříví zmínka stala, že jsou mínili, že ta dotázka na jiné poddané svědčí, poněvadž p. Sak hned z začátku k nim promluvil, že oni mají svá obdarování, podle kterýchž mají zachování

býti, anobrž když jiní poddaní vystupovali, že jim toho ani dopuštěno nebylo. Po provedení pře sstoupili jsme se a ačkoli jsme se dělili v přímluvách, však předce obdržel jsem podlé spravedlnosti, že ti chudí lidé při svém obdarování zůstaveni jsou a nález na to učiněn, kterýmž

F. 133. b. Maluška odsouzen.

Sobota.

Po oznámení v ubec včerejšího dne, že pan hejtman sirotčí věci přednáseti bude, dali se toliko ti na horu najíti, kteří o sirotky činiti měli. Prvé však, než pan hejtman vstoupil do šraňku, dáno zmocnění nové na dvě léta panu Jiřímu Zigmundovi z Zástřizl, jehož předešlé zmocnění Pan Václav z Zástřizl a pan Pavel Katarýn již zemřeli. Já také skrze Šponara dal jsem od sebe na hlas promluvíti a J. M. ku paměti přivésti, kterak roku minulého při soudě zdejších jest mi z potazu op J. M. oznámeno, abych v pátek první po zasednutí soudu nejprvnějšího, který v tomto markrabství držán bude, Jana Baptistu Pieria Vlacha před J. M. obvinil, že mne J. M. slyšeti ráčí. Poněvadž pak od toho času žádný soud držán nebyl, že jsem nemohl jinak učiniti, než J. M. to ku paměti přivésti a za naučení, co bych dále činiti měl, žádati. (Jest pak ten Baptista hned brzo po sv. Bartoloměji léta minulého od Olomoučanův na poručení, jakož oni praví, císařské do Prahy odeslán, ačkoli jim z potazu přísně poručeno bylo, aby ho bez dovolení J. M. žádnému v moc nevydávali.) Ráčili se sstoupiti a potom mi odpověď dali, že J. M. ráčí té věci do nejprv příštího soudu odkládati, abych J. M. tem při začátku soudu o tom připomenul (bez pochyby proto, poněvadž poslové mají od země k J. M. vypraveni býti a o postavení k soudu a navrácení do země téhož Baptisty žádati). Žádal jsem také J. M. aby mi jakožto zmocněnému panův z Žerotína k vyřízení sirotčích věcí po neb. panu Frydrychovi z Žerotína pozůstalých den jistý k přednesení jich jmenovati ráčili. Jest mi jmenován outerý příští. Když jsem tyto věci přednesl, navrátil jsem se mezi J. M. a p. hejtman osadíc mnou své místo do šraňku vstoupil.

Nejprvé přednesl o sirotka neb. Slavikovského a při tom oznámil, žeby jej zpráva docházela, že ten sirotek svá léta má, o čemž také pan Vojsko vysvědčení dal. Odložili jsme té věci a panu hejtmanovi hejtmanovi poručili, aby témuž sirotkovi oznámil, aby se před J. M. najíti dal v sobotu příští; pakliby postačiti nemohl, aby se k brněnskému soudu anebo nejdéle do holomouckého o třech králích postavil.

2. O sirotky Alše Bošovského z Polanky. Poněvadž Barbora Štercovna z Celtenperku manželka jeho všecko věnem i nad věno obsahla, pan hejtman s ní smlouvu učinil, čten nejprv inventář, potom smlouva; dáno naučení na schválení jí.

Když se naučení psalo, uvážována supplikacie Jana Kralického z Kralic, v níž sobě ztěžuje do pana Václava Hrubického, svého při opatrování sirotka po neb. panu Jindřichovi z Náchoda pozůstalého pomocníka v mnohých artykulích. Jest oznámeno aneb napsáno na supplikacii, aby svou zprávu na to obžalování dal. To jest užitek těch milých lét, která se sirotkům nedospělým a nedorostlým dávají, že potom opatrovníci jejich více sebe než je opatrují a mezi sebou se žerouce obecné dobré obmeškávají a sirotky opouštějí a zanedbávají, jakož se tuto děje. Tímto neřádem jest vinen pan Frydrych z Náchoda nebožtík, který tomuto sirotku léta tejně vyjednal.

3. O sirotky Mikuláše Kobylky mladšího. Byla ta věc pro nemoc a nepřítomnost vdovy po neb. pozůstalé při minulém soudě zdejší odložena. Nyní pak ohlásil se pan Mikuláš starší Kobylka, že jest vdova s tím poručenstvím dobře spokojena. Přiznal se k tomu také pan Arkleb z Víčkova zmocněný její a tak čteno poručenství, v kterém jsou nařizeni za poručníky pan Mikuláš starší Kobylka, pan Jan starší Kobylka a pan Lukáš Dembinský a vdova. Po přečtení ohlásil se pan Mikuláš i na místě jiných dvou a pan Arkleb z Víčkova na místě vdovy, že to poručenství k sobě přijímají. Pan hejtman mu neodporoval a tak dáno naučení: poněvadž neb. poručenství pořádné atd. že tu panu hejtmanu hejtmanu k opatrování nic nenáleží.

4. O sirotky Jana Esterreiche. Odloženo až do soboty, protože vdovy přítomné nebylo.

5. O sirotky Světichlovského z Světichlova, který zemřel na gruntech převora Kartouského. Byl odpor o něj, bylliby osoba stavu rytířského, protož aby naučením stvrzen nebyl, učiněn jest ode mně dotaz na pana hejtmana, byl-li jest ten jistý osoba stavu rytířského neb ne? Odpověděl pan hejtman, že jiného neví, než že jest ho převor v psaní svém pánu učiněným urozenou vládou jmenoval. Stoupili jsme se o to a odložili této věci až do soboty a panu hejtmanovi oznámeno, aby poručil převoru v sobotu před J. M. postavití a toho, že Stanislav vládou byl, prokázati.

6. O sirotky Václava Oty z Losu; čten inventář. Po přečtení vstoupily do šraňku dvě sestry nebožtíkovy, ňaká paní Asryna vdaná za N. Šturma a ňaká paní Lucie vdova. Paní Lucie jsa mladší pravila se býti sestrou nedílnou nebožtíka a podlé toho žádala těch sirotkův k opatrování. Paní Asryna tomu odporovala, aby Lucie byla nevybyta a pravila, že jest věno po ni jmenováno a jako starší žádala, aby jí sirotci k ručení puštění byli. Lucie zas, že jest věna žádného nepřijala a po materi své nic nedostala, k tomu že jest bratra svého v nemoci opatrovala a na pohřeb nakládala, čehož se Asryna v ničem neujímala. Ozval se pan hejtman, co se paní Asryny dotýče, že když mu bude naučení dáno, budeli chtějí ručiti, že bude dosti k tomu času míti; co pak paní Lucie, ačkoli ví, že proti bratřím nedílným žádné naučení se panu hejtmanovi nedává, avšak že neví, aby ten pořádek při sestřích se zachovával a protož žádal za naučení. Uvažovali jsme, že Lucie svou nedílnost ničím neprokazuje a paní Asryna, že žádného zmocnění od strýcův svých, kteří k ručení právo mají, nemá ani neukazuje. A tak dáno panu hejtmanu naučení obyčejné a těm dvěma sestřím jejich odpory odloženy do budoucího soudu.

7. O sirotky Václava Langa. Naučení obyčejné дано. Až potom mi pověděl pan Losynský strýc můj, žeby ani on, ani David bratr jeho osobami stavu rytířského býti neměli.

Když jsme se sestoupili, vstoupil do šraňku ňaký Mikuláš Přileský st. rytířského, ležák a když jsme se rozstoupili, promluvil, že se podlé závazku staví. Jest pak od panů Holomoučanů (kteří se také v tom ohlásili v šraňcích) za tou příčinou, aby se před J. Mti postavil, na závazek vzat, že jest zranil Matyáše Čandalského, tolikéž osobu stavu rytířského těžce a na smrt. Měli jsme o to potaz a přiveden jest příklad ňakého Bukovanského, který ňakého Veisingra při zahájeném soudu zabil, ačkoli veliké příčiny ukazoval avšak že na rathouze více než půl léta seděti, braně za dlouhý čas nenositi, tolikéž vína nepiti a potom

Fl. 131. b. v Uhřích sloužiti musel. Učiněna mu velká domluva od pana hejtmana a předložena mu neváznost jeho a potom od něho jest na závazek cti a víry vzat, že se před západem slunce na rathouz postaví a odtud vycházeti nebude, až od pana hejtmana neb zmocněného jeho rukou daním neb skrze psaní propuštěn nebude.

Pondělí.

Poněvadž pan hejtman pro nedostatek zdraví svého nemohl na horu přijíti, osadil mnou své místo.

Jak jsme zasedli, hned jsem svolal potaz a přednesl jsem J. M., kterak asi před dvěma nedělemi jeden z pňhončích mně prodaných, ze vsi Nelešovic, jmenem Staněk měl mluvit, že i ti, kteří jej prodávali, i ti, kteří jej kupovali, lháři jsou i já také že lhář jsem a soukopa svého že p. aví býti podkomořím: ten že u vězení zůstává. Kdyby se mně samého dotýkala, poněvadž mám dostatečné na něj svědky, a že bych věděl co činiti; ale poněvadž se dotýče všech stavův, jako těch, kteří usoudili, že ti pňhončí mají prodáni býti, celého soudu, jako toho, který osoby ku prodaji vydal, těch poctivých pánů a rytířských lidí, kteří smlouvu trho. ou o ně z poručení soudu učinili, ano i dobré paměti nebožtíka pana hejtmana, pana Jetřicha Podstatského a toho, který ještě u živnosti zůstává, pana Mikuláše Kobylky, že jsem nesněl bez vůle a vůázení J. M. nic až posavad předsevzítí, avšak že prosím, aby J. M. ráčili to nejdříve vážiti a souditi. A to promluviv i také psaní Přerovských mně v té příčině učiněné a poznamenání paměti svědkův jim podav, vystoupil jsem a oni po rozmluvení zase mne mezi sebe povolali a odpověd dali, že jsou ráčili k tomu pany z Doubravic a z Vrbna naříditi, aby s panem hejtmanem, jak by nejlépe ta věc předsevzata býti mohla, rozmluvili a J. M. svou zprávu dali a poněvadž se tu ne jich samých než všech stavů dotýče, žeby chtěli veškeré osoby z obce k sobě přizvítí a s nimi po slyšení zdání páně hejtmanova tu věc vážiti.

Potom vystoupil od nás pan z Doubravice, jakožto místodržící nejvyššího komornictví a z šraňku skrze Šponara k nám promluvil, že vida jaký veliký nedostatek jest pisařův menších a skrze to nemalé meškání při slyšení svědkův, že jest s panem Vilémem Muňkon, jakožto osobou hodnou a k tomu ouřadu způsobenou, jednal, aby ten ouřad menšího pisařství na sebe přijal, což jest také na žádost jeho učiniti se uvolil, o čemž že nám oznamuje, aby, pokudž bychom to schválili i v ten ouřad uveden byl. Kázal jsem se stoupiti a když to J. M. schválili, promluvil jsem k Muňkovi, že J. M. ráčili jsou z řeči pana z Doubravice, co jest s nim jednal, porozuměti a poněvadž o tom nepochybují, že jest pán s dobrým rozmyslem a soudem strany osoby jeho se ustanovil že J. M. také k tomu povolovati a jej za pisaře menšího přijímati ráčí v té naději, že se při povinnosti své netoliko snažně a bedlivě, než také věrně, upřímně a všelijak náležitě chovati bude a protož aby vstoupil do šraňku a povinnost vykonal. Učinil nejprvé omluvu, potom přísaha mu vydána a nahoru uveden.

Když se pan z Doubravic navrátil, kázal pan sudí pňhony před sebe vzíti.

Elška Falkenhonka z Glošku, vdova pozůstalá po Václavovi Lhotském a nyní již vdaná za nějakého Jelitovského pohnala pana Pergera z Perku o věno, jakožto jednoho rukojmí. Nestála sama a poručník její Radešimský jsa nemocen nestál tolikéž než dal se omluviti. Pergar oznámil, že jest prvé byl pohnán od Adama Falkenhona o touž věc, jakožto otce a věrné ruky též Elšky a za tou příčinou že jest pohnal Jana Muňku o zastoupení proti dotčenému Adamovi, jakožto držiteli statku nebožtíka Václava Lhotského; poněvadž pak Jan Muňka nechtěl se až posavad v žádné odpovídání dáti, protože o sirotka a statek Lhotského až posavad žádné nařízení nevyšlo a on žeby se své škody neměl na kom hojiti, že jest J. M. vždycky za odklad žádal a odklad že mu přín byl; mezi tím že jest Adam Falkenhon zemřel, Elška jej zase pohnala, on pak Pergar, aby pŕihonu na pŕihon neučinil, poněvadž pŕihon na Jana Muňku o zastoupení proti Adamovi Falkenhonovi ještě při právě zůstává za příčinou odkládání J. M., že jest nemohl druhého pŕihonu na téhož Muňku o zastoupení proti Elšce Falkenhonce učiniti a za tou příčinou že odkladu žádá. Bylby dán do druhého práva spravedlivé; ale poněvadž J. M. ráčili mi den zjeřejší k přednešení sirotčích věcí jmenovati v té naději, že si o ty sirotky naučení vezme a skrze ně při této konec se stane, ráčili J. M. odložiti až do čtvrtku a na poručníka vztáhnouti.

Fol. 135.

Pan Arkleb z Kunovic pana prokuratora. Vystoupil pan Losynský a pan z Doubravice jakožto rukojmové za statek Veselský, na nějž se v Brně nález stal, že jsou povinni pana prokuratora zastoupiti, a žádali ho, aby k odkladu povolil, že oni se také uvolují, jeho v tom zastoupiti. Učinil tak na jejich žádost a povolil k odkladu; avšak žádal, aby pamět uvolení jejich při tom pŕihonu zapsána byla. Stoupili jsme se o to a po rozstoupení oznámil pan sudí, poněvadž pan prokurator k odkladu do druhého práva povoluje a páni rukojmové se uvolují, jeho v pŕihonu proti panu z Kunovic zastoupiti, J. M. ráčí toho stranám přiti a obrátiv se k Onšovi, kterýž držel místo pana písaře, řekl mu, „poněvadž pan prokurator žádá, aby to uvolení panů rukojmů pro pamět zapsáno bylo, zachovejte se tak a zapište.“

Týmž způsobem jiných mnoho pŕihonů mezi těmiž osobami odloženo.

Kryštof Pruknař Jana Bukuvku; vinil ho z moci a kvaltu, který léta 90ho nad nim provedl v domě Jiříka Fišra měšténina Holomouckého. Zběhla se pak taková věc, že jest nař Karel Bošovský z Polanky u Jana Bukuvky v službu se za pachole dal a po některém času, když se p. Bukuvka dověděl, že ženatý jest, viděv že ho chovati nebude od něho ušel a některé věci že pobral a mezi jinými zárukávi pancířové, kteréž jest tomuto Kryštofovi Pruknařovi za 1½ zl. prodal. Toho když se Bukuvka doptal, že přijeda do Holomouce k němu jest poslal a oznámiv, kudy a jakým způsobem jest mu se ta ztráta stala, jeho, aby mu jej navrátil, žádal; on pak toho se zbraňoval právě, že jest jej koupil, a že by tudy o své peníze přijíti musel a na rychtáře, aby naň žalováno před nim bylo, ukazoval. Na tom když Bukuvka přestati nechtěl, poslal sobě pro něho a on když k němu přišel do hospody, povadivše se spolu na díle strachem, který naň pustil, k tomu ho přivedl, že mu to zárukávi navrátil. Vinil pak Pruknař Bukuvku z moci v pŕihonu, že jest ji nad nim bitím a zastoupením mu dveří provedl, čemuž Bukuvka odpíral a k tomu toliko se

přiznal, že svediv se s nim trochu jim postrčil, A tak přišlo na ukazování. Čteno nejprv svědomí Jana Talousa a potom jiní svědkové, jak jedné tak druhé strany. Všickni jednu věc svědčili, totiž že když Kryštof Pruknar k Bukuvkovi do hospody přišel, že jest ho Bukuvka žádal, aby mu ty rukávy navrátil; on pak že se tím vymlouval, že jest je koupil a když jest Bukuvka předce je od něho míti chtěl, že jest se k rychtáři volal a čehož že jest Bukuvka přijíti nechtěl, nýbrž že ho za krk chytil a braně sobě podati rozkázal, při čemž hned rukou F. 135. b. daním že Pruknar slíbil ty rukávy navrátiti. O bití pak a zastoupení dveří žádný žádné zmínky neučinil. Jest dlouho ta pře vedena; od Pruknařa mluvil Kozninský, od Bukuvky Bohuslav Pergar, kterýž mezi jiným mluvením odvolával se na artykul ve zřízení zemském, jak ti trestání bývají, kteří z moci a kvaltu pohánějí a jeho nedokazují, kteréhož artykule poněvadž ve všem zřízení se nenachází, jest Pergarovi domluva učiněna, že soud daremně zaměstknává. Ukazoval také nález, že když kdo z moci a z kvaltu viní a jeho neprokazuje, že se tomu neodpovídá. Ač pak koli jsme viděli, že Bukuvka přečinil a soudili to, kdyby byl Pruknar jináče ho vinil, žeby byl mohl něco na něm obdržeti, avšak když z moci vinil a toho neprokazoval, učinili jsme nález, že tomu odpovídati nemá a panu sudímu poručeno, aby Kozninskému oznámil, poněvadž osobou rytířskou není, bude-li více před právem mluvit, že bude šatlavou trestán. Oznámil mu to potom v své hospodě.

Mezi tím, když se nález psal, vážena supplikacie nejvyššího pana pisaře; žádá, aby od něho byl přijat počet z peněz zemských, které za nim byly, a aby z nich vykvitován byl; item radí, aby se zápisové panům stavům svědčící na jisté sumy, kteréž se za purkrabím a pisari menšími na zaplacení služby jejich zanechávají od těch, kteří již v ouřadech nejsou, zase navrátili. Nařízení jsou k tomu p. Jindřich Blekta pan Jan Bukuvka, p. Bohuš z Zástřizl.

Mikuláš Kobyłka Jana Pergara z 50 kop groší vinu mu dáváje, že koupil v gruntech jeho od hejného jeho 20 dřev jedlí za 3 zl. a některé gr. a z haluzí že dal nadělati 18 sahů dřev a on Pergar že mu to dříví sahové pobrati dal. Pergar se bránil půhonu, že sumou převyšil proti zřízení zemskému, všecko dříví že nestojí než za 3 zl. a některé gr. a on že pohání z 50 kop groší, toliko o to, což ho vzděláno bylo. Kobyłka proti tomu, že není činiti o dříví, než že jest činiti o skutek, že on peníze svými zaplatil. Udělali jsme nález: poněvadž sumou přesahl, že tomu půhonu odpovídati nemá.

Když se nález psal, pan Teuffl žádal nás za dovození, poněvadž vidí, že jakáz takáz těžkost p. Jiřího Kolnitše očekává příčinou toho nevážného psaní panu hejtmanovi učiněného, aby mohl s nim jakožto zpřízněným svým a krajanem promluvit a jemn k tomu raditi, aby se panu hejtmanu pokofil a jeho spokojil a tudy hanby, kterouby podniknouti musil, ušel. Povolili jsme k tomu.

Mikuláš Kobyłka téhož Jana Pergara, že mu na gruntech jeho honiti dal. Bránil se Pergar půhonu titulem, že se Kobyłka komorníkem práva menšího jmenuje a již jim není a že tento půhon jest starší než snešení sněmovní, kterýmž ta obrana vyzdvižena jest. Nehrubě odporoval Kobyłka a tak jsme učinili nález: Poněvadž Mikuláš Kobyłka poháněje Jana Pergara komorníkem práva menšího se jmenuje a již toho titule neuzívá a půhon tento starší jest, než snešení všech stavův Mark. Mor. leta 98 na sněmě obecním v městě Brně

držaném, svolené, kterýmž obrana titulem pňhonu se vyzdvihuje, že Jan Pergar tomu pňhonu odpovídati nemá.

Když se nález psal, čtena supplikacie Uršily z Vajenic manželky Matyáše Čandalského, jehož zabil Mikuláš Přileský, prosíci pro Boha, aby nad ní chudou osiřelou vdovou ruka držána a krev manžela jejího nevině vylitá mstěna byla. Mnoho mezi námi o to promlouváno bylo, protože aby se žádná straně neublížilo, poručíno jest panu z Roupova, který místo pana hejtmána dnes nemocného držel, aby tuto supplikacii Přileskému na rathouz odeslal a podle toho jedné i druhé straně poručil, aby se svědky k průvodu svému opatřily a p. komorník ouředníkům menším aby poručil, aby svědky z obou stran vyslyšeli.

Fol 136.

Úterý.

Poněvadž mi dnešní den od J. M. k přednesení věci sirotčích jest jmenován, přednesl jsem nejprv J. M. o sirotky po nebož. Antonínovi Pilárovi pozůstalé, na něž naučení až posavád se odkládalo za příčinou nějakých vín od nebožtíka Frydrycha Maxa pobraných. Oznámila vdova, že v tento minulý mor ti sirotci všickni pomřeli a tak jest mi naučení dáno, poněvadž sirotkův není, že mi tu k opatrování nic nenáleží.

2. Jsem přednesl o sirotka a pozůstalost nebož. Václava Lhotského. Odloženo do druhého soudu.

3. O sirotky nebož. Matyáše Ořečovského z Honbic. Čten nejprv inventář, potom prokazování paní vdovy paní Zuzany z Zástřizl. Ukazoval jsem, že jest více dluhu než statku, nebo na samém statku měla 7000 zapsáno a statek nebyl koupen než za 6800. Předstoupila také před J. M. Bohunka sestra nebožtíka, která se pravila mítí 2000 zl. v tom statku, jí po vlastní materi její náležitých. Dal jsem čísti naučení předešlá, která se v podobných věcech stala. Po tom se páni stoupili. Dáno jest mi naučení, že mi tu nic tomu sirotku k opatrování nenáleží; ale poněvadž v tom naučení špatná zmínka se stala o vdově a žádná o Bohunce, vidí mi se a bojím se, že z toho nějaké spletky povstanou.

4. O sirotky nebož. Kryštofa Bačtorfa. Ukazovala vdova Kateřina Vojenická, že ten statek po nebožtíku pozůstalý její vlastní jest a že nebož. nic neměl, a také tuto jest mi naučení dáno, že mi krom sirotkův nic k opatrování nenáleží.

5. O sirotky nebož. Moušvice. Nezůstalo po něm než na purkrechtě; protože mně sirotek toliko k opatrování přisouzen, purkrecht dědině.

A poněvadž se již bylo připozdilo, ráčili mne J. M. mezi sebe povolati.

Středa.

Velmi mnoho umrlych pňhonů a těch, které pro dání roku nemocného odloženy jsou, jest přeběhnuto. Hned po zasednutí vstoupil do šraňku nějaký pan Jan Hanuš z Šeratic a žádal, poněvadž strýc jeho, který za pana Jana Hynka z Vrbna osiřel a jemu k opatrování naučením J. M. přináležel, již umřel, aby mu pozůstalost jeho, která za panem Janem z Vrbna synem nebožtíka zůstává, vydána byla. Proti tomu se ohlásil pan Šponar, že nějaký Augustin Buka a sestra jeho, toho nebožtíka se bližší přátelé býti praví, a poněvadž jsou se nedomnívali, aby na sirotčí věci dřív soboty přijíti mělo, že jsou odjeli,

ale že dnes neb zítra zase zde budou, prosíc J. M., aby je v lásce na paměti míti ráčili. Pan Jan z Vrbna dal od sebe mluvití, že jakékoli naučení jemu dáno bude od J. M. že se podlé něho zachová. Odložili jsme té věci až do soboty. Potom vzati před se pňhonové.

Jáchym Bítovský Mikuláše Šmerhovského, že se zaň v rukojemství postavil a zaň své dáti musil. Uvolil se Šmerhovský zaplatiti; a tak se stal nález na uvolení.

Mezi tím přednešeno od pana z Roupova na místě pana hejtm., že včerejšího dne pan Havel Kurovský, jsa vožralý jeda domů na předměstí jednoho měšťana zastřelil. Usoudili jsme, poněvadž předměstáné F. 136. b. poddaní jsou a stavu neužívají a pan Havel jest v zemi usedlý, aby ho Olomoučané na místě poddaného svého právem vinili.

Čteno také psaní císaře, v kterém nám poroučeti ráčí, poněvadž pan z Kunovic Jan Jetřich jest se mu uvolil léta 92. minulého ňakou sumu darovati, čemuž jest až posavád za dosti neučinil, abychom ho k tomu přidrželi, aby se podlé podvolení svého zachoval. Jest mu o to psaní učiněno.

Pan Ondřej Tikovský předstoupil před J. M. a ohlásil se, jakož jest vzat na závazek od panův Olomoučanův, že k tomu pňhonu, kterým jest pohnán od pana Pavla Dumbravského státi chce, že se k němu stává; avšak že jest jemu s podivením, co ten pan Dumbravský před se bere, věda že on statek svůj Groběšice v Polště má a již při s ním zalomenou maje v Polště, teď jeho znova pňhání v této zemi proti zřízení zemskému. Dal od sebe mluvití Dumbravský, že pan Tikovský v Polště nic nemá, že statek jeho všecek jest rukojmům postoupen, oni že jej mezi sebe rozebrali, a kdyby co v Polště měl, žeby se nebyl sem na tak dalekou cestu vydal, aby ho pňháněl, než sám žeby k statku jeho byl hleděl a na něm se hojil. Ale poněvadž tam nic není, že se musil sem obrátiti. Odporoval pan Tikovský a odvolával se na psaní krále polského, které nám do soudu přimlouvaje se za ním učiniti ráčil. Stoupili jsme se o to a psaní královské otevřeli; ale poněvadž jazykem polským psáno bylo a žádný mu z nás nerozuměl, snesli jsme se, abychom jej sobě dali přeložiti; a z potazu jest p. Tikovskému oznámeno, poněvadž se volá na psaní královské a to J. M. ještě přednešeno není, že toho do zejťřka odkládáme.

Jindřich Miňovský Matyáše Švabenského o rukojemství. Uvolil se Matyáš a tak se stál nález na uvolení.

Po tom nálezu vystoupil jsem ven a vstoupil jsem do šraňku s bratrem mým a panem Bohušem z Zástřizl a prosili jsme pana hejtmána, aby dal čísti mocný list J. M. C. panu Janovi Jetřichovi z Žerotína daný a jeho na něj učiněné poručenství. Čteno jest. Potom jsme žádali za posly ke dckám; dáni jsou pan Jan z Vrbna, p. Jeroným hrabě z Hardeku, kteří vedlé pořádku jsou obyčejnými slovy ku panu komorníkovi promluvili.

Když jsme se zase do šraňku navrátili, pan hejtman nás svolal a tu oznámil pan komorník, že pan Vilím Zoubek k němu přišel a dal mu zprávu, kterak by se toho dovědětí měl, že nějaký člověk z z panství Zábřežského měl navozovati jednoho poddaného pana Jana Bukuvky, aby proti němu svědčil. Povolali jsme Zoubka do potazu. Oznámil nám totěž a o druhé věci také nám pověděl, žeby Ostražický měl hroziti jednomu, který svědčil proti němu v té při, kterou s p. Dozým má a podal nám to oboje v spis. Strany prvního poručili jsme panu hofrychtyři, jakožto poručníku sirotka Břeclavského a panství

Zábřežského, aby toho člověka co nejdříve kázal postavit. Strany pak Ostražického, poněvadž toliko zapsáno bylo, že mu hrozí šatlavou a nic nebylo doloženo, aby to bylo proto, že proti němu svědčí, nevážili jsme toho více.

Mandalena Otikovna z Pěňčic pohnal Vratislava Otika bratra svého z 60 zl., které jí nápadkem po Hynkovi, otci její, náležejí. Muž její a poručník v půhonu Jindřich Ketndorf k dokázání toho nápadu podal dvou škaret, na nichž, jakž pravil, smlouvy svadební druhých dvou sester od Vratislava vybytých přepsány byly. Ale poněvadž nic nebylo zpečetěného a k tomu ty škarty velmi ušíšmány byly, navrátili jsme mu je zas a pověděl pan sudí, že páni škaret a na škartu ne-soudí, má-li co ukazovati, aby ukázal. Neměl nic, než pravil, že jest Vratislav po druhých sestřích svých mimo mateřin díl, kteréhož přišlo na každou po 200 zl., jmenoval otcovského dílu po jedné 50, po druhé 75 zl. a po ženě jeho že nejmenoval, než z nápadu otcovského, ale toho ničímž neukazoval. Vratislav pak oznámil, že neví, aby jí jakým nápadem po otci povinnen byl, o věno pak že se domlouvati nemůže na ten čas, poněvadž ho jiným půhonem o něj zapohnal. Opakoval Jindřich svou předešlou řeč a Vratislav tolikéž. Stoupili jsme se a učinili nález: poněvadž poručník nic neprovádí, že tomu Vratislav odpovídati povinnen není. Fol. 137.

Když se nález psal, čtena supplikacie Přeleského, v kteréž žádá, aby naň kvapeno bylo, že to chce s sebe svěsti, aby měl nebož. Čandalského nenáležitě zabiti, než že jest mu k tomu příčiny dával a že se mu musil brániti a poněvadž v zemi přátely má, žeby se s nimi rád poradil, že prosí, aby mu dán byl odklad do druhého práva. Dána pro zprávu Uršile z Vajenic.

Čtena také supplikacie Kryštofa a Ludvíka z Elzu na pana Jana Ladislava z Fulšteina, který minulého roku zabil bratra jejich pana France. Suma jejich žádosti byla, že nechtíce panu z Fulšteina na těžkost nastupovati, že jsou k přátelské smlouvě povolovili, podlé kteréž pan z Fulšteina uvolil se jim za bratra jich zamordovaného 1500 zl. dáti a to ukazovali i smlouvou i psanými několikerými téhož z Fulštejna, v nichž se zamlouval takovou sumu položiti, jak ho peníze jeho dojdou; nyní pak že tomu ničemu za dost učiniti nechce, prosíce, abychom mu poručili podlé smlouvy dosti činiti. Napsáno na supplikacii, kdyby pan z Fulšteina zde byl, žeby mu dodána byla supplikacie pro zprávu, ale poněvadž se podlé závazku svého ku půhonům nestaví a J. M. věděti neráčí, kdeby byl, aby se naň ptali a tu kde ho dopadnou, aby ho vinili pořádkem práva.

Jindřich Ketendorf Vratislava Otíka; ale žádal Otík odkladu pro svědky a jmenoval Borejčku a Bošovského; jsou mu dáni.

Týž Borejčku o ňakou sumu na zápis pod sekrytem jeho, uvolil se Borejčka zaplatiti. Stal se nález na uvolení.

Čtvrtek.

I dnes tolikéž velmi mnoho umrých půhonův přeběhnuto.

A poněvadž půhonové, kterými paní Eliška Falkenhonka pohní, Jana Pergara jsou odloženi až do dneška, vzal je hned s nejprvu, pisař před sebe; ale když Pergar slušně nastupoval na svou první obranu že pohnal o zastoupení pana Jana Muňku a ten půhon že v nic přichází a mně tolikéž že naučení není dáno o sirotky Václava Lhotského, odloženo jest těch půhonů až do druhého práva.

Kateřina Brandejská pohnala Václava Otíka o sumu 500 zl, za kterou se podlé jiných jmenovitě Mikuláše Štoše, Matyáše z Honbic a N. z Podmostí v rukojemství postavil mateři Kateřiny za Jana Otíka a nyní že jí z té sumy 500, což by na oddíl jeho a dvou zmřelých rukojmí totiž Štoše a z Honbic přišlo, jí zpravili a položiti nechce. Bránil se Vratislav odpovídání, poněvadž zde za právo jest, aby kdo

F. 137. b. jakým právem začne, tím také konal a ukazoval, že otec Kateřiny jest ho do ležení napomínal i láním hrozil; a na to dal čísti několik listův, kterýmiž do ležení napomínán byl.

Pergar, poručník Kateřiny, ukazoval, že ačkoliv ten pořádek jest, i také zřízení zemské to ukazuje, avšak že se toliko na jednu osobu vztahuje, totiž když kdo začne jedním právem, aby nemohl s toho na druhého nastupovati; tuto pak že jistec, který do ležení napomínal, jest umřel, Kateřina pak, nynější jistec, že není povinna tím právem postupovati, nýbrž máje na svobodě to že jej raděj před právem obviniti chtěla a tak ne dvojm než jedním právem že jde. Ačkoli proti tomu Vratislav mluvil i také dal nález čísti, mezi ním a Petrem Prazmou učiněný, avšak poněvadž i toho nálezu i toho zřízení rozum jest na jednu osobu, kteráž když se jednoho práva strhne, nemůže druhým začíti, stoupivše se o to, kázali jsme mu odpovídati. A tak Pergar dal čísti zápis, proti němuž když Vratislav nic podstatného ukazovati nemohl, svolal nás pan sudí nejvyšší. Uvažování bylo strany Mikuláše Štoše, který v púhonu za umřého postaven jest, avšak ještě v živnosti zůstává. Někteří se přimlouvali, žebychom měli púhonu zdvihnouti, že tomu púhonu odpovídati povinen není, poněvadž se v něm klade za umřého ten, který ještě živ jest, a bylaby jistá obrana, kdyby Vratislav na ni byl nastoupil. Ale poněvadž o to odpor byl, mohou-li páni sami bez domlouvání se o to strany púhonu zdvihati a obrany nalézati, ačkoli by se to bylo mohlo dosti ukázati, že to prvé bývalo, avšak není na to nastupováno a když větší díl se k tomu přimlouval, že jest povinnen Otík slibu svému za dosti učiniti, jest na to nález učiněn, avšak v něm doloženo, aby oddíl svůj zpravil a polovici oddílu Matyáše z Honbic; než poněvadž Mikuláš ještě živ jest, že za něho není povinnen platiti. Mnozí se také k tomu přimlouvali, že k poručníkům Kateřiny mělo se nějakým trestáním přikročiti že toho, který živ jest, za umřého položili. Ale poněvadž jsme měli místo držícího sudího, kterýby nebyl umřel toho vyvésti et cum dignitate od soudu promluviti a jim to, že jsou se měli o to, aby soud podvedli, pokusiti, předložiti, zanecháno tak et sic per ignaviam et ignorantiam nostram paulatim perimus.

V tom když se nález psal, přednesl jsem na místě pana hejtmana, že jest psaní J. M. pana Kolnitše došlo, ale on že nechtěl dáti žádné odpovědi, ani vysvědčení toho, že jest psaní přijal, než že pověděl, že po naschválním poslu chce odpověd dáti. Vidělo se to dosti veliká věc a nebyvalá prvé, aby na poručení soudu neměl se kdo bez hodné příčiny dostaviti a protož hned jest psaní panu Jířkovi z Hodic, který v Hradisti s svým lidem leží, učiněno, aby k němu přivezma k sobě jeden neb dvě osoby z stavu rytířského na Kunovice dojel a jej slibem zavázal, že se v pondělí před J. M. postaví.

Táž Kateřina Brandejská téhož Václava Otíka o ourok od datum zápisu. Bylaby obdržela, kdyby zápis byl svědčil pod ourok: ale poněvadž byl bez ouroku a svědčil k zaplacení do jistého času, kdyby od

téhož času byla pohnala o týž ourok, tolikéž by byla obdržela: ale že pochybila pořádku jest nález učiněn: poněvadž bez ouroku svědčí zápis, že není povinen tomuto půhonu odpovídati.

Ebnštolar pani Johanku z Zástřizl o Jiřika Roučku pisaře. Propustil ji z půhonu na mou žádost.

A hned za tím pan Ondřej Tikovský vzat na závazek; nebo vstoupíc do šraňku připomenul J. M., že vedle svého včerejšího ohlášení se zase staví a J. M. žádá, aby ti půhonové, poněvadž jsou proti pořádku země této na něj vyšli, vymazáni byli a on aby vedle přimlavy J. M. krále polského při právě svém v Polště zůstaven byl. Pavel Dumbravský dal od sebe promluvit, že pan Tikovský žádného statku v Polště nemá, že co tam prvé měl a jmenovitě Groběšice že jsou rukojmím jeho zavedeny a to žeby byl dostatečně ukázati mohl, kdyby se byl nadal, že pan Tikovský na tuto obranu nastupovati bude a ještě že se uvoluje, když na při jeho přijde, to ukázati; k tomu že pan Tikovský daremně na to nastupuje na ten čas, že dosti času bude tehdaž odpovídání se brániti, když na půhon ten se přijde. A protož že J. M. prosí, aby ho v tom milostivě opatřiti ráčili. Stoupili jsme se, a bylo čteno psaní krále polského již přeložené, v kterémž žádné zminky o tom, aby Tikovský jaký statek v Polště měl, se nečiní, toliko ho král na Groběšicích jmenuje a za nim se přimlouvá, aby jemu k spravedlnosti jeho dopomoženo bylo, ale ještě dosti nemastné a neslaně. A protož uvažující jakž jedné strany promluvení tak druhé, nemohli jsme toho najíti, aby Tikovský čím toho dokazoval, že statek pozemský v Polště má a skrze to aby artikule zřízení zemského užiti mohl a aby se druhé straně zkrácení nestalo, snesli jsme se na tom, aby byl vzat na závazek, že ku půhonu státi a odpovídati chce. Protož jest nejprv naň podáno, má-li rukojmí? a když žádných neměl, vstoupil do šraňku a slíbil rukou dáním panu sudímu, že státi chce, a poněvadž těch půhonův více bylo, slíbil toliko na hlas ven z šraňku, že pod týmž závazkem připovídá k nim státi.

Kněz farář Předmostský děkana a kapitolu Olomouckou. Prosil farář, aby mu té pře odloženo bylo do pondělka, aby sobě mohl dáti svědomí obnoviti. Dovoleno jest.

Jáchym Pivče převora Kartauského. Ohlásil se pan prokurator, že jest ta věc na komisi a k tomu že se měla smlouva dnešního dne mezi stranami státi, a to že jest odloženo až do druhého dne. Stoupili jsme a odložili jsme ji až do druhého práva.

Kněz Valentin farář Moravičanský kněze Desideriusa Levu převora Kartouského a konvent o pobrání desátku. Nestal kněz Desiderius, než ohlásil se pan prokurator, že se zpráva dává, že by tu více byti neměl, než že jest ssazen s převorství svého. Proti tomu promluvil kněz Valentin, že nepohnal samého převora než konvent; stoupili jsme se a oznámeno z potazu, nestane-li do vzdání soudu, že bude věděti kněz Valentin co za pořádek. A hned potom oznámení vstoupil do šraňku nynější převor Kartouský a dal od sebe promluvit, že kněz Desiderius jest před třema léty ssazen s toho převorství a on že jest na jeho místo řádně dosazen a poněvadž půhon na něj nesvědčí, že J. M. prosí za ochranu, aby nebyl povinen tomu půhonu odpovídati, poněvadž i jiní preláti toho užili, jakž i na to nálezové jsou, že když pohnaný ouřadu pozbyl, že potomek jeho nebyl povinen zaň odpovídati. Kněz Valentin na odpor tomn ukazoval, že ten pořádek mezi nimi jest, že každý tři léta se mění a noví převorové se dosazují a žeby

Fl. 131. b. v Uhřích sloužiti musel. Učiněna mu velká domluva od pana hejtmana a předložena mu neváznost jeho a potom od něho jest na závazek cti a víry vzat, že se před západem slunce na rathouz postaví a odtud vycházeti nebude, až od pana hejtmana neb zmocněného jeho rukou daním neb skrze psaní propuštěn nebude.

Pondělí.

Poněvadž pan hejtman pro nedostatek zdraví svého nemohl na horu přijíti, osadil mnou své místo.

Jak jsme zasedli, hned jsem svolal potaz a přednesl jsem J. M., kterak asi před dvěma nedělemi jeden z pňhončích mně prodaných, ze vsi Nelešovic, jmenem Staněk měl mluvíti, že i ti, kteří jej prodávali, i ti, kteří jej kupovali, lháři jsou, i já také že lhář jsem a soukopa svého že p. aví býti podkomořím: ten že u vězení zůstává. Kdyby se mně samého dotýkala, poněvadž mám dostatečné na něj svědky, a že bych věděl co činiti; ale poněvadž se dotýče všech stavů, jako těch, kteří usoudili, že ti pňhončí mají prodání býti, celého soudu, jako toho, který osoby ku prodaji vydal, těch poctivých páni a rytířských lidí, kteří smlouvu trho. o. a o ně z poručení soudu učinili, ano i dobré paměti nebožtíka pana hejtmana, pana Jetřicha Podstatského a toho, který ještě u živnosí zůstává, pana Mikuláše Kobylky, že jsem nesněl bez vůle a vůázení J. M. nic až posavad předsevzíti, avšak že prosím, aby J. M. ráčili to nejdříve vážiti a souditi. A to promluviv i také psaní Přerovských mně v té příčině učiněné a poznamenání paměti svědkův jim podav, vystoupil jsem a oni po rozmluvení zase mne mezi sebe povolali a odpověd dali, že jsou ráčili k tomu pany z Doubravic a z Vrbna naříditi, aby s panem hejtmanem, jak by nejlépe ta věc předsevzata býti mohla, rozmluvili a J. M. svou zprávu dali a poněvadž se tu ne jich samých než všech stavů dotýče, žeby chtěli veškeré osoby z obce k sobě přizvítí a s nimi po slyšení zdání páně hejtmanova tu věc vážiti.

Potom vystoupil od nás pan z Doubravice, jakožto místodržící nejvyššího komornictví a z šraňku skrze Šponara k nám promluvil, že vida jaký veliký nedostatek jest pisařův menších a skrze to nemalé meškání při slyšení svědkův, že jest s panem Vilimem Muňkon, jakožto osobou hodnou a k tomu ouřadu způsobenou, jednal, aby ten ouřad menšího pisařství na sebe přijal, což jest také na žádost jeho učiniti se uvolil, o čemž že nám oznamuje, aby, pokudž bychom to schválili i v ten ouřad uveden byl. Kázal jsem se stoupiti a když to J. M. schválili, promluvil jsem k Muňkovi, že J. M. ráčili jsou z řeči pana z Doubravice, co jest s nim jednal, porozuměti a poněvadž o tom nepochybují, že jest pán s dobrým rozmyslem a soudem strany osoby jeho se ustanovil že J. M. také k tomu povolovati a jej za pisaře menšího přijímati ráčí v té naději, že se při povinnosti své netoliko snažně a bedlivě, než také věrně, upřímně a všelijak náležitě chovati bude a protož aby vstoupil do šraňku a povinnost vykonal. Učinil nejprvé omluvu, potom přísaha mu vydána a nahoru uveden.

Když se pan z Doubravic navrátil, kázal pan sudí pňhony před sebe vzíti.

Elška Falkenhonka z Glošku, vdova pozůstalá po Václavovi Lhotském a nyní již vdaná za nějakého Jelitovského pohnala pana Pergera z Perku o věno, jakožto jednoho rukojmí. Nestála sama a poručník její Radešímský jsa nemocen nestál tolikéž než dal se omluviti. Pergar oznámil, že jest prvé byl pohnán od Adama Falkenhona o touž věc, jakožto otce a věrné ruky též Elšky a za tou příčinou že jest pohnal Jana Muňku o zastoupení proti dotčenému Adamovi, jakožto držiteli statku nebožtíka Václava Lhotského; poněvadž pak Jan Muňka nechtěl se až posavád v žádné odpovídání dáti, protože o sirotka a statek Lhotského až posavád žádné nařízení nevyšlo a on žeby se své škody neměl na kom hojiti, že jest J. M. vždycky za odklad žádal a odklad že mu přín byl; mezi tím že jest Adam Falkenhon zemřel, Elška jej zase pohnala, on pak Pergar, aby pūhonu na pūhon neučinil, poněvadž pūhon na Jana Muňku o zastoupení proti Adamovi Falkenhonovi ještě při právě zůstává za příčinou odkládání J. M., že jest nemohl druhého pūhonu na téhož Muňku o zastoupení proti Elšce Falkenhonce učiniti a za tou příčinou že odkladu žádá. Bylby dán do druhého práva spravedlivě; ale poněvadž J. M. ráčili mi den zejtřejší k přednesení sirotčích věcí jmenovati v té naději, že si o ty sirotky naučení vezme a skrze ně při této konec se stane, ráčili J. M. odložití až do čtvrtku a na poručníka vztáhnouti.

Fol. 135.

Pan Arkleb z Kunovic pana prokuratora. Vystoupil pan Losynský a pan z Doubravice jakožto rukojmové za statek Veselský, na nějž se v Brně nálež stal, že jsou povinni pana prokuratora zastoupiti, a žádali ho, aby k odkladu povolil, že oni se také uvolují, jeho v tom zastoupiti. Učinil tak na jejich žádost a povolil k odkladu; avšak žádal, aby pamět uvolení jejich při tom pūhonu zapsána byla. Stoupili jsme se o to a po rozstoupení oznámil pan sudí, poněvadž pan prokurator k odkladu do druhého práva povoluje a páni rukojmové se uvolují, jeho v pūhonu proti panu z Kunovic zastoupiti, J. M. ráčí toho stranám přiti a obrátiv se k Onšovi, kterýž držel místo pana písaře, řekl mu, „poněvadž pan prokurator žádá, aby to uvolení panů rukojmů pro pamět zapsáno bylo, zachovejte se tak a запиšte.“

Týmž způsobem jiných mnoho pūhonů mezi těmiž osobami odloženo.

Kryštof Pruknař Jana Bukuvku; vinil ho z moci a kvaltu, který léta 90ho nad nim provedl v domě Jiřka Fišra měštěnína Holomouckého. Zběhla se pak taková věc, že jest naš Karel Bošovský z Polanky u Jana Bukuvky v službu se za pachole dal a po některém času, když se p. Bukuvka dověděl, že ženatý jest, viděv že ho chovati nebude od něho ušel a některé věci že pobral a mezi jinými zárukávi pancířové, kteréž jest tomuto Kryštofovi Pruknařovi za 1½ zl. prodal. Toho když se Bukuvka doptal, že přijeda do Holomouce k němu jest poslal a oznámiv, kudy a jakým způsobem jest mu se ta ztráta stala, jeho, aby mu jej navrátil, žádal; on pak toho se zbraňoval právě, že jest jej koupil, a že by tudy o své peníze přijíti musel a na rychtáře, aby naň žalováno před nim bylo, ukazoval. Na tom když Bukuvka přestati nechtěl, poslal sobě pro něho a on když k němu přišel do hospody, povadivše se spolu na díle strachem, který naň pustil, k tomu ho přivedl, že mu to zárukávi navrátil. Vinil pak Pruknař Bukuvku z moci v pūhonu, že jest ji nad nim bitím a zastoupením mu dveří provedl, čemuž Bukuvka odpíral a k tomu toliko se

přiznal, že svadiv se s nim trochu jim postrčil, A tak přišlo na ukazování. Čteno nejprv svědomí Jana Talousa a potom jiní svědkové, jak jedné tak druhé strany. Všickni jednu věc svědčili, totiž že když Kryštof Pruknar k Bukuvkovi do hospody přišel, že jest ho Bukuvka žádal, aby mu ty rukávy navrátil; on pak že se tím vylouval, že jest je koupil a když jest Bukuvka předce je od něho míti chtěl, že jest se k rychtáři volal a čehož že jest Bukuvka přijíti nechtěl, nýbrž že ho za krk chytil a braně sobě podati rozkázal, při čemž hned rukou daním že Pruknar slíbil ty rukávy navrátiti. O bití pak a zastoupení dveří žádný žádné zmínky neučinil. Jest dlouho ta pře vedena; od Pruknařa mluvil Kozninský, od Bukuvky Bohuslav Pergar, kterýž mezi jiným mluvením odvolával se na artykul ve zřízení zemském, jak ti trestání bývají, kteří z moci a kvaltu pohánějí a jeho nedokazují, kteréhož artykule poněvadž ve všem zřízení se nenachází, jest Pergarovi domluva učiněna, že soud daremně zaměstknává. Ukazoval také nález, že když kdo z moci a z kvaltu viní a jeho neprokazuje, že se tomu neodpovídá. Ač pak koli jsme viděli, že Bukuvka přečinil a soudili to, kdyby byl Pruknar jináče ho vinil, žeby byl mohl něco na něm obdržeti, avšak když z moci vinil a toho neprokazoval, učinili jsme nález, že tomu odpovídati nemá a panu sudímu poručeno, aby Kozninskému oznámil, poněvadž osobou rytířskou není, bude-li více před právem mluvíti, že bude šatlavou trestán. Oznámil mu to potom v své hospodě.

Mezi tím, když se nález psal, vážena supplikacie nejvyššího pana pisaře; žádá, aby od něho byl přijat počet z peněz zemských, které za nim byly, a aby z nich vykvitován byl; item radí, aby se zápisové panům stavům svědělci na jisté sumy, kteréž se za purkrabím a pisáři menšími na zaplacení služby jejich zanechávají od těch, kteří již v ouradech nejsou, zase navrátili. Nařízení jsou k tomu p. Jindřich Blekta pan Jan Bukuvka, p. Bohuš z Zástřizl.

Mikuláš Kobyłka Jana Pergara z 50 kop groší vinu mu dáváje, že koupil v gruntech jeho od hejného jeho 20 dřev jedlí za 3 zl. a některé gr. a z haluzí že dal nadělati 18 sahů dřev a on Pergar že mu to dříví sahové pobrati dal. Pergar se bránil pňhonu, že sumou převyšil proti zřízení zemskému, všecko dříví že nestojí než za 3 zl. a některé gr. a on že pohání z 50 kop groší, toliko o to, což ho vzděláno bylo. Kobyłka proti tomu, že není činiti o dříví, než že jest činiti o skutek, že on peníze svými zaplatil. Udělali jsme nález: poněvadž sumou přesahl, že tomu pňhonu odpovídati nemá.

Když se nález psal, pan Teuffl žádal nás za dovození, poněvadž vidí, že jakáž takáž těžkost p. Jiřího Kolnitše očekává příčinou toho nevážného psaní panu hejtmanovi učiněného, aby mohl s nim jakožto zpřízněným svým a krajanem promluvíti a jemn k tomu raditi, aby se panu hejtmanu pokořil a jeho spokojil a tudy hanby, kterouby podniknouti musil, ušel. Povolili jsme k tomu.

Mikuláš Kobyłka téhož Jana Pergara, že mu na gruntech jeho boniti dal. Bránil se Pergar pňhonu titulem, že se Kobyłka komorníkem práva menšího jmenuje a již jim není a že tento pňhon jest starší než sňesení sňemovní, kterýmž ta obrana vyzdvižena jest. Nehrubě odporoval Kobyłka a tak jsme učinili nález: Poněvadž Mikuláš Kobyłka poháněje Jana Pergara komorníkem práva menšího se jmenuje a již toho titule neužívá a pňhon tento starší jest, než sňesení všech stavův Mark. Mor. leta 98 na sňemě obecním v městě Brně

držaném, svolené, kterýmž obrana titulem pňhonu se vyzdvihuje, že Jan Pergar tomu pňhonu odpovídati nemá.

Když se nález psal, čtena supplikacie Uršily z Vajenic manželky Matyáše Čandalského, jehož zabil Mikuláš Přileský, prosíci pro Boha, aby nad ní chudou osiřelou vdovou ruka držána a krev manžela jejího nevinne vylitá mstěna byla. Mnoho mezi námi o to promlouváno bylo, protož aby se žádné straně neublížilo, poručíno jest panu z Roupova, který místo pana hejtmána dnes nemocného držel, aby tuto supplikacii Přileskému na rathouz odeslal a podle toho jedné i druhé straně poručil, aby se svědky k průvodu svému opatřily a p. komorník ouředníkům menším aby poručil, aby svědky z obou stran vyslyšeli.

Fol 136.

Úterý.

Poněvadž mi dnešní den od J. M. k přednešení věci sirotčích jest jmenován, přednesl jsem nejprv J. M. o sirotky po nebož. Antonínovi Pilarovi pozůstalé, na něž naučení až posavad se odkládalo za příčinou nějakých vín od nebožtíka Frydrycha Maxa pobraných. Oznamila vdova, že v tento minulý mor ti sirotci všickni pomřeli a tak jest mi naučení dáno, poněvadž sirotkův není, že mi tu k opatrování nic nenáleží.

2. Jsem přednesl o sirotka a pozůstalost nebož. Václava Lhotského. Odloženo do druhého soudu.

3. O sirotky nebož. Matyáše Ořechovského z Honbic. Čten nejprv inventář, potom prokazování paní vdovy paní Zuzany z Zástfizl. Ukazoval jsem, že jest více dluhu než statku, nebo na samém statku měla 7000 zapsáno a statek nebyl koupen než za 6800. Předstoupila také před J. M. Bohunka sestra nebožtíka, která se pravila mít 2000 zl. v tom statku, jí po vlastní materi její náležitých. Dal jsem čísti naučení předešlá, která se v podobných věcech stala. Po tom se páni stoupili. Dáno jest mi naučení, že mi tu nic tomu sirotku k opatrování nenáleží; ale poněvadž v tom naučení špatná zmínka se stala o vdově a žádná o Bohunce, vidí mi se a bojím se, že z toho ňaké spletky povstanou.

4. O sirotky nebož. Kryštofa Bačtorfa. Ukazovala vdova Kateřina Vojenická, že ten statek po nebožtíku pozůstalý její vlastní jest a že nebož. nic neměl, a také tuto jest mi naučení dáno, že mi krom sirotkův nic k opatrování nenáleží.

5. O sirotky nebož. Moušvice. Nezůstalo po něm než na purkrechté; protož mně sirotek toliko k opatrování přisouzen, purkrecht dědiné.

A poněvadž se již bylo připozdilo, ráčili mne J. M. mezi sebe povolati.

Středa.

Velmi mnoho umřelých pňhenů a těch, které pro dání roku nemocného odloženy jsou, jest přeběhnuto. Hned po zasednutí vstoupil do šraňku ňaký pan Jan Hannš z Šeratic a žádal, poněvadž strýc jeho, který za pana Jana Hynka z Vrbna osiřel a jemu k opatrování naučením J. M. přináležel, již umřel, aby mu pozůstalost jeho, která za panem Janem z Vrbna synem nebožtíka zůstává, vydána byla. Proti tomu se ohlásil pan Šponar, že nějaký Augustin Buka a sestra jeho, toho nebožtíka se bližší přátelé býti pravi, a poněvadž jsou se nedomnívali, aby na sirotčí věci dřív soboty přijíti mělo, že jsou odjeli,

ale že dnes neb zítra zase zde budou, prosíc J. M., aby je v lásce na paměti míti ráčili. Pan Jan z Vrbna dal od sebe mluvití, že jakékoli naučení jemu dáno bude od J. M. že se podlé něho zachová. Odložili jsme té věci až do soboty. Potom vzati před se pūhonové.

Jáchym Bítovský Mikuláše Šmerhovského, že se zaň v rukojemství postavil a zaň své dáti musil. Uvólil se Šmerhovský zaplatiti; a tak se stal nález na uvolení.

Mezi tím přednešeno od pana z Roupova na místě pana hejtm., že včerejšího dne pan Havel Kurovský, jsa vožralý jeda domů na předměstí jednoho měšťana zastřelil. Usoudili jsme, poněvadž předměšťané F. 136. b. poddaní jsou a stavu neuzívají a pan Havel jest v zemi usedlý, aby ho Olomoučané na místě poddaného svého právem vinili.

Čteno také psaní císaře, v kterém nám poroučeti ráčí, poněvadž pan z Kunovic Jan Jetřich jest se mu uvólil léta 92. minulého ňakou sumu darovati, čemuž jest až posavád za dosti neučinil, abychom ho k tomu přidrželi, aby se podlé podvolení svého zachoval. Jest mu o to psaní učiněno.

Pan Ondřej Tikovský předstoupil před J. M. a ohlásil se, jakož jest vzat na závazek od panův Olomoučanův, že k tomu pūhonu, kterým jest pohnán od pana Pavla Dumbravského státi chce, že se k němu staví; avšak že jest jemu s podivením, co ten pan Dumbravský před se běře, věda že on statek svůj Groběšice v Polště má a již při s ním zalomenou maje v Polště, ted jeho znova pohnání v této zemi proti zřízení zemskému. Dal od sebe mluvití Dumbravský, že pan Tikovský v Polště nic nemá, že statek jeho všecek jest rukojmům postoupen, oni že jej mezi sebe rozebrali, a kdyby co v Polště měl, žeby se nebyl sem na tak dalekou cestu vydal, aby ho pohnán, než sám žeby k statku jeho byl hleděl a na něm se hojil. Ale poněvadž tam nic není, že se musil sem obrátiti. Odporoval pan Tikovský a odvolával se na psaní krále polského, které nám do soudu přimlouvaje se za ním učiniti ráčil. Stoupili jsme se o to a psaní královské otevřeli; ale poněvadž jazykem polským psáno bylo a žádný mu z nás nerozuměl, snesli jsme se, abychom jej sobě dali přeložiti; a z potazu jest p. Tikovskému oznámeno, poněvadž se volá na psaní královské a to J. M. ještě přednešeno není, že toho do zejťrka odkládáme.

Jindřich Miňovský Matyáše Švabenského o rukojemství. Uvólil se Matyáš a tak se stal nález na uvolení.

Po tom nálezu vystoupil jsem ven a vstoupil jsem do šraňku s bratrem mým a panem Bohušem z Zástřizl a prosili jsme pana hejtmána, aby dal čísti mocný list J. M. C. panu Janovi Jetřichovi z Žerotína daný a jeho na něj učiněné poručení. Čteno jest. Potom jsme žádali za posly ke dečkám; dáni jsou pan Jan z Vrbna, p. Jeroným hrabě z Hardeku, kteří vedlé pořádku jsou obyčejnými slovy ku panu komorníkovi promluvili.

Když jsme se zase do šraňku navrátili, pan hejtmán nás svolal a tu oznámil pan komorník, že pan Vilím Zoubek k němu přišel a dal mu zprávu, kterak by se toho dovědětí měl, že nějaký člověk z z panství Zábřezského měl navozovati jednoho poddaného pana Jana Bukuvky, aby proti němu svědčil. Povolali jsme Zoubka do potazu. Oznámil nám totéž a o druhé věci také nám pověděl, žeby Ostražický měl hroziti jednemu, který svědčil proti němu v té při, kterou s p. Dozým má a podal nám to oboje v spis. Strany prvního poručili jsme panu hofrychtyři, jakožto poručníku sirotka Břeclavského a panství

Zábřežského, aby toho člověka co nejdříve kázal postavit. Strany pak Ostražického, poněvadž toliko zapsáno bylo, že mu hrozí šatlavou a nic nebylo doloženo, aby to bylo proto, že proti němu svědčí, nevázili jsme toho více.

Mandalena Otikovna z Pěňčic pohnal Vratislava Otíka bratra svého z 60 zl., které jí nápadkem po Hynkovi, otcí její, náležejí. Muž její a poručník v půhonu Jindřich Ketndorf k dokázání toho nápadu podal dvou škaret, na nichž, jakž pravil, smlouvy svadební druhých dvou sester od Vratislava vybytých přepsány byly. Ale poněvadž nic nebylo zpečetěného a k tomu ty škartý velmi ušísmány byly, navrátili jsme mu je zas a pověděl pan sudí, že páni škaret a na škartý ne-soudí, má-li co ukazovati, aby ukázal. Neměl nic, než pravil, že jest Vratislav po druhých sestrách svých mimo mateřin díl, kteréhož přišlo na každou po 200 zl., jmenoval otcovského dílu po jedné 50, po druhé 75 zl. a po ženě jeho že nejmenoval, než z nápadu otcovského, ale toho ničímž neukazoval. Vratislav pak oznámil, že neví, aby jí jakým nápadem po otcí povinnen byl, o věno pak že se domlouvati nemůže na ten čas, poněvadž ho jiným půhonem o něj zapohnal. Opakoval Jindřich svou předešlou řeč a Vratislav tolikéž. Stoupili jsme se a učinili nález: poněvadž poručník nic neprovádí, že tomu Vratislav odpovídati povinnen není.

Když se nález psal, čtena supplikacie Přeleského, v kteréž žádá, aby naň kvapeno bylo, že to chce s sebe svěsti, aby měl nebož. Čandalského nenáležitě zabiti, než že jest mu k tomu příčiny dával a že se mu musil brániti a poněvadž v zemi přátely má, žeby se s nimi rád poradil, že prosí, aby mu dán byl odklad do druhého práva. Dána pro zprávu Uršile z Vajenic.

Čtena také supplikacie Kryštofa a Ludvíka z Elzu na pana Jana Ladislava z Fulšteina, který minulého roku zabil bratra jejich pana France. Suma jejich žádosti byla, že nechtíce panu z Fulšteina na těžkost nastupovati, že jsou k přátelské smlouvě povolovili, podlé kteréž pan z Fulšteina uvolil se jim za bratra jich zamordovaného 1500 zl. dáti a to ukazovali i smlouvou i psaními několikerymi téhož z Fulštejna, v nichž se zamlouval takovou sumu položiti, jak ho peníze jeho dojdou; nyní pak že tomu ničemu za dost učiniti nechce, prosíce, aby chom mu poručili podlé smlouvy dosti činiti. Napsáno na supplikacii, kdyby pan z Fulšteina zde byl, žeby mu dodána byla supplikacie pro zprávu, ale poněvadž se podlé závazku svého ku půhonům nestaví a J. M. věděti neráčí, kdeby byl, aby se naň ptali a tu kde ho dopadnou, aby ho vinili pořádkem práva.

Jindřich Ketndorf Vratislava Otíka; ale žádal Otík odkladu pro svědky a jmenoval Borejčku a Bošovského; jsou mu dáni.

Týž Borejčku o ňakou sumu na zápis pod sekrytem jeho, uvolil se Borejčka zaplatiti. Stal se nález na uvolení.

Čtvrtek.

I dnes tolikéž velmi mnoho umrlych půhonův přeběhnuto.

A poněvadž půhonové, kterými paní Elška Falkenhonka pohoní, Jana Pergara jsou odloženi až do dneška, vzal je hned s nejprvku, pisař před sebe; ale když Pergar slušně nastupoval na svou první obranu že pohnal o zastoupení pana Jana Muňku a ten půhon že v nic přichází a mně tolikéž že naučení není dáno o sirotky Václava Lhotského, odloženo jest těch půhonů až do druhého práva.

Kateřina Brandejská pohnala Václava Otíka o sumu 500 zl, za kterou se podlé jiných jmenovitě Mikuláše Štoše, Matyáše z Honbic a N. z Podmostí v rukojemství postavil materi Kateřiny za Jana Otíka a nyní že jí z té sumy 500, což by na oddíl jeho a dvou změlých rukojmí totiž Štoše a z Honbic přišlo, jí zpravili a položití nechce. Bránil se Vratislav odpovídání, poněvadž zde za právo jest, aby kdo

F. 137. b. jakým právem začne, tím také konal a ukazoval, že otec Kateřiny jest ho do ležení napomínal i láním hrozil; a na to dal čísti několik listův, kterýmiž do ležení napomínán byl.

Pergar, poručník Kateřiny, ukazoval, že ačkoliv ten pořádek jest, i také zřízení zemské to ukazuje, avšak že se toliko na jednu osobu vztahuje, totiž když kdo začne jedním právem, aby nemohl s toho na druhé nastupovati; tuto pak že jistec, který do ležení napomínal, jest umřel, Kateřina pak, nynější jistec, že není povinna tím právem postupovati, nýbrž maje na svobodě to že jej raděj před právem obviniti chtěla a tak ne dvojm než jedním právem že jde. Ačkoli proti tomu Vratislav mluvil i také dal nález čísti, mezi ním a Petrem Pražmou učiněný, avšak poněvadž i toho nálezu i toho zřízení rozum jest na jednu osobu, kteráž když se jednoho práva strhne, nemůže druhým začíti, stoupivše se o to, kázali jsme mu odpovídati. A tak Pergar dal čísti zápis, proti němuž když Vratislav nic podstatného ukazovati nemohl, svolal nás pan sudí nejvyšší. Uvažování bylo strany Mikuláše Štoše, který v půhonu za umřlého postaven jest, avšak ještě v živnosti zůstává. Někteří se přimlouvali, žebychom měli půhonu zdvihnouti, že tomu půhonu odpovídati povinen není, poněvadž se v něm klade za umřlého ten, který ještě živ jest, a bylaby jistá obrana, kdyby Vratislav na ni byl nastoupil. Ale poněvadž o to odpor byl, mohou-li páni sami bez domlouvání se o to strany půhony zdvihati a obrany nalézati, ačkoli by se to bylo mohlo dosti ukázati, že to prvé bývalo, avšak není na to nastupováno a když větší díl se k tomu přimlouval, že jest povinen Otík slibu svému za dosti učiniti, jest na to nález učiněn, avšak v něm doloženo, aby oddíl svůj zpravil a polovici oddílu Matyáše z Honbic; než poněvadž Mikuláš ještě živ jest, že za něho není povinnen platiti. Mnozí se také k tomu přimlouvali, že k poručníkům Kateřiny mělo se nějakým trestáním přikročiti že toho, který živ jest, za umřlého položili. Ale poněvadž jsme měli místo držícího sudího, kterýby nebyl umřel toho vyvésti et cum dignitate od soudu promluviti a jim to, že jsou se měli o to, aby soud podvedli, pokusiti, předložiti, zanecháno tak et sic per ignaviam et ignorantiam nostram paulatim perimus.

V tom když se nález psal, přednesl jsem na místě pana hejtmana, že jest psaní J. M. pana Kolnitše došlo, ale on že nechtěl dáti žádné odpovědi, ani vysvědčení toho, že jest psaní přijal, než že pověděl, že po naschválním poslu chce odpověd dáti. Vidělo se to dosti veliká věc a nebývalá prvé, aby na poručení soudu neměl se kdo bez hodné přičiny dostaviti a protož hned jest psaní panu Jirkovi z Hodic, který v Hradisti s svým lidem leží, učiněno, aby k němu přivezma k sobě jeden neb dvě osoby z stavu rytířského na Kunovice dojel a jej slibem zavázal, že se v pondělí před J. M. postaví.

Táž Kateřina Brandejská téhož Václava Otíka o ourok od datum zápisu. Bylaby obdržela, kdyby zápis byl svědčil pod ourok: ale poněvadž byl bez ouroku a svědčil k zaplacení do jistého času, kdyby od

téhož času byla pohnala o týž ourok, tolikéž by byla obdržela: ale že pochybila pořádku jest nález učiněn: poněvadž bez ouroku svědčí zápis, že není povinen tomuto pňhonu odpovídati.

Ebnštolar pani Johanku z Zástřizl o Jiříka Roučku pisaře. Propustil ji z pňhonu na mou žádost.

A hned za tím pan Ondřej Tikovský vzat na závazek; nebo vstoupíc do šraňku připomenul J. M., že vedle svého včerejšího ohlášení se zase staví a J. M. žádá, aby ti pňhonové, poněvadž jsou proti pořádku země této na něj vyšli, vymazáni byli a on aby vedle přimluy J. M. krále polského při právé svém v Polště zůstaven byl. Pavel Dumbravský dal od sebe promluvit, že pan Tikovský žádného statku v Polště nemá, že co tam prvé měl a jmenovitě Groběšice že jsou rukojmím jeho zavedeny a to žeby byl dostatečně ukázati mohl, kdyby se byl nadal, že pan Tikovský na tuto obranu nastupovati bude a ještě že se uvoluje, když na při jeho přijde, to ukázati; k tomu že pan Tikovský daremně na to nastupuje na ten čas, že dosti času bude tehdáž odpovídání se brániti, když na pňhon ten se přijde. A protož že J. M. prosí, aby ho v tom milostivě opatřiti ráčili. Stoupili jsme se, a bylo čteno psaní krále polského již přeložené, v kterémž žádně zminky o tom, aby Tikovský jaký statek v Polště měl, se nečiní, toliko ho král na Groběšicích jmenuje a za nim se přimlouvá, aby jemu k spravedlnosti jeho dopomoženo bylo, ale ještě dosti nemastně a neslaně. A protož uvažující jakž jedné strany promluvení tak druhé, nemohli jsme toho najíti, aby Tikovský čím toho dokazoval, že statek pozemský v Polště má a skrze to aby artikule zřízení zemského užiti mohl a aby se druhé straně zkrácení nestalo, snesli jsme se na tom, aby byl vzat na závazek, že ku pňhonu státi a odpovídati chce. Protož jest nejprv naň podáno, má-li rukojmí? a když žádných neměl, vstoupil do šraňku a slíbil rukou dáním panu sudímu, že státi chce, a poněvadž těch pňhonův více bylo, slíbil toliko na hlas ven z šraňku, že pod týmž závazkem připovídá k nim státi.

Kněz farář Předmostský děkana a kapitolu Olomouckou. Prosil farář, aby mu té pře odloženo bylo do pondělka, aby sobě mohl dáti svědomí obnoviti. Dovoleno jest.

Jáchym Pivče převora Kartauského. Ohlásil se pan prokurator, že jest ta věc na komisí a k tomu že se měla smlouva dnešního dne mezi stranami státi, a to že jest odloženo až do druhého dne. Stoupili jsme a odložili jsme ji až do druhého práva.

Kněz Valentin farář Moravičanský kněze Desideriusa Levu převora Kartouského a konvent o pobrazení desátku. Nestal kněz Desiderius, než ohlásil se pan prokurator, že se zpráva dává, že by tu více býti neměl, než že jest ssazen s převorství svého. Proti tomu promluvil kněz Valentin, že nepohnal samého převora než konvent; stoupili jsme se a oznámeno z potazu, nestane-li do vzdání soudu, že bude věděti kněz Valentin co za pořádek. A hned potom oznámení vstoupil do šraňku nynější převor Kartouský a dal od sebe promluvit, že kněz Desiderius jest před třema léty ssazen s toho převorství a on že jest na jeho místo řádně dosazen a poněvadž pňhon na něj nesvědčí, že J. M. prosí za ochranu, aby nebyl povinnen tomu pňhonu odpovídati, poněvadž i jiní preláti toho užili, jakž i na to nálezové jsou, že když pňhnaný ouřadu pozbyl, že potomek jeho nebyl povinnen zaň odpovídati. Kněz Valentin na odpor tomu ukazoval, že ten pořádek mezi nimi jest, že každý tři léta se mění a noví převorové se dosazují a žeby

on tím způsobem nikdy k spravedlnosti své přijíti nemohl a že také nás pro průchod spravedlnosti za ochranu prosí. Stoupili jsme se a ačkoliv mělo se poručiti, aby půhon žalován byl a potom nálezen jej za příčinou dotčené obrany zdvíhnouti; avšak vidělo se pro všecko za lepší z potazu oznámiti, že se oznámení předešlé J. M. vztahuje na kněze Desideriusa Levu a ne na nynějšího převora a protož že J. M. ráčí toho při svém zanechávati. Ale opět se domlouval pan prokurator a vždy komoru J. M. C. nám poroučel. Stoupili jsme se po třetí a srozuměli jsme dobře, že se prokurator bojí, aby kněz Valentín nedal staného a tak aby se na statek nezvedl, ale vědouce, že komora promluvením z potazu nic není zavedena, nýbrž že kdyby se podlé něho kněz Valentín zvedl, žeby se nopořádně zvedl a to proto, že se žádný na osobu vésti nemůže, než na statek, a převor žádného statku nemá, když z ouřadu sazen jest; nedali jsme mu, ač zasloužil domluvy proto, že ku potazu mluvil, žádné domluvy, než kázali jsme jiné půhovy před sebe vzíti.

F. 138. b.

Protož jsou vyhlášení jiní půhonové mezi těmiž, ale jsou odloženi do druhého práva.

Zatím svolal nás p. hejtmana mistodržící a čtena supplikacie nejvyššího pana písaře, v kteréž o svých jistých nemocích a z nich pošlých velikých na zdraví nedostatecích, mezi nimiž jeden nejpřednější na řeči, že mluvíti nemůže, oznamuje a že za tou příčinou jest odpuštění od J. M. C. vzal, ale žádné až posud odpovědi na ni nedostal; nicméně že jest i pana hejtmana v tom pohledával a časné aby hlasové k ouřadu nejvyššího písařství dáni byli a ke dvoru odesláni žádal; poněvadž pak neví, stalo-li se to neb ne a o sobě, aby k soudu brněnskému pro svou nemožnost dostaviti se mohl, pochybuje, aby skrze to soud k odkladu nepřišel, že J. M. v tom za časné opatření žádá. Uváženo jest, aby pan hejtman hlasy císaři odeslal a žádal, aby se J. M. brzy v tom ráčil resolvovati.

Pátek.

Když jsme na své místo dosedli, pan prokurator spolu s převorem kartoušským před J. M. předstoupil a žádal, jakož věčřejšího dne, když na půhon kněze Valentina s knězem Desideriusem Levou přišlo, jest se ohlásil, že týž kněz Desiderius, již odpraven a jinam podán jest on pak že stojí a J. M. za opatření, aby tomu půhonu odpovídati povinnen nebyl, žádá, načež že jest mu z potazu dána odpověď, že promluvení J. M. pana sudího, kterýmž knězi Valentínovi na pořádek jest ukázáno, nevztahuje se na něj převora, než na kněze Desideria, aby J. M. ráčili k tomu milostivě povoliti, aby ta pamět zapsána byla. Ač byli o to odporové, nebo se někteří tahli na příklad, který v Brně se stal o soudě postním léta 99 avšak pro uvarování větších nesnází dovoleno jest k tomu a oznámeno, aby ta pamět zejtfřejšího dne do potazu sepsaná podána byla a J. M. v ni nahlednouce a co za potřebné bude opravice, že ji zapsati poručiti ráčí.

Když on vystoupil, dal od sebe p. Bohuš z Zástřizl promluvíti: poněvadž jest onehdějšího času pán Bůh p. Václava z Zástřizl bratra jeho prostředkem smrti z tohoto světa povolati ráčil, za kterýmž jsou klíče od svobod zemských byly, že J. M. podává a prosí, aby ta pamět zapsána byla. Stoupili jsme se o to; poněvadž tu pana hejtmana ani pana hofrychtyře nebylo, nevěděli páni soudcové co činiti, než já jsem jim oznámil, že pořádek při tom takto se zachová: že jsou klíče dvojje

od svobod, jedny za stavem panským, druhé za stavem ryt. že zůstávají, a když osoba ta, které svěřeny jsou, déle jich za sebou míti nechce, ta že při obecním sněmu stavu svému je oddá a stav že osobu z prostředku svého vybere a té je svěří a to že do sněmu vchází pro budoucí pamět. Když pak osoba která od nich odumře, tedy že nápadníci soudu je přednášejí a soud je přijma, jest-li stavu panskému náležitě jsou p. hejt., jestli že stavu ryt., p. hof. je odevzdává k dochování jich ku příštímú sněmu nebo sjezdu nějakému všech stavův. A tak ráčili J. M. mého zdání uposlechnouti, ty klíče od p. Bohuše přijíti, pamět toho dáti zapsati a dvě osoby rytířské z prostředku svého vybrati, kteréby je p. hofrychtyři k vícerou donesly.

Pan Václav Nekeš J. M. oznámil, že ten člověk z Zábřeha, o kterého J. M. ráčili panu hofr., aby postaven byl, oznámiti, již zde jest. Protož J. M. ráčili poručiti panu Zoubkovi, aby toho člověka vyslyšel a potom do vězení dal a J. M., bude-li se k tomu znáti, v známost uvedl.

Fol. 139.

V tom se dal přinésti p. hejtman, který se dnes lépe než těchto pomínuých dní měl.

Pan Bohuš z Zástřizl a pan Jiřík Čechočovský žádali, aby čteno bylo poručenství pana Albrechta Čertorejského; dovoleno k tomu; čteno jest a poslové vydání k dekám. Zatím kázal p. hejt. roky vyhlašovati.

Rok mezi Janem Krtem a paní Johankou z Kačova. Nestal Krt, paní pak žádala slyšána býti. Ačkoli pan hejtman, zeť paní, žádal ji, poněvadž k přátelskému jednání povolila, aby při tom toho pozůstavila, ale ona poslouchaje své pošetilé hlavy nechtěla k tomu povoliti, než žádala za opatření. Stoupili jsme se a pan hejtman nám oznámil, že jest nemocen na dna. Jedni se přimlouvali k odkladu, druzí k ukázání na pořádek; ale proto, že se odklad nedává, leč se obě strany ohlašují; a tak oznámil p. hejtman: nestane-li do vzdání soudu, že bude věděti paní, co za pořádek.

Rok mezi Čechočovským a Koštickým; opět nestal Koštický: bylo před týhodnem oznámeno a tolikéž na pořádek ukázáno, a protož neměl toho roku pisar žalovati, za kterouž příčinou jest panu komorníkovi i pánu sudímú poručeno, aby mu tuhou domluvu učinili, povolajíce ho k sobě do domu. Čechočovský žádal za opatření.

Ukázáno znovu na pořádek, při čemž připomenuto jest, že minulých lét za otcův našich pan Václav z Valdštejna vyžádal sobě roku s jedním Broncem. I stalo se, že se Bronec k roku nepostavil; J. M. ráčili uvažovati to, že Bronec vždycky se poctivě choval a že nemusí bez příčiny býti to, že se k roku nestaví a zvláště se to trefilo toho času, když ta proměna a překládání soudu byla nastala, pročež tím více k tomu se ráčili nakloniti, aby s tím kvapeno nebylo a on aby nebyl o poctivost připravován, a tak se snesli, aby toho roku sami ze sebe odložili do druhého práva a z potazu na hlas oznámeno jest, že J. M. ráčí toto roku za tou příčinou, že se soudové proměnili, odkládati, a toho nestání Broncevo k nevědomí jeho přičítati, protož jest-li by tu kdo z jeho přátel byl aneb z jeho známých, aby mu o tom, aby se konečně k druhému právu postavil, oznámil, že J. M. více jeho ušetřovati neráčí. Jakož pak to potom učinil, svou omluvu přednesl a svědky k provedl, že jest se chtěl k roku stavěti a stavěl k časům od starodávna k soudu vyměřeným, ale o tom přeložení soudu že nic nevěděl.

Mezi Albrechtem Křenem a Vlasatým. Ukazoval Křen vedle onehdejšího poručení J. M., že jest, naň staně dáno na poctivost o soudu brněnském a to výpisem z rejster rokových pod pečeti pana hejtmana a žádal za opatření. Stoupili jsme se a po rozstoupení oznámeno mu, poněvadž jest se k roku svému stavěl, poctivosti své hájil, nápravu sobě proti křivdě učiněné podle práva učiniti chtěl, že jest se v tom zachoval jak na poctivého sluší a že J. M. neráčí uznávati žádné potřeby, aby ho měli na poctivosti proti tomu, který jí zbaven jest, ochrániti, než že ráčí dáti rok vymazati a příčinu vymazání pod ním zapsati. Jakož se pak i stalo a místopisaři o tom poručeno.

Mezi Ejvanovskými a Janem Bukuvkou panem jich. Nejprv oznámil, že se s paní Krystynou z Rogndorfu, vdovou poždustalou po neb. panu Hynkovi z Vrbna v jednání dal, zda-liby o to, oč s ní a na místě jejím s panem Janem z Vrbna činiti má, přátelským způsobem porovnan býti mohl, to že se minulého týhodne začalo avšak ještě k konci nepřivedlo. Druhé nařikal řečníka těch lidí, že není hoden při F. 189. b. právě J. M. mluvití, jako ten, který se nad svou přísahou zapomenul a jsa rychtářem peníze gruntovní pobral a nočně se z gruntův pána svého vykradl. Řečník proti tomu odpovídal, že pan Bukuvka s ním žádného roku nemá, avšak že ho tu před J. M. nařiká a prosil, aby mu překáženo nebylo, poněvadž mu prvé i před právem J. M. i před právem J. M. K. pana biskupa mluvití dopřáno bylo. Přestal p. Bukuvka na něj dále tisknouti; než žádal odkladu, ažby s panem z Vrbna zmocněným paní macochy své, kterého o zastoupení pohnal, konec měl. Dán jest odklad, avšak poručeno panu Bukuvkovi skrz pana hejtmana, aby těch lidí mimo povinnost nepotahoval a poddaným tolikéž, aby to, čím povinni jsou, vykonávali a jest-li která strana proti tomu učiní a bude to na ni ukázáno, že J. M. žádnému toho lehce vážiti neráčí.

Mezi Vsetinskými a panem Václavem Nekšem panem jich. Dali rok žalovati a po prožalování prosili, aby smlouva, kterou o roboty s předešlou vrchností mají, čtena byla. Já pak vyvstana s svého místa připomenul jsem panu hejtmanovi o zmocnění, kteréž dnes ukázati mají; pročez se jich pan hejtman optal, jaké zmocnění mají od jiných k obvinění pána svého? Promluvil řečník jejich, že zmocnění mají zpečetěné pečeti městečka Vsetína, než že nápisu žádného na nem není, prosíce, aby J. M. ráčili jim to, jako sprostným lidem dobrotivě vážiti. Vzata zmocnění to od nich a otevřeno i čteno nejprv v potazu. Bylo velmi nepořádné, nebo v něm ani osoby k roku zmocněné poznamenány ani datum položeno, ani podpisu na svědomí dostaveno, ani místa, kde se jest vykonalo, jmenováno nebylo. Avšak dali jsme jej zevně čísti, zdá-li by druhá strana proti němu chtěla mluvití? A nic nemluvila, jednom nastupoval na to Šponar, že ti lidé netoliko od sebe, než také od cizých viní, protože se v roku zmínka učinila o některých cizopanských. Stoupili jsme se a uznavše, že to zmocnění nikoli obstátí nemůže, odložili jsme toho roku do druhého práva; avšak aby ti lidé opatření byti mohli, zůstano na tom, aby jim pan hejtman, jaké zmocnění přiněsti mají, ukázal, a protož při oznámení odkladu poručil jim pan hejtman, aby se k němu do domu jeho najíti dali.

Mezi Hoštickými a panem Janem Bukuvkou. Odložen tím vším způsobem, jako s Ejvanovskými.

Prvé pak, nežli se stranám ten odklad oznámil, čteno psaní pana Kolnitše, v kterém oznamuje, že jest psaní našeho, jimž ho, aby se před námi postavil, povoláváme, dostal: ale poněvadž při právě činiti

nic nemá, že neuznává žádné slušné příčiny, proč by se nám stavěti měl; bude-li ho kdo viniti, že má pořad práva, že každému bude odpovídati. Divili jsme se všickni takovému neváznému psaní, kterémuž podobné snad nikdy se do soudu nedostalo: ale poněvadž jsme včerejšího dne pánu z Hodic, aby ho slibem zavázal, poručili, nechali jsme toho při tom.

Rok poddaným kapitolním lidem z dědiny Velikého Tynce a pány jejich z Kapitoly. Předkládal děkan na místě kapitoly tři příčiny, proč odpovídati před námi nemůže 1. že nechtějí majestátů svých a nadání, které mají od J. M. císařské, rušiti 2. že se ti lidé odtrhli již od soudu našeho a k J. M. C. se utekli; 3. že jsou i oni přinuceni byli k J. M. C. pro ochranu se utéci a že jsou psaní od J. M. C. dostali, v kterém jim slibovati ráčí, aby toliko malé strpení měli, že je ráčí chtějí J. M. v brzkém času spravedlivou výpověď podělití. Lidé pak tomu odpírali, aby se práva našeho spustiti měli, než vědouce, že se páni z kapitoly v žádná odpovídání s nimi dáti před námi nechtějí, že jsou se musili k J. M. Císařské utéci, aby nám poručiti ráčil je ochrániti a odvolávali se na psaní císařské do soudu učiněné. Stoupili jsme se a poněvadž tento rok byl dnes týden za příčinou toho psaní odložen, otevřeli jsme jej. Posílá císař supplikacii těch lidí a poručí, abychom je ochrániti a jim k spravedlnosti jejich dopomohli; protož dali jsme to psaní zjevně přečísti a potom jsme toho roku odložili až do druhého práva, a děkana napomenuli, poněvadž J. M. Císařská ráčí chtějí, aby ti lidé přechráněni byli, aby s nimi tak zacházel, aby příčiny neměli, více sobě do něho ztěžovati. Prosil děkan, poněvadž ti lidé v žádném poslušenství jemu státi nechtějí a žádných robot ani k stavení (ježto těmi všickni poddaní panům svým povinni jsou) vykonávati, aby jim tolikéž poručeno bylo, to, čím jemu povinnými jsou, odbývati. Stoupili jsme se o to, a ač veliký byl odpor, neb se komorník (který se dnes z Prahy navrátil mezi nás dostavil) vedle kapitoly velmi zasazoval, však jsme se snesli o tuto odpověď, kterouž těmito slovy pan hejtman k němu vynesl: „Poněvadž pane děkane vy se před J. M. lidem vašim odpovídati zbraňujete a J. M. věděti neráčí, oě mezi vámi činiti jest a jaká se vám křivda děje, J. M. peráčí věděti na ten čas jak vás chrániti; než kdyžkoli před J. M. odpovídati budete, J. M. ráčí vás v tom jako i jiné náležitě ochrániti.“

Mezi Kyselkovskými, a proboštem Štemberským, který do tohoto pátku jest odložen; není čten, nevím naschvále-li ho pisař přeskočil, čili naň zapomenul.

Mezi Florianem Dubčanským a Bernartem Janaurem. Stal Florian, než pan Janaur od pana hejtmána jest v komisii k provázení lidu válečného; odložen a poněvadž pro zemskou potřebu odjel, odložen jest do druhého práva.

Mezi panem Janem Bukuvkou a panem Davidem Langem. Povolil pan Bukuvka na žádost k přátelskému jednání a má se vykonati o soudu brněnském.

Mezi Vizovskými a panem Emerichem Dozým. Ráčili J. M. naříditi osoby k učinění mezi nimi mocné výpovědi pana Arkleba z Kunovic, pana Viktorina z Žerotína, pana Václava Nekeše a pana Arkleba z Vičkova z panův soudcův a z ubce pana Zděnka Žampacha a pana Prokuratora.

V tom vystoupili pan Viktorin z Žerotína a pan Vaclav Nekeš a oznámili J. M., že jsou pana Dozýho s poddanými jeho z městečka

Vizovic porovnali. Oznámeno jim po potazu, že J. M. ráčí to vděčně od nich přijímati.

Mezi lidmi z dědiny Častkova a p. Václavem Hřivínem, pánem jich. Vinu mu dávali, že je v nenáležitě roboty potahuje a dali čísti smlouvu, kterou mezi nimi a pánem jejich pan prokurator učinil. Nastoupil Hřivín na tu obranu, že neví jsou-li tu všickni přítomni, aneb mají-li plnomocenství od jiných? Oznámili, že nejsou a nemají. Odloženo jim toho až do druhého práva a poručeno, aby nebo všickni stáli, nebo pořádné zmocnění ode všech přinesli. A poněvadž se již připozdívalo, svolal nás pan hejtman a žádal, a by mu povoleno bylo, některé obecné věci přednášeti; dovoleno jest.

F. 140 b. Po tom přednesl pan hejtman, kterak pominulých dnův na poručení J. M. pan z Doubravice a pan z Vrbna jsou k němu přišli a jakž přednesení mé strany Staňka pŕhončího, a tak i snešení J. M. oznámili, k němuž svým zdáním přistupuje a to, aby osoby z ubce na dědictví mající k J. M. přivolány byly, schvaluje. Protož když jsme se rozsedli, promluvil pan hejtman, aby ti, kteří statky dědičné mají, tu zůstali a k J. M. do šraňku vstoupili, jiní pak aby z světnice vystoupili. Stalo se tak, a když všickni usedli a se utišili, kázal mi pan hejtman mluvit. Pověděl jsem totěž-áč trochu obširnějšími slovy, co jsem onehda v potazu přednesl a podal jsem jim spis, v kterém bylo poznamenáno, co někteří Přerovští i také někteří poddaní kapitolní proti němu chtějí svědčiti. Kázali mi vystoupiti. Uvažovali tu věc na hodinu, potom povolavše mne zase mezi sebe oznámil mi pan hejtman na místě všech, abych to opatřil, aby ten Staněk i poddaní moji sem ranním jitem přivezeni byli, a když zde budou abych je ku panu Vilímovi Zoubkovi komorníku práva menšího postavil, on že poručení má, jak se dále k nim chovati. Strany pak těch poddaných kapitolních že chce panům z kapitoly psáti, aby je také dostavili tím raněji. Pověděl jsem, že chci tak učiniti, jakož jsem pak hned navrátě se domů učinil a do Přerova pro ně poslal.

Sobota.

Postavil se zas převor Kartoušský a podal té paměti zapsané: vzali jsme ji nejprv do potazu a shledavše, že se tím, což mluveno bylo, srovnává, dali jsme ji na hlas čísti a potom poručili jsme ji zapsati. Čteno poručenství pana Jana Sedlnického z Choltic a poslové vydání ke dekáám.

Potom čteno poručenství neb. pana Jana z Vartenberka, kterým statek svůj Napajedelský panu Vilímovi z Roupova poručí. Nesvědčilo ke dekáám, žádal nicméně za posly, a když žádný tomu na odpor nena-stupoval, dáni jsou. Nebo ačkoli pan z Vartenberka prosil, aby mu ku přečtení dáno bylo, avšak proti tomu aby do desk vjiti nemělo, nic nemluvil, protož také tím nic není od nás hýbáno, než krátce mu povědino, poněvadž ještě poslové ke dekáám vydání nejsou, aby nepfe-kážel panu z Roupova, než budeli chtěti potom co mluvit, že J. M. ráčí ho chtěti slyšeti. A tak vydání poslové ke dekáám pan Jan z Vrbna a hrabě Veickhart z Salmu. Za tím pan z Vartenberku zase prosil, aby mu dáno bylo ku přečtení; dovoleno k tomu, avšak aby s nim z světnice nevycházel, z něho nic nevypisoval ani vypisovati nedal v celosti aby jej zase navrátíl a braň (kterouž jak radda císařská poněvadž v soudu komorním sedá při boku v soudnici nosil) aby odpásal a nic brani podobného při sobě neměl.

Byl mezi námi o tu braň veliký odpor, nebo se komorníkovi do toho nechtělo, avšak na posledy o to jsme se snesli a když mu to oznámeno bylo, dal mu poručenství pan Nekeš před šraňk.

Svolal nás pana hejtmána místodržící a já jsem J. M. oznámil, že jsem se podlé poručení J. M. zachoval, Staňka půhoněho i svědky dnes ráno panu Zoubkovi postaviti dal, on pak vyslyšev Staňka, že ho zase ke mně odeslal a do svědkův že nic míti nechce. Za druhé, že jsou páni z kapitoly přijavše včera pana hejtmána poručení pro své poddané neposlali, nybrž psaní do dědiny toliko učinivše je panu hejtmánovi dnes ráno odeslali a kdys jim znovu pán psal, aby je postavili, že jsou zkázali, poněvadž do Raclavic a Sušic, kdež ti usedlí jsou, tři veliké míle jest, že není možná, by sám Bůh s nebe stoupil, k tomu času je zde míti. Ráčili pana Zoubka do potazu povolati a na tyto věci se ho dotázati. Oznámil, že ten Staněk se k ničemu nezná a že praví, že toho nepamatnje a že byl ožralý a že když jest ožralý že ledacos mluví a že podkomořího jak živ neviděl, svědkův pak že neslyšel a protož hned mu poručeno, aby jim přísahu vydal a podlé pořádku je vyslyšel.

Fol. 141.

Mezi tím pan z Vartenberka přečta poručenství zase J. M. prosil, aby mu ho výpis dáti ráčili. Stoupili jsme se o to a jest mu oznámeno, poněvadž to poručenství ještě ve dekách není, že J. M. neráčí moci k tomu na ten čas dovolovati. Když jsme v potazu byli a o této odpovědi rozmlovali, stala se zmínka o vydání poručenství neb. pana hejtmána paní Černikovské, kdež někteří mluvili, že se jí proto vydal ten výpis, že jest poručenství prvě odpor vložila, než-li výpisu žádala. Ale já jsem k tomu mlčel nechtěje tím na ten čas hýbati; než znamenitě jistě to musili tehdáž uvážiti a kdyby každé poručenství toho se dotýkalo, který mu odpor klade, musilo by se každého dotýkati: nebo řídko které poručenství nyní obstojí, aby se mu odpor nevložil.

Za tímto uvažování vstoupil p. Jan Diviš bratr můj do šraňku: neb se ho pan hejtman, který dnes těžek byl, dožádal, aby na místě jeho sirotčí věci přednášel.

A nejprvé žádal naučení po neb. Pavlovi Slavikovcovi, kteréž za příčinou zprávy paně hejtmánovy odloženo bylo dnes týden a oznámil podlé toho, že ten mládenec není u pana Jiríka Hodického, než že se zdržuje u matere své v Napajedích; dal také psaní téhož p. Hodického p. hejtmánovi učiněné do potazu, v kterémž se táž zpráva dává. Oznámeno, aby ho pan hejtman obeslal k soudu brněnskému Svato-Kunhutskému.

2. O sirotky Jana Esterreicha. Bylo před týhodnem naučení odloženo za příčinou, že vdovy po neb. přítomné nebylo, ale i dnes muselo k odkladu přijíti, protože smlouv svadebních neměla a na ně se odvolávala, ano i také k purkrechtu právo se míti pravila a při něm zůstavena býti žádala, oznamujíc, že jest daleko více k mužii svému přinesla, než po něm statku zůstalo, avšak toho ničímž neukazovala. Protož po odložení jest jí poručeno, abv se do Brna najíti dala, a smlouvy svadební s sebou přinesla, i k čemu se sice právo míti praví, to před J. M. ukázala.

3. Přednesl o sirotka po neb. panu Zdeňkovi Martinkovském pozůstalého a podal smlouvy, kterou pan hejtman o něj s mateří jeho učinil; schváleno jest a dáno naučení obyčejné na schvalení smlouvy, když se nejprv zjevně na katedře přečtla.

Když se psalo naučení, přednešena zpráva Uršuly z Vajenic, kterouž dala na supplikaci onehdejší Příleského, v níž žádá, poněvadž jest chudá a osířelá vdova a nemá nač trávit, aby s trestáním nebylo prodléváno, tak aby ten hanebný mord pomstěn býti mohl; čtena také zase jiná supplikacie téhož Příleského, v kteréž vždy nepřestává odkladu žádati. Snegli jsme se na tom, aby oběma stranám bylo poručeno, aby se svědky a všelijakými průvody ku při své opatřili, že je chceme v pondělí příští slyšeti.

4. O sirotky Stanislava Světichlovského. Postavil se převor vedle onehdejšího poručení a dal od sebe promluviti, že rodu nebožtíka nezná, aniž se ho doptati mohl, než že za toho jej měl, za koho se vydával a že se pak za toho vydával, dokazoval zápisem nebožtíku svědčícím, v kterém se za vладыku postaviti rozkázal. Nebyl to od nás souzen dostatečný důvod, nebo kdyby to platiti mělo, aby jakého kdo tytule užívá, takového stavu zůstatí měl, nebylo by žádného chlapa na světě, než všecko páni a zemané. Protož jsme dali naučení na ten rozum, poněvadž se ničím v jistotě neprokazuje, aby Stanislav osoba stavu rytířského byl, že tu na ten čas panu hejtmánovi k opatrování nic nenáleží; avšak pokudžby se budoucně to našlo a prokázalo, že dotčený Stanislav stavu rytířského byl, toto naučení sirotku a rodu jeho k žádné škodě a ujmě býti nemá.

V tom čase, co se naučení psalo, čtena supplikacie Linharta Lapařka, v kteréž žaloval na p. Znojenské, že jest ku právu jich podal draba ňakého, čeledína abatyše králové kláštera, který minulého roku bratra jeho Hynka za špatnou příčinou v Miroslavi zastřelil, teď pak že do něho nic míti nechtějí, zastírajíce se tím, že jest jim od podkomořního poručeno, aby mu k hrdlu nesahali. Poněvadž pak v tom nemalá se mu lehkost děje a skrzeva to v nebezpečenství zůstává, aby ten drab z vězení vypuštěn nad ním se mstil, že nás prosí, abychom panům Znojenským poručili k němu dále podlé práva přistoupiti a jemu konec učiniti. Přimlouval se k tomu nejprv pan Ladislav Berka nejvyšší komorník, který nebožtíka Hynka Lapařka na nejvyšší křivého činil, jak jest byl hlava divná a zvláště když se ožral potvorná, a v této věci jaké příčiny jest dával, kurev a šlunder abatyši nadávaje, na bratra jejího, který před vozem jel, mocí sahaje k bráni se potrhaje a tak svou moc provozuje, že jest týž na retuňk volati a abatyše sestru jeho brániti ho poručiti musela. Proti tomu pan z Roupova Lapařka vymlouval, že jest k tomu neřádu žádné příčiny nedal, dosvědčoval a to ukazoval, jak jest ho ten dráb nenáležitě, pozadu když se on nejméně nadal z ručnice k němu vystřeliv, zabil, přikládaje při tom, jaký by hrozný neřád a zmatek z toho povstati mohl a jaké každému z nás nebezpečenství nastávalo, kdybychom před takovou luzou hrdlem svým bezpečni býti nemohli. K jehožto zdání všickni přistoupili a to obšírně vyvedli; snegli jsme na tom, abychom panům Znojenským psaní učinili a supplikaci Lapařkovu v ni zavřenou odeslali a poručili, pokudž by tomu, tak jakž na nás vznešeno bylo, aby tomu drabu konec učinili.

Po přečtení naučení vstoupil do šraňku Michal, syn nebožtíka Bohuslava Krémy a oznámil, že svá léta přirozená má, žádaje, aby mu pozůstávst jeho otce od pana hejtmána vydána byla. A poněvadž jeho věci za nebožtíkem panem hejtmánem zůstaly, já jsem vystoupil a dáno jest naučení mně, abych mu, což mu náleží, odvedl.

Čtena zatím poručenství p. Mikuláše Kobylky, p. Buriána Ořechovského, p. Václava z Zástřizl a všechněm poslově dáni ke dckám.

Potom svolán potaz a povolán mezi nás pan komorník menší, který oznámil, že ten člověk z Zábřeha k ničemu znáti se nechce a že tomu zjevně odpírá, aby on koho k svědčení navozovati měl. Ptali jsme se ho, jest-li tu ten druhý člověk, kterého naříká? Odpověděl, že nenf. Protož jsme odložili té věci do Brněnského soudu a poručili panu hofrychtyři, aby toho člověka na rukojmí dal a do Brna k soudu postavil.

A jakož ve středu minulou věci Šeratického podloženy do dneška byly, postavil se zase k přednášení jich. Ale učiněna mu překážka od ujce jeho, kterýž se bližším nápadníkem býti pravil a žádal odkladu k dokázání toho. Dán jest do Brna.

Pondělí.

Jak J. M. ráčili zasednouti, hned já a bratr mťj a pan Bohuš Fol. 142 z Zástrizl jakožto mocní otcovští poručníci sirotka a statku po neb. p. Janovi Jetřichovi z Žerotína pozůstalém, vstoupili jsme do šraňku a prosili jsme J. M., aby nám ráčili dovoliti, z prostředku našeho pana Jana Diviše ku pňhonům zmocniti, tak aby na místě našem poháněti a odpovídati mohl. Ráčili J. M. k tomu dovoliti.

Když jsme ještě v šraňcích stáli, přišel do soudnice kníže Karel Minstrberský a hned po našem vystoupení ráčil do šraňku vstoupiti a za to žádati, aby smlouva, kterou učinil s Jáchymem Pivčí o kollaturu fary Moravičanské a jiných, kteréž jsou v dědinách některých klášteru Kartouskému náležitých, k nimžto jako pan Štemberský právo měl, do desk zemských vložena byla. Svolal nás p. komorník a žádal za radu, měl-li by zjevného naučení žádati? Snesli jsme se na tom, poněvadž jest smlouva obyčejná a kníže, jsa na spolek vzat od paní Kateřiny Berkovny z Dubé a z Lipého manželky své prvnější již nebožky, dědičným již panem jest panství Štemberského a tak může s tím statkem jako svým vlastním dědičným, co se mu dobře líbí, činiti, že tu přitom panu komorníkovi žádného nebezpečení není a tak že zjevného naučení nepotřebuje. A protož po přečtení smlouvy od písaře promluvil k němu pan komorník: „Milostivé kníže! J. M. na přednesení a žádost V. K. M. ráčili mi poručiti smlouvu tu, kterou jste s panem Jáchymem Pivčí o kollatury ňaké své učiniti a J. M. předložiti ráčili do desk zemských vložiti, kteréž když otevřeny budou, račte se k nim dáti nahoru najiti; chci se podlé poručení J. M. zachovati.“

Předstoupil potom pan Adam Vičník a s ním N. Podstatský, kteří žádali, aby smlouva o Trnavku učiněná do desk vložena byla a poněvadž v té smlouvě zjevně dostaveno bylo, aby při panu komorníkovi obaporně toho hledali, aby naučení od J. M. vzíti ráčil, vystoupil pan komorník od nás a naučení žádal, kteréž mu také dáno jest. Ale i jiná příčina v tom byla, že pan zjevného naučení potřeboval a to ta, že bratr starší toho Podstatského do Prahy se odstěhoval a tam živnost městskou provozujíc již zchlapěl, aby se pak nikdy na bratra mladšího nenavrátil a tudy panu komorníkovi zaměstknání neučinil, vidělo se nám pána tak opatřiti. Za tu chvíli, když se naučení psalo, četlo se psaní pana Jiřího Kolnitše, již velmi netoliko uctívá, než pokorné a hrubě rozdílné od prvnějšího, v němž se omlouvá, že za příčinou velikých a nenadalých vod, které jsou té noci přišly, nemohl se před nás postaviti a závazku svému za dosti učiniti. Dává mu toho tolikéž vysvědčení pan Jiřík z Hodic a dokládá, že jest k němu do Hradiště na lodi přejeti musel a že i reitafi jeho někteří k mustrunku se pro veliké vody dostaviti nemohli. Dána

mu odpověď psaná, že omluvu jeho přijímáme a poručíme, aby se pod týmž závazkem do Brna v pondělí po zasednutí soudu postavil.

Po vyhlášení naučení, když se pan komorník na své místo zase posadil, Šlivic promluvil k J. M., že jest ta smlouva, o kterouž jest paní Anna Marie z Kunovic pana Jana Jetřicha bratra svého pohnala, před rukama a ačkoli za příčinou tou, že pan Jan Jetřich o jakou smlouvu, poněvadž v pŕihonu ani na papíře ani na pergameně postaveno nebylo, se pohání, jest nevěděl, při vyhlásování pŕihonu jest položena nebyla; avšak když ještě na při nepřišlo a paní skrze nepoložení té smlouvy škody žádné nevzala, že ji před J. M. pokládá a prosí, aby ji ráčili J. M. přijíti a pamět toho zapsati dáti. Sstoupili jsme se a vidouce, že tu druhé strany není, aby se k tomu ohlásila, nechtíce jí ublížiti ani také pořádků našich měniti a k tomu majíce v pochybnosti, ta-li by byla smlouva, o kterou se pohání neb jiná, dána mu odpověď: poněvadž tu druhé strany není a J. M. vědomo není, co by k tomu říkati chtěla, že neráčí žádné slušné příčiny uznávati, aby tu smlouvu měli od něho přijímati a tu pamět zapisovati.

Střídka, kterýž k svému roku v pátek nestál, stavil se a opáčil oznámení onehdejší páně hejtmanovo i se ohlásil, že se staví před J. M., omlouval se také svou nemocí a že ji dostatečně chce svědky prokázati, žádaje za opatření. Dána mu odpověď, že jeho ohlášení přijímáme a dovolujeme, aby je sobě při svém roku zapsati dal, avšak bude-li toho druhá strana žádati, aby pořádek zachoval t. přísahou svou nemoc neb svědky prokázal.

Dozý také dal od sebe promluviti, že Ostražičký mu zjevně hrozí, že ho chce zabiti neb zabiti dáti, nad to že i svědkům, kteréž proti němu ku při své vede, pohrůžky činí a poněvadž jest osoba nepovážná a prvé již na honech stával a na něj čekával a jednou i k němu vystřelíc málo se ho chybil, že se obává, že když tedyž nějak zradně a lehkomyšlného z světa svede. Oznámil mu pan z Roupova, který místo hejtmanské držel, z potazu, aby se k němu do hospody postavil, že mu chce snešení J. M. oznámiti. Snešení pak takové bylo, aby pan hejtman stranám den položil, je spolu vyslyšel a pokudžby to tak, jakž pan Dozý předkládá, v skutku nalezl, aby to, jakž nelépe a nejbezpečněji uzná, podlé dobrého zdání svého opatřil.

Faráře Předmostského pŕihony s kapitolou Olomúckou odloženy do druhého práva.

Rozina Valdovna Mikuláše Přileského viní z mordu; poněvadž pak jsme měli ještě mnoho společně rozmlouvati o věci jiné, zemi potřebné, ano i také k dnešnému dni odložené, odložili jsme toho pŕihonu až do druhého práva; než hodné jest ku pamatování, že ten Přileský tehdáž spolu s Havlem Kurovským toho neb. Valda zabili a teď při tomto soudu oba zase mordu ač při rozdílných osobách se dopustili.

Potom nás svolal pan z Roupova a předně poslán Čejka ku panu hejtmanovi, chce-li se dáti mezi nás přiněsti? A mezi tím přehlidali jsme suplikacie.

A nejprvé odpověď Václava Hřivína, kterouž dává na vznešení sester Janaurek nám pominulých dnův podané a jemu pro zprávu odvedené, v kteréž ze zná, že má zápis na 900 zl. jim náležitý za sebou; ale poněvadž má sečtení nějaké učiniti s panem Jetřichem z Kunovic, že jak se domů navrátí, že je chce učiniti a jim ty peníze ujistiti; řetězy pak a prsteny a jiné věci že za sebou má, ale k těm že dcera jeho tak dobře jako ony právo má, poněvadž jsou od jedné matere

pošly. Dali jsme napsati na suplikacii: poněvadž se zná, že ty věci k sobě přijal a je za sebou má, aby jim je navrátil a jestli že se k čemu buď on sám buď na místě dcery své právo míti praví, aby je pořádkem práva vinil.

Za tím čtena žádost nejv. p. pisaře v kteréž přikládá že obávaje se, že pro své těžké nemoci nebude moci nikterak k soudu Brněnskému přijeti a skrze to kdyžby ani jeho přítomného nebylo, ani žádného mistodržícího neměl, že by musil soud k odkladu přijiti; že prosí J. M., aby k tomu povoliti ráčili, a by mistodržící jeho mohl při tomto soudu vyhlášen býti a poněvadž pak ví, že Sygmund Oneš menší pisař mohlby se k tomu ouřadu hoditi, že J. M. prosí, aby k tomu dovoliti ráčili, aby s nim jednal. Žádný z nás nebyl proti tomu, ač jsme se někteří, mezi nimiž jsem i já byl, na mladosti osoby jeho zastavovali a raději bychom byli viděli, aby někdo starší v tom ouřadu pracoval; avšak věduce, že dosti jest pracovitý a pořádků také že nemalou povědomost dosahl, povolili jsme k tomu všickni, než toliko zdání pana hejtmana také při tom slyšeti žádostiví byli a poněvadž v jistotě se věděti nemohlo, dá-li se pan na horu přinésti neb ne, ráčili J. M. mne a pana Václava Nekše k němu vypraviti, ačkoli pan komorník a rota jeho velmi tomu odporovali.¹⁾ Fol. 143.

Když jsem se s tovaryšem svým zase na horu navrátil, a oznámil že pan hejtman tolikéž strany osoby Onšovy zdání své s zdáním J. M. srovnává a že na tom jest, aby se na horu přinésti dal, ráčili J. M. pro nejvyššího pana pisaře do hospody jeho poslati, aby se do soudnice najíti dal.

Nalezl jsem je pak při veliké hadce a odporu a to příčinou osoby Čejky purkrabího, proti němuž nejvyšší pan komorník a nejvyšší pan sudí velikou stížnost vedli, že jest o sněmě Znojemském stavu podvedl a artikul ten strany novokřestencův, na němž se stavové byli snesli, vypustil, chtěje bezpochyby k tomu přivésti, aby do sněmu tištěného nevesel, a ačkoli (když při korigování sněmu v přítomnosti všech stavův jiné všechny artykule přeběhl) tážán byl, jest-li který artykul ještě k přehlidnutí zůstával, však tomu dvakrát i třikrát odepřel, až teprv, když se stavové na něj ptali, stavě se jako by byl prvé na něj zapomenu, je vyhledal: za kterouž příčinou že se stavové na tom snesli, aby oni dva páni, poněvadž Čejka, jako tehdáž menší pisař pod správu jich náležel, při nejprvnějším soudu do šraňku vstoupili a zjevnětu věc panům soudcím přednesli, tak aby pro dopuštění se jí náležitě trestán byl a pan hejtman že jest k tomu doložil, že se prvé nemalých věcí dopustil, pro něž by slušně i na hrdle měl kázán býti. A byli na tom, aby do šraňku vstoupili a jeho zjevně nařkli; ale dal to p. Bůh, že jsem se rovně k tomu navrátic se od pana hejtmana natrefil a tomu překážku učinil; nebo když již byli všickni hlasové obešli, pan z Roupova na mne to podal, a na díle on, na díle pak ti dva páni sami, to, což na hoře psáno, přede mnou opáčil. Suma přímluvy mé

¹⁾ Komorníkem byl Ladislav Berka od stavův nenáviděná osoba a v skutku nepoctivec, který za nástroj ku všemu povolný císaři a dvorské kanceláři se propůjčoval. K jeho přívržencům náležel přede všemi Vilém Dubský, jemuž, když r. 1612 žádal, aby do stavu panského přijat byl, tato okolnost těžce vážena byla. Viz o tom „sněm držaný léta 1612“ ode mně vydaný na str. 99.

byla, že jsem při sněmu Znojenském za příčinou svého těžkého zarmutku, a při zdraví nedostatku, nebyl, o tom, čeho se Čejka dopustil, vědomosti nemám; může-li se to na něj dokázati, že jest to naschvile učinil, že jest hoden velikého trestání, avšak poněvadž tu běží o hrdlo a o poctivost, že mi se vidí, aby tím kvapeno nebylo, a obzvláště pak na pana hejtmana, na něhož se ti pani odvolávají, aby bylo počkáno, že častokráte se člověku něco nenadále z přehlídnutí neb nerozumu natrefí, pročez kdyby hned měl hrdla a poctivosti odsouzen býti, žeby to přílišně příkrá spravedlnost byla; a tak na tom zůstáno, aby se s tou věcí prodlelo, ažby se pan hejtman na horu dostal.

A mezi tím Jan Humpolecký jest za menšího pisaře od p. kom. (kterýž na svém místě sedě k němu, že jest osobu jeho, J. M. přednesl a J. M. že ho přijímati ráčí, promluvil) vyhlášen a když do šraňku vstoupil, jest mu přísaha vydána a kázáno mu na katedru jíti.

A té chvíle přinešen jest na horu pan hejtman, kterýž když na své místo byl usazen, stoupili jsme se a tu se zas počalo o Čejku touže než prv mleti; nebo p. hejtman nechtěl se k tomu znáti, aby se v tom pamatoval, že jest dotčeným dvěma páňům ouředníkům od stavův bylo poručeno, aby mu domluvu učinil, podlé čehož se také zachoval a ačkoli těch slov nezapíral, že jest o Čejkovi mluvil, že jest se prvé nemalých věcí dopustil, jimiž by sobě i na hrdle trestání zasloužil, avšak tomu tuze odpíral, aby to bez výminky mluvíti měl, než že jest dokládal, pokudžby tomu tak bylo, co se o něm praví (neb byl jednou o něm hlas povstal, že jest měl psaní od stavův Císaři příčinou p. Ladislava Berky nejv. kom. učiněného přepis bratru jeho p. Václavovi bez dovolení stavův komunikovati, ale ničím se toho naň neukázalo.) Nad to pak, že on se Boha dokládal, že jest v tom žád-
F. 143. b. ných obmyslův nevyhledával a že neví, kterak jest mu se to přihodilo, pro kterouž jeho omluvu i také proto, že již prvé udomlouván jest, že se mu nevidí, aby mělo čím více k němu přikročeno býti. Načemž také jest zůstáno, ačkoli pan komorník i pan sudí velmi proti tomu byli, jimž dobře napomáhal pan kardynál; ale nebolelo je tak, jakž se domlouvali, než více, že Čejka purkrabím zůstal, a oni byliby to raději Šimonskému přáli.

Když se tato nesnáž upokojila, pan hejtman přečetl v potazu přípis psaní, kteréž jest císaři strany pňhončích od soudu učinil; nebo opět na mne císaři žalovali a císař pro zprávu žalobu jich do soudu odeslal; já jsem pak mezi tím vystoupil.

Za tím pan pisář dal od sebe skrze Pergara promluvíti dosti obšírně. Suma toho byla, že jsa nedostatečen na zdraví a obávaje se, že k soudům již více jezdití moci nebude, jest s Sygmundem Onšem o to jednal, aby ouřad písařství nejvyššího na sebe přijal a že nás prosí, abychom ho přijali a služby také jeho, které až posavád zemi činil, vděčně od něho přijali. Ač se Oneš omlouval, avšak pan hejtman na místě nás odpověděl, že ho přijímáme a při tom mu obšírně napomenutí učinil a do šraňku mu vstoupiti kázal. Učinil přísahu k ouřadu.

Z té přísahy opět nemalý odpor mezi námi povstal. Nebo pan kardynál o to se tuze domlouval, že matce Boží a všem svatým nepřisahal, s tím doložením, žeby se pak to některým páňům trpělo, však že se to těmto jakožto služebníkům soudu přehlídati nemá, a poněvadž v jiných věcech tak tuze nad pořádky našemi držeti chceme, že bychom slušně nad tímto také jakožto nejpřednějším ruku držeti měli, k čemuž že nás napomíná, sice žeby on to pro svědomí snášeti nemohl,

a žeby mšnil to na J. M. C. vznésti a žalovati, aby J. M. C. ráčil v to nahlídnouti. Podával p. hejt. o tu věc příměluvu vůkol. P. kom. schválil příměluvu p. kard., než krátce, ale p. sudí¹⁾ obšírněji s tím doložením, že p. Bůh snad proto nám nežehná a pořádky naše jiné přetrhuje, poněvadž my od něho odstupujeme a co od předkův našich nařizeno bylo, sami rušíme, v čemž dokázal, že přísloví pravé jest: Omnis apostata persecutor sui ordinis. Jiní málo co k tomu mluvili, než každý na druhého hleděl. Když na mne pořad přišel, jsem toho také krátce odbyl těmito slovy: že neuznávám toho žádné příčiny, na toto promluvení J. M. odpovídati, věda že sobě zde v této zemi svědomím svobodní jsme; bude-li kdo na nás žalovati, že budeme jemu odpovídati. Jiní, kteří po mně hlasy měli, také ke mně přistoupili. Potom pan hejtman velmi mírně zavřel oznámiv, žeby každému přál, aby spolu s ním v náboženství jednomyslný byl a víry katolické se přidržel; ale poněvadž to není člověku dáno, aby víru svou druhému udělovati mohl, že se musí očekávati, ažby Bůh jednoho každého osvítíl, a mezi tím žádného neutiskovati. Strany pak pořádku, že co v soudu sedá ano i prvé vždycky dobře se v tom pamatuje, že se jináče nikdy nezachovávalo, než aby každý tu přísahu konal, jak mu svědomí jeho dopouštělo a od starých že totéž slychal, anobřz poněvadž ta přísaha teprv za krále Jiřího povstala, kterýžto byl pod obojí, že se souditi může, že více těch jest bylo, kteří ta slova „Matce Boží a všem svatým“ vypouštěli, než kteří je vyříkali. A poněvadž to starodávný pořádek jest, aby každý svým svědomím a náboženstvím byl svoboden, že se mu vidí, aby při tom pozůstaveno bylo. Ačkoli viděti bylo na biskupu, že se hněvá, avšak snažoval se zas zaobaliti tu pohružku strany žaloby, a bylby ji rád zapřel, ale bylo příliš mnoho svědkův.

Fol. 144.

Čtena potom suplikacie pana Tikovského. Opět sobě do p. hofr. stěžuje a žádá s ním slyšán býti.

Potom čtena suplikacie Jiříka Čechočovského, v niž oznamuje, že ten Jiřík Dorfinger, kterého jsme takto rok na galéru odsoudili v žádném vězení není, než v arciknížecí maštali že koně hlídá, skrze což že v nemalém nebezpečení života svého zůstává a to vše že jest sešlo pany Holomoučany, kteří ho do Vídně dovezli a hned otdad odjeli. Dána jest ta stížnost jeho Holomoučanům pro zprávu s poručením, aby při začátku soudu Brněnského na ni odpověd dali.

Po uvažování všech těchto věcí připomenuli jsme sobě mord Příleského a na tom se snesli, poněvadž již pozdě jest, abychom slyšání té věci odložili do příštího soudu Brněnského a jemu aby byl dán patent od pana hejtmana, aby každý, kohožby za svědomí žádal, byl mu povinnen jej dáti, též také svědky, kterýchžby potřeboval, před ouředníky menšími postaviti, mezi tím pak aby u vězení na rathouze zůstával a pod závazkem slíbil, do Brna se postaviti; vdově pak toho nebožtíka aby poručeno bylo, poněvadž chudá jest, z obecných peněz 40 zl. darovati. Protož když jsme se rozstoupili, zavolal pan hejtman na Příleského, a když do šraňku vstoupil, otázal se ho, již-li jest se na poručení J. M. k odpovídání vdově po nebožt. Matoušovi Čandalském postavil a již-li se svědky opatřil? Odpověděl nejprv velmi jalově; potom oznámil, že jest žádných svědkův až posavad dostati nemohl, že jsou mu se rozjeli, a také že mu žádný dobrovolně svědomí nedá;

¹⁾ Byl tehdež Karel z Lichtenšteina. Byl tehda již katolíkem odpadnuy od víry bratrské.

vdova pak nebož. velmi prosila, aby ten nevážný skutek nad mužem jejím provedený náležitě strestán byl a že se J. M. cele důvěruje, že jemu toho prominouti neráčí: tak on teprv jsa pobídnut od strejce svého odkladu žádal do druhého práva. Stoupili jsme se a poněvadž již prv na všem zůstáno bylo, hned jsme se rozstoupili a oznámil p. hejtman Příleskému: ačkoliv skutek ten, kterého se při zahájení soudu dopustil, takový jest, že by J. M. slušnou příčinu míti ráčili k němu bez dalších odkladův trestáním přikročiti; avšak aby neřekl, že mu se zkrácení děje, že J. M. ráčí mu do příštího soudu, který v Brně držán býti má, odkladu přiti, avšak aby na rathouze zdejší zůstával a odtud nevycházel, leč od pánů rukou dáním neb skrze psaní propuštěn bude, mezi tím aby se svědky i všemi potřebami opatřil, a že mu na svědky chce patent dáti a s tím ho znovu slibem zavázal. K vdově pak promluvil, aby se k němu do hospody najíti dala. (a to pro to, aby jí strany těch 40 zl., kde je vzítí má, oznámil.)

Naposledy zavolal zase na pány obyvatele, kteří statky na dědictví mají a když k J. M. vstoupili a jiní ven z světnice vystoupili, mně také návštějí dáno jest, abych vystoupil. Potom asi po půl druhé hodině zase pro mne poslali a tu mi p. hejt. ode všech oznámil, že jsou J. M. ráčili to v skutku shledati, že co jsem J. M. strany Staňka z Nelešovic někdejšího půhončího přednesl všecko v pravdě, v jistotě a v celosti se tak našlo a že J. M. to ode mně, jakožto od pravého milovníka vlasti vděčně přijímati ráčí, a žeby na jiném nebyli, než slušným trestáním k tomu půhončímu přikročiti; než poněvadž se z svědkův nachází, že týž Staněk svých nevážných lehkomyšlných řečí pana podkomořního původem učinil, a jeho v zemi na ten čas není, aby říci nemohl, že se mu zkrácení stalo, že J. M. ráčí této věci dalšího slyšení odkládati až do Brněnského soudu a že jsou mu poručiti ráčili, aby téhož podkomořního k témuž soudu do Brna obeslal; mně pak že poručeti ráčí, abych toho Staňka panům Holomoučanům dal odvésti a oni že poručení míti budou, do Brna ho postaviti, svědky své že odpraviti mohou; kapitolní tolikéž, poněvadž již vyslyšáni jsou a s nimi se srovnávají, že mohou odjeti (nebo je včera večír děkan postavil a dnes ráno jest jim přísaha vydána). Krátce jsem odpověděl, že poněvadž J. M. ráčili se na tom sněsti a tak tu věc uvážiti i já při tom toho pozůstávují, toliko aby Holomoučané jeho ode mně přijali. Bojím se, že to tak se udustí, nebo podobným způsobem jako Baptistova věc, nebo otrávením toho Staňka.

F. 144. b.

Outery.

Ač měl vedlé pořádku a mohl soud vzdán býti včera, avšak pan hejtman na tom stál, že má ještě některé pilné věci přednáseti, protož jsme se dnes ještě sešli.

Nejprv vstoupil do šraňku pan Blekta a oznámil, kterak J. M. pomínutých dnův ráčili jsou jeho s panem Janem Bukovkou a panem Bohuší z Zástřizl k přijímání počtův od p. pisaře nejvyššího naříditi, to že jsou podlé poručení J. M. vykonali, počet pořádně přijali, pana pisaře vykvitovali a počet ten že J. M. odvozuje a prosí, aby toho pamět zapsána byla. Stoupili jsme se a škatuli tu, v níž ten počet zavřen byl, přijali a panu hejtmanu k schování ho odvedli; strany pak zápisů, které zemi svědčí od purkrabho a pisařův menších, z nichž jim ourok jde, a tudý se jim služba platí, snesli jsme se, aby za panem

zůstávaly a kdyžby jiný na ouřad nejvyššího pisařství dosazen byl, aby tomu odvedeny byly.

Když jsme to uvažovali, přišel do soudnice kníže Münstrberský, aby Pivčovi do desk ty kolatury vkládal (nebo desky dnes ráno byly na horu přinešeny); kteréhož když užíel pan hejtman, pověděl nám, že tomu srozumívá, že jsme knížeti včera neučinili té poctivosti, která se mu od předešlých panův soudcův činivala, a to, že jsme ho za šraňky seděti nechali, kdež jiní páni (ačkoli na nejpřednějším místě seděl) místo své mají a nepovolali do šraňkův mezi nás, kdež mu prvé v ždycky místo na obzvláštní stoličici k sedění dáváno bývalo. Ohlásili někteří z nás, že se v tom, aby kdy do šraňkův povolán býval, nepamatujeme, než to víme, že jsme ho několikráte vně sedati viděli. Ale pan hejtman sebou to a některými staršími osvědčoval, a tak jsme k tomu povolili, aby mu místo v šraňcích ukázáno bylo a jest mu postavena stolička blízko šraňku podál od tabule, na kterouž jsa povolán od p. hejtmana sedl, jsa obrácen hřbetem ku katedře.

Za tím přišel na instrukcii, kteráž naň a jeho spolotovaryše od stavů do Prahy svědčí, o kteréž poněvadž při závirce dostaveno stojí, že o artykule v instrukcii zavřené i jiné potřebné poslové s císařem jednati mají, dotazoval se, jakéby to artikulové byli? Povědino mu od nás, aby je sobě z předešlých sněmů a instrukcií nejv. p. pis. vytahnouti dal.

O opatření hranic proti Uhrům ležícím vedle snešení snémovního Znojenského a jiného s osobami nařizenými v Brně uvažování, poněvadž to nyní nemohlo přednešeno býti, jest odloženo do Brněnského soudu.

A s tím soud jest vzdán.

Vložena jest mi do desk smlouva o pňhončí.

Soud Brněnský Svatokunhutský téhož léta (1600.)

Fol. 145.

Jest držán, ale¹⁾

Soud Holomoucký svato-Tříkralský léta 1601.

¹⁾ Zde přestávka v rukopise.

Soud Brněnský postní téhož léta 1601.

Jest držán a byl jsem při něm, ale nic jsem více nepoznemenával, neb jsem měl dosti činiti s svými těžkostmi vnitřními i zevnitřními.¹⁾

Soud Holomoucký svato-Janský téhož léta (1601.)

Není držán; jel jsem k němu z Basilie jako o hrdlo, tak že přijeda na Rosice v noci, sotva tři hodiny jsem spal a jak zasvítilo, zase vyjel a přijeda na druhý den časně do Olomouce dověděl jsem se, že jest odložen.

Soud Brněnský svato-Kunhutský téhož léta (1601.)

Jest držán.²⁾

Fol. 145.

Soud Olomoucký s. tříkrálský léta 1607.

Není držán za příčinou, jako i předešlí; já jsem tam nejel, aby se nezdálo, že k tomu chvátám, abych zas do něho vzat byl, o čemž šíře v spisu o vysazení mém z soudu poznamenáno jest. Než pani soudcové se sjeli, avšak když sudho nebylo hned se zas rozjeli.

¹⁾ Naráží zde na proces svůj stran Pieria, na smrt manželky a synečka, kterou zastížení byli r. 1600.

²⁾ Zde jest v rukopise přestávka; pak následují dva prázdné listy, jelikož Žerotín jsa r. 1602 vysazen z soudu (viz str. 6 této knihy) soudcem býti přestal.

Soud Brněnský postní téhož léta (1607.)

Není držán za touž příčinou tolikéž. Já však zas povolán jsem od nich do potazu na své místo, kdež mi psaní císaře dodáno, o čemž o všem plněji a obsírněji v tomž spisu.

Soud svatojanský Olomoucký téhož léta (1607.)

Není držán, proto že jsme se Curyra nemohli dočkati strany dosazení úřadu sudského, a ačkoli první den není vzdán, zdali by přijel na zejtří, avšak když ani ten den nepřijel, vzdán jest s vůlí obce.

Přijel potom a přinesl poručení o hraběti Jeronýmovi z Turnu, s nímž tuze bylo jednáno od kardinála a pana Berky, aby přísahal Matce Boží, a všem svatým; ale když nic nemohli obdržeti, oznámili, že to chtějí na J. M. císaře vznésti, při čemž je hrabě zanechal. A dána pak mu od dobrých přátel rada, aby i on svou zprávu císaři dal, a oznámil, že proti tomu, aby ten úřad neměl na sebe přijíti, není, než toliko přísaze té se brání, kterou by svědomí své uraziti mohl.

Soud Brněnský s. Kunhutský téhož léta (1607.)

Není držán, ale poněvadž příčiny toho tajné byly, které se v ubec zamlčely, a tou jedinou strany morového nakažení (kteréž však velmi špatné při městě i v úkoli bylo) přikryty jsou, potřebí jest trochu obsírněji pro pamět budoucí o nich poznamenati. Hned od smrti neb. pana Frydrycha z Žerotína hejtmana, začaly se factii v této zemi, pávod jich, jakož všeho jiného zlého, které se po táto léta dále, byl pan Ladislav Berka z Dubé a z Lipého, kterýž úřadu nejvyššího komornictví po nebožtíkovi dostal, nebo věda že ne. . . .¹⁾

¹⁾ Zde jest v rukopisu přestávka; zdá se, že Karel z Žerotína vypravovati chtěl o hospodaření pana Berky následkem čehož všeobecná nevole a hořkost proti němu panovala a on nemálo tím byl vinen, že císaři Rudolfovi čím dále tím více důvěry na Moravě ubývalo. Viz o tom Chlumeckého dílo: Karl von Žerotín; pak úvod „ku snému léta 1612“ držanému.

Soud Olomoucký svatotříkrálský léta 1608.

Bylo tři králů v neděli; v pondělí jsme se sešli, ale že nás nebylo s potaz, odložil se soud do zejtrka; neb ač byli někteří z panův soudcův v městě, však že nastydli na cestě, nemohli na horu přijíti. Na zejtrí se zahájil. Pan Berka místodržící hejtmanství a nejvyšší komorník poslal na svém místě pro dcky pana Jetřicha z Kunovic s panem Maximilianem Lvem, kterýž jest vyhlášen za nejvyššího sudího při minulém sněmě Brněnském o sv. Ondřeji držaném.

Seděli na něm pan Ladislav Berka místodržící hejtmanství a nejvyšší komorník, pan Maximilian Lev sudí, já, pan Jan Kavka z Řičan, hrabě Jeroným z Turnu, pan Jan Jetřich z Kunovic, Vilím Dubský hofrychtýř, Jan Mošovský z Moravčina podkomoří, Václav Zahradecký a Arkleb z Víčkova a pan Kardynál z Dietrichštejna jakožto biskup olomoucký.

Přijat jest do soudu mezi vyhlašováním pūhonů Jan Kobyłka na Sovinci a to tímto způsobem. Svolal nás pan Berka a oznámil, poněvadž pan Kavka z poručení císa. do Opavy ku kommissií odjeti má, že jest potřebí soud dosaditi, sice žeby nás neostalo než deset, a poněvadž někteří pro své pře vystávají musejí, žeby nás nebývalo s potaz, k tomu také že J. M. císa. ráčil to poručiti, aby soud dosazen byl. A obrátiv se ku pánům z rytířstva řekl, aby se o osobu snesli, a ji pánům jmenovali vedle zřízení zemského, a kázal jim od nás vystoupiti. A když mezi námi o to odpor byl, žeby to bylo proti vážnosti soudu, aby nás měli tak samých tu nechati, a před námi se raditi, než aby toho odloženo bylo do zejtrka, tehdy Berka řekl, nu nu, však jste se již ráčili sněsti, o pana Jana Kobyłku, však neračte míti na něm žádného nedostatku, prvé také má úřad na sobě (byl komorníkem menším práva Olomúckého) a hned ho povolal a promluvil k němu: pane Jane Kobyłko, nepochybuj, že vám v dobré paměti zůstává, kterak J. M. císa. ráčil jest vám psaní učiniti, a v něm vůli svou milostivou, znaje hodnost osoby vaší býti, aby jste do soudu dosazeni byli, oznámiti, protož, poněvadž i páni z rytířstva vás jmenovali, vykonejte přísahu zouplna, jakž v zřízení zemském poznámenána jest. Odpověděl, že jest tak, že před některým dnem pán nu ráčil dodatí psaní od J. M. císa. a že bezpochyby ráčí v paměti míti omluvu jeho, kterouž učinil, však poněvadž mu postačiti nemůže, že neví tomu co říci, než panu Bohu se v tom poručiti. A tak Berka promluvil k nejvyššímu pisaři, aby četl přísahu zouplna. Četl a on ji také vykonal zouplna, ač se praví býti Evangelíšem. Tu posud každý, jak se to spolu srovnává, dodal mu Berka psaní císa. několik dní před dneškem, a dnes teprv v tu chvíli, když měl dosazen býti, napomenul pana z rytířstva, aby osoby jmenovali. Druhý, zřízení zemské ukazuje, aby rytířstvo osoby jmenovali, a páni aby z nich brali, a tuto prvé než se soud zahájil, nercili nežli páni co mezi sebou o to promlouvali, dodal jemu psaní císa. a s ním jednal, aby to k sobě přijal. Ale nyní to musí tak býti.

Půhon Hynala písaře Opavského na Mykuláše Brabanského zatkyně; vymazán, proto že Brabanský, jsa na poctivosti zmařený, není ještě na ni opatřen; nevinně k tomu nebohý přichází více pro své bláznoství, než pro jakou lehkomyšlnost.¹⁾ Chtěl jsem mu rád pomoci, a radil jsem, aby se odklad stal, a jemu aby oznámeno bylo, aby své věci prvé spokojil v Opavě, než nechtěli Kardynál a Berka, než aby mu oznámeno bylo, že se nevidí J. M. ani netrefí na závazek jej bráti, totiž že jsa lehkomyšlný, není mu hodno věřiti. Ale předce jsem obrátil, že není k němu tak promluveno, než toliko poručeno panu písaři, aby z slušných příčin ten půhon vymazán byl. A tak se neví pro něho-li se to stalo, či pro Hynala, kterýž také mnoho poctivosti nemá, či F. 149 b. pro nepořádnost půhonů, či proč jiného; kterýmžto způsobem, vidí mi se, že jest jakž takž přichraněn.

Ve středu také vyhlásování půhonové a v samý večír učiněn nález jeden mezi ňakým Skučovským měšťanem zdejším a mezi jedním mladým zemanem usedlým pod opatem Hradištským, o zbití. Žaloval ten měšťan na druhého, že ho ubil, a neměl svědků vyslyšených, než mlčel s tím, a dal žalovati půhon; druhý pak oznámil, že potřebuje svědkův, ale když nejmenoval žádných, poručeno mu odpovídati. Takž měšťan máje půhon svůj provozovati, dal se v dotazování toho druhého, zná-li se k tomu, že ho ubil, a to až do třetice, on pak zeman vždy na to nastupoval, aby provozoval svůj půhon Skučovský. I poručeno jest Skučovskému, aby ukazoval má-li co. Tu teprv pověděl, že nemá svědkův vyslyšených, a dával vinu Olomoučanům, že mu jich nemohli vyslyšeti. Stoupili jsme se o to, a poněvadž dal žalovati půhon, a nežádal odkladu pro svědky, zůstáno na tom, aby učiněn byl nález: poněvadž podle půhonu nic neprovozuje, že druhý není tomu povinen odpovídati. A pro jeho podvod, kterýmž soud podvésti chtěl, učiněna mu nejprv tuhá domluva, a potom poručeno Olomoučanům, aby ho dali do svého vězení, a z něho nespouštěli do poručení soudu. Sotva k tomu přišlo, že jest ten nález učiněn, neb ačkoli mnoho půhonův bylo, však tak mnoho umrlych, tak mnoho smluv, že sotva tento vyhledán jest, aby mohl naň podle pořádku nález učiněn býti.

Ve čtvrtek. Staří půhonové souzeni byli, ale není žádného nálezu učiněno, proto že na větším díle byli umrlí neb smlouvení, neb strany nestály, nebo něco podobného.

V pátek rokové mezi poddanými a pány jich jsou všickni odloženi na kommissii. Mezi kapitolou a poddanými jejich, poněvadž Pirnus děkan umřel, uznání jsou za umrlé. Však když přišlo na rok s dědinou Velikého Týnce, dodali paní z kapitoly psaní císaři do soudu, v němž poroučí, aby se soud rozepří duchovních neujímal, a vysílá výpisy obdarování kapitolních, poručeno jest mně, abych dal na ně odpověď k tomu rozumu, že žádáme při starobylém pořádku zachování býti. V ubec pak jest oznámeno, že půhon jest umrlý pro smrt děkanovu. Mohlo na tom přestáno býti, ale že řečník těch lidí žádal, aby poručeno bylo kapitole, aby ty lidi z vězení vypustili, vyvstal kardynál a poručil Robaliovi komorníku, aby od něho promluvil, že ti lidé nejsou ve vězení kapitoly, než že jsou ve vězení jeho, do něhož dáni jsou jakž pro své neposlušensství, tak podle milostivého rozkazu J. M., a že je netoliko tresce než trestati bude a nad takovým poručením J. M. císaře a svými privilegemi a svobodami ruku držeti, by i hrdlo i

¹⁾ Viz o tom „sněm držaný l. 1612“ ode mně vydaný na str. 44 pozn.

statek i což má na to vynaložiti měl, jakž by podobně i pany z kapi-
toly trestati chtěl, kdyby ze své strany toho zasloužili. Velmi se za-
červenali děkan i jiní kanovníci, kteří za ním stáli, když ta klauzule
o nich doložena byla. My pak jsme se také stoupili, a Berka se tak
hněval, že se sotva čil, a kdybych já byl chtěl pomáhati, bylby jiné
snadno získal, a učinil by vůbec ňakou hrubou domluvu, ale já jsem
tomu překazil. Podal nejprv na mne přimluvu ješto měl podati na
pana sudího; přimlulv jsem se, že kdyby jiní časové byli, žebych se
chtěl jináč přimlouvati, neb že sám to znám, že jest poněkud tak
tvrdým mluvením páně kardinalovým soud zlehčen, ale po-
něvadž se obávám, žeby z této věci mohlo něco těžšího projíti a snad
i rozepře a soudové ňací povstáti, že mi se vidí, aby vůbec nic mu ne-
bylo oznámeno, než v potazu, aby s nim bylo o to promluveno. Jiní
všickni k mé přimluvě připadli, ač takže bylo na nich znáti, žeby
mu se rádi byli odměnili, kdyby byli směli. Sám pan Zahradecký k
Fol. 150. tomu se přimlouval, aby pro přistojící bylo mu zjevně odpovědné, a
vzácnost soudu obhájena. Ale já jsem řekl ku panu z Kunovic, že
chodím mezi zbořeninami, že se nechci v nohu uraziti, a protož že se
raději k mírnějšímu přimlouvám.

Berka pak mezi tím všecek se svíral hněvem, a vždycky říkal,
ovprvdě nemělo by to tak mlčením pominuto býti, měli bychom
něco odpověditi. Strpíme-li to, co přistojící řeknou, a tak to exagge-
roval, zvláště potom svou přimluvou, že jsem se obával, že předece k
tomu přijde, aby mu domluva zjevná učiněna byla; věda pak o kardi-
nalovi, že pán hněvivý (neb i to dal z hněvu mluvíti prvě od sebe) a
obávaje se, že řekne-li mu se co, nezmlčí toho a že budou z toho
větší odporové, a poněvadž on pro pýchu soudu neustoupí, že soud
ještě více zlehčen bude, když podruhé obcházela přimluva, předece jsem
na svém stál, a pověděl, že dobrá věc jest sice na přistojící pozor míti,
však že přední věc jest míti pamět na nás a na soud, nebo z přisto-
jících ač snad mnozí mlčení naše zle vykládati budou, však že mnozí
vykládati je budou dobře, a moudřejší k rozumnosti nám to přičítati,
což nerozumnější připisovati budou k strašlivosti. Protož že na tom
ještě stojím, poněvadž časové nynější jsou rozdílní od jiných, roztržitosti
mnohé v zemi jsou, aby raději ku pokoji a k lásce směřováno bylo,
než k dalším nevolím; nebo bude-li se k němu co vůbec mluvíti, že
on dá na to svou odpověd, a dá-li ji, že soud k tomu nebude moci
mlčeti, a tak že bude hříčka, a před přistojícími posměch, a potom
snad válka ňaká, neb soud před císařem, a protož že mi se ještě vidí, aby
mu se nic neříkalo, než aby když do potazu přijde, s ním se promlu-
vilo, a jemu oznámilo, že se J. M. neráčili do něho nadati tak tvrdého
mluvení, a kdyby nebyli šetřili dobrého přátelství a lásky, žeby mu
byli mohli podobnou odpověd dáti, a protož že ho žádati ráčí, aby po-
druhé více měl na pozoru vážnost soudu, zvláště, poněvadž sám soud-
cím jest, a když soud lehčí, že sebe lehčí, a tak že se mu důvěřují,
že napotom takových řečí a pohrůžek a jako odpovědí ňakých na
straně zanechá.

Všickni přistoupili k mé přimluvě a naposledy i Berka. Vydal
potom novou otázku, coby se těm poddaným odpovídati mělo? Přimlu-
vil jsem se nejprv, žeby mi se vidělo, aby k nim řečeno bylo, aby se
po soudu ku p. hejtmanovi najíti dali, a tu aby jim oznámeno bylo,
že J. M. ráčí chtějí s J. M. knížecí o to promluvíti, aby je z vézení
vypustil. Ale replikoval Berka, žeby on snad naplněn hněvem, neb

tím domněním, že mu nic nesmíme říci, jsa naplněn rozkázati jim mohl, aby se k němu nestavěli; neb žeby je kázal, do šatlavu dáti, a žeby mu se vidělo, žeby lépe bylo, aby se jim oznámilo, že J. M. neráčí jiné nůdže býti, než že nebudou od J. M. neb koho jiného vězením jakým obtěžováni. Přistoupil jsem k tomu a doložil jsem, aby pro ukrocení jeho, ještě i toto přidáno bylo, že J. M. ráčí chtíti ještě s J. M. knížecí o to promluvíti. I tak se stalo, a zdařilo také, že nic necekna vrátil se mezi nás, a jak na své místo dosedl, hned jsme se stoupili, a tu k němu Berka od nás mluvil; ale tak strašlivě, tak bázlivě, tak pochlebně, s tolika zakazováním a zamlouváním, že se snadno věděti mohlo, že ne méně jeho se bojí, nežli ho nenávidí. On pak mírnou odpověd dal, právě, že co mluvil, k sedlákům mluvil, a na ně že se to vztahovalo, a ne na nás. A tak byl zas pokoj v zemi.

Druhý handl dnes byl o Frydrycha Jordana.

Zabil Jordán, chtěje střeliti na jiného (aneb jak on praví, zastrašiti ho) měšťana jednoho zdejšho. Toho se zdejší ujali, a skrze velmi stížnou supplikatii, na nás tu věc vznesli, žádajíce, aby je pan hejtman s týmž Jordanem sročil, a vyslyšel. Bylo pak včera na tom při uvažování té věci zůstáno, aby supplikatie ta pro zprávu Jordanovi dána^{F. 133 b.} byla, což se také i stalo, a když dnes odpověd jeho čtena byla, a přímluvy obešly vůkol, byl o to nemalý odpor; neb se Berka velmi podlé Olomoučanů zastavoval, a k tomu přivesti chtěl, aby hned při tomto soudu den jmenován byl stranám k skončování té věci, a to proto, že na Jordána nevěř, že se mně a jiným přátelům mým propůjčuje. Ale obrátil jsem toho a přivedl jsem, aby Jordán při pořádku zachován byl, a Olomoučané, aby ho rokem obvinili, a ten rok aby ku právu Brněnskému položen byl. Kardynál, ačby Jordánovi byl přál, aby mu dobře padlo, však jsa naveden od druhé strany, že ten artikul z výpovědi krále Vladislava mezi vyššími stavy a městy, který se začíná: „item také toto mezi dotčenými stranami“ a zavírá „spravedlivý učiniti máme“¹⁾ vztahuje se na to, aby města z ničehož nebyly povinny vinniti obyvatele právem zemským, než toliko před hejtmanem a pokudžby hejtman nechtěl před králem; já jsem ho z toho vyvedl, a ukázal jsem, že ten artykul toliko se rozumí o stávkách, a ne o jiné věci, a ačkoli na tom stal, že v témž artykuli stojí, netoliko pro dluhy, ale pro kterékoli jiné věci, vysvětlil jsem mu to, a vyložil, že se ta slova rozuměti mají na všeliké jiné věci, pro které člověk může obstaven býti, jako pro rukojemství, pro mejta, pro závady, pro nepořádné obstávky, a tak dále; ale pro mord že nemůže našinec obstaven býti, než obviněn před právem. A tak při tom zůstalo, ač se Berka dosti o to ježil.

Siroťí věci. Přednášel nejprv Berka toliko o sirotka neb. Karla Sokolovského, a potom o sirotka neb. Frydrycha Bule. Potom přestoupil pan Jiřík z Hodic jakožto zmocněný pana Karla z Lichtenštejna

²⁾ Artykul ten zní úplně takto: „Toto také mezi stranami dotčenými vypovídáme i na budící časy ustanovujem, aby žádný měšténin ani město pro žádné dluhy, ani pro kteréžto koli jiné věci člověka dobrého rytířského buď mužského neb ženského pohlaví nestavovali, ani stavování nedopouštěli, lečby se kdo sám zápisem svým v takové stávky zavázal. Než kdo se pod těmi stávkami nezavázal, tehdy takového každého oni mají hleděti před hejtmanem téhož markrabství, jest-li že by Nás v té zemi nebylo, a též hejtman má jim o takové věci bez pňhonu konec učiniti. A jestližeby pak též hejtman o to jim konce neučinil, budou se moci na Nás neb na budoucí krále České odvolati, a My jim o to konec spravedlivý učiniti máme.“

předešlého hejtmana, a přednesl o sirotky po neb. panu Bernartovi Sednickém pozůstalé, kterýž měl statek na dědictví a na manství, avšak zemřel na manství a větší díl statku byl na manství; poněvadž nezanechal po sobě než dcer, a listu mocného od biskupa ani od krále nemaje, neučinil žádného poručení, a protož k manství sahl kardynál, a ačkoli mnoho dluhů po sobě zanechal nebožtík, a rukojmové skrze něho k velikým škodám přišli však nemohli kardinála žádnou prosbou k tomu přivésti, aby jim ten statek pustil, aby se ním z rukojemství vyvaditi mohli. Protož když dnes ty věci přednášeny byly, předstoupili tíž pani rukojmář, a žádali, aby jim to, což na dědictví jest, k vyvazení jich puštěno bylo. Pročež pan z Hodic chtěje ukázati, že po témž pánu z Choltic více dluhů zůstalo než statku, a že tu panu Karlovi z Lichtenštejna k opatrování nic nenáleží, dal čísti inventář, opáčil ohlášení panů rukojmář, a dal čísti naučení od soudu manského, kterým sami sirotci hofrychtíři manskému k opatrování poručeni jsou.

Ty věci když přišly do potazu a příměluvy šly vůkol, a já se také měl přímělovati, srovnal jsem se s kardynálem a s sudím, že tu panu z Lichtenštejna k opatrování nic nenáleží; však poněvadž mi se to divné zdálo, že statek na dědictví zůstal, a sirotci že ne hejtmanu, než hofrychtíři k opatrování přišli, počal jsem k tomu mluvití dosti obšírně však znaje, jak kardynál pán popudlivý, netoliko jsem ho nejprv prosil, aby se nehněval, než také nic jsem nezavíral, než jako per modum disputandi tu věc jsem rozjímal a propositií byla: Poněvadž manové biskupství Olomouckého, kteří také statky na dědictví mají, ačkoli svými lenými statky jsou zavázáni biskupu a kostelu Olomouckému, však osobami svými jsou svobodni, a žádného jiného za Pána nemají než krále českého jakožto markrabí mor. Důvody pak toho měl jsem tyto 1. že zřízení zemské zřetelně praví, že ti kteří v soudu zemském sedají, nemají míti žádného jiného za pána než krále českého a poněvadž manové biskupští na dědictví majíci, sedají v soudu zemském, jako nynějšího času pan z Kunovic, pan podkomoří, a pan Arkleb z Vičkova, z toho že jde, že musejí býti svobodni a žádného jiného p. nemajíci než krále českého a tudý i dítky po nich pozůstalé. Poněvadž hejtman, jakožto místodržící krále v statky sirotčí se uvazuje, ne proto aby byl úředníkem nad statky, než proto, že jest opatrovníkem, a pro dependentií; kteří statkové od panův svých dědičných mají, i statku, z toho že jde, že sirotci zemští, pod jiné právo nenáležejí než zemské a tak že jsou svobodni, neb sice kdyby sirotci jinam náleželi, žeby hejtman byl toliko šafářem a úředníkem nad statky. 3. Že ačkoli jsou rozdílná práva, však jedno že jest vyšší než druhé. Zemské právo že jde napřed, potom manské; tak i dědictví před manstvím, a protož hejtman zemský před hofrychtířem manským, a tak sirotci, kteří pod obojím právem statky mají, že slušněji pod správu hejtm. náležejí, než pod správu hofr. Byl bych mohl i jiné důvody přivésti, ale že jsem viděl, že se hněvem již všecek mění kard., přestal jsem i ačkoli jsem ty věci tak moderate přednesl, jaťž nejvyšš možně, však nemohl jsem toho ujíti, aby na mne také jedu svého nevy pustil, i na jiné dobré lidi. Nejprv se mě ptal, již-li jsem odmluvil? Potom tuze se obořil na nás všechny, a aby vždy had štípl, pravil, že z něho chceme učiniti pikhartského faráře, což toliko na mne se vztahovalo, neb na ten čas žádného jiného z jednoty v soudu nesedí krom mně poněvadž pana z Roupova přítomného tu nebylo. A neodvozoval pak toho, což jsem přivodil, téměř ničímž, než

Fol. 151.

pravil, že se to tak od starodávna zachovávalo při právě manském, když bylo více statku na manství než na dědictví, a když ten, který umřel, na manství bydlel a ne na dědictví, aby sirotci ku právu manskému a tak pod správu hofrychtýře náleželi, a doložil také toho, že příčin toliko hledáme, abychom se s ním vadili, potom šly přímluvy vůkol a když viděli jiní, že se tak zpouzí, chválili to naučení, a zůstáno na tom, aby se dalo naučení panu z Hodic, že tu panu z Lichtenštejna k opatrování nic nenáleží. Nemluvil zatím nic se mnou dnes, než když vycházel, řekl ku panu Jiříkovi z Hodic: „budeme-li často s panem Karlem takové odpory v soudu mívat, nevím jak budeme moci na dlouze přátelé zůstat.“ Což když mi od něho oznámeno bylo, zůstal jsem s ním, coby při shledání zas kardynálovi ode mně pověditi měl.

Smířili jsme se zas kardynál a já; neb prohlídaje k nynějšímu času a k svým mnohým jiným nebezpečnostvím, nechtěl jsem ho dráždit, než raději krotiti, aby na mne spolu s jinými nevsedl.

Dáni poslove ke dckám ku poručenství neb. pana Jáchyma Haugvice, v kterémž jediný toliko poručník zůstal pan Karel Haugvic, jiní se ho odepřeli, ano i on sám přede dvěma léty, než teď z novu na to nastoupil.

Byl sjezd.

Dostal se do soudu pan Burian Lev Berka, a to tímto způsobem. Když jsme zasedli, svolal nás pan místodržící, a tu nejprv pobízeli se s kardynálem, kdo má z nich mluvit? Ale zůstano na tom, aby Berka mluvil, a tak počal praviti, že J. M. císař náš nejm. ráčil jest J. M. vysoce knížecí M. a jemu psaním svým milostivým poručiti, aby poněvadž již dráhně soudů po pořád držáno nebylo, a J. M. ráčí to milostivě oblibovati, aby soudové držáni bývali, a spravedlnost průchod svůj aby měla, tento soud konečně držán byl a netoliko držán ale i dozasen, poněvadž již dráhně osob zhyulo z prostředku panův soudců, a jmenovitě že jim ráčí poručiti, aby Burian Lev Berka dosazen byl, neb ačkoli jest mladý, však že J. M. ráčí to při něm spatřovati, že jest smysle a rozumu dosti způsobného, a že se bude moci učiti, protož že jsou se také na tom ustanovili, aby ho dosadili, a jemu přísahu vydali, a obávaje se, aby snad z nás někdo proti tomu nereplikoval, opáčil to podruhé, že jsou se na tom ustanovili, a tak nemaje na tom dosti, že ho proti pořádku v zřízení zemském vyměněnému, a jako toho, který žádného statku pozemského dědičného nemá, dosazuje, ještě ho dosadil bez přímluv panův soudců nepodávaje je na žádného z nás, a tak když žádný se nepřimloul, já jsem také mlčel, a pánu Bohu to ublížení, které se pořádkům našim děje, poručil.¹⁾

¹⁾ Tímto zápisky prvního kvartantu se končí. Právě z toho posledního soudu lze viděti, jakou nevšímavostí si počínal dvůr pražský a nástroj jeho Lad. Berka. Nepokojové, o kterýchž v soudě zmínka se činí, pocházeli od vojska Tillyho, který měl Moravou do Uher vpadnouti a sněm Prešpurský rozehnat. Na konci měsíce února sešli se stavové moravští u valném počtu do Brna a dne 7. března Karel z Lichtenštejna nazýváje Berku šelmou a zrádcem země jomu ve imeně stavův řekl, že jej děle za hejtmana země trpěti nemohou. Na tu událost nasledoval sjezd ve Slavkově dne 8. března a dne 13. dubna sjezd v Ivaučicích. Berka uprchl z země a rozkázáno mu později, aby z země se vyprodal, jinak že mu statky k rukoum země zbraveny budou. Když Matyáš pak markrabím Moravským se stal, potvrdil Karla z Žerotína již dříve od stavů za hejtmana země ustanoveného v úřadě hejtmanství. Soudu za jeho hejtmanství odbyvané 1609 — 1614 nacházejí se v druhém kvartantu, o němž jsme v předmluvě zmínku učinili.

Obsah.

Soudy Holomoucké.

<i>Svato-tříkrálské:</i>		<i>Svatojanské:</i>	
léta 1596	na straně 6	léta 1596	na straně 41
" 1597	" " 82	" 1597	" " 102
" 1598	" " 103	" 1598	" " 171
" 1599	" " 193	" 1599	" " 217
" 1600	" " 234	" 1600	" " 235
" 1601	" " 271	" 1601	" " 272
" 1607	" " 272	" 1607	" " 273
" 1608	" " 274		

Soudy Brněnské.

<i>Postní:</i>		<i>Svato-Kunhutské:</i>	
léta 1596	na straně 26	léta 1596	na straně 61
" 1597	" " 82	" 1597	" " 103
" 1598	" " 134	" 1598	" " 174
" 1599	" " 196	" 1599	" " 234
" 1600	" " 235	" 1600	" " 271
" 1601	" " 272	" 1601	" " 272
" 1607	" " 273	" 1607	" " 273

DB552

R18A3

v.1

pt.1

3 2000 009 789 704

